Francesco della Torre Cas.

[illegible]

[illegible]

manca da pag. 1 a pag. 10

" la I pag. della II parte



IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIBER PRIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



BONI Patris Fili, paterno ceu hæreditario iure & regnum & sapientiam possides, hæc autẽ cum partim in animi uirtute, partim in linguæ & eloquentiæ usu consistat, uirtutis quidem disciplinam à Patre habes, qui idem & eloquentiæ (si uacaret) exemplar esset, ne nostra hic opera indigeres. Cum uero hunc orbis terrarum incolumitas salusq; occupatum detineat, ego ad eloquentiæ tibi cognitionem adero. Dictionarij itaq; Titulus Libro inscriptus est. pleraque uero ostendit synonyma, quaq; ratione commutari possint, & quibus singula efferri soleant. Nec tantũ in uerborũ copia congerenda, quantum in dispositionis & delectus uenustate laboris insumptum est. non tamen omnes hic dictiones continentur, cuncta etenim uno Libro cõprehendere difficile erat. A' Dijs uero (quod pios maxime decet) exordiemur. reliqua eo, quo singula occurrerint, ordine collocabimus. Vale.

CAPITA LIBRI PRIMI.

* Adde, Et regionum.

*Primo isto Libro Deorum Dæmonumq; appellationes, Diuinorum cultuum, locorum * & templorum, & sedes Artificum & Sacrificorum continentur.* Caput I.

Regia nomina. Caput II.

Celeritatis & tarditatis. Cap. III.

Tincturæ nomina. Cap. IIII.

Mercatorum, & Mechanicorum artificum. Cap. V.

Fertilitatis, & contra. Cap. VI.

Temporum, tempori accidentium, eorum quæ singulis fiunt temporibus. Cap. VII.

Domus, eorumq; quæ in domo, et circa eam sunt. Cap. VIII.

Nauium, & eorum quæ nauis sunt in pace & bello, quæque intra extra ue portum habentur, tum & partes nauis, & arma nauis. Cap. IX.

Militaria nomina, Imperatorum, apparatus, & ad bellum necessariorum, atque eorum quæ hostibus, & amicis in bello contingere solent, simul cum currus partibus. Cap. X.

Equestria nomina, eorum qui equos curant, & operum equestrium. Caput XI.

Agriculturæ nomina, operumq;, plantarum, locorum, & instrumentorum. Cap. XII.

Aratri partes. Cap. XIII.

Plaustri partes. Cap. XIIII

De apibus. Cap. XV.

CAPVT PRIMVM, DEORVM APPELLATIONES, CVM HIS QVAE AD EOS PERTINENT. I



DEVS, Dij, & Dæmones. sic enim Deos appellare Homero placuit. & Plato omnium gubernatorem, maximum Dæmonem nominauit. In eadem autem significatione sumitur, Numen, & Dæmonium.

LOCVS IN QVO COLVNTVR. II

POrro locus in quo Deos colimus, templum, & fanum uocatur. quo uero Deus collocatur, sacellum, et delubrũ dicitur. Diligentißimi siquidem probatißimiq; Authorum σηκὸν propriè Heroibus, Poëtæ uero etiam Dijs tribuunt, ut Tragici, ἁγνὸν εἰς σηκὸν θεῶ. Sed quod ante sacellum est, uestibulum: posterior pars, postica: per quam ingredimur, porticus nominatur.



EORVM QVAE COLVNTVR NOMINA. III

QVæ uero colimus, simulachra, statuas, sedes Deorum, monumenta Deorum, imagines, & imitatrices figuras, species, seu formas uocamus. Βρέτας autem, & δείκηλον pro receptis & usitatis non approbo.

DE ARA. IIII

SVpra quæ sacrificamus, aut ignem incendimus, ara, acerra, focus, uel Vesta, sic enim à nonnullis nominatur. propriè tamen prytanei locũ, ubi æternus ignis incenditur, sic appellaueris.

LOCVS SACRIFICIORVM susceptor. V

Ἐσχάρα quidem propriè craticula dici uidetur, in qua sacrificamus Heroibus, sed Poëtarum nonnulli etiam Deorum aram hoc nomine nominauerint.

LOCVS SACRORVM INTERIOR. VI

POrrò locus, qui intra sacra uasa uel * aquiminaria est, Diuinus, sacer, consecratus, deuotus, sacrosanctus, & inta- 1

ctus dicitur. proprium autem huic uocabulum nunquam repperi.

VII LOCVS SACRORVM EXTERIOR.

Locus autem exterior communis, id eſt, quem omnibus adire licet, uocatur. prophanus enim potius de locis impuris, nullisq; ſanctis uſibus deputatis dicitur.

VIII DE ADYTO DIVINI LOCI.

Templi porrò locum quem adire non licet, adytum nominaueris, intactum, ſacroſanctum, tectum, uel obſcurum, & oracularem.

IX DE LOCIS DIIS CONSECRATIS.

Diis uero conſecrati loci ſunt, nemora, luci, & ſacra ſepta. hæc uero ambiens, circulus, ambitus appellatur.

X DE ASYLO.

Sed ſi aliquod Aſylum fuerit, latebram uocabis, & refugium ſacros terminos ſin, quibus ſeruis ſecuritas præbetur. Terra autem Dijs dedicata, ſacra tellus dicitur, & ὀργὰς, quam terram incultam, Deoq; ſacram interpretantur.

XI DE AEDIFICATIONE TEMPLORVM.

Templum autem ædificare dices, templo circumdare, templum erigere, conſtituere, facere, fanum extruere, & compoſita uoce νεωποιῆσαι. uſitatius autem dicitur, templum in imaginis honorem condere.

XII DE LOCATIONE STATVARVM.

Statuam præterea locare, conſtituere, collocare, inſtituere, erigere, deponere, templo imponere, Deo initiari, conſecrare, ſanctis uſibus dedicare, et commendare. Opus uero ipſum, locatio, dedicatio, conſtitutio, erectio, collocatio, inſtitutio, conſecratio, initiatioq; dicitur.

XIII DE CONTRARIIS.

Contraria autem ſunt, euertere, deſtruere, proſternere, demoliri, ſpoliare, templi ornatum confundere, incendere, comburere, flammis uaſtare, igni tradere, extirpare, præcipitare. Ipſum uero opus, euerſio, demolitio, præcipitatio.

De tem-

DE TEMPLORVM AEDIFICATORIBUS. XIIII

Sed Artifices, qui templa & imagines parant, eos quidem qui templa extruunt, Lapicidas, Aedificatores, et Fabros nominabis. usitatius tamen templorũ sacrorumq; Operarij dicuntur, imaginũ uerò Fictores, non Sculptores modo, & Statuarios, sed Deorum Fabros, & Dei Fictores iuxta Aristophanem: eademq; ratione artem ipsam sculptoriam, statuariam, Deorum fictricem, non tamen Deificam uocato, quoniam hoc auditu durius est.

DE IPSO OPIFITIO. XV

PRaeterea Dei imaginem exprimere etiam uocabis, operari, imitari, repraesentare, formare: figurare uero durũ est. insuper, lapidem ad Dei imaginem excauare, exsculpere, membratim exprimere, effingere, & expolire.

DIVINORVM MINISTRORUM NOMINA. XVI

DEorum porrò ministri, Sacerdotes, Aeditui, Diuinarum rerum Procuratores, Prophetae: Subuates, sunt autem ij qui ab alio oraculum acceptum promunt: Sacrifici, Initiatores, sacrorum Administratores, Purgatores, Vates, Diuini Vates, Sortilegi, Fatidici, Arioli, Sancti, Igniferi, Ministri, & Diuina Operantes. sed θυηπόλος Poëticum est.

DE FOEMINIS. XVII

FOeminae uerò Prophetissae, Sacerdotes, mysteriorum Interpretes. tum etiam alia, quae cum Viris communia sunt, nomina sortiuntur. Proprie autem Delphica Vates Pythia nominatur.

DE ORACVLIS, EORVM LOCIS, & VIRIS. XVIII

SEd si Spiritus aliquis fuerit Vaticinans, locus quidem Diuinus, afflatus, deuotus, consecratus: à Deo occupatus. quo nomine & ipsum Vatem significamus, qui praetera quoque dicitur, Numine afflatus, à Deo exagitatus, Bacchans, plenus Numinis, à Deo mutatus. Spiritũ porro nominabis, flatum Fatidicum, spiritum

Diuinum,

Diuinum, Diuam auram, uentum ueridicum, uocemq́; Propheticam. Cæterum uerba Vati contingentia hæc sunt, detineri, abripi, afflari, rebus Diuinis addici, debacchari, repleri Numine: sed inflari durius est. Ipsius uerò rei appellationes sunt, detentio, Dei afflatus, commotio, animi deliquium, inspiratio, furor, motus Diuinus, raptus, afflatio. à quibus et aduerbia deriuantur, ut Diuinè, & cætera. Locus autē totus, Vaticinatorius, Fatidicus, & oracularis dicitur. Opus porrò ipsum appellamus, oraculum dare, Vaticinari, quod Atticorum nonnulli μαντεῦσαι uocant, prædicere, eloqui, effari, denuntiare. θεσπιῳδῆσαι uero Dithyrambicis magis usitatum est. prædicare, prænunciare, manifestare, futura docere, oraculum promere, Vaticinium dicere. ἀνελεῖν autem pro Vaticinari dicunt Iones, Prophetare, oraculi responsum reddere. Res autem ipsa, Vaticinium, sortilegium, dictum, uox Diuina, prædictio, oraculi redditio, oraculum, denuntiatio, Diuinatio. Et interpretari ea quæ oraculis prædicta sunt, uel oraculis denunciata, oraculis prædicata, prænūciata, et Diuinitus manifestata. Propriè autē Delphi-
2 cum oraculum, Pythiū. & hoc consulentes * θεωροὶ nominantur.

XIX DE ARTE VATICINANDI.

ARs autem ipsa appellatur, Vaticinatoria, Prophetica, & oracularis. Hac uero utentem, Prophetam, Vatem, Fatidicum, Sortilegumq́; uocabis. θεσπιῳδὸς uero Poëticū est. Præterea alio modò dices, uox uenit Diuinitus, à Deo Vaticiniū uenit, aduenit sors, oraculum excidit, Vaticinium allatum est, Deus respondit, Deus dedit oraculum, prosa oratione respondit, uel carmine hexametro, & his similia. Quibus addenda hæc, Dei oraculum consulere, Diuinā uoluntatem scrutari, Deum inuocare, Diuinæ uocis studiosum esse. Item, Numine abreptus, Apollinis Numine imbutus, Musis initiatus uel Nymphis. à Pane uerò, aut alio Deo detentum, & abreptum uocamus.

XX DE HIS QVI DEOS COLVNT.

QVisquis autem Deos legitime ueneratur, pius uocetur, Dei amans, sanctus, sacrorum studiosus, festorū amans, Sacri-

ficus, Deos curans, Dijs adhærens, Diuinis innitens oraculis, Deorum cultor, Diuinus, Diuus, religiosus, Diuina loquens, afflatus Numine, sacer, consecratus, à Deo dilectus.

DE PIO, ET IMPIO. XXI

SEd qui maxime Deorum cultu detinetur, Deos uenerans timensq; dicitur. βλεψιδαίμων uero, quod Deos curantẽ significat, Comicum est. Huic autem contrarius, Dei negligens, prophanus, impius, irreligiosus, nefandus, Dei osor, Deorum contemptor, Diuinas res innouandi studiosus, impurus, execrabilis, immundus, Dei obtrectator, θεοσυγὴς autem Tragicũ est. Ipsius porro rei uocabula, illius quidem religio, sanctitas, Deorum cura, Diuinus cultus, pietas. φιλοθεότης uerò durius est. huius uero, impietas, iniquitas, Dei contemptus, temeritas in Deum, & Dei neglectus. Sed ipsa uerba sunt, pietati studere, sanctimoniam curare, colere, uenerari, honorare. contrarium autem est unicum ἀσεβεῖν, id est Dei cultu non tangi, ἀνοσιουργεῖν enim ad alia refertur. Quibus si aduerbia addenda sunt, ad Pios quidem pertinent, sancte, Diuine, religiose, pie, & cætera. ad Impios uero, impie, impure, irreligiose.

DE SVMMO TEMPLO. XXII

SVmmum autem templum, Palatiumq; uocabis, uenerandum, Diuinum, sacrum, horrendum, terribile, prædiues, antiquitus ditatum, opulentũ, diues, copiosum, auro argentoq; luxurians, & diuitijs splendidum.

DE COGNOMINATIONE DEORVM. XXIII

DIi cœlestes, Cœlites, Cœlicolæ, Aetherij, Aerij, Terrestres, & ijdem terræ Gubernatores, Marini, qui & Pontici, Subterrestres, terram Incolentes, Subterrestres, Lares, Tutelares, Paterni, Hospitales, Tribules, Forenses, Fructiferi, Bellicosi, trophæorum Domini, supplicum Tutores, malorum Depulsores, *, Auersores, Defensores, Mundi, Puri, Fugatores, Saluatores, Securi, Homicidæ, Expiandi, Natalitij, Nuptiales, plantarum Custodes, frugum Seruatores. multa uero horũ Ioui propria sunt,

τράτιος proprie Iouis epitheton. 3

quemadmodum & Pluuialis, cœlitus descendens. Atheniensibus
etiam tribuũ Custos dicitur. Tum Nubicoga, uel nubiũ Congre
gator, quæq; his sunt similia, Ioui tribuuntur. sicut et terræ Con-
cussorem, & ἐνοσίχθονα à Poëtis Neptunum appellari uidemus.

XXIIII DE ACCEDENTIBVS AD DEOS.

ADire autem Deos dicimus, purgatum, expiatum, lætum,
asperum, mundatum, lotum, castum, purum, mundum, san
ctum, puræ mentis hominem, sub noua stola, in nuper lota ueste
adire Deos, congredi cum Deo, Dijs supplicare, extẽdere manus,
in Deorum uenire colloquium, Deos exhortari, Deos inuocare,
implorare Deos, bona à Dijs postulare, ad Deos confugere, uene-
4 rari, * obtestari, uel supplicẽ esse, supplicare, Dijs immolari, sacri-
5 ficare, sacra facere, boues offerre, * hecatomben adducere, sacra
administrare, Pæanas canere, hymnum decantare, sacrorum pri-
* Conse- mitias soluere, thus * adore, suffire, aromata igne resoluere. Aro-
crare mata uero ipsa, et suffimenta uocantur. Sed Thucydides & Casta
sacrificia nominauit, ad sanguinolenta, mactataq; myrrham, &
tus imponens. sacra ad aras sistere, cruentare aras, decimam of-
ferre, uouere. de boue, aut alio quopiam libare. delibare, coronare,
redimire, afferre corollas, myrrhinam coronam offerre, immolari,
sacrificare, uiscera imponere, placentas inijcere, intestinis sacrifi-
care, uictimam cædere, sacris præesse, decimam persoluere, uisce-
rum primitias dare, decimam deponere, anathema facere, tem-
plo dedicare.

XXV DE DONIS SACRIS.

OBlationes autẽ, & dona sacra plerunq; sunt, coronæ, phia
læ, pocula, turribula, aureæ argenteæq; phialæ, cyathi, am-
phoræ. Pythia etiam plateas nidore perfundere iubet. Primitias of-
ferre, primitias soluere, liba, popana, placentã, coronas, molas, pla
Iuuenalis, cẽtulas, imagines, germina, myrthos, flores. Pæanisare, Pæana ca-
Scilicet & nere. ululare uero, et ululatũ attollere, muliebre est. Ipsa porro res,
tenui popa sacrum, boum uictima, sacrificium, inuocatio Deorum, implora-
no corrup- tio, intercessio, congressus, sacri administratio, immolatio, suppli-
tus Osyris.

catio,

catio, libamẽ. ab aris autẽ fumus ascendens nidor, vaporq́; dicitur.

DE ADDVCTIS VICTIMIS. XXVI

Adductæ præterea uictimæ, sacra, integra, indiuisa, perfecta, sana, innocua, omnia & recta membra habentia, non mutila, nec imperfecta, nec nociua, neq; cornibus carentia, neque contorta. Solon uero ἐμπηρα etiam ἀφελῆ nominauit, adducendi etiam boues indomiti, tum notandum sacrificiorum carnes θύθυτα uocari.

* HISTORIA. *XXVII

Caeterum ut te nonnihil recreem, quoniam hoc docendi genus & obscurum, & fastidiosum est, non absurdum fuerit, Fabulæ alicuius uenustatem delectationis causa adiungere. Quod scilicet circa Bœotiam μῆλα Herculi sacrificent (non uero ut Poëtæ per μῆλα oues, sed fructus dico arboreos) hac nimirum de caussa. stata quædam erat publica Dei solennitas, & sacrificandi instabat tempus, uictima autem aries erat, quem qui adducebant inuiti cunctabantur, Asotum enim fluuium repentinis auctum inundationibus transire non poterant. Iuuenes uero qui festo sacrisue intererant, per lusum sacrificij ritũ compleuere. maturum enim malum arripientes, quatuor, quæ pedum loco erant, bacilla subdiderunt, duo uero ueluti cornua apposuere, & secundum Poëtas, malum hoc tanquam ouem obtulisse dicuntur, nec Herculi ingratam fuisse uictimam, & propterea huc usq; hunc sacrificij ritum permansisse. A Thebanis porro, Bœotijsq; malorum Hercules, nomen hoc ex sacrificij ritu sortitus, appellatur.

DE HIS QVAE ANTE SACRA PVRgantur, & immundis. XXVIII

Quæ uero ante sacella sunt, aquiminaria, piacula, purgationes, lustrationes, purgatoria, purgatores. & qui his utuntur, mundi. qui uero contra, immundi. sicuti immundis & hæc contraria sunt, sancte, pure, caste accedentes. impuri autem, & polluti, immunde, impuriter & prophane omnia facientes, polluti, perpolluti, execrabiles, impure accedentes, inquinati. Res porrò

ipſæ, illa quidem, ſancta, munda, ſacra, caſta, pura, intacta. contraria autẽ, impura, deteſtabilis. prophana, polluta, inquinata, impuritas, abominatio. Alterius etiam ſignificationis ſunt, expiare, impuritatem eluere, ſcelus auertere, abominatione liberare, & ſoluere, amoliri, ablegare.

XXIX DE SACRORVM INSTRVMENTIS.

SEd quæ ad ſacrificiorum adminiſtrationẽ faciunt, hæc ſunt, pyræ, cultri, mucrones, bipennes, uerua, uanni, caniſtra, gutturnia, uel lebetes. πεμπώβολα uerò, ὀλοχύται, & his ſimilia Poëtica ſunt.

XXX DE TEMPORIBVS FESTORVM, ET feſta celebrantibus.

TEmpora porro ſacra ſunt, panegyri, feriæ, calendæ, Theophania, Theoxenia, & dies μεθέορτοι iuxta Antiphontem: Et homines feriantes, Panegyreſtæ, feriarum amantes, feriarum participes, & ijſdem Panegyris conuenientes. Panegyros autem uocabis perfectos, communes, publicos, & epulas publicas, ſolennia conuiuia, & uiſcerationes. in huiuſmodi uero conuiuijsq́, uiſcerationibusq́ primas tenere partes πρωτοβοινία dicitur. Verba uero ſunt, epulari, conuiuari, panegyros congregare, feriari, communes epulas, & uiſcerationes habere, ferias participare, libamina, et ſacra communicare, conſociari, confœderatos fieri, & poculorum eſſe participem.

XXXI DE MYSTERIORVM INITIATORibus, & initiatis.

SInt præterea eiuſdem ſpeciei & hæc, myſteria, ceremoniæ, orgia, Myſtæ, ſacrorum Principes, Initiatores, orgiorum Duces. & ſacris inſtruere, ſacris præeſſe, ſacris initiari, orgia celebrare, conſecrare, res diuinas peragere. uſitatiora uero ſunt, τελεσιουργεῖν, & τελεσιουργία, quæ perfectam ſacrorum adminiſtrationem ſignificant. Ceremoniarum Doctores, Faciferi, Præ-
8 cones, Caduceatores, Sacerdotes, Sancti, * Igniferi, hymnorũ
9 Cantores, uel Cãtatrices. Porro * κορετρόφος, ἰακχαγωγὸς,

δαιρίτης

ἀλαιρίτης, quæq; his similia sunt, Atticorũ sunt propria. Porro Initiatus dicitur Consecratus, Dedicatus sacris, orgiorum Mysta. quemadmodum hic contrarius est, Prophanus, Immundus, orgiorum Expers. Dicuntur etiam mysticæ induciæ, & dies mystici, quemadmodum & sancti, sacri, quieti, consecrati, Dijs dedicati, sacrosancti, & solennes dicuntur. ipsa uero mysteria, & orgia, ceremoniæ, mysticæ operationes, perfectæ sacrorum administrationes, & feriæ uenerandæ nominabantur.

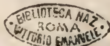
DE FESTIS A DIIS QVIBVS CONsecrata sunt, denominatis. XXXII

MVsarum festa Musæa, Mercurij Mercurialia. Iouis Iouialia, & Pandia. Mineruæ Panathenæa, Iunonis Iunonia. Cereris Cerealia, Thesmophoria, et Eleusina. Proserpinæ uero apud Siculos Theogamia, & * Floralia. Dianæ Artemisia, & Ephesia. 10
Saturni Saturnalia, Aesculapij Aesclepeia, Apollinis Delia, Hecates Hecatesia, Trophonij Trophonia, Castoris & Pollucis apud Athenienses * Anaceia. His etiam pomparum solenniũ, et cer 11
taminum appellationes poterunt coniungi, ut Olympia, et reliqua.

DE HYMNIS DIIS QVIBVSDAM peculiaribus. XXXIII

CAntus porrò in Deorum honorem compositi, Pæanes in genere, et hymni dicuntur. proprie tamen Dianæ hymnus Hypingus, Apollinis Pæan, utrorumq; simul Prosodia. Bacchi Dithyrambus, Cereris Iulus dicitur. sed Linus, & Litierses Fossorum, & Rusticorum carmina sunt. His etiam coniungendos censeo Deos iurisiurandi Tutores, dare iusiurandum, iurare, ὀμόσαι uero etiam fideiubere significat, Iurare in fœderum pacta, iusiurandum. iuramento * astricti, iuramentum præstare, iuro, iuratos, & ὁρκωτόμους, nisi hoc durius est, sancte iurare, iuramentis confirmare. iustum, adiuratum, iuramenti obseruatio, periurium, periurum, iuramenti contemptorem. iusiurandum petere, sacramento adigere, iureiurando aliquid testari, legitime aliquid affirmare, iusiurandum, iuramento obstrictum, iurisiurandi religione intactum, Dijs

* astrictos.



periurare, iurare iuramenta horrenda. Tum & Deum uocamus minacem, graues minas inculcantem, iracundum. Et de Dijs quidem hæc sufficiant.

I CAPVT SECVNDVM, DE REGIIS NOMINIBVS.



IN Regis laudem dices, Pater, blandus, mansuetus, iucundus, prouidus, æquus, humanus, magnanimus, liber, diuitijs imperans, affectibus carens, sui compos, uoluptati imperans, rationalis, ingeniosus, solers, circumspectus; consultus, iustus, sapiens, religiosus, hominum tutor, firmus, constans, infallibilis, magnanimus, robustus, strenuus, laboriosus, subditorum curam gerens, Saluator, beneficus, ad uindictam tardus, securus, erroris expers, immobilis, diligens iustitiæ obseruator, comis, ad colloquium facilis, colloquia admittens, mitis, lenis, subditorum defensor, militiæ studiosus. bellicosus quidem, sed belli osor. pacis amans, pacificus, pacis custos, doctus, Princeps, uel Primarius, Legislator, ad beneficia natus, Diuinus. sunt & alia multa, quæ integra sententia facilius, quàm unico uocabulo efferuntur.

II DE TYRANNO.

VItuperans uero dices, tyrannicus, crudelis, bestialis, uiolentus, auarus, opum studiosus. & Platonicum illud ἐρασιχρήματος. rapax, & Homericum illud δημοβόρος, id est populi deuorator, contemptor, superbus, difficilis, ad colloquium durus, asper, iracundus., maleuolus, stolidus, turbulentus, uoluptatibus succumbens, intemperans, impotens, ratione carens, hominum osor, iniustus; consilij expers, iniquus, prophanus, inconsultus, leuis, inconstans, fallibilis, lubricus, immitis, cupiditatibus deditus, prodigus, contumeliosus, bellorum motor, grauis, molestus, effrenis, & intollerabilis.

CAPVT TERTIVM, DE CELERITATE, ET TARDITATE AD OPERA.

De non cunctante hæc dicito, promptus, paratus, propensus, industrius, celer, uelox, intentus, laboriosus, nō tergiuersans, occasione utens, uigilans, diligens, nihil procrastinans, aut in aliud tempus reijciens. Contra autem dicimus, tardus, cunctator, quietus, segnis, languidus, indiligens, debilis, ignauus, cunctabundus, differens, procrastinator, tergiuersator, occasionem negligens. Res uero ipsæ, illius quidē sunt promptitudo, uelocitas, uigilantia, alacritas, diligentia, celeritas. huius autem ocium, cunctatio, quies, tarditas, procrastinatio, pigritia, ignauia, mora. nam & τρολημερεῖν dicitur, sed mihi non placet.

CAPVT QVARTVM, DE TINCTVRA FIRMA, ET NON FIRMA.

De tinctura firma dices, tincta, indeficiens, stabilis, constans, continens, solida, indelebilis, elotu difficilis, impoßibilis detritu, florens, florida, florulenta: sed de contraria huic, infirma, elotu facilis, euanida, facilis abstersu, debilis, flore carens. Tum & tinctura deficit, dici solet. Ipsum porro opus, eluere, detere re, abolere, & abstergere nominatur.

*HISTORIA DE PVRPVRA. *II

Ne uero unum idemq; docendi genus respiciens tædium concipias, delectationis causa, quo pacto purpura inuenta sit, exponam. Hercules (ut Tyrij tradunt) Nymphæ cuiusdam indigenæ, cui Tyrus nomen fuit, amore captus est. hunc uero, ut apud Veteres mos erat, sequebatur canis. scis etenim quod canes cū Heroibus conciones ingrediebantur: canis autem Herculeus, repentem in petra quadam purpuram conspicatus, prominentem eius carnem mordicus arripuit, ipsamq; carnem comedit, sanguis uero canis

Vnde et apud Homerum Odyss. β, Telemachū canes in concionem secutos legimus

nis labia cruentans, rubore infecit phœniceo. Vt autem ad puellam Heros peruenit, hæc canis labia insolito colore tincta conspiciens, Herculi posthac, nisi ipsi uestem caninis labijs speciosiorem afferret, congressum negauit. Hercules itaq; animal inuenit, cruorem collegit, & Amicæ munus attulit, primus (ut Tyrij testantur) Phœnicij coloris inuentor. Cæterum nunc Phœnices animal hoc sic capiunt, lanamq; tinctam instar florentis exhibent. funem enim complicantes & longum, & ualidum, qui per mare transire possit, cui tintinnabulorum instar certo quodam ordine, & interuallo uasa aliqua è scirpo funibusq; contexta appendent, quorum ingressus quidem patulus, (scirporum etenim funiumq; capita de industria prominere sinunt, ut ingredienti animali ad intrandum, & dirimendum facilia sint,) regressum uero, & conuersionẽ non permittunt. & hæc escis impleta purpurarum Venatores inter saxosa loca demittunt, funem à silice quodam ut capta animalia sustineat, suspendentes. hisq; per noctem & diem nonnunquam relictis, postea conchis referta subtrahunt. quarum contundentes testas, & carnem ad tingendum liquefacientes, sordibus cunctis aqua elutis, in feruente lebete animal marinum excoquunt. Cæterum sanguis hic ignis uiribus conceptis feruet, floretq;, & alius quidem colore flauo, alius nigredine splendet, aliusq; alium colorem attrahit. cum autem remiseris, omnia hæc sanguini commixta ad tincturam eandẽ faciunt. in primis uero sole purpura gaudet, superioris enim ignis radio infecta, angusta magis splendidiorq; redditur.

CAPVT QVINTVM, MERCATORVM, ET MECHANICORVM nomina.



ERCATORES, Institores, & Propolæ dicuntur, qui stantes aliquid agunt. sedentes uero
12 × Sedentarij, ipsorumq; studium mechanicum, & manuarium dicitur. Operarij, Manuarij, Chirurgi, manibus uictum quærentes, Opifices. hinc fit

ars

ars manuaria, chirurgia, et opificiū. Sedentarij, Artifices. * χειρο 13
γάστορες uerò Hecatæus dicat, & χειρώνακτες Herodoto ad futurum seculum concedamus.

CAPVT SEXTVM, DE FOELICITATE ANNI, FOECVNDITATE, & contrario. I

FERTILITAS, copia, anni fœlicitas, fœcunditas, fœlix prouentus, copiosus prouentus. & si quis torquere uelit uocabula, dicat πολυσιτία, id est frumenti copia. successus telluris, & fœcunditas. celebratione digno existente frumenti foro, pleno foro, frumentis cumulatim effusis, iusto existente frumenti pretio, frumenti pretio imminuto, & extenuato, uitæ necessarijs liberaliter prouenientibus, abunde iacentibus bonis, copia in foro existente, facillima existente frumenti dispositione. frequēte foro, & abundante. et aliter, terra iusta circa prouentum, fœcunda existente tellure, agris Rusticorum labori respondentibus.

DE STERILITATE. II

CONtrarium autem dicitur fames, sterilitas, infœcunditas, fructuum carentia, indigentia nutrimentorum, defectus necessariorum, frumenti penuria, annonæ caritas, egestas fructuum, insurgente tritici pretio, aucto frumenti pretio, non existentibus necessarijs, deficientibus ijs quibus in dies utendum erat, non existentibus nutrimentis, inopia laborante foro, caro existente foro, sterili terra existente, iniusta tellure, terra Colonis reclamante. et aliter, tellus Agricolis contraria, uel aduersa fuit, nō obtemperauit, non reddidit fructus. Dicere præterea licet, aër agros incendit, spicas euacuauit uentus, aqua fructus non enutriuit, imber fructus dissipauit, ariditas infregit, tellus irrigationibus fuit destituta, fructus siti laborarunt, rubigo fruges inuasit, aut pruina, aut calamitas.

1 CAPVT SEPTIMVM, OCCASIONVM NOMINA, ET TEMPORVM.



14 Dimidium anni tempus. ANNVS, duodecim mensium tempus, solis circuitus, Deo ex horis in horas transeunte, circulo syderis circumuoluto, * dimidiũ anni, biennium, & bimus usque ad decennis, & sic de omnibus. & trimus usque ad decennium, nam usque ad decennium dum de tempore dicuntur, accentum in penultimam recipiunt. cum uerò ad puerum, uinum, plantam, & alia huiusmodi referuntur, in ultimã accentus cadit, ut διετὴς usq; ad δεκαετής. Sed ἐνδεκαετὴς mihi durius esse uidetur, solutis uero dictionibus melius dici, ut unũ & decem annos natus, & δυωκαίδεκα, id est duodecim coniungendo cum καὶ, & coniunctioni accentum acutum inscribentes. hinc τρισκαιδεκαέτης, quod tredecim annos natum significat, παροξύτονον est. et rursum annorum quatuor & decem, et quatuordecim annos natus. Deinde quindecim, sedecim, aut septendecim annos natus dicitur, quæ apud Græcos omnia παροξύτονα sunt. et rursum octodecim annos natus, & nouendecim similiter ipsi duodecim. deinde annos natus uiginti, & reliqua, unum & uiginti, & sic ordine secundum minorem numerum similiter usq; annum trigesimum. deinde triginta annos natus, & rursum iuxta minorem numerum. & hinc quadragenarius, quinquagenarius, & sic de reliquis. & triginta annorum induciæ, et cætera. Dicendum etiam ineunte anno, præsente hoc anno, hoc

hornum. anno, in annũ, * τῆτες, ab hinc anno, exeunte anno, prætereunte, præteracto, elapso, desinente, deficiente, transeuntibus horis. aut anno futuro, progrediente anno, ueniente, adeunte, accedente, in proximum annum, anno ab hinc tertio, tertius hic annus, aut quartus, & sic similiter iuxta numeros præteritum tempus efferes. Fructus autem dicitur annuus, Infans uero anniculus. feriæ autem anniuersariæ, quæ anno elapso celebrantur. διετήσιος autem dicuntur eæ, quæ per totum annum habentur, quas Homerus ἐπετήσιον uocat. ἐπιδιετὴς autem pubescens dicitur, aut qui duobus

annis

annis ex Ephebis abijt. Cum autem Hesiodus dicit, ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβώοι, Quatuordecim annos intelligit, decem adnumeratis. Dicitur etiam hoc eodem anno, & annua. & διενιαυτίσαι, toto anno alicui operi incumbere. ἀπενιαυτίσαι uero est annum fugere, uel ab aliqua re per annum cessare. Tempus autem πολυετής, id est multorum annorum, dicitur, aut homo, aut uinum. & similiter ὀλιγοετὴς, id est paucorum annorum spacio constans.

DE HIS QVAE À MENSIBVS SVNT. II

À mensibus uero dicuntur, uictus menstruus, & μηνιαῖον, triginta dierum tempus, & tempus semestre.

DE PARTIBVS ANNI. III

Partes uero anni uocamus, ineunte anno, medio, & deficiente. uel primo anno, & nouo, florente anno, medio anno, cessante, & desinente.

DE QVATVOR TEMPORIBVS. IIII

ET tempora sunt, hyems, hyemale tempus, hybernū tempus, tempus anni, autumnus, uer, uernum tempus, æstas, æstiuum tempus. autumnale tempus, autumnus, autumni tempus, proprie uero hoc tempus ὀπώραν, id est autumnum, uocant, ut ὅς ῥά τ' ὀπώρης εἶσι. Vsitatius autē est, æstatis uigor, uere cessante, uere ineunte, uere florente. & ut Thucydides inquit, Circa frugum prouentum: frumento recenti adhuc, & circa fructuum florem. Et à fructuum temporibus ducuntur quædam, ut tempore uindemiæ, tempore messis, tempore sementis, & circa frugum congregationem, uitibus parturientibus, olea nigrescente, et florente terra. & aliter, uer, Zephyris flantibus, æstas, etesijs spirantibus ab astris, Boote exorto, Canicula stella apparente, circa Pleiadum ortum, Pleiadibus occidentibus. Aestatem autem peragere uocamus æstiuare, à uere autem ἐαρίσαι, & ἐνεαρίσαι. ab hyeme hybernare, & loca hyberna. μετοπωρίσαι uero inusitatum est, sed ob superiorum similitudinem etiam hoc uti licuerit.

V **DE PARTIBVS MENSIS.**

15 *Partes uero mensis sunt, * instans, medius, & praeceps, ut secundum has tres decades diuidatur. & prima dies nouiluniū, à secunda uero die usque ad primam decadem* τοῦ ἱσαμένου *praeponendum est, diem uero quintam post decimam* Hesiodus *Mediam appellat, decimam quintam intelligens. nos uero dicamus, undecima, duodecima, & sic usque ad uigesimam. primam uero ab hinc dicimus uigesimam primam, haec uero ipsa etiam nona mensis praecipitis dicitur, nouem enim supersunt post uicesimam primam. & sic similiter à prima usque ad tricesimam, quam Attici* ἕνην, καὶ νέαν *uocant, etiā* Homero *dicente; ut hoc quidem mense exeunte, illo uero incipiente. Diuidenti uero mensem in tres partes, tertia eius pars* διχόμηνον *dicitur.*

VI **DE HIS QVAE À DIEBVS dicuntur.**

Quod uero singulis diebus fit, quotidianum uocamus. quod autem tota die fit, diurnum, aut πανημέριον, *sicut totius noctis opus, nocturnū, aut* παννύχιον. *quod uero uno absoluitur die, hodiernum est.* Et *eodem die per eandem redire uiam,* αὐθημερίσαι *dicitur, sed per totum diem aliquid agere,* ἡμερεῦσαι. *sicuti de* Mechanicis Plato. *dixit,* Ad *ignem* ἡμερεύοντας : Dicitur *etiam, diem totum in aliqua re, aut homine consumere. & tota die*
16 *currens, ** ἡμεροδρόμος. *quod uero in diem sequentē non durat, hodiernum, sed quod praeter unum diem manet,* παρήμερον, ἐπιήμερον. *Dicere porro licet, sequente die, die praeterito, die elapso, priore die, & heri. sed in hoc factum, hesternum, & pridianum. De praesente die dicimus, hodie, dies instans, uel hodiernus. sequens, crastinus, posterior, & futurus uocatur. diem autem sequentem* Hesiodus*, ut conijcere licet,* ἔνηφι *uocat, nisi forte tricesimum intelligat: proprie enim Athenienses tricesimos de ultimis dicunt. Vsitatius autem est ad sequentium dierum notationem praepositione in uti; ut in diem crastinum, & sequentem, in diem tertium, in diem quartum. Dicitur etiam in diem dictum, pro*

eo quem

eo quem nos constituimus. in diem definitum, in diem constitutum. Sed & alicui certæ rei destinatus dies, principalis uocatur. Cæterum Rhetores diei uocabulo omisso, *simpliciter, Veniente, constituto, ineunte, constituto dicere consueuerunt, die enim subintelligitur. Præterea de preteritis diebus dicimus, tertius hic est dies, tertius iam agitur dies, & sic de reliquis.*

DE PARTIBVS DIEI. VII

17 *PArtes autem diei sunt, * ante diluculum, diluculum, oriente die, apparente, sub primam auroram, oriente sole, circa solis ortum, mane, matutino diei tempore, media die, circa meridiem, sole in uertice existente, ad meridiem, inclinato* Phœbo, *crepusculum, crepusculum uespertinum, tempore meridiano, tempore uespertino, sole ad inferiora declinante, serotino diei tempore. πρωιαίτατον uero, & ὀψιαίτατον non de diei partibus, sed tempore dicitur: quemadmodum & celeriter, & tarde, de ijs qui aliquid ante, aut post tempus faciunt, ut ante ætatem militarem, præcocius, præcocissimum: & post ætatem militarem, serotinum, magis, & maxime serotinum: circa solis occasum, uespera, cum iam obtenebrata est terra, & tenebræ irrepserunt.*

DE PARTIBVS NOCTIS. VIII

NOctis uero partes, noctis initium, circa primam noctem, nocte incipiente. prima uigilia, secunda, et tertia. uel iuxta Homerum, *Circa primam partem: aut primi somni tempore, nisi hoc nimis fuerit sordidum. media nocte, circa medium noctis, sub crepusculo, quod* Homerus *uocat νύκτα ἀμφιλύκην: id est* An*telucanam: circa gallicinia, gallis canentibus, circa gallorum cantus.* Nocte *uerò aliquid facere, lucubrare, & nocturnæ custodiæ. tota uero nocte occupatū esse, * perlucubrare. circa uesperam aliquid facere, προσαγρυπνῆσαι, ἐφεσπερεῦσαι, ἐφεσπερεύσασθαι. sed ante diluculum surgere, est ἐπορθρεύσασθαι. Hora uero, et sesquihora, signū, ut* Menandrus *ait, apud* Veteres *erat, solis umbra repræsentatum, ut decem pedum umbra, aut undecim pedum.* Sunt *etiam temporis aduerbia, tunc, olim, quando, cum, tum, tam*

Pernoctare

diu, dudum, iam olim, paulo ante, diu, mox, tardius, paulo post, nuper, quod est paulo ante. sunt & alia multa huius formæ.

I CAPVT OCTAVVM, DE DOMO, ET INHABITATIONE.



AGEDVM etiam ea, quæ domus sunt consydere
mus, domus, domicilium, habitatio, habitaculũ,
mansio, hospitium, diuersorium, sedes, hospitum
receptaculum, locus hospitalis, aula, domus uolup-
tuaria. tum etiam tugurium, et tabernaculum. Ha-
18 bitare, inhabitare, degere, uersari, diuertere, immorari, * tende-
re, domus aream describere, hospitari, tuguria inhabitare, & ex-
truere. Sed ἐνδιαιτήματα, & καλύβαι, sicut etiam cœnacula,
non necessarias, sed uoluptuarias habitationes significant. Hospes
uerò tam suscipiens, quàm susceptus dicitur, proprie tamen susci-
piens ξενοδόχος appellatur. aliter uero ædium Dominus, Paterfa
milias. Dores uero, Aeolesq; ἑστιοπάμμωνα, id est Patronum, uo
cant, nonnullis & Nauclerus dictus est. & diuersorij mercedem,
naulum, sicut ἐνοίκιον, quod non modo multis, sed etiam Veteri-
bus in usu fuit, & à nonnullis στεγανόμιον merces cauponi data di
citur. Dices uero conducere domum, & elocare, quod Herodotus
ἐκδιδόναι dixit, ut Conducebant aulam παρ' οὐκ ἐκδιδόντος
id est à non elocante.

II DE PARTIBVS DOMVS, & ianuis.

PArtes uero domus, atrij ianua, hortensis ianua, ἀμφίθυ-
19 ρος, quam Homerus * ὀρσοθύρην, Ianuã, qua ad locum supe
riorem ascenditur, uocauit, ut multi ianuam obliquam uocant. de-
inde pauimentum, & solum, sunt partes circa ianuam. Cardo uero
est, in quo ianua uertitur. postes uero ligna sunt ex utroq; ianuarũ
latere, quæ etiam παραστάδας uocant. Ipsas uero ianuas Home-
rus σανίδας, id est Valuas, appellat. quod uero super ianuas est, su
perliminare. eius uero prominens pars, grunda, & imbricamen-
tum dicitur.

MVNI-

MVNITIONES. III

AD Munitionē autem adhibita claustra sunt uectes, claues, seræ, obices, * βαλανάγραι. Annulū autem ostij, quem 20
alij κόρακα, Homerus κορώνην uocat. Odys.

INGRESSVVM, ET EGRES suum nomina. IIII

INgredientium uero est uestibulum, porticus, & hanc alij πυλῶνα, καὶ θυρῶνα uocant. Ianitoris autem habitatio, πυλώρειον dicitur. Deinde est domus, aulaq; anterior: interior uero atrium, uel aula, quam Homerus αἴθουσαν uocat.

QVAE INTRA VESTIBVLVM, ET quæ per columnas feruntur. V

LOcum uero qui columnis septus est, περιστῦλα uocabis. columnam enim & κίων significat, Attici uero περίστοον uocant, pars autem eius στοὰ dicitur, στοὰ enim latus uocatur, sed usus huius dictionis uarius est. Habitationum uero sunt uestibulum, domus, domuncula, & cubiculū, quamuis Menander hoc Barbarum putet, sed Aristophanes hoc fide dignior Author in Aeolosicone inquit κοιτὼν, id est Cubiculum omnibus unum, unusq; scyphus sufficiet: ἀνδρὼν, ubi uiri conueniunt, dicitur. & consessus, in quo consident. Symposium uero ex ipsa re denominatū, etiam conuiuium dicitur. Cubiculum porro, tricliniū, pentaclinium, decaclinium'q; dicitur, iuxta proportionē scilicet magnitudinis lectulorū numerum assumens. tum & gyneium, thalamus telarum, domus operosa, domus pistoria, ne pistrinum sordido magis uocabulo nominemus. deinde coquina, culina, eresus, reconditoria, penus, thesauri, carceres. Sed Xenophon στέγανα, & στέγην quoque dixit, ut ὅσα δ' ὃ δ' ἐν δεκακλίνῳ μεγαλοστέγῳ. & rursum στέγανα, Frigida, et euitanda: Sed quod pedibus subest, pauimentum. quod capiti obtenditur, fastigium, tectū, culmen, subtegulaneum. unde et intectum, & tectum habens, cacumen, et uertex. à quibus ὑπερῴροφιον, quod supra culmen est: & ὁμωρόφιον, quod sub eodem latet tecto, aut culmine latet, dicuntur. Quæ autem inter

uerticem

uerticem summum, & tectum est pars, παρωροφίς. & quæ suprà culmen, teges dicitur. quæ uero in hoc ad imbrem arcendũ prominent, imbricamẽta. Præterea et solaria, et cœnacula dicuntur. solariorũ autẽ, aut superiorũ domuũ prominentiæ supra inferiores muros exertæ, suggrundæ dicuntur. & quibus hæc innituntur ligna, γεισίποδας uocamus. ἀμείβοντες autem trabes sunt ex utroq; muro inuicẽ suffultæ, ad mediũ summi cacuminis onus sustinendũ.

I CAPVT NONVM, DE NAVIBVS, ET NAVTICIS nominibus.



AVIGIVM, nauis, nauis oneraria, scapha, nauis decem millia hominum uehens, μυριαγωγὸς uerò sordidum est. centiremis, quinquaginta remis instructa, triginta remos habens, uiginti adornata remis, actuaria, septiremis, triremis, biremis, uniremis, nauigia longa, naues acutæ, piscatoriæ, cymbulæ, lembi, cydari, cydali, gauli, celoces, cymbæ, cercuri, piraticæ naues, naues traiectoriæ, uel pontones, marina, dicroton, nauis utrinq; agitata, utrinq; remis instructa, media, scapha, linter. et Ptolemæi Nauis, quindecim habens remorum ordines. & Antigoni τριάρμενος, id est Tria uela habens. Dicitur uero nauis uelox, uelociter incedens. & Naues cursoriæ, iuxta Aristophanem: tum & grauis nauis, frumẽtaria, armigera, militaris, bellicosa, * hippagogæ, oneraria, onusta, onerarium nauigium. & iuxta Thucydidem Portatorium, & piratica: Homerus etiam nauim uocat multijugem: Sunt et Lybicæ naues, quas arietes, hircosq; uocitant, unde uerisimile uidetur & Taurum illum Europæ raptorem huiusmodi nauim fuisse. nauis præmissa, uel naues speculatoriæ. Sed & naues marina itinera, & uehicula marina uocare licebit.

Sic uocat Liuius quoq;.

II DE NAVIVM COMPACTORIBVS.

QVi uero hæc conficiunt, nauium Compactores, & Fabri dicuntur. Neurgi porro usitatius est, Recentiores etiã Nauificos uocant. & triremum Fabri, & his similia. Pictores, stuparum

rum Venditores, Fabri ærarij, & Ferrarij, Restiones, &c. Ad apparatum porro necessaria sunt, tabulæ, ferrum, claui, uela, pix, stupa, ligna, cera, paxilli, remi, & coagmentationes. Cæterum sic dicitur, configere, compingere, adaptare, coagmentare. compactio, & quæ his similia.

DE PARTIBVS NAVIS. III

FVndamentum, carina, carinæ, & aluei, pes nauis. tropi, qui lora sunt, quibus remi scalmo alligantur. Pars autem pedi nauis affixa phalcis, post hanc est carina altera, quæ et Lesbium, chalcenes, et pauimenum dicitur. eius autem iuxta proram terminus rostrum, quodq; sub hoc, repagulum. Quod autem inter repagulum, & rostrum est, stira nominatur. Ipsi uero repagulo harpa insistit, à qua nauis harpophora nominatur. Quod uero inter repagulũ, et rostrum super stiram consistit, stolus, seu galea dicitur. Parsq; supra acrostolium prominens, ptychis, & oculus, cui & nomen nauis inscribitur. Carinæ autem compingitur phalcis, interius porro utrinque scapha est, quam & rhinoteriam uocant. Cæterum quod extremæ carinæ, ne atterratur, conglutinatur, operimentum est. Sed nauis pauimentum, fundum, aluum, & amphimetrium appellant. Thalamusq;, ubi infimi in naui remiges nauigant, dicitur. Media nauis iuga uocant, in quibus Socij nauales consident. Quæ autem iuxta superius pauimentum sunt, quibus thranitæ insident, foros uocamus. Sed unde remi alligantur pars, scalmus. quo uero alligantur, τροπωτὴρ est, unde τροπώσασθαι, id est uertere nauim, dicimus. Sed quæ sub scalmo est pars, subscalmium. quodq; remigibus subiacet, sedile. Et per quæ remus exeritur, foramina dicuntur. Pellem autem scalmo annexam, qua muniuntur remi, ascoma uocatur. Cæterũ quæ circa remiges uia est, parodus, aut interscalmium. Lora uero ab utraque carinæ parte extensa, primum, & secundum, quod & thalamium nominant. Deinde & alia in quibusdam nauibus sunt, quæ singula iuxta ordinem nomina sortiuntur. ut bolus primus, & secundus, & sic ordine. tum etiam parietem sinistrum nominabis, & dextrum, selida, & latus. Sed transtrum

etiam sedes, & tabula nuncupatur. Vtræque autem proræ partes,
genæ, & alæ. Est et proræ quoddam transtrum, in quo consident.
Trabesq; circa puppim prominentes, peritonæa dicuntur, ubi &
tabernaculum uocatur, Imperatori, aut Nauclero extructa habita
tio. Deinde uero summitas claui lax dicitur, imo & totus clauus,
11 *quem & nauis gubernaculum uocant. medium autem eius phtir,*
radix, & succinctura. extremum, ala. reliqua uero pars, collum ap
pellatur. Nauis quoq; locum, cui Gubernator innititur, ἔγκλιμα
nominant. Puppis autem medium asandium, cuius interior pars, pe
netrale. & huic obtensa pars, epision uocatur. Puppis præterea
summitates cacumina dicuntur, inter quæ rectum infixum est li-
gnum, quod stylida uocant, è cuius medio cingulum dependens fa
scia appellatur. Remi uero partem, quam Nautæ tenent manubriũ.
mediam, ὀυραχόν. extremam, alas, aut remorum palmulas uocant.
Sed nauis pars uelum recipiens, linas. huius autem infixa pars, pter
22 *na. extremitas eius circa antemnam, colus, * thoracium, et carche*
sium. Et quod supra antemnam est, fusus nominatur, à qua parte ar
temonem suspendunt. Magnum autem illud, et nauis uelum propri-
um, acatius. posterius, epidromus. minimus, dolon, & lipadus dici-
tur, quem tamen nonulli acatium esse existimant. Sed antennæ
media, quæ malo adhæret pars ambola, & symbola nominatur.
quæ uero hanc utrinque continent, ansæ. extremitates autem,
summa cornua dicuntur. Cæterum si constrata, aut cataphra-
cta nauis fuerit, tigna quædam turres sustinentia in hac fabrican
tur. & in his turres binæ, dextra scilicet, & sinistra. quarum
medium catastroma, seu stratum uocant. Et trabes, quibus tabu-
lata innituntur, tigna, & postes. quod autem superne utrosque con
tinet parietes, peritonæũ uocatur. Dixeris præterea, caua nauis,
scapha concaua, nauis pauimentum pro inferiore nauis parte. Sed
remorum locum copoteriũ uocant. Deinde παρεξειρεσία est pars
nauis inter puppim, et Remiges. Rostrũ, sentina, unde & ὑπέραν
τλον nauem inexhaustam uocamus. Sed quod ad aquæ exhaustio
nem aperitur foramen, eudiæum nominant.

DE INSTRVMENTIS, ET armis nauigij. IIII

NAui porro inest malus. foramen, cui malus inseritur, antenna. funes, calones, rudentes, funiculi, funes nautici, oræ, retinacula. tonsillæ, sæpenumero enim contingit, ut & hoc uocabulo, Poëtico licet, utamur. Ancoræ ancipites, utrinq; acuminatæ, una tamen parte acutæ. Et sacra ancora, qua nõ nisi in summa necessitate utuntur. ἀποβάθρα, quam scalam nauticam uocant. Ordines uero remorũ ταρσώματα uocant, pelles. inest & quædam machina, rota, & rotulæ. Et per quos rudentes trahuntur, anuli, κρίκοι enim Poëticũ est, propriè uero circuli dicuntur. Deinde fori, tabulata, sustentacula nauis. & nauis suffulta, & fulcris carens. Deinde contus, κάλλος, sentina, funis aquaticus. Omnia uero instrumenta, arma uocantur. Et iuxta Xenophontẽ sunt arma pensilia, & lignea. Demosthenes etiam Corrosionem armorum dixit.

DE NAVIGANTIBVS. V

NAuigantes uero sunt, Gubernator, Proreta, Nauta, Remex, triremis Nauta, Primus remigum, Vltimus remigum, remigans, remigando contendens. sic enim Thucydides Remigantes, et pugnantes uocauit. Vectores uero dixit reliquos, qui nauim conscendunt, quos etiam πλωτῆρας uocat. Nautas enim dicere Tragicum est, melius uero est ascendentes nominare, & simul nauigantes. τοίχαρχος uero etiam parietum, seu laterũ Præses dicitur. Foco autem assidens, et eum curans Eschareus est. Tum etiam nauigantibus forte Mercator intererit. In alia uero significatione dicitur, triremis Dux, quinqueremi Imperans, Nauclerus. Imperatoris collega, sic uero appellatur is, qui Naucleri in administranda classe successor est. Classis uero etiam ἀπόστολος nominatur. His uero etiam Tibicen, Præcoq;, uel Hortator Nautarum addendus.

DE PISCATORIBVS, ET PISCAtorijs instrumentis. VI

ALius uero usurpationis est, Piscator, pisces trahens, Hamiota, igne pisces fallens, tridente utens, Retiarius, & re-

te trahens, purpurarũ Captor, Spongiatores, & his similia. Instrumenta autem ipsorum, arundines, uirgæ, linum, pili equini, hami, escæ, retia, retia undique complectentia, retia ex funiculis contexta, cyrti, sagenæ, rete omnia capiens, linum, suber, laminæ plumbeæ, piscium uenatio. piscatio, quæ hamis fit. piscatio, in humidis uenatio, retiaria uenatio, ignea uenatio, & his similia.

VII DE NATATORE, ET GVBERNATORE.

DIces uero natare, nare, urinare, subire aquas. deinde Natator, Vrinator, demergẽs sese, submarinus. sub aquis means, supernatans, subnatans. Ipsum uero opus, nauigare, innauigare, enauigare. & enauigans, soluens. Nautam agere, remigare, remis impellere, triremem agere, remis festinare, regere clauum. Dirigere, & gubernare nauim, ad Proretam pertinent. Qui autem gubernaculis aßidet, uocatur Gubernator, nauis Dux, Nautarum Princeps, clauo astans. Et iuxta Antiphontem, Temonem tenens. uel ut meo uerbo utar, ποδηγῶν, id est Dux. Poëtis uero etiam dicitur, nauis Auriga. Dicuntur etiam quædam nauigationes, longinquæ.

VIII DE NAVIS ONERE.

QVæ uero imponuntur nauibus, onus, uectura, sarcina, pondus, acceßiones. à quibus uerba fiunt, onerare, saburrare, & imponere. dixeris quoque, implere, addere. Et de tabulatis dicitur, inijcere, exponere, exonerare, euacuare nauim, alleuiare, sarcinarum iacturam facere.

IX DE LOCIS MARITIMIS.

LOca autẽ maritima, quibus appellere oportet, dicuntur, crepido, littus, promontoriũ, appulsio, statio, portus, aut mansio.

X LAVS PORTVS.

IN laudẽ uero portus hæc dicuntur, facilis appulsu, tranquillus, facilis aditu, facilis adnauigatu, bonum habens aditum, profundus, in uentorũ tutela constitutus, uento carens, non expositus uentis, subuentaneus, tutus, fluctibus carens, periculi expers, securus, facilis ad appellendũ, tutus adnauigatu. Stationes profundæ, quietæ, faciles, uel placidæ, à uentis liberæ, nauium conseruatrices. Et

fauces portus, portus facilem habens aditum, facilis congressu. Ipsum porro opus, portum tenere, aut stationem habere dicitur.

DE VITVPERATIONE PORTVS. XI

IN uituperium uero dicitur, difficilis appulsu, accessu asper, congressu arduus, tempestuosus, importuosus, Hyperides uero * ἀλιμενίαν etiam loci nomen fecit. asper, uentis expositus, fluctuosus, fluctibus abundans, malum habens introitum, periculosam habens adnauigationem, profunditate carens. Ipsum uero opus dicitur, deducere, detrahere, adnauigare, intro nauigare, appellere, portum capere, adire continentem, sinum intrare, nauim littori adpellere. Et omnia alia, quæ his prædictis contraria sunt, huc adnumeranda. Et nomina de appellentibus quidem, deductio, adnauigatio, appulsio. de discedentibus uero, discessus, enauigatio, solutio. Et infinitiui, quæ ab his deriuantur, adducere, enauigare, soluere, altũ petere. Est etiam labrum quoddam portus, et os, secessus, & labra.

Quod Vergilius Stationem malefidam uocat.

DE NAVIGATIONE, QVAE secundis uentis fit. XII

SEcunda nauigatio est, remigio nauigare, uento nauigare. Dicitur etiam * ἰσιοκώπῃ, sed remigatio melius est. Et uento duce in pelagus exire, alta nauigatione, in alto nauigamus, sublimes, & intenti nauigamus. idem est marini, & his similia. Dices etiam, ancoris stationem habemus in alto, consistimus, in salo sumus. soluentes à terra, concutientes uela, non in portu propter serenitatem, omnia expandentes uela, omne extendentes linteum, undiq; excipientes uentum. Dices etiã leues naues, graues naues, onerarias. ancoras iacere, ancoras demergere, sistere nauem. alligare oras, uel tonsillas.

23

DE SOLVTIONE NAVIS, & appulsu. XIII

COntrarium uero est subtrahere ancoras, extrahere, euellere, soluere, soluere oras, subtrahere nauim, nauim trahere, ad littus statuere, ad portum deducere. in nauali, in portibus, & quæcunque huiusmodi dici consueuerunt. Alterius uero usus

est, naui contigit uadum, impegit, seu appulit.

XIIII DE SECVNDA NAVIGATIONE.

Deinde nauigatio serena, iucunda, secura, tuta, læta, tempestiua. flante aura, aura tenui, mansueta, suaui, stridula, zephyris, zephyri flatu, uento dextro existente, sequente, secundo, afflante, deducente, concomitante, simul eunte, uento opportuno, ferente, prospero, amico. bona serenitate, sudo cœlo, uento à littore exoriente, descendente uento, à puppi afflante, uento ad puppim consistente, per clauum flante, uelo pleno, inflans uelum, uento certo, nauigamus per serenitatem, per tranquillitatem. in mari tranquillo, sereno, stabili, mari placido, fluctibus carēte, otioso. nullo uento existente, uento cessante, serenitate existente, sereno existente die, ueloci nauigatione, sensim insurgēte mari, auræ dulces, in diebus alcedonijs. Contra uero mari diuerso existente dices, nauigamus quasi in fluuij superficie, uel inter plurimos fluctus, pelagus inhorruit. nauigamus undique concutientes rudentes, omni-

24 bus * uelis, omnia remittentes uela, omne deponentes linteum, repleto uelo, pleno uelo, concauo uelo, uela uento cōmittentes, nihil retrahentes, remigijs nauigamus omnia soluentes uela, mediū contrahentes, omnia uela ex dimidia parte complicantes, dimidium subtrahentes, aliquid ex antenna demittentes, demittentes breuiorem antennæ partem.

κάλοι sunt ea nauis instrumenta, quibus uela extenduntur.

XV SERENA NAVIGATIO.

Tranquillitatem uero sic effare, piscari licebat, fœlix piscatio, secunda piscatio, Piscatores laborabant, Vrinatores aquas subibant, mare non horrebant, audatiam in mare exercebant, Piscatorum erat fœlix successus.

XVI DE TEMPESTATE.

25 Contraria sunt, tempestás, procella, procellula, turbo, * τρικυμίαι. mare asperum, mare concauū, incauatum, exasperatum. alueus exasperabatur, fluctuatio erat, fluctuabat, fluctus insurgebant, fluctus defluebant, * irruit * incidit. asperum erat mare, & turbulentum. fluctus insurgens, obstans, consurgens. æstus

incidebant. irruebant.

ſublatus, fluctus inſtans, concitans, commotus, curuus, uel eleuatus, uiolentus, impulſus, impellens, ad terram ruens, littori alliſus, inſurgens, & terræ appellens. Syrtis, id eſt locus arenoſus naues attrahens. reciprocatio aquæ, fluctus ſurdus commouebatur, mare concauabatur.

DE VENTO. XVII

VEntus uiolentus, horridus, uim habens, ærumnoſus, turbo urens, impetuoſus, procelloſus, turbulẽtus, uentus aſper, impellens, ſubferens, transferens, propellens, impellens, capiti inſurgens. uento proræ imminenti, uento aduerſo, contrario uento flante, ad contrarium uentum, uentum ad proram habentes, incertis flantibus uentis. incerto uentorum flamine, uel flatu. contra flantibus, undiq; collidentibus, & concidentibus. impetuoſo exiſtente uento, immoderato, immenſo. uento ad latus ingraueſcente, ad parietes incidente, aut circumflante, aut cominus ſurgente, & circumſtridente. Eupolis uero uiolentum uentum etiam ἀσιλγῆ uocauit, ſimile etiam eſt uentus iniurioſus. Dicere etiam licet, uento pugnante, reſiſtente, contrario, mare confuſo, * æſtu maris repugnante, aut diſtorquente, detrahente, auertente, auferente, deferente, impellente, depellente, uiolento, diſtrahente, refluente. Quo dammodo uero etiam illud Xenophontis his aſtipulari uidetur, For tunante Deo: niſi forte uentum à terra flantem intellexit, ut ſolutio eſſet opportuna. Dicere etiam poſſumus, Gubernatoribus immorigeræ erant naues, inobedientes, contumaces, difficiles deductu, moleſtæ, pertinaces. * gubernaculis non paruit, clauos dirigere non licebat, non licebat circumducere clauos. 26

Gubernacula non paruerunt.

STATVS AERIS. XVIII

AËr erat nubilus, caliginoſus, nubibus tectus, tenebricoſus, niger, denſus, obnubilus, nubibus obductus, obſcurus. nocti omnia erant ſimilia, nihil apparebat, uideri non poterat. cæci ſimiles eramus, nubibus cœlum tectum uideri non poterat.

DE

XIX DE TEMPESTATE MARIS.

RESonuit fluctus, parietes nauis transcendit, in nauis concauitatem descendit, irruit, exhaurienda erat scapha. Dicere etiam licet, nauigauimus absq; uelis sola antenna usi, nuda antenna, in ipso uado nauigantes, rudentibus nauim deducentes.

XX DE PASSIONIBVS NAVIS.

IPsas uero nauis paßiones nominabis, tempestate turbari, æstuari, impelli, depelli, attrahi, collidi, detrahi, submergi, demergi, subuerti, conuerti, frangi, impingere, expelli, detrahi, distrahi. naufragium facere, confringere nauim, impingere, appingere, effringere. tum alio modo sic, dißoluta naui, aperta, compagibus disiunctis, malo confracto, infracto, abrupto; circumducto, gubernaculis confractis, concußis. Ipsum uero nomen est, naufra-
27 gium, collisio, inundatio. Dicitur etiã * ἀνασοιχεῖν, quod est nauim hinc inde disijcere, ἀνασοιχεῖν uero uulgare est.

XXI DE SCOPVLIS, QVIBVS incidit nauis.

QVibus uero naues in tempestate impingunt, sunt stipites, stipites occulti, petræ, petræ submarinæ, scopuli, saxa, cautes, scrophulæ. prominentiæ tempestuosæ, uentis expositæ, acutæ, appulsu faciles, duræ, exertæ, uadosæ, confractores, periculosæ aditu, quibus appropinquare non tutum est, aspera littora, littus durum, uadosum mare. Et si quis uocem torqueat, dicat ὑπόγεως. profunditate carens, lutosum, cœnosum.

XXII DE IMBRIBVS.

DIces porro, imber incidit, decidit, defluxit, adfluxit, irruit, demissus est, irrupit, erupit, detonuit, diluuium, inundatio.

XXIII AQVARVM IMPETVS.

DEscensus aquæ, abundantia, demißio, immißio, impetus, influxus, deiectio, emißio. uiolentus imber, multus. fluxus, impulsus, inductus, densus, continuus, exuperans. remorum impotentes erant Nautæ, ansæ erant humidæ, manus labebantur, circumlabebantur, elabebantur, excidebant manubrijs, non poterant inhibere remos.

DE

DE FVLGVRE, ET TONITRV. XXIIII

Fulgur eluxit, erupit, fulgurauit, elisum est, detinuit oculos. exterruit, conturbauit, perculsit animum, turbauit, terruit, confudit, turbauit sensus. lucidum, præclarũ, ignitum, igneum, territans, terribile, tetrum. molestũ oculis, et faciei. difficile aspectu, contrariũ, ut oculos excæcet, ut faciẽ cõfundat, ut sensus obstupefaciat, ut oculos occludat. Tonitru *durum, asperum, uiolentum, graue, ingens, maximum erupit, & increpuit. irrupit, insonuit, intonuit, circumstrepuit, boauit, sonitum edidit. tonitruauit, tonitru irruit, concußit, incidit auribus, illatum est, auditum repleuit, obstupefecit sensus, tantumnon attonitos reddidit nauigantes; surdis similes erant.*

DE NAVALI PRAELIO, ARMIS, XXV

Imperatoribus, re ipsa, & nomine
Imperatoriæ nauis.

Nauales uero pretij sunt ea quidem, quæ milites ferunt, triremes, longa nauigia, ueloces naues. armata nauigia, uel strata, Imperantes *autẽ, nominantur triremiũ* Præsides, *quinquagenarij,* Naucleri, *claßis* Duces, Præfecti *claßis.* Ipsa *uero res, nauis* Præfectura, *triremis* Imperiũ. *Imperatoris uero nauis nomẽ,* *Prætoria, *et* Imperatoria. *Remiges uero sunt, nauales socij infimi, & supremi.* Qui *autem tabulatis insistunt.* Bellatores. *Arma autẽ nauis quidem, pelles, diphtheræ, ænea rostra, unde et naues rostratæ nomen sortiuntur.* Nauigantiũ *uero arma, thoraces, scuta, ocreæ, galeæ, enses, hastæ, falces, manus ferreæ.* Contra *irruptiones uero fallacijs contendebant, coria affigentes parietibus nauium, ut forũ ad contrarios ictus excipiendos ansam non habens delaberetur. contis depellebant, nauesq; inuicẽ diducebant.* Claßiarij *uero milites dicuntur, perfecti, diligentes, parati, inclyti, mercenarij.* Huiusmodi *uero nauim* Lysias *etiam* Helluonem *nominauit.* Et *naues quidem bene instructæ militibus armisq;, συγκεκροτημένα. quæ uero aliter se habẽt, uacuæ & semiplenæ, & ἀσυγκρότητα dicuntur.* Naues *quidem aliæ nauigabiles, aliæ innauigabiles. hæ uero maris* 28

f inexpertæ,

inexpertæ, puræ, siccæ, & mutilæ: illæ autem, marinæ, humidæ, graciles, madidæq; uocantur. Aliquot uero naues custodire, dicitur appellere, & nauium stationem habere. Sed ad pugnam naualem consistere, dicitur procinctis classibus prælium inire; stare in procinctu ad bellum nauale ineundum. Assidere uero est, in portū deferri. Sed ex portu prodire, aut progredi, est soluere, prænauigare. Nauim porro sistere, uocatur in portum se recipere. Insulam autem circumnauigare, nauibusq; ad oppugnationem obsidere, dicitur circūappellere, Nauimq; aggeribus appellere dixit Demosthenes: ocyus uero hoc facienti corona præmium erat. idem quoque Trierarchematis meminit, quod tempus est, quo quis Imperij sui tēpore elapso, tardante autē Successore, classi præfuit. Cæterū opus ipsum est, soluere, é portu educere, experiri, nauim deducere, nauigare, enauigare, circumnauigare, pernauigare, nauim impellere. sed hinc deriuata nomina, solutio, experientia, nauigatio, adnauigatio, circumnauigatio, enauigatio. Deinde, naues ordine condensatas instruere, per interualla constituere, signa tollere, contraducere, contranauigare, adnauigare, prænauigare, nauibus pugnare, nauali prælio congredi, confligere, concurrere, perrumpere, perforare, inijcere, latera penetrare, perrumpere proram, nauim sub rostro perterebrare, naues nauigatu inutiles facere, naues cum supplementis demergere, submergere, naues oppugnare, dissoluere, captiuas facere, attrahere, & hoc quidem in congressu dicitur. nauim retro agere, repellere. De fuga autē dicimus, detinere puppim, uel puppim ferire. Thucydides et Vulneratis nauibus dixit. Naues autem afflictas oportet, curare, reparare, instruere, compingere, & coagmentare. Contingit porro nonnunquam etiam in terram hostilem descendere, exire, in littus descendere, & prædam in naues agere.

CAPVT DECIMVM, DE MILITARIBVS NOMINIBVS.

IPsi quidem Viri, Milites, Pugnatores, Calones, Satellites, equorum Ductores, & Equisones.

DE

DE PVGNANTIBVS, ET IPSOrum ordine. II

Modum instruendi aciem Veteribus obseruatum, præter Militaris rei scriptores copiose describunt Alexander ab Alexandro Libro quarto, Capite septimo, & Liuius Decadis primæ Libro octauo.

ANterior pugnantium pars frons dicitur, iugum, & facies. utræque uero extremitates, latera, et cornua, dextrum scilicet & sinistrum· medium autem, umbilicus. ipsa aciei latitudo, murus. Et aciem quidem secundum longitudinem statuere, ζυγεῖν· secundum latitudinẽ, στοιχεῖν dicitur. Dextrum autem primæ aciei cornu tenens, Propugnator uocatur, uel Princeps, et simul nomine eodem tota frons appellatur. Quiq; unicuiq; assistit, Socius astans· qui à tergo adstat, Epistates dicitur. Sed quæ aciem ipsam sequitur pars, cauda, et caudæ Ductores, quod nomen & Duci ipsorum tribuitur, tum & Succenturiati dicuntur. Ipsum uero opus est, extremam ducere aciem, postremam custodire phalangem. Tota porro acies, dicitur exercitus, militia, expeditio, agmen, phalanx, ordo, ordinatio· Imperator, Imperium, & eius partes, decem millium exercitus, mille militũ acies, quinquagesima, cohors, decas, et pentas.

DE IMPERANTIBVS. III

Imperantes uero, totius quidẽ exercitus sunt, Imperatores, Collegæ, secundarum partium Duces· quemadmodum & Imperio moti, exauthorati dicuntur. aciei Præfecti, caudæ Duces, Myriarchi, Chiliarchi, cohortum Præfecti, Centuriones, Decennarij, & Quinquenarij.

DE MAGISTRIS EQVITVM. IIII

Equitum porro dicuntur, Magistri, Tribuni. Biotarcha autem Thebanorum proprium est, Lacedæmoniorum Rex, Atheniensium ferè Imperator, Thessalorum Dux, Mercenariorum autem Xenagus: non tam curiosus hæc distinguo, longi enim temporis, & sermonis esset, si militarem, & bellicis destinatum usibus Librum conscriberem· in quo & quadratæ, & longioris aciei instructio, frontis inclinatio, postremæ aciei pars, postremo & clypeus,

hasta, singulæ partes, omniaq; ea quæ Præfectos, seditiones, opera que alia attinent, clarius tractarem. Lacedæmoniorum autem, Disciplina militaris, & officium, propria sunt.

V DE INSTRVMENTIS BELLICIS, & armatis.

DE apparatu uero Viri sic nominantur, apparatum quidẽ nominabis, armaturam, armationem, tegmen & formam pugnæ. Virosq; bene armatos, ceu militari genere oriundos. hi uero sunt armati, armigeri, grauis armaturæ milites, diligentes, immobiles, stabiles, ensiferi. præterea peltati, peltastæ, uelites, expediti, agiles, leues, faciles, prompti, nudi, funditores, lapides iacientes, Sagittarij, arcus ferẽtes, Equites, Equites lancearij, Hippotoxotæ,
29 hastigeri, contos gerentes, scutati, calones, equisones. & * ἄνιπποι, duos hi uero equos habebant, aliter uero alteri adiungebatur, & in alium ipsi transilire studebant. hoc uero illi consilio utebantur, alacrioribus semper ad opera equis uti, ut longius perficerent iter, & minus defatigarentur. Erat etiam alia Equitum species, διμάχαι, Alexandri inuentũ, leuiorem peditis armaturam, et grauiorem equitis habentes apparatum ad utramq;, pedestrem scilicet, equestremq; expediti pugnam, ut in locis equis conuenientibus equitarent. si uero in loca equis non peruia uenirent, ne imbelles omnino essent, & malum Lydium paterentur. sed equum famulus quidam sedulo ob hoc sequens ab eo recipiebat, hic uero ab equo descendens continuo armatus consistebat.

VI ARMORVM NOMINA.

ARma tutatoria, repulsoria, defensacula, custodientia, manibus aptata. hastilia, tela, iacula, βέλη, sunt omnia, quæ mittuntur. Scutum, et partes scuti, umbilicus, medium clypei, locus super umbilicum, lorum clypei, circumferentia, circulus, circulus scuti exterior, scutum uimineum, scutum ligneum, scutum coreacium, scutum ex pelle bubula cruda factum, scutum æneum. apud Homerum uero etiam Aureum, argenteũ, & stanneum. Fertur uero Nicias & Purpura, auroq; mixtis decorauisse scutum. Appellatur

tur etiam ſcutum longum, quadratum, rotundũ, circulare, cauum, prælongum. Pelta Amazonica, autem ut Xenophon inquit, hederæ folio ſimilis eſt. Thorax & partes eius, alæ. & medium eius, aluus. Iaſon uero Theſſalus etiã Semithoraces inuenit. Thoraces uero ſunt, rotundæ, ſquammatæ, aliæ uero ex annulis. Eſt etiã ſtola quædã, thoracis loco. Galea, caßis, et huius partes· quæ ſupra frõtem eſt, idem cum parte, quam munit, nomen habet· quæ uero ſub hac eſt, ſupercilia· quod uero in hac prominet, grunda. Quod autẽ in ipſo eſt capite, ἐπίκρανον. quod ſuper hanc eſt, conus, & criſta, & triplex criſta, criſta florida, hyacinthina. Manuũ uero muminenta, ſimiliter manus dicuntur, & pedum ocreæ, enſis, gladius pugio, gladij acies, gladij anſa, manubriũ, gladij cingulum. A quo gladius dependet, κωπι· theca uero gladij, uagina, lancea, haſta, pertica, iaculum, ἀκόντισμα et telum, et ipſius uſum ſignificans: haſtile, contus. Theca uero haſtæ, δουροθήκη· partes uero, extremum quidem σαυρωτὴρ, iaculi manubriũ. mediũ uero, ἀγκύλη. ipſum uero opus, ἀγκυλίσασθαι, id eſt iaculari. prominens uero pars, cuſpis, & acies, & * ſtyrax. Erant etiam quædã Haſtilia naualì prælio propria, ut Homerus inquit, propter longitudinis uſum ex multarum partium coagmentationibus compoſita. falx, haſta falcata, bipennis, ſecuris anceps. His etiam addere quis poteſt, Enſem Laconicum, funda, lapis· arcus, & huius partes, cornu & neruus· & ὀϊςὸς, quod & telum, & teli iactum ſignificat. idem uero Thucydides ἄτρακτον uocat. Sunt etiam ſagittæ igniferæ. Ipſius uero iaculi pennatã partem, teli caput nominabis. Ferrum uero cuſpis, et cuſpidis partes uerſus arundinẽ, ὄγκινοι. cuſpidis uero prominentiæ, γλωχῖνες dicuntur. Sciendum uero, quod Palmæ ramo qui dum Arabes pro cornu utuntur. Aethiopes uero Acutum lapidem ferri loco habent, Arabes præterea Cuſpides uenenato ſucco inungebant.

DE BARBARICIS ARMIS. VII

ADnumeranda his etiã Barbarica ſunt, Sariſſa ſcilicet Macedonica, quæ haſta eſt. Peltum Medicum, quod telum eſt.

et Acinaces, Persicus ensis, femori aptatus· et Sagares Scythicas. Arabes uero Struthiorum pellibus, thoracum & scutorum uice muniebantur.

VIII DE MACHINIS, ET ANIMALIBVS ad bellum conferentibus.

FAces, uallorum tegumenta, et machinationes, arietes, turres, machinæ ad urbes capiendas idoneæ, machinæ, Catapultæ Macedonicæ: & testudines. Ad bellum uero opus est, arma ferentibus asinis, bobus ad currus præparatis, mulis uero ad utrunq; idoneis opus· camelis, instrumentis portandis· sed Bactriani etiam camelis pugnant, sunt etenim equis uelociores, terribiliores magnitudine, & hirsuti magis· strenuiores uero propter rarum sitim, & ad ferendos labores magis idonei. Equorũ contrà, et elephantum usus ad pugnas. Qui uero elephantem ducit Ελεφανταγωγὸς *dicitur· qui uero his præest, elephantum Præfectus uocatur. Muniuntur uero & armis equi, frontalibus, aurium & maxillarum tegminibus, pectoralibus, laterum tegumentis, femorum munimentis, & ocreis.*

IX DE EQVIS, ET CVRRIBVS.

DIcuntur uero equi, armati, tecti, muniti. Afri uero de curribus, equisq; iunctis, sicut & Homerici Heroes, pugnant. hic etenim unico equo utentes equites non nouerat. Equorum autẽ hi, qui sub iugo sunt, iugales· sed qui utrinq; aßistebant, pareori, adiutorij, catenati, & siræi uocabantur· horum uero habenæ, catenæ, & lora. Currus uero sedem ascendebant, Auriga, & Ascensor· quem Plato ἀναβάτην μικρασπίδα, *id est Paruo scuto utentem, uocat. Quidam autẽ aurigandi modus Libycus, alius Persicus, alius Laconicus dicitur.*

X DE PARTIBVS CVRRVS.

CUrrus præterea partes sunt, sella, tabulatum, exterior & interior rotarum circumferentia. Et sellæ colligatio, dicitur tonus· quodq; super hanc est, circumseptum, quod & tarrium dictum, corio tegi solebat. Tria autẽ tarrio latera equos respicientia

habente,

habente, supremũ eorũ lignũ, panax dexter uel sinister dicitur. uirga autẽ media, capana: cui uero hæc innititur pars, mesatiũ, et emprosthium. sed gemini equos respicientes à capana ad ipsam curuaturam usq;, metelæ: ipsaq; curuatura, furca: pars ab hac tonum iuxta inflexa, azelis. Sellæ autem interioris curuaturæ, anguli, & cubiti superiores obliquorũ laterum uirgæ, quæ deorsum tenduntur, catastæ: aliæ uero ab his mediæ, extensæ ad tonum usque hypocatastæ, cillobantes, aut collorobi: anguli in quibus obliqua latera committuntur, cardines. Pars quæ ante tonum est, cui conscendentes insistunt, scabellum. omne uero quod insternitur, tabulatum: quodq; subtenditur, axis. Rotarum porro circa axim circumuolutarum ferrum, extremam cingens circumferentiam, canthus. Circumferentia ipsa, sostra: & in hanc infixi baculi, radij. Rotæ foramen, cui inseritur axis, fistula. Singulorũ radiorũ laminæ, pinnæ. Quod circa ipsam axim uoluitur, modiolus. Ferrũ autem modiolum cingens, annulus. Ferrum radios modiolo colligans, modioli uinculum, & thorax. Quod autem intra modiolum ab axe atteritur ferrum, atarnum, garnum, aut destrum. Sed clauus rotam axi infixam cohibens, paraxonius: aut secundũ Gorgiam, Obex: uel ut Eratosthenes, Repagulũ: Vtræq; uero rotæ extremitates, dactylij: quemadmodũ et axis utrasq; extremitates, acroxonia appellant. Ferra axi innitentia, quæ à rota teruntur, euræ. Sed paraxonij uinculum, axiligator. Lignum porro ab ipsa currus sella extensum, temo: cuius ultima extremitas, acrotemo dicta super nè iugo alligatur: iugum autem huic alligantia, iugalia lora dicuntur: tum et clauus à temone ad iugum erectus, cui iugalia alligantur, hestor. Ipsæ uero iugi curuaturæ, quibus equi subiunguntur, zeuglæ: quarum extremitates, cornua uocantur.

DE HABENIS. XI

SEd ipsæ habenæ etiam lora dicuntur, quæ uero à temone extensa sub equorum collis constringuntur, balthei: quorum extremitates, lepadnisteres sunt. sed quæ equorum subtenduntur scapulis, antilenæ. & lorum ab equi uertice ad frenum tendens, capitale.

tale.quodque circa maxillas, maxillare. Pelles porro, quæ circa pa raxonios existentes axim contegunt, rotales dicuntur. ferreiq; per quos habenæ trahuntur circuli, anuli. lorum uero ab equo ad alium equum tendens, mesatium. Habenæ autem aliæ per dorsum exten

Habena sæ, aliæ per temonẽ, aliæ per mesatium, aliæ lora dextra dicuntur.
Circa hoc Sed colli instar equino ori circ andatũ ferrũ, frenum· quodq; men
Anuli to subtenditur, psellium· & quod ipsi inseritur ori, cannus· cuius
Triboli mediũ * inium· et * circuli huius, * echini, * quos equos mandit.

XII DE SCVTIS.

Dices præterea, scuta curarunt, mundauerunt, thoraces expoliuerunt, ocreas splendidas fecerunt, galeas lucidas reddiderunt, cõposuerunt cristas, acuerunt gladios, poliuerunt hastas.

XIII DE ARMORVM FABRIS, ET GENtilium armorum insignibus.

ARmorum uero Fabri, Scutarius, thoracum confector, galearum Faber, gladios faciens, hastarum politor, pileos componens. Laudatißima uero sunt, Thorax Attica, Galea Bœotica· Pileus, et Pugio Laconicus· Scutum Argolicum, Arcus Creticus, Funda Acarnensis, Iaculum Aetolicum, Ensis Gallicus, Bipennis Thracia, et quæ superius de singulorum usibus dicta sunt.

XIIII DE HOSTIBVS CRVDELIBVS, & non talibus.

INimicum nominabis, bellicosum. ἀντίπαλος enim, quod reluctatorem significat, licet Thucydides hoc utatur, durum tamen est. ἀνϊιπολεμῦντες, quod rebellantes significat, melius est. infecti, abalienati, alienigenæ. Barbaros uero etiam peregrinos uocarunt. fœderum inscij, inconciliabiles, commertium fugientes, feri, dolosi, perfidi, scutati, discordes, contrarij. Nonnunquam etiam ἀντίπαλοι utemur, siquidem bellum certamen nominandũ est· et pro uincere, decertare dicitur: bellũ non indictũ inferentes, non indicto bello bellantes, amarulenti, hostes· inducias non habentes, nec habituri· Præconem, & legationem non admittentes, non dicta causa bellum inferentes, inconciliati, implacabiles, nolentes

nolentes pacisci, expertes pacis conditionũ. Contra uero, blandi, mansueti, ad terrorẽ usque bellantes, timorẽ solũ incutientes, fœdera detrectantes, concedentes, ad pacẽ prompti, Legatos admittentes, placabiles, mansueti, nõ in perpetuum inimicitijs ualedicentes.

DE COMMILITONIBVS PACEM bellumq́ꝫ struentibus. XV

Alterius uero usus sunt, Amici, Commilitones, Coætanei, Contribules, mutui defensores, Concertatores, Auxiliatores, iuxta nos collocati, simul nobiscum armati, commune bellum nobiscum administrantes, communicantes bella, Participes pugnæ, hostilitatis participes, Consociati, Confœderati. Res uero ipsæ, amicitia, societas, communio, mutua defensio. Ὁμαιχμία uero, quo Thucydides utitur, auditu durius est. Aliud uero, bellũ, hostilitas, dissensio, inimicitia, pugna, seditio, factio. Contrarium uero, pax, tranquillitas, fœdera, induciæ, requies, conciliationes: qui uero in gratiã redigit, Sequester: hos uero Herodotus Καταρτιστῆρας, Conciliatores uocat: licet eos etiã Ἁρμοστὰς, id est Compositores litium, nominare. Ipsa uero uerba, conciliauerunt, reconciliarunt, in gratiam reduxerunt, commercia instituerunt, conuenerunt, composuerunt lites, fœdera sancita sunt, pacti sunt, pacta constituerunt. De inimicitiarum uero commotione dicere licebit, fœdera soluerunt, dissiparunt, ruperunt, renunciarunt fœderibus, alienati sunt, bellicas excursiones fecerunt. Qui uero huiusmodi discordias seminant, bellifici dicuntur, ad bellum ruerunt. Contraria uero sunt, conuenerunt, concordes facti sunt, in idem consenserunt, confederunt. ἐφιλιώθησαν enim, quod reconciliatos esse significat, Vulgare est. Alius

DE VIRILI POTENTIA, ET AD bellum promptis. XVI

Vires robustæ, uegetæ, alacres, perfectæ, peritæ, prouidẽtes, aptæ, compositæ, adiutoriæ, uigilãtes, Viriles, Iuueniles: tũ intensi, laborum studiosi, bellicosi, et prompti, ad manum existẽtes, laboriosi, operũ amantes, ambitiosi, industrij, fortes, robusti, labo-

ris amantes, propensi, beneuoli, animosi, acres, uictoriæ amantes, periculorum susceptores. et Viri temerarij, non tergiuersantes, uolentes, alacres, hortationum non indigi, sua sponte incitati, spontanei, ordinum studiosi, iussu non egentes, obedientes, audaces, generosi, interriti, intrepidi, tremendi, terribiles, horribiles, timendi, bene armati, ad bellum adcincti, bellicosi. Ἐμπειροπόλεμος uero, quod bellorum expertem significat, odiosum est. Artes uero belli, Militares manuarias artes * Imperatorias Thucydides uocauit. difficiles uictu, inuicti, inexpugnabiles, difficiles expugnatu, depugnatu non faciles, difficiles intuitu, intollerabiles, inuincibiles, difficiles debellatu, audaces, concertatores strenui. Et aduerbia, cateruatim, sedulo, alacriter, scienter, apte, ordinatim, uigilãter, bellicose, inuicte, inexpugnabiliter, inuincibiliter. Et uerba, uires intendere, exercere, committere, exerceri, laborare, currere, collidi. Ipsæ uero res, labor, peritia, uigilantia, promptitudo, exercitium, cura, & robur.

XVII DE IMBELLIBVS, MOLLItiei uocabula.

Contraria uero sunt, imbellicosi, imbelles, ignaui, uani iactatores, pigri, debiles, tardi, infirmi, ignobiles, robore carẽtes desides, uiriũ expertes, otiosi, attoniti, molles, effœminati, inexercitati, exercitio carentes, conflictus expertes, incurij, timidi, formidulosi, negligentes, cunctantes, secordes, supini, segnes, torpentes, indiligentes, negligentes, faciles circumuentu, faciles captu, faciles uictu, expugnatu faciles, faciles inuasu. Et aduerbia, negligenter, socorditer, timide, effœminate, ignaue, imbecilliter, imbelle, inexercitate, indiligenter, formidulose, incuriose, & his similia. Verba uero, formidare, animo deficere, pigrescere, animum remittere, inaniter iactare, ignauiæ indulgere, timere, negligere. Res uero, laborum inexperientia, negligentia, incuria, indiligentia, pigrities, secordia, ignauia, segnities, incuria, effœminatio, timiditas, & mollities.

DE CASTRORVM VALLO, & excursionibus. XVIII

DElectum egerunt, expeditionem fecerunt, publicum suscepere bellum, bellum, intulerunt, castra metati sunt, castra fixerunt, contra hostes castrametati sunt, castra posuerunt, consederunt tetenderunt, & fixerunt tentoria tuguria struxerunt, se derunt, tabernacula eleuarunt, murum circumduxerunt, murum extruxerũt, muro cinxerunt, elaborauerũt. ad hæc uero apti, Lapicidæ, lapidum collectores, Fabri, Murarij, murum extructores, & his similia. Τειχοποιοὶ uero dicuntur, non modo ædificantes, sed etiam operum Præfecti, sicut & Demosthenes Se τειχοποιὸν uocat. Dices uero, fossam egerunt, excauauerunt, alleuauerunt, profundã fecere, defoderunt, palos fixerunt, ualla fuderunt, circumuallarunt, palos defixerunt, uallum iecerunt, uallo cinxerunt, muniuerunt. Obseruandũ uero, quod χάρακες castrorum, masculini: uinearũ uero χάρακες, fœminini generis sunt. exiuerunt aquatum, ad ligna colligenda, ad sarmentorum collectionem, ad direptionem deinde, prædam egerunt, et pecora Prædam distraxerunt, ut Hyperides: deinde, contrastetêre ordinati, in hostes ordines direxerunt, contrasteterunt, contra instructi sunt, in aciem constituti sunt, in aciem producti sunt, ordinem instruxerunt, & his similia deinde, Vates antè sacrificarunt, sacra obtulerunt, mactauerũt, ceciderunt. & sacra prospera, aut dextra, & pulchra & contraria, infortunata, uel ominosa, & quæ his æquipollent.

DE BELLI CONFLICTV, CLADE, & signis belli. XIX

DIces porro, signa cõuulsa sunt, classicũ cecinerũt et cõtrariũ eius, signũ receptui datum. Imperatores exhortati sunt, adhortati sunt, confortauerunt, calcar addiderũt, inclamauerũt, ad prælitũ instinxerunt, incitarũt, excitauerunt, signũ dederũt, signa trãsgressi sunt, hastilia in scutis insonuerũt, clamorẽ cõcitarunt, sustulerunt militares uoces, cõgressi sunt, manus cõseruerũt, emmus iaculati sunt, arcubus pugnarũt, sagittas excusserũt, & his similia.

Dices quoq;, arcuũ iactu pugnabatur, arcus arripere, retrahere, reducere tũ arcus incuruãtes, sagittas imponẽtes deinde equites præcessere, eruperũt, emicuerũt excursiones fecerũt, et præcursiones. Equitum pugna inualuit, equestri pugna cõgredi, equestri uictoria potiri, de equis uincere, et si quæ his similia. Dicitur insuper, corruerũt, confluxerunt, conseruerunt manus, commiserunt pugnã, corruentes pugnauerũt, manibus res agebatur, &c. itẽ, pugna fortis, statatia, furore pugnabant, conferti certabant, se inuicem pellebant, & loco non facile inuicẽ disiungebantur, se mutuo excipientes defendebant, uel primo concesserunt impetu, primum conflictũ non sustinuerunt laborabat alterutrum cornu, aut medium aciei aut cessit, remisit, pedetẽtim recessit, declinauit, inclinauit, subuersum est, concessit, tergum dedit, fugit conuersim, fugit, uictum est, armis proiectis fugerũt. Ipsum uero opus, prosternere, uulnerare, conuertere, rumpere aciem, * inscindere, distrahere, disrumpere, in fugam uertere, conuerti, insequi, repellere, uincere, cædere, denudare, armis exuere, spoliare armis, uiuos capere, deuincere, adducere, mancipare, capere, detrahere, debellare, subditos reddere, distrahere, subijcere, nostri iuris facere, cadauera Confœderatorũ reddere. Dices etiam, populati sunt, conglobati sunt, concluserunt, occluserũt, consederũt exercitus assedit, cõsedit, custodiã habuit, declinauit, oppugnationis diẽ constituerunt, mures obiecerunt, foderunt, defoderũt, cuniculos egerunt, concusserunt, ruperunt, machinas adhibuerunt, machinas contuderũt, deturbarunt, concusserunt muros, subuerterunt, detraxerunt propugnacula, deiecerunt, demoliti sunt, distraxerunt, scalas admouerunt, ascenderunt, in cinerem redegerunt, aggerem fuderunt. Qui uero in muro erant, pugnabant, depellebant, muros obijciebant tolerauerunt, sustinuerunt, fallacijs restiterunt, extinctorijs impedimentis usi sunt, subtraxerunt aggerem deinde, interdixerunt, renunciauerunt, manus extenderunt, ebuccinauerunt, dediderunt se, se ipsos tradiderunt, dederunt, debellati sunt, inclinauerunt, in seruitutem sunt redacti inopia necessariorum, siti, & fame.

Discindere

DE

DE OPPVGNANTIBVS VRBEM. XX

De oppugnantibus autem dicimus, obtinuerunt ui, ceperunt, occupauerunt, populati sunt, incubuerunt, subditos reddiderunt, tributarios seruos fecerũt in tributi deductionem, propter diuitiarum reditum: diuitias ipsorum licitantes, decimarum pensionem iniungentes: decimarum collectores, & decimarum collectio. Si uero inter pugnandum confoederati facti sunt, dices uno eodemq́ momento aliquem & inimicum, & amicum habere.

DE PARTIBVS MVRI. XXI

Partes uero muri, circulus, ambitus, circuitus, propugnacula, pinnacula, turres, pomeria, turres interstructae, spacium inter turres. Nominabis *uero murum, munitum, fortem, ualidum, difficilem aditu, arduum, inexpugnabilem, difficilem captu, difficilem superatu, tutum, firmum, difficilem uastatu, quem capi non liceat.*

DE LOCIS IN BELLO, DE INSIDIIS, XXII
& his similibus, deq́ munitione urbis.

Et de locis illa quidem dices, tum & haec, aridus, praeceps, praecipitium, difficilis aditu, ab insidijs tutus, arduus, difficilis accessu, impermeabilis, & inexpugnabilis. Contra *uero, murus infirmus, neglectus, temere extructus, extemporaneus, facilis captu, facilis subuersu, facilis uastatu:* Incursui *patens, secundum* Homerum*: facilis aditu, facilis lustratu, insidijs obnoxius, expugnabilis.* Dices *uero colles occupare, superiora inuadere, de uerticibus deturbare, murum extruere, praeuenire in colles, praeoccupare, deijcere, depellere, superiores deturbare, persequi, & similia: item & haec, coràm inuadere, à tergo inuadere, aut esse, à tergo accurrere: palàm, clam, de tuto insidiari, insidias locare, falsis insidijs submittere, insidijs agere, insidiari, insidias struere. κατaλοχῆσαι uero, insidias distribuere significat.* Militare etiam est*, igni signum dare, igni aliquid denunciare: signum ignis, excubiae, anteriores custodiae, incursus: exploratores, speculatores: ad speculandum exire, ad explorandum*

plorandum, proditores terram uastare, arbores succindere, incendere, comburere, ignem immittere, igne uastare, prædari, tributa colligere, exuuias congregare: qui uero hæc uendunt, λαφυρόπωλαι dicuntur. Dices uero, muro munire, urbem, murum educere, murum urbi extruere, erigere, dirigere, circumducere, circumagere, & elaborare, urbem muro munire, & urbs muro munita: operarij uero, τειχοποιοί. contra uero urbs muris carens, nuda, & immunita.

XXIII DE EXERCITV, MILITIBVS probatis, & contra.

Milites, Commilitones, exercitus, phalanx, agmen, acies, castra, uis, ordo. Dices uero, pedestres: Argenteis, aut aureis scutis utentes, quæ Macedonica sunt. Dices etiam, fundas implere, rotare, tela mittere, emittere, uertere, pila emittere, iaculari, iaculis traijcere.

XXIIII DE LVSTRATIONE EXERCITVS.

Dices uero, lustrare exercitum, censere, & congregare: & exercitus lustratio, lustrum, census, collectio, congregatio, cœtus: colligere, congregare. et horum uocabula sunt, Milites delecti, selecti, egregij, inclyti, clari, optimi, Optimates, prudētes, fortes, fortiter rem gerentes, celebres. de optimis, electim, fortiter, mox etiā his manipulares Duces adiungētur. Vocabis uero, catalogo inscriptos, ætatis militaris existentes, uegetos, militarē ætatem nactos, uigentes, utiles: cōtrà uero ætatē inutilem, imbellē, militiæ rudem, imbecillem. Dices uero hostes, alienos, & peregrinos, extorres, qui extra fines sunt, transmarinos, alienos: cōtra uero populares, incolas, conterminos, & quæ his sunt similia.

XXV DE IMPERATORE BONO, ET MALO, Imperatoris laudes.

Militaris, prudens, bellicosus, tutus, saluator, circumspectus, prouidus, præuidens, ante facta consulens, boni consilij, solers, uigilans, impiger, audax, Ductor, Principalis, * Imperator, Imperio dignus, considerator rerum, acer, confidens, laboriosus,

Imperatorius.

riosus, eruditus, ordinatus, bene constitutus, ad pericula fortis, militiæ amãs, sapiẽs, tacitus, ingeniosus, sobrius, frugalis, operũ amãs, pugnax, studiosus, honoris cupidus, laboris amans, pericula nõ horrẽs, uictoriæ studiosus, uictoriæ amator, gloriæ auidus, Virilis, muneribus incorruptus, et integer. Vituperia uero, hebes, laborum inexpertus, imbellis, socors, incurius, piger, tardus, militiæ osor, imprudens, ignauus, inexpertus, militariũ rerũ rudis, supinus, ebrius, imbellis, occasionum neglector, improuidus, incircũspectus, mentis expers, insipiens, stupidus, iudicio carens, uæcors, pugnæ osor, timidus, effœminatus, infamis, deses, attonitus, stultus, temerarius, territus, mentis non compos. pericula fugiens, audax, furiosus, exagitatus, inconstans, immunitus, proditor, crudelis, incontinens, muneribus corruptus.

LAVS, ET VITVPERIVM MILITIS. XXVI

Militis uero laus est, obediens, Principi parens, moriger, obtemperans, audiens, mandata exequens. Contraria uevero, inobediens, non audiens, immoriger. Dices uero, Vrbes defecerunt, insurrexerunt, expeditionem fecerunt, aduenerunt, incursionem fecerunt, bellum instituerunt, intulerunt, uastarunt, incursiones exercuerunt. in frumenti flore, circa frumenti prouentum, frumento uiridi existente, frumento florente.

CAPVT VNDECIMVM, DE EQVESTRIBVS NOMINIBVS. I



Questria nomina, equorum armenta, equorum nutritor, armenta nutriens, equos pascens, equos ducens, equorum Domitor, equos frenans, equorum curator, equorum studiosus, equorum pastor· deinde, equi armentis apti, equi armentarij, equi pugiles, equi certantes, edaces, certatorij, uictores, brauium ferentes, uenatici, bellicosi, itinerarij, militares, fastuosi. Dices item, pulli, ἄβολοι, qui nondum dentes abiecerunt· sunt autem hi qui inter pullos, et perfectæ ætatis equos medij habentur· sic enim Plato uocauit eos, qui dentes abiecerunt secundario: deinde equi perfecti, senes, gnomonibus

monibus carentes, gnomones amittentes. γνώμων autem est dens excidẽs, ætatis index. Dices etiam, pullum ex armento deducere, &c. equum pascere, & equi pabulum. Indomitum uero pullum uocabis, qui equitanti renitens, indoctus, & agrestis est· huic Xenophon opponit Iam *subactũ equum:* Sed et *domare dices, equuleos*

Voluta-mina. *domare, pullos subigere, & instituere, mansuetos reddere, exercere, docere.* Dices *etiam de equis, palpare, abstergere, expur-*

Euoluta-menta, *gare, mundare, excutere puluerem, erigere pilos, efferre fimum, stragula equorum refrigerare.* Caput *uero lauare dicendum*

Voluta-bra. *est, non purgare.* Voluere *uero etiam saltare, & exilire uocabis. Locum autem ipsum, in quo se equi uoluunt, uocabis* *χαλίστρα, *.

II DE ALIMENTIS EQVORVM.

A*Limenta equorum, hordea, speltæ, siligines, fœnum, frumentum· apud* Homerum *uero, etiam* Triticum· et *si credere licet, uinum potus erat, & lotus, & palustre apium.*

III DE FRENIS.

S*Ed & frenare dices, frenum inijcere, & frenationem· deinde equile, equorum statio, equorum cubile, stabulum, præsepe· tũ etiam capistra, uincula præsepialia· reticulum, & auream· frenum, & eius partes ferreas, lupatum· & huius concauitas, echinos. rotundas uero eius partes, & serratas, rotulas· dura autem illa, & longa, quæ instar catenæ connexa sunt, annuli, & circuli, uel etiam canni & nexus· deinde instrata, ephippia, & saga. Sed quæ ad curam faciunt instrumenta, lignum quidem pilos expurgans, alæq; simile, spatha· ferreus autem ille instar serræ dentatus pecten, strigil. sed ex palmæ ramulis conflexum instrumentum, quod pilos distinguit, & abstergit, σωραλίς. Quod autem ab aurea extensum ori circumdatum est, in quo equus comedit, crates dicitur.*

IIII DE LOCIS EQVITABILIBVS, & præcipitijs.

L*Oca uero uocabis, equitabilia, et inequitabilia, transitu difficilia, transibilia, campestria, spaciosa, curricula.* Terra, *rus dicitur*

dicitur, campestris, ardua terra plana, facilis, lapidibus carens equisonans, equorum cursui patens, facilis transitu intransibilia inaccessibilia, aspera, saxo, sacursui incommoda, cursui commoda, petricosa, lapidosa, lapidibus strata, montana, profunda, concaua, cœnosa, dura, lutulenta, palustria, lubrica, humida, aquosa, arenosa, olim à mari operta, irrigua, subhumida, madida, pedes non sustinentia, subtrahentia pedes, supplantatoria, ardua, accliuia, erecta. Tumulos etiam dices, colles, uertices, ualles, torrentes, præcipitia, prona, procliuia. De accliuibus quidem locis dicimus, sursum currere, ascendere, conscendere, subsilire: de pronis uero locis decurrere, & descendere.

DE CORPORE, ET INGENIO equi boni, & mali.

A corpore quidem, ungulæ cauæ, ut scilicet earum concauitas profunda sit, ne in solum impingens molestetur: huiusmodi enim Vngula (ut Xenophon inquit) cymbali instar ad solum resonat. Dices autem, insonat, obstrepit, et reboat. caninis pedibus præditi, caui, solidi: Tibiæ excarnes quoq; equum commendant. genu facile, tibiæ flexibiles, femora neruosa: densa latera, iuxta uentrem longa, & tumentia, uenter prominens: altæ scapulæ, quo & Equiti sedes sit tutior, & ipsis humeris firmius hærere liceat. collũ incuruum gallorum more, non rectum ut hircorum. caput osseum, breuis promuscis capitis, iuba densa, coma decora. facies proterua, ut quasi prominentibus oculis uideatur. oculi ignei, sanguineum tuentes. nares patulæ, hæ enim ad spirandũ quam compressæ nares faciliores sunt. auriculæ breues, pectus latum: lumbus duplex, cuĩ & dorsum, et sella sit similis: in primis autem dorsi medium, cui Eques insidet. nates lati, & pingues. coxæ firmæ, & latæ. cauda longa, Simon uero hanc etiam Κέρκοψ uocat. Dicitur etiam ἵππουρις, quod equinæ caudæ propriissimum nomen est. longitudo autem utilis non modo ad pulchritudinem, sed ut muscis molestatus molesta abigat animalia.

VI VITVPERIVM EQVI.

Equi uero uituperium, ungulæ tenues, ungulæ plenæ, carneæ, planæ, leues, Xenophon uero etiam χαμηλὰς uocauit · caninis pedibus similes, pingues · tumores tibiarum habentes, femora infirma, scapulas cauas, prælongum collum, tenuem iubam, angustum pectus · caput graue, & carneum · grandes aures, nares pressas, oculos cauos, huiusmodi autem equus etiam κοιλόφθαλμος uocatur · breuia latera, macilenta, lumbũ acutum, asperos nates, coxas excarnes, tibias duras, rigida genua. Mollis enim equus genua facilius inflectit, & minus trepide incedit. Pertinent autem huc omnia ea quæ ijs, quæ de bono equo dicta sunt, cõtraria existunt.

VII LAVDES EQVINI VVLTVS.

Equi uero uultum laudans uocabis, trucem, temerarium, impudentem, fumidum, ignitũ, audacem, acrem, furibundum, iracundum, hinnibilem. spiritum quoq; uocabis audaciorem, furiosum, & temerarium. Vituperabis autem pigrum appellans, hebetẽ, frigidum, ira carentem, pusillanimem, ignauum · non equinum, cuius contrarium est ἱππωδέστερον, *. & similia.

VIII EQVINORVM PEDVM NOMINA.

Priores pedes dicuntur, anteriores, qui sub scapulis, qui sub pectore · primi, qui sub collo. reliqui uero posteriores, qui retro sunt, ultimi, qui natibus subsunt, qui sub cauda, qui sub coxis, postremi. Melior uero equus est, qui non alternatim, sed per longius spacium pedes transponit, et transfert · pessimus uero, si maximum tibiarum interuallum habeat · Prodest enim, ut Simon inquit, quàm plurimo spacio traijcere tibias. Et ob id Simoni uocatur equus, facilis cursu, uelox'q;, qui currendo pedes non altius à terra subleuat. Et laus quidẽ operũ equi est, bene spirans, bonis pedibus præditus, bonam ungulam habens. pedum autem uirtus, εὐποδία dicitur. Ab indole uero laudare licet equum, facilis ad portandum, furibundus, aptus, facilis, decorus, mansuetus, magnanimus, superbus, elatus, superbiens, uenerabilis, liber, liber ad opera, equitabilis, splendidus, circumspectus, arrogans, generosus, cordatus, magnanimus, sublimis,

uis, fastuosus, uenustus, audax, temerarius, celer, truculentus, bellicosus, militaris, mitis, obediens, facilis ductu, habenis obtemperans, mansuetus benignus, Equitis amans, beneuolus Equiti, ad tubam exiliens, exurgens, acer, uelox, uolipes, humanus, equorum amans, indies roboratus, hostes agnoscens, uersatilis, facilis ad uertendum, morigerus, ordinis obseruans, facilis, correctus genis, iustus in maxillis, aequales habēs maxillas, institutus, facile proruēs, facile exurgens. flagelli nō indigus, neq; stimuli. stimulo non opus habēs, cursu facilis, citus, uentos cursu aequans. Homerus uero eū Aurae, uel Venti filium uocat. non suspectus, intimidus, fortis. studiosus ascendendi accliuia, & decurrendi prona. & murum superare, fossam supersilire, torrentem transilire, fluuium tranare, de tumulo decurrere, in tumulum subsilire, & de tumulo desilire.

VITVPERATIO EQVI, OPErum, & ingenij. IX

EX cōtrario uero tardus, segnis, hebes, otiosus, delicatus, simplex, piger, malis pedibus praeditus, male spirās, cunctator, timidus, trepidus, tremēs, suspectus, haesitabundus, timens, tardus mollis ungulas, duri oris, impares maxillas habens, unam tantum maxillam habens, grauis capite, despiciēs, asininus, uorax, difficilis incitatu, immorigerus, habenas negligens, difficilis ductu, impudens, imbellis, stupidus, humilis, pusillanimis, deformis, indecens, facilis captu. neq; turbam tolleraret, nec militarem clamorem sustineret. equorum osor, hominum osor, mordax, calcitrator, indomitus, male institutus, non promptus, rudis, incompositus, saeuus, difficilis ad portandum, effrenis, impudentibus maxillis, refrenās, decutiens, incuriosus. Equitis excussor, freni impatiens, subtimidus. Deficiens, secundum Simonem: & si quae his sunt similia.

DE HIS QVAE EQVISO FACERE DEBET. X

QUae uero equi curatorem facere conuenit, haec sunt. hic purget χηλιδόνα, & concauitatem ungulae curet, tibiam terat secundum pilorum ordinem. femora uero, & reliquum corpus si contrario modo purgauerit, facilius puluerem excutiet. & ad reli

 quum

quum quidem corpus singula, & propria purgandi instrumenta ad hibenda sunt. caput uero lauandum potius, quàm purgandum est. dorsi uero pilos alio instrumento nequaquã tangat, sed manibus ea parte uersus qua natura crescunt, lauet, teratq́; imprimis tamen, ne equi sellam lædat, curandum est. Pullum uero ad saxosam, nec omnino asperam tamen uiam assuefaciet, si in stabulo quoque lapides substrauerit, ponderosos, & magnos, Freno etiam refrenãs, ut Xenophon inquit: hac etenim consuetudine pedes ad saxa indurabit, labia uero ut frenum admittãt, emolliet: sed molliuntur et labia manuum tactu, tepidæ aquæ aspersione, et unctione olei, tumq́; etiam frenum admittet facilius. Capistrum uero ad aurem ne cõstringat, ne hoc uexatus, & distractus, & frenum quoq; molestius ferat, laboriosa enim maxime freni impatientia est, Sed qui equum freno parentem habuerit, nihil hunc iubeo: si uero effrenem, camo utendum est: hic enim mordere nõ sinit, bibere tamen nõ prohibet. cæterum si equum frigefacit, & recreat, à capite incipiendũ est, ut superioribus mundatis ad inferiora perueniat. E qui porrò iam recreati ungulæ ungendæ sunt, & anterioribus quidem pedibus abstersis præteriẽs respiciat, ne equus cupiens licet, hunc calcitrare possit: ad posteriores uero transiens, seipsum conuertens facie conuersa eos, quos purgat, pedes respiciat, ut quiescat equus: primo deinde capistro exuatur, postea frenatũ ut aliquandiu stet, permitte, ne distractus illico defatigetur, sed ut sine dolore et in maxillarũ otio

Sensim * freno assuefiat: si uero hũc cõscendit, ascensionẽ de loco sublimi ori fieri necesse est, ne scilicet seipsum cõscendẽdo detrahat, ne'ue impetu insiliens equum lædat: primo autem in loca patentia, et plana agendus est: progressus uero, & discessus ne mox faciat, sed in obliquum hinc inde (sic enim Simon inquit) equum torqueat in longitudinem nonnunquã, nonnunquã uero remissius, nuncq́; in celerem, mox uero in tardũ eius cursum permutando, frenumq́; in utranq; traijciendo maxillã. Flexus quoq; fieri oportet, cõuersiones, & gyros, in quibus non impellendus equus est, sed retorquendus (quod & ὑπολαμβάνειν uocant) detinendus, impellendus, attollendusq́;.

lendusq;. In obliquum uero inclinare nec te, nec equum cōuenit, sic enim utriq; prosternentur illico · cæterum cursus rectus longusq; laboriosior est, quem ὀρθοδρομεῖν uocant, sicuti contrarium eius retorquere dicitur. Sed si defatigatus capite nutet, equus generosus non est. Ille uero qui in defatigatione fit cursus, eadem ratione ἱππάζεσθαι uocatur, qua de equitibus ἱππεύειν dicimus. Locis porrò crebrius mutatis, gratius equo feceris, iucūdiora enim ei loca noua sunt: à moribus autem suis, etiamsi generosissimus sit, degenerabit, si demisso freno erecto currat capite. Sed freno ad ingenuitatem aliquam ignobilis equus instituendus est. Obseruandum etiam est, asperiora frena equos immota non sinere. sed hinc inde disijcere, faciliorem scilicet se inuēturos partem sperantes. Quapropter ferocioribus aspera frena inijcienda nō sunt, hæc enim ueluti obeliscos arripiunt, robustos quidem, et firmos: molles tamen, ut quacunque parte hæc equus contigerit, reliqua catenæ instar incuruetur. Et frena quidem aspera sunt, quæ uertebras duras habent, & echinos acutos, quos leuigando, et expoliendo mitigare conuenit: mollia uero dicuntur, quæ latas lenesq; habentes compages facile inflectuntur. omnesq; oreæ latæ, & nō strictæ sunt. Cæterum si ad cursum cōcites, corpore tuo nequaquam inclineris: manu uero, si habena breuior fuerit, longius extensa nonnunquam impelle, aliquando siste, nunc frenū remitte, nunc recipe. Quod si equus cursu sternatur, aut Eques indoctus, aut Eques infirmus est.

DE MORBO EQVORVM. XI

EST uero quidam equorum morbus, ordeatio, & sanguinaria, ex satietate. cumq; frumenti uomitu laborant, demendū hoc & fœnum, aliud'ue leuius quiddam apponendum est.

DE EQVITATIONE. XII

IPsam uero equitationem appellabis ἱππείαν, cursum, aurigationē: cōuenienter insidere, fortiter, & oblique. Et Supersedere dices secundū Xenophontē, etiamsi durius sit. ascendere, cōscendere: & ascendit, aut conscendit: unde dicitur, ascensor, & conscensor. Dices etiam, exibilatione, & stridore incitauit equum. Hæc ue

ro & hortatoria signa dicuntur, popismo astare, & excitare. cursus uero signum, pedibus uentrem ferire, collumq; freno percutere. Ignobilem uero equum nil uetat, quin calcari stimules: ferociores enim ad plagam tanquam ad iniuriam indignantur, & prae ira ad cursum elati impetū hunc Equiti periculosiorem exhibent: & si quis equitandi rudis fuerit, excutiunt, eijciunt, calcitrantq; in posteriores erecti pedes.

XIII DE EQVORVM VIRTVTE.

Equus uero ad pompas destinatus habeat spiritum magnanimum, corpus ualidum: lumbos molles, breuesq;, et fortes, non iuxta caudā, sed inter latera coxasq;, ut facile possit posteriores pedes prioribus supponere. incita uero ipsum signis hortatorijs, et freno ferias, frenūq; remittes, ut leuitate illa gaudeat, feraturq; intrepide. non cōuenit autem calcaria subdere; sed oportet magis contingere, et hortari, tum instituere ut caput inflectat, & sese fœminarum in morem formet.

XIIII QVIBVS ARMIS OPORTEAT Militem uti.

Sed si equestrem pugnam contra alios equitans mediteris, telis utere uolubilibus, & lancea similiter rotunda, ut innocua plaga sit: hastile autem ab aduersario arreptum, tractumq;, repente dimittas: hoc etenim non terret solum, sed & prosternit. Notandum etiam, quod Xenophon dixit Equos astragalos habere: grauiter cōtra haec Aristotele inuehente, qui dixit, Nullū animal solidā ungulam habens astragalos habere, ne asinū quidem, sed solum elephantem, cui etiam à fronte cornu excreuisse affirmat. Instituendus etiam equus, ut se submittat, id est pedibus diductis, considerat, & humiliet, ut eo facilius eques conscendere posit: confirmandus uero, cum incipit Επισκέλλισιν, sic autem Xenophon primam il-
uero lam pedum cōmotionem uocauit. Campestris * equitatio, circularis, longa uel recta cursum rectum circulari addens. Dices etiam, inelaborata equitatio, inelaboratè equitare, impetu impellere, loris equum concitare, frenum ad celeritatem remittere, omnes habenas con-

nas concutere, stimulo irritare. Generosiores uero equi tangendi magis quàm stimulandi sunt, & hortandi magis quàm cogendi.

QVO PACTO OPORTEAT INSIDERE EQUO. XV

CVm uero insederis equo, nequaquam femora ferias, sed pedes subleua, & stanti simillimus sis. Stapedes enim magis ad standum, quàm insidendum parati sunt. Cura denique, ne ullam laborantem equi partem contingas, utpote pedes, aut latera: hæc etenim perfert, & hos transfert. Si uero de industria equitatui idoneum te exhibueris, facilius te equus portabit: si uero sic confidens iacularis constantissimo robore, equo uidente emissionem iaculi, ipse quidem impetu consternetur impulsui cedens. continens itaq; habenas, et aliquantum obliquus, manum gubernatricem extendens iaculare.

DE* OPERIBVS EQVI, INSTRVMENTIS, IUBA, & LOCIS EQUITABILIBUS. XVI AVDACIA,

OPera equo propria hæc sunt, fremit, hinnit: hinnitus, fremitus, singultus, flatus, spiritus, ampulla, superbia, gloriatio: fremere, inflare, spirare, efflare, superbire, & si quæ his sunt similia. Equestria autem instrumenta sunt, catena, habena, & lorum equi, stimulus, calcar, ocreæ, habenæ. Dicas etiam de equo, quod celeriter pedes leuat, & posteriores attrahat. Melior uero est iuba unicolor, & densa. Splendida enim in equis iuba est, et superbiunt, ornanturq; per hanc. Quapropter hi, qui asinos admittunt, cum equæ asinorum cõgressum aspernantur, eosq; lacessant, equarum iubas radunt, & ad fontes deducunt: hæ uero tanquam in speculo cernentes deformitatem corporis, & iubæ splendorem amissum, deterioris postea animalis congressum admittunt. Equus etenim apud equam comptus, collum erigit, exultat, cursuq; superbit. maxime autem decorum, & uenustum erit, si natura extensum, altumq; collum habeat, uerticem magnam, auresq; ad capitis proportionem adductiores. Si uero equi inclinato capite frenum momorderit, sessorem eijciunt: qui uero collum transferentes crebro cõcuciunt,

tiunt, uiolenter excutiunt sessorem. refrenare autem dicuntur, cū in dorsum se attollunt. Est etiam cursus quidam equi, excursus dictus, quando extra institutum cursum impetu effertur. Durus quidem equus difficulter inflectitur, & si illi frenum submittas, minime accipit: qui uero maxillas habet molliores, non libenter. obediens uero iudicatur sic, si freno submisso ut recipiat, facile paret. & si signo ad cursum dato, non impetu excurrit, & signo stationis dato, consistit etiam nō in facilibus locis: quales sunt, glebæ, culta loca, arata, rigida, & angustiæ. In locis uero facilibus, cursui equorum apti, publicæ uiæ, curules, plateæ, spatiosi: in locis uero rigidis læduntur tibiæ, quas Xenophon uocat Sustentacula corporis. Ὑπ᾽αὐδοφορεῖν uero equum dicitur, cum quis in ipso cursu equum impellit, quod non laudatur.

XVII EQVITVM NOMINA.

EQuites uero dicūtur, Ἱππόται, Aurigæ, Ascensores, Conscensores: & equorum Amatores, Philippi.

I CAPVT DVODECIMVM, DE AGRICVLTVRAE, ET HORTOrum nominibus.



AGriculturæ nomina, tellus, agricultura, agrorum cultus, uilla, agri, suburbana, nemora, syluæ, lucus, arboribus cōsiti loci, saltus, montes. Rustici, terræ cultores, aut Operarij iuxta Xenophontē: quos Homerus Ἐρίθους uocat. Plantatores, noualia curantes, Irrigatores, Fossores, Aratores, Agrestes, Seminatores, Messores. Ἀμῶντες uero, Poëticum est. Θερισαὶ, Vindemiatores, Vindemiatrices, Spicilegæ, oleas terentes, olei curatores, manipulorū colligatores, irrigantes, Fossores, Ventilatores, Syluani, Monticolæ, Hortulani. Semina, plantæ, germina quàm maxime ad oleas referūtur. deinde manipuli, ordei manipuli, plantæ, stolones, hortensia. Et noualе facere, noualia colere: πολῆσαι, id est nouale arare: unde bis arata tellus, δίπολος dicitur. Homerus, Latū τρίπολον, id est Ter aratum nouale, dixit. Hesiodus, In uere nouale uertere, sementem face-

tem facere, inijcere, semen terræ mandare. Ἐπισπορία uero dicitur, cum quis semini uni, aliud semen inijcit, quod cauendum est. Sunt etiam κερασβόλα semina, si boum cornibus incidant, quæ ἀτεράμονα, id est immatura, proueniunt. Detrahere tellurem, ne plantas suffocet & accumulare, si denudentur radices, dicitur.

DE VITIVM CVRA, ET putatione arborum. II

DIces uero putare uites, sepire, fodere, ablaqueare, attōdere, amputare, irrigare, riuos ducere, expurgare aquæ fluxum, profundos meatus facere, auertere aquam, palos uitibus affigere, perticas infigere, nutrire plantas, triturare frumentum, fodere terram, uitium uindemiam facere, colligere fructus, cumulare, uentilare, paleas à iusto separare, seiungere paleas, sepē circūducere, sepem agere aut circumijcere, munire, tribulos congregare, uuas in torculari cōfringere, uertere, cōculcare. oliuas uero terere, premere & cōprimere, stercorare, stercus ingerere. ficus uero legere, συκάζειν. De omni uero autumno, ὀπωρίζειν dicitur. occare, asinos agere, uites curare, asinū fimū uehentē sequi. fodienda, uindemianda, plantanda, trituranda. Nomina uero rerum sunt, nouale, aratio, sementa, messis, trituratio, plantatio, uindemia, fructuū collectio, alimentorum congregatio, fructus, uuarum contritio, uini confluentia, oleæ cōtritio. A fodiendo uero, triturando * non inuenio certa nomina. *uel uentilando,

DE TERRA BONA III

TEllus uero dicitur, fœcunda, fertilis, facilis ad seminandum, bona aratu, profunda, mollis, pinguis, fructuosa, multū proferens, iusta.

DE TERRA STERILI, ET ASPERA. IIII

COntra uero, tenuis, saxosa, arenosa, lapidosa, petricosa, lapidibus & arenis strata, sterilis, sementis impatiens, impenetrabilis, dura, rigida, difficilis aratu, infrugifera, plena lapidum, iniusta. Sed Menander iustum agellum uocauit, qui non plus quàm semina credita redderet.

V DE PRATIS.

CAmpus, arua culta, segetes, terræ cultæ, tumuli, ordines arborum, sulci, uitium culturæ, nemora, horti, prata, ualles, paradisi. Vocabis item montes uitigeros, uitibus consitos, aut uitiferos, ligno abundantes, arboriferos, arborũ copia conspicuos, densos et colles uiti gineos, bene consitos, dulce uinum proferentes, irriguos. terras fertiles, segetes splendidas, hortos rore plenos, paradisos fœcundos nemora decora, umbrosa, umbratilia, bona pascua habentia, opaca, patula, undiq; comata prata florida, ualles oleis abundantes. rosa, lilium, uiola, crocus, lotus, narcissus, hyacinthus, serpyllum, anemone, thrialis, sisymbria. Poëtæ uero etiam Adianti, amaranti & leucoij meminerunt.

VI LOCI FLORVM.

OMnium quidem florum est pratum, propria uero aliorum florum loca quomodo uocentur ignoro. Rosarũ quidem roseta, ἰωνιὰ uiolarum propria loca.

VII DE ARBORIBVS FRVCTIFERIS.

DE plantis fructiferisq; arboribus dices, florere, frondere, luxuriari. Βρύειν, id est germinare, sed proprie ad oleas refertur. floret, fructificat, turget, germinat, & similia his. & nomina hinc deriuata, flos, florulentia, pullulatio, germinatio. Dices etiam, bene germinãs, bene florens, bene pullulans & florens, speciosum, & semper floridum.

VIII DE ARBORIBVS INFRVGIFERIS.

DE contrarijs uero cõtraria dices, ut infloridum, difficulter florens, deforme, flore carens, nudum folijs, flores non habens. & marcescit, extinguitur, deflorescit, folia defluunt, denudatur. φυλλοχόος mensis uero uocatur Hesiodo, qui hoc efficit. noua arbor, nuper prognata, modo germinans, nuper consita, recenter procreata, modo consita, nouiter plantata, noua planta sordidum quidem hoc nomen, sed apud Aristophanem inuenitur. Arbores quædam sunt fructuosæ, quædam infrugiferæ. fructuosæ autem post oleam, uitem, & ficum, mali, pyri, mala Punica, pruni. No-

ni. Notandum uero quod κοκκύμηλον in genere neutro fructū, in masculino uero arborē uocat Media Comœdia. utitur etiā Archilochus hoc prunorū nomine nuces, pyri syluestres, pinus, palmæ, carya, * κάρυα τὰ οὐκ ἔχοντα διφυῆν: sunt autē hæc uel Auellanæ, uel potius castaneæ dicuntur. de his enim Xenophon dicit, Pueros pinguefaciendos caryis exhilarabis: nonnulli uero has à Poëtis Iouis glandes dictas esse putāt. amygdalæ, terminthus, cuius fructus à nonnullis terebinthus nominatur· morus. Est uero in Media Comœdia fructus συκάμινον neutrum, arbor uero συκάμινος masculinum. ut Συκάμινα ὁρᾷ, καὶ φορεῖ κρανία μέσπιλα.

Nuces nō habentes duplicatū.

DE INFRVGIFERIS. IX

INfrugiferæ uero arbores dicuntur, quorum fructus in hominum alimentum non cedit, reliquæ uero omnes frugiferæ. Infrugiferarum itaq; sunt, quercus· dubium autem mox hoc erit, an frugifera habeatur propter glandiuoros Arcades, & maximè quod homines ante frumenti usum glande pascebātur· platanus, cornus, ulmus, fraxinus, alnus, populus, laurus, abies, cupressus, cedrus, thyus, salix, myrica, myrtus. Nisi forte laurum, myrtumq; frugiferis anumerabimus. quarum fructus, lauri quidem daphnides, myrti uero myrta appellantur.

DE PARTIBVS ARBORVM, RAmis florentibus, & contra. X

ARboris partes, radices. radices agere, radices nutrire, radices mittere, figere, infigere, cōfirmare, radices extendere. caudex, leuis, planusq;. stips, rami, palmites, germina. Stipitē uero nominabis, firmū, robustum, magnū, densum, rectum, ingentem, generosum, bene plantatū, tumidumq;. rami luxuriātes, ὄρπηκες uero Poëticū est. Nominabis uero, teneros, adultos, generosos, rectos, latos, diffusos, folijs abundātes, comatos, patulos, crinitos undiq;, bene comatos, umbrosos, umbratiles, opacos, profundos, densos· densam reddentes umbram, multam, latam, sufficientem, idoneam, satisfacientē, largam, luxuriosamq;. Contrà uero uocabis, folijs carentes, nudos, denudatos, comis priuatos, spoliatos folijs,

arefactos, cõsenescentes, deformes, ornatu carentes, deflorescentes, spoliatos, fructu carentes, cõfectos senio. Proprie uero oliuæ ramus, germen uocatur sicut uitis, palmes. ficus uero foliũ, thrion quemadmodũ uitis, pampinus. Folia uero, etiam πέταλα nominantur. Appellabis etiã folia, tenera, iuuenilia, uiridia, florida. Fructũ uero uocabis, florem, prouentum, & remunerationem. et fructum
Mollem uegetum * maturum, crudum, & præcocem. Nominabis uero frumenti prouentum, plantarum flores, ficum germinantem, uitim pubescentem, oliuam turgidam.

XI DE ARBORVM NVTRIMENTIS.

QVæ uero fructus nutriũt, aut arbores, hæc sunt imbres, fluuij, scaturigines, fontes, aquæ uenæ, ros, loca amœna, humores, undæ, terra fontana, uegeta, humida, aquosa, rorida, australis, stillans, irrigua, fontibus scatens. Adde his auras, nam & hæ nutriunt & flatus, flaminaq́; zephyrorum.

XII DE LAVDIBVS LOCI ALICVIVS.

LOcum uero laudans dices, aquosus, irriguus, roridus, humidus, mollis, densus, consitus, plantatus, pinguis, opacus, arboribus consitus, floridus, florulentus, fructuosus, pulchros fructus procreans, frugifer, rigatus, umbrosus, umbratilis, ferax, iustus, & si quæ sunt similia.

XIII DE LAVDIBVS PRATI.

SEd in laudem prati, floridum, florulentum, ferax, germinans, iustum, odorum, fragrans, spirans, fragrantia abundans, bene coloratum, multicolor, multiformis, uariũ, multis coloribus uarium, suauissimum odorem emittens, iucundum spirans. In arboris laudem, bene constituta, iusta, ferax, fœcunda, frugifera, fructuosa. arboris fœcunditas, florulentia, fertilitas, fructuum prouentus, prouentus bonus & copiosus.

XIIII DE NOMINIBVS OLEAE, FIcuum, uitis, & palmarum.

OLiuæ porrò florem nominabis, album, densum, continuum. Olea autem syluestris, oleaster dicitur. Cum uero oleastro domesticam

domeſticam oleam inſeueris, hæ oleæ cotinades dicuntur·olea uero ſacra, μορία· quæ uero in Olympiade habetur, coronata. Omnes uero plantæ domeſticæ ſylueſtribus inſertæ, calami uocantur·ficus uero fructus, dulcis, ſuauis, iucundus, ficus, cariæ, maſſa, caria recens, uiridis, caria uetus & arida, condita. Comici etiam ficum inciſam dicunt. Ficus uero recentes, συκάδες uocantur· nonnulli uero etiam adultas hoc nomine appellauerũt. Caprifici uero fructus, qui eſt ficus ſylueſtris, ἐρινεὰ uocãtur, quæ ſic ficubus adhærent, ut fructus non decidat. Ficus uero ſylueſtres colligere & componere, συκάζειν dicitur. Vitis uero ſunt, uua, botri, et hinc uuæ paſſæ. Vites uero dicuntur, dulce uinum proferentes, uino abundantes, bono uino prædıtæ. Pampini autem περιπετάννυται, cum folia defluunt. Racemos uero tempeſtiuos, maturos, generoſos, florentes & luxuriantes·uel è cõtrario, crudos, imperfectos, intẽpeſtiuos, immaturos, et omphacas nominabis. Fructus uero ἀθησαύρισος dicitur, quem reſeruare nõ licet·alius uero reſeruatiuus, ſerus, & ſole aduſtus nuncupatur. De palma dices, erecta, alta, aſpera, robuſta, ſemper florens. Tum etiam palmæ ramus, eodem nomine palma uocatur, & palmæ radius. apud Poëtas uero σπάδιξ, folium uero thalus, fructus autem maſculi quidem, ψήν· fœmellæ uero, βάλανος dicitur. Vnde uero βάλανοι dependẽt, ſpatha uocatur. uſus hoc nomine Xenophon, et Herodotus dicens, quod etiam Arcus quidam ex huiuſmodi ſpatha habeantur.

DE INSTRVMENTORVM rusticorum nominibus. XV

FAlx, ligo, falx meſſoria, raſtrum, ſecuris, uentilabrum, procalum, tridens, bidens, * uentilabrum, * quod & uannum uocant. τρύγοιπος uas uimineũ, in quo fecem expurgant. Fex uero non modo de uino, ſed etiam de oleo dicitur. Deinde aratrum, occa, malleus, ſarculum, mortarium, piſtillum, arca panaria, mortariũ, cochleare, quod etiam ἀλετρίβανος dicitur. peluis, mactra, uas panariũ, ſcyphus, ſporta, ſtorea, cophinus, uaſculum ficuum, torcular, penus, fricatoriũ, cophinus, chœnix, tres chœnices con

Cribrum uel Ventilabrũ uero,

tinens,

tinēs, sextarius, semisextarius, medimnus. phrygeton, quod instru mentū est, quo hordeū siccāt. hordei siccatio, et hordei siccatrices. Solon uero etiā Spōsas ad nuptias eūtes phrygetū signū ferre iussit.

XVI DE NEGLECTI LOCI NOMINIBVS.

LOci autem neglecti nomina sunt, seminis impatiens, durus, rigidus, spinosus, acanthis plenus, tribulis & atriplicibus refertus, spinis, pollicarijs, coccis, fruticibus, zizanijs. quæ effodiēda sunt, incendenda, comburenda, amolienda, & igne uastanda.

XVII OLERVM NOMINA.

LActuca, raphanus, hoc autem nomine crambem uocant. Et quod alij raphanum dixere, propriè raphanis dicitur, cuius etiam species apud Herodotū inuenitur. formæa, cinnara, porrum, cepa, nasturtium, apium, malua, beta, coriander, asparagus. Asparangis uero acanthus uocatur. Est & hortensis asparagus, à crambe denominatus. rapa, cucurbita, tritica, hordea, legumina, legumina fresa, phasioli, lens, fabæ, cicerculæ, dolichi, ciceres, cnicus, cicer, rustrachi, cicerculæ, cyminum. Ab ordeis uero nominamus ordeum decorticatū, et farinam: à frumento autem, granum, siliginem, speltam, sesanum, milium, papauer, linus, panis amylus.

XVIII DE PANE, ET VINO.

DIces uero, panis miliaceus; panis uerualis seu obularis, puls milij, leguminum commixtio, panis ignitus, quem multi assatum uocant. deinde farina crassa, massa, puerilis placenta, cortices uuarum, furfures, qui sunt tritici uilißimum. uinum dulce, suaue, illecebrosum, potabile, odoriferū: aliud uero uinum, lorum, uappa, uinum uapescens, uinum acidum.

XIX DE ARMENTIS, GREGIBVS, ET quæ hæc attinent.

PArtes uero eorum sunt, quæ agros attinent, boum armenta: caprarū, & ouium greges. Et locus in quo boues stant, & bouilia, & boum stabula dicuntur: ubi uero oues capræq;, caula & ouile. Bubulcus uero, etiam boum nutritor, Pastorq; dicitur: quemadmodum hic qui sub iugum boues agit, boum subactor. Ouium uero præ-

ro præses, Opilio caprarum, caprarius: omniũ uero quadrupedũ, Pastores sunt. Ouium uero, caprarumq́; ætates discernens Poëta, Primogenitas, medias, * ἕρσας, id est teneras, & modò natas no- 31
minauit. Boum uero iuuenci, uituli dicuntur: ouiũ, agni: caprarum autem, hœdi. caprarum uero dux, hircus: ouiumq́;, aries: boum autem, taurus. Verba autẽ ipsa sunt, pascere, oues aut capras pascere, ad pascua educere. Vbera autẽ turgida dicuntur, cũ lacte plena sunt. lac autem ab ijs extrahere, mulgere uocatur. Dices uero, caseum facere, caseos incindere, lacte operari, lactis operibus intentum esse, * Vilissimum autem lactis, serum. Vasa uero sunt, situlæ, scaphulæ, caseorum formagines, fiscellæ, casearia uasa, calathi. Dices etiam Subulcus, & suum greges, porcorum haræ, stabula porcorũ, pabulum suum. porcelli, sues integræ ætatis, sues à lacte repulsi, et lactentes. posteriores autẽ fœtus, μετάχοιροι dicuntur.

Et coagulare, et nutrire, & congelare.

CAPVT XIII, DE PARTIBVS ARATRI. I



HVius posterius rectum lignũ, quod Arator tenet, stiua uocatur: eius uero concauitas, cui manum inserit, ansa. ubi uero stiua infigitur, ἀλύμ. pars uero cui iugum adaptatur, furca. ferrum autem arans, uomer, cuius summitas nymphe. ex his uero temo extenditur. incurua autem huius pars, cui subtenditur clauis affixa furca, dentale dicitur. quod uero post dentale est, histoboum: est autem lignum, quod extenditur inter utrunque bouem. huius autem apex circa iugum, κορώνη. Lorum autem illud latum iugum contingens, bouitenens, aut μεσόβοιον, uel μεσάβοιον uocatur. hoc autem utuntur, cum in iugi foramen ligneum clauum infigunt, quem embryum, aut paxillum uocant.

CAPVT XIIII, DE PLAVSTRO. I



PArtes plaustri sunt, axis, rotæ, scalæ, quod est prælongum lignum supra axem, quatuor constãs partibus, habẽs intermedios baculos, in priore quidem parte plures, posteriore uero pauciores, in medio

medio uero tabulatum plaustri impositum sustinent· cuius utraque latera, cardines, dexter scilicet, & sinister dicuntur· his uero ligna suffixa sunt, quæ καθαράξια dicuntur. quibus axis cardines adaptantur, à quibus axis cõuersus trahitur. tum & alia, quæ sunt plaustri, ut iugum, temo, iugum falcatum, summitas iugi, & his similia.

CAPVT XV, DE APIBVS.



E apibus porro dicunt, examen, & σμῆνος, quod apium multitudinem significat. locus uero, aluearia, et apiaria. Ipsum autẽ opus, mellificare. Βλίττειν uero est, apes fumo fugare, et arcere. Cæterum qui examini præest, quẽq; tota cohors sequitur, Dux, & Rex nominatur· earumq; soboles, σχαδόνες dicuntur· sed ignauum horum pecus, fuci sunt. & ipsarum uasa, cellulæ. Sonitus autem, bombus. Sonare autem, bombisare dicitur. aculeus uero, salutaris non est. Opera uero sunt, cera, mel, mel cera mixtum. Sunt uero & faui edibiles.

Decreueram etiã, Venatoria addere, alia alijs, multaq; multis subiungere· uerum hoc modo in infinitum Librum protenderem. Puto etenim te ab hoc extemplo ratione sumpta, & iuxta huius Libri enarrationem reliqua adiuncturum· si uerò tibi uisum fuerit, etiam illa adiungamus.

Præsens hic Primus Liber à Dijs initio sumpto in Agricultura finitur· Secundus uero, omnia De humani corporis apparentibus, & non apparentibus partibus uocabula comprehendit.

FINIS LIBRI PRIMI.

IVLII POLLVCIS LIBER SECVNDVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



Vęcunq; de humanis membris expolitæ linguæ Scriptoribus inuenire licuit, hæc ab his habiturus sum. multa insuper & Familiares nostri inter deambulandũ indicarunt nobis, qui hæc & sua opera, & Medicorum collegerunt: à quibus & nos quędam mutuauimus. Quorum etenim post experientiã cognitio, horum etiam usus de ijs, quæ experientia cognita sunt, necessarius est. Cum autem Primi Libri exordiũ à Dijs sumpserimus, ab homine Secundũ exordiemur. indicat uero omnes hominis partes, formasq; singulas: primoq; ætates explicat.

CAPITA LIBRI SECVNDI.

Hominum ætates, & uocabula. Cap. I.
Quæ sunt ante generationẽ, et post generationẽ. Cap. II.
Hominum membra, & partes. Cap. III.
Partes hominis extremæ, internæq;. Cap. IIII.
Nominum eorum quæ singulis partibus congruunt, frequentißimus usus. Cap. V.

HOMINVM AETATES QVE ET NOMINA.

I 
Eptem ſunt ætates ſecundum Hippocratem. prima ab anno primo ad ſeptimum, ſecunda à ſeptimo ad decimumquartum annum, tertia à decimoquarto uſque uiceſimumprimum, quarta à uiceſimoprimo uſq; ad uiceſimumoctauum, quinta à uiceſimooctauo ad triceſimumquintum, ſexta à triceſimoquinto ad quadrageſimumſecundum, ſeptima à quadrageſimoſecundo ad quadrageſimumnonum. prima quidem, Puerulus· ſecunda Puer· tertia Adoleſcens, quarta Senex, ſeptima decrepitus dicitur.

II DE HOMINIS PARTIBVS.

VSitato itaq; more dices, homo, homulus, homuntio, homunculus, humanũ, humane, humaniter, humana ſpecie. Et Humana ars, ut Thucydides dixit. Humana natura, ut Plato: Humanã naturam imitatur, Ariſtophanes: Hominis uero cutim, Ἀνθρωπὴν Herodotus uocat. Homini uero conueniunt, humanus, humanitas, humaniter, humanũ eſſe. inhumanus, inhumanitas, inhumaniter. Ἀπανθρωπεύεσθαι autem non dices, ſed πολυάνθρωπος, id eſt hominum frequentia ſtipatus· hominum frequentia, & hominum raritas.

III DE HOMINE, A PARTV EIVS uſq; extremam ſenectutem.

DIces autem, ſemen, ſatio. ſeminare, arare, ſemen proijcere, concipere, prægnantem fieri, generare, parere. fœtus imperfectus, fœtus ſubuentaneus, adultus, uitalis. Fœtũ uerò, Ariſtophanes etiam Κύος uocauit· Si quæ prægnans apparuerit, fœtum huiuſmodi. pharmacum extinctorium, fœtum extinguere, abortire. Et * Abortus, ut Lyſias inquit. Et * Abortus, ſecundum Antiphonem: et Abortum facere, ſecundum Platonem: Generatio, ut Plato: Natiuitas, iuxta Xenophontem: partus, parit, partui uicina, uterum ferens, ſub tempus partus exiſtens, uel parturiẽs. Τοκῶσα uero, dixit Cratinus: pharmacum concipiendi uim adimens· aut Partum accelerans, ſecundum Ariſtophanem:

Abortio
Abortium

DE INFANTIBVS, ET AETATIBVS. IIII

Infans, modò natus, nuper genitus, recens prognatus, modò genitus, primogenitus, primum natus, nuper natus. Infans, nuper à partu emissus, * nuper amphidromijs initiatus. Νεογιλὴς uero, et 1
Νεογιλαῖον etiamsi Isæus dixerit, non tamen usitatum est, melius autem est, quod apud Herodotū, Νεόγονον, Recens natū, dicitur uerum & hoc Ionicum est. Vnius anni, annuus, bimus, & quæ ordine sequuntur. lactens, sugens, mamillis uiuens, nuper à fœmina semotus, nuper ablactatus.

DE PVERVLIS. V

PVer, Puerulus, Puellulus, Puer, Iuuenis, Impuber. Ephebus, ut noui Comici dicūt. Et παλλάκια uocauit Plato Comicus

DE IVVENIBVS. VI

IVuenis, puber, modò ex Ephebis egressus. hunc et Ἀφειμένον, id est, qui pubertatem exijsset & Περύσινον, id est Adolescentem, uocauerunt. Dices etiam, modò pubescens, et pubertatem relinquens. Impuber uero Poëticum est. Ad hæc et Adolescentulus, & Iuuenculus, & Βούπαις, id est grandis Puer, apud Eupolidem reperiuntur.

DE VIRIS. VII

DEinde imberbis, tenuem barbam habens, prima florens lanugine, iuxta aures prodeuntem habens lanuginē, aut circa labia serpentem, barbescere incipiens. in uere ætatis, in uigore, in flore. deinde, florens, pubescens, ex Ephebis egressus, uel qui iam defloruerit. ex Iuuenū cœtu, inter uiros numeratus, uirilis, perfectæ ætatis, robustus, in medio ætatum existens, in uertice graduum ad ætates ascendentium, Virorum ætati succedens, barbescens, barbam nutriēs, barba tectus uel Barbatus, iuxta Cratinum: Προφερὴς uero dicitur, qui tempore quidem iunior est, facie autem senior apparet: σκληρὸς uero, his cōtrarius est: quem νεοειδῆ, id est Iuuenili facie præditum, uocabis. Theopompus autem Comicus idem de Muliere dixit.

VIII DE ADOLESCENTIBVS.

ADolescentulus, Adulescens. Iuuencus uero licet dicatur, Comicũ tamen magis est. Iuuenũ uero cœtus, νεόλαια dicitur. Deinde Vir est, qui militarẽ ætatem assecutus est, ætatẽ censui obnoxiam habens, uegetus, feruens, bellicosæ ætatis existens· imbellem ætatem transgressus, imbellicosam, bellis non aptam, militiæ imperitam ætatem egressus, censui seruiens, annos natus plus sexaginta.

IX DE MEDIAE AETATIS Iuuenibus.

COncionibus aptam ætatem habens, nondum canus, subcanus, semicanus, mediæ ætatis, canus. Πολιοκρόταφος autem, quod capite canum significat, Poëticum est. crudæ senectutis Vir, Senex. unde etiã Senilia, munera quæ senioribus tribuuntur. Et seni decorum, pro eo, quod ætatem decet· quod etiam πρεσβύτερον dicitur. Et πρεσβεύειν pro honorare Plato dixit, & Nihil est uetustius, pro eo quod est, nihil est nobilius.

X DE SENIBVS.

SEnex, maturus. Prouectæ ætatis, ut Thucydides, et Antiphõ dixit. extremæ senectutis homo, decrepitus· horum autẽ consessus, Senatus dicitur. Senilia balnea, apud Platonẽ: Senilis palæstra, & Seniles palestræ, apud Aristophanem: Senes etiã Seniores Xenophon uocauit. Plato uero quendã Senis Præceptorem appellauit. Senectuti porrò & hæc congruunt, in senectute alere uel ali, senectutem curare, senectutem nutriri, in senectute sustentari, & Senum Nutritores. insenescere, et consenescere. Hyperides autem etiam Γηροβοσκεῖν, id est Senes fouere: Et Alexis Senum enutritionẽ dixit· Xenophon uero, Insenescibilem, id est perpetuam gloriam· & Hyperides, Insenescibile tempus: Sophocles autem, Ἀγήρω, quod idem est. Platoq́; mundũ ἀγήρω, id est æternum, uocauit· quod & Euripides, & alij multi fecere. Thucydides etiam eodem modo Ἀγήρων uocauit, quo Euripides Insenescibilem, uel incorruptã uirtutem: Et Demosthenes, Honores insenescibiles dixit.

DE VETVSTATE. XI

DIces etiam, multorũ annorũ homo, diu uiuẽs, diutina uita, et Longæuus. Plato enim in Timæo etiã Longæuiorẽ dixit. Secundũ Hyperidẽ uero etiã dicitur, In senectutis limine, in occasu uitæ, ut iam balbutiat lingua, ut uox obscura et intricata existat, ut uox erret, ut manus solutæ sint, ut senectus imbecillem reddiderit, ut pedes tremant & labentur, ut sint obliqui, inconstantes, instabiles, non fixi, lubrici, infirmi, & his similia. Conueniunt his quoq; scommata Comica, Saturnus, Saturnius, Saturni in morem delirans, Senior Saturno, edentulus, Senex capularis, decipiens, clamosus, desipiens, insulsus, attritus, silicerniũ, inuersus propter ætatem, immutatus, ceruos, aut cornices ætate superans, aut Nymphis coætaneus, & similia.

DE FOEMINIS. XII

DE fœminis uero, prima quidem his uocabula usq; puerilem ætatem cum Masculis communia sunt. * quæ uero sequuntur, Puellula, Virgũcula, Virgo, Fœmella. Κοράσιον, * uerò uulgare est, sicut Κορίδιον quoq;. Res uero ipsa, uirginitas. Quodq; Virginibus conuenit, uirgineum nominabis, nisi quod non adeò hoc celebre est. Phrynichus uero, Adulescentulas uocat Ἀμφήλικας, ut, Erant autem et inter Mulieres Adulescentulæ. Pherecrates uero Seniorem Virginem Ἀμφηλικεστέραν appellat, ut etiam Cratinus Ἀμφήλικα Senem dixit. Dices etiam, Virginem nubilem. Aristophanes uero, floridæ ætatis Puellas Catullire dixit, ut, Aliæ uero ipsarum catulliunt, aut ad Viros iam promptiores sunt: Puella, Puellula, innupta, nuptijs idonea, nuper nupta, Mulier uiro iuncta, uenerabilis, uiro mixta, Iuuenis, florens, Adolescentula, pubescens, pubertatem transgressa, Senescens, Anus. & secundum Isæum, Senior, Vetula. Et ut Theopompus Comicus inquit, Decrepita, uini amans, ebriosa, uino gaudẽs, libidinosa. Reliqua uero cum Masculis cõmunia sunt, ut extremæ ætatis, ultimæ senectutis, & cætera.

etenim hoc commune est utrisq; et Fœminis & Masculis.

Porrò.

XIII DE FORMATIS AB AETAtibus uerbis.

Horum autẽ quæ iam dicta sunt uerba, hæc existent, concipere, imprægnari. nam de grauidis etiã hoc Plato usus est in Theætito, *Imprægnatã uocans. pariẽs, uterũ ferre, generare, pare*
& *re, Ephebis exire, instituere, tũ etiã puerascere,* * *educatio.* Et *Pueris disciplina, apud* Platonẽ *inuenitur.* Et *Puerilis, apud* Nicocharẽ: Et *Puerilia, apud* Xenophontẽ: Et *Puerilis institutio, apud* Platonẽ: *Dices etiam pubescere, pubertatẽ attingere, et iuuenilẽ ætatem ingredi, florere, uigere, iuuenescere, uel iuuenari.* Xenophon. *etiam* Νεανιτολιεσθαι *dixit·* Aristophanes *uero* Νεανιολιεσθαι, *pro audacẽ esse dixit. à quo* Lysias *Iuueniliter audaces nominauit, & audaces Iuuenes.* Viriliter *autẽ agere,* Aristophanes Ἀνδροῦσθαι *appellauit·et* Viriliter *agentes,* Hyperides: *unde* Viriliter, *et fortiter, ut* Plato *dixit. unde etiã* Cœtus *uirilis, secundũ* Isæum: & Isocrates, *Viriliter in catalogũ adnumerari:* Deinde, *pubertatẽ transgredi, deflorescere, senectuti appropinquare, capillos albescere, canum fieri, senescere, seniũ contrahere, infirmari, titubare, labascere, tremere, infirmiter se sustinere, extendi mẽbra, articulos dissolui, senectute delirare, deflorere, desipere, immutari, mentis non compotem esse, insanire, imprudentem esse· & alia quædam, quæ à suprà positis nominibus deriuata in usu sunt.*

XIIII DE PARTIBVS, QVAE IN corpore sunt.

Partium uero nomina sunt, capilli, cæsaries, capillitium, capillamentum, coma, uel uillus· hoc enim nomine, Poëtico *li-*
2 *cet, utendũ est.* * φόβαι *uero,* ἔθειραι, σμήριγγες, *et* ἕλικες, Car*mini conueniunt. hinc autem nomina deriuantur, capillatus, comatus, pulchricomus, pulchram habens cæsariem.* Et ἀπότριχες, *impuberes dicuntur. promissos capillos habens, crispus, crispo capillitio.* Et Οὐλότριχος, *apud* Herodotum· Archilochus *uero inuertens,* Τρίχουλον *nominauit.* Attici *uerò crines* Οὔλας *uocãt.* Οὐλόκομος *uerò, quod crispum significat, ab* Alexide, & Pherecrate

recrate dictum est: idem est ὀλοκίφαλος, Cincinnos uero, Crispos Telesillas dixit. huiusmodi uero στρεμβολοκομᾶν, id est Crispum esse, Sophocles nominauit: utraque uero hæc uocabula prædura sunt.

VIDE, QVAE A CRINIBVS nomina deducantur. XV

A Capillis uero dicuntur, trichiæ pisces, et sardinæ: & ἱσρυχὶς, flagellũ. Et trichobrotes, animal quoddã setas concutiens. Et τρίχαπλον uocant, quod ex crinibus connexũ est. Philonides uero etiã Barbam multicomã uocauit. Dicat etiã aliquis, bene comatus, pulchricomus, flaua uel nigra coma præditus, crinitus, comã nutrire, pilosus, multos pilos habens, et his similia. Sed à χαίτης, id est iuba, etiam αὐαχαιτρίζειν, quod refrenare est, dicitur. comam habens reuelatã, horridam, à fronte & scapulis dependentem, collo circumfusam, non constrictam, nõ colligatam, fronte & tergo circumfusam, humeris insultantem: uolitantem per tergum, aut super tergum.

DE CALVIS. XVI

NVdus capite, comis spoliatus, pilis carens, nudo præditus capite, inornatus, intectus, naturali capitis tegmine destitutus, utili illo capitis excremento mulctatus, leue caput habens, detonsus, tanquam ad cutim rasus: denudatus instar arborum, quibus folia defluunt: aut pilos amittens, comis nudatus, caluus, recaluaster, album habẽs uerticẽ, capillis priuatus. Raros pilos habens, secundum Homerum: & si quæ his similia.

PARTES CAPILLORVM. XVII

CIncinnus, capillorum nodus. unde etiam fumi reuolutiones, à Poëtis πλόκαμοι dicuntur. * botrychus, comam adornatam habens. unde Contortum deriuatur, apud Archilochum: comam alens. Et apud Anaxylam, ἐβοστρύχιζον: bene comatus, & pulchros cincinnos habens tã uir, quàm mulier. Pherecrates uerò, Flauissimis cincinnis ornatus, dixit. Βοστρύχους uero, Aristophanes & Eupolis Cincinnos uocat: quos etiã παρωτίδας eo, quòd auribus

ribus adhæreant, nominauerunt. Cratinus *uero cincinnos,* Stamineos *uocat, qui stamini ob tenuitatem similes sunt.* Pherecrates *autem mulierum capillos,* πλοκάδας *uocat.* Capillos *autem sordibus implicitos,* Comici Στόρθυγγας *appellāt. Insuper & Retro comati, Euboici· Vertice autem criniti,* Thraces *dicuntur.*

XVIII DE TONSVRA, ET HIS QVAE ad hanc pertinent.

4 TOnsuræ *autem species sunt, * cepus, scaphiū, peritrochalate· procotta, quam esse aiunt, cum quis anteriorem partem comit· caput enim,* Dores Cottida *uocant. Alij uero procottam nō tonsurā, sed capillos fronti imminentes esse putarūt. Tradunt porro corruptionis & pedicularis morbi causa, tonsuram fieri, quam* Penthimon *uocant, ut* Eubulus Comicus. Et *coma* Hectorea, *quā* Anaxilasus Luxuriantem *comam uocat.* Timæus *uero huiusmodi cæsariem erectam esse oportere ait circa frontem, collo autem circumfundi.* Nutriuerunt *uero quidam comam in obliquum uergentem, aut super tergum, aut frontē·* Fluminibus *scilicet, aut* Dijs *cōsecratam· quæ* πλοχμὸς, *aut* σκολὺς *nominabatur, aut pilorum catena.* κοσύμβην *enim, quod capillorum nodum significat, non approbo.* Non *enim* κοσύμβης, *sed* Κρώβυλος, *id est* Aureus, *uel argenteus corymbus capillis dependens,* Atticorū *est.* Vocatur *etiam quædam coma, appostititia· quæ non modo* Mulierum, *sed &* Virorum *est· & qui raros pilos habent, ipsa instar capillorum utuntur. hanc uero etiam* ἔντριχον *nominauerunt.* Comæ *uero* Artifices *manuarij,* Comptores, et Comptrices Mulieres· *nonnulli uero has etiam* Ceroplastas *uocarunt.* Κέρας *enim comam significat, quod etiam* Homerum *intellexisse aiunt, cum* Parim, Κέρ' ἀγλαὸν *uocat.* Vnde & Sophocles, ὀρθόκρως, *id est comā erigens horror, dixit, ut erecta coma.* Et *cornu bouis, comam significat.* Componere *etiam crines dixerunt, & superiorem partem capillorum conuolutionis, quæ ceu sterilis est, neq; tamen* Tonsorum *ars manuaria capitis expers est.*

DE TONSORIBVS, ET IPSOrum instrumentis. XIX

TOnsores uerò, etiam Rasores uocarunt quorũ instrumenta sunt, pectines, nouacula. Theca uerò Chirotheca, aut Ξυροδόχη ab Aristophane uocatur. Et cultri tonsorij, quos & rasorios nominauerũt, quapropter etiam capillos quosdam, cirros à tondendo appellauerũt. De comptis uero Comici dixerũt, Duplici tõdi nouacula: huiusmodi uero nouaculam, Psallida dixerunt. Ἀκαρὲς autem, tenue & paruũ dicitur, quod propter exilitatem secare non licet. unde etiã Tempus indiuisibile, et nauis Ἀκαριαῖος breuis à Demosthene uocatur. Et tondere, tondi, tonsura. Detonsum, ut Hyperides dixit & Detondendũ, iuxta Eupolim: Comam uerò luxuriantẽ habere, etiã κουριᾷν uocarũt, quasi tonsura egens sicut etiam κουριῶν, squallens dicitur, et coma luxurians. Et ἐν χρῷ κουρίδιοιν dicuntur, qui ad cutim usq; rasi sunt. Comptos uero Comici Cirratos uocarunt Pherecrates uero, Ad cutim usq; rasos: Homerus etiam, Comã squalere dixit ut Squalebis misere, & indecoro uteris uestitu. et squalere. Phrynichus uero Comicus etiã Squales dixit. Squalidum uero * Xenophon dixit, sicut Plato Squalidissimum. contrarium uero dixit Homerus, ut Capite splendidi, et pulchræ facies. Depexos autẽ Archilochus dixit. Et Anaxilaus, Nos depectimus domesticum Telesippum: Aristophanes uerò, Ad solem lauate, & pectite, dixit. Depexum autem dices, & pectere et Impexus, ut Sophocles: Vocauerunt etiam Caput appostititium, secundum Aristophanem: ut nunc πηνίκην dicunt, sicut etiam appostitiam comam, et colligere crines, abundantes crines auferre unde apud Pherecratem, Impurus & hispidus dicitur. Et inflectere crines, & redimire, & redimita Minerua, crines habentes collectos. Comam uero tingere, fucare ipsi uocarunt. Dixerunt etiam Comam flauam, aut nigram reddere. Et denigratio, est comæ tinctura. Apollo uero intonsus dicitur.

huiusmodi

XX DE CAPITE, ET PARTIBVS eius exterioribus.

SVbiacet autem capillis caput · & Cutis leuis tenuis imposita est, extensa ad pilorum, ut Plato inquit, creationem, quæ tanquã plantas interiori spiritu crines irrigat: Os uero totum, capitis caluaria dicitur. compacta autem est ex compagibus quibusdam, quas cõmissuras, uel sutelas uocant· quæ serris dentatis similes pinnis & concauitatibus inter se coaptantur. has uero Medicorũ Discipuli, Coronales, & ῥαβδοειδεῖς, et Lambdoides uocant· sunt autem plura huiusmodi nomina. De harum uero multitudine contentio fuit, num scilicet quinq; sint sutelæ numerandæ, aut plures pauciores' ue, omnibus in hoc cõsentientibus, quod muliebriũ capitum sutelæ pauciores sint. Herodotus autem tradit, In clade quæ iuxta Platæas facta est, inter Persica cadauera caput inuentum esse nullam prorsus commissuræ sutelam habens. Dicit etiam alicubi Aratus in Libris de Medicina scriptis, Multa quidem olim capita uidi huiusmodi, In summo uertice unica commissa linea: Multa uero sutelis carentia hominũ capita cõpacta sunt. Caput autem, Poëtæ etiã Κωδείαν uocant, à papaueris capite hoc nomẽ deriuãtes. Totũ uero dicitur craniũ, caluaria. Calua, apud Lycophronẽ· Percussus apto scipione in mediã caluã: apud Aristophanẽ uero, Scaphiũ dicitur· ut, Ne fuste scaphio percusso in terrã cõcidas: Gibbosum autẽ eius, uertex· quod in Orphicis Metris, Μεσόκρανον dicitur. Quod uero inter occiput & synciput est, coronam uocant. quod autẽ supra frontẽ, synciput. quodq; sub hoc prominet, frons· quæ uero utrinque sunt latera, tempora. posteriorem partem, occiput· sic dictũ quòd ἶνες, id est fibræ, nerui aut uilli ibi excrescunt. Extremus quoq; capillorũ circa caput circulus, corona aut circuitus dicitur. Omne uero, quod sub crinibus est, craniũ. Tempora uero nonnulli κόῤῥας uocant pro eo, quod κόρσας, id est capita, dici solet. & hoc esse putant, cum quis τὴν κόῤῥην ferire dicit· insuper & Homerum sibi astipulari putant dicentem, Κόρσην autem alterius per tempora penetrauit.

MORBI

MORBI CAPITIS. XXI

MOrbi autē capitis, cephalæa, capitis dolores, hemicranea, uertigo, obtenebratio, caligo oculorū. Plato uero Obnubilationem uocauit. uertex, capitis grauedo, et potus aut cibus caput aggrauans. huiusmodi uero morbum concire, Antiphon Καρῶν uocat, cibus capiti noxius, quo nomine Phœnicis cerebrum Xenophon uocat: & Caput aggrauans dolor, Teleclides: Ebrietate uero caput grauare, Crapula laborare Aristophanes uocat. Tum etiā καραδοκεῖν, à capite dictum erit: proprie autem de caput, ne impingatur, transferentibus. Comici uero dixerunt, Capite suspensus est: & Κραιπαλᾶν, id est caput concutere.

DENOMINATA A CAPITE. XXII

NOmina uero à capite deriuata, galea, cerebrum, cerebellū capitulū. per capita recapitulari, puluinar, in caput impellere. Ad caput rei festinare, ut Hyperides dixit. Et ἐπιγογκεφαλᾶν iuxta Aristophanem, pro desipere. Quæ uero à cranio deriuātur, galea, fastigium, uertex, cranium ambiens. περίκρανον uero, Veteres coronam uocarunt. Puluinar, quod Comici προσκεφάλαιον uocant. A uertice uero deriuantur, galea, cacumen. Dicere etiam licet, bono capite præditus; acutus capite, quem Homerus φόξον uocat. longum caput habens, ut quædam gens Lybiæ. Canino capite præditus, ut animal. Latam fronte habens, qui etiā Fronto dicitur, ut Alcibiades: ἔχινο. ἐφαλον uerò, Cratinus Periclem uocauit. Plato uero, Fabulari capite carētem. Quidam etiam biuertices dicti sunt, quos etiam macrobios esse arbitrantur.

DE INTERIORIBVS CAPITIS. XXIII

QVod uero capiti inest, cerebrum duplex iuxta cōmissuram, dilatatū secundum posteriorē sedem, & ad anteriora prominēs. hoc uero ambiunt binæ mēbranulæ, interior quidē rubicundior, exterior uero solidior. uocantur etiā μηνιγγίδες, eo quod circa medullā uoluantur. Sed sub sede ipsius cerebri est cerebellū, medulla cerebro persimilis, nisi quod colore magis flauescit. Terminatur autē in prima uertebra, in qua caput circūuoluitur, et epicranis

quoq; uocatur. cuius medulla in uertebras defluere uidetur, cum à
nutriatur tenuiſsima et puriſsima cibi parte cerebrũ et cerebellũ * nutritur. Humida uerò eſt cerebri medulla puraq;, neq; condenſata ut aliorũ animaliũ, et conſiſtens. Cerebro etenim alimentũ largiuntur, iecur de tenuiſsimo, qui in eo eſt, ſanguine et cor de puriſsimo, qui in hoc eſt, ſpiritu. Quod uero ſub capite eſt, frons. unde etiam in equis, frontale nominamus. Et frontatim inſtruxerũt naues, frontales, et phalangis frontẽ. Cutis autẽ in fronte, περιμετωπίδιον dicitur. Lineæ uerò frontis, rugæ, et radij uocantur. Quod ſub fronte eſt, facies · quod nomen de ſolo homine dicitur. animalium enim reliquorum, προτομὴ eſt · quemadmodum de auibus, roſtrum dicitur.

Nomina autem à facie deriuata ſunt, pulcher, deformis, informis, & his ſimilia. perſona, larua idem etiam & πρόσωπον, καὶ προσωπὶς ſignificat. Comœdia uero Noua etiã Perſonatorem dixit, quem Vetus Inſtructorem apparatus uocauit. Sed eadem ſignificatione perſonam, & laruam dicimus. Et προσωπεῖα apud Atticos uas quodpiã erat æneum echino ſimile, circa os facies leonum boum'ue habens, à quibus & nomen accepit. Ἀποκεφάλισμα uero, capitis purgationem · & dentium purgamen, ἀποδόντωσιν uocauerunt · ἐξομμάτωσιν uero, ſordium in oculis elotionem. Faciem autem mundare, Pherecrates Ἀποπροσωπίζεσθαι dixit · ut Ne fabis quidem faciem eluere.

XXIIII DE SVPERCILIIS.

PArtes uero faciei, ſuperciliũ, ſupercilia · ſuperciliorum grunda, ipſæ ſcilicet prominentiæ. Et Superciliјs demoliri, Xenophõ dixit, et Superciliorũ pili: ſupercilia elata, & denſa. Et ſupercilia leuãs, ſuperbus, aut ſubtrahẽs uel ſubleuãs, aut ſurſum trahens aut cõtrahens, et extendens ſup nubes. Supercilia uero cõtrahens, meditatiuus. Meſophryũ uerò eſt ſuperciliorũ medium, quod etiam metopium nominauerunt. Dixerunt uero, Vir uel Mulier σύνοφρυς, id eſt denſa uel cõiuncta habens ſupercilia · hunc uero Cratinus Μιξόφρυν, id eſt Supercilia miſcentẽ, uocat. Tũ apud Tragœdos, Supercilia cõtrahere dicitur de triſtibus. Apud Comicos autẽ

nutare,

nutare, ὀφρυάζειν dicitur: quod Homerus Supercilijs nuere dixit. Supercilia quoq; uocant, eminentiora terræ loca. Et nonnulli Medicorum hos pilos, τύλους uocarunt. Superciliorum autem capita dicũtur partes hæ, quæ circa nares sunt: caudæ uero, quæ circa tempora. Obseruandum uero est, quod hi pili unà nobiscum nascuntur, sicut & hi qui in palpebris sunt. unde ab his solis, cum reliquos omnes radant, Aegyptiorum sacerdotes abstinent.

DE OCVLIS. XXV

Deinde sequũtur ordine, oculi, lumina, uisus. et nomina hinc deriuata, bonos oculos habens: et Meliores habens oculos, apud Xenophontẽ: pulcher aspectu, acutũ uidens, acerrimè uidẽs, acutũ cernens. Et Acutissimũ cernens, Herodotus dixit. luscio. unde Lusciosus, dicitur apud Euripidẽ: sed magis Poëticũ est. Melius uero dicitur luscus, oculorũ morbus, strabus, strabo, peruersus, cõtortus. Strabus aũt Vulgare est. Et Strabones in Noua Comœdia.

DIFFERENTIAE ACTIONVM. XXVI

Ἴλλος à Poëtis oculus dicitur, unde ἰλλώπτειν in Comœdia Cõnuere dicitur. Et κατιλλώπτειν, est despicere cum subsannatione: & διαλλεῖν similiter, oculum hinc inde uertere. Dicimus etiam, taurinum tueri, suspicere in cœlum, & despicere in terram, contra Solem uidere: et ex aduerso intueri. ὑπωπτεύειν uero est, aliquid uidendo suspicari. Et Hypopia sunt, uerberum sub oculis uestigia: sic etiam ossa, quæ sub oculis sunt uocantur, super quæ nasus consistit, quæ alioquin ὑποφθάλμια uocant. Et paropis est mulierum larua. Sed paropia sunt tegumenta oculorũ equinorum, quæ quidam canthelia uocant. Et specula est, ex qua uidere licet. Et Εὐώπια Splendida Homerus uocat, parietes qui intra ianuas sunt. Tragœdi uero Προνώπια, quæ ante ianuas sunt: et Ἀνώπια, quæ sursum ab oculis remota sunt. Et Περιωπὴ, Circũspectio est, iuxta Thucydidem: Opæam uero Attici, amphoram uocant, quæ foramen habet. Hippocrates uero Oculum ἰλλαίνειν dixit, qui detorquetur. Et respectus, ἀνίλλωμα dicitur. hi uerò Ionico more oculos, ἴλλους uocauerũt. Σιλλαίνειν uerò est, subsannãdo oculos ui-

brare.unde etiã irrisoriũ quoddam Poëma, Sillus dictũ est. hinc uero ueniunt, uidere, prouidere, suspicere, despicere·uisio, uisibilia, uisibilia, uidens· & Visus, secundum Xenophontem: Et Demosthenes spectaculũ ὅραμα uocauit. Plato etiã in Timæo, Inuisibile dixit. despicere, despici, inspicere, inspectus et despectus, circũspicere, suspicere·aspicere, uel obseruare. hinc Ephori dicti, & *Ephoria, Magistratus. Tum Obseruati, obseruantesq; secundum Xenophontem: *inspice, & conspiciens, uisio, spectare, spectaculum, theatrũ, spectatur, et simul spectans, speculatio, et speculatione dignũ·hisq; similia, quæ à θεᾶσθαι deducuntur. Nã qui ad Pythiũ Apollinẽ eunt, θεωροὶ, id est spectatores. spectatrix uia. Et nauis theoris dicta est, quòd ad Deũ impellatur, festinet, aut proficiscatur.

Et Ephoriæ, ut Lysias:

XXVII DERIVATA A VOCE ΘΕΑΣ.

SIc etiã dicitur, uisibile, inuisibile, et inuisibiliter. Et Substantia uisibilis, Plato dixit. Spectatrix, simul spectãs, Vetus Comœdia dixit. A uidẽdo dicitur uisus, respectus, contemptus. Et Despectus, apud Phrynichũ Comicũ· Aristophanes uero et Aspectũ, et Aspectionẽ nominauit. A uisu uero dicitur, uidere, inspicere, despicere, negligere, suspicere, cõtrà uidere, de longinquo uidere. Xenophõ uero Radiorũ repcußiões Αντιβλέψεις nominauit. et despecti et suspectũ esse. Et Cõspicuus, apud Isocratẽ, p admirãdo, et gloria digno. Et ἀποβλεφθῆναι p admirari, Aschines Socraticus dixit.

XXVIII A VOCE ὈΨΕΩΣ DERIVATA.

VIsus & ipse sensus est, & oculi, tum & somnium. uideo, uidebo. Ὄμμα Isæus dixit. Antiphon uero etiã Visus dixit. Et ipso uisu, pro ipsis oculis. speculator, inuisibilia. hinc etiam sunt, suspicio, superbia, & superbire, suspectus, testis oculatus, suspiciens, superbiens, et superbus. Et Non suspectus, ut Lysias dixit. Et Despectus, ut Aristophanes: Et Suspicione carẽs, ut Xenophon: Et Malum quidpiam suspicatus, ut Plato: Inuisibilia, ut Antiphon: Et In conspicuum, ut Thucydides·hic uero & Aspectus, prospectus, perspicientia, & inspectio dixit·Herodotus uero, Despectum: Dices etiam, difficiles aspectu, prospectores, prospiciunt. Et ut Isocrates, Circumspectores: circumspectus, despiciens, et despectus, oculati

lati testes. Visibile, ut Andocydes, et Visibilia: Et ut Isæus, Facilia ui su: Et ut Demosthenes, Spectatores: Et inspicere de mysterijs dicitur. Et Quod inspicere nō licet, Hyperides dixit. Et Perspicere Critias, et Antiphō. qui idē, et Inspectores: Et Prouisum, ut Demosthenes: Herodotus uero Contemptores: Xenophon etiam Speculatores: Et opteria, munera dicūtur, quæ spōsus primū sponsæ uisæ dat.

DE DIFFERENTIA OCVLORVM. XXIX

Dices insuper, lusciosē uidere, acutum tueri · Plutumq; excæcatum esse, Aristophanes in Aesculapio dixit. uisus intentus, constans, modestus, sanus, castus, uirilis, fortis, masculus, & minax. Contraria sunt, uisus humidus, fœmineus, non uirilis, muliebris, effœminatus, inutilis, peruersus, & similia his: Ctesias etiam dixit Sardanapalum albuginem oculorum conuertere solitum fuisse: Huc pertinet, cæcus, obcæcatus, oculis orbus. Cæcum enim, orbum dices, addendo oculos, tanquam sine horum additione incertū sit, cuius nam membri sit orbitas. Mutilus uero est, toto orbus corpore, ut Isæus dicit in Libro contra Aristarchum · Reliquit in loco senes, & mutilos: Xenophon etiam neutro genere Mutila dixit. Cratinus uero in Pluto, Mutilationem: Huc etiam nocua, & innocua pertinent. Oculus quoq; dicitur, glaucus, cæsius, gratiosus, niger, fusciosus, nigros oculos habens, unoculus. Monoculus apud Herodotum de his, qui natura unum tantum oculum habent, ut Cycoples & Arimaspæ. Dicatur etiam, oculos effodere, excæuare, extinguere, eruere, euacuare, dilaniare, loca luminis haurire, extrahere, & similia. & oculus sanguineus, terribilis. concauos oculos habens, prominentibus oculis præditus. Turgidos habens oculos, & ἐποφθαλμιῶν, dicitur inuidus. Et oculum adijcere est, aliquam rem concupiscere. Et Ἐνοφθαλμιᾶσθαι, pro desiderari dixit Hyperides: Dicatur quoq;, oculi lucentes, luciferi · ut Plato, Lucifera lumina dixit. relucentes, acres, igniti · splendorem emittentes, fulgorem, lumen · iucundi, illecebrosi, amabiles · quodq; ab his defluit, desiderium. Solutum autem illud humidumq; defluens, lachryma. unde dicitur lachrymari, lachrymas fundere, emittere lachrymas,

chrymas, ad lachrymandũ promptus, lachrymabilis, lachrymis cæ rens, sine lachrymis. Et apud Poëtas, Multum lachrymabilis: Et In defleti, apud Isocratem: Et Homerus, Oculos lachrymis carentes habuit: Lachrymis uero fluentes, Alexis dixit. Dices etiam, flere, deflere; Defleuit, ut Herodotus inquit: deplorare, eiulari, fletus. Eiulatus, ut Isæus: Apud Platonem uero, etiam Planctus reperitur.
XIX Indeploratus uero est apud Homerum, et Sophoclem: lachrymans, eiulans: Eiulare uero, Comici dicunt. plorare, & lachrymaturire, pro lachrymare uelle. Demosthenes autem, κλαυσείειν dixit. Xenophon uero dixit κλαυσίγελως, idest Lachrymando ridens. Sumptum est autem ex illo Homeri, Lachrymabile ridens.

XXX DE MORBIS OCVLORVM.

OCulorum uero morbus, ophthalmia. Confusio oculorum, apud Platonem: gramiosis oculis esse, lippire, lusciosus, albor oculorum, & albugo. qui uero hæc habet homo, albuginosus dicitur. Aristophanes autem oculorum hulcera, Ficus uocat. Lippum uero, obscurè uidentem. Et Simonides Iambicus, Aut cæcus, dixit, aut lippus, aut horrendum uidens.

XXXI DE PALPEBRIS, ET HIS quæ circa ipsas sunt.

PArtes uero oculi. Palpebræ quidem extensa est cutis, oculos concludens. quæ etiam tegumenta dicuntur quorum superior pars, σκύνια dicitur. unde etiam superciliorum grunda, ἐπισκύνια dicta est. Et cilia, superiores palpebræ, unde etiam κυλοιδιᾶν, idest palpebris turgere, dicitur. Cilium autem inferius, βλέφαρον superius uero, supercilium, aut κοιλίδια uocant. Palpebrarũ uero lineas, utpote rugas, Helinges Poëtæ uocant. De palpebris uero dices, claudere, tegere, occultare, committere palpebras, immittere, demittere, adaptare, claudere, occludere, cõcludere & conniuere dicunt. Et Cõniuenter, Xenophon dixit. Lippire uero, & Inconniuens Aristophanes: Contrahere palpebram, κατανύσαι dicitur. Notandum autem est, quod Aristoteles dicit, palpebram ruptam contrahi non posse, ut neq; præputium, nec ma

xillam

xillam. Blepharides uero, sunt pili ex palpebris crescentes, nō modo ornatus oculorum, sed et necessariam habentes prominentiam, ut res nocivas incidentes arceant, & oculorum radios dirigentes non aberrare sinant. quapropter Deus piscibus palpebras non dedit: avibus uero palpebras quidem dedit, pilos autem palpebrarum negauit. alijs uero animalibus pilos ipsos dedit, sed non utrinq;, inferioribus etenim palpebrarū pilis carent. Quare Simon inscitiæ probrum Miconi intulit, quòd in Equi descriptione etiam inferiorum palpebrarum pilos posuisset. Partes autem, è quibus pili hi excrescunt, putamina, entrichomata, palmites, & plantæ dicuntur.

DE INTERIORIBVS oculorum. XXXII

OCulorū uero media illa pars nigra, pupilla: cuius splendor nitorq;, acies: ambiens autem hanc circulus, linea circularis, & iris. Omnis autem post pupillam albedo, albugo, aut logas dicitur. Partes uero oculorum, Medici Tunicas uocauerunt. sunt autem quatuor numero: et exterior uocatur ceratoides, quæ est alba, solida, difficilis diuisu, neruosa, cartilaginosa, densa, perspicua. sub hac autem secunda est, quæ dicitur rhagoides aut rogoides: quæ est densa, sanguinea, gratiosa aut hilaris, perpurgata. tertia uero, phacoides uocatur, et crystallina, et uitrea. quarta uero, arachnoides, reticularis. Concauitates uero oculorum, conchi appellantur, est autem circuitus ille circa palpebras. Vtraq; autem summitates palpebrarum, canthi: quarum radices, encantides, & epicantides. Partes uero circa nares, scaturigines, & fontes sunt, quia ab ipsis lachrymæ defluunt anguli uero uersus tempora, hirci nigræ autem partes circa pupillam, pesi. Circulus autem iuxta irim, qui albugini proximus est, halus dicitur. Vltima autem albuginis pars, truncus uocatur. Eon uero, totus est oculorum ambitus.

DE NASO, ET ODORE. XXXIII

NAsus, naresq; & apud Medicos etiam, ῥώθωνες dicūtur: apud Sophoclem uero, hæ eædem & Myxæ uocantur. unde nimirum Vulgari more lucernam dimyxam, id est duplicem ly-

chnũ habentem nominamus. Et in Comœdia, Emũgere lucernam. Perforantur autem nares duabus fistulis ad cerebrum porrectis, ad spiritus attractionem, uiamq; ad palatum habent, per quod foramẽ intrat, exitq; spiritus. Nasi uero formæ sunt, aduncus, quem etiam Regium esse putant. simus, quem gratiosum existimant. Plato etiam Faciem siman dixit; de equo. Et ἀνασιμοῦσθαι dicunt pro eo, quod est nasum ad modum olfaciendi contrahere. De simo uero dices, quod nasus medius sit cauus· ut de adunco dicis, nasus incuruus. nasutus, iustæ proportionis naso præditus· de hoc autem dices, iustus nasus, directus, ex æquo faciem discernens· con-
LXXX ducit enim, & dirigit oculos sua prominentia. sensus uero eius est, olfactus, & aëris influxus. A naso uero deriuabis, pulchrum nasum habens, naso carens· sagaciter odorari, odores attrahere. Et Sagacẽ canem, Tragœdia dixit. In alia uero significatione, odorari, odores suscipere, attrahere omnes naso appropinquãtes spiritus, bonũ odorari odorem, tetrũ odorẽ auertere, fragrantia cognoscere. Ipse autem sensus, olfactus uocatur. quod autem per hunc fit, olfacere, subolere· odorans, olfaciens. Tum & odor dices, spiritus, & aura· & olet, oluitq;. Aristophanes etiam Olfacit, dixit. spirat odorem fragrantem, tetrum, & bene olentem, bene fragrantem, bona fragrantia, bona odoratio, & odora olfactio, tetra fragrantia, et tetrus odor, molesta seu mala fragrantia. Sed ὀσμὴ, & εὐοσμία nonnullis pulchra putantur uocabula uerùm Poëtica sunt, in oratione uero prosa aut Ionica sunt, aut Aeolica: Apud solum autem Antiphontẽ, ὀσμὰς, καὶ εὐοσμίαν inuenire licet. Osmylia uero piscis genus est, quem pleriq; ozænam uocant. Est uero polypi species, habens inter caput, & flagella seu cirros, fistulam tetrum emittentem odorem, quem in altum egredientẽ, ozænas, mænidia, et sæpias capere inquit Aristophanes: Dices uero, per nares
LXXXI discernitur uapor, ingreditur, egreditur, infunditur, effunditur. sorbemus, efflamus, in aërẽ respiramus. Et Respiratio, apud Platonẽ. Flatus porro de ampulla, aut uento dicitur apud Thucydidẽ: Et Nares facile spirantes, apud Xenophontem: Dices etiam, æstimamus

odores

odores, diiudicamus spiritus. spiritus sincerus, uinum odoriferum, odoratum. fragrantia. Sed aromatũ odor, fragantia: odor uero hircorum, sicut & axillarũ, fœtor, cinabra, uel hircus dicitur. alicubi uero hic fœtor et γράσος dicitur, in Libro De urbibus Eupolidis:

DE MORBIS NASI. XXXIIII

MOrbus uero nasi, qui ex frigiditate est, pituita, & catarrhus: incurabilis autem ille, polypus. Fluxus uero, Muccus secundum Hippocratẽ: sed iuxta Atticos, Coryza. hunc uero auferre, est emũgere, Sed pro emunxit, Defecauit nares, dixit Cratinus: Tum etiã Comici nonnulli, lucri caussa aliquem decipere, Emungere uocauerunt: Subsannare uero, Lysias: Et μυκτηρίζειν est, naso ostendere aliquid displicere. Sed etiam stertere, per nares sit. Et cauillatorem quidã munctorem uocarit. Et fraudem, Menander Emunctionem appellauit. Terentius, Emunxi argento senes:

DE PARTIBVS NASI. XXXV

PArtes uero nasi, foramina quidem, thalamæ, & nares, munctrices, & riui sunt. Ipsius uero nasi pars, quæ sub supercilijs est, ethmus, per quem spiritus dirigitur: medium autem, cartilago. Partes uero utræq; osseæ genis proximæ, nasi scapula dicitur. Pars autem nares instar muri diuidens, columna, interseptum, & statua. Nonnulli uero diuidens illud interius, septum narium: carnem autem in hoc prominentem, & uergentem ad labia, columnam uocarunt. Totam uero nasi summitatẽ, sphærium nominarunt. Quæ uero utrinq; extra σφαίριον sunt, hypenæ, alulæ: interiora autem, myxæ, & thalamæ: ipsarum autem fundamentum, lacus. Pili autem sub naso, mystax, barba sub naribus existens, barba anterior, primum germen: pili uero labij inferioris, πάππος. utraq; autem simul, barba dicuntur. Nomina uero à naso deriuata sunt, canes nasuti uel sagaces, aut sagacitate carentes.

DE AVRIBVS, ET QVAE aurium sunt. XXXVI

AD aures uero transeuntibus carnes occurrunt supra frontem, circum tempora, musculi dictæ: nõnulli uero has, cor

nua uocarunt. Aures uero, audire, obaudiendi instrumenta sunt. Auditus, auditio, audire, obaudire, obedire, negligere obedientes, obtemperantes, bene audientes, male audientes, celeriter audiẽtes, tardum audiendi sensum habentes, auriti testes, & aliæ hinc formatæ dictiones ut, dignum auditu, negligo. Inauditum, ut Thucydides inquit. inobediens, inobedientia · auditus, audiendi promptitudo. Aeschines uero, Auditionem dixit · & Auditorem Xenophon: Sordida autem est Menandri dictio, Ἀκουστής, pro auditore. Plato autem, Coauditor dixit, et Exaudire: Et Minister familiæ in precatione, apud Phrynichum Comicum: surdus, surditas, cerumina. Et marmorata, sunt sordes auditum obsæpientes. Auditus uero oppleri dicitur, cum manibus obsepitur. adijcere aures, obstruere aures, & aures mihi compleuit. De gymnicis uero plagis, aures confringere, fractus auribus dicitur. Auriscalpium autem, dictum est apud Platonem Comicum in Συμμαχίᾳ, Cum oleo auri scalpiũ prehendens scalpebat. Sed Amphotides, dixit Plato Philosophus: Et nauis trabes, * epotides. inaures uero, aurium ornatus · qui etiam ἐλλόβια, & ἑλικτῆρες. Nonnulli uero aures, & oculi Regis uocabantur · qui ea quæ dicta, et uisa erant, annunciabant · à quibus et auscultare compositũ est. Aeschines uero Socraticus, In utranq; dormire aurem dixit. Aurium uero foramen, quod uocem ad animum demittit, tortuosus auditionis meatus dicitur. Iuxta tempora autem duorum ossium obliquorũ commissuræ sunt aures continentium, quæ iugalia, * carcini, dicuntur. Aurium uero ipsarum ambitus exterior, cochlias · interior uero, scaphus. quod uerò ad tempora inclinatur, alula · inferior autem pars, auricula · interior autem, aluearium. à qua etiam sordes ita uocatur. Ipse porro sinus, astacus · quod autẽ quasi pauimentũ est, ἱερότοπ. Sinus autem pars, quæ sub termino temporũ ad interiorem neruum insurgit, hircus · opposita uero pars, antitragus nominatur · sicut inferioris partis prominentia, auricula anterior. quod autem interius est, cicada · quod autem supra hanc est, asperum in superiori circumferentia, αὐπλόβιον dicitur. Hirci autẽ pars, quæ circa tempora est, acone · sed

Latini, Cæcum foramen uocant. &

ne sed concauitas iuxta aluearium, echiniscus pars uero iuxta foramen, camera interior, ἄντρον. Mycon autem est pars, quæ iuxta radicem sub auricula est. Totus uero auris circuitus sub ala, helix & huic contraria pars, anthelix quodq; sub hac, concha. Et hæc quidem nomina Medici inuenerunt, Aristoteles uerò omnia de Auribus uocabula obscura esse & incerta putat, præter λόβον.

DE MALIS IN FACIE. XXXVII

EX utraq; nasi parte sunt super genas, quas propriè malas uocamus, quæ est inferior oculorum munitio, ut ceu muro in tutelam sepiantur superius quidem superciliorum grundis, inferius uero malarum collibus. Malæ uero dictæ sunt, quòd in uere ætatis floreant hæ & genæ, & maxillæ uocantur. Tum & nomina à genis deriuantur, bonas genas habens, pulchris genis præditus. florentes genæ, floridæ, rubicundæ, splendentes, fulgentes, rutilantes pudoris colore sublucentes, ut indolem præ se ferant, ut pudor hinc appareat.

DE BARBA. XXXVIII

PRimus uero circa maxillas pilorũ flos, pubes. unde etiam Pubescere à Poëtis dicitur. Et ✳ iulus à serpendo uocatur, & lanugo cum uero iam completa fuerit, barba usitatissimo uocabulo dicitur. unde Imberbis dicitur, quod Tragicum est Barbatus, bene barbatus, barba carens. Apud Poëtas etiam Εὐπώγων, id est Pulchram barbam habens, dicitur sed nimis sordidum est. Et apud Dionem Tragicum in Tragœdia Comitis titulo inscripta, quidam Σπανοπώγων, id est Raram barbam habens, nominatur in Cerealibus uerò, Δασυπώγων, id est Densam barbam habens, dicitur. Γωγωνίας uero apud Poëtas, & πώγωνας, cuspides uocantur quas Homerus, Acies hamatas nominat. Apud Tragicos autẽ flammæ acuta eruptio, Ignis barba uocatur.

DE LABIIS. XXXIX

POst hæc uero labia sequũtur, quorũ aliud superius, aliud inferius dicitur. quemadmodũ et mandibulæ, et maxillæ, quæ sub his sunt. quarũ superior quidem in omnibus animalibus, crocodilo

excepto, immobilis est inferior uero, ad laborem opusq; edendi adducitur. quae pars solis crocodilis firma, et immobilis consistit. Homerus uero labia, Septum dentium uocat. Veteres autem Comici, Labra. A labijs uero ea, quae mensurantur, dicimus: ut aequilabia, pro commensuratis. Superlabia uero, quorum labium eminet. Et sublabium, quod deficit, nec plenum est: quo nomine Aristophanes negotia leuia nominauit. Eupolis & Nauis labia dixit. Ἀνωῤῥοθία uero est unda, quae ad nauis labia usque attollitur. Labia uero coniungere, Sublabiare Comici, aut Sugere uocant. Labia autem mordere, διμυλαίνειν est. Nam labia, etiam μῦλα dicuntur. Labiorum uero pars totum os ambiens, camus. superioris autem labij concauitas, philtrum: inferioris uero, typus aut nymphe. prominentes autem ipsorum partes, prolabia dicuntur. Labiorum etiam mutua commissio, πρόσωμιον, aut προσωμία. Partes uero utrinq; iuxta maxillas desinentes, frena uocantur.

XL

DE DENTIBVS.

Dentes uero in maxillis crescunt duo & triginta, sedecim scilicet singulis mandibulis infixi. quorum quatuor illi medij, sectores, diuisores, & occisores, gelasinique uocātur: partim quod secant cibum, & conscindunt, omneq; quod his incidit diuidunt: partim quia inter ridendum denudantur, et quod omne prehensum occidunt. Duo uero illi, qui ex utraq; parte utrisq; mandibulis insunt, canini, propter aciem acutissimam, dicti sunt, utpote caninis dentibus similes. Et hi quidem ex una radice excrescunt: his uero alij duabus radicibus dependentes adsunt, qui paxillares dicuntur. quinq; utrinq;, inter quos & qui molares dicti sunt, numerantur: sic nimirum dicti, quod cibum non aliter atq; frumenti mola extenuent, conterantq;. Sunt uero quinq; dentes ex utraq; sectorum parte, tribus infixi radicibus, post quos ultimi, maxillares sunt. quibus utrinque adsunt, quos serotinos uocant, post uigesimum demum annum excrescentes: alij uero ipsos κραντῆρας uocant, ut & Aristoteles dicens, Nonnullis hos dentes post annum octogesimum prouenisse: in utraq; uero mandibula aequales connu

merandi

merandi sunt. Molarium uero dentium partem eam, quæ gingiuæ assidet, μωμίσκον uocant: partem autem quæ cibum cōterit, mensulas ipsosq; sinus, mortariola. utraq; autem simul, phatnas aut phatnias nominant. Totus autem ordo, septum: huius uero sub genus pars, maxillæ, mandibulæq;. Carnes uero dentes continentes, gingiua est exterior, & interior: quæ uero inter dentes sunt, compagines dicuntur. Aristoteles autem tradit, Mulieribus dentes, quàm Viris pauciores esse: & Densos quidem continuosq; dentes habentes, esse longæuos: contrà uero, qui raros & laxos. Conuenit uero nunc Historiam aliquam iucundam ad audiendi tædium leuandum adducere. Pyrrhum quidem Epirotam tradunt concretos habuisse dentes, unum scilicet os continuū, multis lineis notatum, ut dentium formam referret: idemq; Euryphyo Cyrenensi contigisse, (sed & alij tales uisi sunt) iuxta Alcathi uero uillam in Cypro, Mestori Cyprio talem infantem natum, & propter suspicionem expositum fuisse. capram ipsi mammā seu ubera præbuisse, illumq; sic nutritum primò quidem Aegonomum, postea uero Euryptolemum uocatū Cyprijs imperitauisse. Nicoclei uero Cypriorū Regis Pater, cui Parænæses Athenæus Sophista scripsit, nomine Timarchus uocabatur, duplicem uero Aristotele teste, dentium ordinem habuit. Et, ut Ion Chius sentit, Hercules triplici dentium ordine munitus fuit. Nomina uero à dentibus deriuata, ferrum dentatum, quod serram significat. Et dentientes pueri: quorū dolor, dentitio dicitur. Et Medicorum instrumenta sunt, Dentifricium, & Dentifrangibulum. Qui uero dentibus caret, Edentulus dicitur, ut Eubulus & Phrynichus Comicus testantur: Edentatum uero hunc uocat Pherecrates: Qui uero dentes habet prominentes, dentosus & mulier dentosa uocatur.

DE ORE. XLI

ORi uero conueniūnt, hiare, hiscere, hians, dehiscere, inhiare. Apud Xenophontem uerò, & Aristophanem etiam Rehiare: hinc etiā apud Comicos risus, Cachinnus uocatur: & Hiatus apud eosdē, pro ore ponitur. Pars uero, quæ sub labijs ex inferiori

riori mandibula prominet, mentum dicitur· quod uero sub hoc est carneum, anthereon, quod pili ibidem floreant· à nonnullis autem λαυκανία uocatur· quibusdam tamen iuguli concauitatem sic ap-
& pellantibus. Quod autem intra labia est, os· ueluti ✱ sectio labio-
ab aliqui rum dicitur· ✱ λογεῖον, & μάσταξ appellatur· quod etiam Home-
bus uero rum indicare aiunt dicentẽ, Sed Vlysses manibus μάστακα percussit: Superior uero oris pars, cœlum, & palatum· cui neruosa illa cutis dentibus interius adhærens obtensa est, quemadmodũ gulæ angustijs pars eius reliqua· Isthmos autẽ propter gutturis angustiam
meritò sic dicti, quæ utrinq; adhærent, ✱ paristhmia uocata sunt. Interior uero caro à palato dependens, columna, aut columella· circa quam densitas cibi potusq; diuiditur, ne abundantia affluentiæ suffocemur. A nõnullis uero, guttur, cartilago, et gurgulio dicitur· Est autẽ hæc pars suspensa inter stomachum, gutturq;· & si ægrota intumeat, & in pallorem cõuertatur, uua uocatur· aut secundum Aristotelem, Vuigera: Quod autem post hanc est, polus. Omne uero, quod supra stomachum est, guttur & collum dicitur.

XLII NOMINA AB ORE DERIVATA.

& PVlchrum os habens equus, ✱ tibia, & cantilena. Indecoro ore præditus equus, sic & tibia, quæ aliàs elinguis dicitur. Et Lusciniæ apud Sophoclem εὐστομοῦσι, id est Suauem uocem faucibus emittunt: Dices etiam, os portus, & portum bonũ malum'ue introitum habens. Homerus etiam Os belli dixit. Licet etiam dicere, portus ingressum parare, aut ferri os seu aciem acuere. Aristophanes etiam Loquacem reddere aliquem, Στομῶσαι uocauit. Equum uero asperũ, Aeschylus Ore carentem nominauit. Orea uero, & suborea, freni partes sunt, quæ ori inseruntur. Callias uero Comicus etiam Os metalli dixit. Gladium πρόστομον, id est acu-
aptum tũ, ✱ ad secandum. Ensem uerò mollem, Ore acie'ue carentem Magnes Comicus uocauit. Στομώδη uero, bonum os & uocem habẽtia Sophocles appellauit: Στομοσλόκον uero, pro multiloquo, et garrulo posuit Pherecrates· quod idẽ & locutuleius significat. Tũ etiam garrulitas ab ore nomen sumpsit. Et oreæ quoque, equorum

frena

frena sunt. Plato etiã alicubi, Ore cantillare dixit. Morbus uero in ore, oris dolor dicitur tum etiã nugacitas, uel petulãtia sic nominatur. latũ os habens. Suffrenare os, pro cõtinere dicitur. Aeneum uero os habere dicitur apud Poëtas, cuius prora, aut rostrũ æneũ est. Aperire fossarum ora, dixit Herodotus: Et Callias Comicus, Blæsa quidem est, sed oris aperti. Plato uero, Pueros ἀποστοματίζειν dixit pro eo, quod est à Præceptoribus interrogari ea, quæ didicerunt, ut tanquam ex ore respondeant. Dicitur etiam, ex ore dicere, de oratione non scripta. Et Ex uno ore, alicubi Plato dixit.

DE SPVTO, ET AEGROTATIONIBUS oris. XLIII

QVod autem ex ore defluit, sputum, & saliua dicitur. Verba autem sunt, spuere, expuere, despuere despuendum, expuendum. Anacreon uero etiam Desputorem, id est contemptorem, dixit. Morbus uero qui in ore est, tussis, singultus, raucedo, & raucescere exulceratio, inflammatio, cynanche, & angina.

DE LINGVA. XLIIII

SEquitur & lingua, pulcherrima omnium in corpore partium existens, sub dentium septo & munimine collocata sermonis et fons, et dux gustusq; index est, sapores dijudicans et interioris quidem flexibilitatis humiditate uoces formans, adtractione uero sua cibum deducens. à nonnullis autem gustus, & plectrum uocatur partim propter officiũ, partim quod aërem feriens sermonem efficiat. Est autem lingua, carnea quædã ex membranulis uenisq; constans cõnexio, mollis & uolubilis inferiore quidem oris parte, seu pauimento leuis & plana, superius uero uersus palati partem aspera. Acuta autem ea, qua cum aëre commiscetur parte, proglossis dicitur caro uero qua alligatur, inferiorem contingens maxillam, hypoglossis. Sed epiglossis à palato dependet. prominens etenim ex oris concauitate, lingua uenisq; intrinsecus alligata, carnem habet proximam, non magnam, hederæ folio persimilem latitudinem quidem ad ipsam linguã, aciem uero ad interiores faucium partes conuertentem, & cibi meatum obsepientem, ne nimiũ

densus deferatur, prius scilicet iuxta hoc interseptum diuisus: atqui hæc caro epiglossis uocatur. E gutture autem infimo, & stomacho lingua enata est, à cerebri pia matre suspensa. Plurimũ autem de sensu gustus, ea linguæ pars quæ in faucibus est, continet: quam ipsam & gustum, & cephalinem uocant. Vtrosq; uero linguæ sinus, cheramos & alij, parasyra nominant. Officia itaq; linguæ sunt, gustus, uox, & sermo. Nomina uero à lingua deriuata sunt, eloquens, & eloquentia, loquendi audacia, & linguæ dolor: bilinguis, multilinguis, aliena lingua loquens: Eadem lingua utens, ut Xenophon dixit. Est etiam hypoglossis, coronæ species. Et Comici Ventrilingues nominauerũt, qui lingua uictum sibi quæritant: &, Tibiæ linguam. Et glottocomeium, uas est lingulas tibicinum recipiens. Et γλωττοποιὸς, ipse lingularum artifex. Et tibia, elinguis dicitur. Aristophanes autem ait, Elinguẽ loqui esse impossibile: Sophocles uero Barbarũ, Elinguem uocauit. Et Linguæ impotentiam, dixit Antiphon: Odiosus etiã, apud Euripidem ἀθυρόγλωσσος, id est Linguæ impotẽs, habetur. Et Comici καταγλωττίζειν, pro suauiari in amore: et, Amatorium linguæ suauiũ dixerunt: et, Blanditijs demeritum: & Lingua * insectatum eum, qui conuitia passus sit: &, παλίγγλωσσον, pro famoso: & Non ὑπογλωττίσομαι, pro eo, quod est, nõ conuitiabor. Et Calceorũ linguas dixerant, ut Isæus Socraticus: Et uoces Poëticas, Linguas uocauerũt, secundũ Aristophanem: Hinc etiam dic, Homeri linguæ, cur uocatur Corymbus? insuper & Linguæ characteres, ut Herodotus: et Linguã Græcam, Barbaram, Persicam, Atticam & sic de singulis gentibus, urbibusq;. Et de lingua dicere, pro eo, quod est ex tempore, et non scripta loqui. Quod uero in lingua enascitur hulcus, pustula uocatur. A gustu autem dicitur, gustare, ingustatus, gustatio, gustamen: iudicare sapores, acres, uehementes, mordaces, amaros, salsos, amarulentos: Plato enim, Amarulenti nomine in Timæo usus est: molestos, insuaues, dulces, suaues, mites, & dissolutos.

insectatorum

DE

DE VOCE, AVT HIS QVAE A uoce deriuantur. XLV

A Voce dicitur, locutio, magniloquus, sonorus, mutus, canorus. Philistus etiã, Bilinguem dixit. uocatio, exclamatio, exili uoce præditus, uocalis & ut Demosthenes, Vocalissimus: difficulter loquens, balbus, loquax, dulciloquus, ænea uoce insignis, Barbarè loquens, uniuocus, grauiter loquens. Muliebri uoce præditus, secundum Aristophanem: Et instrumentũ raucum, & hypocritæ pulchra uoce utentes. Et Dura uoce præditus, apud Callistum Comicum: Ipsæ uero res dicuntur, uocalitas, infantia, uocis claritudo, uocis magnitudo, uocis exilitas, loquacitas, uocis iucunditas uel difficultas, & uocis honestas. Ab alijs uero, rerum ipsarum uocabula deriuare nõ licet præter Vocis grauitatẽ, apud Alexidem, sicut & Vocis audaciam: et huius rei uocabulum dicere licebit non durius esse, quàm Platonis illud, quo Hospitalitatis audacia dixit. Nomen autem ipsum est, audacter loquens et audaci ore præditus, quod prædurum est. Et suauiloquentiam dicere licet, non tamen suauiloquũ et peregrinam linguã, ac peregrinam linguã doctum. unde etiã consonantia. Consonans uero, obsoletũ est. Et dissonantia, nõ tamen dissonans dices. Aduerbia etiã hinc deriuantur, ut uocaliter, rauce, clamose, consonãter, mutè, dulciloque: ea uero quæ ab alijs deriuãtur, auditu aspera sunt. Apud Platonẽ uero etiã Consonat, Dissonat. Consonantia, & Dissonantia. Vox, sonus articulatus, inscriptus, non inordinatus sonus non obscurus, non inarticulatus: aër per uocis instrumenta ad uocem formatus: spiritus per tracheam arteriã ex pulmone redditus, epiglottida feriens, in ore reuolutus, & instar cymbali resonans: & inarticulatus, sed per uocis organa in modulatã uocẽ expressus atq; formatus ad concinnitatem dispositus, ueluti linguæ plectro, & reliquorum organorum chordis. Epiglottis enim, simplicis: lingua uero, articulatæ uocis organũ est. Quapropter & Fabula Pandionidis, * Linguam abscissam docet, mutam scilicet esse uolens significare. Si uero quidam linguam habentes nõ loquuntur, epiglottis ijs læsa est: si uero 8

difficulter et male loquantur, linguæ est uitiũ. Vox, aër percussus epiglottida enim ferit. aëris percussio, uerberatur enim uocis instrumentis, & tanquam personans resonat. Vox, sonus per se indiuisus, sed ad infinitas aures diffusus · quemadmodum & luminis radius ad plurimos spectatores oculos. Aut rursum, quemadmodũ auditus, multas uoces recipit · sic etiam nõ paucas uisiones, oculus. Vocabis uero, uocem altam, elatam, claram, latam, grauem, splendidam, mundatam, suauem, illecebrosam, exquisitam, persuasibilem, pellacem, flexilem, uolubilem, dulcem, stridulam, manifestam, perspicuam · nigram, id est obscurã · fuscam, iniucundam, exilem, angustam, molestam, obscuram, confusam, absonã, inconcinnam, infirmam, impersuasibilem, rigidam, asperam, distractam, tristem, raucam, æneam, acutam. Eodem etiam modo sonum secundum eorũ quæ dicta sunt, enarrationẽ appellabis. Et loqui, locutio, sonitus et sonus · uocalis, mutus. Paraphthencteria, feriæ quædam nuptiales. allocutio. Et Mansuetiores ad loquendum, ut Polyzelus Comicus · sed non mitiores sermones. Vocabula uero ab oratione dicta sunt, dicere, recensere, catalogus, reputatio, conclusio, bilinguis, confabulatio · Apologus Alcini De Longis locutionibus: Proportionabiliter enasci ea, quæ nasci decet, Plato De Anima · in Timæo uero etiã Similiter declinans, et Analogiã dixit. Et Thucydides, Multa dicit præter rationẽ existentia: Et falsis rationibus circumuenire, æquiuoca loqui, cõtradicere argumentis. locutores, loquendi locus, incõsiderate, incõsideratus, inuectiua oratio, defensio, oratione defendere. Antiphon etiam, Oratione se defendit, dixit. consentaneũ, prudens, prudenter · & ut Isocrates, Prudentior: benedicere, celebrare, benedictio. Maledictio, ut Hyperides dixit. Maledicit, iuxta Demosthenẽ: Turpiloquentia, ut Xenophon, et Irrationabilitas: Et ut Plato dixit, Nec dicta, nec cogitata: Et ut Thucydides, Ratiocinatio: Et Ratiocinatur, ut Plato · idẽ, & Contradictoria ars dixit. Antiphon autem, Contradicẽtes: Thucydides uero, Terminus irrefragabilis: & irrationabiliter, sermone dignissimus. Antiphon uero, Ratio plena · ut & Herodotus dixit · idem

etiam, Orationem duplicauit: Et Inaniter loquar, Eupolis: Et ὁμολογήματα, id est ea, quæ inter differentes conueniunt, apud Platonem: Consensus, & consentire, et consentaneũ. deinde, sermonis studiosus, multiloquus, & sermonis osor, sermonis studiũ, breuiloquentia, inanis loquentia, tardiloquentia, multiloquium, loquacitatis odium, grandiloquentia. Mendacitas, apud Demosthenem: longiloquentia, * fabulator, fabularum descriptio, fabulantur, excusabatur, fabulosa narratio, confabulantes. orationum denotatio, orationes scribens, Orationũ scriptura, ut Plato dixit. genealogia, generationes exponere, maledictio. Indubitatè, apud Xenophontem: Apud Critiã uero Rhetor, etiam Orator dicitur. Et Persarum Oratores, apud Herodotum: & urbs celebris. Atque apud Platonem in Phædone, Sermocinationes, & Sermonum effictiones. Et apud Theopompum Comicum, Supputare: dictio, scita sermocinatio, collocutio, idioma loquendi & proprietas, differere, Dialecticus, et dialectice. Et Eloquens, apud Demosthenẽ: Et Eloquentissimus, apud Xenophontem: Comœdia uero etiam, Leuiloquus dixit, & Subtiliter differere, & Disputatio subtilis. Et collocutor, colloqui, præfatio, præfari, computatorius, & computatorie, fabulatio, maledicus, conuitiator. Et ut Antiphon dixit, Suauiloquus, Modicè loquens: Et Sublimiũ differtor, Plato & De sublimibus disputans: Μικρόλογον Hyperides eum uocauit, qui erga argentũ minus liberalis est. Isocrates autem, Querulum: Sed Sermonis humilitas, Miseratione moues oratio, misericordiæ affectũ concitans, et Veritas, Platonis dicta sunt. similiter et uerba ab his deriuantur, de uilibus differere & Paruorum rationem habere, dixit Eupolis & Breuius & paucioribus dicam, ut Cratinus inquit. Et Grauiter loquitur, ut Herodotus: Decimarum uero, et Quinquagesimorum collectores dixit Demosthenes: Hyperides uero, Conuictus libidinis: Aristophanes etiam, Oratione conuincere dixit. conuitiari, maledicere. Dicitur etiam, rhetoricæ Præceptor & logodædalus, pro eloquenti. Hermippus autem Comicus, Circumloqui dixit pro eo, quod est oratione & uerbis circũuenire, ut abundantia

longa prædicatio.

dantia loqui. Et garrire, garrulus, loquacior, garrulitas & Obtre-
ctare, apud Aristophanem: Similiter & Loquacitas, & Non ina-
niter garriens, apud Aeschylum sunt.

XLVI DE OFFICIIS LINGVAE.

Officiorum uero linguæ uocabula sunt, clamor, clamare, ex
clamare, adclamare, conclamare, inclamare, inclamatus,
diuulgatus & Celebriter, ut Aeschines dixit. Et ut Thucydides,
Clamatio: et his similia. Iactabũdus uero, apud Xenophontem: Et
magnificè iactare, et iactantia patrocinari, Patronus, patrociniũ
consentire, concionis Princeps, concioni præesse. prædicere, præ
dictio, renunciatio, Concionator, cõcionari, Concio maledicen
tia, æqua dicendi facultas. Maledicentior, apud Pherecratem: &
Maledicentissimus, apud Ecphantidem: comis, affabilis, ad collo-
quendum difficilis, salutatio, salutare, appellatio, negare, interdice
re. Isæus uero, Denegatus dixit sicut etiã, Interdictus Plato uero
Interdictum, Ἀπόῤῥητον nominauit & Interdicere, sicut & De-
ipsam fatigari: Tum etiam Demosthenes * rem prohibitam, Interdictam
uocauit. Et Sub genere denegare omnia, Plato cui similiter etiam,
Abdicare dixit. Huius etiam ordinis est, dicere, negare, dicens, de
negans, & denuncians. Et argento renuncians, id est auersans si-
& cut etiam dicitur, edicto prohibitus. Et dictum aliquod, * ueti-
tum, dictio, prohibitio, denunciatio, promulgatio, uaticinium. Et
Infantia, apud Antiphontem, pro silentio. Et uerbum, aduerbiũ, al-
locutio et Rhetor, eloquens, maledicus, mutus, infamis, magni lo-
quentia, eloquentia. & ut Demosthenes dixit, Turpiloquentia, &
Rectiloquentia: denegare, consentire. Et occulte, palam, manife-
& ste, propatulo. loqui, colloqui, alloqui, prohibere. * affirmatio et ne
gatio arbitri quã Demosthenes, Plato, et Antiphon etiã Sententiã
& appellant. Negationem etiã, * Contradictoriã Plato uocat & Ho
merus, Denegationem. Et Sententiã dicere, Rhetoribus usitatũ est.

XLVII DE COLLO, ET VERTEBRA.

Capiti subiacet collum. uocatur etiam ceruix, & iugulum
Vnde ὑποσφαγὶς, ultima anteriorũ colli partiũ dicitur. Se-

ptem

ptem autem collum uertebris insistit, quas Homerus Astragolos uocat: & medullam quæ in his est, σπονδυλίωνα. Vertebræ uero hæ uocantur, & uerticilli, propter colli quæ in ipsis fit, conuersionem: & Cardines, apud Pherecratem: subtenduntur uero per dorsum, medullam è capite deferentes, quæ meningis stipatur, & neruis deducitur: tota uero horum constipatio, γυνὴς dicitur. Cardinum uero horum primus, qui cum collo uertitur, conuersor nominatur. Hippocrates uero eundem, etiã Dentẽ nominare uidetur. eius uero obliquis partibus duo sinus insunt, quibus duæ quæ sub cerebri medulla sunt, prominentes pinnæ insident, capitis coronæ nominatæ. Cardinũ autem secundus immobilis existens, axis appellatur. pinnas uero binas habet, utrinq; scilicet unam, & hanc quidem primo, alteram uero tertio cardini infixam: quæ detentiuæ dicuntur: Cardinibus autem alijs, qui sequuntur hosce, similibus existentibus, ultimus eorum tanquam onera ferens, Atlas uocatur. Anteres autẽ, partes colli sunt, per quas suffocari aliquem contingit.

DE SCAPVLIS, ET CLAVIBVS. XLVIII

HVic suffultæ sunt scapulæ, desinẽtes super humeri aut brachij summitatem. Confirmant uero claues, quarũ pars neruis quibusdam uertebris adhæret: pars uero alia sub pectore in collum desinit, & iugulum appellatur. Scapulas uero nonnulli scapilia, & platas uocauerunt. Clauium uero pars iuxta scapulas, ceruix: quæ uero apud collum est, parasphagis. Vnde sinus, in quo claues separantur, sphage: à nonnullis uero, & θυμός.

DE GVTTVRE, EIVSQVE PARtibus: de collo, & ceruice. XLIX

CVm autem collo iuxta sinum hunc, guttur subsit interius: exterior pars, eo quod per iram incensa tumensq; infletur, ardens dicitur. quod autẽ inter hanc, & guttur est, ageter. à quo maxillas usq;, aureæ extenduntur: quarum usq; ad claues pars, artemon est. Posterior autem iuxta conuersorem cardinem concauitas, ὑπόσφαγὺς nominatur: & hanc tenones continent. Curuitas autem artemonem usq;, est paralophia: Vnde lophia, ea quæ iuxta dorsum

xta dorsum est, prominentia dicitur. Totus autem colli circuitus, περίδειρον appellatur. Vocabula uero à collo sunt, decollare, & in collum impellere, à ceruice autem, altam ceruicem habens, ceruicem leuare, id est superbire. Incuruiceruicus uero dicitur, qui humeros sursum trahit, & contrahit collum: quem Insidiatorem esse Aristoteles per naturæ indicia comprobat. Et utres, Aristophanes βυσαύχενας nominauit. Laticeruices autem, ualde Poëticum. Hypotrachiliū autem uocant, partem sub ceruice, inter scapulas desinentem ad dorsum usque. Interscapilium autem est, quod sub scapulis usq; ad medium tergum est, iuxta præcordiorum septum. Ὑπορράχις uero est concauitas, quæ ad lumbos usque tendit. A tergi autem spina ῥαχίζειν fit, quod secare significat: & ῥάχετρον, meditullium spinæ: & ῥαχετρίσαι, id est dissecare.

L DE MANIBVS, ET PARtibus earum.

AD manus autem descendentibus, summitas & brachij prominentia, quæ acromia, & humeri caput, & epomis, & acrocolia, occurrit. Nomina uero ab humero sunt, exomis, * quæ est uestis quædam substricta circa humeros desistens, & exomidopœia. Vbi uero articulus huic infigitur, acetabulum, & humeri uertebra uocatur: et neruis adaptatur circa latera dependentis manus: extensio uero in pugnum insidet, ob acetabuli concauitatem. Turbinato autem brachio, & concluso existente, quando est cubito breuior, ea parte qua ad cubitum tendit, dilatatur: exterioresq; partes, musculi: interiores uerò, ulnæ uocantur. Quod autem iuxta humerum prominet, brachij caput. Qui uero sub brachij prominentia sunt sinus, axillæ. à quibus tunicæ, axillares, uel manicatæ dicūtur. Axilla uero, à Vulgaribus ala uocatur, ab Atticis uero nequaquā: sed quod sub hac fertur, Sub ala portari dicunt. Parolenia uero, et ulnæ uocātur. Et εὐάγκαλον, quod portatu facile est. fortassis et hinc ancalides, id est sarmentorū uincula, nomen sumpserunt: & in ulnis ducentes, & baiuli. in ulnis ferre, ulnis amplecti. παραγκαλίσασθαι uero, baiulos aliquid apportare significat.

Vide Lazarum Bayfium.

Cubitus

Cubitus autem ossa duo habet, unum quidem tumidius, alterum uero breuius. & ubi cum brachio committuntur, totum hoc cubitus uocatur. Vnde Γαλιάγκων, id est iusto breuiorē cubitū habens, apud Hippocratem dicitur. exterior autem eius prominentia, olecranon. Vnde ὠλεκρανίζειν, id est Cubito fodere, apud Comicos est. Cubitum uero, etiam ulnam uocant. Vnde Iuno, albas ulnas habens dicitur. Et acrolenia, quæ cubiti summitates sunt. & huius pars superior, epipiche. inferior uero, agostus dicitur. Nonnulli uero summitatis in humero, articulum. & cubi, clauas uocant. alij autem armos, aut nodos. Et cubiti sub brachio compagem, quæ iuxta interiorē sinum est, olecranon nominari putant. iuxta exteriorem uero compagem, cubitum. Coronomus autem, Medicorum est. in quo significatu, & κύβωλον esse putant. quod etiam Κύβιτον nominabis, secundum Hippocratem: Videtur autem nomen esse Doricum, eorū qui in Sicilia Dores sunt. Vnde Epicharmus, Cubito ferire, Κυβιτίζειν uocat. Ipsa uero cubiti ad brachium commissio, bathmis uocatur. Ossium uero, quæ in cubito sunt, minimū, radius, & adcubitale nominatur, ut maximam cubiti appellationem habere uideatur. quod nonnulli, procubitale uocant. huius autem terminus, carpus appellatur, ex octo constans ossibus. Antecarpiū autem id dicitur, quod ante carpum est. Sed carpo etiam prominentia quædam, talo similis adhæret. Metacarpium uero est, quæ digitos antecedit latitudo post quā in digitos manus secatur. Carnea uero, et interior manus pars à pollice ad indicē, ir uocatur. exterior autem pars, opisthenar. Pars uero ab indice ad minimū digitum, hypothenar. Quod autem inter ir, hypothenarem, & pectusculum est, concauitas manus appellatur. quam nonnulli, & uolam uocant. Pectusculum autem est, quod post uolam, et ante metacarpium est. quod etiam anderon nominatur. Nonnulli uero omnē anteriorem pugni partem, thenar dici autumant. & Hippocrates scilicet & Homerus. omnem uero partem oppositam, opisthenar, pectines, antecarpia, & dora. & horum partes iuxta carpos, pectuscula. partem autem iuxta digitos, palmam, & κεάτος uocari. Di-

Κονδυλί- gitorum uero circa compages prominentiæ, uertebræ· unde etiam
ζειν enim, plagá nomen sumpsit. qui uero his subsunt articuli, scytalides· aut
pro κολα- secundum Aristophanem, Phalanges: Tres uero sunt singulis qua
φίζειν dici tuor digitis, articuli· soli maiori digito, duo tantum. Digiti uero no-
docet Pha minantur sic, minimus· quiq; post hunc medio proximus, ✱ Latinis
uorinus. annularis· deinde medius, post hunc index. alter pollex, aut maxi-
mus. Quæ uero post metacarpium ante articulos sunt, internodia.
quorum inferiores partes, articuli· quæ uero sub phalangibus sunt,
unguium radices dicuntur. ex ipsis enim unguium radices, & principia oriuntur. post has sunt ungues, sub quibus neruorum fines esse aiunt. quorum partes, quæ sub ungue sunt, occulta· superiores uero, ἄεγιμοι ab albore nominantur· quæ uero utrinq; sunt, rediuiua· quæq; post hæc sunt, anguli. Albor autem ille iuxta unguiũ radices, oriens· ea quæ in unguibus apparent, nubeculæ. Termini uero qui intra digitos sunt, rimæ, et uertices dicuntur. Ab unguibus uero dicuntur, ad unguem expendere, unguibus extorquere· quod magis in usu est. & ad unguem explorare. Totius autem manus ossa, uiginti sex esse ait Soleus Clearchus unus ex Aristotelis Discipulis: Si uero manum clauseris, exterior pars, pugnus uocatur· Vnde Pugil, pugnare, depugnauit, pugnis feriit, pugnis pulsauit, & pugnis percussit dicitur. Frequens uero manuum conuersio crebrò circumlatarum πίτυλος· & quod interius est, δράγμα dicitur. unde et interior spicarũ pars nomẽ habet, et pugnus, pugnis arripere, & iniicere. A manibus uero dicuntur, facilis, audax manibus, pollex, facilitas, audacia. Non tamen αὐτοχειρία dicitur. ars manuaria, chirurgia· Manuarius Artifex, Chirurgicus· Chirurgus enim, sordidũ est. manibus laborare, manuũ artificium exercere· chirurgice, & manuum arte se sustentans. mancipare, conatus, aggressio, ausio, ad manus promptus. Manibus uelox, ut Critias inquit· & hinc manuum uelocitas. Plato etiam, Manuum robur dixit. Et Multarum manuum subsidium, Thucydides: ὀξύχειρ etiam, id est manibus celer· & ὀξυχειρία, id est manuum in aliqua re conficienda celeritas, dicta sunt. illud quidem à Menandro,

dro, hoc uerò apud Alexidem: Manuum ratione defendere, manus conseruerunt, ad manus uenire, manum præbere, in subditos iram exercui. manuductor, manuducere, manum subministrare. Manuum lotionem, Homerus Aquam à manibus defluentem· & Manus lauare, Philonides ·et, Χερνίμματα dixit. Aristophanes uerò, Non manibus, contactis communibus bonis dixit. Et Manuuiuens pro eo, qui manuũ labore uiuit, dixit Xenophõ: Dices etiã gutturnium, mantile·manus dextra, de alicuius arte manuaria. Et Polycleti manus, pro statua· & Apellis manus, pro pictura. Manus militaris, & multa manu, multimanus, & magnum subsidium, manuum extensio, contraria manuum tensio, manuum suffragium·manus leuare, manum intendere, manibus refragari. centimanus. Longimanus, ut Hydaspis Darius, iuxta Polyclitum · aut ut Xerxes, iuxta Antileontem · aut Ochus, qui Artaxerxes dictus est. fortaßis ob hoc quod uires maxime intendit, aut quod dextram manum longiorem aut fortiorẽ habuit, uel utranq;. A manibus u[illegible] et Chirothecæ, apud Xenophontem dicuntur· &, Manicatæ tun[illegible]: Et Opus manuarium, apud Demosthenem: Et Χειρώνακτον, id est Artifices manuarij, apud Sophoclem: Et Manuarium artificiũ, apud Herodotum: Et Mansuetus, apud Demosthenem· &, Animalia mansueta: Hyperides uero in Libro De Lycophrone, hoc quod multi chirographum uocant, Manum nominant sic dicens, Neque propriam negare manum poßibile est. Est etiam bellicum ad naualem pugnam instrumentum, cherosideriũ. Herodotus, Manicas dixit. Hipponax uero Mancũ uocauit, qui una manu priuatus est. Χειρόδοτον uero, est sumptus extra symbolum. Chiromantes autem, quæ ex manibus uaticinantur. Χειριᾶν uero uocauerunt, manus confringi, aut dolere ob laborem· Vnde & χειρόποδες dicuntur, qui pedes cõfregerunt· Gesticulari uero dicitur, manus ad modulationem mouere. Herodotus autem de Hippoclide Atheniense dixit, Pedibus gesticulabatur: Cratinus uero, Manus cõcutientes dixit. Et ἀκροχειρισμὸς, est exercitium quoddã in pancratio. Colluctari, perficere, pecuniã administrare, & animaduertere·urbem

in sua tenere manu, homicidium propria manu factum propria manu, propria manu laborans. Quod autem apud Philictũ, Αὐτοχειρίαντις dicitur, omnino impurũ est. Immansuetũ uero, Sophocles Inexpugnabilẽ uocauit. Difficilẽ uero tractatu, Demosthenes dixit. Et In manus tradidit, Herodotus: Ἐγχειρίτης, id est, qui manibus rẽ molitur, Aristophanes: Et Conamina, Thucydides: et Virtutis studiosiores et solertiores, Xenophon: Et Conatus, Demosthenes et, Epicheremata. Et Enchiridion pro pugione, Xenophon: Dicitur etiã manus incontinens, uel cõtinens. Opus uero ipsum, temperare, præoccupare. Ipsa uero res, præoccupatio, præsumptio, prahensio & ansa, et tenaciter prahendere. A manibus etiã est, tangi, & tactus & ut Plato dixit. Ἀψις: tactum, intactum. Sed Ἀφᾶσθ, Poëtis cõcedatur. A digitis dicitur, roseos digitos habẽs: anuli, quæ muliebres sunt. Anulorum sculptor, Anulorum sculptura, apud Platonem: Digitorum ostensores, ut Demosthenes dixit: Et Digitali[illegible] apud Xenophontem: In digitis constituere, pro supputare [illegible]igitalis, numerus. Sed & Corybantes, digitos dici ferunt, nonnulli propter numerum, quod quinq; sint alij uero, quod Rheæ omnia administrent. Vnde etiam manus digiti, Artifices, & omnium Opifices dicuntur. A Cubito uero dicuntur, breuiorem cubitum habens, bonum cubitum habens, roseo cubito præditus, pulchrum habens cubitum.

LI DE MENSVRIS, QVAE PER manum fiunt.

MEnsurarum uero quædam & digitus est. Et palmus, quatuor digiti conclusi. qui idem & palæstis, in fœminino & palæstes, in masculino genere dicitur. Et cornua ἑκκαιδεκάδωρα, id est sedecim palmos habẽtia. Quod à iunctura ad summos usque digitos extenditur, tota scilicet manus, orthodorũ appellatur. Si uero extensis digitis à maximo ad minimũ mensuraueris, mensura hæc, spithame. Quod si magnũ digitũ indici obtendens mensuras, hæc mensura, lichas dicetur. Ab exteriori uero cubiti prominentia ad medium usq; digitum, interuallum hoc, cubitus. Si autem

tem digitos cõtraxeris à cubito ad ipsos, mensura hæc, πυγών· si uero concludas, πυγμή. Si uero utrasque extendas manus, ut etiam pectus his commensuretur, orgyia nominatur. Manuum uero alia secundum positionem dextra, alia sinistra, * Dexter, * Dextre *. Ἐπιδέξια uero quid sit, manifestum est apud Platonem: Dextrè aliquid * remorari, non scitè ad manum. apud Lysiam uero, quod à dextra manu est· ut, Introeuntibus ad Nemeam consistit ad dextrã: apud Eupolim uero, propinationis modus est· ut, Quando bibunt ἐπιδέξια: Ambidexter, qui utrisq; manibus dextre laborat· qui et scæua dicitur. dextrã prahendere. Xenophon etiam, Dextram prahendens dixit. Δεξίωσις autem, est aliquid dare, aut accipere. Dextram prætendere, dextram inijcere, dextram dare. Et Dextrã mittit Rex, ut Xenophon inquit. Et discit dextra, id est sapientiã, secundum Aristophanem: * Ipsa uero dignitas, ex solis mensuris petitur. A sinistra, sinister, & sinistrè aduerbium. læuus. Sed Ad sinistram, vulgare est. Ἀμφαρίστερος uero, quod utraq; manu læuum significat, Atticum est. Tum etiam sinister in choro, ad sinistram pertinet· quemadmodum dexter, ad dextram. insuper & ad dextram adnauiganti, & sic de sinistra. Ab unguium uero summitatibus ἀκρωνυχίαι, manuum pedumq; extremitates dicuntur. Digitis etiam, ut puto, assignari possunt, extrema, summitates, extremitates, digitorum eminentia uel colluctatio pancratiastica, brachiorum eminentia, tuberes, & prominentiæ· et apud Euripidem, Summa delibantes: Et Vltima extremitas, apud Thucydidem: & quæcunq; alia à summitatibus nomen sortiuntur.

scæa, læua, honesta, seu bene nominata.

dexterior.

ad dextrã.

pulsare.

Ipsum uero officium.

DE THORACE, ET QVAE circa hæc sunt. LII

A collo uero usq; coxendices, tota illa pars, thorax uocatur, et ὅλμος. quod uero sub clauibus, pectus· huius interiora, præcordia. Sunt etiam armorum, pectoralia arma· pars paulo inferior, sternon. Plato uero partem à corde descendentem, Sternon uocat· Vnde latisternus pro eo, quod est Bonũ pectus habens, dicitur. pectus impingere, & pectoralia. Et Sternomantin Sophocles

nocat, quam nos Spiritum uatidicum habentem dicimus. Pectoris autem medium, pectuſculum. Quæ uero in pectore ſunt, mammæ· Vnde etiam excelſiores telluris loci, mammæ uocantur. Mammæ uero, & ubera, & mãmillæ dicuntur· maximè uero Mulierum· Vnde et lactantes, Nutrices uocantur. Lactare uero eſt, mammillas exhibere. Lactere autem eſt, lac è mammillis extrahere. Quod autem ſub mammillis eſt, præcordium. Summum uero mammillarum, papilla. Vnde et lactare, & papillam præbere dicitur. Subniger uero circa papillam circulus, φῶς. prima autem ſub hoc lactis conſtitutio, cyamus dicitur. Pars uerò lacte repleta, ſinus, & uter. Solus autẽ in pectore mammillas habet homo, ueſpertilio, & elephas: ſic quidem Soleus dicit. Stagirites uero inquit, Elephantem iuxta pectus, non in pectore mammas habere. Præcordium uero, eſt ſinus, qui ſub pectore eſt, mollis & carneus, circa uentris initium. Subiacet autem cartilagini pectoris, prominens eiuſdem pars os, et in ſummitatem pectoris deſinens, quod xiphoides nominatur. Receſſus uero qui ſub pectore eſt, quem σφαγὴν uocant, à nonnullis & præcordium nominatur. Et ſiquidem inferiori cordis parti, cartilago· cartilagini uero, cartilago inferior ſubiacet. his uero coſtæ adſunt octo, ad dorſum circumductæ, maiores minoresq́ꝫ. quarum maiores quidem, legitimæ· minores uero, ſpuriæ nominantur, quæ maximè omnium pectori appropinquant. Quod uero ſub coſtis eſt os, ζona uocatur· Vnde cingi dicitur, cingulum, accinctura, ádcingi. Et ζona, corporis armatura, idem cum corporis parte nomen habens. quam Anaxandrides, Baltheum uocauit· ut, Denſum habet baltheum. Manifeſtum autem, à nobis ζonam dici· quæ Romanis, Faſcia uocatur. Coſtarum autem morbus, pleuritis· ſicut articulorum, articularis· & renum, nephritis uocatur. Quæ uero ſub maxillis ſunt, latera dicuntur· oſſa uero, coſtæ. quarum media, medilatera uocantur. Septilateri uero, ſtriduli aut ſunt, aut uocantur. Et triangulus quidam, æquilaterus dicitur. Et lateralia, ſunt equorum circa latera arma. Coſtarum uero termini, in uertebris, quæ circa dorſum ſunt, deſinunt, & harum obliquarum conca-

uitati-

uitatibus infixæ sunt. Duodecim uerò utrinque sunt in uniuersum costæ, quarum aliquæ pectus cõtingunt. aliæ uero circa thoracem desinunt, seipsas inuicem sustinentes.

DE ALVO, VMBILICO, ET quæ his adsunt. LIII

PArs uero à pectore ad pudenda usq;, iuxta ζonam, aluus uocatur, & uenter. unde uentricosus, gulosus, gulositas, belluo, deuorator, ingluuies, uẽtri inseruire et Vẽtriculus, Comici dixerũt. Et Vẽter tripodis, apud Homerũ: Et pro pascebatur, Comœdia γαστρίζω dicit. Et Vterũ ferre, Herodotus: et Fatidicus, s[illegible] familiarẽ habens. Quod uero sub uentre est, σάχυς uo[illegible] autẽ illud uentris medij, umbilicus: locus uero cir[illegible]na. quoniã neruorũ est complicatio, instar retis: quod hodie γαγγαμὼρ, aut ut quidã dicũt, sagena uocatur. Mediũ autẽ umbilici, ἀκρομφάλιον: quod uero super hunc est, ἐπομφάλιον. Mesomphali etiam, sunt placentarum species. Et ὀμφαλότομος, Obstetrix dicitur, quòd Infantum umbilicos secat. Quod uero Infantum umbilicos incindit, ὀμφαλιστὴς uocatur. Attici uero etiam ficuum propaginem, umbilicũ uocant. Cutis uerò circa umbilcum, uetula. quia cum rupta est, senectutis fit signum. Partem uero circa umbilicum, quæ epati & spleni adiacet, ὑπογάστριον nominabis. Epigastrio uero, lumbi subiacent, quos etiam ilia uocant.

DE PECTINE, ET PVBE. LIIII

OMne uero quod sub umbilico usq; ad pilorum, qui super pudenda sunt, densitatem, abdomen, & uentriculus nominatur. Ab abdomine uero, Comici Frusta uocant abdomaria. Ipsi uero pili, pubes dicuntur. Ἐφήβαιον uero, Medicorum est.

DE PVDENDIS, ET EORVM PARTIBVS. LV

QVæ uero sub his sunt, pudenda. quorum prælonga pars urinã ex uesica deferens, penis nominatur: et Στῆμα, secundum Medicos, quod huic coniunctũ est. pars uẽro non dependens ab eo, ὑπόστημα, & uesicæ collum: quemadmodũ penis extremitas, glans: & eius foramen, urethra dicitur. huius uero cutis, præ-

putium

putium sicut & præputij prominentia, ἀκροποσθία uocatur. Vinculum uero, quo præputiū colligant, cynodesmiū nominauerunt. Testiculorum autem, aut geminorū uasculum, scrotum uocatur. cuius laxa pars, λακκόπεδον est. Semper uero laxum scrotum habentem, Athenienses λακκοσχέαν appellauerunt. Partes autem inter penem, scrotum, & inguen, plechades uocantur. Vnde transire, apud Poëtas Ἀμφιπλίσσειν dicitur. Et pro tolutim, ἀμφι-
abusus πλὴξ. ut & Sophocles, * hoc usus est, de draconibus loquens, Cardinem tolutim præhensum, tanquam prætergressum dicat. Et Strattis, Filiolæ circa lebetem omnem complexæ, hoc est distantes tibiæ. Et apud Homerum, pro transibant dicitur. Feriebant pedibus: Cremacteres uero, nerui dicuntur, qui testiculos [illegible] Quod autē sutelæ simile, sub pene per medium scrotū trans[illegible] parte, quam taurū uocant. Vnde Tragici Virginē Ἀταύρωτον, id est coniugij expertē, uocant. desinens in natibus, περίναιον, τράμις, et ὄρρος nominatur. Testiculorū quidem pars superior, caput. inferior uero, fundus uocatur. totū uero illud, pudenda. sicut et Mulierū, pudenda uocantur. cuius totū, uocatur cunnus, et uulua rima uero, schisma. subsultans caruncula, nymphe, myrtū, epideris, aut κλειτορίς. unde et κλειτορίζειν, est attrectare, et macerare istā caruncul am. partes uero utrinq; carneæ, labra, præcipitia, aut πτερυγώματα dicūtur. Parastatæ uero, meatus sunt à testiculis ad penis foramē semen deducētes. Nomina uero, à prædictis sunt. à uentre quidē, uentricosus, uētri deditus, belluo, uētricosus, ingluuies. Γαστρίζειν uero, quod non modo implere. quod & χορτάζειν uocant. sed etiā in uentrē percutere significat, ut Aristophanes in Equitibus inquit. sed Plato Comicus hoc uerbum in Ventri deditum usurpauit: deinde quoque, Nullus est uir uentricosior. Psittacum etiam, Alcæus Aqualiculum uocat. Homerus uero, Tripodis uentrem ambibat ignis: A pene uero dicitur, extirpauit, et extirpatio. Præputium uero, dicitur uacuum, excoriatū. Apud Aeoles uero, excoriare, uel circumcindere, Ἀποσβιῶσαι uocatur. Verenda uero retrahere, apud Veteres Comicos Ἀνασύψαι uocabatur. hæc

uero

uero manibus prouocare, Ἀναφλᾶν, quod & Ἀνακλᾶν, Aristophanes in Amphiarao uocat. Membrum autem genitale, & τύλος uocatur. unde Pherecrates, hoc manibus denudare, Ἀποτυλοῦν uocauit.

DE SPINA, SCAPVLIS, ET quæ de his sunt. LVI

SCapulæ ceruici subsunt: quarum gibbosum, testudo dicitur. Scapularum uero utræq; partes, alæ: quarum obliquæ partes, μεταυχένια. quod autem inter has, & tergum est, dorsum: conti nentibus hoc scapulis, quarum extensæ circa tergum partes, mensæ appellantur. quod uero his subest, spina: cuius medium secundum longitudinem usq; ad inguen in terga sinuosum, ἱερὸς dicitur: et huius terminus, spina dorsi est, pectori opposita. Post spinã uero, est lumbus usq; ad clunes. quem nõnulli Poëtarũ, Κλόνιν uocarũt: ut Antimachus, Vt si lumbi impetuosi uertebræ sex. Septemdecim autem sunt uertebræ, quæ totam spinæ inflexionẽ exhibẽt. duodecim quidem ipsius spinæ, quas ῥάχεις nominant: quinque uero lumbi. Vertebram uero, quæ sub Atlante, et quæ sub eius carne tutela est, lophadiam, aut lophiam appellant, uertebram uero, quæ sub hac est, axillarẽ: reliquas uero, πλάτειας uocant: duodecimã uero, cingulum. Lumbum uero, & πρότμησιν uocauerũt, cuius uolubilia sunt ossa. Prima autẽ uertebra, nephrites: quemadmodũ ultima, aspaltites nuncupatur. Mediũ uero lumbi, ἄκνησις, proprie quidẽ de quadrupedibus: sed Homerus etiã de homine usus est, dicens Κατ᾽ ἄκνησιν μέσα νῶτα. A tergo uero uocabula ducuntur, à tergo esse in bello, tergũ dare. Et apud Poëtas, Νοτίσαι dicitur pro eo, quod est à tergo aliquid relinquere. Et In tergo ferẽs, mulus apud Xenophontem, & asinus: atq; hos, dorsuarios uocarunt: quemadmodum illos qui sub iugo sunt, iugales. Νωτοπλῆγα uero, Flagellationem Aristophanes uocauit. Circa tergum uero, septem asperitates exurgunt. quarũ duæ quidem post primam, quæ acanthus dicitur, ἀμφίλοφα nominantur: obliquæ uero duæ, ἱερὰ: reliquæ uero, deorsum nutant. Vertebrarũ quidem prominens

& suffulciens pars, masculus: sed sinus hanc suscipiens, fœmella dicitur. Vertebras autem has, Arrianus Talos nominauit. A collo summo talis, exoritur lumbus. Vertebrarum uero meatus, per quos medulla extenditur, σωλῶ, & sacra fistula.

LVII DE COSTIS, SACRO OSSE, CLVNIBUS, HARUMQUE PARTIBUS.

COstarum quidem maiores, legitimæ minores uero, spuriæ dicuntur, quæ pectori subsunt. Post quas insidentia costis uiscera, intestina uocantur. Et è scapulis quidem suprema costa, maxima apparet: ex obliquis uero, mediæ. Costarũ ossa, spathæ. harũ quidem latiores partes, quæ inuicem compactæ sunt, platæ: angustiores uero, copia dicuntur, quæ spinæ coniungũtur. primæ uero duæ, retortæ uocantur: duæ uero sequentes, firmæ. duæ uero post has, pectorales: & duæ in cartilagine desinentes, adiutoriæ. quatuor autem spuriæ, molles dicuntur. Vbi uero uertebræ terminantur, sacrum os dicitur: & initio quidem sub * spina dilatatur, coarctatur uero circa anum. qui & culum, & podex dicitur. Cuius superior pars, lumbus, & ile: sicut et zona, pars iuxta hãc anterior uocatur. Nonnullis uero sacrum os, tertius coccyx dicitur, & est omnium maximũ. atq; pars eius uersus anum ad sedis locum declinãs, uertex nominatur: obliquæ uero partes, femora, & scaphia. hæc uero umbilico opposita sunt, et clunibus insistunt: qui et coxendices, & nates dicuntur: atq; προχῶναι, apud Archippum in Rhenone: Femora autem, sunt utrinq; illæ post lumbos carneæ prominentiæ: ab his uero partes prominentes, clunes, et sedilia. unde sedes, cathedra, sella, insidere, supersedere, assessor, et his similia dicuntur. A natibus autem dicuntur, bonas nates habens, pulchris natibus præditus, cinædus secundum Hesiodũ, Nates ornatas habens: Attici uero & mediũ in manu digitũ, καταπύγωνα nominauerunt. Qui uero graciles nates habent, λίσποι, et ἀπόλισποι dicuntur, & lepyges: quo uocabulo maxime suggillantur Athenienses. Mulierem uero talem, Strattis Διαγράμιμ uocauit.

* scapula

DE

DE MVSCVLIS LVMBORVM, COXIS, CLUNIBUS, & QUÆ CIRCUM SUNT. LVIII

Interiores uero circa lumbum musculi, uocantur psoæ, neruorū matres, & uulpes · Clearchus autem, exteriores circa spinam musculos sic nominauit. Coxas uero, uel coxendices uocabis, ossium circa nates concauitates, quæ capite femoribus infixæ sunt. Femoris autem aculeus dicitur ea pars, qua femoris caput coxendicem contingit · ipsum uero caput, cotylidon uocatur. Carnes uero sub clunibus, ad femora inclinatæ, hypoclunes appellantur. Apud femora uero sub clunibus, inguina sunt. quibus & ipse morbus, inguen cōtingit · Vnde & βυβωνιᾷν, id est inguine intumere, deducitur, ut Callias inquit. Neruus etiam coxā femori colligans, ἰσχίον dicitur. eodemq; nomine, & ipse articulus nominatur. Os uero uolubile coxendici coniunctum, femoris caput appellatur. Femur autem, seu crus, dicitur pars corporis, quæ hinc genua usque extenditur. A femore uero nomina formant, robustis femoribus seu pulchris præditus, femoralia, femori propinqua. & Lacæna, femur ostentans, femoralia arma, & his similia. Oßium uero circa femoris caput prominentia, τροχαντῆρ nominatur. Musculi uero, sunt erectæ ante articulos, ubi hi cōmouētur, carnes · quæ uero intra femora sunt, παραμήρια quæ autē in medijs femorib. sunt, μεσομήρια. Genu uero, est post femora, uel superiora crura inflexio · unde Geniculari, apud Cratinum Comicum deriuatur. Dicitur etiam genu arundinis, Et apud Homerum, ἐπιγουνίς, quæ est genu pars superior. Genuum uero pars, quæ cruris superioris termino coniuncta est, tibiæ caput · Exterius autem huic superiacens latum & rotundum os, quod instar munimenti est ipsi genu, patella, uel poples, conchula, mola · et Epymilos, secundum Hippocratē · at secundum Hipponactem, Mylacris: Comici autem uel gallinā, Mylacridem uocant, uel animal quoddam in mola natum · ut Aristophanes inquit, Vbi consideant eo quo delectentur uictu, uermes comedentes, & mylacrides: Musculus autem circa genu, ἐπιγουνίς · posterior uero popliti opposita concauitas, suffrago. Tibia

uero, est omne quod utrinque post genu, & suffraginem est. Ossa autem duo tibia habet, eiusdem quidem longitudinis, crassitudinis uero eiusdem non item. quorum exterius, quod minus est, paracnemium: interius uero, et maius, procnemium. Totius uero tibiæ ante-

abiens rior pars, anticnemiū: posterior uero in musculum* eleuata, tibiæ uenter, uel sura dicitur. Nonnulli uero anteriorem partē, tibiā: posteriorē, ἀντικνήμιον esse putauerunt. Nomina autē à tibia deducta, fortes habens tibias, tibiale uel ocrea. & robustis tibijs prædi-

Comœdia ti Græci: Et Crura integras tibias habentia, apud* Comicos: Ac genua, id est colles montiū. Sed utrinq; iuxta maius os, quod tibiam sustinet, & radius dicitur, parua alia ossicula, quæ peronæ, παρακερκίδες: et à nonnullis, fistulæ dicuntur. Latus autē neruus, qui suffragine initio sumpta, in calcaneo finitur, tenon appellatur.

LIX

DE PLANTA, TALO, CRVre, & podice.

Pars uero sub tibia, uocatur planta, seu pes extremus. unde nomina sunt, stabiles pedes habens, argentipes: et, argentipes Thetis: bonam plantam habens seu pulchram. Iuxta pedem uero utrinq; prominent tali, in quibus peronæ tibiarum desinunt. Tali uero sunt, non prominentia illa, sed quæ interius in planta occultan-

crura tur. Varos autē uocant, quibus curua introrsum *: ualgos uero, quibus à genibus extrorsum obtorta sunt. & hoc quidē Archilochus, illo uero Xenophon utitur. Crus autem nominandum est, quod ex femore, genu, tibia, planta, & pede constat. Quod autem ex femore & tibia, κῶλον uocatur, et κώλυμα. Vocabula uero hinc deriuata, supplantare: & ut Xenophon dixit, Malis cruribus præditus: & σκελὶς, quæ hodie Calcaneū à Comicis dicitur. Et apud Platonem Εὐσκελὲς, id est Bona crura habens, dicitur. Insuper et σκελετὸς, id est osseus seu exiccatus, & arefacit uel exiccat, & arefactus, de hisce membris deducuntur: quemadmodum de reliquo corpore, macilentissimum dixerunt: sicut & alia multa sunt. Menandrus uero, Puellas periscelides ferre dixit. Et claudicare uocauerunt, altero pede aberrare. Pes autem dicitur, omne id, quod talo sub-

lo ſubeſt. unde, bonũ pedem habens, uelox, celer et ut Plato dixit, Antipodes: pedum celeritas, pedum tarditas, uolipes, uelociter currens et ut Plato inquit, Impedimur: Et Xenophon tardos, Κακόποδας appellauit. Inſuper bipes, tripes, & ſic ordine de reliquis quorum omnium octopes ſolum, Vulgarius dicitur. Huc etiam pertinent, impedimentum, remoræ, impedire, impedimentum facere, aut coram pedibus adſtare, pedetentim cedere. pes ligneus, pedica, podagra, podagra laborare, polypus. Plato autem, de polypo, & a pede ſcripſit. Et humipes, ſic uero uocauerũt ſponſam, quæ nõ rheda uehebatur. Laqueus pedalis, pedũ lotio, pedes lauans, pes utris, tadaris tunica, pedum dolor, pedibus dolens. Plato uero Comicus, etiam Ποδάγρια dixit et Ποδεῖα, pro faſcijs pedum, Critias, quas Aeſchylus, Πέλυτρα uocat. Dicitur etiam pedibus congruens, de calceis. De Scriba uero, Ἀναποδίζειν Aeſchines Rhetor dixit pro eo, quod eſt denuo relegere. Et Antiphon ea quæ denuo excutiuntur, Ἀναποδιζόμενα appellauit.

DE PARTIBVS PEDIS. LX

PEdis autem partes. ſuperior quidem ante digitos pedis, conuexum, *collis, aut pecten, ex oſsibus & neruis conſtans. cuius anterior pars poſt digitos, planta. poſterior autem pedis pars, calcaneum dicitur. Vnde πτερνοκοπεῖν deriuatur, quod eſt calcaneo ſedilia in theatris percutere, ut aliquem exibilent. Et Media Comœdia Pternides uocat, fundos lebetũ medicarũ. Sed inferior pars tota, ſolea. pars uero ſub digitis prominens, pectuſculũ pedis, aut præcordium uocatur. quod uero poſt hoc eſt, uola pedis. Digiti uero pedis eaſdem cum ſuis partibus partibus appellationes habent, quas manuum digiti. Et rima ſub digitis, χύμιτλον appellatur. alij uero hanc pedis partem, in qua rima fit, ſic nominant. Plagæ autem quæ digitis contingunt, pulſiones dicuntur. quæ Ariſtophanes, Impulſiones uocat et Προσπταῖσαι, in fugiendo impingere dixit. Ad pedes etiam pertinet, calceamentum, ſubire, ſubditus, nudipes, pedum nuditas. Tum & gradum, Pedem uocabis, ſecundũ Platonem dicentem, Deos ſupponẽtes multos gradus: unde locus per-

uius, & inuius dicitur. Et Gradus apud Musicos est, pedem ad numeros componere. Et βάσις*, pauimentum est, super quod incedimus ut* Antipas, *In ipsum ianuæ pauimentum uenis: Et Euntes, dicunt* Plato *&* Xenophon *qui idem. & Diabateria sacrificia, quæ pro transitu fiebant, dixit. quæ & apobateria uocabis. Et Fluuius peruius aut inuius,* Plato. *Et* Traiectores, *Demosthenes & Traiectorem,* Aristophanes *dixit. Et iudicium, Alterius rei inuasionem* Hyperides *uocauit. Inuasio etiam, est in alienam domum non concessus introitus. Et Aggrediens nomine horribili,* Herodotus*:*

LXI DE TONSILLIS, GVTTVRE, STOMACHO, & interioribus corporis, uisceribusque.

PArtium uero earum, quæ post hypoglottida sunt, carnes utrinq; prominentes, tonsillæ, uel glandulæ uocantur. quæ autem his subsunt, similes quidem rubore, maiores uero rotundioresq;, mala dicuntur accrescunt autem per tenues quasdam membranulas stomacho. quem & fauces nonnulli, ⁎ arteriam alij uero, guttur uocant. Tonsillis uero os subiacet, faucium caput complectens, à nonnullis hyoides uocatum, quod ad literæ Y formam accedat. Herophilus *autem, propterea quod tonsillis adstet, idem Parastatem uocauit. Stomachus uero inter scapulas iacet, & ad pulmonem prætenditur nominaturq; etiam gula. nerui autem eius utrinq;, toni. Vbi uero uentrem contingit ea pars, magnum uentris os nominatur inferior uero stomachi pars, qua pulmoni coniungitur, eo quod ex angustia dilatetur, tubæ crepitaculo similis est. Pars etiam sub lingua potum cibumq; suscipiens, reliqua longitudine est latior, sensibilis autem maximè, et iuxta uentrem neruosa exterius uero carnea, ubi faucibus appropinquat interius uero, rotunda, & arteriosa est. Arteriæ uero, & uenis à corde ad scapulas tensis, complicationes quatuor, uel tres iuxta nonnullorum sententiã innituntur: uenæ scilicet, arteriæ & nerui membranulas enim hi excipiunt Tale autem quoddam etiam in auibus est, quod gutturis uesiculam uocant, in qua cibus primum congregatur. Primum*

eorum

eorum qui cibū ruminant sinum, uentriculum uocant. Faux autem stomacho adiacens, & ad pulmonem nutans, linguæ stomachoq; adhæsit. radicesq; agit in pulmone medio, partim iuxta posteriores fibras adiacens, quæ dorso assident partim uero iuxta eas, quæ sub pectore sunt. in plurimas enim tenues scinditur bullulas, quæ uocantur fistulæ, branchia, & aortæ. * ipsum uero turbinatum in morem * exsculptum, à posteriori parte stomacho appropinquās, sed quasi ex multis * composiū anulis, tunicas et * hoc habet quatuor. * contextum scilicet existens ex neruis, uenis, arterijs, membranulisq;. Homerus equidem stomachū, etiam Λαιμὸν, & Λαυκανίαν uocat. & dicit Animæ celerrimam esse perniciem, si diuisus meatū cibi perdat: guttur uero, Φάρυγγα uocans, et uocis meatum esse cognoscens, illæsum Hectori seruauit, ut ipsum prius alloqueretur uerbis alternis excipiens. ipse exsculptus cōpositus hic contextus

DE FAVCIBVS, VENTRE, HILA, & reliquis. LXII

FAuces itaq;, stomachi initium sunt, quemadmodum fistula illa spiritalis, gutturis. Λαρυγγίζειν uero, Demosthenes dixit, quod Veteres, Præclusa gula loqui dixerūt. exterior autem eius in collo prominentia, gurgulio, & prologus uocatur. Cum autem stomachus in uentre desinat, uentris latitudo ad sinistrum latus extenditur, ore ipso ad mediam uergens cartilaginem, reliquo autē corpore ad diaphragma. In uentre uero intestinum excrescit, in dextram magis inclinatum, tergo maxime adiacens, quod pylorum uocant: & cibum in eam partem, quam hilam uocant, deducit. quæ quidem exterius, neruorum complicatione constat interius uero, carneum quiddam illi commixtum est. iacet autem intestinum hoc sub costa spuria, quæ in sinistra parte usq; ad lumbum transit unde & hila dicitur. Ex ipsa uero hila intestinum excreuit, sub umbilico iacens inuolutum, omnem istum locum complens, & in duos terminatur fines. quorum alter, aluus uocatur, & uenter inferior, quem Homerus, Νειαίρην uocat. iacet uero in dextro latere, sub præcordijs. unde deriuantur uocabula, quæ pœnam luere, pœnam, & car-

& carcerē significant, eo quod huius paßio acerrimus corpori dolores afferat. Quod autem utrinq; tenuis illius intestini termino annexum est, intestinum cæcum nominatur, tergo quidem adhærens, sed iuxta dextrum lumbum iacens. Aluo uero, rectum intestinum subest. Ventri alui autē terminus, podex est, in ano desinens, ipsi adhærens lumbo. Anus uero, est intestini terminus: meatusq; est eorū, quæ in aluo superfluunt. sic quidē opertus uisus, plerunq; uero apertus est. quem alij culum, alij uero podicem uocant. Media nū autem, pellicula est, ex uenarū neruorumq; complicatione renibus uero, & uentri appropinquat, cibum in iecur emittens. Nomina uero ab intestino ducta: Dysenteria, apud Platonem: et Lyenteria, apud Hippocratem: Et cor ligni, quod in ipsis est uirgis, quod extrahunt hi, qui uirgam in fistulam excauare uolunt, uel tibiam, aut ad tale quidpiam. Quæ uero nauis carinæ, seu meditullia dicuntur, Aristophanes ἐντερεώνια uocauit. Ex ipsa porro uentris circumferentia pars alia enata est intestini, uelata, quam omentum uocant. Velamen uero, à renibus ad omnia intestina diuisum, cinctum nominatur.

LXIII

DE EPATE, BILE, ET sanguine.

EPate autem in dextris iacente partibus, & recentem à uentriculo per uenas sanguinem recipiente, partes quæ præcordijs & cincto adsunt, conuexa: quæ inferius sub uentriculo palpitant, sima uocantur. Præcipuum uero epatis officium est, cibum in sanguinem bilemq; distribuere: & huius implere uasculum, quod maximè fibræ insidet, eodemq; nomine quo humor ille suus, bilis scilicet, appellatur. * Latini, fel uocant: quod quidem angustiorem partem, quæ collum dicitur, habet: & pleniorem, quæ fundum uocatur. A bile autem deriuantur, irasci, atram bilem mouere, atra bile stomachari, iracūdus, ad iram pronus, uirdis bilis, cholera, bilis uomitus. * flauus, Flaua tinctura. sic enim in Figmentis scenicis Attici, auri colorem referentia uocauerunt: ut etiā ὑπόχολον, Et atra bile laborantem: * Furiosum, & Ira furentem, Plato dicit.

flauus tinctor.

Sanguis

Sanguis autem, per uenas in totum diſpergitur corpus. A ſanguine uero dicitur, cruentare, cruentatus, & ſanguinolentum, ſanguineum, cruentum, ſanguinem uomens. Sanguinẽ interrumpere, pro eo quod eſt, uenã ferro inſcindere. ſanguinare, ſanguine præditũ et Sanguine plenũ, apud Antiphontem: et Sanguineos, uel Parũ ſanguinis habentes: Portæ uero ipſius epatis dicuntur, per quas ſanguis ſuſcipitur, ut per unicã uenã ab hac in omnes uenas deducatur. Fibræ uero iecinoris dicũtur, quemadmodũ fibræ et pulmonis.

DE DIAPHRAGMATE, VENTRIculo, corde, & reliquis. LXIIII

HVic uero ſuperiacet diaphragma, ex uenis cõpoſitũ, quod pulmonẽ, et cor ab epate diſtinguit. unde deriuantur, ſeptũ, interſepit, obturare, ſepire, obſepire, obſtruere, ſeptum, & ſimilia. Diaphragmati uero ſubiacet uenter, & uocatur uentriculus. ſuper hunc autem cor eſt, ſinus habens ſanguinis & ſpiritus· quorũ hunc quidem per arterias, illum uero per uenas emittit. ſinusq; ſiniſter, craßior eſt, cum ſpiritum ipſe emittat· dexter autem tenuior quidem, ſed maiorẽ habens latitudinem, à quo ſanguinis canales ducũtur· ſed mammillæ ſiniſtræ ſubiacet. Hinc uero deriuãtur, cordatus· et καρδιώττειν, Dores dicunt pro eo· quod Xenophon, Eſurire dixit. Dicitur etiã quædã mẽbranula, præcordia. quæ thoracẽ interſtinguit, quã et tunicã nominant. Baſis autẽ cordis, caput uocatur· prominentia autẽ acuta, fundus· cõcauitatesq; quæ utrinq; ſunt, aures. Sed iuxta cordis caput, à poſteriori parte circa uertebram ſeptimã, caro quædã eſt tonſillæ ſimilis, quæ thymus uocatur. Vocabis etiã quaſdam aſperas arterias, quæ ante ſtomachũ iacent, per quas thorax ſpiritu ſufflatus, et conſidens ad pulmonem, comprimitur. Pulmo autem ſupra diaphragma, quod & præcordia uocant, ſitus eſt· ſicuti & quaſdam in lateribus pelliculas, ſubcinctas nominant. Thoracis uero latitudine, quam uacuum thoracis uocant, pulmo ad ſpiritus exhalationem utitur. Hinc autem dices, ſpirare, reſpirare, perſpirare, efflare, expirare ſpirãs, efflans, reſpirans, expirans, perſpirans, perſpiratus, ſpiritus, inſpirans, in-

ſpirare, adſpirans, afflatus ſpiritu, bene ſpirans, deflatus ſpiritu, exhalatio, reſpiratio, pulmonis exulceratio, ſpirandi difficultas, inflatus, afflatio.

LXV. DE SPLENE, RENIBVS, VESICA, matrice, & reliquis.

Circa aluum uero ad ſiniſtrā partem, ſub diaphragmate, ſplen iacet· quem Plato, Epatis effigiem eſſe inquit. nullam etenim alias utilitatem exhibet, caput autem eius, denſiſſima pars nominatur. Dicitur et lien· Hinc autem uerbū deriuatur σπλανιᾶν, quod eſt ſplene dolere. Sed renum poſitio, à quibus & nephritis morbus, ſub ſplene, & epate. iuxta utrunq; lumbum alteruter renum iacens, humorem à corpore defluentem in ueſicam dirigit. Veſica autem, iuxta latitudinem latorum oſſium ſita eſt, humores ad ſe colligens. Veruntamen in Mulieribus medium inter podicem & ueſitam conceptorium uas interiacet, quod matricem uocant, uuluam, & uterum· Vnde & uterini Fratres dicuntur, qui eiuſdem Matris ſunt· quemadmodū Vxor uel Cōcubina eſſe dicitur à Poëtis, quæ in unum aſcendit cubile. Et à lecto eſſe dicitur, quæ lecti particeps eſt. Hippocrates uero matricem, non ſolum Vterum, ſed & Genitricem uocat· in qua fœtus conſiſtit, nutritur, & ſanguis congregatur menſtruus. Matricis uero ſuperiores, & obliquæ prominentiæ, apices & flagella dicuntur· partes uero utrinq; exiſtentes, humeri· ſummitas uero, iugulum, aut collum. cuius os, primus meatus· reliqua uero concauitas, ſinus muliebris. Bina uero circa fœtum ſunt uelamina. quorum interius quidem tenuius, et mollius exiſtens, Empedocles Agniculum uocat· exterius uero poſt hoc, quod ad uuluam tranſit, loculus nominatur. cui & umbilicus innaſcitur. Et Antiphon inquit, Loculus dicitur, in quo fœtus creſcit, nutriturq;: Sed loci urinam è renibus utriſq; deducētes, urinarij, & οὐρητῆρες uocantur. Tragici autem, urinæ uaſculum, Matulam appellauerunt. Eſt etiam membranula quædam, περιτόναιος nominata, quæ toti inferiori uentri annata, aluum inteſtinaq; continet, & omnē locum à diaphragmate ad pubem uſq;. Sed & altera ex

ra ex splene pellicula priore tenuior enata, sub πλευρῷ iacens, ipsum diaphragma ambiens, omentum nominatur: hoc autem Antiphon in masculino, neutroq; genere dixit. Medici etiam, Tonsillarum quarundam meminerunt. Tumores uero sunt, qui inter carnem, adipemq; consistunt maxime tamen circa pubes, axillas, maxillas, & medianum. circa quæ & scrophulæ oriuntur. Venarũ uero quæ caua dicitur, maxima est, & à corde oriens tota iecinori adhæret, per quam sanguinem ab epate cor subtrahit: sicuti & ea, quæ arteriarũ maxima & dicitur, & est. quæ sita est circa dorsi spinam, spiritumq; à corde recipiens in alias dispergit arterias, ut toti distribuantur corpori.

DE ANIMA, MENTE, ET his quæ ab animo dicta sunt. LXVI

Constat totus homo, ex anima, & corpore. Et anima est, spiritus, aut ignis, aut sanguis, uel quodcunq; Doctis uisum fuerit: partes uero eius sunt, mens, concupiscentia, & animus. Mens uero, et ratiocinatio, et Princeps dicitur: aut Iuxta cerebrũ, secundum Pythagoram, & Platonem, cõsidens: aut Iuxta cerebri inferiorem partem, aut meningam, ut multis Medicorum uidetur: aut Iuxta superciliorũ medium, ut Straton dixit: uel Circa sanguinẽ, iuxta Empedoclem, & Aristotelem: uel Circa cor, ut Stoici sentiunt. Animi uero sedes: sine controuersia cor est: quemadmodum & concupiscentiæ locus, epar. Sed & nomina ab anima deducta, generosam habens animam, animatus, inanimatus, animate, inanimate, generosè, animæ recreatio, animã recreare, animæ amans, animam amare, animam exhalans, respirans animæ solamen. A mente uero, intellectus, cogitatio, mentis comprehensio, prudentia, solertia: & ut Antiphon dixit, Cõsideratio mentis: mentis abundantia, uecordia, dissensio, pœnitentia, superbia, insipientia, stoliditas, opinio, prouidentia. Et cogitatio, secundum Antiphontem: Et Mentis deliquium, ut Aristophanes: Et Deliberatio, ut Plato: et, Mentis conceptiones: Verba autem, intelligere, considerare, circumspicere, cogitare, sapere. Ἐπινοεῖν autem, quod imaginari si-

gnificat, & bifariam sentire, sordida sunt. Dissentire enim, animis scindi, & diuidi, discordari, discrepare, & dissidere de hac re melius dicuntur. præterea, suspicari, pœnitere, despicere. Ἀπενινοῶδες uero, quod idem significat, Vulgare est. insuper prospicere, desipere. Et nomina, prudens, cõsiderator, et circumspectus, et cordatus. & Mentis compos, ut Isæus dicit. solers, sapiens, arrogans, stolidus, stupidus, prouidus, insipiens, stultus. Nominibus uero à cæteris deriuatis non utendum. Plato etiam, Ἀδιανόητα dixit. quæ uerbis aperta, sed occultos sensus habent. Aduerbia autem, sapienter, prudenter. Prudentius, ut Demosthenes dixit. Stolide, insipienter, solerter, doctè, stupide. quæ uero ab alijs deriuantur, dura sunt. Sed ab animo dicuntur, animo irasci, iratus, ferox, animosus, tristis, alacris, animositas, tristitia, perturbatus. Turbantur, ut Antiphon inquit. Triste, ut Isocrates. Tristius, ut Isæus: Natura prudens, irasci. tardum animum, uel acrem habens. Animo excandescebat, apud Aristophanem: Insuper & compotem animi esse, & ὀξυθυμία. quam indocti Rhetores, Expiationes esse interpretantur. Animi uero lætitiam, & Cogitationem, Thucydides: &, Animo uoluentes calamitates in pugna acceptas: Et Enthymemata, id est animi conceptus, apud Isocratem:

LXVII DE CONCVPISCENTIA.

A Concupiscentia autem, concupiscere, concupiscens, concupiscibile, cupidus, cupidè, concupiscentijs deditus. & Desiderium, apud Platonem: Et malorum concupiscentia, apud Isæum: Et Cupiditates, apud Philylium:

CAPVT QVINTVM, NOMINVM EORVM QVAE SINGVLIS PARTIBVS CONgruunt, frequentissimus usus. id quod hic iam incipere uidetur, nisi quædam deficiant. nam Græcus Codex expressa ea uerba non habet, sicut tamen initio Libri præmiserat, & Interpres Latinus ita imitatus est. Eadem ratione & exemplo, quod hic dicimus, etiam Titulo Tertio, Caput Secundũ,

Quæ

Quæ sunt ante generationem, & post generationem, incipere uidetur. sic Titulo Decimoquarto, Caput Tertium, Hominum membra, & partes. sic titulo Vicesimo, Caput Quartum, Partes hominis externę, internæq;. Nos Græci Exemplaris, & Interpretis fiducia freti, ad Caput tamen usq; Quintum nunc frustrati sumus. quod æquus Lector intelliget, & iudicabit.

DE CARTILAGINE, ET OSSIBVS. I

Porro corpus constat, oßibus, cartilagine, medullis, carnibus, adipibus, cute, neruis, arterijs, uenis, pelliculis, meningis. Et ossa quidem, sunt sustentacula corporis, solida, insensibilia, sanguine carentia, & motus ministri. Nomina autem ab his sunt, osseus, oßibus carens, oßibus plenus & ὀσῶν, quod magis Atticum est. Noui uero Comici, *Oßium thecam, Oßiumq; dolorē dicunt. Sed cartilago ex neruis composita, & oßibus, horumq; utrique ex parte similis, maxime tamen oßium effectus esse uidetur.*

DE CARNIBVS. II

*Carnes uero sunt, * constrictio, molle & pingue illud oßibus iniectum pulchritudinis uelaminisq; gratia. Vnde nominantur, carnosus, carnositas, obesus, carnis copia, & quæ his similia sunt. Aristophanes autem dixit, Vt non alium Virū carneum: Eupolis uero, Carnea mulier: Herodotus etiā, Carnem findere dixit pro eo, quod est carnem cute spoliare.*

constrictio mollis, pinguis, iniecta oßibus.

DE ADIPE. III

Adeps insuper colore albus est, et carni adhæret, uocaturq; abdomen. maxima uero, circa membranulas consistit. ab hoc dices, pinguis, & præpinguis.

DE NERVIS. IIII

Neruus, est uinculum oßium remissum, & extensum. à quo et chordæ nomen sortiuntur. præcipuè uero membrorum inflexiones, & extensiones, & articulorum incuruationes administrant. Vnde & robustum esse, neruos habere dicunt. Et pecu-

nias, Negociorũ neruos Demosthenes uocat ut, Eneruati, ac spoliati pecunijs, & Commilitonibus. Theopompus uero Comicus, Eneruem dixit. spiritu seu neruis carens, imbellis, & remissus.

V DE MEDVLLIS.

Medulla, est oßium complementũ, album et subrufum, meningis uelatum. Meningæ uero, ex neruis pelliculisq; complicatæ, cerebri, cerebelli, & uertebrarum medullam continent.

VI DE ARTERIIS.

Arteriæ uero, sunt meatus spiritus · sicut uenæ, sanguinis. A cute autem uocabula sumuntur, pellis cuticula, iugulũ, & colla, sic dicta, quod ab ea parte animalia excoriari primo consueuerunt. Cuti uero et hæc conueniunt, collare, monile, torques, iuga. Sed cõmunia à corpore nomina sunt, corpulẽtus, corpori deditus, corporis cura, corpulẽtia, obesus, mancipia, corpora domestica, corporis exercitatio, corpore exercitatus, corporis custodes, corporeũ. Σωμάτιον, Histrionũ apparatus dicitur. Sensus præterea sunt quinque, non uno in loco · Sed sapor, per nares discutitur · Visus uero, per oculos consideratur · Auditus porro, circa aures discernitur · Gustus autem, per linguã concipitur · Tactus uero, in toto se exercet corpore. ex his uero, sensatum, sensibile, insensibile, insensibilis, insensibiliter. Plato uero sensibilem, Αἰσθητὸν nominauit. disciplinæ sensibiles. Ipsum uero opus, sentire. Contrariũ autem sensui nomen, est insensibilitas.

LIBRI SECVNDI FINIS.

IVLII POLLVCIS LIBER TERTIVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



Ictiones quibus Græcæ linguæ celeberrimi utuntur, eas ab ipsis accipio. Si quidẽ plures fuerint hi, qui utuntur, nullo Authoris testimonio ea probanda esse duxi · paucioribus uero existentibus, unum linguæ potissimum delegi · Quemadmodũ in iuditijs, unus fide dignus pro multis testibus sufficiens est.

CAPITA LIBRI TERTII.

Generis, & cognationis nomina. Cap. I

De Parentibus. Cap. II

De matrimonio, & Liberorum quæ in hoc est, procreatione & educatione. Cap. III

De Ciuibus, peregrinis, aut incolis. Cap. IIII

Quæ de Amicis, incognitis, aut inimicis dicuntur. Cap. V

De patriæ amatore, uel osore. Cap. VI

Vocabula amatoria. Cap. VII

*Quæ à Dominis, * seruis, * deriuantur uocabula.* Cap. VIII *&*

*De Numularijs, * eorumq; consortibus.* Cap. IX *& ab ipsis*

De pecunia probata seu adulterina, auro, & argento. Cap. X *& quæ*

De metallis. Cap. XI *cum ipsis*

Vocabula significantia multum Cap. XII

De mansione in loco. Cap. XIII

De proficiscendo. Cap. XIIII

Ferre, uel ferri. Cap. XV

De uia

De uia, loco peruio & inuio. Cap. XVI
De lætitia, mœrore, & quæ ab his deriuantur. Cap. XVII
De fœlicitate. Cap. XVIII
De sepultura. Cap. XIX
De magnis fluminibus, & paruis. Cap. XX
De eo quod est ægrotare, & sanum esse, & de his quæ hinc deriuantur. Cap. XXI
De eo quod est ditescere, & pauperem esse Cap. XXII
Quibus nominibus auarum nominare debeas, aut liberalem. Cap. XXIII
De industrio, & pigro. Cap. XXIIII
De uendendo, & emendo. Cap. XXV
De eo quod est congregare, & contrà Cap. XXVI
De intolerabili, & tolerando. Cap. XXVII
De periculoso, & obnoxio periculis. Cap. XXVIII
De accusando, & incusando. Cap. XXIX
De eo quod est certaminibus præesse, & certaminum proponere brauia. Cap. XXX.

* I


Onsequens nunc erit, post hominis expositionem & genus, & affinitatẽ diuidere, quibus scilicet utrunq; horũ nominibus appelletur. Sic etenim * audies omnes eos, qui nobis familiaritate iuncti sunt, Affines uocari. Imò & Iupiter quidam, apud Euripidem Affinis dicitur, qui affinitatis iura intuetur. Discernere autem ipsos oportet, ut qui de nostro sunt genere, nominemus nostri generis, aut sanguinis esse, in genere, in sanguine, familiares, necessarios, Deorum gentilitiorum consortes, & eorundem Penatum participes.

DE GENERE, ET CONGNATIONE NOMINA.

* audias.

DE GENERE, ET AFFINITATE. II

GEnus uero esse dicitur, quod natura, non quod legitime contractũ est: ut sunt Parentes, Filij, Fratres: et hi qui ante hos, & ex his sunt, de quibus generatio constituitur. Isæus uero et Prosapiam, pro genere dixit: ut Ex Anaxionis, & Polycrati existentem prosapia: Affinitas uero est, quæ non natura, sed legitime contracta est: ut sunt Generi, Soceri: & quotquot familiaritate nobis ex pacto aliquo, non necessitate iuncti sunt. Genus etenim nobis cum ipsa generatione consistit, nec terminũ, quo finitur, habet. Affinitas uero tempore initium sumit, & legitime fini u. Sicuti etenim lege matrimonium contrahitur, sic etiam dirimitur. Semelq; matrimonio dirempto, nomina quoq; per matrimoniũ orta, simul euanescunt. Hæc uero manifestè diuisit Homerus, Num tibi Affinis aliquis ante Ilium cecidit Fortis existens, aut Gener, aut Socer, qui in primis Cura digni sunt post sanguinem, genusq; nostrorum; hos uero Herodotus, Προσηκόντας uocat. Prius itaq; hoc modo de genere, postea de affinitate dicendum.

CAPVT II, DE PARENTIBVS. I


Ommuniter itaque dicendum, Parentes, Genitores, Generantes, Procreatores: seminatores nostri, effectores, parientes nos, ad lucem producentes: Nutritores; Patres. hoc etenim non modo

*de Genitore nostro, sed de Maioribus quoq; dicitur. Singulis uero conueniũt, Pater, Genitor, Procreator · q nos seminauit, qui procreauit, qui genuit, qui seuit, qui fecit. & alia, quæ his dictis similia sunt. Et iuxta Platonem, Γεννήτωρ. quem idem, etiã Γεννητὴν uocat · ut, Genitoris deprædatus animam. Attici siquidem Gentilities uocauerũt, eiusdem generis participes. Genera uero, etiam familiæ nominantur. Dices etiam, Nutritus, Alumnus, Nutritor, Enutritor · in lucem producens, Solem exhibens, & sic multa alia, oratione tota, sed non uno nomine comprehendere licebit · Quæ uero ab his peruenit possessio, paterna, & patrimonium, Maiorumq; possessio, paternaq; dicitur hæreditas * sacra paterna, patria, & gentilitia. Patrissare uero Attici dixerunt, aliquid paternis moribus simile facere. Et corona patria, quæ ex oliuæ germine est, dicitur. Et paterno aliquem compellare nomine, dicunt. Similiter & Mater uocatur, quæ peperit, quæ enixa est, quæ genuit, & procreauit · Quæ mammillã exhibuit, ut Sophocles: quæ lactauit · & alia omnia, quæ de Patre dicta, ad Fœminã transferri possunt · Eodemq; modo, possessio Materna, et alia quæ à Patribus dictis similia dicũtur. Athenis etiam Maternum dicebatur, Phrygiæ Deæ sacrum · Festumq; hoc celebrare, Μητρίζειν uocabatur, aut ad hoc sacrum celebrandum congregare. Sacrorum autem Initiator, Μητραγύρτης nominatus est.*

Et

II DE LIBERIS.

PVeri uero ex his progeniti, Liberi, plantæ, genita, & procreata pignora, Posteri, Successores, Hæredes, Manuductores, morborum nostrorũ curatores, Senum altores, Nutritores, Sepultores, firmamẽta domus aut uitæ, Adiutores, Necessarij, Auxiliatores, Concertatores, Propugnatores, Commilitones, et his similia. hæc uero communia sunt Liberis Masculis, & Fœminis. Propria uero, de Masculis quidem, Filij, Nati de Fœmellis uero, Filiæ. Qui autem in Parentes peccant, Parricida, et Matricida de utrisque, tam Filia quàm Filio dicitur. Isæus etiam, Parentum percussores uocat · Plato uero, Patris, aut Matris occisorem · Sophocles etiam,

τιϛὴν, Patris interemptorem: Patricæsor autem, & Matricæsor, Poëtica sunt. Ex horum etiam ordine fit, Puerorum procreatio, Liberorum generatio, educatio, Liberos gignere, Liberos suscipere. orbus, prolem habens, Liberis carens, Liberorum amator, Liberorum studiosus, Liberorum osor, Puerorum neglector, Liberorum amor & odium. Et apud Cratinum, Multos habens Liberos: bonos habens Liberos, fœlix Liberorum Genitor. fœlix Liberorum procreatio. orbitas, Liberorum copia, dexteritas in procreandis Filijs. Plato uero Filiorum generationē, παιδογονίαν, et παιδουργίαν uocauit: sed in Legibus, Mulieres dixit procreandis Liberis emeritas: Orbum etiam, Isæus Ἄγεννῆ nominauit. Sed Mulier non pariens, sterilis uocatur. Orba enim, & partus expers, communia sunt. & tam eius quæ nondum peperit, quàm illius quæ parere non potest. quam Poëtæ frequenter, Ἀνειλυθείαν nominãt. Porrò Plato Virginem, tanquam nondum pariendi dolores perpessam, Ἄλοχον uocat. Homerus autem, & Bouem sterilem dixit. Et hæc inter se conuertuntur, quemadmodum cum Liberis Patres, & Matres: sic Liberi cum Genitoribus.

DE MAIORIBVS, ET POSTERIS. III

PAtris præterea, aut Matris Pater, Auus uocatur: & cum appositione, Auus ex Patre uel Matre: aut Auus ex Viris, uel Auus ex Mulieribus: Vnde & παππάζειν, id est, Infantum more Auũ inuocare, apud Poëtas dicitur. Licet etiam usurpare, Matripater, Propater, & Patripater. quamuis hæc dictionis cõpositio Poëtis usitatior sit. Et melius solutis dictionibus dicitur, Patris Pater, aut Matris Pater. quẽ Euripides, Auũ Maternũ uocat. Poëtis uero, et Νέννος dicitur. Patris porro, aut Matris Mater, Auia est. quam etiam Mammin. & Mammam uocare licet. Pindarus etiam, Matris Mater dixit dictione composita. Conuertentibus uero, Filij Filius, Nepos ab Auo, Auiáq; uocatur. Filij autẽ Filia, Neptis. Filiæ autẽ Filius, Θυγατριδοῦς: quemadmodum Filiæ Filia, Θυγατριδῆ uocatur. Sed Aui, aut Auiæ Pater, Proauus est: quem etiam Tertium Patrem uocare licet, secundum Aristotelem: Phædon uero in Zo-

pyro, Amentiam Proauã uocat. Aui etiam, aut Auiæ Mater, Pro-
auia: cæterum horum Parentes, Abauus & Abauia dicuntur. ho-
rum conuersiua nomina sunt, Filius, seu Nepos. huc usque secun-
dum nominum expositionem ascendendo, & descendendo, genus
procedit. παππεπίπαππος enim, ego nõ admitto, etiamsi nõ-
nulli Aui Auum sic uocauerunt. est enim ualde sordidum nomen:
quãuis Philonides Comicus hoc usus sit hoc modo, Nunc uero Sa
turni & Tithoni Παππεπίπαππος nominatus est. Nomina ue
ro ultra hos sunt, Maiores, Duces generis, seu Princeps, Patres su-
periores, & quod ualidius est, generis radices, fontes prosapiæ. hi
uero iam Propatores uocantur. nonnulli autem hos, generis incœ
ptores, et πάτρωνας nominãt. Porro qui ab his descendũt, Posteri
dicuntur. Ἶνις enim et Κέλωρ, ualde Poëtica sunt: sed multo magis
etiã Ἀμνάμονοι. Filius uero dilectus uocatur, qui solus & unicus
est Parentibus: quemadmodum & Filia dilecta, & unigenita, apud
Hesiodum uocatur. Τηλύγετος uero apud Poëtas, aut dilectus,
aut serò natus: nonnunquam & in senectute natus uocatur. Sic
etiam in senectute nata Filia dicitur: quod eo magis dicendum est,
11 quod & Homeri probatur testimonio. sic etenim unigenitum, ipse
Τηλύγετον uocat: ut cum dicit, Ambo erant τηλυγέτω, id est
unici, et in senectute nati: et, Qui mihi Vnigenitus nutritur multo
cum gaudio. Porro nonnulli hunc τηθαλλαδοῦν sic uocari putãt,
cum proprie is sit, qui ab Auia nutritus est: & ob hoc mollior exi-
stens, & ab Auia educatus. Sed παρθενίας dicitur, quem aliquis è
Fœmina, quam Virginem esse putabat, legitime cohabitans genuit.
Spurius autem, quem quis latens genuit, aut aliqua clam peperit.
Eubulus uero Comicus clancularios deridens fœtus, Virginis re-
uelationem uocauit. Legitimus porro est, qui ex Fœmina proba, &
nupta natus est. qui etiam legitime natus dicitur. Nothus uero, ex
pergrina, aut pellice natus. Asciticius autem, & adoptatus, quem
quis non genitũ à se, sed ascitũ bonis suis hæredem constituit. Si-
cut & Ἐκποιητὸς dicitur, qui in alterius familiæ genus dimissus
est. Nothum uero nonnulli, Μητρόξενον uocant. Sed Aristopha-
nes

nes, Illegitimas opes uocauit, quæ illegitimis dantur.

DE AVVNCVLIS, CONSOBRINIS, Fratribus, & huiusmodi. IIII

PRæterea Patris Frater, Patruus. Matris uero, Auunculus dicitur. Patris autē Soror, Amita. Matris porro soror Matertera. Fratris uel Sororis Filius, Consobrinus: ipsorum uero Filia, Consobrina. Fratres uero qui eodem Patre sunt geniti, Compatres, et Paterni: qui autem eadem Matre nati sunt, Materni, eodem lacte nutriti, Vterini, Cognatiq; uocantur. Sic etiam Gemellos nominauerunt, sicut & ὁμόπαιδας. Plato uero, & Geminationem dixit. Consanguinei autem, Vulgare est. Sicut & ὁμαίμων, id est Eiusdem sanguinis existens, Poëticum est. Qui uero eodem Patre, sed Matre diuersa nati sunt, Ἀμφιμήτορες: sed qui una Matre, Patre uero diuerso geniti sunt, Ἀμφιπάτορες uocantur. licet hoc nomen non inuenerim, sed hoc ex illo dijudico. Nonnulli porro eos qui utroq; Parente Fratres sunt, Germanos appellari opinantur. Frater uero Senior, à Iuniore θεῖος nominatur. Aliquem autem Fratrem appellare, Ἀδελφίζειν Isocrates uocat. Et concupiscentias fraternas nominabis. Callias uero, Neptim eiusdē sinus dixit. Herodotus autem, & Fratricidam nominat. Sed Fratrem nullum habentē, Ἀνάδελφον Xenophon uocat. Duo porrò simul nati, Gemelli nominantur. Si autem quidam ex diuersis fuerint Matribus, secundus priori Posterus dicetur. Cui uero uterq; Parentum superstes fuerit, Ἀμφιθαλὴς, quasi utrinq; florens uocatur. Filijs autē carens, Orbus, uel Ἄτεκνος: quemadmodum Matrem nō habens, Ἀμήτωρ dicitur, ut Minerua. Ἀπάτωρ uero, qui Patrem non habet, ut Vulcanus. sic etiam appellantur, qui Parentes amisere: quos alio nomine, Orphanos uocamus. Præterea Mulier, quæ à Viro ducitur, Filio alio ex priore Vxore antea nato, Nouerca dicitur. qui uero ante hoc matrimoniū ex priore natus est, Priuignus. Quemadmodum si & Mulier aliqua nubat, habens Filium Filiam'ue ex priore Marito, huic scilicet Viro secundo Priuignus dicetur, & Filius, et Filia: sicut et hic Vir, illis Vitricus nominatur.

hoc enim nomen melius est, quàm πατρῷον licet hoc Cercidas usus sit: hunc autē Hyperides lenocinij incusans, Patroclei Vitricum uocat: idem & Theopompus Comicus in * Erene. Nomē uero Prostitutor, etiam apud Dinarchum est. Priuigna uero, apud Stratidem etiam in fœminino genere dicitur. Et apud Hyperidem, Prostituit suam ipsius priuignam: Rursum et Fratrum Liberi, Consobrini dicuntur: siue ex Fratribus eodem Patre progenitis, uel Vterinis fuerint, aut ex Fratre uel Sorore: siue ex duobus Fratribus, seu Sororibus binis. sic etiam Fœminæ, Consobrinæ dicuntur. Ἀνεψιοὶ autē, nihil plus quàm Consobrinos ipsos significant. Demosthenes etiā, et Solon, Cōsobrinitas, * si modo sic Latine loqui licet, dixerūt. Qui autē ex Consobrinis nati fuerint, ἀνεψιαδαῖ sibi mutuò dicuntur: siue ex Masculis seu Fœminis fuerint, seu ex Mare & Fœmina. nihil enim refert, quo minus hoc cōpellentur nomine. et hic quidem, Consobrini Filius: illa uero, Consobrini Filia. Si uero duæ fuerint Fœminæ, utræq; Consobrinorum, Filiæ dicentur. Qui uero ex Consobrinorū Liberis nati fuerint, Ἐξανέψιοι: & Ἐξανέψιαι sibi mutuò esse dicentur: sic etenim Menander nominauit, non admodum usitato usus nomine. quo non semper utendum erit, utpote non admodum Græci sermonis castimoniæ simili. de ijs uero quæ nominata non sunt, hoc esse credendū est. Quorumcunque enim generum, rerum, aut possessionum nomina apud alios non extant, hæc ab illo transumere libeat. Verum hæc sunt de generis cognatione nomina.

CAPVT TERTIVM, DE MATRIMONIO, ET QVAE circa hoc.


EX affinitate uero cōmunia sunt, Domesticus, Coætaneus, Cognatus, etiam si de Muliere dicatur. Συγγενὶς enim, quod Cognatam significat, summè Barbarum est. Affines uero inuicem sunt, qui affinitatem coniunxerunt: & secundum Poëtas, Ἐπωποὶ dicūtur: et Coaffines, iuxta Herodotum: Et affinitas, apud Thucydi-

Thucydidem Connubium uocatur & Κηδεία, iuxta Demosthenem. Sed Plato, Κηδεύματα appellat.

DE PRONVBA. II

PRonubæ porro sunt, quæ matrimonium copulant. Siculi uero has, προμνήστριας uocant. Attici autem pronubam, etiam Μνήστριαν appellant. Generi dicuntur omnes, qui ex Sponsi sunt familia: utpote Pater, & Mater: & alij omnes qui in hoc ordine sunt, ex Mariti genere. Soceri autē sunt, *Sponsæ Cognati. licet Poëtæ usum transmutātes, hæc nomina cōfundant. Sappho uero etiam ipsum Virum, Generum uocat. Nupta uero ipsa, Sponsa uocatur: sed Sponsi Parentibus, & Nurus dicitur. hi uero Sponsæ Socer, Socrusq; dicuntur. Mariti Soror, huius Vxori, Glos. Mariti uero Frater, Leuir dicitur. Quæ uero duobus sunt nuptæ Fratribus, Synnymphi. Qui uero Sorores ducūt, inter se Generi uocantur, aut Cogeneri, aut Coaffines. Poëtis uero Eliones nominātur.

*Nuptæ conuenientes

DE HAEREDITATIS POSSESSIONE. III

POrro Filia unica, ad omnium bonorum hæreditatem educata, Hæreditaria: siue superstes sit Pater, seu mortuus. nonnulli etiam eam, πατροῦχον, id est patrimonij Hæredem unicam, appellant. Isæus uero, sicut & Solon, Ἐπικληρῖτιν uocauerunt: qui autem hanc ducit generis necessitate, Propinquus. Virgo præterea hæreditaria, etiam Controuersa nominatur: de qua mutua controuersia est, quis nam propinquitatis seu cognationis iure hanc ducat. Omni uero cōtrouersia carere dicitur, de qua nihil ambigunt. Sed quæ nullum habet patrimonium, indotata uocatur: quam proximus eius elocat, si ipse aliam duxerit, aut ipse ducit.

DE SPONSATIONE NVPTIARUM, & quæ ad ipsas. IIII

VIr præterea priusquam ducat, Procus, et Procans. Ipsum uero opus, ambitus Virginis, procare. Ipsa uero Virgo, Sponsa dicitur: ut Homerus, Duxit Vxorem Sponsam. hanc etiam desponsatam uocare licet: ipsum opus, desponsionem: & uerbum, despondere,

uero primitias tunc Deabus Virgines ferebant. Sed ea quæ Virgo nupsit, πρωτόποσις uocatur. quod nomē in Imperatoris Legibus scriptum est. quam & Theopompus Comicus, προτόπειρον nominauit. Sed προαύλια, dicitur dies nuptias præcedens · dies autem post nuptias, repotia. Et ἀπαύλια, dies in qua Sponsus in Soceri ædibus cum Sponsa concumbit, nonnulli uero etiam munera Sponsæ data, hoc nomine uocāt. Ἀπαυλιστηρία uero uestis est, quæ Sponso à noua Sponsa eo die dono mittitur. Quem porro alij Paranymphum uocant, etiam Pronubus nominatur, & Parochus. Sed rheda plerunque transuehebantur, Sponsæ· Quæ autem pedes transibat, Humipes uocabatur. Cum autem παροχύσεσθαι dicunt, se Paranymphum futurum esse promittūt. Sed qui Sponsam è Patris ædibus deducit, Sponsæ ductor dicitur. cum scilicet Sponsus ipse non transit. Bigamos autem, non transire solenne est. Mulier uero, ea quæ ad nuptias pertinent gubernans, nuptiarum; & thalami Administratrix dicitur. Pronuba autem, & Προμνήστρια dicitur. Quæ uero bellaria pinsit, & ea quæ ad sacrificia spectant, administrat, Δημιουργὸς uocatur. Omnium autem eorum, quæ epulas attinent, procurator, Structor· Sponsam uero nutriens, Nutrix dicitur. Et quæ lac præbet, Lactans, uel Μαῖα. Quidam etiā ex Sponsi Amicis, Ianitor dicitur· qui ianuæ astans, Mulieres Sponsam clamantem iuuare prohibet. Nuptiarum uero sacrificia in tribubus, nuptialia appellantur · ipsumq; opus, nuptialia celebrare. Sed uirginitatē auferre, deuirginare dicunt· ut Aristophanes, Hic me septem annos natā deuirginauit· *Sed uitium offert Virgini, dixit Herodotus· et, Deuirginata: Et Virginitatem imminuit, & uirginitate spoliatū· prius quidem illud Diocles, hoc autem posterius Alexis, Comici dixerunt. Aristophanes in Glauco, Veste tectus lacera deuirginaui: Dicuntur etiam quædam faces nuptiales, corona, & stola. Et quædam Mulier lauacra ferens, Aquigerula· Athenis quidem ex Callirrhoe fonte, postea ex eo quem Enneacrunon uocant· alibi uero, undecunque libuerit. uocantur autem hæc, lauacra sponsalia. Quidam uero lectus, nu-

s ptialis·

ptialis: alius uero, absconditus uocatur. qui & ipse in domo sternitur, ne Puella animum despondeat, ut Hyperides inquit. Homerus autem non modo rem ipsam, sed et conuiuium, nuptias uocat: magnificum, & nuptiale conuiuium, quoniam publica collatio non est. Matrimoniũ porro & coniugatio, Viri & Mulieris congressus, cohabitatio, copulatio, communicatioq; in Liberorum generationem dicitur. Maritus uero uocatur, qui duxit, uel Vir, Sponsus, cohabitans, ad nuptias perductus: Sponsa uero, Vxor, Mulier, cohabitans, Nupta, et his similia. Et ducere, de Viro: nubere uero, de Muliere dicitur, non γαμηθῆναι. Qui uero ducere cupit, Sponsus futurus uocatur à nonnullis, ut & à Phrynicho Comico: Quemadmodum et Nuptura, futura Sponsa dicitur. Melius uero hoc est, quod Sophocles Μελλόγαμον uocauit. quam etiam ταλίδα nominat, loquens de Hæmone sic: Dolens sanè de nuptura Virgine, uenit Antigones ad famulum fraudulentia, de concubitu ualde tristis: Virum uero, Μελλόποσιν uocauit.

V DE INNVPTIS.

COelibes porro, uocant Innuptos. Sponsaliũ uero, & matrimonij contemptorem, appellabis Puerorum Amatorem, & muliebre horrentem commercium. quem etiam, Mulierum osorem dices: sicut contrariũ huic, Mulierum Amatorem nominamus. Huius etiã ordinis erit, iungere matrimoniũ, affinitatẽ cõtrahere: et, Vxorem repudiare: et ipsa res, repudicum, repulsa; et repudij iudiciũ, affligere: afflictionis pœna, dotis, seu tritici. cõtrà uero repulsa, & iudicium de Viri repudio. Porro Mulier à Viro sola relicta, Vidua dicitur: sicut et à Muliere relictus, Viduus est: Vnde Χηρωσταὶ dicuntur, qui generi deserto in hæreditate succedunt. His etiam congruit, innuptus, nuper Nuptus, multa matrimonia cõtrahens, Muliere carẽs, Mulierũ Amator, Cœlebs, et hi similia. Nõnulli uero Nouorũ Comicorũ innuptũ, Ἀγάμητον uocauerunt. Aristophanes porro Cœlibem, Ἄγυνον: Phrynichus uero, Tantus Senex, sine prole, et Vxore carẽs: Sed nouũ Maritũ Amipsias, Νεογάμην nominauit: Virorũ Amatrix, Viros odiẽs, à multis Vir

ginibus

ginibus petitus, multas Sponsas habens, à multis petita Procis. Ἄγαμος uero, Νεόγαμος, et πολύγαμος, cōmunia sunt etiā cū Mulieribus. Fuerunt autē cœlibatus actiones multis in locis. Serotini uero, aut mali matrimonij iudicium, fuit apud Lacedæmonios.

DE IMPRAEGNATIONE. VI

CVm uero nuptias, Liberorum procreatio, & educatio sequatur: Propria huic fuerint, impraegnare, tumefacere uterum, impleri, uterum ferre, concipere, partus dolores pati, parere, abortum facere, Lucinæ uota facere, puerperium uocare. Non parientem autem, sterilem uocabis. Generatione, & Liberis carentem, iuxta Herodotū: Plato hanc, etiam Ἄλοχον uocauit. Anacreon autem, δίτοκον uocauit, quæ bis peperit. Dices præterea, nutrire, enutrire, lactare, lactantē, lac copiosum, almū, abundans. Lactem uero non habere, nōnulli lactis carentiā uocarunt. Lacte nutrire, mammillam præbere, mammā adhibere, lactare, sugere. Lactantem uero Nutricem, Eupolis θηλάστριαν nominauit. Nutrix, lactans, Nutritor. quibus hi qui nutriti sunt, Alumni dicebantur.

CAPVT QVARTVM, DE CIVIBVS, PEREGRINIS, ET QVAE AD hos pertinent. I



HAec uero sequitur, Ciuis. Conciuis autem non celebre est, licet Euripides in Heraclidis, & Theseo hoc usus sit. Melius uero est, urbanus, Patrius, Indigena, nostras, eiusdem Gentis, incola. ἐνδήμιος enim, quod Indigenā significat, Poëticum est. Hæc uerò αὐθιγενὴς, ἐπιγενὴς, & ἰθαγενὴς, sordida sunt. Tum uero meliora sunt, Conterraneus, Domesticus, Contribulis, popularis. Tribulis, qui eandem nobiscum tribum habet, & nobiscum publicis fungitur officijs. Et Dij Tribules, et amicitiæ Præsides. Sacrum autem, in quo conueniunt, tribunitium uocatur: Ipsa uero congregatio, tribus: & hi singuli, tribules. Atque ouis seu capra, tribulis, quæ in tribubus immolabatur. Tum etiam φράτορες dicebantur. Tribus porro erant duodecim,

& in ſingulis triginta genera, ſeu familiæ. quarum ſingulæ triginta conſtabant Viris, qui omnes eodem lacte nutriti, & iiſdem initiati ſacris uocabantur. Vini uero in Pueros, in tribus inductos lar
3 gitio, * οἰνιςήρια appellabatur. ſacrificium, autem pro illis obla-
Vinitoria tum, μεῖον & μειαγωγεῖν, eſt ſacrificium hoc inducere. ſed ita uocatum eſt uel quod de hoc cauillabantur, ut minime neceſſario · uel quod prohibitum erat inducere, ne certarent, neque in litem inciderent uel tumultum. quoniam hi quidem nihilominus contendebant, illi uero inclamabant Μεῖον, non tamen ipſis legis modum excedentibus. Dices etiam, eiuſdem portionis exiſtentes, et participes. hos uero Portionum Principes, et compoſita uoce Συμμοιράρχας, Hyperides uocauit · ſicut et tribuum, Tribuni dicuntur. Qui uero mecum in eodem habitat Populo, eiuſdem linguæ, eorundem morum, earundem legum, & eiuſdem conſuetudinis eſſe dicitur. Barbari uero ſe mutuò non Ciues, ſed Patrios uocāt · Sed Archippus, et Cōpatrios dixit. Plato autē in Legibus etiā de Græcis loquens, Patrios uocauit. Contrarium autē eſt, pere
1 grinus, alienus, alienigena, alterius Populi exiſtens, alienâ Gente progenitus, aduena, extraneus, alieni Populi Ciuis, alienâ lingua utens. Externus uero, magis Poëticum eſt · hoc tamen Plato uſus eſt. Inquilinus, qui inquilini tributum ſoluit. quod erat drachmarum duodecim, ærario · & trium obulorū, Scribæ. Inquilinos por-
Nā in Pa- ro, Scaphigerulos · & Mulieres eorum, Aquigerulas uocabant. u-
nathenæis troſq; ſcilicet, ab officio nominantes. Dices etiam, aliunde adueni-
ſcaphas fe ens, peregrinans. Et ſi quis nō Ciuis exiſtens, tamē Ciuis eſſe pu-
rebant. tetur, ſubdolè inſcriptus, et aſciticius uocabitur. talem uero Noui Comici, Adulterinum uocauerunt · &, Subdole Ciuem effectum: Veteres, Suffuſum · ſicut & Subdole in Ciuium album ingreſſum dicunt · & ut Ἀποφύλιον, tribum non habentem uocant. De iis uero qui tributum non ſoluebant, nec Tutore utebantur, ἀπροςασίου iudicium habebatur. nonnulli autem eorum Immunes, et idem tributum uel æquale cum Ciuibus pendentes dicebātur · quibus ſcilicet hoc decreto conſtitutum erat. Res autē ipſa, tributorū æqualitas

litas dicebatur. Sed Δημοποιηταὶ uocantur, quibuſcunque communi decreto ciuitas contingit. hoc etiam In Ciuium numerum inſcribere, Philiſtus uocat: hi autē à Platone, & Noui Ciues nominantur. Inordinati uero dicuntur, qui inter Inquilinos ſcripti non ſunt, nec tributum ſoluunt, neq; ſcapham ferunt. Sed contra ſubdole inſcriptos, male uſurpatæ ciuitatis actio, et Δωροξενίας, ſi Iudices corruperint, habetur. Sed cōdemnatus, decretro repulſus, et tribu remotus dicitur. Et uerba ſunt, ſubdolè inſcribi, male uſurpatæ ciuitatis condemnari, ſubdolæ inſcriptionis reū eſſe, à tribu remouere, decreto excōmunicare: hoc uero Iſæus, etiā Ablegare uocat. Huc etiā pertinet, extorris. Plato uero, Vrbem extorrem uocauit, quæ urbs amplius nō eſt. Peſſimi autē ſunt, Theopompi Scriptoris Exules, Excommunicati, & Ab Athenienſibus deſciſcentes: Peregrinum uero in aliam uenire urbem, peregrinari, & hoſpitari uocauerunt. Vnde ipſum diuerſorium, Hoſpitium appellarunt. Θρασυξενία autem eſt, ſi hoſpes audaciā exercuerit. Sed & Hoſpitis deceptio, apud Euripidē dicitur. Et Hoſpicida, Hoſpitiſq; interemptor, apud Herodotum: Peregrinorum uero Dux, Ξεναγὸς dicitur. Hoſpites autē alere dices, ſecundum Demoſthenē: Et Hoſpitiū nutritio, apud Hyperidem. Et Hoſpitio excipere, quod nōnulli Veterum pro conuiuari dixerunt. Demoſthenesq;, Voce peregrina uti dixit. Iſæus uero, Aliena uoce inquit. Et Munera hoſpitalia, Demoſthenes Xenophonq; dixerunt. Ipſum autem diuerſorium, Plato Hoſpitiū uocat. His etiā proxima ſunt, Hoſpes publicus, hoſpitalitas, Hoſpes mutuus, peculiaris Hoſpes, hoſpitalis, ex hoſte Amicus factus, inhoſpitalis: et apud Thucydidem, Hoſpes uoluntarius. Πρόξενος autem eſt, ſi quis publicam urbis legationem hoſpitio excipiat, in aliena ipſe ciuitate exiſtens, ut ipſis ibidem hoſpitium, congreſſum Populi, & ſedem in theatro procuret. Facit hoc etiam ἐθελοπρόξενος, qui publicum et proſcriptum habet hoſpitium. Hoſpes uero priuatus eſt, qui priuatim aliquo Hoſpitum, tanquā Amico utitur: quemadmodum Pericles Archidamo, ei hoſpitium curans, et alia eius negocia adminiſtrans: ſimile & hic ab illo

ferens officiũ, si quãdo ad ipsum uenisset. Ἀπόξενος uero nonnullis idem, qui priuatus Hospes dicitur. secundũ alios autẽ est, qui genere quidẽ, peregrinus: secundũ honorẽ uero, Ciuis urbanus existit. nonnullis tamẽ uidetur esse, qui ipso genere Ciuis est: opinione uero, peregrinus: sicuti Danaus Argiuis uidebatur, ab Io * Graecia genus ducens. Δορύξενος autem est, qui ex belli congressu in alicuius cognitionem peruenit, seu Amicus factus est.

Argiua

CAPVT QVINTVM, QVECVNQVE DE AMICIS, IGNOTIS, ET Hostibus dicuntur.



His porro consequentia erunt, Amicus, Socius, notus, Familiaris, Necessarius, in societatem assumptus, domesticus, cohabitãs, unanimis, coaequalis, simul uiuens, Cõuictor, Cõmensalis, Confoederatus, Cõtubernalis, Coaetaneus, Aequalis, et qui mea opera utitur, & cuius ego opera utor, * Et Demosthenes alicubi inquit, Et si quis alius eo utens: neque oportet addere, Amico. Ex horum quoq; numero est, Socij amans, Amicis abundans: amicitia, societas, necessitudo, cõmercium, familiaritas, cognitio, unanimitas, cõsuetudo mutua, cohibitatio. quae uero ab alijs deriuantur, dura sunt. Sed Coaeuitas, Poeticũ est. Amicus uero, hosti contrarius est. Et amabilis est, qui Amicis uti nouit. à quibus aduerbia sunt, amicè amatorie. προσφιλῶς uero, Xenophon dixit: et Amabiliter, Thucydides: Isocrates autẽ, amicissimè. sed Amicorũ multitudinẽ, & Paucitatẽ, Antiphon: et Multis Amicis stipatus, Hyperides: & Pluribus comitatus Amicis, Lysias: Porro cõtraria sunt, incognitus, ignotus, insolitus, hostis, commercium fugiens, diuersus, alienus, alieno modo se habens, abalienatus, infestus, odio habens, cõtrarius, osor, inimicus, aduersus, discors, dissentiens, suspectus. insidiatorie, malignè, perfidè, hostiliter. Hostilem uero, dixit Cratinus: Amicis carens, cõmercia horrẽs, difficilis ad amicitias, Sociorum osor, osor hominum, inhumanus. Et ignobilitatem, dissuetudinem, hostilitatem, alienationem, dissidium, inimicitiam, odium, inuidiam,

& qui me utebatur

inuidiam, perfidiam, suspicionem, insidias, malignitatem, Sociorum odium, inhumanitatem, & hominum odium huc numerabis.

CAPVT SEXTVM, DE PATRIAE AMATORE VEL OSORE.



Ciuitatis Amator dices, & Populi Amicus, popularis, mansuetus, iustus, beneuolus in urbẽ, in ciuitatẽ promptus, honorũ studiosus, magnanimus, Populi amator, magnificus in rempublicã et ingeniũ ciuitatis amans, Populi amans, populare, blandũ, aequum, beneuolum, promptum, honorum studiosum, magnificum. Et Populi amor, reipublicae studium, mansuetudo, aequitas, beneuolentia, promptitudo, honoris studium, magnanimitas & populariter, mansuetè, aequiter, promptè, ambitiosè, amicè in populum, magnanimiter, & beneuole. Sed contraria sunt, ciuitatis osor, Populi osor, contemptor, gloriosus, arrogans, tyrannicus, imperiosus, sordidus, difficilis, sceleratus, innouator, nouarum rerum studiosus, alienatum ab urbe animum habens, decretis publicis non acquiescens, aequum non amans: despuens multos, excrementa & mendicos uocando.

DE SVMPTVS FACIENTE IN rempublicam II

Dicere etiam licet, Choragus, triremis Princeps, tribuũ Hospes, tribum cõuiuio excipiens; uiscerationes distribuens; distributiones dans, largitiones, collationes nõnullis Filias despondens; de substantia sua tributum pendens, opes suas in rempublicam consumens, uoluntarius conferens tributum, uolens, sua sponte pronus, spontaneus, seipsum iubens, iniussus, largitiones faciens, urbi uiuens, publica obiens munera, sua in publicis muneribus consumens, Gymnasiarcha, gymnasiorum Praeses. Ipsae uero tes, choros ducere, triremibus praeesse, tribus conuiuio excipere, argiri, distribuere tributum pendere, dare publica obire munera, consumere sua in publicum, gymnasijs praeesse. Substantiam uero inconsumptam, dixit Isaeus.

CAPVT

I CAPVT SEPTIMVM, DE AMANTE ET AMATO.

AMATORIA VOCABVLA AVT, QVAE AB AMANDO NOMINA.



Ices porro, amare, diligere, naturali amore prosequi, ab aliqua uinci, circa aliquam studiosum esse. Diuinè, detentiuè, flagranter, ardere desiderio, incendi, succendi, comburi, ab aliqua pendere, supplicare, supplicem esse, intendere, ab aliquo suspensum esse, in aliquem deflagrare, suspirare, seruire, sequi, adhærere, ad alicuius nutum pendere, temere obuiam progredi, inuocare, deperire, amori operam dare, puerili amore detineri, Mulierum desiderio tangi, in hoc intentum esse, languere, dolere, uigilare, uulnerari, capi, adhærere alicui, et Amator. Corriualis, et Aemulus, ut Plato inquit. Nescio tamen, an & concupiscens dicatur. diligens, seruiens, colens, amans, seruus spontaneus, pius, afflatus, detentus. insuper Amator, et laudator. pulchritudine uictus. Pie se habere, suspensus, pendens, flagrans, ignitus, ardens, sequens, comes, supplicans, supplex, concidens, occurrens, rogans, Puerorum amator· Cinædus, ut Teleclides inquit. Et Puerorum amori operam dare, dixit Plato Comicus: Et Iupiter Puerorum Amator, apud Teleclidem fictus est. Mulierum Amator, in Mulieres deperiens, in Fœminas furens, languens, uigilans, curiosus, uulneratus, arcu transfixus, captus, recumbens, adhærens. Et Mulieres Amatrices, uocauit Eupolis· et Virorum amantem, Aristophanes: Amatus præterea dices, et amata·*Puer adamatus, et adamata· Amasius, Amica · dilectus, & dilecta. Pulcher, perpulcher, pulcherrimus, amabilis, maturus, alliciens, pelliciens, flores, floridus, lucens, relucens, splendens, spendidus, amabile emittens. Matura, florens, florida, lucida, pellucida, amabile cernens. pulchra. perpulchra, pulcherrima, amabilis. Venustas, maturitas, flos, floruletia, lux, splendor, iubar, pulchritudo, amor, desiderium, concupiscentia, cupido, illecebra, amor mutuus. unde redamans, & redamator apud Eupolidem uero, Redamatus: Aemulari autem, & zelotypus, de Pueris uenustis, Mulieribus, & omnibus adamatis dicitur. His etiam conuenit,

*puerilia colens.

uenit, amatu dignus, & à multis amatus * tam comparatiuè, quàm superlatiue. &

CAPVT OCTAVVM, DE DOMINIS, ET SERVIS, *.

I ET QVAE AB IPSIS DERIVATA

Dices praeterea, Dominus, dominãs, Herus, Possessor. Phrynichus enim in Satyris Dominum, Possessorem uocauit. emens, uendens. Et Herilis Filius, uel Alumnus Domina, Hera, possidens, emens, uendens, Alumna. Nequaq̃ enim δεσπότειραν, aut δεσπότιν adprobo · hoc quidem Sophoclis, illud uero Euripidis: Sordidißimum uero, quod Noui Comici Ἀπφία dicunt & Ἀπφάριον, quae sunt nouae Dominae blanditiae. Ipsa uero res, dominium. Et aduerbiũ, heriliter. Et uerbum, dominari, & dominium exercere. Plato uero pro dominari, δεσπόζειν dixit. Lysias etiam, Domino carentes dixit · et Mancipia Heri amantia, Herodotus: seruus, serua. Δουλὶς uero, quod Hyperides dixit, non celebre est. Domesticus, domestica · famulus, famula. Domesticorum uero multitudo, familia · famulatio enim, durius est. Sed & Seruitus dicitur, iuxta Thucydidem: Ipsorum autem officium, seruitus, seruile, magis seruile. Seruile uero, etiam in comparatiuo gradu Xenophon · & in superlatiuo, Cratinus dixit. Et Seruituti omnino subditus, Xenophon: Et in seruitutẽ redigere, seruitute mulctare · et Seruitute mulctatus, apud Thucydidem: Et famulatus, δουλοσύνη enim Ionicum est. & opus seruile. Ac Seruilitas, dixit Theopompus Comicus · & Seruulos, Metagenes:

DOMESTICA NOMINA.

II

Plato, Minister, famulus, argente emptus, emptitius, uerna, domi nutritus · quae uero huic opponitur, cubicularia, uel domi genita nominatur · Conda enim, fidei concreditae nomen est. Famulam uero, Lysias Puellam uocauit. siquidem ambiguũ est, nũ aetatis, uel fortunae nomẽ sit · sic enim in Libro de Callij iniuria loquitur, Egrediens Puellula fores aperuit. Puerulum uero ex uernis natum, uernaculũ nominauerunt. Famulo autem nuper empto bellaria quaedam infundebãt, quae καταχύσματα dicebantur. Mancipia,

Mancipatio, apud Hyperidē: unde mancipare, mancipatus: et Mancipantes, apud Thucydidem: Et Seruilis, apud Platonē: atq; Seruiliter, apud Xenophontem: Mancipantes, seruiles concupiscentiæ: et Mancipiorum plagis obnoxia, apud Eupolidem: Mancipiorū uenditor, seruilia corpora argento commutata: & à lapide forensi, à foro uenalium, à spoliorum uenditoribus. Mango uero est, qui liberum in seruitutem subigit, aut alium famulum subiugat: et iudicium contra talem, plagij est. Corpora autem non simpliciter dices, sed seruilia corpora. Serui uero apud Atticos, Pueri dicūtur, etiāsi seniores sint. Λάτρις autem, et pedissequa, nihil ad nos pertinet. Loci porro ubi puniuntur serui, molæ, carceres, pistrinæ, granaria, & molendina. Qui uero cædunt, uerberatores, & flagellatores: sicut cæsi, mastigiæ dicūtur. Flagello uero indigere, Eupolis Μαστιγιᾶν uocauit. Flagella præterea sunt, ex setis suillis facta, lora, scuticæ. Ipsum uero opus, flagellare, uerberare, cædere, dorso multas infligere plagas, ferire, pulsare, incutere. Hyperides autē, A columna suspēdere dixit. Excoriauit: Vnde μωλώπων nūc dicitur, cutim habere tumidam: de his uero, excoriare non dicitur. Huius autem est ordinis, seruorum amans, seruis stipatus, seruis carens, seruus ultroneus: & Seruitutis impatiens, quo nomine Lacedæmonios Isæus uocat. Et Εὔδουλος apud Pherecratem, qui bene utitur seruis. Et Comœdia, Seruorum Præceptor inscripta. Apud Cratinū uero, Malus seruus dictus est. Spontanea seruitus, seruorum abundantia, seruitus perpetua. emi, cōparare, emere, uendere, uenditores, Mercatores, fora mancipiorum. emptus, et empta. Et ὠνητὴν, ut Isæus: Et Seipsum in seruitutē uendens, ut Dinarchus: Ad seruos porrò ptinet ipsa res, seruitus: et uerbū, seruire, et in seruitutem redigi. Et Seruilia, apud Demosthenem: unde etiā aduerbiū deriuatur, seruiliter, & famulari, & in seruitutem reducere, & quæcūq; ab his formātur. Et Simul in seruitutē agere, apud Hyperidem: Et Conseruientes, apud Dinarchū: sed Lysias, Conseruos uocat. Euripides uero, & alij plures, hunc ὁμόδουλον appellant. Nōnulli quidem, ὁμόδουλον esse putant, qui eiusdem est conditionis:

nis conseruum uero, qui eidem seruit Domino. Domestici uero, et Nomina domestica, apud Platonem: Poëtæ autem etiam alios familiares, Domesticos nominarunt, ut cum columbam Domesticam uocant. Ministri autem, et Mercenarij, liberorum sunt nomina, ob paupertatem mercede seruientium.

DE SERVIS SECVNDVM REGIONES. III

MEdij uero inter liberos, & seruos, sunt Lacedæmoniorum, *Helotes & Thessalorũ, Penestæ Cretensium, Clarotæ, & Mnoitæ Mariandynorum, Doryphori Græcorum, Gymnites & Sycioniorum, Corynophori. Ex Helotibus uero manumissos, Νεοδαμώδεις Lacedæmonij uocant. Sed seruorum qui manumissus est, Libertus; & libertati restitutus dicitur. Et libertate donare, & manumittere & libertatis concessio, seu manumissio. Demosthenes etiam, Libertas, seu Libertinas leges dixit. Contra deficientes autem, rebellionis actio est. Dicere etiam licebit, pœnam soluere, argentum afferre, permutare opes. 4

CAPVT NONVM, DE NVMVLARIIS, FOENERATORIbus, & reliquis. I



NVmularius, Argentarius, argenti permutator, cãpso, mensæ assidens. Τραπεζίτης uero, canis est mensæ adstans. mensa numularia, mensæ pignora. Mensam autem Demosthenes, etiam Lignum uocauit. hanc & tabulam nominabant. Argenti permutatio, quod & cambiũ dicitur. Pignus, arrhabo oppignorarẽ, debere, mutuum accipere, fœnerari, pecuniam credere. Pignus deponens, dicitur debitor. Arrhabonem positũ habens, est fœnerator. Et debiti * usuras, debita, elocationes, credere, uadimonia, debita nautica. ὀφλήματα autẽ, & ὀφλεῖν de ijs dicitur, qui pecuniaria mulcta damnati sunt. Terminos statuere regionum. lapis uero erat, aut columna quædam ostendens, quod locus esset ære alieno obstrictus. de hoc autem dicebant, locus signatus est ut contrarium eius est, non signatus. Locus autem ære alieno obstrictus,

* usuræ

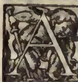
etiã oppignoratus dicitur. Χρήστης uero, proprie est debitor, sæpenumero uero etiam creditor. hic autem et fœnerator, usurarius, & fœnerans dicitur · unde Fœneratur huic argentum, apud Hyperidem dictum est. Vsuras colligens, fœnerator dicitur · ille uero, debitor, ære alieno obstrictus uel obligatus dicitur. Summa uero pecuniæ, sors. Effectus autem, fœnus, seu census uocatur. Sed qui ad constitutum tempus non retribuit debitũ, diei transgressor · ipsum uero opus, præfiniti diei transgreßio uocatur.

CAPVT DECIMVM, DE ARGENTO PROBATO, VEL ADVLTERINO.



Rgentum probatum, insignitum, legitimum, purum, non mixtum, intemperatum, non adulteratum, signatum, certum, solenne, sincerum, incor ruptum, dolo carens, intactum, tutum. Contrarium autem est, reprobum, reprobatum, adulterinum. unde & ipsa res, adulteratio · et Adulterata, apud Platonem, sicut et Adulterans: falso signatum, deprauatũ, signo carens, subæneum, perperam sculptum. Argentum uero, etiam pecunia uocatur, & moneta · quemadmodum & aurum. Argenta plurali numero, minime dicunt Attici, licet à nonnullis hoc dictum sit. Dicitur etiam, monetã scindere, signare, sculpere, insculpere, & formare.

CAPVT VNDECIMVM, DE AVRO, ARGENTO, ET METALLIS.



Rgentum, metalla, aurum effodere, fodere, dissecare, excindere, metallorũ excisio. Mediæ uero quas relinquunt columnæ, metallorum Fossores, ad terrã sustinendam, μεσοκρινεῖς nominantur. Terra subaurea, terra subargentea, purificatio auri & argenti. aurum incoctum, sincerum · argentum purum, purificatum, argentũ Ariandicum, Et Darici numi à Dario, tanquam ab ipso accurate facti ad auri purgationem. Probatum etiam est aurum Gygadum, & stateres Crœsei. Aurum, argentum, auricalchum, ferrum, stannum, plumbum, uitrum. Auri fodina, argenti fodina,

dina, ferri fodina. aurum conflare, fabricare, Aurifex, Faber ærarius, Faber ferrarius, plumbum fundere.

CAPVT DVODECIMVM, QVOMODO QVIS ELOQVATUR MVLTUM. I



Vstum, ingens, infinitum, ineffabile, immensurabile, innumerabile, inenarrabile, permultũ, plenum, incredibile ob multitudinem, inexplicabile, permagnum, magnum, magnitudo, ingens, maximum, immensum, indecens, prægrande, grande. Et contrarium, paruum. paucum, breue, mensuratum, commensurabile, numerabile.

CAPVT TREDECIMVM, DE SEDENTE, STANTE, SEDIBUS, & RELIQUIS. I



*Ices porro, stetit, quiescit, manet, intrepidus est, conquiescit, quietem capit, in quiete est, remanet, permanet, immobiliter, immobilis est. Stans, status, erectus stando, quies, mansio. Sedet, considet, residet · & Residens, ut Plato: Xenophon uero Ἐκάθισεν, pro cõsidere dixit· Καθήμεθα uero, pro considemus, Demosthenes: Et Καθῆσο, pro consedit, dixit Plato: Et cathedra, sedes, scamnũ, sedile, sella, thronus; sella flexilis· Scabellum enim, durum est· transtrum uero, alterius significationis est. puluinar· sic autem nominatur & statuarum basis. unde deriuantur, iuit, iuisse, & quæ ab his per præpositionum appositiones formantur. * pedibus porrectis seu sublimibus sedens, & pedetentim discedens. Περιβάδην autem, est alternatim pedes permutare. Θακεῖν uero, quod sedere significat, non ad nos pertinet · sedens uero, * considens & collocatus. De stantibus porro dices, coniunctos utrosq; pedes habens, alterum pedem prætendens, distans· surgit, consurgit, exurgit, resurgit, discedit. Sed dicitur quoq;, statuarum statio, & euersio · et urbis euersio, quæ et Vastatio apud Demosthenem dicitur.*

(margin: & ; collocans)

dicitur. Et Hæc loca deuastauit, ut Thucydides: Similiter & murorum demolitio, & ædificiorum subuersio.

CAPVT DECIMVMQVARTVM, DE PROFICISCENDO.



INcedit, incedens, pedetentim, incessus, ingreditur: & Itinerarius, apud Aristophanē: Apud Cratinum uero, Gressus: Apud Platonen autem Philosophum, Gradus: Ex apud Thucydidem, Ad numeros βαίνειν, pro incederēt. Proficiscitur, proficiscens unde etiam profectio, et πορίαι, pro uehiculis. præcedit, præcedens subsequitur, subsequens. Est uero idem, quod ducitur, & ducit & ascensus, & ascensores, & equi ascensorij. Atqui qui ascendentibus auxilio sunt, eleuant ipsos rectis manibus. Descendit, decedit, et demigrabit, de futuro tempore dicitur. Accedit, circumambulat. unde & dicitur, deambulando currit, et cursus. Currit, currere cupit, quietus, circumambulans, festinus, sedatus, & festinantia, celeriter incedit, & tarde obambulat uel sensim, & celer deambulator, & quæ his similia sunt. Et illud Hesiodi, προβὰς ἰλῶ, id est Eundo; In alia autem significatione est, scandere, progredi, ascendere, descendere, conscendere & ascensores nauium, & ascensores equorum admissariorum in armentis.

CAPVT DECIMVMQVINTVM, DE EO QVOD EST FERRE, ET FERRI.



FErt, fertur, sarcina, portatores, ferendo, gestatio elatio, quod tam ad uasa, quàm ad funera attinet. Corollarium autem est, quod mercedi additur, ut Thucydides usus est. Sed ἀποφορὰ, nō modo ablationem, sed sarcinarum abiectionem quoq; significat. Et uentorum reiectio, & spiritus ad sapores applicatio. De ijs uero qui portant dices, leuare, sustolli, ferre, auferre, portare, releuare.

CAPVT DECIMVMSEXTVM, DE DVCE ITINERIS, ET VIIS.



Viæ porro Dux, deductor: ductor enim, uulgarius est. Plurali etiam numero, deductores, & conductores, dicendū est. subductor, eductor, præcedēs, Princeps. Et Transductor, apud Cebetē, & Tragœdos. Dices præterea, uiam monstrare, uiam ducere, præire, ostendere uel explicare, deducere, uiam indicare. Res uero ipsæ, uiæ explicatio, enarratio, monstratio, deductio, indicatio, ductio, & his similia. Via autem dicitur, inuia, difficilis, ardua, non trita, solitaria, obliqua, obscura, aspera, inconspicua, difficilis transitu, accessus, deserta, remota, ab hominū commercio semota, difficilis incessu, difficilis aditu, difficilis inuentu. accessu facilis. Equis uero, curribusq; inuiam, uocat Herodotus: Montana, ardua, sublimis, & huiusmodi alia, in primo Libro habes. Contrarium uero, facilis trāsitu, recta, prætoria uia, curulis, uehicularis, equitabilis, equisonans, cursui patens, plana, manifesta, conspicua, clara, trita: calles, trames lenis, frequens, publica, leuis. Quæ uero hisce conueniunt, prior Liber De locis equitabilibus continet.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM, DE GAVDIO, TRISTITIA, & luctu in morte.



Gaudium porro dices, uoluptas, hilaritas, animositas, lætitia, iucunditas, bona dispositio, fortitudo, beneuolentia, animæ uoluptas, delectamen, delectatio, fruitio. περιχαρεῖα uerò, immodice gaudere significat. Gaudere, delectari, lætari, bono animo esse, hilarem esse, fortem esse, florere, delectationem sumere, frui, exhilarari. huius uero uocabulū rem ipsam significans nō extat, sicut nec à lætari nullum existit. Sed & aduerbia sunt, iucunde, suauiter, hilariter. quæ autem ab alijs formantur, praua sunt. Participia porro, delectās. insuper, et delectauit. Lætatus etenim, Ionicum est. Et lætatus est, rarius quidem apud nos inuenitur: sed

Anacreon Ionius, & Poëta hoc usus est. Tum etiam, exhilaratus, & exhilarauit, et gaudens, delectatus, exultans, animosus, hilaris, gauisus, gaudens· Et pulchrum ab his formatum nomen, θυμήρες, id est gratum, uel iucundum. Nimirum his etiam conueniunt, tristitia carens, & hilariter. Plato uero, Tristitiæ expers · sicut & Sophocles, Tristitia intactum dixit. Tristitia, molestia, dolor, mœror, animi difficultas, seueritas, molestum, fastidium, anxietas, mœstitia. Sed περιωδυνία magnitudinem immensi doloris indicat. Et tristari, mœrere, dolere, animo deficere, animo grauari, affligi, angi, fastidire· atq; tristè, doleriter, mœste, moleste, anxie. Βαρυθύμως uero, non dices· difficulter uero, & fastidiose· In alia porro significatione dices, passio, luctus, infortunium, calamitas, improsperitas, infelicitas, infelix & malus rerum successus, & his similia· pati, lugere, infortunio uexari, infelicẽ esse. Thucydides etiam, Mala Fortuna uti dixit. in calamitate esse, calamitati incidere, malum sortiri euentum, & cum luctu aliquid facere· infeliciter, infortunate, & calamitose. Est etiam alterius significationis, lachrymare, deflere, deplorare, miserum esse, lugere, plorare, flere, lachrymas fundere. Xenophon alicubi & Lugens dixit, quod Poëtis usitatius est. Consulere, consolari, *alleuiare, exhilarare, sustollere, restituere, incitare, animũ addere, erigere, refrenare. Solatia, consolatio, solatiũ, alleuiatio. Et Leuamen, apud Thucydidem: Animi restitutio, moderatio, erectio· recreatio, à quo uerbum nullum extat, quemadmodum etiam à nonnullis uerbis non extat nomen. Orationes etiam uocabis, consolatorias, mitigatorias, animũ restituentes, & moderationem docentes, & si quæ his similia sunt. Dices quoq;, Orationes funebres, tristes· Elegiæ, Epigrãmata. Damnum uero, ægre consolationem accipiens, facile consolationem recipiens, consolationis expers· congaudere, delectari, collætari. Isocrates uero dixit, Congratulantes nostris calamitatibus, pro gaudentes ob nostras. Insultare, deridere, subsannare. Nomen etiam apud Thucydidem est, Illusi · sicut et deridiculi dicũtur. Sed quod apud Posidippum est, ἐπιχαρμα, durum est. Philonides uero, alienis gau-

*effici solatio.

nis gaudentē calamitatibus, Ἐπιχαιρέκακον nominauit. uerum & hoc sordidum est. Quare non nominibus, sed participijs uti consultius est. Sed ὢν χαιρέκακος, id est alienis malis gaudens, usitatius est.

CAPVT DECIMVMOCTAVVM, DE FOELICITATE.



Ortuna, fœlicitas, prosperitas, fœlix rerum successus. congratulari, congaudere, simili rerum fœlicitate uti, aut indignari, uel inuidere.

CAPVT DECIMVMNONVM, DE SEPVLTVRA, ET EXEQVIIS.



Ices etiam, sepulchrum, monumentū, memoriale, tumulus, loculi, urnæ, scyphi, lintres, aggeres. tumulari, tumulum erigere, tumulum inducere, statuam erigere, Epigramma inscribere, libamina infundere, exequias persoluere. Exequiæ, iusta, propositiones, elationes, nonæ, trigesimæ, natalitia, funeralia. hæc etenim, in curam defunctorum solennia sunt.

CAPVT VICESIMVM, DE FLVMINIBVS.



Luuij uero, magni, ingentes, profundi, lati, perennes, semper fluentes, perpetui, indeficientes, non imminuti, γωμιαῖοι, undabundi, ualidi, nauibus transeundi, nauigabiles, nauibus traijciendi, non permeabiles, uiolenti, impetuosi, rapidi, ualidi. Et integra sententia dices, quos nemo sine nauibus traijceret. immeabiles, nisi nauium auxilio. quos pernauigare propter magnitudinē laboriosum est, æquales mensura, mari similes. reluctantes, periculosi. Contrarium uero, torrentes, aquæ fluxus, meatus innauigabiles, pedibus transeundi, infra tibiam fluentes, infra genu. ne genu quidem madefaceres.

u CAPVT

I CAPVT VICESIMVMPRIMVM.

DE AEGROTO, ET SANO.



De ægroto dices, laborauit, infirmatus est, ægrotauit, debilitatus est, emollitus est, molliter se habuit, et similia & laborans, infirmatus, ægrotus, debilitatus, emollitus, infirmus. Thucydides autẽ ægrotantem, Laborantem appellauit · ut Morientem, & laborantem lamentabantur: Ipsæ autem res, labor, infirmitas, morbus, ægritudo, debilitas, mollities. Sed aduerbia sunt, laboriose, infirmiter, ægrè, morbide. Νοσωδῶς uero, non gratum est auribus. Aegrius unde & morbida regio, et ægra dicitur. Morbosum autem, planè Comicum est. debiliter, molliter, mollius. Licet etiam tota sententia dicere, Mala dispositione corporis utor, ægre meum sustineo corpus, debilius se corpus habet, corpus infirmitate languet · Multa uero nomina, ex huiusmodi inquirere liceret.

II

DE MORBO.

Dices præterea, morbosus, morbidus, languidus, infirmus, et his similia. Alia porro huc pertinentia, ad lectum pronus, decumbens · Ab his uero nec rei ipsius uocabulum, nec aduerbiũ, neq; uerbum, nec participium inuenire licuit. His etiam non incongruũ sit, lætaliter laborare · Et Herodotus, Lætaliter cruciabatur: cuius contrarium Εὐθανάτως, Cratinus dixit. Anima uero deficere, à Thucydide dictum est · morientes autem, ipse Laborantes nominauit. Ad mortem inclinauit, dubie laborauit, periculoso detentus est morbo, breui momento constitit uel parua spe, desperauit · His etiam conuenit, morbus rediјt, reuertit, cõuersus est, subuertit. Contrarium autem est, saluum esse, sanum esse, ualere, corroborari, incorruptum, insenescibilem, morborum expertem · unde & Annum morbis carentem, Thucydides uocauit. Quod autem morbis obnoxium non est, Sophocles etiam Ἀνόσητον dixit. eundem uero, & ἄπονον nominabis. Et res ipsæ, sanitas, robur, salus, morborum & dolorum carentia. Et aduerbia, sanè, ualidè, saluiter. Ipsa autem nomina, sanus, ualidus, saluus, incorruptus, non laborans,

laborans, molestiâ carens. Sed de ijs qui à morbis resurgunt, dicitur, recuperauit animam, reuixit, reualuit, respirauit, refocillatus est, recreauit, resurrexit, consurrexit, uitæ restitutus est & uitæ ipsum restitui, morbum depuli, & morbo liberaui. & reualescens, respirans, refocillatus, recreatus, resurgens, reuiuiscens. Dices insuper, requieuit à morbo, relinquente ipsum ægritudine, infirmitate in melius conuersa, ad melius inclinauit, et alia huiusmodi & uixit, atq; superstes. Et Puerulum superstitem, dixit Isæus: De ægroto autem, Curare dixit Xenophon.

CAPVT VICESIMVMSECVNDVM, DE EO QVOD EST DITESCERE, & pauperem esse.



Ices præterea, diues, fœlix, opulentus, diuitijs abundans, fœlicem habens opum rationem, prædiues, magnas habens diuitias, opum magnarũ Dominus. Plato autem in Legibus, etiam Omnium ditissimus dixit. Sed Eupolidis πλούταξ, *ridetur. Auro & argento abundans, non parum auri habens, locuples, multorum Possessor, substantiam magnam habens, unus existens fœlicium uel beatorum uel ut Herodotus inquit, Pinguium: In opulentia existens, opulenter uictitans & alterius significationis, eorum qui familiarem rem consumunt, consumentẽ excipiens. ex magno censu, eximiam habens sortem, patrimonio amplo præditus. Et uerba sunt, ditescere, opulentũ esse, opes habere. Participia quoq;, ditescens, abundans, opulentus existens. Aduerbia uero horum, mala sunt. Opes etiã uocabis, diuitem efficientes, & quæstuosas. Res autem ipsæ sunt, diuitiæ, abundantia, opulentia, diuitiarum abundantia, possessionis copia, & substantia. Sed contraria sunt, pauper, egenus, pecunijs carens, infœlix, possessionibus priuatus, nec aurum nec argentum habens, indigus, pauperrimè uiuens, in egestate uiuens, necessariorum indigus, quotidiano uictu carens, mendicus, mendicans, collector, postulator, mercenarius, mercede conductus, cliens, seruus, sufficienter nutritus, ad alienas ma*

nus respiciens, stipis corrogator, inops inopem esse, pauperẽ existere, mendicare, colligere, in egestate esse, stipem corrogare, petere, mercede seruire, mercedem sumere, seruire, ob paruũ lucrum parasitum agere, ab alijs nutrire, cum alijs cœnare. Et ipsæ res, inopia, paupertas, egestas, rerum carentia, indigentia, perplexitas, mendicatio, mendicitas, stipis corrogatio, seruitium.

I CAPVT VICESIMVMTERTIVM, DE AVARO, ET NON TALI.



Dices præterea, argenti auriq; cupidus, turpi lucro inhians, auarus, lucri amans, opum auidus, diuitijs deditus, illiberalis usurarius, et Mulier usuraria. Bembix autẽ, et cuminiseca, non usitata sunt. Dicere etiam licet, opibus inferior, omnia diuitiarum causa facit: nihil hunc pudet, si lucellum adsit: opibus fœlicitatem metiens, ex omnibus lucrũ capiens, argento inhians, argenti studiosus, animã auro permutare promptus, animã argento postponens: recipiens à quibus non conuenit, & non erogans in ea quæ oportet. Porro res ipsæ dicuntur, auaritia, argenti auriq; amor, opum auiditas, lucri turpis studium, lucri cupiditas, quæstus, illiberalitas. Verba autem non sunt ulla, præter lucrari: & ut Antiphon, Non auaritiæ studere: et iuxta Hyperidem, Turpi lucro deditũ esse: & usurari, & de minimis fœnerari. Aduerbia autem sunt, auarè, sordidè, & illiberaliter: sed alia, deteriora sunt. Quorum sunt contraria, magnanimus, magnum spirans, magnificus, liberalis, lucro superior, & potentior opibus, honestum auro non permutans, diuitias uirtutem æstimans: nullum admittens lucrum, cui infamia adhæret: libentius dans quàm accipiens, à quibus non cõuenit. Sed res ipsæ, magnanimitas, magnificentia, liberalitas. uerba autem ab illis non extant, ab his uero pessima. Aduerbia uero, magnanimiter, magnificè, liberaliter.

DE PAR-

DE PARCO, PRODIGO, ET liberali. 11

RVrsum uero in alio usurpatiõis modo sunt, parcus, cupidus, recõditor, intentus, thesauros cõgregans, thesaurarius, condus, argentũ defodiens, opũ custodia, argẽti custos, peruigil ad custodiã credẽs tuta debita, nauticas elocationes. de magnis usuris periclitans, ad lucri spem pusillanimis, crumenæ addictus, illiberalis, seruilis. Plato uero in Parmenide, & Sordidum uocauit. Eupolis uero, Num choragum unquam sordidiorem illo uidisti? Citius sanguinem suum, quàm opes impartiretur: Miser, anxius, ærumnosus, infelix, humilis, miserandus, strangulans debitores, torquens debitores, abducens diem constitutũ prætergressos. Verba autem sunt, parcere, recondere, condere, thesaurum colligere, munire, inuigilare, custodire. Et ipsæ res, parsimonia, reseruatio, munitio, diuitiarum cura, custodia, pusillanimitas, illiberalitas, indecentia. & ut Critias inquit, Sordes: seruitus, infœlicitas, infortuniũ, miseria. Et aduerbia, parce, cupide, studiose. alia uero, iniucundiora sunt. Sed qui aliter se habet, prodigus, non recondens, asotus, luxuriosus, thesauros negligens, improuidus, futurum non perpendens, totus in præsentem diem intentus, opes proijciens, prodigens. patrimonium consumens, effundens, * perditor. substantiam dilapidans, alea rem perdens, scortando exhauriens, luxui indulgens. Aduerbia uero, prodigaliter, effusim, improuide, imprudenter, inscite, incircumspecte. Rerum uero nomina nulla extãt, nisi luxuria. Parco autẽ, cum laude opponitur. assiduus, munificus, splendidus, inuidiæ expers, ambitiosus, liberalis, humanus, munera dans, magna donans munera uel multa, necessarijs contentus, substantiam impertiens, magnanimus, liberalis. Sed ipsæ res sunt, liberalitas, splendor, auaritiæ odiũ, magnanimitas, ambitio, munificentia. munerum magnorũ, multorumq; largitio. ἐλευθεροπρέπεια uero, & ἐκτένεια. illud quidem durum, hoc uero inusitatum est. Aduerbia autem, liberaliter, assidue, largiter, magnifice, promiscue, cumulatim, magnanimiter, liberè, ambitiosè, humaniter, largè, splendide.

* perdens

dide. Verba uero sunt, splendere, liberalem esse, humanitatem exercere, condonare debitoribus, suppeditare egenis, ambire.

CAPVT VICESIMVMQVARTVM, DE LABORIOSO, ET IGNAVO.



Paratus, laboriosus, sedulus, promptus, ualens, ualidus, uehemens, intentus, assiduus, operum amans, iuuenilis, robustus, generosus, nobilis, egregius, operosus, uirilis, liber ad opera, uigilans, impetuosus, peruigil, procurator, non tergiuersans, procinctus. Sed ipsæ res; promptitudo, robur, uehementia, operum amor. Laboriositas uero, Vulgare est: sicut etiam Ignauia. Validitas, uirilitas. Ἀνδρειότης enim, durũ est. Sed generositas, nobilitatẽ significat. Vigilantia, strenuitas. Ab alijs autem non rerũ nomina extant, sed uerba. Intendere, cõtendere, assiduũ esse, laborare, allaborare, iuuenari, strenuũ esse, uiriliter agere, uigilare, curare, ualere, robustũ esse. sed quæ ab alijs deriuantur, dura sunt. Aduerbia uero, robuste, ualide, uehementer, intente, assidue, perseuerãter, laboriosè, studiosè, impigrè, uiriliter, prõptè, operosè, diligenter, sedulò, promptè. Sed cõtraria sunt, arrogans, iactator, mollis, procrastinator, cũctator, dissolutus, hebes, tardus, impotens, infirmus, stupidus, turpis, remissus, ociosus, debilis, muliebris, ignauus, rebellis, condormiens, deses, negligens, piger, indiligens, supinus, segnis, socors. Sed ipsæ res, iactantia, mollities, hebetudo, tarditas, cunctatio, impotentia, infirmitas, debilitas, ocium, uirium defectus, ignauia, dissolutio, pigritia, remissio animi, effœminatio, pigrities, segnities, negligentia, indiligentia, socordia. Verba porro, inaniter iactare, negligere, stupere, cunctari, immorari, inhærere, procrastinare, tergiuersari, dissolui, ociari, desidere, supinum esse, pigrescere, resistere, dormire, indormire, desidem esse, contemnere, remisso animo esse, tardare. debilitari. Melius autem est, debilem esse. Animo deficere, attonitum stupere. Aduerbia uero, arroganter, arrogantius, molliter, debiliter, tardè, stupidè, uitiosè, dissolutè, ignauè, ociosè, mulierìosè, imbecilliter, pigrè, ne-

gligenter, ingenerosè, indiligenter, segniter, supinè, infirmiter, impotenter.

CAPVT VICESIMVMQVINTVM, DE VENDENDO, & emendo.



AVctionem facere, uectigal reddere, uendere, diuendere, argẽto permutare, mutare pecunia, per præconem uenire, cauponari, mutare. Ἀπωνηθήσεται uero · & πεπρᾶσθαι, quod uenditum est, significat, dixit Theopompus Comicus: Et ipsa res, auctio · redditio, nisi forte ambiguũ hoc fuerit. uenditio, mutatio, promulgatio publica, mercatura, permutatio. Xenophon, etiam πώλησις dixit. Et ipsa nomina, Caupo, Mercator, permutator, Venditor. Hyperides uero, etiam πράτην nominauit, in Synegorico. Forum autem uenalium, Hermippus Comicus: Ab alijs uero, deriuatiua nulla extant · sicut nec aduerbia, præter cauponarie. De mancipijs uero, secundum Demosthenem dicere licet, Ad eductionem traditus est: Qui uero sæpius uenditus est, quem alij denuo uenditum uocant, etiam παλίμβολος dici potest · sed de ijs qui in auctione uendunt, pretium adaugent & amplificãt, precium intendunt. quemadmodum contrarium eius est, uili precio emunt, & iusto uendunt precio. Locus autem, forum, lapis, uenditorium · et ut Herodotus inquit, πρατήριον: Ad uendentem porro attinet, uendere, in foro uersari, emere * emptitius, emptor, emens, Et in foro uersans. pro nominibus participia ponendo. Et ἀγοραστής, de opsonãte proprie dicitur. Et Plato Comicus dixit, Compescere difficiles emptores: δυσώνης uero, nescio an apud aliquẽ mueniatur, sed in trito sermone habet ur. Ipsa autem res, emptio, mercatus. Xenophon uero, etiã Negociationem, de uendendo dixit. Plato etiam Ἀγοράστως dixit, quemadmodũ & Teleclides: Sed quæ uenduntur, sarcinæ, fasciculus, uenalia · Variarũ mercium mixtura, nisi hoc nimis Comicum si. Et ut Xenophon inquit, Vendibilia idem etiã Vendibile, in Libro De institutione dixit. Apud nullum ue- a'ium

nullum *lum uero*, * *alium me aduerbium inuenisse memini. Sed hæc* * *à*
non à nul- *nullis extant.*
lo sunt.

CAPVT VICESIMVMSEXTVM,
I DE COLLIGENTE, ET effundente.



Oaceruare, congregare, colligere, colligi, suppeditare. comparare, comparari, cumulare, cumulari, accumulare, accumulari, conferre, comportare, constipare, constipari, congerere, congeri, cogere, cogi. Ipsæ uero res, aceruus, coaceruatio, cumulatio, accumulatio, congeries, quæstus, collectio, congregatio, collatio, constipatio, reliqua autem, duriora sunt. No
5 *men uero extat unicum, collector, aliud enim significat* * ἐρανιστὴς, *&* ἀγύρτης. Contrarium porro est, *effundere, proijcere, disijcere, emittere, dilapidare, perdere, disseminare.* Et aduerbia, *effuse, proiecte, dispersim.* Nomen uero, *disseminator. Ipsa autem res, effusio, proiectio, disiectio, emißio, perditio, disseminatio.*

I CAPVT VICESIMVMSEPTIMVM, INTOLLERANDO, & contrario.



N tolerandum, difficile. Eupolis etiam, *Molestum dixit. Toleratu difficile, graue, non tolerandum, non ferendũ, graue latu, intolerabile, laboriosum, graue, onerosum, ponderosum, & iuxta Thucydidem,* Non *sustinendum, unde etiã, Difficulter sustinentes deriuauit. Sit etiam ex his prædictis uerbum, ægreferre. Et aduerbium, intolerabiliter, difficulter, onerarie, intollerande, grauiter, intollerabiliter, onerose, laboriose, moleste. Integra uero sententia dicere licebit, quod nullus sustineret, quod nemo ferret, quis nam hæc ferret? quis non hæc ægrè sustineret? & alia plura. Sed contrarium est, leue, tollerandum inter homines, tollerabile, ferendum, sustinendum. Leuiter, facile, humaniter, tollerabiliter* οἰσῶς *enim, &* φορισῶς, *reijcienda sunt. Alterius autem significationis*

cationis est, difficile, inimicũ, rigidum, ineptum, molestũ, difficile factu, iracundum, fraudulentũ, calamitosum, subfictum, dolosum, facinorosum, uersutum, obscurum, opacum, periculosum, tenebricosum, obliquũ, graue, durum, absurdum· quorũ nonnulla, etiã aliud significãt. Et, difficulter, inimicè, rigide, inepte, moleste, calamitose, absurde, fraudulenter, facinorose, ficte, dolose, obscure. quæ autẽ deriuãtur ab alijs, deteriora sunt· Nomina autẽ masculina, ab omnibus· Rerũ uero uocabula, á plurimis hisce formãtur· difficultas, ineptia, hostilitas, molestia, rigiditas, incõstantia, morositas, calamitas, uersutia. Δυσχεράσματα autem, id est Molestiæ, Platonis in Philebo, durum est, Sed uerba sunt, difficulter ferre, inimicitiam exercere, calamitosum esse, uersari. sed quæ ab alijs formantur, dura sunt. Contrarium uero est, facile, promptum, gratum, leue, facile factu, laboris expers, non operosum, & simplex, uersatile, flexile, conspicuum, apertum, fuco carens, sincerum, intectum· Et aduerbia ab his formata, nomina masculina, & á nonnullis rerum uocabula.

CAPVT VICESIMVMOCTAVVM, DE PERICVLOSO, ET periculis pleno.

Periculum, periculosum, periculis plenum, uehemens, terribile, tremendum, lubricum, horrendum, & instabile, periculi amans, uel in periculum se præcipitans, audax, temerarius, audacißimus, periculis obnoxius, pericula subiens, facilis ad opera, acer, paratus, improuidus, periclitatus. Λεωργὸς enim Xenophontis, graue est. Sed promptus, ad pericula paratus, ad pericula propensus, audaculus, etiam in ignem insiliret, etiam in gladios ruens · & his quidem, in malam partem uteris. in bonam partem uero, bona audacia præditus, fortis, intimidus, intrepidus. interritus, generosus· sed metuendus, ad utrunque refertur. Res uero ipsæ sunt, ad uituperium · acrimonia, facilitas, audacia, temeritas, imprudentia, promptitudo, immodestia· In laudem uero dices, forti

tudo, generositas, prudens audacia, securitas. Εὐτολμία uero, omnino Vulgare est. Verba uero illius quidē, hæc sola sunt temerarium esse, audere, periclitari, desipere huius uero hæc, animari, et confidere. Sed aduerbia, audacter, audacissimè, temerariè, periculosè, intutè, insipienter, præcipitanter, immodestè, improbè. & * laudabilia, fortiter, audacter, intrepidè, intumidè, generosè, inculpatè quorum nonnulli superlatiui, non omnino absurdi sunt. A contrario uero dicitur, timidus, timens, trepidus, effœminatus, formidulosus, tremens, pauidus, attonitus, ignobilis, præhensu facilis, incōstans, uitæ cupidus, corporis studiosus, inanimatus, territus. Inanimatus enim, Vulgare est. Et Pauidus, ualdè Comicum est. Tum ipsæ res, timiditas, timor, pauor, metus, mollities, corporis studium, uitæ cupiditas, consternatio. Et uerba sunt, timere, pigrescere, metuere, trepidare, animam amare, corpori studere. Et horum participia, timens, captu facilis, attonitus, uitæ seu corporis cupidus, pigrescens. Sed aduerbia, timidè, ignobiliter, trepidè, effœminatè, meticulosè, sollicitè, attonitè, pauidè.

* collaudabiliter

CAPVT VICESIMVMNONVM, DE EO QVOD EST INCVSARE.



INcusare, accusare, reprehendere, carpere, causari, causam intendere, inferre, criminari, uituperare, deferre, adcusare, in iudicium postulare, dicam scribere. Et alia significatione, uituperare, cōuitiari, calumniari, incusare, maledicere, blasphemare, improbare. Sed res ipsæ, uituperium, reprehensio, crimen, caussa. Sed Antiphon, etiam Status dixit. Criminatio, crimen, calumnia, postulatio in iudicium, actio, accusatio, incusatio. Reliquorum uero sunt, conuitium, uituperium, maledictio, obtrectatio, blasphemia, improbatio, nisi durius sit. Nomina autē, ad iudicia promptus, querulus, caussarum ciuilium studiosus, criminator: & rursus, uituperandi amans, conuitiorum studiosus, obtrectator. Sed aduerbia, sycophanticè, criminatoriè, conuitiatoriè, uituperatoriè, blasphemè, obtrectatoriè. sed quæ ab alijs formantur, dura sint. Et uo-

cabitur

cabitur hic quidem, obnoxius, reus, incusatus, iudicio captus, reprehensus, uituperatus, accusatus, culpabilis. Contrarius uero, insons, irreprehensibilis, inculpatus, accusationis expers, inaccusabilis. Sed aduerbia sunt, culpabiliter, culpatè, reprehensibiliter, accusabiliter & insonter, inculpatè, irreprehensibiliter.

CAPVT TRICESIMVM, DE CERTAMINVM PRAEFECTIS, & certaminibus. I



Ertaminum Praefecti, brauiorum constitutores, certaminum Institutores, praemiorum Procuratores, Censores, inspectores, Praesides, speculatores. Porrò res ipsa, certaminum constitutio · brauiorũ constitutio aut ἀθλοθεσία, secundum Aristophanem: certaminum dispositio, praemiorum distributio, praefectura, inspectio. Et brauia proponere, certamina disponere, praemiorum curam habere, brauia inspicere, certaminibus praeesse & praesidere, imperare. et dispensare ea, quae ad certamina spectant & alia similiter. Nomina praeterea à certamine · Certatio, apud Thucydidem et, Certamen: Et Dij certaminũ Praesides, apud Platonem: Et Certatores, apud Demosthenem: Et Concertatio, apud Isocratem: Sophocles uerò certaminum constitutionem, ἀγωνοθέτην, inuiso uocabulo appellauit. Huius etiam ordinis sunt, Certator, Concertator, simul certans · certare, concertare, contra certare. certatiue, concertatorie · pugnae initium, certando oppugnare. concertans, certatiuus, certando repugnans, difficilis decertatu, aduersarius, certaminum expers, decertans, contracertans.

DE GYMNICIS CERTAMINIbus, & musicis. II

Certaminum uero alia sunt gymnica, alia scenica · nominantur etiam Dionysiaca, & musica. Attici autem non libenter, certamina musica sed Musicae, dicunt. Ipsa porro res, certamen, certatio. Honestius uero dices, certamina gymnica, certamina Dionysiaca · & foederum annunciationes, induciarum promul-

 gationes.

gationes.loca uero, illorũ quidem, stadium: horum uero, theatrum. utrisq; uero communes sunt, spectatores. Quæ uero à multis, ἔπαθλα dicta sunt ab utrisq;, brauia dicuntur, & uictoriæ præmia, mercedes, & munera. Propriè uero in gymnicis certaminibus labores, ἆθλοι dicti sunt: & ἀθλεῖν, pro laborare. quemadmodum de Musicis, illud Demosthenicum proprium est, Munus persoluere Deo: Gymnici porro, proprie Athletæ uocantur, Exercitatores, Certatores: & horum aduersarij, Antagonistæ. Sed ab Athletis, Athletarum præmia, & certamina dicta sunt, apud Demosthenẽ in Erotico, si modo Demosthenis ille Libellus est. Et ἀθλεύειν, id est Exercere, apud Poëtas, & Herodotũ: Et apud nos ἀθλεῖν, id est certare. Si uero quis torqueat, de his etiã dicere posset, Dionysiaci certaminis Athletæ. Athletæ porro Musici, & Dionysiaci Artifices. * nominabis uero et hos, et illos Certatores. Et aduerbia, musicè, athletice, exercitate, certatorie. Musicis uero assident, Iudices: Gymnicis autem adstant, præmiorum Distributores. quos Plato, Designatores uocat, Lictores, & Apparitores: Designatores autem, Præsides quoq; nominauerunt: Vnde præmia distribuere, Præesse uocauit Sophocles: Porro * pro corona manum conferere, circa brauium, aut de brauio aliquis dicat. sed circa coronam, aut de corona: circa palmam, aut de palma. Musicorum itaq; uocabula, in Musicis dicentur.

nominaris. *ante coronam manus complicare.*

III DE CVRSV GYMNICO, STADIO, carceribus, & his similibus.

GYmnicorum uero sunt, cursus plenus, cursus longus, & pleno cursu currens, & longo cursu certans. Aeschines uero Rhetor, Stadium longo cursu obeuntem dixit. Et Cursores stadiorum, Cursor, et stadiorũ Præses. Aristophanes uero, In stadio currens dixit. Sed Præsilire, & insurgere, dixit Strattis: Cur quasi in stadio currẽs insurgit? Cursus reciprocus, & cursus reciproci Certator, duplici certans stadio. Et cursus equestris, et cursus inflexus: unde uero emittuntur, emissio, carcer, linea, repagulũ. sed circa quod flectuntur, inclinatio, et flexus dicitur: ubi autem cessant

sant, finis, meta, terminus nonnulli & βαλβίδα appellant. Nomina *uero, cursorius, concursor, æqualis cursu, uelocior, leuior, celerior, magis festinus, intentior, citior incursus, accursus.* Et *cursus politi dicuntur, quibus exercitia insunt.* Philippides *uero,* Tota die *currens dixit.* Et *ὑποδραμεῖν, pro adulari.* Et *cursus equestris, et equus excurrens.* Apud Aeschinem Rhetorē, *etiam* Nuncij *Cursores: Sed eum quem præcurrere permisimus, insequi quod in uehementioribus pugnis fit, ποδωκία uocatur.*

DE LVCTATORIBVS. IIII

LVcta, Luctator, Certator, *et luctæ studiosus colluctari, luctationes, luctari, alluctari, luctatorie. Luctando æqualis, cōmissus, consors, subsidiarius ualide luctari, colluctari.* Atq; *Cursores quidem, citi, leues, uolipedes, celeres, festini pedes.* Et *leuiter, citò, ocyus, celeriter, festinanter. Luctatores uero, graues, constantes, firmi, latis humeris præditi, renitentes, complicati.* Et *grauiter, constanter, firmiter, & reliqua.*

DE PVGNA, ET PVGILE. V

PVgna, Pugil, *ad pugnam promptus, percussor, pugnis ferire. De pugile autem dices, manus armatæ, manus munitæ & arma, pilæ* Vnde *pila certare, et Pilæ certamen, apud Aristomenem* in Dionysio Ascite. *Arma etiam sunt, cæstus, et lora* Pancratium Pancratiastes, **& pancraticè aduerbium. Cum umbra pugnare. summis tantum colluctari digitis quæ lucta, proprie ἀκροχειρισμὸς dicitur. angere, suffocare, calcibus insultare, calcitrare* De *his autem dices, quod sint in omni certaminum genere exercitati quemadmodum* Plato Euthydemum *uocauit*, Hoc *gratum est ualde in pugnis exercitato, secundum Acarnenses Pancratiastes.* pancratiasticus,

DE QVINQVERTIONE, SALTATORE, & disci Certatore. VI

QVinquertio, *quinq; certaminū generibus decertās. propria autem ei sunt. saltare, salire saltator, saltatorius* Vnde *autē saltat, carcer à quo & carcerem pulsauit, dicitur.* Modus *autem saltationis, canon meta autem, limites sunt.* Vnde *de illis qui mo-*

dum transiliunt, trito sermone dicitur, limites transilire. iaculator. Et quinquertionum iaculum, ἀποτομεὺς dicitur. Insuper & discum emittere, discum expellere, discum proijcere, disco labascere. De quinquertio autem uincere, ἀποτριάξαι nominatur. Cursus armatus, & qui reciprocum cursum armatus peragit, & armatus currens.

VII DE VICTORE.

Porro qui certamine uincit, coronam sustulit, palmæ ramum præripuit, aut palmam accepit, coronatus est. Victor denunciatus est, promulgatus est, prædicatus est, designatus est. redimitus est corona, ipsum præco promulgauit. Et ipsa res, exornatio, et coronatio, declaratio, denunciatio, & promulgatio. Eorum uero qui in his operantur uerba, declarare, promulgare, denunciare, ornare, coronare, redimire: Xenophon etenim dixit, Coronabãt, et tanquam ad Athletam accedebãt: Omnibus uero communia sunt, athletice comedere, exercere,, exerceri, Athletam esse, laborare, certare. Et nomen elegans, exercitatio, & gymnastica ars. Et res ipsa, exercitium. Et Gymnastice aduerbium, apud Aristophanem: Exuere. Denudari, apud Thucydidem: denudatio. Et gymnasium, locus ipse. Oleo inungi, pinguibus inungi. puluerem excitare.

VIII DE SACRIS CERTAMINIBVS.

Certamina uero, quæ sacra nominarunt, quorum brauia in sola corona erant, erant coronata, & φυλλίνας uocarunt. quæ uero alioquin proposita, uocantur argentea. E certaminũ quoque nominibus sunt, Lictor, Apparitor. quem Virga ornatum, Plato uocat. Xenophon uero, alicubi Flagelliferum dicit.

IX DE GYMNASIO, EORVM PRAESIde, & quæ circa hæc sunt.

Loci porro exercitationis, exutoriũ, gymnasium, palæstra, arena. Et qui præest, Puerorum Institutor, et Gymnastes dicitur. Apud Platonem uero, & Xenophontem, Προγυμναστὴς, Coẽxercitator. Vnctor uero, sordidũ est. Ipsam uero artẽ, Puerorum institutionem Isocrates uocauit. Sed παιδοτριβίαν, dixit Ar

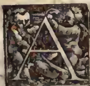
chippus

chippus Comicus: Huius etiam ordinis sint, siccis inungere, corpus exercere, corporis exercitatio, exercitatus, iniuste pugnare, expertus, exercitia, exercitium. Plato etiam Ἄσκλω dixit, quod sordidum est. His etiam lecythum, & oleum addes. Vocatur etiam uas olearium, pyxis, & ϖάθις. Et Puerũ quoq; uocabis, Lecythigerũ· Στελεγγιδολήκυθος enim, uitiosum est. Vas uero illud exercitatorum, etiam culeum appellant, & saccum. Athletis, etiam endromides conueniunt· sic autem cursorum calceamenta uocantur. Crates uero in Heroibus dixit, Vacuis utitur lagenulis: Angere, uertere, abducere, torquere, ulnis complecti, supplantare, subuertere, rapere, cruribus prosternere· Insuper & detorquere, & peruertere, luctarũ uocabula sunt. Medium uero crepere, quo Comici utuntur, durum est. Est autem & crepere, luctæ genus. Sunt etiam, qui gymnica certamina augustiori uocabulo, Herculea nominauerunt. Cesset uero certamen, & Libri sit finis.

LIBRI TERTII FINIS.

IVLII POLLVCIS LIBER TERTIVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



Rbitror & te, quoniam Iuuenis es, multa ad ea quę ſcripſi inueni re. Non enim laborioſa eſt imitatio, poſt inuentionis explicationẽ. Si uero aliquod tibi nomẽ omiſſum à me occurrerit, ne omnino mireris. fortaſſis etenim huius non ignarus, hoc tamen quaſi illaudatum præterij: uel ſi me latuit, ſcis nimirum multa, quorum nobis magna notitia eſt, memoriæ non ſemper ſuccurrere. Quapropter etiam domeſticorum nomina, quę nemo nos ignorare dixerit, ſæpe dum uocare uolumus, excidunt. Sed num hoc mirum eſt, cum non raro inſtrumenta, quæ manibus quis tenet, tanquam non habens, quærat? Hoc igitur Platonis conſidera, Num quis eorum, qui nunc ſunt, Græcorum, & tot, & in tanta uerborum copia inuenerit. Vale Domine.

CAPITA LIBRI QVARTI.

Insunt in hoc Libro nomina, scientiæ conuenientia et uirtutibus animi, contrarijsq; uicijs & scientiarum species Caput I.
De Grammatica, & conuenientibus nominibus. Cap. II.
De Oratore, Oratoris laus, & Oratoris officia, tum et partes sermonis oratorij. Cap. III.
Laus, & uituperium reipublicæ Administratoris. Cap. IIII.
De Philosophis, & nominibus ijsdem congruentibus. Cap. V.
De Sophista, & Sophistæ officia. Cap. VI.
De Poëtis, & Poëmatis. Cap. VII.
De Musica, & omnibus huic conuenientibus. Cap. VIII.
Instrumenta quæ pulsantur, & nomina ab his deriuata. Cap. IX.
Instrumentorum species, & utrorumq; officiorum. Cap. X.
De tuba, & deductis ab eo nominibus. Cap. XI.
De Præconibus, & nominibus ab his deriuatis. Cap. XII.
De saltatione, & nominibus quæ ab hac deriuantur. Cap. XIII.
Saltationis species. Cap. XIIII.
De choris, & ijsdem congruentibus uocabulis. Cap. XV.
De chori cantilenis. Cap. XVI.
De hypocritis. Cap. XVII.
De hypocritis Tragicis, Satyricis, & Comicis. Cap. XVIII.
De theatro, theatri partibus, & ijs quæ in hoc sunt. Cap. XIX.
De Astronomia, & proprijs huic nominibus. Cap. XX.
De Geometria, & eius nominibus. Cap. XXI.
De Arithmetica, & nominibus ei peculiaribus Cap. XXII.
De Arte metrica similiter. Cap. XXIII.
De Arte ponderandi. Cap. XXIIII.
De Medicina, & proprijs ei uocabulis, instrumentis et morborum nomina. Cap. XXV.
De Obstetrice, & congruentibus ei nominibus. Cap. XXVI.

1 CAPVT PRIMVM, DE SCIENTIA, ET INSCITIA.



E Disciplinis, & harũ artibus in hoc Libro dicendum est. Scientia, disciplina, cognitio, cognitio scibilis, ueritas, cogitatio, consideratio, speculatio, experientia, ars, uera artis cognitio, opinio recta. Et nomina, sciens, scibilis, sciolus, scitus, speculatiuus, cognitor, peritus, Artifex, artificiosus. Δοξαστικὸς autem, commune est etiam ei, qui falsa opinatur. Sed uerus, & ueritatis studiosus, aliud quiddam significat. Cogitator uero, nimis est sordidum. Et aduerbia, scienter, Scite, apud Homerum: cognoscibiliter, speculatiue, perite, artificiose. Sed δοξαστικῶς, ambiguũ est. Verba porro sunt, scire, & ἐπίστασθαι, ut Plato inquit nosse, cognoscere, speculari, conspeculari, circumspicere, cogitare, considerare. A reliquis uero uerbum nullum extat, præterq̃ opinari cui nimirũ præponendum erit, recte opinari recta opinione uti, sana, uera, plana aut tuta. Sed τεχνᾶσθαι, quod dolo & technis uti significat, alterius usurpationis est. His uero cõtraria, inscitia, ignorantia. Antiphon de hoc, etiam Incognitionem dixit. Mendaciũ, amentia. Nam insipientia, durum est. similiter & ἀθεαμοσύνη, id est nulla rerũ speculatio. Imperitia uero, Inscitia, Falsa opinio, et Sapiẽtiæ simulatio, Platonis sunt. Cõiectura, et cõiectans. Et nomina ab his. inscius, inscitus, amens, uæcors, uæsanus, nihil obseruans, inconsideratus, imperitus, artis inexpertus. Specie sapiens, ut Antiphon dixit. Coniectator, coniecturis innitens. Insuper Acutum referẽtes ingeniũ, et Qui sibi sapientes uidentur, dixit Callias Comicus: Atq; aduerbia, inscienter, inscite, falso, amenter, inconsiderate. Sed inconsideranter, durius est. imperitè, inartificiose, coniecturabiliter, uerisimiliter. Et falsa opinione uti, periculosa, errabunda. Verba uero alia, præter conijcere, nulla sunt. Scientiam autem sequuntur, uirtus, probitas, honestas, dexteritas, sapientia, philosophia, differendi studiũ, prudentia, intellectus, mens, ratio, temperantia, fortitudo, potentia, uirilitas, animositas, robur, iustitia, iu

*stitiæ executio, pietas, sanctitas, beneuolẽtia, æquitas, magnanimitas, animi celsitudo, humanitas, magnificentia. Et nomina, honestus, sapiens, Philosophus, differendi studiosus, prudens, intelligens, bona mente præditus. Νοήμων enim, Poëticum est. Dexter, eruditus, uelox discendo, multiscius, rationalis, temperans, fortis, potens, robustus, uirilis, animosus, robore præditus, iustus, pius, sanctus, humanus, probatus, magnanimus, animi celsitudinem habens, & magnificus. Atq; aduerbia, sapienter, studiose, prudenter, intelligibiliter, probe, rationabiliter, temperanter, fortiter, potenter, uiriliter, animose, robustè, iustè, sanctè, piè, humaniter, æquiter, magnanimiter, excellenter, & magnificè. Verba autem sola sunt, philosophari, sapere, intelligere, considerare, ratiocinari, temperare, fortem esse, Virum agere, iuste agere, religiosum esse, gratitudinem præstare, humanitatem exercere. Sed contra sunt, uitiũ, malitia, nequitia, improbitas. Vilitas uero, durum est. Fatuitas ruditas, uersutia, inscitia, differendi odium, amentia, imprudentia, stoliditas, stupiditas, proteruitas, incontinentia, petulantia, mollities, temeritas, timiditas, imbecillitas, iniustitia, iniquitas, impietas, ingratitudo, error, pusillanimitas. Μικρογνωμοσύνη enim * auditum, ingratum est. Religionis contemptus, hominum odium, inhumanitas, animi humilitas, & sordities. Nomina uero, malus, paruus, nequam, seminequã, improbus, uilis, fatuus, ineruditus. insipiens, nisi insipientia forte non dicatur. Versutus, rudis, dicendi osor, amens, uæcors irrationalis, licet irrationabilitas nõ dicatur. Imprudens, stolidus, stupidus, proteruus, incontinens, intemperãs, mollis, temerarius, subtimidus, infirmus, iniustus, prophanus, ingratus, iniquus, pusillanimis, impius, irreligiosus, hominũ osor, contemptus, & humilis. aut Μικροπρεπὴς, iuxta Xenophontem: Et aduerbia, flagitiose, improbè, uiliter. Nam male, Vulgare est. Sed sinistre, inerudite, insipienter, uersute, ruditer, negligenter ad differendi studium, imprudenter, irrationabiliter, incontinenter. Sed pusillanimiter, & ὀλιγοφρόνως, absurdiora sunt. Sed pulchrius est, Μικροπρεπῶς. Verba autem à plurimis non extant, uerum*

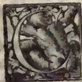
* auditui difficile est.

haec sunt malitiã exercere, fallere, disserendi studium odisse, desipere, imperitum esse · Sed imprudentem esse, Poëticum est. Sed uerborum loco aduerbijs utendum est, praeposito hisce uerbo, habere ut sinistrè se habere, sceleratè habere, & reliqua. Et alia forma, participium habens illis coniungendum est · ut imperitè habens, sinistre habens · Tum etiam sinistre affectus, & de alijs omnibus similiter.

II DE SCIENTIIS SANCTIORIBVS.

Species uero scientiarum, aut artium sanctiorum sunt grammatica, dialectica · rhetorica, quae eadem et politica dicitur.
1 *sophistica, poëtica, musica, astronomia, geometria, arithmetica, ars ponderandi, medicina · Et nomina ab his sunt, Grammatista, Grammaticus, Rhetor Rhetoricus, qui idem & Politicus dicitur, Sophista, Sophisticus Poëticus, Musicus · Astronomus, Astronomicus · Geometer, Geometricus · Arithmeticus, Ponderator, Medicus, medicinalis, & his similia. Et aduerbia, grãmaticè, politicè, rhetoricè, sophisticè, poëticè, musicè, astronomice, ponderatorie, medicè. A Medico autem uerbum non extat, nisi integra utaris sententia. Grammaticum esse, orare · Et Politicum esse, neque enim huic uerbum proprium adest. Et, Sophistam esse: Sophistizare enim, in usu probato non est. sed nimirum huius loco instituere dicunt, at hoc de omnibus commune esse uidetur. A poëtico autem, fingere uerùm & hoc, propter uariam & multiplicem significationem, ambiguum est nisi quis huic, poëmata addat. Similia etiam, de Musico dici possunt. Sed terram metiri dicat quis, & astra obseruare, numerare, ponderare, sanare, & mederi.*

1 CAPVT SECVNDVM, DE GRAMMATICO.



aeterum de Grammatico dicendum est, docere literas, syllabas colligere, scribere, legere, praescribere, subscribere, adscribere. stylo adnotare, & elementorum ductu repetere, uel examinare, Libellus Praeceptoris, tabella · & Pugillares, apud

res, apud Aristrophanem: Et, tabula: Et Herodotus quidem, Libellum duplicatum dixit. Attici uero dicunt, Libellus duas ianuas habens: & Plicas duplices, ianuas uocitant: deinde, Plicatus, Triplex, Multiplex. Homerus, Tabula pugillari: Γραμματεῖον etiam Attici uocant, locum in quem argentum reponitur: qui etiã γραμματεῖον Bœotium dicitur: Neoterici uero hoc, etiam Argentarium uocarunt. Apollodoro uero Geloo Γράμμα, etiam pro Scriba ponitur. Herodotus autem Γραμματιστὴν sacrarum in Saeopum dixit, pro Scriba. Aristophanes autem in Thesmophorijs ludit eos, Ἡγραμμάτους uocans. De Grammatico etiam dicere licet, illa Demosthenis: Subsellia abstergere, Atramentum terere, Pædagogium saturare: Pædagogium uero, etiam Scholam, & Auditorium, uocauerunt Poëtæ.

CAPVT TERTIVM, DE RHETORE. I



Ræterea de Oratore dices, uehemens dicendo, præualidus, ualidissimus, prudens dicendo, dexter, copiosus, continuus, prudens, promptus, solers, consideratus, facilis, abundans, inuidia carens, diligens, argutus, sedulus, prouidus, circumspectus, Græcus, in omnibus sapiens, fœcundus, Atticus, multiscius, mentis compos, loquax, eloquens, uocalis, probabilis, iucundus, dulcis, Persuasor, breuiloquus, breuis, manifestus, grauis, ciuilis, robustus, potens, intẽtus, uiolentus, abunde fluens: talis qui possit animũ concitare, iram placare, misericordiã inducere, cõmiseratione incutere. atrox, rectiloquus, ad refellendũ instructus, libere loquẽs, interritus, Artifex, artificiosus, multi cõsilij existens, amarulẽtus, furibũdus, ira refertus, plenus bile, acer, copia fluens, instar fluminis fluẽs, niuis cõtinuitatẽ habens: qui possit impellere, decipere, abducere, repellere, fascinare, sapienter loqui, detinere, abstrahere, demergere, cõfundere mentẽ, rationem cõturbare, lachrymas cõcitare, impulsor, fascinator, fidẽ faciẽs, Persuasor, deceptor. Et ipsæ res, uehementia, sapientia, dexteritas, continuatio,

prudentia, copia, facilitas, multitudo, abũdantia, diligentia, sedulitas, consideratio, circũspectio, Græcismus, Atticismus, multisciẽtia, mentis copia, multiloquiũ, eloquentia, uocalitas, libertas, breuiloquiũ, breuitas, claritas, ualiditas, robur, potentia, uis, affluentia, facilitas. probabilitas, uoluptas, dulcedo, rectiloquiũ, ars. acerbitas, malignitas, suadela, fascinatio, deceptio, fraus, exacerbatio, grauitas, misericordiæ commotio, humilitas orationis. Et Lysias contra Pantaleontem, Sufficientiã uocauit, cum quis sufficienter loquitur. Vnde ex hoc dicere licebit, sufficienter, sufficiens. Ab alijs uero prædictis, rei nomina nõ extãt. Aduerbia uero sunt, uehementer, sapienter, sapientißime, dextre, abundanter, cõtinue, dense, prompte, copiose, facile. Sed multum, prædurũ est. Insuper largiter, diligenter, sedulò, accurate, considerate, circũspecte, Græce, I Attice, scienter, prudenter. Sed loquaciter, uitandum est. Eloquenter, uocaliter. Breuiter percurrens, pro breuiter dixit. Valdè, robuste, potenter, uiolenter, abundanter, probabiliter, iucunde, suauiter, suasibiliter, recte, interrite, artificiose, scite, maligne, acerbe, fascinatorie, amarulenter, dolose, fraudulenter. Verba autem sunt nulla, præter uehementiã adhibere, diligentem esse, arguere, considerare, circumspicere, Græcizare, Atticizare, cogitare, perpendere, grauiter loqui, fortiter dicere, cogere, persuadere, dulcem orationẽ habere, artificiose loqui, fascinare, irritare, decipere, fallere. horum autem nonnulla, etiam alijs communia sunt. Dicere porro licet, Orator, Rhetoricus, Oratorius, Ciuilis, Refutator, Consiliarius, Cõsultator, Legis lator, ad leges ferendas promptus, reipublicæ Administrator, Cõcionator, concionibus aptus, consilij Autor, consilia enarrans, Legatus, legationibus idoneus, iudicialis, aduocatus, accusator, Patronus, Panegyricus, Encomiastes, inuectiuus. Et consiliũ, consultatio, legis latio, cõcio, legatio, iudicium, altercatio, actio, contentio, patrociniũ, patrocinatus, accusatio, Populi concio, consilij expositio, panegyris, encomiũ, inuectiua. Et cõsultatorie, instar legislationis, cõcionatorie, legatorie, iudicialiter, defensorie, panegyricè, encomiastice, inuectiue.

Et di-

Et, dicere, loqui, orare, orationem intendere, sermonem proferre, orationē absoluere, nectere· connectere absq; spiritus interruptione periodos, opposita, contraria, adæquationes, ambitus, circūductiones, noēmata, sententias, et enthymemata· Cōsulere, adhortari, exponere, docere, persuadere, sententiā dicere, opinionem proferre, suffragium dare, decretum constituere; legem ferre, legem promulgare, leges ponere, legem ferre, rempublicā administrare, concionari, consulere Populo, probabilem esse, cum Populo expostulare, cōciliare, persuadere, reconciliare, in manibus tenere· obedientem reddere, parentem, mansuetum, placidum· Mansuefacere, pellicere, omnino persuasibilem esse, demulcere, delinire. Legatum agere, inseruire, seducere. Legationē autem nominabis, foris agentem Magistratum, periculosam, laboriosam, errabundam, periculis refertam, infelicem, ærumnosam, non ociosam· in circuitu seductores habentem, miseras profectiones, laborem, negocia, lapsus· Cuius ordinis etiam est, transitus inuenire, argentum colligere, uectigalia congregare· coaceruare pecunias, colligere, cogere, congregare; exigere, conferre, comportare, possidere, administrare, curam harum habere· Commilitones adducere, Socios aduocare, alienos in potestatem redigere, proprios corroborare· hostes affligere, mansuefacere, placare, conterrere, terrere, conturbare, perturbare· Terrorem incutere, instituere, pacem constituere· conditiones proponere, fœdera, consensus, amicitias, societatem, tributi æqualitatem, reipublicæ similitudinem· ὁ-μαχία uero, uitiosum est. Iurare· iuramenta exigere, dare, accipere, recipere, patrocinari, concordare, colloqui, concertare, simul scrutari, unanimes esse, iudicia simul subire, certamina simul suscipere, unà periclitari, tueri, in iudicio defendere, auxiliari, conspirare, opitulari, adiuuare, auxilium ferre, protegere, astare, conuenire, contradicere, iudicio sistere, contrà discuti, decertare, accusare, incusare, reprehendere. Dices insuper, panegyros celebrare, populum administrare, panegyricos habere sermones, publicos sermones efferre· populares orationes exhibere,

probabiles,

probabiles,iucundas,dulces,suaues, gratas Populo amicas,turbis gratas,ad uoluptatem compositas,multitudini accommodatas · celebrare,laudare,illustrare,expolire,ornare, comere, componere, notum facere,probare.Nomina uero,encomium,laus,uenusta oratio,illustratio,expolitio,uenustas,exornatio,compositio, notatio, approbatio.Sed contraria,uituperare,maledicere,infamare, calumniari,conuiciari,criminari,reprehendere, distrahere, deridere, subsannare,ludere,uilipendere,contemnere,mordere, male loqui, obtrectare, opprobrium inferre,irridere, spernere,suggillare,infamiam inurere, infamiæ nota contaminare. Et res ipsæ; uituperium,infamia,maledictio,calumnia,reprehensio,subsannatio,conuiciũ,obtrectatio,irrisio, opprobriũ,irrisio,suggillatio,mordacitas.Partes præterea oratoriæ orationis sunt,procemium,narratio, argumentatio,demonstratio, refutationes,exempla,similitudines, parabolæ,enthymemata,argumenta,probationes,hyperbolæ,uehementiæ,uehementes sententiæ,dictiones,elocutiones,commiserationes, expositiones,declarationes,epilogi.

CAPVT QVARTVM, DE LAVDIBVS ORATORIS, ET Concionatoris.



Aus autem Oratoris,& Concionatoris est prudens, differendi studiosus, patriæ amans,Populi amator, popularis, legitimus, legum tutor, libertatis custos,iustus, democraticus,fidelis, fidedignus,commodus,utilis,idoneus,sufficiens, largitor,Persuasor, Populi defensor,legum custos,libertatis Propugnator,munerum expers,incorruptus,innocens,infragilis rempublicam sustentans, colligans,custodiens,seruans, conseruans, curans.popularem principatum fouens,Certator. Et uerba, hinc deriuata. Rerum autem nomina, à plerisq; nisi forte δῆμος, id est prudentia,non dicatur Democratia, fides,largitio, auxilium. Sed certamen,custodia,& cura, etiam ad alia referuntur.

DE

DE VITVPERIO HVIVS. 11

Vituperium uero, iniquus, proditor, oligarchicus, uenditus, muneribus corruptus, munera suscipiens, donis corruptus, damnatus, improbus, insincerus, reprobus, infidelis, Barbarus, nocuus, mulctatus, damnosus, peregrinus, legibus infensus, democratiæ dissolutor, secreta cōfundens, consuetudinibus reluctans, molestus, inimicus rempublicā euertens, soluens, dissoluens, conturbans, transponens, luxans, cōmouens, immutans, transponens, conuertens, innouans, Innouator, nouarū rerum studiosus, urbis osor, Populi osor, ad pecuniam pronus, argentum respiciens, ueterator, uersutus, sycophanta, iudicia intendens, rabula, negociorum amator, curiosus. Malignus, ut Hyperides dixit. Male administrās rem publicam, rempublicā perperam gubernans, inimicis manum prætendens, opum rationem habens, reuenditus, suipsius uenditor, argenti gratia differens, ad prædam respiciens, nullum uerbum gratis dicens, argento inhians, ne particulam quidem non uenditam habens, mercede loquens, uenalis, facilis, rempublicam accessu facilē reddens, perniciosus, dolosus, insidiator, malitiosus, decipiens, insidians, calūniator, publicans, popularitatis prætextu reipublicæ insidians, * seditiosus, ad gratiam loquens, ad uoluptatem concionans, popularem auram captans, apud cancellos uictitans: semper iuxta cancellos uictum quærens, iuxta clepsydram. pestis populi. Et in summa multa posset quis, integra sententia in laudem, uituperiumq; dicere. Sed ipsius rei nomina, proditio, iniquitas, transfugium, uenditio, munerum susceptio, munerum corruptela, insinceritas, perfidia, pernicies, damnatio, dissolutio, confusio, euersio, solutio, noxa, transmutatio, commotio, permutatio, innouandi studium, innouatio, sycophantia, curiositas, alienorum negociorū studium, dolus, insidiæ, deceptio, afflictio, calumnia, publicatio, popularitatis fucus. sed plura horum, etiam ad alia referri possunt. Sunt autem & laudanti, & uituperanti aduerbia.

Z CAPVT

I CAPVT QVINTVM, DE PHILOSOPHIS.


Hilosophus, Dialecticus, Theoricus, Institutor, Persuasor, Praeceptor, animos erudiēs, animi infirmitates corrigens, ad uirtutē perducens, ad uirtutem Dux · solitus animũ comprimere, concupiscentiam sedare, uoluptates dirigere, superbiam compescere, corrigere, auaritiam moderari, arrogantiam punire, petulantiam corripere, incōtinentiam temperare. Admonitor, temperator. Instrumentum philosophiae, oratio, & mores. hi quidem, uitae exemplo erudientes · oratio uero, persuadens dicensq;. cuius partes sunt, propositio, inductio, syllogismus, monitio, admonitio, opprobrium, adhortatio, doctrina · uita politica, quae et practica dicitur · sermocinalis, quae et institutoria · speculatiua, quae & physica. Contrarium uero, & philosophiae expertem, Ἀφιλόσοφον dices, nomine hoc ex Timaeo Platonis desumpto.

I CAPVT SEXTVM, DE SOPHISTIS.


Ophista, Doctor, Institutor, Interpres, Expositor, Dux, Sophisticus · ad docendum, & ad instituendos Pueros promptus · expositorius principalis, docens, instituens, interpretans, exponens, ducens · Non tamen Sophistizans dices · Hos uero
3 sicut & Philosophos, *Contemplatiuos, & Cogitatores uocant · & horum scholas, non paedagogia modò, & auditoria, sed & phrōtisteria. Sed ipsae res, doctrina, institutio, interpretatio, expositio, principatus, deductio. sophistica · Non enim σοφισία dicitur. Ars institutoria, interpretatoria, expositoria, & deductrix. Aduerbia autem sunt, sophisticè, institutorie, principaliter · Sed interpretatorie, & expositorie, praedura sunt. Sunt uero ab his & uerba, à quibus & participia deriuantur. Porrò de his quoq; dices, mercedes sumere · constituere, exigere, constitui, exigi · postulare, capere, frui, fructum capere, & disciplinas uendere, admittere,

mercede

mercede seruire, mercedem accipere, pecuniā colligere, pecuniam flagitare, opes captare, opes uenari. Disciplinas prostituere, uendere, elocare, argento permutare, dona accipere, præmia colligere, stipē petere, mercede docere, exigere, à Discipulis præmia corrogare, cōgregare, accumulare, colligere. Sophistas uero insigniores, magnam mercedem postulantes, perfectos, publicos, communes: inferiores autem, paruo pretio cōductos, frugalesq; uocabis. Et Rudes, Sophistas nominauit Isocrates:

DE DISCIPVLIS. II

Discipulos uero, etiam Institutos nominabis, Socios, Conuictores, Familiares, Auditores, subditos, dicto parētes, Coauditores. Discipulorū porro gregem, Populū, chorum, chori Authores, congregationem, conuentum, collectum, cœtum Discipulorum apud Sophistam degentes, sermocinādi Discipulos, sermonis studiosos, Sophistæ conuiuentes, eruditos, Auscultatores, edoctos. Et ipsæ res, disciplina, institutio, sodalitas, commerciū, conuersatio, auscultatio, cœtus, studiū, intentio. Et uerba sunt, discere, ludum frequentare, conuenire, conuersari, auscultare, audire, coaudire, gregari, cōgregari, doceri, cogi, colligi, congredi, studere, studiorum sodalem esse, institui. Ipsi autem inter se mutuo, Condiscipuli iuxta Platonem dicuntur, Congregati, Commilitones, Consortes, Conuictores, Socij. Et reliqua participijs, non nominibus eloqueris: ut, simul ludum frequentantes, simul instituti, & alia huiusmodi.

DE MERCEDE. III

Porro, mercedem dare, inferre, deferre, soluere, persoluere, exoluere, munera ferre, num̄o dare, proponere, deponere, mercedem cum lucro exigere, donis discere, pecunijs, Carè discere, mercede discere: mercenariam reddere auscultationem, debitam, pecuniariam. Non immunis discere, nō gratis institui. Merces uero est, argentum, pecuniæ, præmia, collationes, pecuniarum collationes, præmium, persolutio, exactio, merces. Quorum nonnulla de utrisq;, de petitione scilicet, & collatione mercedis, dici pos-

ſunt. Poſtulationem ſiquidem, & exactionem uocans, redditum, quæſtum, lucrum, pecuniarum prouentum, munerũ ſuſceptionem, fructum, prouentum, & collectionem· ipſam uero perſolutionem, largitionem, retributionem, depoſitionem, & collationem munerum. Sophiſtam uero uituperabis, dicens· impoſtor, imponens, inſidiator, deceptor, uerſutus, doloſus, ſubdolus, uarius, inconſtans, mutabilis, obſcurus, tenebricoſus· Multiplex, ſecundũ Platonem: Fraudulentus, malignus, fallax, mendax, fallens, fictus· & iuxta Platonẽ, Multicolor: Caupo, tabernarius, propola, leuis, mercenarius, uenator, Iuuenum captator, mercede ſeruiens, mercedem captans, adulator, adulatorius, aſſentator, ſeruus, ſeruilis. Verba autem, Sophiſtam agere, incantare, fallere, decipere, in errorem impellere, ſeducere, auertere, inconſtantem eſſe, malefacere, uerſutum eſſe, faſcinare, dolis agere, technas ſtruere, mentiri, fingere, proſtituere, immutari, uenari, aucupari, mercede ſeruire, ære merere, adulari, aſſentari, miniſtrare, ſeruire, irrepere, fraudare, clam ſubrepere, ſupplantare, ſubijcere ſe, ſubiectum eſſe, concidere, præſtigiari, delinire, demulcere, condire, aſſentatorem agere, ſupplantare, humiliare ſeipſum, ſubdere. Ipſæ porro res, incantatio, fraus, inſidiæ, inſidiatio, deceptio, uariegatio, incõſtantia, malignitas, leuitas, mendacitas, cauponaria, uenditio, trãſmutatio, mercenaria ſeruitus, mercedis captatio, uenatio, adulatio, aſſentatio, ſeruitus, impulſio, ſeductio, auerſio, faſcinatio, ſupplantatio, ſubductio, humilitas· A nonnullis uero, rei nomina non extant. Sophiſtica uero, Barbarum eſt· Et humiliatio, ſordidum· Seruitium autem, durum. Sed aduerbia, incantatorie, uerſute, malitioſe, doloſe, fraudulenter, uarie, inſidioſe, obſcure, occulte, ſubdole, inconſtanter, mutabiliter, cauponarie, leuiter, mercenarie, deceptorie, ficte, uenatorie, adulatorie, ſeruiliter, impulſorie, faſcinatorie, humiliter, ſuſpicioſe, aſſentatorie.

CAPVT

CAPVT SEPTIMVM, DE POETIS. I



Oëta, Poëticus, Cantor, Cãtator, metrorũ compositor, ad carmina ſpirans, ad carmina pronus, Muſis agitatus, Muſarum furore correptus, furore poëtico detentus, Fabulator, Poëmata fingens, ad Carmina permotus, poëſi inflatus & quæcunq; alia de Diuinitus exagitato dicũtur. Poëmata autem, & Odæ dicuntur, Carmina, Metra, Orationes metricæ, Dicta heroica, Hexametra, Rapſodia, Elegia, Pentametra, Trimetra, Epigrammata, Iambi, Iambeia, Anapæſta, Modi chorici, Tetrametra, Verſio, Reciprocatio, Cantio, Hymni, Concentus, Pæanes, Laurifera, Oracula, Dithyrambi, * Ithyphallica, Ramigera, Parœmia, Bacchica, Saltatoria, Thriambi, Autumnalia Epilimia, quæ poſt peſtem canebantur, uel ob peſtis remiſsionem. Parthenia, Nuptialia, Encomia, Triũphalia, Conuiuialia, Threni, Mordacia, Comœdia, Tragœdia, Conſonantia, Carmen ſtabile, Concinnitas, Comicum, Cantus, Preces, Carmina gradaria, Hymenæus, Leges, Procemia, Præludia, Iuli, Militares cantilenæ, Vſpingi, Linus Carmen Seculare, Iucundum & Imadus. 4

DE CANTILENIS GENTILITIIS. II

Adonimaidus, & Borimus, Maryandenorũ Ruſticorũ Carmen ſicut Aegyptiorum, Manerus eſt. Et Lityerſas, Phrygum. Verum Aegyptijs Manerus, eſt Agriculturæ Inuentor, & Muſarũ Diſcipulus Phrygibus uero, Lityerſas. Hi autem eundem, & Midæ filium fuiſſe, tradunt ſed * ab Ameto ad pugnam prouocatus flagellabat concedentes. Ameto uero fortiore exiſtente, illum obijſſe. Alij uero huius occiſorem, Herculẽ eſſe tradunt. Cãnebantur autem hi Threni, circa aream, & meſſem in Midæ conſolationẽ. Borimus autem, Iolla erat, Maryandeni Frater, Opij Regis Filius, Iuuenis in uenatione meſsis tempore mortuus. honoratur uero lugubri inter Agriculturam Carmine. Erat et aliud Carmen, Horis dedicatũ, Theodori Colophonij Poëma. Tum etiã Carmen

ad Ameti certamen prouocatũ. flagellare

Epilenium, De Botris cõtritis: et aliud quoddã Ptifticum, ut Phrynichus in Comicis inquit, Ego nunc nobis cantabo Ptifticũ: Et Nicophon in Mechanicis, Verum nunc adcine nobiscum Ptismum aliquem: Sunt & Carmina quædam Nautica, & Pastoralia. Epicharmus uero, Poëticum quoddam Carmen canere dicit. Plato autem Comicus, etiam Subulci Carminis meminit. Sed quod Συβωτία fuerit, non mihi probatũ uidetur, solos enim habet canendos dactylos. Tyrrheni uero, ut Aristoteles tradit, non solum pugnant ad tibiam, sed etiam flagellis cædunt, & coquunt.

I CAPVT OCTAVVM, DE INSTRVMENTIS MVSICAE, MVSICIS, & quæ hos attinent.



Vsicæ porro ea, quæ nunc dicta sunt, conueniũt: & Musicus, Cantor, & modulari, bona concinnitas, concinnè, musicè, musicæ peritus, Musarum expers: Et modus, consonantia, Modulator, concinnum, concinnè, multisone, inconcinnus, absonus, absone, incondite, inconditum, absurditas, aberrare, accentus. De cantilena autem dicitur, harmonia, mensura, pulsatio, gressus. Harmoniam uero, Eupolis Ἁρμογὴν nominauit ut, Hanc
11 ego olim quærens harmoniam: Nomina uero ab hac, aptans, adaptare, adaptatum, bene aptatum, concinnum: Et contrarium, inconcinnũ: & illud Platonis, Inconcinne agere: Sicut & à rythmo uenit, concinnus, concinnitas, concinnare, concinnè: et in concinnè, inconcinnitas, inconcinnè agere. Citharæ pulsatio: tibiæ, aut lyræ cantus. Instrumenta uero, quæ pulsantur, etiam uerberata nominabis, cantatoria, chordas habentia, concinna: quæ uero inflantur, perflata, inflata, & inspirata.

CAPVT

CAPVT NONVM, DE HIS, QVAE PVLSANTVR, INSTRVMENTIS. I


Nstrumenta autem, quæ pulsantur, sunt · lyra, cithara. barbitum, quod idem & barymitum dicitur · Testudo, psalterium, trigon, sambycæ, pyctides, phorminges, phœnix, spadix. lyrophœnicium, clepsiambus pariambus, iambyce, scindapsus, epigonium, & reliqua.

DE INSTRVMENTIS INVENTIS à Gentibus. II

EPigonium, ab Inuentore nomen habet · Epigonus uero, genere Ambraciotes, honore autem Sycionius erat, primus absq; plectro pulsans. Sed Epigonium, chordas habet quadraginta · quemadmodum & simicum, triginta quinq;. Instrumentum autem Monochordium, Arabum inuentum est · Trichordum uero, quod Assyrij, Panduram uocant, etiam illorum inuentum fuit. Sed Quinquechordium, organũ à Scythis repertum est · loris uero bouillis compactum erat · & plectra, caprarum erant labia. Psithyra uero, inuentum est Libycum, uel potius Troglodytarum · forma autem ipsa quadratum est. Nonnulli uero Psithyram idem, quod ascarum esse autumant · hoc autem erat quadrangulus cubitalis, quo pertractis chordis cantatur · quæ circumuolutæ sonitũ reddebant, crepitaculo similem · Anacreon uero, magadam uocat · eiusq; inuentionem, Cantharus Thracibus tribuit. Cæterum & Naulij, meminit Philemon · Oportet adesse expectãs Tibicinam, aut naulium aliquod. Sed & pelyx, non modo galeæ cristam significat, sed & instrumentum quoddam cantatorium.

DE PARTIBVS INSTRVMENTORVM, quæ pulsantur. III

PArtes uero instrumentorum sunt, nerui, chordæ, lini, fila, concentus, cubiti, cornua, claui chordarum, resonantia, plectrum · chordotonũ, id est instrumentũ, quo chordæ intenduntur. Et arundinem quandam, Comici Hypolyrium nominarunt · quod olim

olim lyris, cornuũ loco apposita sit unde & Sophocles dixit, Sublatus tibi est calamus, qui circa lyram fuit. Ipsi autem Artifices, lyra cãtantes Citharœdi, Citharistriæ Psaltes, Psaltriæ. Et uerba, lyra canere, cithara ludere, canere et ut Aristophanes dixit, Barbitum pulsare: Et resonare atq; resonantia, res ipsa Accinere, cantare, succinere, concinere, decantare. Pulsationes, chordarum tactus, musicæ cantilenæ, multas chordas habens, harmonia, cõcinnum, cõsonans, multisonũ, inconcinnũ, inconcinnitas, inconcinnum canere, mensura, immẽsuratus, mensurã negligere. Sed et Plato est, cui quemadmodum & Critiæ, et cantilenas, quæ ad citharam canũtur, placet, προσῳδίας nominare. Aristophanes autem, & Modulans, & Adcantans dixit. Et, tenui uoce præditus, grauisonans. Et * cantorem sonorum, * flexibilemq;, & carminum inflexiones. Cantum uero, Plato, & Cantilenam uocauit. Sed qui instrumenta huiusmodi compingit, Lyrifaber nominatur.

canticum

flexibileq;

IIII DE HARMONIIS, ET MODVLATIONIBVS.

Harmoniæ sunt, Doria, Ionica, Aeolica quæ primæ sunt Et Phrygia * Lydia & Locrensis, Philoxeni inuentũ. Modi autẽ qui Terpandri sunt, à gentibus, unde orti erãt, nomen habẽt ut Aeolicus, & Bœotius uel à numeris, rectus, trochæus uel à ritu ipso, acer, quaternarius. ab eo ipso uerò, & ante dicto Terpandrius, & Capion Errant autem, qui & Apothetum, & schœnionem huic attribuunt hi etenim tibijs proprij sunt. σιφνίζειν uero, & χιάζειν, quod elaboratis carminibus uti significat à Democrito Chio, & Philoxeno Siphnio sicut & hypertonides modus, dicta sunt. Tum etiam Phrynen Camonis, modulationibus obliquis, & difficilibus, Comici, Cleisi uti uocant. Minorum autem Citharœdorum instrumentum, quod & Pythacum dicitur, nonnulli dactylicum uocitant Horum uero modi sunt, Iouis, Mineruæ, Apollinis, Iambi, Iambides, & Pariambides. Partes uero citharœdici modi, Terpandro diuidente, sunt præludia, initia, metarcha, fugæ, inflexiones, medium, sigillum, & epilogus.

uero, &

III

DE

DE INSTRVMENTIS QVAE inflantur. V

PORrò quæ inflantur organa, omnia quidem in genere, tibiæ,
& syringes ut & Aristophanes, Arundineam syringem uo
cauit. A tibijs autem deriuantur, tibia canere, tibia succinere, mo-
dulari, adsonare tibiæ cantus, insonans, resonans, ebuccinatum.
Dices etiam, multisonans tibia, iactabunda, flexilis, uarie sonans,
canora, uarios concentus habens, prælonga. Plato uero tibiā, etiā
Multis chordis præditā nominauit. De tibijs uero, inspirare, et in-
flare dices aut deflare, et spiritū in tibiā transmittere Impletis ma-
xillis, tumidis, inflatis, eleuatis, patulis, adhærentibus, spiritu reple
tis oculis exacerbatis, proteruis, sanguinolentis aut ocioso uultu,
improbo, ignoranti descensum spiritum. & his quidem uti licebit.
Laudabis uero Tibicinem, dicens pleno utentē spiritu in magnitu-
dine, sono, & robore spiritus non immodestè conturbantem uul-
tum. De syringe autem dices, deducere in eam ab ore spiritum, de
ferre, dispergere anhelitum * Hæc quidem calamorum est com- 5
positio, lino ceráq; colligata & hæc inelaborata est, tibiæ multæ
singulæ, post singulas paulatim desinentes, à maxima ad minimam
usq; et iuxta os quidem tibiarum diminutæ, & alteri parti propter
inæqualitatem mutuam insistentes, ita ut auium alæ similis uidea-
tur Sed huic rursum contraria est, Tyrrhena tibia, inuersæ syrin-
gi similis, cuius quidem arundo ferrea est quæ infernè inflatur,
spiritu quidem minore, sed propter aquam ebullientem maior sono
ipsius spiritus aura emittitur Multisonās hæc tibia est, & ferrum
uocem reddit ualidiorem Aliarum uero tibiarum partes sunt, lingu
la, foramina, bombyces, ὅλμοι, ὑφόλμια. Tum etiam ligulæ, Ti-
bicinibus cōueniunt Vnde & ligulis detentū, alligatum nominant.

DE TIBIARVM COMPACTORE, & eius materia. VI

QVi uero tibias conficit, Αὐλοποιός Et à parte tibiæ, lin-
gularū Confector dicitur. Et Tibiarū Perforator, secun-
dum Comicos: Tibiarum autem materia, arundo, ferrum, lotus, bu

xus · cornu aut os elephanti, aut lauri humilioris ramus excauatus. Tibijs porro utens, Tibicen, Cornicen, & Tibicina. In laudem autem Tibicinis, dices, sapiens, cõcinnus, dexter. Verùm hæc, etiam de alia musica dici possunt · hoc uero proprium est, bene spirans, inflatus, magnum spirans, ualde inflans, solidum spirans intensum, ualidum, rectum, plenum, robustum, suaue · Stridulum uero, Poëticũ est. Dulcis porro, spiritus · flebilis, stridulus, illecebrosus, lugubris, lachrymabilis · Spiritus uero, et flatus, et tibiæ inflatio dicitur. Nota etiam Tibicinis manuum agilitatem, et celeritatem, * & facilitatem · Plura etiam horum communia, ad Tibicinem pertinent · hic etenim non modo bene spirans, sed & lingua facilis. ore probatus, densus, continuus · Quemadmodum & uilis Tibicen, spiritu carens, infirmus, iniucundus, insuauis · Vilis etiam tibia, lingulæ expers, insonora, tenuis, madida, inepta. Et lingulæ cantu attritæ, dicuntur ueteres. Est etiam tibiæ cantus rectus, à quo & modus rectus · * firmus, plenus, &c. firmum plenum, concinnum, simplex, unimembre, uarium, illecebrosum, molle, flexile, lachrymabile, lugubre, acutum, stridulum, fastuosum, iritatorium, militare, tripudiatorium, spondaicum, * trochæũ trochaicum, nuptiale, uinolentum.

CAPVT DECIMVM, SPECIES ORGANORVM.



Tibiarum uero species, obliqua, lotinea, Libycorũ inuentum · ipsi uero hanc, πλαγίαλ: p nominãt · Ἔλυμος, quæ materia ipsa è buxo est · Inuentores uero, sunt Phryges · Sed & cornu utrisq; adnutans tibijs, huic tibiæ adest, in honorem Cybeles. ὑπό · ορβος, quam Libyes tuguria habitantes inuenerũt · hac uero, apud equorum pascua utuntur · eiusq; materia, decorticata laurus est · cor ligni enim extractum, acutissimum dat sonum, & equorum acrimoniæ conuenientem. Monaulus, Aegyptiorum inuentum est · Meminit huius in Thamyri Sophocles, Maxime uero nuptiale Carmen hac canitur: Fertur etiã Phryges, Tibiam lugubrem inuenisse · qua ab ipsis accepta, Cares utuntur · Tibiæ enim cantus,

*cantus, quo Cares utuntur, lugubris est. Ferina tibia, quā Thebani ex hinnuli membris compegerunt · sed huius exterior pars, ære inducta erat. Cornu uero canere, Tyrrheni feruntur. Est & quædam tibia, Gingras, lugubrem & flebilem uocem fundens · Phœnicea quidem, iuxta inuentionē, Musæ uero Caricæ persimilis · Sed Phœnicum lingua Adonim, Gingram uocant · & ab hoc, tibia nomen desumpsit. Scythæ autem, et inter hos maxime Anthropophagi, Melanchlæni, et Arimaspi · aquilarum, uulturumq́ ossa, tibiæ in morē, inflant. Sed Arundinea syrinx, Gallis maxime competit, et Oceani insulanis. Cæterum * ab Aegyptijs multisonans tibia, Osiridis inuentum est, * et calamo hordeaceo · Vocantur etiā tibiæ, citharistriæ, mediæ, ualidæ, perforatæ, semiperforatæ, fistulæ, & perfectæ, pennatæ. Est & Athena, tibiæ genus · quo Nicophelem Thebanum, ad Mineruæ hymnum imprimis usum ferunt. Sunt etiam ἰδλωθοί, tibiarum species.* apud Aegyptios

DE HARMONIIS TIBICINVM, MODULATORIBUS, MODIS OLYMPI, & RELIQUIS. II

HArmonia porro, Tibicinū est · Dorica, Phrygia, Lydia, Ionica, et continua · Lydia, quā Anthippus inuenit. Modulatio autē, Castoria est · qua Lacones in pugnis utūtur, sub modo saltatorio. Theracia uero, Argolica est · quā in Proserpinæ festis, in uere cantant. Modi uero, Olympi, et Marsij sunt · Phrygij, & Lydij. Sed Sacodonomus, Pythicus est. Euij uero, sunt circulares. Et Olympi, sunt Epithymbij modi. Modus etiā est, Hieraxius, unus · Hierax uero Iuuenis mortuus est, sed Olympi fuerat Familiaris, Discipulus, & Amator. Est cloca, modus Tibicinum, apothetus, & schœnius. Carmen autem spondæum, Epibomium nominabis · * alium uero Telesterium, * alium Cureticum, * alium autem Neniatum uocabis. Est & Phrygius modus, cuius Hipponax meminit. alíud alíud alíud

DE DIFFERENTIA HORVM. III

ERat uero & odontismus, modus quidam tibijs canendi. Et hactenus quidē quatuor, habuit tibia foramina, multis uero perforauit Diodorus Thebanus, obliquos spiritui meatus aperiēs.

Cantus autem nuptialis erat, duabus tibijs canebatur, quarum altera maior, absoluebant symphoniam. Parœnij uero, paruæ erant utræq;, & æquales Compotationibus enim, cõuenit æqualitas. Ad Hymnos autẽ, *idoneæ erãt spondæacæ ad Pæanes*, Pythicæ. *quas & perfectas nominabant, canebant uero ineptum illud Carmen* Pythicum. Choricæ *uero*, *Dithyrambis conueniunt*. Et ad *parthenias tibias, saltabant* Virgines *Puerilibus uero*, *Pueri accinebant*. Tibiæ *autem perfectissimæ, Virorum choris cõpetebant. Quæ autem* Citharistriæ *dicuntur, citharæ accinũt. Paratretæ, luctu conueniebant, acutè & lentè inflatæ*. Bombycibus *uero inflatus, & furiosus cantus, rectis opus habet tibijs*. Nonnulli *etiam tibias gradarias, uocarunt eas, quibus in itineribus utuntur & dactylicas, quæ ad saltationes spectant* Alij *uero hæc non tibiarum, sed modulationum, & carminum species esse aiunt*. Tibias *uero subtheatricas, ad modos* Tibicinum *retulerunt*. Sed Syrij *asperum quoddam, & fortè flare uidentur*. Ginglarus *autẽ, parua quædam* Aegyptia *tibia est, simplici melodiæ conueniens*. Et *scytalia, paruarum tibiarum nomina sunt.*

IIII DE TIBIAE CANTV, ET RVdimentis.

P*Orro modi, tibiarum cantus sunt pulsationes, sibilationes, fremitus, niglari.* Prima *uero* Tibicinum *exercitamenta, experimentum, rudimentum*. Athenis *uero* συναυλία *quædam erat, concentus* Tibicinum *in* Panathenæis *concinentium*. Nonnulli *uero* συναυλίαν, *accentus speciem esse putãt, sicut et tibiæ cantum*. Sed & Meniambi, & Iambides, *modi citharistrij sunt, ad quos tibia canebatur.*

V DE QVINQVE PYTHICIS CERtaminibus.

P*Ythici uero modi, qui tibia canitur, partes quinq; sunt rudimentum, prouocatio, Iambicum, spondeũ, ouatio*. Repræsentatio *autem, est modus quidem pugnæ* Apollinis *cõtra* Draconem *& in ipso experimento locum circumspicit, num pugnæ conueniens sit.*

ens sit. in prouocatione uero prouocat Draconem, sed in Iambico pugnat. Continet autem Iambicum, tubæ cantus, & odontismũ, utpote Dracone inter sagittandum dentibus frendente. Spondeum uero, Dei uictoriam repræsentat· & in ouatione, Deus ad Victorilia carmina saltat.

CAPVT VNDECIMVM, DE TVBA.



Vod uero tibijs & tuba competit, Tyrrhenorum inuentũ est. forma autem, est recta, & reflexa· sed materia, æs & ferrum. lingulaq; ossea est. Vocabis autem tubæ sonum, & sonitum, bombum, taratantara· & sonum copiosum, robustum, ualidum, grauem, augustum, uehementem, horrendum, terribilem, bellicosum, militarem, uiolentum, firmum, horridum, asperum, turbulentum, & similia. Partes uero militaris tubæ cantus, incitatoria uox· Vnde dixerunt, tuba signum dare· & tubæ signum dederunt, incitauerunt, excitarunt, concitauerunt. Adhortatoria uero, quæ in pugnæ conflictu fit. Receptus autem signum, quod è pugna reuocat. Sedatoria uero, castrametantium acclamatio. Est & pompicus quidam cantus in pompis, & sacer in sacrificijs· quo Aegyptij, Græci, Tyrrheni, & Romani utuntur. Sed tuba utens, Tubicen dicitur· & hinc uerbum, tuba canere. Cæterum qui in sacris canit, Sacro tubicen· sed melius, sacer Tubicen dicitur, disiunctis dictiõibus. Et Menãder aliquos uocat, optimos Tubicines, Tubicines prædatores. Quod si conuenit iucundi aliquid huic instrumento adijcere, Historiæ scilicet suauitatem· ex militari disciplina ad certamina, tubæ cantus peruenit, & in singulis certaminum speciebus canitur talem ob causam· Hermon erat Comœdiæ Actor, qui cum post multos sortem agendi accepisset, à theatro aberat uocis experimentum sumens. cumq; omnes, qui ante hunc erant, defecissent, Hermionem Præco reuocauit· hic uero non obediens, mulcta scilicet hac perculsus, ut Certatores tuba reuocarẽtur, Author fuit. & hoc in singula transferre stadia Tubicinem, quinquaginta cum ipsa tuba stadia transeuntem· quemadmodum & Herodorum

locrum, de Philopatre duobus cecinisse tibijs, Isæus tradit. Sed A 8
las Megaclei Filia, tuba satis ualidè utebatur, & certatoria, et pom
pica. Cæterum Megarensi Herodoro tubam inflanti, difficile erat
appropinquare, ob uocis horrendæ stuporem. Septem uero & de-
cem coronatorum certaminũ circuitus persoluit: sed magnitudine
quatuor erat cubitorum, & ursinam substernebat pellem, & leon-
tina induebatur. sex autem panis chœnices comedebat, octoq; car
nium minas, uini uero bibebat aliquot mensuras: sono autem suo e-
tiam maxima replebat castra, licet à longinquo caneret. Commen-
dat autem hunc his maximè, urbium Expugnator Demetrius. hic
etenim aliquando muro applicuerat quandam machinam, quæ &
contumax, & molesta erat: tunc sanè Herodorus duobus arreptis
telis, fortißimè sua inflauit organa, tantoque Milites animi robore
repleuit, ut impetu forti, & cursu ad machinam hanc ferrentur.

CAPVT DVODECIMVM, DE PRAECONE, ET IIS QVAE AB hoc dicuntur.



Ræconum genus, Mercurio sacrum est: silentium autẽ promulgat in certaminibus, et sacrificijs: fœdera annũciat, inducias indicit, et Certatores designat. Et fuit quidem tubæ certamen antiquius, sed ad honoris studium Posteri horum Præcones instituerunt: animaduertentes propter spiritus longitudinem, & multorum quæ circa templa habitant, expensam, aliqua claritate opus esse. Prius quidem Inquilinis Præconem agentibus, ijs qui sacrificia administrabant, primus peregrinorum in Olympijs decertauit Archias Hyblæus: tribusq; continuis uicit Olympiadibus, & Pythio uicit Apollini: Erat etiam ei Pythica quædam imago, & Epigramma tale:

Hanc ab Hyblæo Archia Præcone, Euclei Filio
Imaginem lætus accipe Apollo, ob incolumitatem:
Qui ter in Olympijs certaminibus Præconem egit,
Neq; tuba succinens, nec habens insignia:

Nomina

Nomina autem à Præcone sunt, præconium, Præconis præmium, & annunciatio, legatio, et promulgatio. cuiusdam functionis sunt nomina. Præconem agere, præconium promulgare, belli Præconem agere: non indictū Præcone bellum: Alii ut bona per Præconem addicere, & abnegare: indicere bellum, inducias annunciare: Promulgare quietem, quod & indicere uocitant: uocare aliquem Certatorum, pronunciare Certatorem: abdicare Filium, et Nepotem. Sed nomen Abdicatus, Veteribus in usu non est: sed Theopompus Scriptor, hoc utitur: Verum nec Theopompus interpretationis amussim habet. Officium autem Præconū, promulgare uocauerūt. Et Isæus alicubi, Promulgatores nominauit. Προκηρύξαι uero, est à Præcone prouocari. Et ὑποκηρύξασθαι, silentiū indicere, aut aliquid publicum promulgare. Publica promulgans, ut Isæus dixit. Insuper Præcones, aliquis Interpretes, fœderū allatores, induciarum promulgatores, & Nuncios appellare potest. Horum uero uox, magna, ueneranda, excelsa, prælonga, extensa, manifesta, iusta, continua, perpetua, intensa, pronunciata sine spiritus reciprocatione: & alia, quæcunq; de uoce dicta sunt.

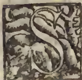
CAPVT DECIMVMTERTIVM, DE SALTATORE, ET SALTATIONE.



Vandoquidem & saltatio, musicæ species est, de hac dicendum erit: Saltator, Saltatorius: saltare, subsilire, exilire: saltus, saltationis cātilenæ. * Tū etiam saltans, Iuxta Gratiarū saltationem, ut Euphorion inquit, saltantem Gratiarum pallijs: Saltatum, assiliens, orchestra, Saltatrix, saltandi Præceptor: formare, figuras exhibere: uenustas, commensuratio, concinnitas. Nutare, simul abnuere, repræsentare, deducere, caput transferre, circumferre, circuitione uti, manuum circumductione salire, tripudiare: Tripudiatio, species est saltationis, quæ in armis fit. Saltatorē præterea nominabis, leuem, agilem, saltatorium, aptum, concinnū, bene compositum, mollem, multiformem, euidentem, repræsentatorem, Forte

rem, ostensorem, exhibitorem· Omnigenũ, conuersibilem, mutabilem, popularem, Populi delectatorem, mollibus membris praeditum, turbas delectantem, facilem, promptum, propensum, flexibilem, uolubilem, emollitum, manibus celerem, uolipedem, bono capite praeditum, bene constitutum, aequaliter cõstitutum, decorum, lentũ, & si quae sunt similia. Rem uero uocabis, leuitatem, agilitatem, saltationem, saltũ, commensurationem, concinnitatem, uenustatem, mollitiem, euidentiam, delectationem, coetum, repraesentationem, manifestationem, demonstrationem, facilitatem, promptitudinem, lenitudinem, circumductionem, inflexionem, translationem, manuum agilitatem, bonam pedum manuumq; dispositionem, manuum uelocitatem, bonam & aequalem constitutionem, compositionem bonam. Porro uerbaliter dices, leuem esse, agilem esse, saltare, repraesentare, demonstrare, exhibere, ostẽdere, praeferre, corpus torquere, inflectere, & infringere. Et aduerbia, saltatorie, uenuste, uarie, concinne, apte, molliter, euidenter, demonstratiue, manifeste, publice, iucunde, facile, leuiter, bene, & aequaliter, ordinatim. sed quae ab alijs deriuantur, dura sunt.

I CAPVT DECIMVMQVARTVM, DE SPECIEBVS SALtationis.



Pecies uero saltationũ, cõcinnitas, tragica, cordaces, comicae, militaris, Satyrica, saltationes armatae. Pyrricha uero, & Telesias, cognomina sunt duorum saltationis ludicũ, Pyrrichij scilicet, & Telesij. Dicitur etiã, gladiatoria saltatio, et pedestris· & ξικνῶδαι, quod est lumbos fortiter circũagere. Erat et comus, saltationis species· et Tetracomus, Herculi sacer, et militaris·

bedycomus Fuit etiam comastica, pugnã, et plagas habens· & * dycomus, quae suauior erat. Cnismus, et Oclasma. sic enim in Proserpinae festis, saltatio Persica nominatur· et Consonans, quam et Mollẽ uocant.

de Hercule Et saltatio, φαλλικόν, in honorem Bacchi· Et Victorialis, * Herculi. Et Colabrismus, Thracia saltatio, et Carica· sed et haec armata erat.

erat. Et Baucismus, lasciua saltatio Bauci Saltatoris. Et cognomine comus, delicata quædam saltatio, corpus emolliens. Sed & bactriasmus, apocinus, et apofisis, lasciuæ saltationũ species, per lumborum circumuolutionem & uolubilis. Sed mothum, molesta, nauticaq; saltatio. Geranum uero, secundum multitudinem saltabant singuli, singulos ordine consequentes extremitates utrasq; tenentibus Thesei Ducibus, primumq; circa Apollinis aram Labyrinthi egressum imitantibus. Sed Dipodia, saltatio Laconica est. Erat & gingras, ad tibiam saltatio, idem cum tibiæ modulatione nomen habens. Hecaterides uero, et thermastrides, intensæ saltationes sunt. illa quidem, manuum commotionem exercens· Thermestris uero, saltatoria est. Eclactismata, Mulierum saltationes sunt· oportebat autem super humerum excalcitrare. Bibasis uero, Laconica quædam saltatio erat· cui & brauia præposita erant, non Iuuenibus modo, sed et Virginibus. saltare autẽ oportebat, pedibusq; nates contingere, saltusq; numerabantur· unde uni harũ inscriptio erat, Mille saltantes gressus: Pinacides etiam saltabant, sed ignoro, an super lances, siue lances ferentes: Nam de cernophora saltatione scio, quod λίκνα, uel craticulas ferebant, quæ λίκνα appellabantur. Ionicum uero, Dianæ saliebant imprimis Siculi. Angelicũ porro, Angelorum referebat formas. Sed morphasmus, omnigenũ erat animaliũ imitatio. Erat etiam scops, quam eandẽ saltationis speciem, et scopiam nominabãt· et quandam colli habebant circumuolutionem, ad auium imitationẽ, quæ cum stupore quodam saltatur. Sed leo, truculentæ cuiusdam saltationis species est. Erant etiam saltationes quædam Laconicæ, Demalea· quibus Sileni inerant, & post hos Satyri circulatim saltantes· Et Ithymbi, in Bacchi honorẽ· & Cariatides, Dianæ· Atq; Baryllica, inuentum Baryllichi· Mulieres uero saltabant Apollini, & Dianæ. Hypogypones autem, Senum baculis innitentium formã habebant· Gypones uero, ligneis incedentes membris saltabant, pellucida induti ueste. Et Menes, Charinorum saltus, eodem, quod Inuentor Athleta habuit, nomine præditus. Saltatio porro Dithyrambica, Tyrbasia dicitur. Imitatricem

bb præterea

præterea uocaruut, quia imitabantur, in furto partium relictarum captos: splendidorem uero, quam nudi saltitabat cum turpiloquio. Erat etiam fissilia trahere ligna, choricæ saltationis species: oportebat autem Saltatorem alternare tibias. Præterea Tragicæ saltationis figuræ sunt, Sima, Chirocalathiscus, Manus obliqua, Duplex ligni præhensio, Termaustris, Cybistesis, Quatuor trāscendere: Tetracomus autem saltationis species, ignoro, num Athenienſium tetracomis conueniat: qui erant, Peraes, Phaleres, Oxypeteones, Thymitadæ, & reliqua.

CAPVT DECIMVMQVINTVM, DE CHORO, CHORAGO, & talibus.



Vę quoq; pertinent, Chorus, Chori congregatio, cœtus, Choricum Carmen, choreas ducere, Choragus Chori Collega, Chori Dux, Chori ductio: Choragiū autē, locus ipse dicitur, in quo Choragi apparatus est. Πρόχορον uero, & Συγχορηγίαν, Aristophanes Saltatricē nominauit Princeps Chori, Chori Coryphæus, Chorum congregans, Chori congregator, Præceptor, Vicarius, Chori Institutor: dextræ partis Præses, sinistræ alæ Dux, laterū Præses. Ternarius & Mulierem Ternariā, uocauit Aristophanes: Iuuenilis Chorus, uirilis, comicus, tragicus. Et Semichorus, Chori diuisio, alterna Chori responsio: Sed hæc tria, hoc esse uidētur, ut Choro in duas partes diuisio: hoc quidem opus, Chori diuisio: utraq; uero pars, Semichorus: sed quæ alternis cantant, Ἀντιχορίαι uocentur. Τριχορίαν autem Tyrtæus, tres Laconum Choros constituit, iuxta ætatem singulos: Pueros scilicet, Viros, Senesq;. De choro uero, et symphonia, Cōcentus, & tibiarum consonantia. Et Chori quidem ingressus, accessus nominatur: sed qui necessitate euenit exitus, utpote redeuntiū denuo, secessio. Qui uero post hanc est introitus, accessus reciprocus: exitus autem postremus, discessus. Cæterum Introductio in Fabulis, est res rei connexa. Et Carmen quoddam exodium, quod exeuntes can-

tes cantant. Sed partes Chori sunt, ordo, & iugum. Et Chori tragici, sunt iuga quinq; ex tribus, et ordines tres ex quinq;. Quindecim enim, Chorum constituebant. Et iuxta tres simul introibant personæ, si secundum iuga accessus fieret: sed si secundum ordines, tum quinq; ingrediebantur. Euenit etiam, ut per unum solum ingressum facerent. Comicus porro Chorus, uiginti quatuor constabat personis, et iuga habebat sex: iugaq; singula, ex quatuor constabant. Ordines uero erant quatuor, quilibet sex Viros cõtinens. Cæterum si quartæ personæ loco, aliquem è Choro canere oportebat, parascenium hoc negocium nominabatur. Quod si quartus histrio aliquid obloqueretur, παραχορήγημα dicebatur: et hoc factum fuisse ferũt in Aeschyli Agamemnone: Sed apud Veteres in tragico Choro quinquaginta erant, usq; ad Aeschyli Eumenides: sed turba ad harum multitudinem, obstupefacta, lege ad minorem redactus est numerum.

CAPVT DECIMVMSEXTVM, DE CHORICIS CARMINIBVS.



Carminũ uero in Choris decantatorũ, apud Comicos quidẽ unũ est, Trangreßio: cũ ea quæ Poëta ad theatrũ loqui instituit, Chorus præteriẽs eadem dicit. Et decore hoc Comici Poëtæ faciunt, Tragicum uero nõ est, hoc tamen in multis Fabulis fecit Euripides: in Danae quidem Chorum muliebrem, pro se loqui instituens, oblitus scilicet, quod orationis figura Mulieres ceu Viros loqui fecisset. Et Sophocles idẽ propter contentionẽ, quæ ei cum illo fuit, nonnunquã fecit, uelut in Hippone: Transgreßionis porro Comicæ, partes septẽ sunt: Incisum, Trãsgreßio, Μακρὸν, Stropha, Epirrhema, Antistropha, Antepirrhema. E quibus incisum quidem, est præparatio quædã breuioris partis. Transgreßio autẽ, plerunq; in Anapæsto metro consistit: & licet in alio constet, Anapæstum tamen nominatur. Quod autem macrum dicitur, post trangreßionem, breuis quædam est cãtiuncula uno decantata spiritu. Strophæ uerò interius præcantatæ, Epirrhema in

Tetrametris subsequitur. Antistrophaq; ipsi respondente strophæ, antepirrema, ultima transgreßionis pars est, inducitur.

I CAPVT DECIMVMSEPTIMVM, DE HISTRIONIBVS, ET histrionica.



X horũ etiam ordine sunt, Histriones, Histrionica ars, ars repræsentatoria. Et Iambæa peragere, disponere, formare, uerba facere, uerba proferre, concitare, continuare sermonem, intense, uno spiritu. Subsilire, repræsentare, ostendere, nutare, subsannare, imitari, illinire, et his similia. Sed στιχομυθεῖν, uocauerunt alternis respondere Iambis: & rem ipsam, στιχομυθίαν. Dices præterea, grauisonans Histrio, resonans, circumsonans, suppressa uoce loquens, curiose loquens: Et grauiter uel tenuiter sonans, muliebri uoce præditus, & duriter loquens: & quæcunque alia, de uoce dicta sunt. Porro attollere uocem dixerunt, & supprimere uocem, suffocare uocem. Et Aristophanes etiam dixit, Eloquere tu uocem resoluens: Et idem, Vox præualuit:

I CAPVT DECIMVMOCTAVVM, DE HISTRIONVM APPARATV.



Istrionum porro apparatus, stola: & hæc eadem, somatiũ nominatur. Sed Apparator est, qui personas instituit. Dicere etiam licet, persona, personata facies, facies ficta, larua, & Gorgoneum.

II DE CALCEAMENTIS, ET VEstibus tragicis, & comicis, atq; reliquo apparatu.

ET calceamenta quidem tragica, cothurni, soleæ. Sed socci, sunt comica. Et uestes tragicæ, uariegatum, sic enim nominant tunicam: exteriores uero uestes, talaris, tincta, sagum, chlamys, deaurata, auro intertexta, purpurea, tiara, uitta, redimiculum mitra, reticulum, hoc autem complicatum erat è funiculis, instar

retis,

retis,totũ corpus ambiens· quo Tiresias amiciebatur,aut alia persona uaticinatoria. Sinus autem, ubi tunicas constringebant, Atrei,Agamemnones,et alij qui tales erant.Ephaptis,uelamen quod dam Phœniceũ, purpureum'ue,quod manibus circũuoluebant Milites, aut Venatores. Crocota uero,uestis genus· quo Bacchus usus est,& axillari splendida,thyrsoq;. Sed qui aduersa fortuna utebantur,lugubri ueste alba,imprimis transfugæ· aut pulla,nigra,melina,uel fusca induebantur.Cæterum detrita erat uestis, Philoctetis,& Telephi.Insuper & nebrides,diphtheræ,gladij,sceptra, hastilia, arcus,pharetræ,caducei,& clauæ,& leoninæ pelles,& omnium armorũ instructio· tragici apparatus,qui Virorum est,partes sunt.Muliebris porro apparatus est,syrtus purpureus, & circa cubitum albus,Fœminæ scilicet Principis·Calamitosæ uero, syrtus erat niger·amiculum autẽ,fuscũ,aut melinum.Sed uestis Satyrica est, Nebris *·quam & hi_anem nominant,& *pellis hircina, nonnunquam & *pardalea adiuncta.Et uenatoria,Bacchi uestis. Atq; sagum splendidum, uestis purpurea.Et chortæus, tunica densa, qua Sileni induebãtur. Vestis præterea comica, exomis.est autem tunica alba ignobilis, in sinistro latere sutelam non habens. Senum autem indumentum, uestis est retorta, purpurea, uel nigra aliqua.Purpurea uestis,Iuniorum indumentum est.Pera,fustes,diphthera,ad Rusticos pertinent. Veste autem purpurea, utebantur Iuuenes.Sed parasiti,nigra, pulla'ue· præterquã in Sicyonio,alba, cum parasitus nuptias celebraturus esset.Cæterum seruorum exomidi,uestis quædam adiacet alba·quæ ἐγκόβωμα,uel amiculum dicitur.Coquo autem,duplex,& rudis uestis est. Mulierum præterea comicarum uestis,anuum quidem,melina, cærulea'ue·præterquàm Sacerdotum,harum enim alba est. Lenæ porro,uel meretricum Matres, uittã quandam purpuream capiti induebant.Iuuenum uero uestitus, albus, aut byssinus · sed hæreditariorum, albus, & fimbriatus. Lenones autem,tincta tunica,et amiculo splendido induuntur, uirgamq; rectam gerunt·quæ ἄρισκον nominatur. Parasiti porro,& pectinem,& lecythum habent·sicut et Rustici,Pe

caprina
pellem hircinam
pardaleam
textam

dum: Nonnullæ etiam Mulieres, armillam habent et symmetriam, quæ est tunica talaris purpuream fimbriam habens.

I CAPVT DECIMVMNONVM, DE THEATRO, ET QVAE circa hoc.



Quoniam uero Theatrum, nō minima Musicorum pars est: hoc etiā appellabis theatrū, et Theatrū Dionysiacū, & Lenaicum multitudinē uero, spectatores. quos Aristophanes, Συνθεάτριαν uocauit: ut iam non modo spectatorem, sed & spectatricem appellare liceat. Plato uero, Theatri occupationem uocauit: scalas autem, Gradus, & Sedes, & Sedilia: Et ἐδωλιάζειν, pro considere dicitur. Lignum porro primum, sedes prima est, imprimis tamen Iudicum: Vnde primum Assessorem, πρωτόβαθρον nominauit Epicrates, Comœdiæ Institutor: Nimirum autem de theatro usitate dicitur, sedilia talis pulsare, quod πτερνοκοπεῖν appellauerunt: Hoc autem aliquem explodentes faciebant, unde et explodere, & exibilare dicitur. Dicebatur etiam theatri pars quædam, senatoria, & iuuenilis. Cortinam uero, & * Auleum nominare licet, secundū Hyperidem in Patroclo dicentem sic: Nouem porro Principes in Stoa conuiuabantur, auleo alterutram partem circumsepti:

Aulæam

II DE PARTIBVS THEATRI.

PArs theatri, et porta, fornix, incisio, culmina, scena, orchestra, pulpitum, proscenium, parascenia, hyposcenia: Et scena quidem, histrionum proprie est: sed orchestra, Chori. in qua & θυμέλη est, quæ aut tribunal quoddam est, aut ara. Post scenam uero, ara ἀγυιεὺς est, ante ianuas et mensa, corollas sustinens. quæ aut θεωρὶς, aut sacra nominatur. Eleus autem, mensa erat antiqua: quam aliquis Vatis loco ascendens, Choro respondebat. Hyposcenium autem, columnis, et imaginibus ornatum erat, ad theatrum conuersum, pulpito subiacens. Triū uero circa scenam ianuarum, media quidē, * regia, cauerna, aut domus inclyta, uel pri-

aut

mum

mum actũ absoluens dicitur·Dextra uero, secundi actus diuerticu
lum est·Sed sinistra, aut uilißimã personam, aut templũ desolatum
habet, aut deserta est. Cæterũ in Tragœdia, dextra quidẽ ianua,
hospitium est·carcer uero sinistra. Sed tentorium in Comœdia do
mui adiacet tapetijs repræsentatum, & iumentorum stabulum est·
eiusq; ianuæ maiores, uidentur ἐκ σαδδὲς dictæ, ad curruum in-
greßionem, & apparatus. Cæterum in Antiphanis Acestrijs, e-
tiam officina erat id, quod tentorium dicitur· Quod antea bobus
agrestibus, & asinis stabulum fuerat, fecerat officinam. Apud u-
tranq; uero duarum ianuarum, quæ in media scena sunt, etiam a-
liæ duæ sunt. Vtrunq; una, ad quas uersatiles machinæ compactæ· Cælius Li.
sunt: dextra quidem ea, quæ extra urbem sunt repræsentans· sini- V, Cap.
stra uero ea, quæ ex urbe ducit, maxime quæ ex portu, & Deos VIII.
inducit marinos, & alia omnia, quæ grauiora existentia, machina
ferre nequit·Si uero machinæ hæ uersatiles conuertantur, dextra
quidem locum mutat, utræq; uero locum subalternant. Ingreßuum
porro, dexter quidem, ex agro, è portu, aut ex urbe ducit·qui uero
aliunde pedites ueniunt, iuxta alterũ ingrediũtur. Ingreßi autẽ iux
ta orchestrã, ad scenam per scalas ascendunt· Scalæ autẽ greßus,
gradus uocantur. Præterea inter theatri partes quoq; numeretur,
pegma, & machina, exostra, specula, murus, turris, specula dire-
ctrix, duas cõtignationes habens domus, turris fulminea, tonitru,
Deorum sedes, grus, pensilia, tapetia, semicirculus, strophium, se-
mistrophium, & scalæ Charoniæ, & anapiesmata. Sed pegma su-
pra ligna quædã, alta scala est, cui thronus insidet·exhibet uero se
creta, quæ sub scena in domicilijs fiunt. & huius officij uerbũ est,
in orbem circumuolui. Machina autem, super quam pegma induci
tur, εἰσκύκλημα nominatur. & hoc iuxta singulas ianuas obser-
uandum est, et ferè iuxta singulas domos. Machina uero, Deos ex-
hibet, Heroës illos aërios·Bellephorontes scilicet, et Perseos. & di
citur iuxta sinistrum introitũ, super scenam esse altitudine. Quod
uero in Tragœdia, machina·hoc in Comœdia, crade dicitur· Vn-
de patet, quod ficus imitatio est·Ficum etenim, Attici Κράδην uo
cant.

cant. Exostram porro idem, quod pegma, esse uolunt. Sed specula, speculatoribus, aut alijs, quicunq; speculantur, extructa est: Caeterum murus, turrisq;, ut ueluti de alto uidere liceat. Specula porro directrix, ipso nomine officium suum refert. Distegia uero, nonnunquã in regia domo duplex cœnaculum, ueluti à quo Antigone in Phœnissis exercitum speculatur: nonnunquam uero dolium est, à quo tegulis deijciunt. Caeterum in Comœdia, à distegia lenones quidam prospiciunt, & uetula Mulier despicit. Machina autem ful-

hoc minea, & tonitru. illa quidem, est alta uersatilis machina: * haec uero in posteriore parte sub scena, urnae sunt lapillis plenae, qui impulsi, per aenea uasa delabuntur. Ex Deorum autem sede, quae scenam excellit, apparent Dij: utpote Iupiter, & qui circa ipsum: Grus praeterea, machina quaedam est, ex alto demissa, ad corporis alicuius raptum idonea: qua Aurora usa est, corpus Memnonis rapiens. Pensilia uero, nominabis funiculos, qui ex alto dependent, ut eos sustineant Heroës, Deos'ue, qui in aëre ferri uidentur. Tapetia autem, panni erant, aut tabulae picturas continentes, ad Fabularum usum utiles: supraq; uersatiles demittebatur machinas, montem referens, mare, fluuium, aut aliud huiusmodi. Semicirculo uero, figura nomẽ dedit. sed huius locus, iuxta orchestram. usus autem, eminus ostendens urbis aliquẽ situm, aut in mari natantes: Quemadmodum & strophium, quod Heroës continet, & in Deorum numerum transcriptos, aut in mari uel bello obeuntes. Gradus porro Charonij, iuxta sediliũ descensus positi, Manes *

à se ab ipsis emittunt. Sed anapeismata. hoc quidem in scena est, ueluti fluminis transgreßionem repraesentans, aut aliud huiusmodi: illud uero circa scalas est, per quas ascendunt Furiae.

III DE PERSONIS TRAGICIS.

PErsonae porro tragicae sunt, Vir tonsus, albus, Spartopolius, Vir niger, flauus, Vir flauior: & hi quidem, Senes sunt. Tonsus, est maximus natu inter Senes, albißimam comam habens, & crines ὄγκῳ adiacentes: ὄγκος autem, est ea, quae supra faciem est, alta prominentia: Sed barba, ad cutim usq; detonsa est, & ge-

nas

nas habet pendulas. Vir autẽ albus, totus quidem canus est: sed cincinni circa caput sunt, barba densa, & supercilia pendula, color albus, sed faciei prominentia breuis. Sed Spartopolius, canorum naturam refert: niger uero est, et subpallidus. Vir porrò niger, à colore nomen habens, crispus barbam & capillitium, aspera facie, & magna faciei prominentia præditus. Vir autem flauus, flauos cincinnos habet, & faciei prominentiã minorem, & boni coloris est. Cæterum flauior, per alia quidem huic similis est: magis autem pallidus, & morbidos repræsentat. Præterea Iuuenum personæ sunt, perbenignus, crispus, tener, horridus, secundus horridus, pallidus, subpallidus. Et perbenignus, Iuuenum natu maximus est, imberbis, boni coloris, nigrescens, densos & nigros capillos habens. Sed crispus, flauus, fastuosus: pili faciei prominentiæ adhærent, supercilia extenduntur, & facie terribilis. Subcrispus uero, alijs quidem similis huic, sed magis iuuenescit. Tener autem, cincinnis flauus, albus, hilaris, pulchro decorus Genio. Sed horridus, fastuosus est, subliuidus, subtristis, sordidus, flauicomus, flaua coma decorus. Horridus autem secundus, in tantũ priori tenuior est, quantum est iunior, & crinitus. Cæterum pallidus, macilentus est, comatus, subflauus, morbidum colorem referens, instar idoli aut uulnerati. Subpallidus autem, alijs quidem perbenigno similis est: pallet uero, ueluti ægrotũ, aut amantẽ repræsentans. Seruorum præterea personæ sunt, Diphtherias, Barbã intortã habens, Resimus. Diphtherias sane, fastum nullum habens, uittam habet pilosq; albos depexos, faciem subpallidam et liuidam, nasum asperum, capitis uerticem sublimem, oculos tetricos: subpallidus autem est, & barba senium quoddam ostentans. Sed torta barba insignis, floret, frontem habens altam & latam, sed in circuitu excauatam: flauus, asper, rufus, Angelum repræsentans. Resimus uero, est fastuosus, flauus, & è medio crines eriguntur: imberbis est, subrufus, & hic nunciũ egit. Mulierũ porro personæ sunt, Cana crinita, Anus libera, Anus serua, Media, Diphtherita, Comata, Pallida, Nuper uiolata, Iuuenis Virgo. Cana crinita quidem, alias excedit omnes, &

ætate, & dignitate albis crinibus prædita, modicam habens frontem, subpallida. olim uero, nitida uocabatur. Anus uero libera, subflaua est colore ipso, & canitie frontem habens paruam, crinesq; ad scapulas dependentes, et calamitatem aliquam arguit. Sed Anus Famula, uittam ex agninis confectâ pellibus ante frontem habet, & carne rugosa est. Mediæ præterea ætatis Famula, breue supercilium color albus, subpallidus, & non omnino canus. Cæterum diphtheritis, hac iunior est, et supercilium nõ habet. Comata autem, pallida, nigris comis prædita, uultu tristis, et colorem à nomine habet. Media Mulier, pallida, comatæ persimilis, nisi quod * ætatis medio magis temperata est. Sed mediæ ætatis Virgo, nuper uiolata cæsariem quidem habet propriam ante se, & non pallorem. Iuuencula porro, pro frontali pilorum tinctorum discrimen habet, et breuibus in circuitu amicta est, & colore subpallida. Altera uero Iuuencula Virgo, in reliquis similis est, præterquam in crinium discrimine, & cincinnorum ambitu, ueluti sæpius infortunium passa. Puella autẽ, iuuenilis persona, qualis Danaës fuit pulchra Puellula. Sed personæ factitiæ sunt, Actæon cornutus, Phineus cæcus, aut Thamyris hunc quidem oculum cæsiũ, illum uero nigrum habens. Aut Argus, multis oculis insignis aut Tyro, genis liuida, apud Sophoclẽ: hoc uero à Nouerca per ferri plagas perpessa est. Et Euippe, Chironis Filia, in equum transformata apud Euripidem. aut Achilles, super Patroclum inornatus aut Amymone, aut Fluuius, aut Mons, aut Medusa, aut Iustitia, uel Mors, uel Furia, uel Rabies, uel Oestrum, uel Iniuria, uel Centaurus, seu Titan, aut Gigas, aut Indus, uel Triton Mox etiam huc pertinent, Ciuitas, Priamus, Suadela, Musæ, Horæ & Nymphæ Mithaci, Pleiades, Fraus, Ebrietas, Ignauia, & Inuidia. uerum hæc, etiam Comica esse possunt.

* è medio rasa est.

IIII DE PERSONIS SATYRICIS.

PRæterea Satyricæ personæ, Satyrus canus, Satyrus barbatus, Satyrus imberbis, Silenus, Anus. Reliquæ uero personæ similes sunt, nisi eorum quorum differentiæ per nomina exprimuntur

muntur: quemadmodũ Papposilenus, ipsa forma magis ferinus est.

DE PERSONIS COMICIS.

COmicæ porro personæ, Veteris quidem Comœdiæ plerunque hominibus, quos suggillabant, similes erant, aut maiori cum ludibrio effingebantur. Nouæ uero Comœdiæ, Pappus primus, Pappus secundus, Dux, Senex, Barbatus uel Barbam quatiens, Hermoneus, Intortã barbam habens, Lycomedeus, Leno, Hermoneus secundus: hi quidem Senes. Pappus quidem primus, maximus natu, ad cutim detonsus, iucundis superciliis præditus, pilosus, tenues genas habens, oculis tristis, colore albus, facie & fronte subhilaris. Pappus autem secundus, macilentior, & acrior aspectu, & tristis, subpallidus, barbatus, rufus, et auribus fractis. Dux uero est Senex, pilorum coronam circa caput habens, incuruus, lata facie præditus, & superciliũ attollit dextrum. Decrepitus præterea, barbam promissam habens, & uibrans, pilorum corona capite cinctus: barbatus est, & non attollit supercilia, sed aspectu ignauior uidetur. Sed Hermoneus, recaluaster, barbatus, supercilia attollit, aspectu asper. Leno contrà, per omnia Lycomedeo similis est, sed labia distorquet, & supercilia contrahit, & recaluaster est, uel caluus. Hermoneus autem secundus, detonsus est, & barbam intortam habet. Sed qui barba intorta præditus est, recaluaster, supercilia extensa, acuto mento præditus, & difficilis. Lycomedeus uero, crispam barbam habens, longo mento conspicuus, alterũ extendit supercilium, & curiositatẽ repræsentat. Iuuenũ autem personæ sunt, Perbenignus Iuuenis, Niger Iuuenis, Iuuenis crispus, Tener, Rusticus, Minax, Secundus adulator, Parasitus, Imaginarius, Siculus. Et perbenignus quidem subrufus, gymnasticus, subfuscus, paucas sub fronte rugas habens, et pilorum coronam, superciliaq; extendens. Sed Iuuenis niger, iunior, supercilia demittẽs, instituto, aut gymnasiis exercitato similis. Iuuenis autem crispus, pulcher Iuuenis, colore rubeus, & crines nomini ipsi respondentes, supercilia extenduntur, et una sub frõte ruga. Iuuenis uero tener, pilos habet sicut perbenignus, omnium autem natu minimus,

albus, in umbra nutritus, teneritatem repræsentans. Rustico uero, color ingrescit: sed labia lata, nasus simus, & pilorum corona. Minaci uero Militi, & erroni existenti, color, & coma nigra est: pili concutiuntur, quemadmodum et minaci secundo, qui tenerior est, & comam magis flauam nutriens. Adulator autem, & parasitus, nigri, non tamen extra palæstram sunt, incurui, & condolentes. Sed parasito, aures magis contusæ sunt: & hilarior est, sicut & adulator, superciliaq; malignius disponit. Imaginarius autē, transforatas genas habet, et mento rasus est: splendidè autem amictus est, & peregrinus. Cæterū Siculus, parasitus tertius est. Seruorū porro personæ Comicæ, Pappus, Dux, Famulus, Tenuis aut Suppressus, Famulus crispus, Famulus medius, Famulus ornatus capillis, & Minax Dux. Pappus quidem, solus seruorū canus est, & Libertum refert. Dux autem, spiram habet ruforum capillorum, supercilia attollit, frontem contrahit: talisq; omnino inter seruos est, qualis inter liberos Senex Dux. Tenuis uero aut suppressus, recaluaster, est, rufus, supercilia attollens. Sed Famulus crispus, capillis crispus est: sunt uero rufi, sicut & color: & recaluaster est, & peruersus facie. Cæterum Famulus medius, caluus, & fuluus est. Famulus autem ornatus, niger, caluus, peruersus facie: duos aut tres nigros in capite cincinnos habens, & similes etiam in mento. Minax porro Dux, Famulo Duci similis est, præterquam in capillis. Præterea Mulierum personæ sunt, Anus macilenta aut lupa, Anus pinguis, Anus domestica, aut domi desidens, aut acris. Lupa quidem procera; rugæ tenues & crebræ, alba, subpallida, tortuosos habens oculos. Cæterum Anus pinguis, pingues in se rugas habet, & uittam crines continentem. Anus autem domestica, utrisq; maxillis sima, & utrinq; duos habet dentes molares. Iuuenum porro Fœminarum personæ, Dicax, Crispa, Virgo, falsa Virgo, Secūda Falsa Virgo, Spartopolia eloquens, Pellex, Scortum nobile, Scortum maturum, Deaurata meretrix, Meretrix redimita, Lampadiū, Aura uirginea, Famula calculatoria. Dicax quidē, est comata, nonnihil crines abstersa, supercilia erecta, & color albus. Crispa autē, capillitio discerni-

cernitur. Sed Virgo, discrimen habet redimitæ comæ, erecta supercilia & nigra, atque subpallidam colore albedinem. Cæterum falsa Virgo, albior est colore, & circa sinciput colligat crines, & Nuptæ similis est. Secunda autem falsa Virgo, sola capillorum confusione cognoscitur. Spartopolia autem, dicax, nomine ipso formam refert, indicat autem meretricem arte emeritam. Sed pellex, huic assimilis, et crinita est. Scortillum porro nobile, falsa Virgine rubicundius est, et cincinnos circa aures habet. Meretricula uero, minus culta est, uitta caput cohercens. Deaurata autem meretrix, multũ auri in capite gestat. Sed redimita meretrix, uariegata uitta caput uelat. Lampadium autem, forma capillorum connexionem in acutum desinentem repræsentat, unde & nomen sortita est. Cæterum aura uirginea, Famula est emptitia, alba tunica sola, et succincta utens. Famula uero calculatoria, pilos discriminat. sima uero est, & meretricibus seruit, tunica coccinea accincta.

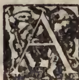
CAPVT VICESIMVM, DE ASTRONOMICIS NOMINIBVS.



*X astronomia præterea nomina deriuantur, Astronomus, Astronomica, Astranomicus, astronomicè, astris intentum * est* esse *astronomiæ deditissimus, astronomia, meteorologia, de sublimibus disputans, sublimiter, sublimia tractans. Astrorum consideratio, physiologia, Physicus, physice. astra, stellæ, stellarum circuitus, circumactio. Stellarum constitutio, defectus, propinquitates, distantiæ, species, formæ. figuræ stellarum, cursus, ambitus, circũcursus, lux, illuminatio, reluminatio, splendor, radius, fulgur. Stellæ non erraticæ, stabiles, immutabiles, immotæ, manentes. stantes, quod tamen durius est. et sine circuitu circumlata. Et ut Plato dixit, Planetæ, Erraticæ, Latæ, Circumlatæ, Circũeuntes, Currẽtes, Circũcurrẽtes, Versæ, Circũuersæ, Rotatæ, Volutæ, Circũuolutæ, Circũductæ. Et rerũ nomina ab his, mansio, statio. quæ enim ab alijs deriuantur, sordidiora sunt. Error, impetus, circuitus, uia, ambitus, cursus, circũcursio, uersio, circũuersio, circu-*

lus, circulatio, uolutio, circũuolutio, circũductio. Solis termini Lunæ figuræ, falcata, gibbosa, semiluna, plena Luna. Ortus, occasus, oriẽs, occidens Vespera, Septẽtrio, Meridies. Dices uero, surgere, oriri, extolli, ascẽdere, apparere, illucere, illuminare, occidere, subire, submergi, deorsum serpere, declinari, declinare, meridiari, supra caput stare. Μεσουρανεῖν *uero, Aegyptiorũ est. Sed Homerus idẽ splendidè eloquitur, Quando uero Sol ad mediũ peruenerit cœlum: Dices insuper, Sole ad meridiẽ inclinato Deo, sidere, stella in meridie agente stella circumlucẽte, aëre sub meridie feruente. Cœlum, mundus, circulus, zonæ animalia zodiaci quæ nonnulli ζώδια uocant unde et zodiacus circulus dicitur. Insuper et zonam, igneam, ignitam, flammeam, torridam, rotundam circumflammatam, quam & incensam nominant. Refrigeratam uero nominabis, gelidam, præcipitem, frigidam, opacam, umbratilem Solis, & ignis expertem Pleiades, Hyades, Orionem, Vrsas, Bootem, Draconem, Ophiuchum, Coronam, Caniculam. Et trita illa in circulo signa, in quibus stellæ uersantur stellæ, cometæ, barbatæ, trabes, lampades, uia lactea, iris, nubes, fulgura, tonitrua, fulmina, & turbines. hæc enim omnia, & qui de his habetur sermo, astronomiæ conuenit.*

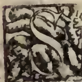
CAPVT VICESIMVMPRIMVM, DE GEOMETRIA.



Geometria uero, Geometra, Geometrica, Geometricus, geometricè, terrã metiri, facillima metitu terræ metitio, distributio, cõstitutio Gens, diuisio, descriptio, signũ, linea, recta, superficies, plane, angulus, rectilineus, perpendicularis, circumferentia figuræ rectilineæ, multiangula, trianguli, quadranguli, æquilatera, altera parte longiora, æquicrura scalena Angulus rectus, obtusus, acutus plana, solida. Figura recta, circulus, planum, centrum, dimetiens, semicirculus, trilaterum, quadrilaterũ, multilaterum, claudum, rectangulum, obtusum, & acutum angulum habens. Termini, latera, æque longum, prælongum, altera parte longius,

gius, profunditatem habens, profunditate carens, ἀνισοσκελής & quæcunq; talia sunt. Aequale, æquũ, æquans, inæquale, æque, æquilibrium. sphæra, multiangulum, polus, gnomon, rhombus, uertebra, rotundum, rhomboides, potentia, bipes, tripes, indiuiduum. deinde & Decempedes, dixit Plato: Ἡδίποδία, rectum, curuum, trapezius, lineæ utrinq; æquidistantes, proportio condigna.

CAPVT VICESIMVMSECVNDVM, DE ARITHMETICA.


Ed ex arithmetica, numerus, pernumerare, numerare, innumerare, abnumerare denumerare, denumerari, cõnumerare, æquale numero. Adnumerata, adnumerabilia, innumerabilia enumerare, renumerabar, enumerabor, pernumerabor, pernumerato. Arithmeticus, enumeratiuus, arithmeticè, arithmeticæ studiosissimus, numerabilia numerus integer, abundans, superfluus, restans, abũde sufficiens. Ratiocinatio, ratiocinatorius, ratiocinationis studiosissimus, ratiocinatorie colligere, collectio, cõcludere reputatio, reputare. Multum, quàm plurimũ, æque multũ. Multitudo, ut Demosthenes, & Hyperides: Multa, plurimum. Minimum, ut Plato: Vbiq;, undiq;. Aristophanes autem, & Sæpenumero dixit. Multa autem ab his ex loco, ad locum, et in loco figuræ. Paucitas, paululum, minimum, paucũ multum, plus, × plurime, plures. Abundare, pluris æstimare minus, minor, minime. Multiplex, multiplicior, multipliciter, multiplicare. abundantia, inenarrabilia. Aequale, æquum, æqualiter, adæquans, æqualitas, æquatio. Numerus quadratus, quadrare, numerus quadratum una parte excedens. Perfectus numerus, unitas, dualitas, et quæ sequuntur. Duplex, duplicans, duplicare, & similiter de consequentibus numeris. Sed Duplicatione, Antiphon usus est. Sesqui, sesquitertia, sesquioctaua, & quæcunq; huius ordinis sunt. dimidium, semiquartum. Numerum diuidere, mediare, distribuere, subtrahere, demere, distrahere, separare, discernere. Multesima, triens, quadrans Quinta pars, ut Plato dixit. Sextans uero, dixerunt Veteres, apud Atticos: Infinitum

amplius

tων, additio numeri · subtractio, numerus indiuiduus, bis decies, duodecim, & bis similia. Decies millies, decem millium cœtus · Decem millia uehens, ut Thucydides · & ut Dinarchus, Decem milla ducens: Et duabus drachmis militantes, & triginta drachmis constantes turres. Et apud Critiam, Vnius drachmæ precium habentes.

I CAPVT VICESIMVMTERTIVM, DE ARTE METRICA.



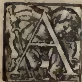
AB arte porro metrica dicuntur, metiri, demetiri, demensurari, admetiri, admensurari, prometiri, emetiri, permetiri · metrice, geometria, geometricũ, metitio, immetitum, interminatũ, commensuratũ, incommensuratũ · et ut Demosthenes dixit, Mensuratione: Metrũ, mensuratio, mensuratũ, dimetitum diem · dimetiebantur frumentũ, mensurare · et Admetientes, Hyperides · & Præmetiri, Isæus: Admensuratũ, & Mensurabile, Dinarchus: Bis uel ter mensuratum, corollariũ, commensurabiliter · Et Proportio. Antiphon · atque Emetitus, Isæus dixit. Et Dinarchus, Metri legem dixit, qui de mensuris fertur. Sed Metitu difficile, Antiphon: Et Vini mensuratores, Demosthenes: Et plurimos, Xenophon Immensurabiles nominauit. Quod autem mensuræ expers est, Immensuratum Plato uocauit · & Inconcinnitatem, quæ ad pedem, & lyram fit.

II MENSVRARVM NOMINA.

MEnsurarum nomina sunt, medimnus, semimedimnus, chœnix, tres chœnices continens, quinq; chœnicum capax · Et Capitha, ut Xenophon: Et Artaba, apud Herodotum: Sed dadix, mensura est sex chœnices continens. Mares uero, sex cotylorum capax · Est autem cotylus, tertia chœnicis pars. Medimnus autem, chœnices continet octo et quadraginta · et semimedimnus, quatuor & uiginti · triens uero, sedecim · sextans, octo · & semisextans, quatuor. Verùm non Cotyla sola, liquidorum simul, & aridorum mensura erat, ut Comici plurimum testantur · sed & Cophinus, mensura Bœotica, utraq; hæc mensurabat · Strattis etenim in Cynesia inquit

inquit, Quanti uobis farinam uendebant? Quatuor plerunque drachmarum precio cophinum. Quid ais? Mensura utebantur cophino, qui & uini erat proprius, tres pilas, ut uocant, frumenti capiens. Cyprum autem, dictum reperies apud Alcæum in Secundo: & Semicyprum, apud Hipponactem Iamborum Primo: Cotyla, amphora, chous mensurare, mensura defraudare & Defraudans chœnix, apud Comicos: Mensura falsa, labia æquans, labijs inferior, superflua. Et labia æquantia, plena sunt. Labijs autem inferiora, quæ ad labia non ascendunt. Superflua autem, quæ plusquã plena sunt, quæ in aridorũ mensuris non absterguntur. Præterea quæ ab instrumentis deriuantur, abstersoriũ, scutica, uolutorium, semiuacuum, semiplenum, deficiens. Superuacua autem, quæ plurimum uacua sunt. Metricæ etiam est, magnum, paruũ, permagnum, perparuum, longum, prælongum, longißimum, commensuratum, immodicum. Et rursum, implens, replens, infundens. Et pes, cubitus, palma, spithama, orgyia et quæcũq; ante, de humanis membris di- I cta sunt. Et quinquipes, uel quinq; cubitorũ mensura, & his similia.

CAPVT VICESIMVMTERTIVM, DE ARTE PONDERANDI.



Ponderibus autem dicuntur, librare, librari, ponderare, ponderatur, ponderans, appendere, appendi, collibrare, reponderare, æquilibrare, subtrahere. tendere. Tale enim illud Homericum est, Tunc sane auri duo Pater tetendit talenta: Ponderatiuus, ponderatiue, statera, æquilibrium, libra, trutina, lances, steræ, amußis, libra, regula, bilanx, pondus, detrahere. ponderare. Demosthenes enim alicubi dicit, Qui ponderabat trecentos Daricos. Grauare, inclinare. momentũ, moles, grauitas, leuitas. Deferre, sufferre. pondus, ponderosum, leue, leuitas, grauedo, æquale põdus habens, æqualiter, æquilibriũ, in alteram partẽ inclinans, inæqualiter, alterius partis inclinatio, æquiualens. Sed durius torquens uocem dices, contrapositum. inclinare, declinare, graues esse lances, lancibus imponere, pondera compensare. Et Sacomata, ut Hy

perides dixit· Et Librarũ onera. secundum Aristophanem: Et ἀνασηκῶσαι, dicitur addere aliquid leuiori parti ad æquilibrium.

II LIBRARVM NOMINA.

QVæ autem libræ, trutinæ, & pondera dicuntur, etiam Bilances nominauit Cephisodorus Comicus: Staterã quoq;, Comici Poëtæ Litrã uocant · Litræ enim uocabulo, Siculi Comici usi sunt. Ligonemq; quinq; staterum precio constantem, Crates in Paracatatheca πεντάλιτρον uocat. Aureus autem stater, duas habebat drachmas Atticas: sed talentum, tres aureos. Veruntamen Dores Poëtæ Litram, numisma quoddam paruũ esse aiunt · ut cum Sophron in Mimis muliebribus dicit, Merces decem litrarũ: & rursum in Virilibus, Ne has quidem binas litras seruare potero: Nonnunquam & precium quoddã significat, ut Demologus in Medea, Quadraginta litrarum Famulos Adulescentulo alicui: Cæterum Aristoteles de Agrigentinorum republica præfatus quod Quinquaginta litris mulctarentur, addit · Sed litra, obulum constituit Aeginæum · Sed in Himeræorum republica inquit, Duos æreos nummos à Siculis ἑξάλιτρα, appellari · unicum autem, Vnciam · tres uero, Triginta · sex autem, Semilitram. sed obulum, Litrã · Staterem uero Corinthiacum, Decalitrum, quia decem ualet obulos. Nonnulli etiam Athenis Noui Comici, utpote Philemon in Sicelico, et Posidippus in Galatea, Litræ meminerunt. Et septimum semitalentum, & tertium semitalentum, & alia huiusmodi, ponderationi conueniunt, sicut & carnium libratio. Communia autem sunt, geometriæ, arithmeticæ, metricæ, ponderatoriæ · partim minus, partim magis conuenientia · Primum quidem, ipsum maius, & minus · deinde distributio, diuisio. distribuere, subtrahere, subtractio · separare, separatio · abstrahere, abstractio · Sors, particula, pars, portio, partitus, partiri, partiens, partita, partiar, partitores, compensat, æque partitur, expers, partitio, partitor, imperitũ, triens · et Diuidere, ut Antiphõ dixit. Distribuere, distributio, distributores.

CAPVT.

CAPVT VICESIMVMQVINTVM, DE MEDICIS NOMINIBVS.



*Medicina porro deducuntur, Medicus, medicina, medela, mederi, sanari, morbum pellere, morbo liberari · sanans, sanabilis, immedicabilis, medicamenta· Et merces ipsa, ἰατρεία dicitur· Et officina, ἰατρεῖον. Curare, cura, mederi, medicinis iuuare · Medelæ, ut Homerus dixit. Medicus, & omnes morbos pellentia pharmaca, et medicina subueniens· curatio, ministerium, ægrotatio· Aegrotare, à morbo restitui, morbũ curare, infirmare· infirmũ, infirmitas, sanitas, sanare, sanus, diæta, dietæ constitutio. Medicorũ etiam est, Dies decretorius· Menander enim de septimo loquens, dicit, Hæc etenim decretoria est: Non scindere, excindere· incendere, comburere, combustio· medicamentum, pharmaci potatio· Sed pharmacum præbere, ambiguum est · quemadmodum & φαρμακεύς, et φαρμακὶς de ueneficis magis dicitur. Impletio, euacuatio· implere, euacuare, uigere, roborare, sistere fluxum, cohibere, prouocare, excitare, contrahere, intrahere. Sed euacuare, purgationibus, etiam euiscerare uocant. Et euisceratum, Comici Purgatum nominant, utpote bile ex uisceribus ablata· hunc, etiam Υποδεδυμένον uocauerunt. Et hyperinam dirigere, est articulum excedere. Mite, mansuete, Pæonia pharmaca· repellentia pharmaca, repulsoria, solutoria· Elateria, quæ aluum cient. Sanguinem sedantia· uenam inscindere, soluere, findere uenã, carnem distrahere, diuidere carnem, carnem laniare, carnem perstringere, carnem aperire, os extrahere, deartuare· Abscissum, uulneratũ· incindere os, abscindere, compingere, coaptare, hiatum contrahere, pharmaca macerare, pharmaca imponere, inungere, purgare sordes, mundare· Insuper & diæta, & diætam obseruare. Opus medicum est, *fouere, irrigare· *inungere, emplastra imponere, illinire, perstringere. Aristophanes autẽ in Senecta inquit, Anno præterito oculis laborãs, deinde peius habuit, postremo à Medico inunctus est: Dicas etiã, purem, putridũ, mucosum, humidum, tabidũ, sanguineum.*

exhaurire, & adiuuare, et iuuatio, & adiuuatio·

II DE MEDICIS INSTRVMENTIS.

PRaeterea Medicorum instrumenta sunt, scalpellum, forfex, sector, rasorium, auriscalpium, mele, acus, nouacula, dentiscalpium, forfex dentes extrahens, euedium. Et μηλῶσαι, dicitur instrumentum in collum immittere· unde Phrynichus Comicus, * Mihi ferrũ collo immittens, et phlegmate plenus es: Huc etiam numerabis fasciam, & emplastrum in gyritade. Et linteum, uocabis uinculum· & Baltheum Sidonium, atque Pharmacum maceratum, iuxta Aristophanem· unde & Maceratum dixit. Quod autem alligatur pharmacum, depulsorium· * penicillos uulnerarios, uulnera curare. Et ποδοστράβη, est medicum instrumentum in Comœdia, quod luxata dirigit in articulos· Et peluis, cuius fundum, Alexis πυτερίδα uocat. Cultellos autem Comici uocarunt, quo rescindunt, aut diuidunt· Hoc enim ἀμύσσειν nominauerunt, quod nunc incindere dicitur. Veruntamen & Sycia, instrumentum unum est, ut Crates Comicus inquit· * Ἀλλὰ συκίαν ποτιβάλλω σοὶ, καὶ κατπλῆς ἀποχάσω: Insuper et Cerotum de Medicis dices, Aristophane dicente, Fasciis cerotum parat: Sed in Antiphantis Chirurgica, et haec sunt Medicorum parata instrumenta· Taberna Medici splendidissima, splendidis lebetibus, & alabastris:

Reuome, melis, | Et | Quin syciam appono tibi, & ortus auellam:

III DE MORBIS.

SEd morborum nomina sunt, capitis dolor, cephalea, hemicranea, crapula, capitis grauedo, uertigo, obtenebratio, caput affligens morbus, caput aggrauans· capite laborare, capite grauari, desipere, uertigine laborare, obtenebrari. Ophthalmia, oculis laborare· tum etiam oculos excauari, non autem proprie de oculorum morbis dicitur, sed oculos propter alium morbum excauari indicat. Neque tamen aquaticus, neq; oculis excauatus, Cratinus dixit. Phrynichus uero Comicus, Oculorum excauationem dixit. Albuginis morbus, lippitudo· lippire, gramiosis oculis esse, hallucinari, hallucinatio. Auriũ dolor, aures confringi· marmoratis plena esse, ulceribus, humoribus, et fluxu· Catarrhus, pituita, pituita laborare· sternutatio, sternutare. Oris dolor, oris dolore affligi, os hulceri-

hulceribus repletum esse. Linguæ morbus, lingua laborare· De ulceribus etiam linguæ dicitur, affligi tonsillis, uuæ incisio, tussis, balbuties· tussire, balbutire, de quibus & gargarizare dicitur. Putridus, supputridus, cruentus, exanguis, siccus, superfluus, sanguinans· sanguinis fluxus, horror, frigus, frigiditas· Horrere, frigescere, refrigerari· rigor, febris lenta. Qui uero semper rigent, Veteres ῥιγοπύρετος nominauerunt· quos nunc rigidos uocant. Sed & Aristophanes in Babylonijs, Rigidus dixit. Febris, febris inflãmatio· febris accessus, ambitus· * Calor, & Ignem, uocauit Aristophanes· Hic uero calorem, & ignem habuit: Febris quoq; species, est, ardor, inflatio, uentris fluxus, incontinens dysenteria. Esurire, calculo laborare, liene affligi, pulmonis morbo teneri, nephritis, laterum morbus, dissolutio· Vrinæ stillicidium, ut Aristophanes dixit. Defectus, intercus, hydropicum esse, tumor, tumere, subtumidum esse. Pallidus, pallor, morbus regius, morbo regio teneri. Tabes, corruptio, corrumpere· liquiditas, rubiginis morbus, sanies· corrumpi, stillare, destillare· quassatio, fractio. Os confringere, conterere· articulum deartuare, articulum loco mouere. Mutilus, mutilatio, mutilari· claudus, claudicatio, claudicare· Eupolis uero etiam Manũ, claudum appellauit, Quoniã altera manu claudus uehementer est· Cuius contrariũ, Aristophanes de pede claudicante· Adsis pede claudicans: Inflexum, intortum· oculo excæcari, effodi, euacuari· pupillam extingui, iuncturam infringere. Vulnera, uulneratus, uulnerari· Et Vulneratis nauibus, per metaphoram dixit Thucydides· Vt etiam nunc uulnerare dicatur, & quæcunque alia Medicorum usus usitata reddidit· Quibus etiam competunt, frequenter uulnerari, profundè, * totaliter, penetrabiliter· uulnus letale, letalis plaga, hulcus, uulnus, cicatrix. Podagra, pedum dolor, pedum dolore affligi, & Vir podagricus. Dolere, molestum, dolorem incutiens· ægrotare, ægrotum, affligens· unde & Dolorem pellentia pharmaca, dixit Homerus: Inflammari, carbunculatio. Morbi in exteriori corporis parte apparentes, inflammatio, tumor, efflatio, durities, immundũ hulcus, rigiditas, hulceratio. Corruptitium

Calorem

per totum

ruptitium hulcus, quod & crotuni dicitur, mucosa humiditas. Et * oleaginus ἐλαιώδης, si hulcus circa neruos fuerit. Aqua etiam fluxus dicitur, qui est aquatica sanies, cum hulcera iam purificātur. Ampulla terminthus rotunda, apostema paruum, iuxta sectionem purulentum. Tumor * therebinthus, scabies pustulas habens. Phygetrū, scabies circa pudenda, cum inflammatione. Phlyctis, pustula prælonga, maxime circa pudenda, et axillas. Et hulcus ὑπόνομον, quod profundum, & sinuosum est. Hulcus carnosum, spumosum hulcus, cui albedo quædam, aut nigredo quasi florens admixta est. τύλωσις autem, quando hulcus fuerit, durum, album, subliuidumq́;. *Mydum, Mydon caro tumida, hulcus arctum, longum. interius quidem sanie, uel putrida carne: exterius tuberculis, & liuore occupatū. Ἐσχάρα autē, est subliuida, alba, seu pallida: tumorem habens, & ruborem, atque dolorem intensissimum. Sed teredonas, eorum qui corruptione incessanter cruciantur, maximè in capite. Fistula, carbunculus, sanguis, tabo. Hulcus exhulceratum, cuius humor crines corrumpit, furfuribus simile, & concrescit iuxta crines. Alopecia autem, est insanabilibus pilorum denudatio, imprimis tamen circa caput. Serpens, est pilorum spoliatio, caput instar coronæ ambiens: imprimis Pueros infestans. Est etiam quædam oculos perdens, uitiligo nigra, infestatio uasta, superficialis, sanabilis. Vitiligo alba, est albedo quædam cutim infestans, squallida, & sanatu difficilis. Alba autem est, si albedo obtensa sit, & procreat albos pilos: at si pungas, subrufa sanguinea. insanabilis est, si * perrubra fuerit: in labijs autē floret, quemadmodum alga marina. Lichen, morbus sæuus, asper, insanabilis, & incertus. Lepra, uitiligines asperæ, multæ, exhulceratæ, squammatæ, subigneæ, aut subrufæ, aut albæ, & insanabiles: uerū ungues corrumpunt. Psora exhulcerata, subrufa, flores habens. Pustulæ, papulæ subigneæ, & sponte crescētes, exhulceratæ in superficie. Rubicundū νῦμα, putrida constitutio, humorē emittens. Ephelis, faciei dolor, subliuida infestatio, naturalem corrumpens colorem. Ionthi, flores cum papulis circa faciem, uigoris signum: oculis subiacentes, lenti legumini similes, cognati siue innati. Thymus,

mus subrufa ampulla, et aspera, sanguinea non difficilis ablatu, maxime circa pudenda, anum, & femora. Est & in facie pensilis uerruca quædam, à radice quidem alba, superne uero pinguis. Pueris maximè infesta. Coßi, dura propago, aspera, et callosa, sanguinea, circa summitates & interiores manuum partes excrescens. Clauus, est nodus quidam callosus, rotundus, liuidus, claui formã referens. quoniam superne quidem dilatatur, circa carnem uero contrahitur. maxime autem plantã infestans. Hulcus chironium, diuturnum est, et insanabile. * χείλη σ.. λυρά, callosa caro, sublimi da, circa tibias pedesq;. Porrigo quæpiam in Puerorũ hulceribus, marinæ aquæ similis concrescit, quam cura anteuertere oportet. Cirsus uero, & crixus, uenarum dolor, circa cruris tibiam. Et puerile illud ἐπιγάστριον, femora infestans. quod & ἰξία, ab abietum nodis uocatur, & ἰξος. Ancyle autem, est duricies quædam, caro callosa in neruis. in digitis maxime iuxta interiorem partem, digitosq; incuruat. nonnunquam etiam circa cubitos, et genua exoritur. Epinyctis, est pustula liuida, subhumida, sanguinea, circa tibias pedesq; noctu exoriens. Ganglium, apostema non molestũ sub alba illa, & neruosa cuticula. inest huic humor tumidus, * pili, aut lumbrici. sed etiam circa articulos, et caput exoritur. Fauus, apostema habens melleum humorem, in cubitis, & genibus. & sæpenumero etiam in alijs articulis. Et morbus oris, grando dictus. & nodi sub cute tumidi, instar fabæ Aegyptiacæ, attactum ægre ferens. Carcinoma, duritíes molesta, cum inflammatione. Estq; nonnunquã * hulcus subrufum, aut liuidum, huicq; plerunq; uenæ con crescunt, aut pili. sanguine fluens, et incurabile. Occultum autem carcinoma, quod non in superficie est, in alijs autem priori simillimum. Chelæ, aut physinges, rimæ sunt plantarum, pedum, & pudendorum. Parulis, gingiuarum defectio. Epulis autem, gingiuæ circa genuinos dentes excrescentia. Hypoglottis, defectio sub lingua. Siccitas, defectio in stomachi excrescentia, iuxta superiorem gutturis partem pruriens, priusquam rumpatur. Synanche, inflammatio, circa colli inter septum & guttur intensa, & dolorem inferens.

Labra dura

aut

hulcerum

rens. Cynanche autem, suffocatio noctu facta, ascendente in guttur humore denso & lubrico imprimis Pueris inimica. Anchone, putrida defectio inter epiglossidem, & linguæ radicem. Paristhmia, inflammatio est, circa genas, exhulceratio, et defectus. Aphtha, exhulceratio est, & defectus plerunque linguam * albescens, aut paristhmia, aut gutturis interseptũ, guttur'ue. * nõnulla etiam, quæ nigra reddit, exoritur in Pueris autem frequens est. Vua uero, circa faucium columnam contracta, & pallescens, acino similis. Ficus, hulceratio in carnibus florens, superne lata, molesta, inguina tumefaciens. Tenasmus, grauedo, & incensio tumentis podicis, mucosos humores & cruentos deferens, & urinæ difficultatem parit. Cerium, circa pectus, aut dorsum apostema inflammãs, perforatum, melleum emittens humorem, habens in fundo carnem pallidam, & corruptam. Tonsillæ, circa maxillam, collum, axillas, & inguina, glandibus similes. Inflammationes, ad putredinem redactæ. Perniones, exoriũtur ex frigore sub digitis, plantis pedũ, et manibus imprimis autem in Pueris, et inflammationes sunt exhulceratæ. Sacer ignis, cicatrix rubra, molesta, & ardens nonnunquam & tumida est. Hidroa, papulæ sunt æstiuæ. Bubo, circa inguina tumor est cum incensione, sanguine fluens intusq; iuxta anum exoritur, morisq; crudis similis est. Sæpenumero tamen absque tumore rima oritur, sanguine fluens. Cæcus sanguinis fluxus, tumor planus, ruber intra anũ sic uocatus, quòd non sanguine fluere uideatur. Condyloma, circa uerticem podicis sanabilis tumor. Ficus, circa anum sunt tumores, nigri, non molesti. Enterocele, descensus intestini in scrotum, in tumorem eleuatus. Hydrocele, circa alterutrum testem aquosa colluuies, inter secundam & tertiam pelliculam. Porocele, obduratio ex apostemate, facta circa scrotũ. Sarcocele, dura & densa scroti constitutio. Steatoma, adipis sub cute effusio. Pestilentia hulcera, circa fauciũ angustias, & uuam. Escharodes, hulcus depascens, & molestum in guttur, arteriam, stomachumq; delapsum cum colli tumore. Perstrictio, circa aliquã corporis partem angustia, non molesta, nigra, subrufa, aut liuida, nuda,

albefaciens, est sanè quædam et denigrans

nuda, & aspera. Polypus, caro naribus excrescens, mucosum emittens humorē, spiritumq́; obturans. Ozæna, exulceratio in narium ima parte, post ossa, quæ isthmi dicuntur · feruentem & fœtidum emittens humorem, sensum impediens. Dracontium, neruosum quiddam corruptumq́;, ex tibiarum femorumq́; hulceribus excidens · raro quidem alios, Aethiopes uero frequenter infestans. Cornua, quæ in loco temporum iuxta frontem excrescunt, feruentes excrescentiæ circa cutim. Serpentes, pustulæ flammeæ, & pungentes, maxime collum et latera depascentes · nonnunquam & circa manus, & pedum calcaneos exoriuntur. Hulcus reptile, Seniorum tibias, pedesq́; uastat · nonnunquam & manus, femoraq́; inuadit. est uero liuidum, * depascit, & ardet. Voracitas, hulcus & ad ossa usq́; penetrans, uelox consumptio cum ardore, saniem fœdam emittens, & mortifera. Therioma, hulcus circa Virorum pudenda oritur · nonnunquam & circa digitos, & alibi · sanguinem multum, nigrum, & tetri odoris emittens, cum nigredine carnem deuorans. Putredo, albi hulceris consumptio, subpallidi, & fœtidi · imprimis autem in ore uersatur, ut nonnunquam et dentes, & ossa deuastet. Oritur autem circa femora, & alias partes, gangræna morbus · sic autem uocatur membrum ex hulcere, aut sine hulcere emortuum, cum inflammatione & rubore subcandidum, deinde nigrescens, & ad sensuum defectum inclinans.

CAPVT VICESIMVMQVINTVM, I DE OBSTETRICE, ET HIS quæ de parientibus dicuntur.



Bstetrix, obstetricatio · Μαιευτικὴ autem, dicitur ipsa ars, & Mulier. Et uerbum, obstetricare, obstetricari · quæq́; his cognata sunt, et aduerbia, obstetricatorie. Abortire uero, pro arbortum facere, dixit Plato: Abortiuum pharmacum, parturiens, partū accelerans, partum impediens · parere, generare. Puerperium, id est partus cura. Dant etiā Obstetrices pharmaca quædam his, quæ difficilem partum expertæ sunt, ut Plato inquit. Dif-

ficulter parere, difficilis partus facile parere, partus facilitas, facile pariens Impraegnare, grauidam esse partus dolores sentire, parere. Mulieres primum partum enixae, & primò parientes, pro eodem Et primogeniti Liberi. Sed & Partus expertes, Non generantes, Liberis carentes, ut Plato dixit. Et steriles. Vmbilici incisio, Infantis incisio, & instrumentum ὀμφαλισὺρ.

LIBRI QVARTI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER QVINTVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



Voniam te uenationum studiosum esse conuenit, quandoquidem hoc studium heroicum, regium'que est, & ad corporis animiq; bonā constitutionem confert estq; tam placidae fortitudinis, quàm militaris audaciae specimen, ad uirilitatem utile & exercitatione reddit robustum, celerem, equestrem, solertem, & laboriosum. si modò resistentia, robore fugientia, celeritate & laniantia, ab equo & solertia, per prudentiam latentia, consideratione occultata tempore, noctu aduigilans & interdiu laborans capere conetur, necesse est aliquid de uenatione dicere.

CAPITA

CAPITA LIBRI QVINTI.

De uenatione, & Venatore. Cap. I
De ferarum latebris, & quomodo fœtus earum uocentur: ubi etiam de ferarum pellibus Cap. II
De Socijs, Venatore, & armis: qualem'que illum esse oporteat. Cap. III
De uenatorijs instrumentis, & qualibus contra feras singulas utendum sit, quomodo, & in qua, & de retibus constituendis Cap. IIII
Generosorum canum appellationes, & unde ipsis generatio. Cap. V
De tempore uenandi opportuno, & canum censura. Cap. VI
Quantum, unde, & quam diu uterum ferant. Cap. VII
De morbis ipsorum. Cap. VIII
Quo tempore ad uenationem educendi sint canes, ubi etiam de ornatu ipsorum. Cap. IX
Virtutes & uitia canis, à corpore et indole. Cap. X
Nomina à canibus deriuata: ubi etiam, quales colore optimi debeant esse, explicatur. Cap. XI
De lepore, ceruo, urso, pardaleone, leone, sue, & asinis agrestibus. Cap. XII
Animalium uoces. Cap. XIII
De nominibus uentris Cap. XIIII
De animalium coitu Cap. XV
Muliebris mundi nomina Cap. XVI
De mixtis nominibus: ubi & de eo, quod petere est, & reliquis. Cap. XVII
Qualitatis locorum appellationes. Cap. XVIII
De eo quod est, non auersabor, & similibus. Cap. XIX
De amando, & contra. Cap. XX
Laudis, & uituperij nomina Cap. XXI
Timoris, & confidentiæ nomina Cap. XXII
De eo quod est, puto, & similibus. Cap. XXIII

Probri appellationes.	Cap.	XXIIII
De gratulando, & contra.	Cap.	XXV
De ijs qui diris soluunt, & liberant.	Cap.	XXVI
Dæmonum nomina.	Cap.	XXVII
Pharmacorum noxiorum nomina.	Cap.	XXVIII
De pleno, & contra.	Cap.	XXIX
De impedimentis, & similibus.	Cap.	XXX
De noxa, & contra.	Cap.	XXXI
De salutatione, et ijs qui sibi inuicem obuiant.	Cap.	XXXII
De benefaciendo, & contra.	Cap.	XXXIII
De commercio, seu contractu.	Cap.	XXXIIII
De experto, & inexperto.	Cap.	XXXV
De eo quod est tacere, & contra.	Cap.	XXXVI
De eo quod est precari	Cap.	XXXVII
Quomodo eloquamur ea, quæ in columnis scripta sunt.	Cap.	XXXVIII
De eo quod est, satur sum.	Cap.	XXXIX
De non dubio, & dubio.	Cap.	XL
De Interprete.	Cap.	XLI
De uerbo sum.	Cap.	XLII
De uerbo facio.	Cap.	XLIII
De æquali.	Cap.	XLIIII
De iocorum amatore.	Cap.	XLV
De re nihili.	Cap.	XLVI
De eo quod est, uolo.	Cap.	XLVII
Quid de scriptis legibus, & decretis dicendum sit.	Cap.	XLIX
De eo quod est, modicè habere, et immodice.	Cap.	L
De conuertendo corpus, & contra.	Cap.	LI
De quibus Plato ταυτὸν dicat, et θάτερον.	Cap.	LII

CAPVT

CAPVT PRIMVM, DE VENATIONE, VENATORE, ET QVAE eorum sunt.



*Enatio, et *ἄγρα, et uenatus, uenationes·tum Venator, etiã uenans, & * κυνηγέτης dicitur·Hunc uero adiuuans, Cõuenator, simul uenans, et ὁμόθηρος. Sed de Venatore dices, ferarum quæsitor·ferarum hostis, inimicus · uenationis studiosus, ac amans·Et res ipsa, uenationis studium. Tum uenaticus, uenatorius·& uenatice, seu uenatorie aduerbia. Venari, canes agere·Et Θηρᾶσθαι quoq;, pro θηρᾶν·& Θηρῶνται, pro θηρῶσι, id est, uenantur, apud Xenophontem: Nos uero de Viris quidem, θηρᾶν· de feris uero, θηρᾶσθαι dicimus · Quemadmodum etiam de Venatoribus, uestigare, inuestigare, uestigia inquirere·et Vir inuestigator seu canis, de uenante· Similiter & quærere, inquirere, scrutari, inuenire, reperire, canibus immittere, & canes immittere & dimittere, subsequi, trahere · incitare, sic autem uocauerunt, canes cum clamoris aliquo signo immittere · Insequi, cursu sequi, post canes currere, pedibus insequi, sequi canes· capere, occidere, præhendere, uulnerare, uiuas capere, uiuentes nancisci, & his similia. De feris porro dicitur, uestigari, inuestigari, insecutionem pati, cursu impeti, trahi, quæri, inquiri, inueniri, reperiri·fugere, transfugere, subducere, refugere · capi, præhendi, uulnerari, occidi, uiuas capi. Dices præterea, uestigium, uestigatio, & uestigia, pedum signa, signa terræ impressa, indagationes, inuestigatio·et Τῆς ἰχνεύσεως, Xenophon dixit·Vestigia recta, directa, confusa, abscondita, inuentu facilia, uelocia, acuta. Vestigia olet, redolet, spirat, respirat, surgit ab his odor, uapor. Δύσοσμα, & εὔοσμα·per quæ non bene, aut male olentia, sed difficilia faciliaq; deprehensu intelliguntur. Venatura uero, * θηράματα, θηρεύματα, θήραγρα·non modo uenationem, sed & uenatione captum significant. quod & ἄγραν nominant·Vnde εὐαγρία, id est uenatio fœlix, copiosa, ferina. prospera uenatio, & multa·*tum uenatio præ-*

Marginal notes: præda · canum ductor · uenatione adepta, uenatione acquisita, præda·

prosperæ uenationis præda, & frequentis uenationis præda.

tio præda abundans. Et contraria, uenatio mala, præda carens, infœlix, feram non adepta & præda uacuus rediit. Licet etiam dicere, uenatica tellus, uenatorius saltus: sylua feras habens, et feris abundans. Similiter & montes uenationi idonei, feris abundantes, feras alentes & pascentes, feris depasti, & feris pleni, & similia: feris uero, et pascuis carentes, contraria sunt. Sed et Diana Venatica, & Venatoria, Ferina, Montana, à montibus Idæa, ab Ida Retiaria, à Retibus & Sagittaria, eo quod feras iaculetur, dicitur simul cum alijs multis à uenatione deductis nominibus.

I CAPVT SECVNDVM, DE FERARVM LATEBRIS.



Ferarum uero loci, in quibus inueniuntur: saltus, luci, syluæ, montes, antra, dumeta, lustra, paludes, terræ incultæ, campestria loca, agri. latebræ, sed hæ proprie serpentum sunt, sicut & χειαί: abusiue uero, etiam de alijs feris dicuntur. Ferarum uero, aliæ montanæ maximè sunt, ut leones: aliæ palustres, ut sues: aliæ nemoribus syluisq; gaudentes, ut pardali. Vnde et Homerus dixit, Veluti pardalis exit è densa sylua. Aliæ loca amant inculta, ut cerui: aliæ dumeta, ut lepores. Vrsi autem, si extra lustra sua pascantur, circa fructiferas arbores capiuntur. Sed leonum fœtus, catuli uocantur: ursorum, urselli: ceruorum, hinnuli: uulpium, uulpeculæ: luporũ uero, canumq; catuli. Proprie tamen luporum, lupuli: leporum uero, * λαγίδια, & λαγιδεῖς: atque apud Xenophontem, Λάγια: Quorum uero propria nomina nulla sunt, horum fœtus, catuli. pulliq; dicuntur. Omnium uero ferarum fœtus, Poëtæ ὀμβρίκια, & ὀμβρίκας uocant: de his autem dicere licebit, iuueniles, modò geniti, recens nati, lactantes, iuniores, titubantes, annui, anniculi, & his similia. Et leonis quidem pellis, leonina & leonis tergus dicitur: pardaleonis uero, pardalis: ursi uero, ursina: uulpina autem, uulpis: lupina, lupi: & Vitulina, vituli, secundum Anaxandridem: Vrsina, leonina, pardalis, uitulina, canina. Cerui autem, nebris: sicut & capræ, ægis: & ouis, uellus dicitur.

lepusculi

CAPVT

CAPVT TERTIVM, DE ADIV TORIBVS VENATORIS, & armis. 1



Enatoris porro cooperarij sunt, canes, equi· canum ductores, equisones, retiarius. linoptes, qui in rete incidentia, obseruat. Canum uero ductio, κυνηγέσιον, quemadmodum & uenatio dicitur. Inuestigator, retis custos, et speculator. Sed Venatoris arma sunt, tunica expedita, demissa ad poplitem· nō alba, nec bene colorata, neque aliquo colore splendidè relucens, ne eminus seu de longinquo feris uideatur· Et huic simile pallium, quod sinistræ manui circumuoluendum est· si feras insequitur, aut cum ipsis pugnat· Scutica, aut fustis· Calcei alti ad mediam tibiam ascendentes, firmo alligati uinculo. Sit uero Iuuenis, agilis, cursui aptus, uelox, acer, periculorum amans, operosus, laboriosus, laboris amans, Certator, confidens, peruigil, indefatigatus, nō tergiuersans, non aduentum ferarum fugiens. Venationis præterea instrumenta, enses, falces, tela, arcus, uenabula, retia, ualli, perticæ, pedicæ, laquei, irretiatoria, retia, lorum canis, stipites, & tali. Gladij quidem, ut si forte in feram incidat, se defendere poßit · falces uero ad syluam succidendam, & retium liberam stationem conducunt· In quem usum & secures parandæ sunt, si forte & trunci excindendi sint. Arcubus uero, telisq́, contra ceruos utuntur, & alijs quæ eminus iaculanda sunt · uenabulis autem, contra sues, & alias comminus congredientes feras. Iacula autē, fraxinea sint, et uelocia, tortilia, atque firma· cuspides uero horum, latæ, & acutæ. Porro uenabula, cornea sint, solida· & Instar hastæ fabrefacta, ut inquit Xenophon: horum autem cuspides, è ferro sint maximè penetrabili. Sed cuspidis pars iuxta hastile, fistula dicitur. cuius exterior pars, περίμετρον· interior autem, murus. Quæ autem post fistulam est concauitas, obeliscus· et ubi dilatatur, alæ dicuntur. quæ utrinque sunt prominentiæ. Cuspidis uero acies, lingua. Et oportet utramq́; alarum, latiorem & densiorem existentem, attenuare coarctareq́;

arctareq;, ut tenuior earum circa linguam finis sit·acuere uero nõ aciem modò, sed & alas, perutile est.

1 CAPVT QVARTVM, DE VENATORIS INSTRVMENTIS.



D alias autem feras, uenabulum præparari sic decet. Contra sues quidem, circa fistulæ finem, ante alas, acies utrinq; habeat, ipsi fistulæ affixas, ferro robusto utrinq; prominentes·ne furore, robore, & audacia sus irruens, ad ipsum hominem uenabulum sequens perueniat. sed acies impetum eius cohibentes, impetus impedimentũ sint, ad propius accedendum. Tela quidem, per emißionem cum robore infigenda sunt· Venabula uero, eo quod manibus comminus infiguntur, non indigent impetu. Venabuli autem usus, præposito pede sinistro, & dextro postposito consistens, quo certa sit distantiæ proportio, ut in pugna prominentem partem acutã habeat, iuxta pedem·manumq;, quæ supra hanc est, supinam, inversam, medium uenabuli dextra cõuersa prætendens, hastam firmiter contineat. sinistra uero, ferrum ad plagam lætalem dirigat·dextra contra, suo robore uenabulum torqueat. Sed & oculus, in feram intentus sit. si enim sus hæc fera fuerit, inter oculos aut scapulas infigatur uenabulum, lætalia enim sunt utraq;·si autẽ maxillis infigas, minus poterit exertis uti dentibus. Saltanti porro sui, ensem strictum suppone. Cauendum uero, ne sus uenabulum capitis uiolenti nutu, aut fortiori contra ferrum ictu, et saltus impetu excutiat. hoc etenim facto, simul homini appropinquat, tumq; oportet tenaciter ante arborem præhensam iacere· sic enim dentes exertos infigere non poterit propter simitatem, nec corpus substernere, sed circumiens calcat·Scrophæ uero, etiam morsu impetunt. Quod si cum alia cõgrediatur fera Venator, ne in tantum pedes diducat, sed magis erectus resistat· propterea quod feræ istæ, utpote pardali, uel leones cursu ad Venatorem usq; delatæ, appropinquantes insiliunt. pectus uero, & cor traijciendum est, hæc & casses enim in his plaga lætalis existit. Retia uero, et laqui, * horum quidem

dem linum, Aegyptium, Phasianicũ, Carthaginense, aut Sardium
esse oportet. Sed Herodotus, Phasianicum, quod Colchicum est, à
Graecis Sardonicũ appellari tradit. Verum et Sardoum* forsitan ualet
fuerit, *cuius nimirum et Carthaginense celebre est, ab Hesperia à quo
scilicet allatum. Venatoria uero, quae plicantur omnia, retia dicun
tur. sed Pherecrates eadem, et Septa uocat. Nominum uero in usu
uenatorio permutatio, retia quidem uocat, quae in locis planis &
patulis consistunt. uiatoria uero, quae in uijs. Sed ἄρκυες, his qui-
dem minores. uittae uero, forma similes sunt, in acutum desinentes.
ipsos autem, iuxta Xenophontis sententiam, Nouem linis consta-
re necesse est, ex tribus complicatos tendinibus. Tendo uero, fu-
niculus dicitur. Et tendo, ex linis flectitur tribus. * Arctei uero retis
pars, plaga dicitur. Est autem plaga, continuum illud in rete qua-
dratũ interstitiũ, quatuor constans nodis. quod tenso rete, rhombi
in morẽ extenditur, per quã ceu transiturae capita ferae inserunt,
et his irretita capiuntur. Alia autẽ retis pars, circuitus est. *qui est Est autem
retis funiculus, utrinque per inferiores superioresq; ultimas plagas circuitus,
tractus. quo contrahuntur, & dissoluuntur retia.* Hos uero No Circuitus
dis carere oportet, secundum Xenophontem, ut * liberè transi- facile
re poßint. per uertebras autem retibus ipsis immittuntur. Et non- mobiles
nulli hos, * ὑποδρόμους uocarunt. alij uero cum duo sint, inferio- incursus
rem quidem περίδρομον. superiorem uero, * ἐπίδρομον dixere. occursum
Est et alia retis pars, ἀκρωλένια. quae retiorum pars est superflua,
quae alij fimbrias, alij alas uocarunt. Sed & in enodijs, nonnulli μα-
σοὶ sunt. qui ex lini plicaturis, instar circuli, ipsis acrolenijs appli-
cati. Retijs uero annuli, mammae nimirum formam habentes. circu
li uero his cõmittuntur ferrei, quia retia maiora sunt. Vnde & Xe-
nophon Enodijs quidem, praeter retiacula, funiculum unum, qui
tendo uocatur, attribuit. Retijs uero, praeter enodia, inquit, plures
tendines adhibendi sunt. faciens enodia quidem, duodecim linorũ.
retia uero, linorum sedecim, illis nouem tantum linorum existenti-
bus. consequenter itaq; magnitudo ex additione hac excrescit. His
insuper & sardones adiungunt, * quae est fastigium retis, post ul- quod

timam plagam rete sustinens · ubi περίδρομος est, aut ἐπίδρομος, perticis ipsis, secundum eleuationem assistit. Vitta uero, retiaculi concauitas dicitur · uertex autem, retiaculi angustiæ. quas nonnullli κορυφὴ στῆρα uocarunt. Sed κυνοῦχος, est pellis uitulina, cui rete imponitur, formatum instar crumenarum contractarum. Perticæ uero, pali, & χαλιδώματα ligna recta sunt, in summitate furcata, infixa quidem telluri · furcis uero, retium plagas, & περιδρόμους sustinentia · Inæqualia uero hæc fulcra esse oportet, ut iuxta altitudines & concauitates locorum, cum opus est, retis custos hæc adaptans · horum inæqualitati, retium stationem, quæ ἀρκυοστασία dicitur, adæquet · Obliquæ autem hæ perticæ sistuntur, ad sese mutuò inclinatæ · & locus, ubi consistunt, ἀρκυοστάσιον dicitur. Pedica uero, ceruis ponitur · & apris nonnunquam, sed & ποδοστράβη dicitur. Circulus autem, est ligni hederacei · qui corona uocatur, sed clauis utrinq; refertus est ferreis, & ligneis · laqueusq; in medio implicatus est, ut uenientem uelutiq; feram, & illatam ✶euertere pedicam, & alterutro laqueorum arte ad hoc facto irretiri oporteat. Pedica uero, fossæ imponitur. Et à laqueo coronæ, catena quædam, quam & σειρίδα, & harpedonem uocant, extenditur. Catena autem ex scirpo plicatur, cui & alius truncus in proxima fossa iacens alligatur · ut fera etiam pedicam subuertens, & laqueo irretiatur, & catenã cum trunco trahens ad cursum impediatur, maxime si priores pedes irretiti fuerint. Et Venatori quidem, ligni tractum insequi conducit · eoq; magis, si per terram molliorem trahatur. asperior autem & ipsa, feræ signum portendit, ad insequendũ ligni tractum. Euenit etiam nonnunquam, ut lignum in syluæ angustijs, aut petræ inæqualitate detentũ, feram contineat. Cæterũ fossæ, terra solida, herbæ aliquæ, aut folia insternenda sunt · Sed terra noua, è fossa egesta, auferenda est procul · ne terram modò motam, & recentem adueniens fera conspicata, quidpiam suspicetur · Et hic quidem apparatus est, quo Venatorem instructum esse conuenit. Retia uero tendat undique, in uijs, triuijs, curriculis, locis cultis, campestribus, montibus, aquis,

aquis, syluis, saltibus ubicunq; feram inueniri suspicatur, inter ual la ad excursiones, quas παράδρομα uocant, relinquens. Habeat praeterea & reticula minora, si forte & interualla obsepienda fuerint. Haec uero reticula, nõnulli Venatorum * ἐμβόλια uoca- uerunt, ueluti quae priorum retium statione inijciantur. Dices porro, statuere retia, instruere, sistere, circumsistere, circumijcere, circumtendere, circumcurrere, tendere, intendere, dirigere, ordinare, circumstruere. Horũ autem, statio, ordinatio, ordo, structura, * στοχάς, καὶ στοχασμὸς appellatur. Στοχὰς uero, * uocant etiam structuras quasdã, manibus structas ex lapidibus aut ligno, super terram eleuatas propter * aequalem retiũ constitutionẽ, si locus re- ti ũsuerit cõcauus, necessarias. Solon uero, Oleas quasdam * oliuis opponens, στοιχάδας uocat, nimirum ordine plantatas intelligens.

iniectiua · *coniectura & coniectatio.* · *uocantur usum aequalis*

CAPVT QVINTVM, DE CANIBVS, ET QVAE IPSORUM sunt. I



Generosi Canes sunt, Laconici, Lacones, Arcades, Argolici, Locrenses, Celtici, Iberici, Cares, Cressi, Molossici, Eretriaci, Orcanae, Indici. Canes uero Psyllici, dicti ab urbe Achaiae dicuntur. Sicut Elymaei, à Gente inter Bactrianam et Hyrcaniam sitam, nomen sortiti sunt. Sed Castorij, Menelaides, & Harmodij, à Nutritoribus denominati sunt. Fertur autem Lacones, à uulpibus primum canibusq; progenitos, appellari Vulpinos. Verum Arcades, è canis natos & leonibus, Leonimixtos uocari. Aristoteles uero, Indicos canes, canis tygridisq; sobolem esse tradit. Sed Nicander Colophonius, Indicos canes, canum * Actaei posteros esse dicit, qui post rabiem cum resipuissent, Euphratem transgressi, in Indos errabundi delati sunt. *Actaeonis*

HISTORIA DE CANVM GENERE. II

Quemadmodum & Chaonides, Molossicosq;, eius canis posteros esse ait, quem Vulcanus, è Monesio aere fabricatum, anima indita, Ioui dono dedit: hic uero Europae, illa Minoi, Mi

2 Minos Procridi, Procris * Cephalo· Natura autem ineuitabilis erat, quemadmodum & uulpes Teumesia capi per Fatum non poterat, & ob hoc ambo in lapides mutati sunt. hic quidem ne uulpem, quem capi Fata nolebant, caperet· hæc uero ne canem effugeret ineuitabilem. Castorides uero, Castoris alumni, & Apollinis donum sunt. quos idem Poëta, Vulpinos nominat· mixtoq; genere, Vulpecastores. Sed & Eretricos, Apollo tradidit· horum uero susceptores, et alumnos, Eurytidas fuisse aiunt. Menelaides uero eosdem, quos Cypsellicos esse ferunt, duobus scilicet canibus uterinis à Menelao in Argolide nutritis. Circa Cyrenam porro, genus quodpiam è lupis canibusq; nasci, Author est Aristoteles: Cressorũ præterea Canũ, illi quidem diapont, hi uero parippi dicuntur. Diaponosq; aiunt etiã noctes diebus in ferinis pugnis continuare, & sæpenumero cum feris dormire, dieq; orto redintegrare pugnam· Parippi uero, cum equis currunt, nec præcurrentes ipsi, neque ab ijs relicti. Sed Cynamolgi, canes sunt circa Meridionales paludes, qui boum lacte uictitant· & cum uenientibus æstate bobus Indicis pugnant, ut tradit Ctesias: Canes autẽ memorabiles sunt Pyrrhi Epirotæ. * qui hoc è somno exclamante, circuiens, Pyrrhum custodiuit * hoc uero mortuo, & cadauere incenso, in pyram insilijt. Et Canes Hesiodi, qui iuxta eum occisum manentes, occisores eius latratu prodidere. Tũ & Canis Icari, Filiæ eius, Icari cadauer indicauit· & si Poëtis credere licet, hic Canis est Syrius: Memorabilis & * Epirota Cerberus est· & Alexandri Canis, cum leonibus congrediens, genere Indico, & centum minis emptus. cui Mortuo urbem Alexandrum condidisse, Theopompus scribit. Tradunt uero, generosiores Indorum Canes, alias quidem feras ceu dedignantes præcurrere· cum leone uero solo, ueluti decertatu dignissimo congredi. mordicus autem inhærentes detinere adeò ut si feram ceperit, multum laboris Venatoribus esse, ut canem à fera abstrahant. Sed et Alexandrum experimẽti causa, ut Poëta tradit, in Indis huiusmodi Canibus acceptis, multas ferarum species uni è canibus obiecisse. hunc uero

quidã ipso

mortuo

uero,

Epiroticus.

in

In terra extensum securũ iacuisse, ueluti nihil sibi curandam ignobilem feram æstimaret·leone uero uiso assurrexisse, agnoscens dignum hunc concertatorem fore. deinde congressus leonem deuicit, hic quidem hunc tenebat mordicus· quidam uero ense canis pedem abscidit, & ne tunc quidem ob uulneris dolorem morsum dimisit, sed præ furore uulnus ignorauit. A Poro autem Rege donatus Canis, duorum leonum uictor extitisse fertur. Fuit & Alcibiadi memorabilis Canis, minis emptus septuaginta, pulchritudine insignis. cuius caudã ademit, propterea quod canis pulchritudine infici reprehenderetur·& de industria eũ mutilasse fertur, ne quid huiusmodi de illo posthac Athenienses dicerent. Memoratu digna et Atalantæ Canicula est, quam aper confecit Calydonius·Vnde Canis sepulchrum, Calydonij retinent·Sed & aliud Sepulchrum in Hellesponto sic uocant, à cane quodam inclyto· nisi credimus, quod ab Hecuba in canem transformata sic nominatum sit. Nota est autem de Argo Vlyßis cane, apud Homerum Fabula: Geryonis uero Canis, qui boues custodiebat, frater erat Cerberi, & ab Hercule occisus est·cuius nomen fuit Gargittius, eiusq; sepulchrũ extat in Hispania. Notus etiam est Triacas, canis Pæonicus·hunc autem Panes Pæoniæ Satrapes, Alexandro Regi dono dedit. Neq; etiã Magnes, canis Hippamonis Lethargus * nomine ignobilis est· qui, ut Epitaphium testatur, cum Domino sepultus est· *cognomine*

Viro, nomen Hippamon erat. equoq;, Podargus·
Lethargus, cani·atq; Famulo, Bales:

Et hæc quidem Actæonis canum, iuxta Aeschyli sententiam nomina sunt, Corax, Harpyia, Charon, Lycitas. Nonnulli & Xenophonti Grylli Filio, canem nobilem, Hippocentaurum nomine fuisse tradunt. Tum Magnetes, iuxta Meandrum, Canes alunt bellorum armigeros. talesq; & Pæonibus, Canes erant uenatici: Clarum uero & Lycadem Thessalum fecit Simonides, Canis sepulchro hoc inscribens Epitaphium: *

Quam rursus etiã perditas albis oßibus pleno in tumulo Conijcio adhuc paue re feras prædatrix Lycas.

Recumbis mortuus albis oßis repleto in tumulo,
Et nouisti adhuc fugare feras, uenatica Lycas·

Tuam uero uirtutem nouit ingens Pelion, & inclyta
*Ossa, atq; * celebres Cithæronis speculæ:*

Cæterum Tegeatis Anyte Locrida quoq; celebrem fecit, in cuius sepulchrum incidens inscripsit·

Ὤλεο δή ποτε, καὶ πολύρριζον παρὰ θάμνον,
Λόκρι, φιλοφθόγγων ὀκυτάτων σκυλάκων·
Τοῖον ἐλαφρίζοντι τεῷ ἐγκάτθετο κώλῳ,
Τὸν ἀμείλικτον ποικιλόδειρος ἔχις:

solitariæ. Morere tandem, & lyricā ede uocē iuxta lucum, Locri, bene uocalium, celerrimorū catulorū· Qualem alleuianti tuo imposuit membro Sæuum uariegata collo uipera:

CAPVT SEXTVM, DE TEMPORE VENATIONIBVS commodo.



Enandum quidem est tempore omni. experiunda autem canum uirtus, in frigore quidem, si nares non mollescunt· in æstate uero, si Solem ferunt, & uestigia sequuntur, Sole licet odorem eorum obscurante· sed in uere, si in plurimo quoque florum odore, uestigiorum odores dijudicant. Hyemali itaq; & æstiuo tempore, uernum tempus ad uenationē commodius est, aëre scilicet magis temperato, nisi quod uestigiorū indagationi flores obuersantur. Autumnus uero, quàm proxime ad ueris temperationem accedit· neq; florum, et iam collectorum fructuum odores, canum nares ad sese attrahunt. Verum per hyemem, manifestiora, faciliaq; inuentu uestigia sunt· & lepus facillimus captu, quoniam densissimis pedum eius uillis niuis globi inhærentes, cursus facilitatem impediunt. Catulorum autem alimonia, post maternum lac· quod simul cum materno spiritu almum imprimis esse, testatur Xenophon· Afferre oportet catulis, captarum ferarum sanguinem, ut uenatico cibo assuescant. Σκυλακεία *uero. hæc quidem, catulorum alimonia· illa autem, eorum generatio uidetur. Catulire autem canes dicuntur, hyeme cum imprægnantur, & coëunt. Exercitatæ uero caniculæ, deinde recreatæ coëant· ut labore quidem earū firmentur corpora, recreatione uero robur accipiant· Edere autem * illos tunc ad satietatē conuenit, si enim prægnantes ferociant, non*

illas

utile

utile est. Catulientium autem uictus, panis est uino rigatus.

CAPVT SEPTIMVM, QVANTVM, VNDE, ET QVAM DIV VTERUM FERANT.



Terum uero ferunt duobus mensibus, nec quis prægnantem uenatum educat, si partui uicina fuerit. Sed ut Aristoteles tradit, Si quæ duobus mensibus uterum gestauerit, catulos ante duodecimũ diem non uidere: sed si dies duos & septuaginta, catulorum uisus tempus habet constitutum tertium, aut quartum diem: Nonnulla autem imprægnatio trimestris, & catulorum uisus in diem septimum decimum'ue protenditur. Tempus porro canum ad coitum, & generandum, optimum est: masculo quidem, quartus incipiens annus, ultimus autem octauus. fœmella uero trima, ad sextum usq; annum generet.

CAPVT OCTAVVM, DE MORBIS CANVM.



Orbi canum sunt tres, rabies, podagra, cynanche. Podagra, non omnino incurabilis est. Rabies autem, curatu difficilis. Sed cynanche, letifera. Omne uero quod à cane rabioso morsum, moritur: excepto homine, qui tamen non omnino periculi expers est.

CAPVT NONVM, QVANDO CANES VENATVM EDVCENDI SINT.

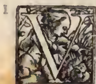


Atuli porro. fœmellæ quidẽ, semestres: masculi autem, octo menses nati, ad uenandũ educendi sunt, loro prælongo & torto ducti. & si præhensa fera fuerit, etiam illis ut præhendant permittendum est, quo fera gaudeant: primum quidem, ut à loro allatrent permittendi: deinde, paulo pòst loro soluto dimittendi, ne nimium tendendo rumpant. Canis autem ornatus, est millus: lorum latum,

latum, collum ambiens, ſolidum. quod & torques, & monile dicitur· anterius autem ei ſubſuatur agnina pellis, ne cutis canina corio atteratur. * Τελαμωνίαι uero * eadem, lorum latum utrinq; à * millo circa latera extenſum *, ut * circa ſcapulas ſummas extenſa, iuxta lumbos coarctentur. Claui autem, & aculei, hiſce loris inſixi ſunt. quorum nonnulli circa pubem extenduntur, ne canis aliquis coëat· aculeis his aſcendentiũ impetum arcentibus, ne ex ignobilibus concipiant. Sed * à millo tenue lorum dependet, quod ad canis ducem tenditur, & ab hoc canis ducitur. Sunt etiam nonnulli, qui canum dorſa pellibus quibuſdam contegunt, ipſorum pellibus ferarum pelles adaptantes· ut hoc tegmine muniti canes, ſi fortè cum fera aliqua pugnaciori congrediantur, uulnerari nequeant.

Cinctura & ipſa collario alternatim ceruices poſt ſcapulas ſummas & lumbos conſtringantur. collarium à tenui loro

I CAPVT DECIMVM, VIRTVTES ET VITIA CANVM, A CORPORE & indole.

I Irtutes canum, à corpore quidem· magni, non tamen immenſi, & proportione carentes· Simi, articulati, neruoſi ſub fronte· latus frons, interſtitia certa habens. Capita leuia, & agilia· Oculi ſublimes, nigri, lucentes· lucidæ papillæ, uultus igni tus· Auriculæ tenues, & paruæ, nudæ in parte poſteriore. Collum longum, molle, & rotundum· Pectus pingue, & latum. Scapulæ, ab humeris aliquantum eleuentur· Crura, utrinq; quidem alta. poſteriora autem, maiora, & hæc quidem contracta· priora uero, recta, dura, rotunda, & non iuxta ſcapulas prominentia. Latera autem cõtracta ſint, nec terrã uerſus dependentia· Lumbo uero non carnoſo exiſtente, nimia ſimul abſit mollities, et durities. Clunium autem menſura optima eſt, ſi abſit & magnitudo, et durities. Lumbis autem rotundis exiſtentibus, poſteriora quidem carnoſa ſunt· inferiora uero ſoluta, interius cõtracta. Ventres porro ipſi, & inferiora eorum, uacua ſint. Caudæ prælongæ, rectæ, acutæ, uerſatiles, femora reſpicientes, duræ. Sed uentriculi, rotundi, longi, firmi. Pedes autem, rotundi, et piloſi ſint· piliq; ipſis condenſentur cri

ne tenui

*ne tenui, molli, & denso. Tales enim existentes, leues uidentur, ue loces, celeres, rapaces. Statim autẽ et ad indolis uirtutes sermo de-ueniet, declarans canes feroces, sagaces, operosos, certos, animo-sos, prudentes, nasutos, celeres, acres, laboriosos, generosos, for-tes. Qui præhendere spiritus, & iudicare odores poßint. uestigia dirigere, ferã depræhendere, sequi, subsequi, persequi, insequi, post pedes incedere, latentẽ inuenire, præuisam insequi, depræhensam occidere. Cõsiderare * in inquirendo odores, sed in uestigiorũ in-uentione non strepere. præcedere Venatorem, & si prope inuen-tam fuerit. Signum dare, nutare, indicare. manifestare, animi gau-dio, corporis saltu, uultus hilaritate, oculorum alacritate, permuta-tione oculorũ, respectu uultus, exultatione spei, aurium arrectio-ne, caudæ uibratione, & frequenti oris agitatione. Vicia porro canum, è prædictis apparent uirtutibus. Dices autem, à corpore quidem parui, aut alti, & proportione carentes, terribiles, luscio-si, incurui, infirmi, nudi, turpes, informes, incompositi corpore, in-tortis pedibus, ore carentes, ignaui, remißi, tardi, tristes, segnes, graues capite, carnosam frontẽ habentes, immensi, hirsutis auri-bus, duri collum. pectora angusta, scapulæ humeris adhærentes, latera densa, lumbi carnosi, clunes ad corpus non proportionati, co xæ longæ & macilentæ, femora mollia, uentriculi non rotundi, pe des prælongi. Tali uero corpori, indolis quoq; uiciũ adhærere ne-cesse est, & canes esse stolidos, stupidos, uestigiorum rudes, o'fa-ctu carentes, ignauos, ociosos, remissos, errones, fallaces, quæsitu fallibiles. ad inquisitionem quidem attonitos, ad inuentionem uero segnes. Immorigeros, ferarum negligentes, humanos, à persecutio-ne recedentes, ferã relinquentes, Venatores prodentes, subsequen tes, præcurrentes, omittentes insecutiones, latrantes, lætalia non præhendentes loca, frustra gaudentes, frustra se uertentes, effu-sim salientes, meliores canes impedientes, Solem uitantes, subeun-tes umbram, molles, frigore corruptos, imbrem non uitantes, ante terminũ definitum * defatigati, tergiuersantes, trementes cum fe-ra propior fuerit, trepidos, ad inueniendum indoctos, ad insequen-*

quidem

defatigatos

dum non sufficientes, stultos, infirmos, uellicantes.

CAPVT VNDECIMVM, NOMINA A CANIBVS.



A Canibus porro deriuantur, caninum, canina uenatio, cynanche· cum canibus pugnare, canes sequi. canes interosculantes, * & eccynus morbus, *interosculari, uel affligi. Dicitur & προκυνεῖν, pro latrare ante feram inuentam: Et Homerus, Canis oculos habens inquit· sic enim impudentem uocat· Et alibi, Canis impudens: Aristogiton uero Cydimachi Filius, Canis, propter audaciam uocabatur· Et Canes, qui ab Antisthene sic dicti sunt. Et caninisare, & cynismus, cynicus, caninus, & canes habens, & equi caninis pedibus præditi. Canum porro colores, nec totus albus, receptus est· nec omnino niger, neq; prorsus rufus. sed singulis his alius quispiam color admisceatur, aut iuxta frontem, aut super summas nares, aut circa aliã quandam corporis partem.

CAPVT DVODECIMVM, DE DIFFERENTIIS FERARVM.



Cubilia leporum, dumeta densa, saltus opaci, ualles profundæ. in hyeme quidem, aprica· æstate uero, umbrosa· In niue μελάγχειμα, sunt autem hæc lustra, quibus nix non integitur· sicq; uocantur, quod præter alium terræ colorem, qui albet niue, hæc sola nigrescant. Certissima autem uestigia, sunt recta. incertissima autem, intricata· quæ tum maxime fiunt, si *progrediantur uulpes. Erecta porro uestigia sunt, cum strepitu aliquo audito, erecti pedibus posterioribus insistentes, certum aliquid de incidenti strepitu cognoscere uolunt· uel cum Lunæ lumine gaudentes, cũ pleniluniũ est, colludentes mutuò, longius saltãtes, *transsilientes, et hinc inde se proripiẽtes, cõfusa uestigia reddunt. Præterea forma * leporis, & natura· Color quidem subfuscus, est autem hic oleæ subfuscæ species, quæ nec cruda adhuc, nec tam in tota nigrescit· Magnitudine, non magnus· natura, leuis· Densus pilis, etiam

præcessérint

dissilientes

lepori

lis, etiam in supinus pedũ partibus, non tantũ prona parte hirsutus quod Nullo alij animali cõtingere, tradit Aristoteles: Ob quod mi hi uidentur & alij, et Cratinus, Leporem Δασύποδα uocare, nomen ex leporis natura fingentes. Maior itaq; lepus, maiorem etiam frontis habet albedinem minorq; minorem, et colore rufus est. Secundum oculos autem, glaucus, & cæsius lepus est · oculiq; palpebris carent, unde et lusciosus est· Somno etiam indulget plurimum, quod oculis nocumentum non paruum existit. Caput habet paruum, leue, rotundum, breue· aures arrectas · Collum arctum, rotundum, molle, longũ· scapulas rectas, superne solutas· Crura anteriora, agilia, coniuncta pectus, non carnosum · Latera non grauia, nec immoderata tibiam, carnosam· Clunes, molles· coxas, rotundas, carnosas, non contortas· Femora, breuia, firma, uersatilia, non tumida interiorem quæ inter crura partem est, longam, & rigidam· Pedes priores, arctos, & longos· posteriores, firmos, & latos· Tibias longitudine, posterioribus multo minores. Posteriora autem crura, incurua sunt, ad priora sese inclinantia, quæ currẽdo illis præmittit · & saltando posterioribus pedibus erigitur, minime tamen priores impedientes, propter eorum ad interiora transmutationem. Saltatoriũ autem magis, quàm cursorium est animal · alioquin leue, et agile· Et cum caudam ad corporis gubernationem non sufficientem habeat, auribus utitur· ad gubernationem has concutiens, & ceu remis quibusdam corpus dirigens. In locis uero præcipitibus magis capitur, propter posteriorum pedum altitudinem in caput præcipitatus · sed in accliuis locis pedum inæqualitas locorũ inæqualitati respondens, corpus ad cursum adæquat. quantũ enim in accliuis locis, posterior pars declinatur tantũ pedum longitudo, pedes ceu æquales simulat, ✱ uel refert. Timiditate autem omnes hoc antecedit animal, facile terrore concussum, & suspectum· unde & πτὼξ nominatur· Somnum uero, & requiem capit, crura posteriora clunibus supponens· anteriora uero protensa coniungens, & caput in hæc reclinans· ✱ Verum si inclinatus fuerit, naresq; quin habuerit immotas, dormit· non tamen defatigatus similiter requie-

ſcit· Sed ſi oculis apertis immotus iacuerit, nareſq; mouens frequenter intenderit, ſomnus ipſum profundus occupat. Fœcundum autem hoc animal eſt maxime, ſemper prægnans, et omni anni tempore· adeò ut hic fœtus modò natus ſit, ille uero naſciturus· hic conceptus, alterq; iam fiat· Ipſumq; nominabis, fœcundum, fœtu abundantem, prole inſignem, imprægnatum, fœtu ſemper repletum· Parit autẽ menſibus ſingulis· Totusq; pilis tegitur, adeò ut et intra maxillas pilos habeat. Quot uero annorum fuerit, tot habet ſub cauda corpori incidentia foramina· Solus uero animalium ante partũ

Elymæi. lac habet, & ſolus bifidorum habet coagulum· Tum uero * Helymei Vulpes, qui apud nos ſunt, corpore minores non ſunt, colorem autem nigrum referunt, & longiores creſcunt, albaq; iuxta caudam pars ipſis eſt longior. Leporum autem ij, qui μοχίαι dicuntur, acerrimum odoratiſſimumq; ueſtigiorũ odorem habent, adeo ut & canes ad hunc inſaniant. Ithaca porro, ſola inſularum, lepores non procreat. Carpathij autem, cum leporibus antè carerent, par introducentes, multitudo propter fœcunditatem exorta, fructus perdidit· Ipſi uero in prouerbium, de ſpontaneum ſibi conciliantibus malũ, abiere, Carpathius leporem. Tum & Anaxilas Rheginus, cum Sicilia antè, ut Ariſtoteles inquit, lepores nõ gigneret· hic inuehens nutrienſq;, ſimul rheda in Olympia uincens, Rheginorum monetæ rhedam inſculpſit, & leporem.

11 DE CERVIS, SVE, ET RELIQUIS FERIS.

CEruorum quidem, cornibus fœmella caret· maſculus uero, eſt cornifer, cornutus. lata cornua habens, aut alta· uel aurea, qui ab Hercule captus eſt. Et Anacreon quidem errat, Ceruũ uocans Κερόεσσαν· Sicut & Sophocles, Κερόεσσαν uocat, Telephi Nutricem: Rectè autem Homerus, * Ἀμφ' ἔλαφον κεραόν:

Circa ceruum cornutum. Ceruis uero, color eſt fuluus, albis interſtinctus lineis· plures uero maculas fœmellæ habent, & hinnuli imprimis· Capiuntur porrò retibus, ſi quis has agitans uenetur· pedicis uero, ſi quis inſidiãs eos irretiat. Prolem uero, nõ plus una, cerua parit· Et prægans eſt menſibus·

ſibus octo,uterum autem fert impraegnata ineunte autumno. Hin-
nulum uero,in luſtrum genitores ducunt, ut praeruptae rupis ambi-
tus ab altera parte ſecuritatem exhibeat·Mater autem,ſeſe demit-
tens,fœtum lactat·ſed pater ſuperne cuſtodit,& contra acceden-
tem pugnat.Et hinnulũ quidem,ſi poteris,à parentibus pulſum ue-
nare,& primo ſanè curſu ∗deficiet tibi & canibus,∗ poſtea uero
hinnuli defatigantur. Multi etiam adultorum ceruorũ in continuis
magis inſecutionibus propter ſpirandi difficultatem capiuntur. ad
hos autem,opus eſt arcubus,et iaculis. De apro praeterea dices,ter
ram roſtro fodit, detondet prata,ſcindit arbores,acuit dentes·hor
ret uertice,obliquis tuetur oculis,ignitũm cernit· Dentibus fulmi-
nat,dentium fremitu minatur·ignem oculis emittit, ſpuma denti-
*bus adhaeret·*Ad iram eſt aſper,furore implacabilis, difficilis oppu
gnatu,captu durus,inexpugnabilis,proſiliens,prorũpens,irruens,
incidens, euertens· dentibus ſecans, aperiens,perrumpens· Impe-
tu ruens, currendo appropinquans, impetuoſus,immobilis, impu-
gnatu difficilis Retia etiã ſuccindat,perticas euertat,arbores radi
citus extirpet·inſolens, furibundus. magnanimus.Si uerò obliquè
dentibus fulminet,canum pilos comburit· Si uero morienti, denti-
bus exertis,pilos adhibueris, tanquã ad ignem adhibiti crines con
uoluentur·adeo ignita quaedam uis huic beſtiae ineſt. Vrſa porro
carnem parit.format autem, et membra lingendo fingit,ut anima-
lis ſpeciem habeat.Vrſi uero montem,urſinum cognominarunt.Et
Populus Atticus,Virgines ∗ Ἀρκτεύεσθαι dixit.∗Tum & Heli- 3 4
*ce,& Cynoſura,inter aſtra duae urſae ſunt·*Iouis haec Nutrix,*alij*
autem utramq; dicunt. nonnulli tamen hanc, Nutricẽ·*illam,*Ami-
cam fuiſſe tradunt. *Praeterea* Arctos, Meridiei *oppoſita, mundi*
pars eſt·& uentus inde flans, Aparcticus·& *circulus,* Arcticus.
Capitur *uero beſtia haec retijs, pugna·& foueis quibuſdam, quas*
ſub arbores frugiferas Venatorum nonnulli fodientes,& calamo-
rũ, aut alius fragilis cuiuſdã ligni baculos ſuper tendunt, terramq;
imponunt immotam,& herbas inſternunt.tum haec quidem arbo-
re praehenſa, fructuum deſiderio capitur·ipſam uero fouea,fragili

deficies tu, & canes in reliquis uero uenationibus

hoc ligno confracto, excipit. Sed & pardalim ijsdem modis capiunt, atq; aconitum pharmacum cibis admiscentes: et hoc quidem fera dysenteria exhauritur, nonnunquam tamen et uiuum capitur. De pardale uero dices, corpus habet distinctum, maculosum, croceum, pulchrum, bene coloratum, speciosum, uarium, molle, agile, multiforme, saltatorium, & luctatorium. Leonem autem uocabis, trucem, regium, pulchra iuba insignem, pulchricomum, comatum, barbatum, gloriosum, magnanimum, insolentem, sublimem, ingentem, uiolentum, uelocem, ualidum, audacem, fortem, Virorum potentem. Minime tamen retijs, adultus leo, sed machinis & insidijs capitur: Catuli uero, parentum robore & audacia confisi, uenando pascuntur. Praeterea asinos syluestres equis insequentes, nam gregatim pascuntur, ubi difatigati & anheli fuerint, plurimusq; illis puluis excitatus obuersatur, hos quidem telis conficiunt: hos uero uiuos capiunt, laqueos ferreos circumijcientes: qui uero persecutione amentes facti sunt, nonnunquam non inuiti, cum quis attraxerit equum conuertens, sequuntur.

III DE INCITATIONE VENATORIS.

VEnator uero, inclamet canibus, iubeat, acclamet, insonet, signum det, incitet canes, adhortetur, cohortetur, excutet, impellat, compellat, expellat, inhortetur, & suscitet: concurrens, post eos cursitans, sequens, insequens, subsequens, cum canibus currens, collaborans, cooperans, simul animum adijciens, simul scrutans & inueniens.

CAPVT XIII, DE VOCIBVS ANIMALIVM.



§ * conuiciari & conuiciantes

*Nimalium uoces sunt. canũ quidẽ, latratus, latrare, latrantes, et gannire. Dices etiã * ἀράζειν, καὶ ἀράζοντας: tum & lugere, & lugentes. Secundum Xenophontem autem, & Clangor dicitur: ipse enim, Clamantes dicit. Nõnulli uero Poëtarum, Canes et Βλύζειν dixere: Σκύζειν uero, cum dormiendo insonant. Luporũ uero, est ululatus, ululare, ululans. Leonũ, rugitus, rugi-*

rugire, rugiens. Equorũ, hinnitus, hinnire, hinniẽtes, adhinnientes. I
Nonnulli & fremitũ de equis dixere, & equos fremere frendere uero omnes. Porcorũ autem uox, grunnitus, grunnire, grunniẽtes quirritare, et quirritantes. nõnulli et grunditũ dixerunt, grundire, & grundientes. Boum, mugitus, mugire, mugiens. Ouium, balatus, balare, balantes. Caprarum, mutitus, mutire, mutientes. Homerus et capras, Μηκάδας appellauit. Videtur autem caprarum proprius esse, fremitus, fremere, fremens. Sicut & Herodotus fallitur, de Hœdis Phrygiorum dicens, cum capras balare putat. Asinorũ, ruditus, rudere, rudentes. idem etiam de mulis dices. Sed & Oncantes dicitur. Et Poëtarum nonnulli asinos, Oncatores appellauerũt. Notandum porro, quòd de alijs brutis, de quibus propria nomina non extant, utpote de de urso, pardale, panthera, & alijs, rugire dicunt. de minoribus porro, ut uulpibus, thois, & lupis, latrare, & rugire.

AVIVM VOCES. II

Dices præterea, aquilas, clangere. grues, gruere. de utrisque uero, clangorẽ. Accipitres, pipare. gallos, cucurrire. cuculos, cuculare. Hyperides autẽ, Demosthenesq́;, gallos, Cuculare dixerunt. Perdices, cacabare. coturnices, grylissare. cycnos, canere. turtures, gemere. columbas, plausitare. graculos, frigulare. galgulos, glocitare. merulas, stridere. cicadas, fritinire. apes, bombilare. upupas, popissare. noctuas, cucubare. meleagrides, caccissare. uespertiliones, stridere. draconites, sibilare. picas, picari. hirundines, trinsare. luscinias, cantillare. anseres, gratitare. Coniungenda hisce et humana uox est, clamor, uox, loquacitas, sonus, clamatio, et sermo. de quibus, clamare, uocare, garrire, sonare, exclamare, loqui. Vocis uero, clamoris, soni, loquacitatis, & sermonis nomina iam antè dicta sunt. Ad numerentur autem his, à clamore, clamator, & conclamator.

CAPVT

I CAPVT XIIII, DE EXCREMENTIS, ET IIS QVAE PER VENTREM EMITTUNTUR.



Ed abire in *ſeceſſum dices, in latrinam, in ilia, in ſtercus*·Stercus uero Ariſtophanes, et Ἴπνον uocat. Opus autem ipſum, cacare, egerere, fundere· unde & Fundens Patroclides: Sed egeſtum hominis excrementum, σκῶρ dicitur, à quo obliqui caſus in uſu non ſunt · ſed pro illis, τοῦ σκατός, & τῷ σκατί dicunt, quorum nominatiuus non extat. Tum et merdam uocant, ſtercus, et σπατίλην. Et equi quidem, fimũ uocant· bouis, bubulum· aſini, aſininum, & ὄνθον. Homerus etiam ὄνθον, bobus tribuit· Porci, ὑπέλευθον · ouium, ouillum· caprarum, σπυράθια, σπυραθίζειν, καὶ σπύραθον, & σπύραδαν · ſicut & murium, μυσκέλεδρα.

II CAPVT XV, DE COITV ANIMALIVM.



Oire prætereà de brutis dicitur, ſcandere, inſcendere, uehi, conſcendere, *congredi, conuenire, aſcendere. Aſinorum autem proprium eſt, ὀνοβατεῖν, cum equos conſcendunt. Commune autem omnibus eſt, ſobolem ſeminare, ſicut etiam de hominibus dicitur· de illis uero dices, conuerſari, miſceri, concumbere, commerciũ habere, appropinquare, communicare, ſimul recumbere, in unum uenire, ſimul iacere, condormire, cõuenire, concubare, ſeminare, coire, rem habere Veneream, amplecti. Et trita illa, quibus Comici iocantur· Δηκεῖν, Subagitare, Contundere, Intendi, Cõprimere, Complicari: Ab his etiã ſtudioſus & res denominabit, mixtio, conſuetudo, conuerſatio, communicatio, communio, coitus· Non tamen appropinquatio, aut concubitus· ſed concubuit cum illa. & Cõcubinus ſum, ut Hyperides· et quod magis Atticum eſt, Rem habui: Ab eadem uero, dicitur gratificari, & gratiam dare.

*conduplicare

DE CVRSV ANIMALIVM, ET pugna. II

Dices * at ceruum, currere leporem, fugere suem, aut aprū perrumpere leonem, irruere pardalim, saltare ursum, complecti taurum, incidere Et hæc quidem, labris ferire illa, ungulis pulsare. hæc, cornibus impetere illa, pedibus calcitrare * illa, ungulis scalpere. * hæc uero, dentibus laniare. attamen hæc illa

CAPVT XVI, MVLIEBRIS MVNDI NOMINA.

Dices præterea summatim sic, mundi, ornatus, ornamenta, mundiciæ Non enim negligenda sunt muliebris mundi nomina. A prædictis autem deriuantur, ornare, ornatio comere, comptus. deliciari, mollescere delicia, mollities. Capitis porro ornamenta, Homerus narrat Reticulum, Capitale, & Redimiculum textum Tu uero, et Coronam his adde, ex illo Homeri Versu, Horum hæ quidem flexas coronas, hi uero enses habebant & Corollas, apud Callimachum Baccasq;, apud Homerum, et Anacreontem Et Fasciam, & Redimiculum, apud Aristophanem: quæ & funda appellatur. Et mitræ, acus, & calamistrum, uelum, aurea, & inaurata omnia. Sed & ξένιον, aureum erat capitis ornamentum quod nonnulli pecten esse uolunt. Tiara uero, & Cybarsia, Persica: Verū circa aures, sunt redimicula, perforata, inaures, uertebræ, cardines Et Stilæ, more Dorum Et secundum Aeoles, Artiala: A Comicis autem, et ἐγκλαστρίδια uocata sunt, * Rotulæ, Botrydia, Germina, Caryatides, Hypocampia, Cētaurides, * Entrophū, et Tripes Sed liquet, quod à forma ipsorū nomina illis indiderint quemadmodum et Homerus inaures, * τρίγλῆνας uocauit, tanquam trium pupillarum formas habentes. Sed colli ornamenta, collaria, ceruicalia, tū & torques, monilia, fibulæ, trichæ, oreæ, malacia. Et Torques ταινιδίοισι, apud Theopompum Comicum à quibus lapides quidem dependebāt adeò, ut à motu * gemmarum dicti uideantur. Sed & τρίοπις, monilis species est, tres Iliados 6 & Innutritum Τρίγληνα ἕρματα Trina pupillaria nimina

bb ueluti

etiam ueluti oculos suspensos habentis · Et secundum Antiphanem, * & confessus * Κάθημα· quod & * καθιτῆρα uocauerũt. Quoddam etiã monile, Μάνος, aut Μόνος dictum est · Doribus proprium maxime. Quæ uero circa brachia, brachialia, & armillæ. Sed circa manuum conunctūras, pericarpia, echini, amphideæ, anguiculæ, psellia, chlidones, & bubalia. quorum nonnulla, et ad brachia, pedesq́; referuntur · maximè tamen amphideæ, & chlidones. Pedibus tamen propria, talaria, pedalia, calcei, calceamenta, ægla, solea · & Tibialia, ut & Menander, & Nicostratus tradunt Comicorum Magistri: Circa pectus porro, scutulas habent axillares. Fascia axillaris, secundum Philippidem Comicum in Adoniazusis: Quæ uero in digitis, annulus, condulus, sigillum. signatorius, sic enim signatos annulos uocarunt · sigilla autem, gemmas continentes. Digito autem minimo annulum gestabant, qui ἄκαρφος propter paruitatem dicebatur: & alter corianeum dictus, medio aptatus digito. Tum et * aliorum ornatuũ Comici * mentionẽ faciunt, ut Λῆρον, ὀχθοιβοσίλιθρον, Elleborum, Ampullæ, Barathrum, Pectoralia, Samacia, Sisymbrium, Monile: quorum formas intelligere difficile est, quoniam non adhuc * uidere licuit alicui, num seriò aut ioco hisce nominibus utantur. Fortasse & ornatui competit, coloratio, pictura, fucus · Et Stigma, apud Ionem in Omphale · ut, Et nigrum stigma oculis idoneum: Dices præterea, faciei unguenta adhibet · faciem iniungit, purgat, pingit, fuco rubefacit, colore dealbat · Oculos perstringit, supercilia denigrat, lineas semicirculares circum ducit, frontem dimetitur · roseas genas fingit, momentaneum florem, cito deflorescentẽ. Et secundum * Locrum, Non faciem, sed laruam gestat · Artem naturæ anteponit, uerum fucato · firmo, infirmum, & fragile · rebus ipsis, picturam · Imaginem, pro ipso uiuo simulachro fingit.

confessorẽ | alios nominant | perspicere

CAPVT

CAPVT XVII, DE MIXTIS NOMINIBVS. 1



Ccurrunt & cumulatim nobis nomina synonyma, exigere, quærere, requirere, extorquere· exquiri, extorqueri·Exactio, requisitio, extorsio·et nomen exactor. Reddere, exoluere, persoluere, referre, soluere, reijcere, deponere, renumerare, reponere·redditio, retributio, relatio, solutio, depositio, persolutio, renumeratio. Priuare, auferre, rapere, ingratũ esse, spoliare, uẽdicare·priuatio, spoliatio, ingratitudo·Nomenq; unum, ingratus·et aduerbiũ, ingrate. Negare, abnegare, denegare, deierare, subterfugere, elabi, refugere, recedere, abnuere, denuere·abnegatus, denegatus, et hæc sola nomina. Res uero, negatio, denegatio, suffugium, recessio, abnegatio, recusatio, repulsa. Platonis autem propria locutio est, Μὴ ἀπαρνηθεὶς γένει·id est, Ne hoc denegetur tibi: Promittere, prænunciare, polliceri, spondere, prædicere, spem subtendere·promissio, pollicitatio, pollicitũ· Alterius autem significationis est, cõfirmare, definire, determinare, fidei ubere, in se recipere, affirmare, confirmare, communire· periculũ subire, se subijcere·Difficile, molestũ, arduũ, durum, difficile, dubium, repugnatu difficile, operosum, laboriosum, graue, onerosum, indispositum, confusum·et horum quoque comparatiui non inelegantes sunt, & perlatiui quoq; elegantiores. Tum & pluribus aduerbia insunt, & nomina·ut difficultas, molestia, onus. Contrarium uero, facile, promptum, factu bonum, ad manum existens· uel in promptu, leue, certum, paratum, parabile, decorum, ordinarium, facile elaboratu, coincidens, securum·tum & comparatiuos habent, superlatiuos, nomina & aduerbia·Facilis, facilior, facillimus·leuis, leuior, leuissimus·Et secundum Hyperidem, ῥᾳδιώτερος:Paratus, paratior, paratissimus· promptus, promptior, promptissimus· certus, certior, certissimus : Parabilis. Sed securum, & facile factu·magis operum, quàm facientium nomina sunt. uerum his addere quis conetur & nomen, ῥᾳδιουργόν. Figuræ autem sunt, ex paratu, ex facili

cili, in promptu, ad manum, ex contingenti, & sic de reliquis.

I CAPVT XVIII, DE LOCO SALVBRI, MORBIDO, ET horum qualitate.



Ocum uocabis, salubrem, sanum, incorruptum, purum, temperatum, mixtum, bene temperatum temporibus, tempora bene habentem, respirationes habentem, perflatum · uentos habentem perflantes, uel uentos percurrẽtes · Bene spirantem, recreatum, aura inflatum, fructuosum, liberum, opacum, umbrosum, umbratilem, gelidum, hyeme bona utentẽ, calidum, tepidum, apricũ, temporibus æquum, bene dispositũ cœlum habentem, integrum, bene cedentem tempori, bonos habentem spiritus, temporibus bonis utentem, ætherium, sudum in puro aëre, aperto aëre, hilari, leui, agili, lucido, libero, claro, pellucido. In contrariam uero partem, morbidus, morbosus, morbis obnoxius, mortifer, intutus, lubricus, periculis expositus, periculosus, corruptus, importunus, grauis, tenebricosus, obscurus, lumine carens, Solis expers, intemperatus, temporibus iniquè dispositus, hyemalis, infœlici hyeme utens, frigidus, gelidus, glacialis, pluuialis, uentosus, nubilus, ignitus, igneus, flammeus, suffocatorius, calidus, feruens, feruidus, incẽsus, ardens, molestus, uentis expositus et impetitus, infrugifer, humidus, palustris, aquosus, niuosus, squalidus, sordidus, ingratus, immitis, morbifer, corruptus, importunus, pestilens, cœlo iniquiore utens et quæcunq; alia integra oratione dici possunt. Res porro. huius quidem, hyems, frigus, uentus, imber, pluuia, frigus, glacies, nix, crystallus, pruina, tempestas, grando feruẽtis uero illius, suffocatio, calor, feruor & secundum Homerum Ignis, Flamma, Feruescentia · Et uerba illius quidem, hyemare, rigere, frigere, flare, pluere · & aduerbia, frigide · Rigide enim, Poëticum est. sed huius sunt, ardere, calere, feruere, ignitum esse. Et aduerbia sola, suffocatorie, calide.

CAPVT

CAPVT XIX, DE EO QVOD EST, I NON MOROR.


On moror, non desistam, non cessabo, non omittam, non obseruabo, non recusabo, nõ refugiam, non derelinquam · sed hinc deriuata nomina, & aduerbia, alterius significationis sunt.

CAPVT XX, DE AMANDO, I ET ODIENDO.


Ehementer amo, præamo, depereo, diligo, perdiligo · ἀγαπῶ, cui et ὑπὲρ præponi potest · Familiariter erga hunc habeo, familiariter dispositus sum, cõmode eo utor · et mihi cõmodus est, familiaris, Amicus, Socius, & quæcunq; alia huiusmodi sunt. Hunc imploro, inuoco, accedo, amatorie habeo, beneuolus ei sum, beneuole me erga eum habeo, eius studiosus sum, eo utor. Et amicitia, amor, familiaritas, commoditas, societas, beneuolentia. Et amice, amatorie, familiariter, commode, beneuole. Amicus, beneuolus, familiaris, cõmodus, Socius · Φιλόστοργος enim, aliud quiddam significat. Contraria porro sunt, uehementer hunc odi, sperno, auerto, offendor eo, offendit me, criminor ei, criminatur mihi, aduersatur mihi · abominor eum, est mihi oneri · Inimicus meus est, & hostis, alienus, alienatus, et alienor ab eo · inimice erga eum affectus sum, maleuole, & maligniter · Molestus mihi est, molestor eo · Sed ἐχθαίρω, Poëticum est. Discors mihi est, et incommodus · male erga eum afficior, suspiciose habeo, odi eum, discordor cum eo, et hostiliter habeo. Res uero sunt, odium, alienatio, inuidia, inimicitia, molestia, offensio, discordia, hostilitas, maleuolentia, malignitas, suspicio · Aduerbiorum autem plurima, prædicta sunt · Sed superlatiuos habent, inimicißime, odiosißime, alienißime, incommodißime, suspiciosißime, & malignißime.

CAPVT XXI, DE LAVDIBVS, VITVPERIO VITVPERANTE, difficili, ſimplici, & ſtulto.

bona fama  Aus, *, eulogium, benedictio, encomiũ· Pulchriloquium uero, & δύσφημία, dura ſunt. Infinitiua autem uerba, laudare, bene loqui, celebrare, encomium canere, benedicere, collaudare. Nomen autem unicum, Laudator· Et aduerbium, laudatorie· Sed reliqua, aliud quidpiã ſignificant. Vituperium, conuicium, blaſphemia, maledicentia, criminatio, maledictio, obtrectatio, calumnia· et hinc deriuata uerba, uituperare, conuiciari, blaſphemare, infirmare, maledicere, criminari, obtrectare. Et nomina· Vituperator, ſecundum Platonem· & uituperandi ſtudioſus, uitilitigator, maledicus, & calumniator· Conuiciator enim, ſordidum eſt· Tum & blaſphemus, et obtrectator, Vulgaria· Sed criminator, uſitatius eſt. Et aduerbia, uituperatorie, conuiciatorie, maligne, calumniatorie. Laudatus uero, & uituperatus, ad alia referuntur. Dices inſuper, odioſus moribus, cõſuetudine, uoluntate, ingenio, animo, cogitatione, conſilio, uita, uitæ ratione, uitæ conſtitutione, & uiuendi modo· Laudando uero, contrarijs utere, ut laudandus moribus. Propria quidẽ uituperij ſunt, difficilis, malicioſus, cauillator, inſidioſus, doloſus, fucatus, fictus· laudis autem, ſimplex, bonus, dolis carens, uerus, manifeſtus, clarus, ſincerus, liber, beneloquus, placidus, uel ſimplex. Res præterea. * illius quidem. aſperitas, malignitas, cauillatio, inſidiæ, dolus· * huius uero, ſimplicitas, bonitas, liberalitas, ueritas, manſuetudo. Et aduerbia * illius quidem, aſpere, maligne, cauillatorie, inſidioſe, doloſe, fraudulenter, obſcure· huius uero. ſimpliciter, probe, infictè, ſincere, libere, uere, placide. Sed εὐήθης, etiam de ſtupido dici poteſt· qui & ſtultus dicitur, attonitus, ſtupens, mente uacuus, mente captus, delirus, inſipiens, ſtolidus, inſenſatus, ſenſu carens, fatuus, ſtipes, caudex, imprudens, irrationalis. ſed de hoc etiam dices, mente ſubuerſus, attonitus, mente ſpoliatus. inexplebilis, delirus, nugator. Res autem nominat is,

(margin: huius / illius)

minabis, simplicitatem, imprudentiã, stultitiam, stuporem, stupiditatem, insipientiã, stoliditatem. Et uerba, simpliciter agere, stultescere, desipere, stupere, delirare, terreri. Atq; aduerbia, simpliciter, insipide, insipienter, attonitè, stupide, stolide, imprudenter. stultè uero, ualde sordidum est.

CAPVT XXII, DE TIMORE, TIMENDO, ET CONfidenti.



Timor, stupor, metus, trepidatio, uerecundia, formido, mentis inopia, mollities, terror, horror, tremor, pauor, stupiditas, correptio, tumultuatio, turbatio. Et uerba, timeo, trepido, attonitus sum, stupeo, timui, metui, uereor, perculsus sum, horreo, tremo, paueo, formido, correptus sum, cõfusus sum, turbatus sum, animo defeci. Et participia similiter, stupens, attonitus, timens, metuens, formidans, trepidãs, pertimens, perculsus, horrẽs, tremens, pauens, correptus, confusus, cõturbatus, animo deficiens. Et aduerbia, timidè habens, meticulose, formidulose, uerecunde. δειλῶς uero, sordidũ est. Et ἀκραδειλιακότως, durũ. Turbulenter uero, & confuse, comparatiuos et superlatiuos elegantiores habent. Vocabis etiam terribilem hominem, pro timendo, & metuendum, formidandum, horrendum, horribilem, ignobilem, effœminatum, stupentem, uerecundum, timidum. In reliquis uero, participia nominum uice existunt. ταραχώδης enim, & θορυβώδης, etiamsi quis torqueat, ad alia tamen referuntur. Alterius uero usurpationis est, negociũ tremendum, metuendum, timendum, terribile, horrendum. Et Vir horrrendus, timendus, tremendus, terribilis, horridus, confidens, audens, audax, uirilis, strenuus, imperterritus, generosus, interritus, intrepidus, ualidus, fortis, insolens, magnanimus, ferox, impetuosus, temerarius. Et nomina, audacia, confidentia, uirilitas, generositas, strenuitas, confidentia, & ipsum confidens, robur, furor, fortitudo, temeritas. Et uerba, audere, confidere, uiriliter agere, ualere, praeualere, furere, temerarium esse. Et aduerbia, au-

bie, audacter, confidenter, uiriliter, strenue, imperterrite, interritè, generose, intrepide, ualidè, robuste, fortiter, insolenter, ferociter, temerarie.

CAPVT XXIII, DE EO QVOD EST, PVTO, ET SIMILIBVS.



Vto, reputo, existimo, æstimo, autumo, spero, coniecto, expecto, reor, conijcio, opinor, suspicor. Et res, existimatio, opinio, coniectura, spes, suspicio· Aestimatio enim, durius est, & ambiguum· Expectatio uero, sordidum· Et reputatio, durius. Aduerbia uero nulla sunt, præter uerisimiliter. Nomina etiam à nullo horum, sed participia extant.

CAPVT XXIIII, PROBRI NOMINA.



Robrum, opprobrium, cõtumelia, infamia, turpitudo, calumnia, imprecatio, uis, uiolẽtia· sed hæc, etiam ad alia pertinent· Qualitatis autẽ sunt, contumeliose loqueris, obtrectatorie, calumniose, turpiter· Ab alijs uero nulla dicuntur, præter criminatorie, quod et ambigum fuerit. Et criminari, infamare, calumniari· quæ enim ab alijs deriuantur, etiam ad alia referri possunt.

CAPVT XXV, DE EO QVOD EST INSVLTARE, & contra.



Ices præterea, alienis gaudere malis, aliorum malo lætari, alieno delectari infortunio, irridere, illudere, subsannare, insultare, naso suspẽdere, deuouere. Res autem, derisio tantũ· Subsannatio enim, etiam carpere significat· sicut & ἀχλευστικὸς,
gaudens malis *risum mouentem. Nomen uero à prædictis unicum est, * χαιρέκακος, * & ὑπερχαιρέκακος, aliorum gaudens infortunijs· Ab alijs*
ualde malis gaudens *autem, participia sumenda sunt. Aduerbiũ etiam unicum, irrisorie.*

DE CONGRATVLANDO. II

COllætari, cõgaudere· ὑπερήδεσθαι enim, & συνευφραίνεσθαι. etiã alia significant· *, utpote delectari sacrificio aut nuncio, quemadmodum & iuuari dicitur. Contrarium autem est, condolere· Contristari enim, sordidum· Sed συνανιᾶσθαι, etiam alterius significationis est· Sed fortasse his & συνάχθεσθαι, & ἐπανιᾶσθαι congruunt.

de uerbo quidem cõ gaudere festiuitas & bonũ nunciũ, sicut & de gaudere.

* CAPVT XXVI, DE SOLVENTIBVS DIRAS, ET IMprecantibus.



Ouere, * bona precari, & imprecari· Contrarium uero, deprecari, diris deuouere. & de hoc * quidem, deuouere, & uouere dicitur. Et nomina, deuotus, execratus. Et res, illius quidem, uotum· huius uero, execratio. Sed & execrato cõueniet, sceleratus, pestilens, profanus. Execratos uero diris liberare, expiare appellant· Expurgare enim, durius est. Sed & execrans, & execratus, ἀραῖος nominatur. Quæ autẽ quis uouendo petit, optabilia bona dicuntur· & Attice, εὐκταῖα· sed hæc, & εὐχωλιμαῖα uocant.

comprecari bona, et bona precari

CAPVT XXVII, DE DIRARVM DAEMONIBVS. I



Aemones porro, diris liberantes· ἀλεξίκακοι, id est malorum depulsores, uocantur· Auersores, solutores, & fugatores· Qui autem inferunt, exitiales, pestilentes, maliciosi, & homicidæ.

CAPVT XXVIII, DE PHARMACO. I



Harmacum, perniciosum· uenenum, mortiferum· Mortale enim, nõ probatur· Fortasse tamen, corrumpens, & corruptum, & lætiferũ, & uiolentius ad mortem pellens, et corruptoriũ· * Sicut et Homerus uenenum, Homicidam dixit. à quo &

ut uero

pharmacum, occidens dices. Nonnulli & pharmaca purgatoria huc referunt, ueluti per euacuationem occidentia: ut aconitum, & elleborum. Cicuta enim frigore occidit, quemadmodum mandragora capitis grauedine, hæc autem mediocritate, & immediocritate distinguuntur. Contraria autem uocabis, pharmaca salutaria, depulsoria, deuitatoria, Pæonia: antidota, solutoria: Fortaßis et λύ σιξ. Saluatoria uero, & sanatoria, dura sunt.

I CAPVT XXIX, DE PLENO, ET NON.



Lenum, labra æquans, impletum, repletum, superfluum, abundans. Sed quod aliquanto minus est, uacuum, nec labia æquans. Ἐπιδεὴς uero, durum est: Fortaßis tamen ἐνδεὴς, et deficiens. Sed quod ad medium pertingit, semiplenum, semiinane, semi repletum, & semiuacuum.

I CAPVT XXX, DE IMPEDIMENTIS.



Bstacula impedimenta, remoræ, contraria, aduersa, impediens, obsepta, retinacula: Obijces, quibus, inquit Rhetor, impingentes, tempore impediri solent: Dices itaq;, impediens, supplantans, contrarius, pedibus resistens, aduersus, impedimento existens, cohibens, prohibens, repugnans, seducens, retinens, oppositus, tarditatem pariens.

I CAPVT XXXI, DE NOXA, ET CONTRA.



Oxa, nocumentum, pernicies, pestis, damnum, damnosum, nocens, nociuum: nociue, perniciose, damnose. Damnosus, nociuus, noxius: nocere, damnum inferre. Contraria uero, utile, utilitas, commodum, lucrum, lucrosum, lucrum pariens, quæstus, usura, prosperitas: Sed et thesaurus dices. Vtiliter, commode, lucrose, quæstuose: prodesse, lucrari, quæstum & lucrum facere.

facere. Alterius uero significationis est, commodum, utile, bonum, optimum, necessarium, idoneum, conferens, conducens, opportunum. ὀνησίφορον enim, durißimum est. Ab his uero, utilitas, & conducibile, usus, utilitas, lucrũ. Quæstus enim, sordidum est. Sed contraria, inutile, incommodum, damnosum, inconducibile, lucro carens, & importunum.

CAPVT XXXII, DE SALVTATIONIBVS. 1



Alutatio, allocutio, affabilitas, appellatio. alloqui, affari, salutare, appellare, salutem dicere, & allocutus. *respondere, salutẽ referre, & resalutare. & Et dies, in quo salus fit, προσρητὴ, προσρητία, πρόσρημα. in quo uero nulla dicitur, ἀπρόσρητος appellatur. Atq; qui in huiusmodi dexter, et sincerus est, affabilis dicitur, et comis. Salutatorius enim, durũ est, et ad aliam quoque significationẽ refertur. Facilis accessu, facilis conuentu, facilis ad commercium, blandus, mitis, humanus, clemens, candidus, mansuetus, malorum patiens, et his similia. Sed contrarius. illi quidem, comitatis expers, asper, durus, salutationũ osor. δυσπρόσρητος enim, durum est. melius uero, ἀπρόσρητος. Reliquus uero, accessu difficilis. difficilis conuentu, commercia fugiens, intercessu asper, tristis, sinister, durus, agrestis, asper, molestus, inhumanus, immitis, sæuus. ἀμείλικτος enim, magis Poëticũ est. Sed aduerbia, ab * hoc quidem, affabiliter, comiter. & contraria, aspere, duriter. Ab accessu facili, peruie. εὐπροσόδως enim, durum. Sic etiam, mite. Melius tamen, amice, clementer, humaniter, mansuete, blande. A contrarijs uero, ardue, duriter, triste, agreste, sinistre, rustice, inclementer, aspere, sæuiter, inhumaniter. affabili

I CAPVT XXXIII, DE BENEFACIENDO, ET GRAtitudine.



Enefacere, beneficium cōferre, gratificari, donare, gratiam benefactoribus referre gratias agere, uel habere. Res uero, beneficium, gratia, munus. Beneficentia enim, non admodum probatur. Neque munerationem, apud ullos probatos Authores reperi. Similiter & nomina, benefactor, beneficus. Εὐποιητικὸς uero, non dicitur munificus tamen, & gratus. De hoc enim et uerbum dicitur gratificari, de eo quod est gratiam inire, non agnoscere. Gratia autem priuans, ingratus dicetur, inhumanus, sensu carens, iniustus, improbus, immemor, obliuiosus, ingratitudinis poenæ obnoxius. Et res ipsa, sensus communis carentia, ingratitudo, iniustitia, improbitas. Sicut & Antiphon, Priuatio dixit. Sicuti & aduerbia sunt, ingratè, brutè, iniuste, improbe, obliuiose. Sed benefactoribus æquum esse, gratiam habere, & nouisse dicitur, uel gratias referre. Quemadmodum & Hyperides, & Lysias, Gratiam dissoluere dixerunt. Reddere, retribuere, agere, reminisci, remensurare, respondere, referre, par pari referre, beneficijs certare, gratificari, gratitudinis uices rependere, compensare, uel persoluere.

I CAPVT XXXIIII, DE COMMERCIO.



Ommercium, contractus, communio, communicatio, permutatio. Cōmutatio uero, Vulgare est. Commutare, conferre, communicare, communicans, communione dignus. Immunis, commercio durus, communionis expers, commercia fugiens.

CAPVT

CAPVT XXXV, DE EXPERTO, ET NON. I



EXpertus, peritus, assuetus, terens, tritus in hisce, cõtritus· *περίτριμμα autẽ, calumniose dicitur. 6
Sciens uero, Vulgare est· sed Scitus, Poëticum. Melius autẽ est, doctus, & doctus hac re uti, experimentis edoctus, experientia præditus, in experto habens. Res uero, experientia, experimentũ, scientia, habitus, usus. Sed uerba, experiri, periculum facere, scire, nouisse, tritum esse, usum esse & assuetũ. Tum aduerbia, expertò, scitè, solitò, trite, usitate fortaßis & docte. Sed Homerus, & Scienter dixit. Cõtraria deinde sunt, inexpertus, inscius, insuetus, inusitatus, rudis, expers horũ, ignarus· Antiphon uero, et Ignorans dixit. Sed res, inexperientia, inscitia, stoliditas, ruditas, ignorãtia, imperitia· Verba autem ex his nulla sunt, præter ignorare, & inscium esse· Nam desuescere, durum est· quemadmodum & desuetum· Et Ἀηθέσσειν, Poëticum: Ἀμαθαίνειν autem, aliud quidpiam significat. Sed aduerbia sunt, inexpertò, inscitè, ignoranter, inusitate, stolide, ruditer· Imperite uero, & inepte, etiam ad alia referuntur.

CAPVT XXXVI, DE TACENDO, ET NON. I



ARcana tacere, silere, occultare, abscõdere, tegere, reticere, seruare, custodire, curare, cõticere, recondere, reseruare, occulere, contegere. Et nomina, tacitus, taciturnus, custodiens, mutus, linguæ potens, silens· Sed & participia ab omnibus. Et tacendi, silenda, occultanda, arcana, silentio digna, nefanda, nõ propalanda, latentia, contecta, seruata· tacite, silenter, seruatorie. Contrarium porro, effutire, eloqui, enunciare, propalare, efferre, diuulgare, in Vulgus spargere· effutita, propalata, & similia. A quibus nomina nulla sunt, præter garrulus· neq; aduerbium. Rei autem unicum uocabulum, nunciatio, uel reuelatio· Propalatio enim, durum est.

CAPVT XXXVII, DE EO QVOD EST PRECARI.


Recari, proponere, obtestari, protendi, supplicare, rogare. Rei autem uocabulum nullum proprium est, quàm obtestatio, & precatio. Neq; nomen aliud, neq; aduerbium: sed participia, ut proponens, protensus, precans, obtestans, rogans, supplicans.

CAPVT XXXVIII, DE COLVMNARVM INSCRIPTIONIBVS.


Ices præterea, scripturæ in columnis, inscripta, scripta, insculpta, incisa, sculpta, signata, informata, insita, inhærentia, cæsa, laborata, inexistẽtia, adsculpta. Tũ et participia similiter, cauãs, inscribens, insculpens, exculpens, insignans, incidens, imponens, laborans, inserens, faciens, fingens, formãs, informans, excauans, sculpens. Et scripturæ prominẽtes, seu superficiales: prominentia, præmanifesta, clara, insignita, uisibilia, facilia uisu. Bene signata autem, sordidum est. * Sed quæ incisa sunt, obscura, incerta. Vetusta uero, antiqua, obsoleta, uetustißima, obscura, uetera, non manifesta, confusa, tenebricosa, muscosa, eluta, inuisibilia, difficilia lectu, incognita, cognitu, difficilia, ignota, incerta, uisu difficilia, non perspicua, defluxa, exoleta, male expressa, male signata.

Subterraneæ porro

CAPVT XXXIX, DE SATIETATE.


Atiatus sum, pro satur, præsatur, ad saturitatem ueni: persatiatus sum, saturatus. Ad satietatẽ perueni, plenus sum: plenus, impletus, * repletus, repletus sum. Fastidio, impletus sum, satur sum: satis habeo, abundanter, * satiate. In saturitate sum.

expletus, plus satis

CAPVT

CAPVT XL, DE DVBIO, ET NON DVBIO.



Restat mihi explicare, indubium, irrefragabile, irrefutabile, inconfutabile, firmum, non dubiū, inquisitionis indigens, indisputabile, certum. Et aduerbia, indubie, & huic similia haud dubie, irrefragabiliter, firmè, certo, irrefutabiliter, inconfutabiliter, & stabiliter. De hoc quoq; dicitur, noui, certò noui, scio, persuadeor, persuasus sum, conuictus sum, credidi, fidem habeo, confirmatus sum, corroboratus sum, certus sum, cognoui, diligenter eloquor. Ἀκριβάζω uero, ineptum est. E cōtrario uero, res quidem est · dubium, instabile, infirmum. Et Terminus refragabilis, apud Thucydidem: Et secundum aliū usum, refragatio, dubitatio, disquisitio. non tamen ἀντίῤῥησιν, Aduerbium autem solum, dubie. Verba autem, Ambigo, secundum Platonem æquiuoco, fidem nego, suspicor, utrumq; cognosco, refragor, inquiro, dubito, conijcio, coniecto, suspectum habeo, dubius sum, & similia.

CAPVT XLI, DE INTERPRETE.



INterpres dices, & interpretans, linguam conferens, linguā exprimens, linguæ simulator, linguæ permutator, linguæ index, linguæ peregrinæ peritus, bilinguis, multilinguis, duarum aut multarum linguarum gnarus. linguā interpretans, efferens, nuncians, exponens, explicans, commutans, transferens, informans, Græca transferens, & similia. Res uero, interpretatio, expositio, permutatio, explicatio, enarratio, translatio, simulatio, uel repræsentatio.

CAPVT XLII, DE EO QVOD EST VENIO, ET SVM.



SVm, ueniam, perueniam, adero, præsto ero, obuiabo, adsum, adueniam. Sed ἐλεύσομαι, Homerus saltem, nec alius quispiam probatorū Scriptorum dixit. Res

uero

uero, aduentus, & præsentia. Nullum autem aduerbium, nec nomen, *sed participia.*

I CAPVT XLIII, DE FACTIS, ET FACIO.



Ices quoq;, facio, ago, diſpono, diſtribuo, perago, operor, elaboro, tranſpono, ordino, tracto, pertracto. Res uero, *factum, diſpoſitio, opus, tractatio, pertractatio, ordinatio.* Nomina autem, et aduerbia, *etiam ad alia referri poſſunt.*

I CAPVT XLIIII, DE AEQVALI.



Equale dices, numeri eiuſdem, plenitudine æquū, par, eiuſdem longitudinis exiſtens, magnitudine æquali præditum, commenſuratum, æquidiſtans, æqualiter diſpoſitum, æquilibriū, æquiualens, æquiponderās, et his ſimilia. Sed alterius formæ uidentur, *ſimile, ueriſimile, æqualiter repugnans, æquipugnās, ſimili robore præditum. pugna æqua, anceps, uel dubia.* Ἀγχώμαλορ *uero, etiamſi eo* Thucydides *uſus ſit, durum tamen.*

I CAPVT XLV, DE GLORIA, ET CONTRARIO.



Loria, honor, fama, nomen, celebritas, nobilitas, ſplendor, honeſtas, exiſtimatio & gloriæ uigor, gloriæ abundantia, æmulatio, bona fama, memoria. Tum & *honeſtus dices, &glorioſus, nomine clarus, honoratus, celebris, æmulatione dignus, clarus, ſplendidus, cōſpicuus, eluceſcens, diuulgatus, diffamatus, famoſus, memorabilis, gloria florens, abundans, & nomine notus, & ſimilia.* Et aduerbia, *glorioſè, honeſtè, nominatim, famoſè, celebriter, æmule, ſplendide, clare, conſpicue, diuulgariter, note.*
rectum Tum & uerba, *celebrē eſſe, honorari, clarere gloria florere, * a-*
eſſe *bundare, nominari, ſuſpici.* Contraria ſunt, *inglorius, infamis, famoſus, ignobilis, obſcurus, ignotus, incognitus, uilis, uitandus. tum & uulgaris, infamatus, & uituperatus.* Et res ſunt, *ignobilitas, infamia,*

mia, dedecus, turpitudo, fama mala & Κατηβοῦ, secundum Thucydidem: Atq; aduerbia, ingloriè, ignobiliter, dedecorose, infamiter, obscure, incognite, contemptim, ingenerose, diffamatim, diuulgate. Verbum uero unicum, infamia laborare, uel male audire. Reliqua uero, cum uerbo esse enuncianda sunt: ut ignobilem esse, inglorium esse, & reliqua.

CAPVT XLVI, DE IOCOSO, ET GRATIOSO.



Ices porro, iocorum amans, iocosus, iocundus, iocabundus, risus amans, risibilis, ad risum promptus. Et in alia significatione, lepidus, gratiosus, facetus. Et aliter, scommatum amans, scommatis clarus, cauillator, mordax. Et aduerbia nota sunt, ut iocose, ridiculè, lepide, grate, facete, iocunde, cauillatorie, mordaciter. Sed res sunt, iocandi amor, ioci, lepor, risus, gratia, facetiæ, scommatum studium, scommia, mordacitas. Verba autem, ludere, mordere, garrire, cauillari, ridere, cachinnari, lepidum esse, et gratiosum.

CAPVT XLVII, DE IGNOBILI, ET FIRMO.



*Ed de aliquo homine nihili dices, uilis, nullus, nihili dignus, nullo dignus precio, nihili ualens: quorum quis multos pro nihili haberet. Subuẽtaneus, contemptus, despuendus, exspuendus: non huius quidem dignus, ne flocci quidẽ faciendus, corruptus, quo nihil uilius, perniciosus. Excrementũ, scoria, mancipium: cohabitantium dedecus, accedentiũ infamia, uilior auctione uenditis rebus. Mancipalis, abiectus, uilissimus, ignobilis, obscurus, inglorius, non clarus, abominandus, incertus, dubius, cacodæmon, miser, homo nihili, inhonestus, mulctatus, humilis, infœlix, domesticorum infamia, uanus, uulgatus: triuialibus sordibus abiectior, stercore infamior. Si more Heracliti dicendum est, * Furcis inhonestior. Non autem mirari oportet, si nonnulla nomina, res plures* 6

kk *significan-*

significantia ponimus. Quemadmodum enim plura sunt, idem uolentia: sic & nonnulla de multis rebus dicuntur. Vtpote si sapientem dicas, hoc quidem de infinitis, qui sapienter aliquid agunt, dicetur: adeò ut de Fabro, Homerus Sapientiam dixerit. Βίαιος uero significabit idem, quod grauis, arrogans, odiosus: sed & firmus, quemadmodum & imperterritus. Sed μαινόμενος, insanum, & ægrotum significat. Tum & multa alia, his similia reperias.

CAPVT XLVIII, DE EO QVOD EST VOLO.



Olo, eligo, cupio, desidero, ualde desidero, concupio, appeto, percupio. Sed ἱμείρω, Poëticū est. Concupisco, uoluntarius sum, cupidè habeo: nam hoc unicum habet aduerbiū: et nomen, desideratorem: à reliquis autem, participia. Res uero, uoluntas, inclinatio, cupido, appetitus, desiderium. Sed θέλησις, Vulgare est. Sed & his coniungetur, amo hanc rem, quæro, perscrutor, in ea uersor, persequor. Sed inquisitio, contentio, & methodus, ad alia magis referuntur. Persecutio autem, durum est. Vnde unum tamen dices aduerbium, amanter.

CAPVT XLIX, DE DECRETIS SCRIPTIS.



E legibus autem, decretisq́; iam scriptis dices, scriptum est, definitum est, susceptū est, determinatum est, ordinatum est, cōstitutum est, suffragijs hoc determinatum est, suffragatum est, creditum est, celebratum est, compositum est, iudicatū est, consultum est, ratum est, sancitum est, legibus cautum est, promulgatum est, discussum est, præiudicatum est, iam olim receptum est, olim obseruatum est, iam olim custoditum est, consuetum sic est, & similia.

CAPVT

CAPVT L, DE EO QVOD EST MEDIOCRITER, HABERE, & non.



Ediocriter uero habere dices, mediocriter habere, modicè, satis, sufficienter, modeste. immediocriter uero, si quidem secundum abundantiã immodicè, abundanter, superfluè. & secundum minus, egenter, deficienter, parum.

CAPVT LI, DE CONTORQVENDO CORPORE, & contra.



Orpus conuoluere, contorquere, contrahere, conducere, coaceruare, inuoluere, incuruare, inflectere. His & simile uidetur, in spiras torquere. Contrarium autem, extendere corpus, protendere membra, simplex facere, remittere, diffundere, intendere: extensim. Sed cum oscitatione sese extendere, σκορδινᾶσθαι uocant.

CAPVT LII, DE QVIBVS PLATO DICAT, * TAYTON, ET θάτερον.

IDEM



E eo quod Plato Ταὐτὸν uocat, & θάτερον, dices ταὐτὸν quidem, perstans, firmum, stabile, immutabile, constans, permutabile, ingenitum, indiuiduum, obscurum, intangibile, immortale, doloris expers, irreprehensibile, incorruptum, æternum, nõ periens, informe, nihilo egens, indeficiens, incorporeum, inuisibile, incoloratum, perpetuò motum, sese mouẽs, perpetuum, sibi sufficiens, inturbatũ, persistens, Diuinum, uniforme & horũ coniugata. Sed θάτερον infirmũ, mobile, motũ, incõstans, errens, incongruũ, natum, diuiduum, paratum, compactũ, plenum turbarum, mutabile, conuersum, latum, erraticũ, informatum, transformatũ, factum, tangibile, uisibile, corruptibile, mixtũ, mortale, la-

cerum, finiendum, periens, multiforme, multorum indigum, corporeum, uisibile, amabile, sensibile, multijugum, multis egens, egenum, tumultuarium, diurnum.

LIBRI QVINTI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER SEXTVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



Omina quædam, ceu iudicans ascripsi: alia uero, ne præterijsse uiderer, posui. Nonnullis quoque dubijs Testes adnotaui, ut his utentes uideas. Nonnunquã & locum, in quo nomen inuenitur, notauimus: in nonnullis uero, & ipsam loquendi formulam. non tamen hoc in omnibus factum est, ubi opus non erat: ne Libris nimia, & superflua magnitudo accederet.

CAPITA LIBRI SEXTI.

De conuiuio, eius celebratione & super quæ conuiuandum sit, et cum quibus. de conuiuiorum Dominus, Conuiuis, & familitio. Cap. I
Vini uasa, uini nomina, & quæ à bibendo dicuntur. Cap. II
Quæ de uino, & circa hoc. Cap. III
De splendido Hospite, & contra. Cap. IIII
De Conuiua dextro, & sinistro. Cap. V
De libaminibus, & propinando. Cap. VI
Cibi, & hinc deducta nomina à panibus, frumento, farina, obsonijs, edulijs, cibis, & ab edendo. Cap. VII
De insatiabili. Cap. VIII
Eduliorum uariorum, & bellariorũ nomina. Cap. IX
Veterum edulia, memoratu digna. Cap. X
Panum species, molæ, bellariorum, placentarum, & ferculorum. Cap. XI
Mensarum uascula. Cap. XII
Coquinaria uasa, coquorum operæ, & instrumenta. Cap. XIII
De ijs, quæ manus sunt. Cap. XIIII
De ijs, quæ purgantur à conuiuijs. Cap. XV
Poculorum nomina Cap. XVI
De prandio, & cœna. Cap. XVII
De lucerna, & candelabris. Cap. XVIII
De unguentis, coronis, floribus, ænigmatibus, chrijs, cantilenis uiolentis, & iocis. Cap. XIX
De eo quod est soluere conuiuium. Cap. XX
De Vicinis. Cap. XXI
De nasci, & corrumpi. Cap. XXII
De pœnitentia. Cap. XXIII
De stabili Cap. XXIIII
De eo quod est consentire, & contra. Cap. XXV
De garrulo Cap. XXVI
De surdo Cap. XXVII

De adulatore. Cap. XXVIII
De iracundo. Cap. XXIX
De cinædo. Cap. XXX
Vitiorum infamium nomina. Cap. XXXI
De turbante plebem. Cap. XXXII
De non imprudenter loquente, ubi etiam de imprudenter dicente. Cap. XXXIII
De dubio in sermonibus. Cap. XXXIIII
De multa dicente, & multa cum efficacia et de pauca quidem, sed diserta loquente. Cap. XXXV
Delictorum nomina. Cap. XXXVI
Composita ex ὁμοῦ, σὺν, ἡμι, πᾶν, πάλιν, τριφιλο, κακο, πολὺ, μισο, ἰσο, μεγαλο, & alia figurata nomina. Cap. XXXVII
De refugio. Cap. XXXVIII
De eo quod est deliciari. Cap. XXXIX
De muneribus. Cap. XL
De furibundo ad Venerem. Cap. XLI
De Rhetore corrupto, & incorrupto. Cap. XLII
De occidendo. Cap. XLIII
De repente. Cap. XLIIII
De cedendo. Cap. XLV
De exponendo. Cap. XLVI
De substantia. Cap. XLVII
De urbibus alienigenis. Cap. XLVIII
De ridendo, & flendo. Cap. XLIX
De nominibus. Cap. L
De opportuno, & importuno. Cap. LI
De manifesto & obscuro. Cap. LII

CAPVT PRIMVM, DE SYMPOSIO. I


Voniam nec sympostorũ nomina omittenda sunt, domus quidem compotatoria, sympofium, collegium, & conuiuiũ dicenda est. Et domus triclina, quinqueclina, decaclina, & comestoria domus, à comedendo, & conciliabulum. Rem autem, potum, conuiuium, compotationem, congregationem ad uinum factam, Chorum sacrum, + elapinin, eranũ, epulationem, prandium, cœnam, cœnam communem, conuiuationem, hospitalitatem. Illud autẽ Thucydidis, ξυνιέναι, durũ est. Conuenientes uero ipsos, compotores, comedones, Conuiuatores, Consodales, Choricos, Conuiuas, epulatores. Proprie tamen Chororum domus, φωλητήρια uocauerunt. Sed opus ipsum, congregare, conuiuiũ constituere, implere, instruere, apparare, conuocare. Et Ad cœnã inuitare, Parœmia dicit, Menander, & Demosthenes. hi enim uocati ad Xenophronem Phædimi Filium. Conuiuia autẽ publica, euochiæ, thaliæ, uiscerationes, epulæ populares, & *σιτίσεις dicuntur. Sed in quibus accumbimus, uocabis clinas, lectulos scabella dicuntur & scamna, & tori, semicirculi, recubatoria, humistrata. Quod autem alijs, ἀνάκλιντρον dicitur, Aristophanes, ἐπίκλιντρον uocat. Torus uero spaciosus, ab eodem κλιντήριον dicitur. Deinde sunt phyllades, alæ, poltyna, tyla. Ceruicalia, secundum Demosthenem, et reliquos. Puluinar autem, Ceruical Comici uocant, * ὑπηρέσιον, aut * ὑπαυχένιον. Amphitapetia, quæ utrinq; uillosa sunt tapetia, quæ ex una tantũ parte. Strata, cubitalia, peristromata, substrata, stragulæ, sagula, uestes, indumenta, tegumenta, tapetes, tapetia rasa, uestimenta. Auro intexta, ut Eubulus dicit, Vestimentis aurum intertextum habentibus sternebatur: Locus porro, cui strata incumbunt, cubile, aut sponda dicitur. Quæ autem in sponda strata insunt, lectulos uocant. Sed quod & Plumis puluinaria præparabant, in Anchise docet Eubulus: Tum & pennata, & constricta puluinaria nominauerunt. Tum & Canna-

Margin notes: *cibationes*; *aut Ministratorium*; *Subceruical.*

carum

rum secundus, Herou̅ tertius uero, Iouis Saluatoris, Perfecti Vnde & ternarius primus, perfectus numerus uocatur. Et uinum quidem dicitur, potus, iucundum, illecebrosum, dulce, austerum, acre, suaue, fragrans, Thasium Chiu̅, & huius uini optimu̅, Aristeum, & Arisusium Mendæum, Mendesium, Ismaricum, Lesbium, Peparethum, Chalybonium, Pellæum, Pranneu̅, Maronium. Nec tum Veteres, Italicum uinum adeò diligenter nouerant, quia nullu̅ quod huic antepofuerint, extat. Sed et dulce uinum, & Pollæum, ex Syracusis est. primus autem hoc, Polas Argiuus parauit, unde & nomen sumpsit: uel à Syracusarum Rege Polide, ut tradit Aristoteles: Sisæræum quoque uinum uocarunt, quod mustum ad dulcedinem coctum est: & Theræum, Creticu̅. Erat & uinum quoddam unguentarium, unguento mixtum: no̅nulli tamen dulce uinum, sic nominatu̅ uolunt. Mulsumq; dixerunt, quod nunc οἰνόμελι dicitur: uel forsitan, quod nunc hepsema uocant, quod uinum ad dulcedinem coctum est. Et hoc nimirum fuerit in Platonis Comici Symmachia, Tuo enim gustato hepsemate, clam absorbui: Vinum etiam protropu̅ erat, quod priusquàm calcarentur uuæ, effluebat. Cæterum uinum uile, secundarium, deficie̅s, lorum, acre, acidum: Secundarium autem, & fecatum dicitur. Sed & uinum, τρύγα uocaru̅t. Vt in Horis dicit Cratinus, *ἀλλ᾽ ἦν ὅτ᾽ ἐν φώσσωνι τὴν οἱ συνεῖχον, μετ᾽ ἐμοῦ διῆγον, οἴναρον ἕλκων τοῦ τρυγός: Vinu̅ uero * αὐτίτης, patrium est. Sacias uero, * peregrinum. Et Sactus, apud Eupolidem: Trimma autem, apud Nouos Comicos uinu̅ erat, aromatibus conditum. Vinu̅ aute̅ * bibeba̅t, tres partes habens, triplum scilicet aquæ. Homerus uero in Odyssea, Poculum implens, et aquæ uiginti mensuras: Quo autem uinum hauritur, urceus, hydria, amphora, cotyle, cantharus, cyathus: sed quo mundatur, fiscella. Et Siphon dicitur, quò gustatur: ut Hipponax inquit, Siphoni tenui operculum perforans: Siphonizare, Aristophanes dixit. A potando autem dicitur, potator, compotor, compotator, potatissimus, potus, compotationum studiosissimus. Et Muster Pota, apud Phrynichu̅ Comicu̅: Propinare, perpotare potando cer-

Sed erat, quando in Phossone, hanc ipsi cohærens, mecum traduxisti, pampinum trahens uini: in ipsa regione natum percolatum commendabant

do certare, epotare·ſuppotare, quod & pitiſſare uocāt. potandi amantem eſſe. * Καϑαπίνειν, quod nonnulli etiā ad cibum referūt. Aeſchines uero dicit, Et ſubſtantiam omnem ebibit: Et Lychnum potum, uocat Ariſtophanes: Sed & potationum amans, & mero-Potus, aquæ potor·potatio, meri potatio, aquæ potio, pharmaci potio·A bibendo uero, combibere, ebibere, bibendo fallere, ſummos libare cyathos, aquam bibere. Dices uero, μετριοποτίστατος, id eſt bibendo moderatiſſimus·Poſitiuus enim μετριοπότης, Vulgaris eſt. Lactipotor, lactis potatio. Tum et uices potatorias dices·potatoriè, compotatorie.

Combibere

I. CAPVT TERTIVM, QVAE A VINO, ET PER VINVM.



A Vino autem dices, uini ſtudioſus, et uini ſtudium·uinolentus, uinolentia, uinolenter, & uinolentum eſſe·Temulentus, non tamen temulentia, & temulenter·fortaſſis tamen, temulentum eſſe. Inebriatus uero, & Vino domitus, ſecundum Platonem·Et Ebriati, ſecundū Cratinum: Vinum ægre ferens, ebrius, ebrietas, ebriari, et ebrietatis turba. A uino uero, uiniferæ uites·& pampini, ipſa folia dicuntur. Et œnoptiſtis, qui uinum obſeruat. Hic etiam lychnos, & lucernas præbebat, & æquam curabat potationem. Atq; Vinipotus, & Vinipota Mulier, ut Anacreon dixit·E Vinum bibens, ut Homerus·uinum potans. Et Vino abundantiſſima regio, ſecundū Thucydidē: Tum & Vites ſuaue gerentes uinū, ut Xenophon·& * Bonum creantes uinū. Sed Οἰνίζειν, quod de uinum ementibus dicitur, Poëticū eſt. Oeniſtria uero, eſt uini in Pueros per tribus diſtributio. Oenias uero, uel œnas, palumbes eſt. Et œnutta, maſſa uino rigata. Atq; Vinigerū nauigiū, apud Cratinū·Famulusq; Vinarius, apud Anacreontem·Et Vinariū, apud Cratinū·ut, Ne acetariū uero, aut uinariū poſſedit·Et Aeſchylus, Neq; urceos, nec uinaria, neq; hydrias in opulentis relinquere domibus: Sed & dicere licet, adnauigat potus, & redit. Et uinum merū, aqua non * mixtus, intemperatus·merum libare·Temperatum, bene mixtum

porro

mixtum

xtum, permixtũ, bene dilutum. Et per ſe mixtum uinum, quod nulla dilutione opus habet, dicitur· Et ſua ſponte temperatũ, & dilutum· & nuper mixtum, recenter temperatũ, quod modò eſt dilutũ. Et Meracius, Meraciſsimum, ſecundum Hyperidem: Cæterum & Ἀκρατίσασθαι, pro merum bibere, uel ientari, apud Veteres uſitatum fuit· & Ariſtophanem, Quid hoc malum, * ſed aut pruna ien an pruna
tare: Sed & diluere, miſcere, condiluere, temperare, & tempe- ientabor?
rauit. Ἐκίρνα enim, & Κιρνάναι, magis Poëtica ſunt· quemadmodum et Κιρνάς: Poëtæ uero, & Dilutus dicũt. Et Herodotus, Meri potor. Et Mero inebriatus, dixit Hyperides, licet non probatum ſit. Et quod nunc gargariſare dicunt, ἀνακογχυλιάσασθαι uocarunt, pro eo quod eſt guttur perluere. Plato autem Comicus, Gargariſmũ quendam hoſtilem adornã, dixit. Sine reſpiratione potare, cõtinuo bibere ſpiritu, hianter bibere· Thracia Propinatio, Potio Scythica, propinatio· Irrigatus eſt, incaluit, ebrietate cõmotus eſt· ebriari, inebriari, inebriatus. Mulier uero Ebria, & Inebriata, dicitur apud Theopompũ Comicũ· Ebrius enim, quod ad Viros re
fertur, Menandro relinquatur. De ebrijs uero, alam * trahere dixe leuare
runt, eo quod talis ebrijs mos erat· quapropter & Homerũ dicere, Manibus eleuatis, riſu emoriebãtur: Crapula· crapula laborare, crapula heſterna. ieiunare, ſobrie habere, ſobriũ eſſe· Nã νηφαλιεύειν, ſobria immolari ſignificat· quod eſt ſacra facere, uino carẽtia. quorum cõtraria ſacra, uini libationes uocarũt. Sed et biberũt, ut nunc dicitur· Combiberũt uero, et Potationes fecere, dixit Xenophon: Medi uero, Bibebant, et in tentorijs pernoctabant. Verũ Cratinus uinum, etiã Μάρωνα uocauit· Nec curaui tantũ, nec marona bibi:

CAPVT QVARTVM, DE SPLENDIDO CONVIVATORE, ET CONTRA.



Ices uero, Cõuiuator ſeu Hoſpes, ſplendidus, magnificus, hoſpitalis, Hoſpitum amans, popularis, lautus, munditie gaudens· Mundus enim, Vulgare eſt. Sed & Munde, apud Xenophontem dicitur. Sedulus, opiparus, magnanimus, hilaritatis ple-

nus, compositus, affabilis, festiuus moribus, delicatus, delicijs utens, & his similia. Contrarios autem, sordidos, tenues, uiles, & illiberales nominauerunt.

I CAPVT QVINTVM, DE DEXTRO, ET SINISTRO Compotatore.

compotorius.



*E compotore porro, dexter, * compotator, urbanus, decorus, compositus, syncerus, studiosus, placabilis, commercij amans, sodalitate dignus, communicans, côueniens, ingenuus, diligens, hilaris, risus amans, iocundus, & iocorum studiosus, lætus, cõtentus, temperans, modestus, sobrius, moderatus, temperatus, placidus, mitis. Contrarius uero, sinister, negligens, agrestis, asper. cauillator, arrogans, superbus. Contemptor, molestus, onerosus, grauis, mordax. obtrectator, curiosus, percuriosus, tristis, fictus, fucatus. Simulator, scommatum studiosus. irrisor, mordens, cauillatorius. Cachinnator, irreplebilis, uilis, mollis, uinolẽtus, temulentus, inconstans, lubricus, iracundus, ebrius, crapula laborãs, incertus, garrulus, delirus, nugator, inter pocula concionans.*

II CAPVT SEXTVM, DE LIBATIONIBVS, ET PROpinando.



E uino insuper dices, libatio, libare, delibare, libamina fundere. libaminum expers, libationis aut fœderis expers. Fœderatus, semilibatus, confœderatus. confœderatißimus, à fœdere alienißimus. Simul libans, libaminum & poculorum particeps, fœderum transgressor. fœdera transgredi, libationes dissoluere, & his similia. Propinatio, ad potandũ inuitatio. Σπονδαγχεῖν, quod est potandi inuitationes propinare. pocula circumagere, frequenter instillare. Et potus mensarum secundarum. Et calix transitorius, qui ad omnes peruenit. quem etiam ὑποπεριδίας uocaueris. Inebriari uero, pro immodice bibere, dixit Critias: Et bi bendi

bendi cupidus, sitibundus, sitiens. Et res ipsa, sitis. Et uerbum, sitire. Edendi uero cupidus, famelicus. Res ipsa, fames. Et uerbum, esurire. Sed Plato Comicus, etiam Vasorum inanitatem dixit. Xenophon, inediam. Tum & Aristoteles, Expertum nõ uasorum inanitatem habere:

CAPVT SEPTIMVM, CIBI, ET AB HIS DEDVCTA NOmina. I



Ibi præterea, panes, carnes, farina, massa, obsonia, cibi, frumenta, edulia, uictus. Et à nutrimento quidem, nutrire, nutriri, Nutritor, bene nutritus, nutritus, cõnutritus. Nutrix, Alumnus, pnutrire, cõnutrire, nutrimẽta subducere, subnutrire. A pane uero, Pistor, panem secans, canistrũ panariũ, panem pinsere, panes fermẽtati et Azymi, hoc enim nomine Plato utitur. Panes uernales, panes clibanarij, panes cãchrydij, panes intosti. Panis uero buccellæ, boli dicũtur. Unde et ψωμίζειν, *id est nutrire, apud Aristophanẽ. Hæc quidẽ Puerũ reclinauit, hæc lauit illa uero nutriuit. A carnibus uero, uel* Κρεωδίαιν, *ut Xenophon uocat, carniuorus dicitur. carnis comestio, carnis distributio, carnibus cibari, carnis uẽditores, carnes uendere, carnes cicures. Carnes ferinæ, suillæ, porcinæ, altiles, polypeæ. perdicum carnes, leporinæ, leporum pulpamenta, carnium frusta, & quæ his similia sunt. Carniseca uero, qui carnes discindit. quem & coquum nonnulli uocant. Est & apud Lacedæmonios Magistratus quidam, Creodætes dictus. A frumentis uero dicuntur, cibi; cibari, cibatus, annona, tessera frumentaria, male cibatus, ieiunus, ciborum amans, non cibatus, bene cibatus, cibiuorus, frumentarius, edax, perparce comedens, modice edens. Cõuiuator, conuiuari, semper comedens, com meatum quærens, commeatus inquisitio. Parasitare. & apud Neotericos, Parasita. & quæ his sunt similia. Est & apud Veteres nomen hoc, non autem de illo quo nunc. sed de ministerio quodam sacro dicitur, utpote de illo qui ad sacri frumenti collectionem con*

ftitutus est. Et prætorium quoddam Athenis, ut in Regis Decreto
A uidere licet, Parasitiũ uocatur. *Parasitare autem, Parasitam, gulositatis & adulationis causa, primus dixit Epicharmus · & post hũc Alexis. eundẽ uero, Homerus Conuiuã uocat· Quoniã ei Sodalis erat charus, Conuiua: Frumenti penuria, carentia, egestas, ieiunium· Conuiuia, uictus domesticus· uictu egere, cõuiuium, domi uiuens uel è suo, uictus susceptio, cibare · Et Pueros cibatos, dixit
Nam Xenophon: Et à cibo depellere · * Sed frumenti mensor, & nauigia frumentaria, & frumentantes, frumenti custodes, & alia huiusmodi, non à * σιτίων, sed à * σιτω dicta sunt · quemadmodum & Frumentabantur, apud Thucydidem, & Tessera frumentaria, & Frumenti egestas: A farinis quidem, farina cibare, farinatio· Pistrina, secundum Hyperidem· Farinam rigare, massam subire, farinæ tabernæ. Ab obsonijs uero, obsoniare, obsoniorum comestor, obsonia comedere, obsoniorum uoracissimus, obsonia deuorare, obsoniorum deuoratio· & Obsoniorum uictus, ut Aeschines dixit. Obsoniorum Condus, ut Hyperides: Obsoniorum confector, secundum Demosthenem· obsoniorum structor. sed horum usus iam exoleuit. Tum & locus quidam Athenis, de quo dicitur, Abierunt in Opsonium. Critias autem, & Penus dixit, & Obsonare· Obsonare uero, & Obsonia distribuere uocauit. Sed Thucydides ait, In obsonium petijt tres obulos · Nam obsonatio, quo Menander utitur, omnino inusitatum est. Cæterum Alexis, Obsoniorum prosperitatem dixit. Ab edulijs uero, edere, edi, esus, edimus, & similia· Sed & dentes hinc dicti sunt, quasi quidam ex his edant, * & minutissimum deterant· patrimonium deuorans. A cibis porro, cibare, comedere, deuorare, edibile. Anseres Semicomesos, dixit Xenophon: Et Hyperides, Substantiam comedit, pro abligurivit, dixit. Ἄβρωτος uerò, ieiunus dicitur apud Sophoclem· & Ἀβρωσία, pro ieiunio: Cõmune uero de omnibus est, edere, esse· comedens, edens, uorans, deuorans. Et ὀψοφαγεῖν· sic uero dixerunt, post panem obsonia edere· Exedit. Metagenes autem alicubi, Clam comedere dicit. Pessimum uero est illud Myrtili Comici, Comestor: licet &

[Margin notes: cibarijs frumento — Vide infrà Libro nono De Partibus urbis — Minutissimè cõsumpsit, absumens patria bona]

cet & eodem, Aeschylus usus sit · Ex horum etiam numero erit, Cradouorus· Rusticum uero sic uocauerũt. quoniam Cradæa, ficuum folia sunt. Sed corijuorus, durum est. Lactiuori, anthropophagi glandiuori, & glandiuorare. Tum est ingerere, uel deliciari, injerere, fricus abligurire.

CAPVT OCTAVVM, DE INSATIABILI, DE CIBO· SATVRARE, ET saturari· de cruditate, & satietate.



Vi uero cibo repleri nequit, insatiabilis· quẽadmodum cito saturatus, satiabilis dicitur. Et κακόσιτος, atq; ἄσιτος, qui cibos fastidit sicut et Ἀπιχθυς, apud Aristophanem, qui piscium esum abominatur· Hic uero ciborum fastidium, etiam Ieiunium nominauit. Qui uero insatiabiliter ad saturitatem comedit, helluo uocatur. Et mandere, uocarunt continenter edere · Multum esse, multum comedens, obsoniorum uorator, ad satietatem, ultra satietatẽ· Ventricosus, uentrosus, uentri indulgere, uentriculũ curare, gulosus, uorax, gulositas· Auidus, auiditas, intemperãs· gluto, gula. Edo, edacitas edendo uæhemens, edendo fortis. Sed Comedonem Comici, pro insatiabili, dixerunt & huius uentrem, Φαγμαχίτην. Anaxandrides uero, etiam Pascuam dixit, & Pascere· Aristophanes, Conuenienter pasci: Tum & cabasum uocauerũt, cibo insatiabilem· quemadmodum bibonem, dolium dixere· Cabus enim frumenti mensura est. Buccella autem magna, Bolus dicitur Thessalicus· Sed bibendi cupidum esse, sitire· edendi uero, esurire. Quæ uero ex cibi satietate propter concoctionis difficultatem oritur molestia, à multis cruditas dicta est· tu autẽ, acidam ructationem uocabis. Sed propter satietatem aliquid fastidire, Nauseam Xenophon uocat. Vmbra uero, tempus ad cœnam eundi conijciebant· quam στοιχεῖον uocabant· Et στοιχείῳ decem pedum existente, libandum erat.

CAPVT

I CAPVT NONVM, DE TEMPORIBVS PRANDIORVM, CIBIS VETERUM & uariorum eduliorum nomina.



Aeterū cibi, quos apud Veteres licuit inuenire, sunt · Raphanus, drupæ, oliuæ · oliuæ, seu rapæ conditæ, & nycterides · Oleas porro oleastris insitas, Trambelos nominauit Pherecrates · quæ eædem, et φαύλιαι dicebātur · Oleas, uero quas nunc contusas, Comici *Γνεύρας uocarunt. Oleas autem contusas, in Nisis Aristophanicis inuenies. Sed Lupina, Alexis dixit · Lupina in * porticu comedens, cortices ibidem reliquit, aut pruna repositorum: Sycamina · * quæ & Mora Aeschylus nominauit, illa quæ ex rubo colliguntur intelligens. Fortasse aliquis & cerasa dicere poterit, cum arborem Gerasum dictam, in Xenophontis de Natura Libro inueniat. Alica, nuclei, malua, lactuca · Cinara · eodem enim nomine à Doribus Poëtis Acanthum nominatum reperies. Cucumer · & cucumer pepon, quem & spermatiam nominauerunt.*

uestibulis
hæc uero

II DE CIBIS E MARI PETITIS, & salsamento.

Tithæ, conchule, ostrea, purpuræ, ceryces, carabus, astacus, hyatulæ, conchæ, pectines, loligines, carnes polypeæ aut flagella, sepiæ, sepidaria, echini marini. Nonnulli *& patanges uocant, echinorum quoddam genus, Insuper & alia consuetudine nota, utpote ubera, salsamenta piscium, porci, pedes · Mala Hesperidum, malā æstiua · Mala Cydonia, secundum Aristophanem: Quædam etiam mala φαύλια dixerunt. Ficus recentes, casei colostra, caseus recens · Siccum uero, etiam macrum uocauerunt. Sed caseus, Oxyrias à Comicis dicitur, & edulium est Siculum. Salsamenta marina, Salsamenta Phrygia, Salsamenta Aegyptiaca, Salsamenta Sardonia, Salsamenta Gandica · salsamenta æstiua, scombrorum, mugilum, cuborum, thunnorū. Monedulæ, coracini, lesbiæ, placentæ. Aristophanes uero, alicubi* Τάριχιον *dicit · &* τὸ

Τάριχος

Ταρῖχος, in neutro genere Attici Iones autem, Dores & nonnulli Atticorum, in masculino. ut in Dionysalexandro Cratinus, Hic uero Salsamenta Pontica: Et euulsile salsamentum, pro squammato dixerunt ut Plato Comicus, Et simul circumiens squammata emebam, salsamenta Famulis: Aristophanes uero, Coracinū desquammare oportet, abluere, eluere, & perluere: Licet quoq; dicere, epata condita, epata saginatorum porcorum, aut iecinora anserina. Piscis ex sartagine Piscis è salo, sic enim piscium ius uocauerunt. Mulus, scarus, laurax, muræna, mugil, aurata, cōgrus, nigricauda, sacer Phyræna, quam et cestrā uocitāt. * Mugilibus uero, ieiuni * uescebātur. Trachurus, gladiolus, amia, callichthys Orphus aut quod magis Atticum est, ὁ ὀρφώς. Phagrus, scorpius, fidicula, thatis, thunnus, glaucus dentatus, elops, sturnus, limaca acipenser, salpa, galeus anguillæ, sic enim plurali numero de his loquuntur Veruntamen et anguillam, de una dicunt. Aphyæ, psetæ, menides, urticæ, squillæ, membrades, gobij, torpedo, phycides. Aliorum uero piscium nomina familiaria, & nota sunt omnibus utpote phagrus, delphin, & alia aquatilia. Et ostreum coctile, cibus erat frugalis admodum, sicuti & sardina.

Mugiles commendabant

DE PISCIBVS TESTAS, ET squammas habentibus. III

Dices porro, ostreorum, conchas & caraborum, testas piscium, squammas, & lamas, cuticulas, spinas, branchias, intestina, & carnes. atque glauci cerebrum, quod lautum erat, & nobile.

DE NOMINIBVS IN TERRA NVTRItarum carnium, & animalium uolatilium. IIII

Pernæ coctæ, percocti armi. Et carnes, latera, costæ, porcelli, hœdi. Carnes leporis, uel leporinæ & tibiæ, turdi, merulæ, passerculi, galli gallinacei, gallinæ, perdices, grues, anseres, anates, columbæ, palumbes, turtures, pauones, attagenæ Ampelides, quas nunc ampeliones uocant Aues Phasiani Viscera, adipes, abdomen porcelli, intestina, farcimina, sumen, sumina suilla, per-

næ salitæ, tibiæ. Armi, qui et pernæ. Abomasum. Est et uetriculus lautus, quem nonnulli Tacones dictum putant, apud solum Cratetem Comicum, semelq; tantum illo utentem in Therijs. Nihil sanè carnium est, ut uos dicitis neq; quod edamus, neq; è foro neq; tacones faciemus, nec farcimina. Alij porro tacones, carnes in sartagine frixas intelligunt, aut adipis frusta, sale & aridis condimentis incisa. Alia uero porcorum, et partium in alijs animalibus, nomina manifesta sunt.

V DE PYRIEPHTHO, ASPARAGO, ET herbis similibus.

LAc concretum, coagulum. Philippides uero in Aulis, etiam Pyriephthon uocat. Asparagus spinosus, ormenus hortensis, asparagus. Et omne efflorescens, quod caulem uocant, * illi ormenum nominauerunt. Et aliquid præmaturum fieri, ἐξορμῆναι. Raphanus, qui & Crambe, secundum Aristotelem quoque in Libro De Animalibus sic dicentē. Raphanus, quē nonnulli Crambem uocant: Sed Antiphanes, Raphanum Crambidium uocat, in Agrico. Crambidium coctum, gratiosum, & plane urbanum: Rapæ, sed et γογγύλαι uocitant. bulbi, beta, colocyntæ. Et ipsæ quoque carnium partes, ideæ uocantur. Posteriores autem porcorum fœtus, posteri dicūtur. Et partes circumferre, Xenophon Circumlationem appellat. Porci uero cutim * illi phorinē uocant. carnem

Caroq; assata porro, suillam. quemadmodū et bubulam. * Carnesq; assatæ, phlogis dicuntur Mercurio autem, forte prima carnium pars tribuebatur. Carnes uero morticinas, ἀνίξεια nominant. Dicere etiam licebit, iuris condimentū, condimenta, iura, * arbytacem. Paropsida, quod et iuris cuiusdam genus est. uel secundū alios, massæ alicuius. aut aliqua obsonij additio. quod nunc, paropsimation diceremus. Pastæ uero, brodium ex farinis sunt. ut tradit Eupolis, Pultiū farinæ mensuræ: Aristophenes autē. Intestina dicit, pastæ, Lucanicæ, brodia, uiscera: Μίμαρκυς uero, uentriculus, & intestina cum sanguine parata, maxime autem leporum. Ius autem, quod Nigrū dicitur, Laconicum maxime fuit edulium. est & aliud, quod sanguina-

2 bit (margin note: dicit)

rium

rium uocant. Thrion uero sic apparabant. adipem suillum coctum accipiens, simul cum lacte, cartilagini pingui miscebat: haec eadem caseo recenti, duorum putaminibus, & cerebris commiscens, & ficus folio circumdata in fragranti aliquo auium scilicet, aut hoedorum, iure coquebat. extracta deinde, dempto folio, in uas aliquod mellis feruentis iniiciebat: et nomen quidem edulio huic, à folio inditum est. mixtio uero omnium aequalis fit, nisi quod putamina plura confarcinantur, constipanturque. Atque haec omnia, apud Pherecratem: Nec fortassè inutile fuerit, ipsius Pherecratis uerba asscribere: Fluuij quidem pultis, & iuris nigri ubique per compita stridentes fluebant: uiscera uero & feruentia farciminum frusta stridentia adhuc circa fluuios testularū loco effundebantur. Aderant insuper frusta assata, & omniiugis instructa bellarijs, et betarum folijs anguillae implicitae: tum & pernae, uel armi conditi in lancibus, & percoctae scapulae suauissimè fragrantes, intestinum bouis, porcellorum costae floridae. friatilia uero aliis, ipsis pulmentis inerant: Aderat & granum lacte mixtum patulis in peluibus, & placentarum partes. Turdellae uero assatae, conditae in δαναβροις, ori bibentium obuersabantur. Apparatus porro superuacui, Onthyleuses, et Monthyleuses * nominauerint. Sicuti & apud Menandrum, nominantur. Υποστάσεις dicuntur, puls densa placentis constipata. E ciborum uero genere, etiam legumina sunt, quae et χέδροπα dixerunt: Brodium, lens: Pisum: Aristophanes etiā Pisa, in plurali numero dicit. Fabae, quae et κύαμοι dicuntur: Vnde et Pyanepsia festa. Legumina trita, fresa: ormeni, sesama, panica, ordeum decorticatum. Cratinus uero, & Polentam parare dixit: Sed introi, & polentam parans à malis requiesce: Quoddam etiā, ἐπίπαστα λίχη uocarūt: erat autem brodium, quo farina tenui, et oleo aspersa uescebantur. Polphi etiam dicuntur, globi pastae, quos leguminibus iniiciebant: unde & hodie apud nonnullos, πολφοφάγια dicitur. Polphorum uero, & Aristophanes meminit. Polphos autem, non coquebant unà cum bullis. Erat etiam brodij species, chidra: Fiebat uero ex frumento nouo, quod Aristophanes χιδραν uocat: Hic idem ius

quoddam, Pollen appellauit. Vt pollinem admiretur, & non tuspæpala siens bibat: Fortaßis autē ex παιπάλης conficiebatur, quod farinæ est tenuißimum. Sed & puls, brodium frumenti est. Olera uero concisa, λεπτὰ uocauerunt: sicuti agrestia, λαχόρια. Et macilenta olera, pro tenuibus. Comici autem fragmenta etiam, χναύματα nominauerunt: quæ eadem & Νωγαλίσματα dicuntur, sed hoc extremè Poëticum est.

I CAPVT DECIMVM, EDVLIA VETERIBVS CELEBRIA.



Ciendū uero Veteribus inclyta fuisse hæc, Muræna ex freto, & Muræna Tartesia, Thunnus Tyrius: mugil è sciatho, hœdus de grege. Et pelorinæ conchæ: unde nimirum et eæ, quæ nunc pelorides dicuntur, nomen desumpserunt. Beta ex Ascra, Menides ex Lipara, Rapæ ex Mantinea, Methymnæi Pectines, Galeus piscis è Rhodo, Psetæ ex Eleusine, Aphiæ Phalericæ,
3 Muli Ionici, Anguillæ ex Bœotia, Copaides. Quemadmodum Plotæ ex Sicilia, & Salsamenta Thasia: sicut & Thasij Raphani, & Caseus Cythnius, atq; Siculus. Et Haleces Tragasæi: Sunt autem Tragasæ, palus Troiadis, aut campus Epiroticus, à Tragæo dictæ: in cuius gratiam, Neptunus Haleces induxit.

II DE TORRENDO, ET EIVS INSTRVmentis: lebete, condimentis, & inclitis edulijs.

Dices præterea, torrere, torrens: & sartago, instrumentum: Hoc idem uero, & frigere dicitur. Frigens: quam frictricē uocant. Et instrumentū, frictorium: in quo frigebant, quod nimirū uas fuit fictile. Subigere: Et mactra, uas in quo subigebant: Et subigens ipse, subactor. Mactra uero, etiā magis, et scapha dicitur. Cōdimenta uero, oleum: Acetum: ut Eupolis, Vino præsente, acetū bibere cupiuit: Aceti quoq; speciem aliquam, garrū uocarunt: ut Sophocles, Neq; misera dans salsi garri: Et Cratinus, Catinus nobis plenus garri: Tenues haleces, secundum Aristophanē, aceto intingens

gens, aut haleces tenues: Piper, ut Alexis in Lebete, cuius Iambis
utendum his, qui eduliorũ species inquirunt. huiusmodi enim à Ve
teribus omnino sumẽda sunt. Primò itaq; ab his sumes, sesama: sed
hæc remotiora sunt: Vuã passam incisam, fœniculum, anethũ, sina
pium, cauliculum, balsamũ, coriandrum, aurum, rhoum, cyminum,
capparim, origanũ, allium, anisum, thymum, sphacũ, defrutum, pi
per, rutã, porrum. Inter condimenta, et malorum amuletum referri potest. Antiphanes in Leucade, Sesami, amuleti, cymini, rhoi,
mellis, origani, patellæ, aceti, olei, in abyrtacẽ graminis. Nonnulla
autem condimentorũ, à loco laudantur: ut Eubulus in Glauco in
quit, Et sinapiũ Cyprium, Coagulum Scammonium, Milesiũ Na-
sturtiũ, Cepæ Samothraciæ, cauliculus Carthaginensis, et Balsa-
mũ Thymusq; Hymettiorũ: Balsami porro semen, mandaris radix,
silphiũ planta, caulus foliumq;, daspetũ dicitur. Est et aliud condi-
mentũ, balsamo simile, frutex uero minor, mandaris dictũ. Cõdi-
mentũ uero mitha, uel mentha dictũ, à Mintha dictũ esse ferunt,
quæ erat Plutonis pellex in hanc plantam transformata. Menthæ
autem, Cratinus in Legibus meminit: Caseo, & mentha lucratus,
atque oleo: Sint etiam ex condimentorum ordine, palmulæ melle
conditæ: quas & catachysmatia uocant. Et allium: Acrementum,
& Omphaciũ: ut Cratinus in Vlyßibus inquit, Frigens, coquens,
torrensq;, & assans, in muriam, & omphacium, atq; *iri acremen- etiam
tum tepidum intingens, quod mihi intolerabilißimum fuerit, ô Mili
tes deuorabo: Aristophanes uero in Senecta dicit, Acida, balsame-
ta, bulbus, beta, * circumcisum, thrium, cerebrum, & origanum: 4
Inter cõdimenta quoq; candylus referatur, ex amydo, caseo, lacte
& melle confectus. Et Matylla, Macedonicum, & sitim conciens
edulium: quo in media compotatione utebãtur. Atq; myttotus, com
mixtio ex alliorũ caulibus. Multa insuper, quæ condimentorũ ap-
paratum attinent, ex Culinarijs Scriptoribus colligere liceret: ex
Pantaleonte scilicet, Mysthæco, Zopyrino, Sophone, Hegesippo,
Paxamo, & Epæneto: Adnumeretur etiã illis, Heraclides Syracu
sanus, Tyndarichus Sicyonius, Simonactides Chius, & Glaucus

Locrensis Coquinariæ institutionis Doctores: Tum & haleces, conditores, à condiendo dixerunt quod & salire dicitur. Phyllades autem, uocauerunt recentes melle conditas palmulas. Omnibus uero commune quoddam ferculum, Dores Tybarim appellauerunt erant autem aceto condita, apia.

I CAPVT VNDECIMVM, PANVM SPECIES.



Ostquam eduliorum, quæ panis expertia sunt, mentionem fecimus, & alia quæ cum pane simul comeduntur, se offerant nihil prohibet; quin & panum species colligamus Et hi, partim clibanarij, partim ueruales dicuntur. Collices, collabi, nasti, amydi, collyræ, fermentati, sesamitæ, charisij, canchrydæ Et qui uiliores sunt, furfuracei. Panem etiam triticeum aliquis dicere poterit, ad hordeacei differentiã. Panes uero sitanij, ex frumento horno sunt, quod est quadrimestre Hornum enim, quod huius anni est dicitur. Charisium autem, placentam esse tradũt. Tum & auanus panis, placentæ similior est. Cæterum Aegypij, panes in acutum tendentes, Callistes uocarunt quemadmodum & Aethiopes panem quendã, Orindem ex orindio pistum, quod semen est illis patrium, sesamo non absimile. Sed orthostates, sacri panis species est. Vas uero in quo farina perpurgatur, siquidem ex iuncis plicatũ fuerit, coscinum Sed si coscini circumferentiæ, iuncorum loco linteum Sindonium adiunctum fuerit, quo purius purgetur farina, alcurotesis dicitur. Quod uero ex pilis complicatur, cribrum. In quo autẽ panes formabantur, plathanum & sic etiam instrumentum, quo formabantur, dicitur. Cæterum et Semidalis dicitur, apud Lycurgum Rhetorem, & plurimos Comicos Strattis
5 porro, etiã genitiuo Semidalidis usus est. A * nastis autem, Nastinorus, Nastos uorare, & Nastorũ sector dicitur, apud Platonem Comicũ: Molæ uero, sacræ quidẽ sunt, Amphiphones quas in Dianæ Munychias inferebãt, continuis circũstipatas facibus. Sed Verales panes, quos Obeliaphori in Bacchi festis portabant, ex medimno

dimno uno, duobus, tribus'ue ad summum, in uerubus nonnullis co cti, unde & nomen sumpserunt. Pelani autem, omnibus Dijs communes sunt, & à forma nomen habent. Quemadmodum & Bos, quæ placēta fuit cornuta, Apollini, Dianæ, * Hecati, et Lunæ oblata. Melittuta uero, Trophonio similiter et Arester, et * Hygiæa. Hæcatæ 6
Nam et hygiæa, molæ species est. Sed quibus homines utūtur, molæ, * & harū nomina sunt: anthema, thridacine, physte, uinosa, ephieros, dandalis, lolodiaconium, tripta, amemona, cardame. Et bereces, molæ sunt ex cribratis farinis subactæ: dandalides uero, ex tostis hordeis. Atq; procona, proconiaq;, ex intosti hordei farinis. Porro placentarū species sunt, ama, amula, pyramus, sesamus, enchytus, enthrya, strepta, neilata, * cotyliscus, phtis, et phtida libato 7
ria, thrymătides. Erat et crepis, ex farina, et melle: cui uuæ quædā, aut ficus tostæ inerant: quibus excisis, crepida ipsam, uinum brodio intritā comedebant. Vocabatur etiam quædam thrymmatis crassa. Inclitæ etiā fuerūt, Placentæ Samiæ: et Philoxeniæ, Leucadij Philoxeni inuentum. Nasti autem, & facti dicuntur. Apex quidam acutus, ex uuis & amygdalis, quæ contrita atq; commixta simul assantur. Sed echinus, placenta est insularis, ameti similis. Et Escharites Rhodia, inter panem & placentā media. His etiam adnumeranda sunt, alphita, & fortassis itria quoq;: & tageniæ, quæ etiam encrides sunt. Tagenias autem, apponunt tepidas & stridentes, ut illis mel superfundatur, secundum Cratetis uerba. Tageniæ autem sartagini infusæ, caseus, oleum, mel & sesama infundebantur. Quædam etiam radij dicuntur, quæ placentis apponebantur: radijs textorijs similes, & colorem album referebant. Mensas porro secundas, Aristophanes Bellaria uocat. Vt nimirum mensas secundas facere, etiam bellarijs uesci, dici possit. Erānt autem bellaria, myrthides, caryæ. Nespili, qui & oa dicuntur. et hoc nomen, apud Platonem est: ueluti illud alterum, apud Archilochum. Et acini mali Punici, & sic quidem fructus. Arbor uero, Malus Punica dicitur. Insuper & Mali Punici grana decerpere, dices secundum Aristophanem. Acidi Mali Punici grana decerpis: hoc autem Iambo

non

non ut proprio, sed ceu Aeschyli usus est Aristophanes: Amygdalæ· Nuces Persicæ, quæ nunc regiæ uocantur. Caricæ chelidoniæ, Atticæ· quæ et chelidones dicuntur. et aliæ Amphari stei, Phi balei, regiæ, & Coronei: Et procrides, atq; oxali· Et Bagindariæ Rhodiæ. Et caricæ cōditæ, quas Cratinus Ischadopten uocat. Cæterum ficus nondum maturæ, apud Lacones Oecades dicuntur· & Philices, ab Atheniensibus: Raphani syluestres, mala, pyra, syluestria pyra, uuæ passæ· aliorum uero nomina, manifesta sunt. Vuæ, et harū nomina, elæosammaxis, Punicea, Cretica, Melinea, * inebrians, Chærenea, Phthisia, Cressa, Syra, Rhodia, Libyca, syluestris, Alopecea, Coronea, Lemnia, Biblia, Nicostratia, gratiosa, uinolenta, Pellæa, Pergæa, Pelmeris, petræa, Samia· Trita, aut etiam Aegyptia, Tornia.

Methysea

CAPVT DVODECIMVM, DE MENSIS, ET MENSARVM uasis.



Rant uero mensæ quædam, primæ, secundæ, & tertiæ · atq; tripodes, quibus incumbebant. quod nomen, apud Hesiodum inuenitur, & in Telmisis Aristophanis: Tum & mensæ, quæ apponi tolliq; solebant· quas nunc magides uocant. Magidis autem uocabulum, apud Sophoclem usitatū fuisse constat· ut, Centenas cœnarū magides· Harum uero inuentionē et Homerus demonstrat hisce uerbis, Extēdit mēsas: Mensas etiā, cibos istis impositos nominauerūt. Vasa uero, quæ mensis imponuntur, cōmuniter quidem uasa uocabis argentea, & aurea. Singulatim uero, quos discos dicunt, orbes uocabis argenteos. aut lances argenteas, uel patinas· sicuti & patinas communes, quæ labicles dictæ sunt. & minores, patellas· atq; patinas carnium, & patellas piscatorias. Condimentorum autem uasa, acetabula quidem, quibus acetum inest· intinctoria uero, celaria, pelues, catini. Acetaria, in quibus condimenta, & cibi. Acetaria quoq; olim uocarunt, quæ iuscula continent. Quas uero patellas uocant, lecanides uocare oportet, etiamsi argenteæ

gentea sint · Theopompus enim Comicus, Lecanem auium dixit· Aristophanes autem, Lecaniscam, & Lecanem alibi·atq; alio in loco, Et mihi leporinarum carnium Lecanium: Cæterũ quæcunque de phialis circumferuntur, et quæ canistra dicta sunt, inuenire licet apud Nicophontem Comicum·sicuti apud Cratinum, Palmularum abacum: Quod autem nunc canistrum, illi cophinum uocarunt· quemadmodum & uentilabrum, uannum. Paropsides porro, lances magnæ, & concauæ · in quibus molæ distribuebantur, earumq; ligneæ·Mystila uero, est buccella excauata, brodium aut ius exhauriens·A qua & μυστιλάσασθαι, id est excauato pane sorbere, dicunt. Mihi etiam id, quod æglam uocant, mystila dici posse uidetur. Atq; in Alexandri ad Matrem Epistola, inter alia uasa me & Mystrum inuenisse memini. Cochleare uero, mystilarium, aut cochliorychum uocabis.

CAPVT XIII, COQVINARIA VASA, COQVORVM OFFICIA, & instrumenta.



Oqui præterea uasa sunt, ollæ, patinæ, plumbo compacti foculi, cultri piscatorij, ueru, ueru maiora, uerucula, sartago·Fuscina, quam & harpagem uocant, & lupulum. & extractorem· Vnde pro eximere, extrahere dicunt. Toryna, cochlear, quo olla uertitur·quod et euergam, & eorgã nominant· Et ἐοργῆσαι, pro uertere. Vas despumatoriũ, cochlear, lebetes, uasa ænea, clibani, fornaces, furni. et ignifera, sunt autem uasa, quibus carbones ardentes ferunt·Foci, lebes, furni, ahenus, olla, caminus, culter, ensis· Dondes, quibus excoriant, aut super quæ. Fortaßis est culter casei, quem cybelum uocitant. Nunc etiam sartagines uersatiles, olim uero uentilabrum. Sed crateuterium, ferrum est, cui ueru immittuntur ad carnium aßationem · à quo nimirum et Homerus dixit, Acrateutis subleuans: Est etiam pistillum, qui et cochlear dicitur·Abacus. Pistilli uero in mortario circumuolutiones, Eupolis τριαμβίδια, appellat. Insuper huc numerãtur, mortaria,

quod No- taria, arca panaria. Truncus carnifeca, uel epixenum quem * Cœ- ua mœdia, Incisoriū uocat. et à Veteribus, Eleum nominabatur. Abacus, abaculus, cacabus, patanium, patnum, aut patina: sic enim itaq; Sophron dixit, Patina ab ipso fabrefacta: * ut etiam patina * illi uocetur. Et Epicharmus, Anguillam in patina coctam uocauit. Sit autem patina, lanx quædam lata: qualis forte nunc est, quam ab hac patellam nuncupant. Sed & echinus, ollæ species erat. Et Aristophanes quoque meminit libræ, qua carnes ponderantur. Cæterum coquorum opera sunt, accendere, inflammare, purgare, scindere, secare, dissecare, per spinam diuidere, coquere, assare, torrere, macerare, distillare, cribrare, decoquere, in mortarijs conterere, extendere, condire, salire, præparare, abstergere: fortassis etiam Fumigare de illis dices, secundum Demosthenem dicentem, Pueros coquentes fumigare: Eustræ uero, foueæ sunt, in quibus porcelli torrentur. Combustiones autem, eusana sicuti & ligna, combustiua dicuntur.

CAPVT XIIII. *DE EO QVOD PER MANVS FVNDITVR.



Voniam autem & aqua manibus infusa, ad symposia refertur, ipsam quidem aquam, Manuum lotionem Homerus uocat: Gutturnium uero, uas illud aquiferum: Lebetemq; hoc, quod aquam excipit. Tu uero gutturnium, etiam effusorium uocabis: & alterum, peluim: et utrunq; simul, ut Eupolis, Lauacrum. atque ipsam infusionem, χειρόνιπτρον & ἀπονίψασθαι, pro infundere. Et lauare quidem, ante cibum: Abluere autem, post cibum: Quod etiam abstergere refertur, depurgare, & detergere. Pannum uero detersorium, etiam mantile appellabis. Veteres autem, Apomagdalijs utebantur: quæ sunt mollissima in pane pars, & farinosa. qua cum abstersi essent, canibus hanc proijciebant: Vnde & Lacedæmonij caniculam, Apomagdaliam uocant: Quod & Homerus arguit,

Velut

Veluti cum canes circa Regem à conuiuio euntem
*Adulantur, semper enim illis *animi solatia affert:*

CAPVT XV, DE HIS QVAE E' 1
SYMPOSIO PVRGANTVR.



Pongijs quidem ministri omnes, cibi reliquias in solum proiectas expurgabant utpote phyllia, sed lactucæ folia sic uocantur. & conchularum conchas, ostrearum testas, piscium squammas, caraborum testulas, carnium ossa · pomorum putamina, quæ etiam coremata uocãda sunt. Puer purget, expurget, mundet, ornet, uerrat scopis aut uerriculo · Sarum enim uocarunt, imprimis salis uerriculum · quemadmodum farinæ, mylecorum. Congreget uero, in uas quoddam uimineum, cophinum aut sportam, canistrum · aut nassam, sic autem sporta piscatoria nominatur.

CAPVT XVI, POCVLORVM 1
NOMINA.



*Incernæ uero pocula eluant, profundant, & mundent · & phialas summis sustineant digitis, compotoribus commode istas offerentes. Pocula uero, etiam potatoria uasa dici possunt · Δέπας enim, & Κύπελλον, Poëtica sunt · Horum autem species numerant, calicem, caliculum, phialam, ancylem, * calicem* 9
*maiorem, cymbium, semitoma, ænea labra habentia, mastos, cachesium · Thericleium uero, & Cantharum, ab Authoribus · Antigonides autẽ, Seleucidem, * Rhodiadum, aut * Rhodiacum ab u-* Rhodiadē
tentibus uocarunt. Phialam uero ancipitem, & Aureum poculum Rhodiaca
*utrinq; ansatum, Homerus à forma appellat · Sed unicam ansam habens, cotyliscus nominabatur. Et hedypotides splendidi, doni, rytæ, scyphi, * cotyli · Condumq;, Cappadocium · et Besiacum, Per* cotylus
sicum poculum. ueluti Cothon, Laconicum. Cothonis uero utraque latera, quemadmodum & ollæ, ambones nominantur. Vocare autem licet phialas, Lycurgicas, bicornes · aut bifidum rytum. Cissybium uero, hedera ambibat, à qua & nomen desumpsit. Ha-

lesum autem Homericum, magnum poculum erat, à copiose aut sufficienter bibendo dictum. Sicut & amystis, hoc enim non modo nimiam continuamq; potionem, sed etiam poculi figuram significat. Et asaminthus, poculū fortasse fuerit: ut Homerus ostendit de Telemacho, dante Menelao Asaminthos duos: Et Cratinus in Chironibus, Ex asaminthi calice libans: Caliscium autē, paruus calix. Sed Cylichnus, pyxis est. Aurea porro, et argētea, utraq; phialæ sunt, et à materia nominantur. Mesomphali uerò, et balani omphali à forma nomen desumpserūt: chrysomphali autē, à materia. quemadmodum et Aurei Sapphonis astragali: Sed bombylius, angustum est poculum inter potandū bombylans: ut Antisthenes in Exhortatoria oratione dicit, Poculo uerò Ion nomen indidit: Est insuper et Cotylus, Bacchi proprium poculum: sicuti & Cotyliscus: Cæterū psycter, Vulgaris est: quem et dinum nominauerūt, in quo merum continebatur. Plurimi uero eum, meroferum nuncuparunt, neque fundum habet planum, sed astragalos. Sed Geusterij meminit Aristophanes: Mani autem, Nicon in Citharœdo, Patriū præbende manum fictilem, plenum, quinq; ferè cotylarū capacem. Olcæi uero, Antiochus: Verum olcæū est, in quo pocula abluunt. Sed Aeginetas, ex ollis patrijs bibere, tradit Herodotus: Et Aristophanes in quodam loco inquit, Bibebat hic quidem è poculis uitreis: Præterea metaniptris, calix est, quem manibus iam ablotis sumebant: nomenq; non à forma, sed sumendi ordine recepit. Erat & Hygiæa, sacra: sicuti Iouis Saluatoris, Crater quoque sacer erat. Sed boni Dæmonis, uinum post cibos merum. Et Mercurij, potus ultimus: Vnde & Homerus, Vltimo libabant, dixit.

CAPVT XVII, DE PRANDIO, COENA, ET VESPERTINIS EPVLIS.



Dragma, Comprandentes

Otum uero in genere dicitur, prandium, prandere, prāsus sum, cōpransus sum, prandiū parantes: Et Meniandri inuentū, comprādere. Et illud Xenophontis, prandium cōmune: Rursus, cœna, cœnare, cœnā instruere, cœnaui, cōcœnaui. Et cœna com-

na communis, apud Demosthenem: Et cœna frugalior, atque cœnam parare. Cœnægerulus, apud Lysiam: Et Cœnæ gestatio, apud Isæum: Sed Prandium cœnæ iunctum, dixit Menander· tum etiam Incœnatum, idem in Orga: Nonnulli uero tertias epulas, δόρπα faciũt, aut epulas uespertinas· aut Δόρπηστον, secundum Xenophontem: Cœnare, postcœnium celebrare, & mensæ secundæ· Et dorpia, quæ est prima * Apaturiorum dies. His etiam conuenit, * conui 10
uium· & Conuiuator, qui conuiuium instruit. Et δαιτρὸς, pro coquo. Et Conuiuium administrare, apud Homerum: Atq; Conuiuabantur, apud Isæum: Et publicum conuiuium.

CAPVT XVIII, DE CANDELIS, ET CANDELABRIS. I



Præterea candelæ dicuntur· & candelabra, sic uero candelarum receptacula dicuntur. Et candelabrum, quod nunc φανὸς dicitur. Φανὸς uero, et lampadem, & candelabrum, atque tædas significat. Candela autem dicitur, duo, aut tria ellychnia habens. Sed candelæ, duo ellychnia habentis, inter Comicos Philelius meminit. Thryallides uero, ea quæ inserta sunt, dicũtur· ellychnia, & herbasca. Cæterum Obeliscolychnium, apud Theopompum Comicum inuenitur· & instrumentum est militare, nomen uero prædurum est. Sed uas, quo oleum infunditur, æneũ est, & longum· quod Chalcium, Eupolis nominauit. Stilba autem, uas quoddã erat fictile, quo ante candelarũ usum utebãtur· ut apud Platonẽ, Parcite accuratè oleo, in foro autẽ stilbam aliquã non ualde potã mercabor: Candelam uero emungere, προβύσαι dixerunt.

CAPVT XIX, DE VNGVENTO, ET RELIQVIS.



Deinde & unguentorum, in symposijs mentio facienda est. Et notanda, Vnguentum Megalesium, à Megalo Syculo· Plangoniũ, à Plangone· Berenthium, ex Lydia · Nardum Babylonicum, iuxta Alexim· & Aegyptium, Vnguentum nigrum. Sa

gdas uero, unguentum Aegyptium erat. Vnguenta autem nota habuerunt, baccarum, amaracum, & erim. Oleum uero rosaceum, Roseum Homerus uocat. Sed E ligustro, & lilijs unguentum, misit Alexandro Abdelonymus Sicyonymus. Caeterum ualde celebratum fuit, unguentum regium. Verum unguentorum uasa sunt, lecythus unguentaria, et alabastrum. Pherecrates uero in Lyricis, etiam Cyathium argenteum dixit id, quò unguentum infundimus. Res autem ipsa, unctio· Et ungere, uerbum. Sed & unguentaria dixerunt, unguentari, uel unguentis redolere. Vas uero, cui unguentum inerat, phialæ non absimile, alabastrum dicebatur. Cæterum quæ in coronis habentur flores, sunt hi: rosa, uiola, lilia, sisymbria, anemonæ, serpylus, crocus, hyacinthus, helichrysus, elium, eleinum, tryalis, anthriscus, narcissus, melilotum, anthemis, parthenis· & alij quicunq; aut oculos delectant, aut naribus iucundum odorem offerunt· Plurimorum uero & Cratinus in Malthacis meminit, utpote & cosmosandyli· & mili, qui est hederæ flos. Homerus quidem flores omnes, Liria nominauit· Narcissum uero, Theophrastus Liriū dixit. Sed Anacreon, etiā Myrtis, et Coriandris coronari tradidit· tum & Naucratite corona, hæc autē amaracus erat. Et Aniso, ut Sappho, et Alcæus· hi sane & apijs coronabantur. Anacreon uero, Coronam roseam dixit. Compotatorum insuper est,

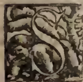
*12 ænigma, & * griphus. & illud quidem, iocum· hic uero, & solertiam habet· Atq; huic quidem, qui soluebat, carnium aliquod ferculum dabatur præmio · sed qui non poterat, salsuginis poculum ebibebat. *exoleuit uero, ob griphos piscatorios. Quæstiones autem, *cylicia dicebātur· Sed Theodectes Sophista inter hæc celebris, quoniam memoria pollebat, Memoralia illa nominauit. Erant quoq; uinolentæ cantilenæ, & scolia. Quidam uero myrinā dextra gerentes, poculumq;, & lyram, cantare solebant. Pernoctantibus autem, brauia dabantur. Sesamus, & pyramus, placentæ in melle coctæ. illa quidem, ex sesamo· hæc uero, ex tostis frumentis. Pernoctare autem, perlucubrare quoq; uocaueris, & noctem ad orientem Solem protrahere· Lucernam porro istis lucentem, pernoctur-*

uocatus est. calicea.

nem

nam nominabis. Quoniam uero & cottabizare ad symposij partes refertur, dicendum est, cottabi, cottabium, decottabizare, de poculo excutere. Et cottabium quidem, à culmine suspendebatur supinum, et totum ex ære factum, quemadmodum candelabri operculum, quod candelam sustinet. Erat deinde uirga quædam longa, quam cottabicā appellabant. Et concaua quædam, & rotunda peluis, quam & chalceum, & scapham uocarunt, poloq; horas indicanti erat persimilis. Sed cottabo à culmine suspenso, cottabizantem sonū quendam edere oportebat, qui talax uocatur, quod idem Aristophanes, Cottabium ruptile, aut Cottabū appellat, tubæ tintinnabulo illud assimulās. Peluis porrò aqua implebatur, cui globus innatabat, lanx, Manes statua, tres myrti, & tria acetabula, & qui humida manu cottabum contingens aliquod horum adipiscitur, laudatur. sed qui quàm plurima eorum, quæ innatant, submergit, cottabia pro præmio accipiebat. Non enim uasa modo, sed etiam brauium ipsum, cottabia uocabatur, quod pyramus erat, & alia quædam huiusmodi. Cottabizare uero, non dicendum est de eo, quod nunc dicunt, sed uomere, & inundare, nisi quis ludens sic æstimare uelit. id quod ab Aristophane in Gerytade dictum est, Tunc qui cottabizabant, nunc uero euomunt. *Statim uero, ut uidetur, & effundunt, dicetur. Forsan

CAPVT XX, DE DISSOLVENDO CONVIVIVM.



Ed à conuiuio cessare, symposium dissoluere, compotationem sedare, potum relinquere, cœnam finire. Compotores assurgere, consurgere, egredi, dimitti, & ad lectum conuerti dicitur. Compotatorijs uerò istis, nihil prohibet cumulatim synonyma alia addere, & aliàs inuicem his congruentia nomina.

CAPVT

I CAPVT XXI, DE VICINIS.



Icinos porro nominabis, urbi uicinos, conterminos, confines, proximos, adhabitatores, circumhabitatores et urbes circumhabitātes. *Vicinas, cohabitantes, adhabitantes, iuxta nos constitutos, simul habitantes, extra nos agentes, domesticos, conterminales, commorantes simul, propè degentes, eosdem fines habentes, terminis nostris accedentes. Propetermini uero, Dithyrambicum est.

Vicinos

I CAPVT XXII, DE NASCI, ET CORRVMPI.



Ieri uero, nascitur dices, & enascitur, generatur, seminatur, paritur, incipitur, constituitur, uiuit, nutritur, enutritur, saluatur, floret, et efflorescit. Sed contrarium est, corrumpitur, finitur, perditur, desinit, perit, obscuratur, moritur, consumitur, occiditur, tollitur, absumitur, trucidatur, dissoluitur, diffluit, liquescit, & his similia.

I CAPVT XXIII, DE POENITENTIA.



Oenitentiam uero, etiam curam præposteram uocabis, et cognitionem posteram, recogitationem, considerationem, correctionem, emersionem, recessionem. Et infinitiua sunt, pœnitere, pœnitentiam agere, alternare, post factū cognoscere, recogitare, considerare, ratiocinari, corrigere, emergere, recedere, post consultare, sententiam repetere, decreta rescindere, diuersum decernere, retractare, regnoscere, diuersum statuere, & similia.

I CAPVT XXIIII, DE STABILI.



D uero quod permanens est, etiam firmum dices, munitum, fixum, tutum, immutabile, irrecognoscibile, insolubile, impermutatum, imperuersum, quod uerti nequit, pactum, perstans, immotum, immobile, robustum, infractum, & similia.

CAPVT

CAPVT XXV, DE CONSENTIRE, ET CONTRA. I


Raeterea consentio, dices, et collaudo, suffragium addo, contestor, obedio, idem sentio, assentio, astipulor, confero, idem decerno, annuo, suffragor, approbo, faueo· consentiens, & assentiens· Ad idem tendo, adiuuo, calculum addo, idem contendo, & his similia. Sed diuersa sunt, contrarior, subcontrarior, contradico, contendo, repugno, refragor, sententia disto, dissentio, aliud sentio, diuersum statuo, nego, abnego, renuo, recuso, refragor, auersor, litem instituo, concerto, resisto, dissono, litigo, differo. * Statim uero ad illud quidem, concinere· ad hoc autem, dissonare referendum est. Forsan

CAPVT XXVI, DE GARRVLO. I


Arrulus, nugator, iactabundus, turbulẽtus, indesinenter loquens, blaterator, uaniloquus, linguae impotens, lingua laborans, loquax, fastidiosus, taediosus, delirus. Garrulitas, nugacitas, immoderata loquacitas, linguae impotentia· aures obtundens, iniucundites. Longiloquus, multiloquus, grauis, molestus, nugans, lingua ebulliens, lubricus· uerborum incisor, enecans, taedio aures obturbans· Aes Dodonaeum. longiora Iliade loquens, Alcini apologus, lingua irrequietus, obicibus carens, frustra linguae illius dentium septum obiectum est· lingua prosiliens, prompta, lubrica, exerta, dentibus prominentior, labiorum transiens terminos· Arabica tibia, uanus. Et res ipsa, loquacitas, nugae, & similia.

CAPVT XXVII, DE LEVI. I


Ices porro, facilis, transmutabilis, uersatilis, uersu facilis, momentaneus, peruersus, excidens, transfluens · non in eadem persistens sententia, uolucris, uentus, uanus, uilis, aura, spiritus · Instabilis, leuior fluctuum permutatione, fretum, Euripus·

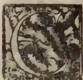
infirmus, instabilis, non firmatus, fluctuans, uento leui facilior inclinatu, & similia.

CAPVT XXVIII, DE ADVLATORE.



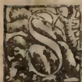
Dulator uero, etiam scurra uocetur, cauillator, subsannationis plenus, plenus irrisionis, subsannator, deceptor, ad placitum se præbens, ad decipiendum cohabitans, omnes supplantãs, circumueniens, assentator, assentans, seruus, seruiens, adulans, supra modum assentans, simulator, ridiculus, dirisor, risum cõmouens, risus author, ridẽs, irrisorius· gulosus, uorax, iactator, curiosus, uersutus, fallens, insipientiũ uenator, mensæ amicus, hominum imprudentiã exposcens· Mimus, *turpium cantilenarũ* Poëta, *turpiloquus, lasciuus, seruilis, contumeliosus, scommatum inuentor, mordens, mordax· Et secundum* Recentiores, *Parasitus:* Dices *quoq;, canis applaudens, adhærens, adiunctus, cibo intentus· helluo, iuuentutis corruptor, adolescentiam corrumpens, asymbolus, symbola exhibens, ad risum omnia dicens, omnia perpatiens.*

CAPVT XXIX, DE IRACVNDO.



Aeterum iracundus, etiã insolens dicetur, molestus animo, ira immodicus, ad irã asper, immoderatus, bilosus, iratus, bili præditus· melancholicus, acer, uehemens, amarulentus, difficilis, querulus, crudelis, refragator, terribilis, inexorabilis, immutabilis· Iniquus· *à quo & nomen ipsum,* Iniquitatem *scilicet, deriuauit* Demosthenes: *Immansuetus, durus, ad iram acer, minitabundus, minax, agrestis, ferinus· ueneni plenus, scorpij morem referens, scorpius, quærens cui aculeum infigat, uespæ similis, crudelis. Et illa* Platonis, *Immitis,* Cornupeta, Corniger, Ferreus· *Et illud* Homericum, *Implacabilis· Strictus enim, durum est. Sordidius autẽ illud* Herodoti, *Extremè insaniens: Et illud* Aristophanis, *Δαμάγγοικ@, Comicum nimis est.*

CAPVT XXX, DE CINAEDO. I



Ed cinædum uocabis, scortum, impurũ, prophanum, catapygonem de eodem uerò, et muliebris, effœminatus, petulans, turpia committens, turpiloquus, intemperans, mollis, meretricius, scortatoria passus, cõtumeliosa passus, uitiatus, molliculus. Formæ uenditor, argento conductus, meretricum cõtribulis, scortorũ æmulator, iniuria affectus, excrementũ, uinolentus. Vir muliebria admittens, delicatus, animo molli præditus. effœminatus, aut emollitus. Mulier, redimitus, animum effœminatum habens, formam habens uendibiliorem promulgatis mercibus, iuuentutem prostituens, ætatem uendens. Laccoproctus autem, durum est. Formæ propola, reuenditor formæ, pulcherrima prostituens, & turpissima passus, corpus deturpans, corpus prostituens ad turpitudinem. Meretricibus impudentior, prophanior, audacior. contumeliosus, accusandus, uituperandus, & multa huiusmodi.

CAPVT XXXI, VITARVM INFAMIVM NOMINA. I



Iuendi uero conditiones, quibus infamis quis reddi potest, sunt leno, caupo, fructuum propola, fructuum institor, publicanus, decimator, decimarum collector, uigesimas colligens uel quinquagesimas. Exactor, præco, nauta, tabernarius, portitor, leno, seruus, coriarius. Licet non per omnes artes infamia hæc sequatur illos, qui meliorem uitæ rationem eligunt. hæ uero uitæ rationes infamiam pariunt, si quis forte ipsis inhæreat.

CAPVT XXXII, DE TVRBANTE REMPVBLICAM. I

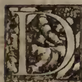


Aeterum de turbante rempublicam hæc dici possunt, miscens, commiscens, turbans, euertens, confundens, cõturbans, Populi insidiator, audax, omnes propellens, agitans, cuncta cõmiscens, transsiliens, insurgens, irruens, impetuosus. turbo, uen-

tus, procella, torrens, instabilis, omnes inter sese committens, Populum exuscitans, irritans, incendens, inflammans, exasperans, ad factiones impellens, omnes mutuò collidens, turbulentus, turbator. Versipellis uero, Comicum est. Omnia immutans, & transpónens, sursum & deorsum rempublicam commouens, indecorus, effrenis, uerbero, incõstans. Verum licet Demosthenes dixerit, Hic uero intus machinatur: neutiquam tamen machinandi uerbum, ego recipio. Dicere præterea aliquis poterit, huiusmodi urbs non capit, quis hunc sustineret? quis ferret? quis huius se uiolentiæ opponeret? Cui simile est, homo intolerabilis, quid huic infectum? quid quod non audeat? Homo omnia audens, omnia faciens, quiduis dicens, animo uersutus, ad omnia propensus, honesta à turpibus non discernens, honestum turpi commiscens, eiusdem ualoris uirtutem uitiumq; æstimans: qui turpibus ornatur, sicut alius honestis. Qui iniuste agẽdo honoratur magis, quàm pudefiat: qui auaritia comitur, qui ornamentũ sibi putat auaritiam. Qui facinora secundũ posse metiri, infirmitatẽ esse ducit: cui solũ quod cupit, pulchrum uidetur. Qui solam deceptionẽ prudentiæ loco habet: qui usq; parum hoc, quod fecit, æstimat, respectu illius, quod cupit. Cui quod fecit, minus, quàm quod facturus est, uidetur: qui ad nullum scelus pigrescit. Qui audere, fortuna contingere opinatur: qui audendo peccans, & simile nanciscens, nihil tristatur. Cui nihil, propter inexplebilem satietatẽ, sufficit: qui turpiũ rerum facultatem, honestam ducit. Qui turpis lucri caussa undique arripit, sed propter pecuniæ studium nihil erogat: cui nihil turpe, quod lucrum parit, uidetur. Qui etiam minima concupiscit, propter sorditiem: & ne maximis quidẽ saturatur, propter insatiabilitatem. Qui omne iam præhensum, minus illo, quod præhensurus est, æstimat: qui probitatem quidem, stultitiam: rerum uacationem, ignauiam: honoris studium, furorem: prudentiam, pusillanimitatem: & continentiam, mollitiem esse ducit. Cui nihil patrare, infirmum esse uidetur: qui tanquam nil mali patrans postulat, rem uero adeptus peccat. Qui non dantem, hostem: dantem uero, stupidum esse arbitratur: qui

tur· qui solos ignotos non offendit. Qui hostes damnat, caussa timoris· Amicos uero, propter diffidentiam. Qui in amicitia fidem assumens, hac ad scelerum licentiam abutitur· qui uitiorũ gloriam, ceu lucrum, diligit· Qui infamiæ loco ducit, si malus existens ignotus sit· qui singulis adulatur, ueluti beneuolus· odit uero, ceu scelestus· Qui aliorum bonis dolet, gaudet uero suorũ malis· qui inferre iniuriam, & non pati, perinde æstimat· Qui maximè curat, ut nihil æquale ijs, quæ fecit, ipse patiatur· quem omnes noti odiunt, & non odientes ignorant· Quem nemo non ignorans, odit· qui cauentes sibi, timiditatis· credulos uero, stultitiæ arguit· Qui danti adulatur, sed non dantem debito * eum teneri putat· qui ea quæ facit, ferre nequit· & quem ea facere pudet, quæ ferre possit· Cuius insatiabilitatem nõ impleuerit is, qui dat· eius uero cõcupiscentiam is, qui largitur, ignorat· Qui ne maximum quidem sperare, & ne minimum quidem accipere inhonestum ducit· quem nec minimorum pudet, nec maximis saturatur· Qui sic Viros iuramentis, ut Pueros astragalis decipiendos esse arbitratur· cui hi soli, quos non dum læsit, sapientiores uidentur· Qui nec pati ueretur, nec quicquam facere piget· qui malis uirtutis honorẽ iuxta suum excessum proponit, * quapropter prædones, tanq̃ iustos celebrari contingit· Propter quem qui malis ijs, qui ante eum fuerunt, nec cõparationem ullam concedit, à posteris uero superari nequit. Qui audaciæ delinquendi, non errandi confidentiam coniungit· qui non facinus adgredi, sed in eo errare turpe ducit· Cui solum id, quod non potest, turpe uidetur.

CAPVT XXXIII, DE NON IMPRVDENTER LOQVENTE, & contra. I


De eo qui nõ imprudenter loqui uidetur, dices hæc· perspectus, consultus, conscriptus, prudens, prouidus, curiosus, compositus, operans, adoperans, fatigatus, curator, studiosus, conans, defatigatus, dispositus, apparatus, elaboratus· Orationum scriptor, sursum & deorsum transponens, transcribens, poliens, dispo

nens,aptans,excolens,sæpius repetẽs, recognoſcens, perpoliens, permundans,emundãs,perſcribens,corrigens,eligens,emendans, examinans,iudicans, diiudicans.Et aduerbia,perſpectè, conſulte, curioſe,conſcriptè, curioſe,prouidenter, præmeditate, cõpoſite, elaborate,accurate,difficulter,oratorie.Diſpoſita,cõiuncta,parata,emendata,expolita,aptata,exculta, fabrefacta, emundata, accurata,elaborata,perpolita,electa,correcta, caſtigata,examinata, iudicata. Non ſine cura,nõ ſine prouidentia, non ſine cõſyderatione,nõ ſine perpenſione·Cum conſonantia,cũ examinatione,cum ordine,cũ iudicio·cum labore,diligẽtia, difficultate,emendatione, methodo· & ſimilia.In eum uero, qui ſine cura loqui audet,promptus,facilis, impræmeditatus· Et ut Xenophon inquit in Laconum Republica,Extemporarius·Sed illud nomẽ Extemporaneũ, in Longa nocte Platonis,ſordidum eſt.Inconſyderatus,inemendatus,remiſſus,incurius,indiligens,improuidus,patulus,negligẽs,ocioſus, facilis,leuis·ex tempore loquens, ex re uel uſu, utcunq; inciderit, paruo tempore·Omne in buccã ueniens eblaterans,loquax, nugator,garrulus · ex promptu loquens, omne quod incidit. Inconſultus,incircumſpectus,inemẽdatus,imparatus,nõ paratus·imparata mẽte.Et Ἀπρέσκευον, in Libris De Veritate dixit Xenophon·Impræparatum uero,in Arte Rhetorica:ſed hæc non legitima uidentur.In Proemijs quidem deliberatiuis, apud Demoſthenem,Impræparatius ſcriptum eſt.Inconcinna,indiſcreta,laxa,inelaborata,diſſoluta,diſtãtia,impolita,incurioſe ſcripta,impræmeditata·* Mox uero & impræſcriptum dicetur· Hyperides enim hoc alicubi utitur,Impræmeditata dicens· & Impræſcripta,& hoc ſane hic locũ habuerit.Et cumulatim, fuſim, temere· omnem uenuſtatem omittens·Prompte,facile,inelaborate·orationes inelaboratas.Sine labore,improuide,negligenter,indiligenter,incurie, inconſyderate, leuiter,nugaciter,inconſulte,incircumſpecte,imprudenter,inemendate,imparatò,illaboratè,indiſcrete,incõcinne.Cum negligentia, ocio,promptitudine,facilitate,leuitate,garrulitate, incõcinnitate· Sed illud in Platonis Legibus,Inconſultatio,mihi non probatur.

Fortaſſe

CAPVT

CAPVT XXXIIII, DE PAVCA OB IMPOTENTIAM DICENTE. I


Ed in pauca loquentem propter impotentiam, perplexus, sermone carens, mutus, imparatus, pusillus, breuis, paruus ramis, psecas, piscis, pisce magis mutus, ore afflictus, ore priuatus, lingua contortus, elinguis, difficilis, impotens, infirmus. Et res ipsæ, perplexitas, sermonis carentia, infantia, pusillanimitas, breuitas, paruitas, linguæ carentia, difficultas, impotentia, infirmitas, & similia his. Atq. aduerbia, perplexim, mutè, infanter, difficulter, impotenter, infirmiter, & similia.

CAPVT XXXV, DE MVLTA DICENTE, ET INDISCRETA. I


Vltiloquus, pauci loquus, longus, immodice loquens, fastidiosus, tædiosus, circulator, torrens, lacuna, fex, immoderatus, immoderate loquens, turbulentus, nugax, ore effrenis, linguæ impotens, lubricus, turbator, turbidus, limosus, os effrene, lingua impotens, longas nugas prædicans, nugator, cauillator loqui ignorans, & tacere non potens, & his similia.

DE MVLTA DICENTE CVM efficacia. II

SEd de eo qui cum efficacia, multitudinem uerborum promit,
multus, copiosus, fluens, expeditus, cordatus, liber, uiolentus, uehemens, attrahens, compellens, transferens · fontes quosdam emittens, imber, nix, fluuius, densus, continuus, * immu-
nis, latus, profundè fluens, expeditus · Postquam os soluerit, ubi sermones effuderit, ut linguam dimiserit, postquam effuderit uocem · quis ferat uerborum suorum impetum? consilium, fluxum, & uocis fluctum? spiritum, tonum, frequentiam, inundationem, uehementiam, uim, robur, clamorem, copiam, uerborum multitudinem, magnanimitatem, claritatem uocis, animi celsitudinem, splendorem, uerborum magnificentiam, uocis uenustatem, sermonũ fluctus,

facer

ctus, turbam uocis? Quis hic tam copioſe fluens fluuius? quis hic impetus? Paniſus, Achelous, Oceanus, Nilus, Iſter.

III DE PAVCA DICENTE, ET diſcrete.

IN pauca uero cum iudicio quodam dicentem, breuis, breuiloquus, conciſus, ſufficiens, diſtincte dicens, manifeſtus, aptus, idoneus, continuus, perfecte loquens· mente magis, quàm uerbis abundans· Purus, excultus, diligens, accuratus, cōſtrictus, emendatus, examinatus, iudicatus· breuibus uerbis multum ſenſus compræhendens· Non tam loqui, quàm clare docere peritus· non aures tantum demulcens· Prudentiæ magis, quàm uerborum copia gaudens. Et res ipſæ, celeritas dictionis, conciſio, ſufficientia, breuiloquium, claritas, uocis diſtinctio, ſermonis concinnitas, dicendi articulatim facultas· prudentiæ magis, quàm uerborū copia· Diligentia, examen, iudicium. Et aduerbia, celeriter, conciſim, ſufficienter, breuiter, clare, conſtrictum, articulate, prudenter, diligenter, pure, emendate, correcte, exculte, diſcrete· pauca quidem, ſed argute admodum.

I CAPVT XXXVI, NOMINA CRIMINVM, DE QVIBVS IVDICIA habentur, & accuſationes.



FVr, murorum effractor, ſepulchrorum effoſſor, ſacculariús, adulter, homicida, graſſator, ſacrilegus, proditor. *rhipſaſpis· de hoc autem Plato dicit, quod Rhipſaſpis, nō de omnibus proprie dicatur, ſed arma proijciens· Ariſtophanes tamen Ripſaſpē uocat. Transfuga, ocioſus, ingratus, impius, timidus, imbellis, militiæ deſertor, tyrānus, plagiarius, ueneficus, uenefica· Munera accipiēs, prædo, pirata, ſcortator, parricida, matricida, uiolentus, iniurioſus, obtrectator, ſycophanta & alia his ſimilia, quæ notiſsima ſunt. Quæ uero non nominibus, ſed participijs effari poſſumus· tyrannidem affectās, rempublicā laxans, ut Populū diſſoluat conās, Iudicia corrumpens, Populū decipiens, Senatū, aut Iudicia testimo-

armorum abiector

testimonia falsa enuncians· Nam Testes mendaces, à Critia dicti sunt, et Testis falsus· Nescio tamen, nũ idem et Falsa testari dicat. Et Demosthenes, Falsa testor, dixit. Liberũ uendens, delinquẽs, na uim relinquẽs, fœdera transgrediens, & similia. Tum & alia crimi na sunt, quorũ Reos nominare nõ possumus· uitij, iniuriarum, repu dij, dißidij, derelictionis, male obitæ legationis. deiectionis fru menti, aut fructuum· deserti testimonij, ordinis derelicti, nauis derelictæ, belli, prohibitionis, malæ consuetudinis, uitæ malè actæ, uerberum, contumeliæ, delationis, insidiarum, popularitatis dissolutionis, publicarum iniuriarum, munerum corruptelæ, iniustè usæ ciuitatis, falsæ subscriptionis, falsi patrocinij, defectionis, contra legis usi iuris ciuilis. Deserti uadimonij iudicium subire, quod depositum est occupare, auferre, desciscere, uulnerare· et in his partici pijs uti, necesse nõ est· & similia. Alia porro, eiusdẽ formæ sunt· obiectio delicti, constitutio actionis, congressus copiarum, calum nia peccati, intentio facinoris, intensio mulctæ, illatio actionis, im mißio uirium, effusio argumentorũ, adaptatio causæ, Reorum introductio, dilatio sumptuum, transmutatio scelerum· Similiter & hæc, coronarum promulgatio· proclamatio pœnarum, & præconiorum· Constitutiones statuarum, athletarũ promulgatio, decretorum recitatio, cõsilium Virorum, inuentio oraculorum, uitæ institutio, Iudicij prouocatio, constitutio actionis· desertio Iudicij, ex postulatio pœnæ, retributio causæ, obtestatio Legatorum· Vadimo nium debitoris, inquisitio orphani, locatio domus, intercessio Viri, persolutio Iudicij· transfugium militiæ, discessio è nauibus· Verborum compositio, criminum narratio, malorum requies, demonstratio criminis· abdicatio Liberorum, medela morborũ, promißio gratiæ, furor animi, studium sapientiæ, defectio subditorum, confusio reipublicæ, inuentio rerum, consideratio defensionum, aggreßio audaciæ, mixtio temporum, delectatio auditus, deliberatio populi· Habitus, & species cõtrectationis habitus armorum, consiliũ cædis, cura negociorum, indicatio scelerum· Comprahensio factorum, indispositio tributorum, appræhensio fortunæ, reprahensio

animi, delectus praesidij, transfugium defectionis, et multa alia huius generis. Tum & illa eiusdem formae sunt, signum, exemplum, consilium, intentio, cogitatio, aemulatio, consideratio, incessus, sagittatio, paradigma temeritas, consultatio, motus, damnatio, mulcta, taxatio, error, lapsus, stupor, carcer, fluctus, unda. Sententia, castigatio lucrum, confusio, uenatura, consilium, sycophātia, dedecus, obstinatia, quaestus, defectus, inscitia, praeconium, uulnus, iaculum, infortunium, morbus, infirmitas, pactum, studium, desiderium, iniquitas, supplementum, maleficium, praeda, mendacium, fallacia, statua, impietas, murorum effossio, impudentia, aggressio, impetus, conuitium, defensio, uaticinium, officium, institutio, fremitus, iactantia, arrogantia, facinus insolentiae plenum, concentus, passio, labor, combustio, figura, cinctura, coniugatio, studium, uultus, aspectus, anhelitus, spiritus, nouarum rerum studium, facinus audax, infamia, oppugnatio, machinatio, depositum, exornatio, coronatio, cupediae, certamen, generatio, disciplina, nutrimentum, doctrina, memoraculum, memoriale, agricolatio, textura, crimen, auditio, scoria, aedificium, ruptura, impetus, aggressio, luxatio, anathema, periculum, beneficium, communicatio, quaestio, dolus, conscriptio, munimentū, eduliū, cibus, potus, potio, condimentū, delectamentū, toreuma, malitia, cantio, lamentationes. perlustrationes, flagra, lapsus, errores, uasa argentea, edulia, suffimenta, coniurationes, nocumenta rabulae. Versutiae, callis, gradus, obstacula, refugia. Et ut Demosthenes, Quaestiones, Controuersiae. Et plenus huiusmodi uerborū, usus quotidianus est. Aestimationem uero, Plato dixit, & Reiectamentum. Antiphon autem, Desiderium, Iudicium, Munimentum, Salsamentum: Sed comma, morbus cum capitis grauedine somnus obrepit, non mihi probatur: sicuti nec cursitatio, nec ploratio, neq; illud apud Hyperidem, Impudentia:

CAPVT

CAPVT XXXVII, COMPOSITA EX ὉΜΟ. I



Væ autem à particula ὁμο composita dicuntur, hæc sunt· Confœderatus, Cõuictor, Consodalis, eosdem mores habens, conseruus, concors, consonans, eadem lingua loquens, commensalis· Contribulis, popularis, domesticus, cohonoratus, eius- II dem artis operarius, contubernalis, conuiuens, consentiens, eadem Matre natus, Frater germanus, cognominatus, concolor, suffragator, eiusdem religionis cultor, Frater uterinus, eodem Patre genitus, Consanguineus, cogenitus, cõformis· unanimiter, consensus· Consentiens uero, & durum est, & sordidum. Sed connutritum, Dinarchus dixit· & Plato, Conueniens, et Coniugem· Et Thucydides, Simili armorum genere instructum· Tum & cõsonantem dices, Platone dicente Consonantiã: Collactanei uero, Atticorum proprium est. Contentũ iisdem limitibus, apud Solonem· quod durum est. Euripide uero eos, qui pilos similes habent, ὁμοπτέρυς nominante· Strattis eo nomine Coætaneos appellauit.

COMPOSITA EX ΣYN. II

Sed à particula σὺν, hæc composita deriuantur· collegium, compositus, congressus, conuocatus, * eiusdem cœtus existens, Consiliarius, Conuiua, cõuiuia, cõpotor, collector, Commilito, confessor, Contubernalis, Coimperator, consentiens, connu- III tritus, commensalis, riualis, conhauigans, cooperarius, Cognatus, concertator, conferens, simul curiosus, collibans, coniuratus· Collegæ, conscij· coniurans, conspectator, conterminus, conniuens, coimperans, simul uenans, unà equitans, biga, simul terram colens, simul canes agens, furta cõmunicans, assistens, comes, Conuictor, conspirator, Coniunx, particeps, & similia. Et conspiratio, commensuratio, consonantia, cõcentus, fœderũ confusio· Spectationem uero communem, & Prædationem, et Concubitum, dixit Aristophanes· dixit etiam Vites simul stantes, Comitem, & Compositionem: Inter hæc & casus referri poterit. Platon uero, e-

simul concionans

tiam Condiſcipulos uocauit, & Compendium, uel Taxationem familiaritatis: Sed Eupolis, Cõuictores, Cohabitatores, et Coætanei · Dinarchus uero, Corriualem, Conſenatorem, & Conſiliarium · Comici autem, Συγκηδεστήρ: * Sed Συγκηδεσταὶ ſunt Matris, & Vxoris Parentes. * Cæterum uerba, rerum nomina, et aduerbia ex his deducta, cuiuis uolenti facile erit pronunciare.

III COMPOSITA EX ἩΜΙ.

EX ἡμι porro hæc componuntur, ſemifurioſus, ſemidoctus, ſemiplenum, ſemirepletum, ſemiimpletum, ſemiuacuum, ſemimedimnus, ſemimalus, ſemiſectũ, ſemicomeſum, ſemidrachma, ſemiobulus, ſemiſextarius · Et Semiſextarium, apud Ariſtophanem: Semichœnix, ſemibarbatum, mulus, ſemifactum, ſemiperfectum, ſemifractum, ſemidictum, ſemimunitũ, ſemiuſtum · ſemiaſſata, ſemicocta, ſemiperfecta, ſemicomeſa · Semicrania, ſemipars, ſemimortuus, ſemiebrius, ſemitenſus, ſemitalentum, ſeminudus, ſemideus, ſemiſors · Ἡμίλαστοι uero, dixit Cratinus, & Philelius: Semiplicatum. Et Crates, ſemipiſtum · Et Semiphoſorium, Ariſtophanes. Et Tibiam imperfectã, Aeſchylus. Atq; Semimalum, Euclides dicit, & Sophocles · Ariſtophanes uero, etiam Semimale: Et Dinarchus, Semipes · Semiauratus uero, Anaxandrides. Tum & illa Menandri, Seminatum, & Semiſcriptum, tolerabilia ſunt · Sed Semimoleſtium, omnino malum eſt.

IIII COMPOSITA Ἀ ΠΑΝ.

EX παν porro compoſita ſunt, perpulcher, permalus, uerſutus, uulgaris · atq; perpulchrè, & permale. Et ut Platon dixit, Perpulchra: Perpulchrum, perantiquum, permagnum, ingens, repletum, permultum, perlongum, omnino uarium, miſcellaneum, uarium, concinnum, plenilunium, totum inquinatum · pernicioſus, temerarius · Perpollutum, permalum, ſapientiſsimum, perfectum, pergraue, præclarum. Et illa Thucydidis, Omnium perditio, Publicè, Omni cum impetu. Sed & πανσυδὶ ſcribitur. Tota domus, omnis conatus, omnium conuiuium. Et hæc Platonis, Prædiues, Perparuus, Perexiguus, Nundinæ: Dices quoq; omnijugum, omni cum

ni cum exercitu, perturpe, omnium consitio. Antiphon etiam, Tota familia expelli dixit. Publicum conuiuium, fructuum omnium confusio, panoplia, tota die permanens. Pernoctans, quem Cratinus, * παννύχιον uocauit. Caupo, cauponaria. Et secundum 13 Cratinum, Optima: Et Aristophanes, Tota gibbosa olea: Tum etiam Panathenæa festa, Panolia, Panætolia, Pambiotia, Pandia, * Panionia, & similia hisce. Panonia

COMPOSITA EX ΠΑΛΙΝ. V

Caeterum ex πάλιν sunt, uersutus, reuenditus, reuenditor, inuersus, tetricus. Sicuti uero Retrofugus, Poëticum est: sic reflexū, & retensum, durum est. Dinarchus autem, reproditor dixit. παλίμπηγα uero Comici uocarunt ueteres soleas, & Corio resarcita. & Repetitum Reum, qui sæpius in iudicium citatus est. & παλίγγλωσσον pro male loquente.

COMPOSITA EX ΤΡΙ. VI

Ex τρι uero componuntur, triplex, tridrachma, trium librarum, trium talentorum, chlamys tres stateres æquiualens, triens, præceps. Satelles regius in Choro, ex tertia generatione seruus, tertius assistens, ter honoratum, histrio tertias Fabulæ partes agens, triremis, ter arata terra. Sed Ter inundatus, dixit Aristophanes: Despuendus, Trittyorum festorum Præses. Iam olim. Τριπέμπελον enim, aliquanto durius est. Ter infœlix, & alia huiusmodi.

COMPOSITA EX ΦΙΛΟ. VII

Ex φιλο præterea hæc composita extant, ciuitatis amator, popularis, militiæ deditus, affabilis, contentiosus, Philosophus, honesti indagator, sociorum amans, Barbarorum studiosus, Græciæ amator, loquendi studiosus, audiendi cupidus, Athenarū amans, auarus, auri studiosus, argenti amans, uinolentus, potandi cupidus, controuersus, Dei amator, uerax, operosus, bellicosus, querulus, periculorum amplexator, laboriosus, prodigus, tyranni amans, conuicijs studens, risus amator, humanus, lucri studiosus, munerum amans, Puerorum amator, Liberorum cupidus, indul-

gens, Musas prosequens, corpulentus, animæ amans, hospites fouens, diuitijs studens, somnolentus, prædæ auidus, uenaticus, agriculturæ amator, loci amans, loci amor, fortaßis & loci amator. Artis studium, artis studiosus. Aristophanes uero, Officiosum sermonem dixit. Sed Aristomenes Comicus, Audiendi studiosus, primus dixit. Ambitio, & ex hac ambitiosus. Poëtæ autem φιλόσροφορ *uocarunt, inconstantem. & Dinarchus, Nequam: aut ut Philonides, Fastidiosum: Cæterum in fine, Amandi uerbum, habet nomen Theophilus: Sed & Mulierum amator, in Generationibus Musarum Polyzeli, non omnino intolerandum est. Peregrinandi studiosus, scommatum amans, delator, litigiosus. Sed Alexis, etiam Litigatorem uocauit. Venationum amator, mulierosus, inimicitiarum amans. Spectaculorum cupidus, quem & Contemplatiuum Alexis nominauit. Misericors, aleator, equorum amans. beneuolentia, & ab hac beneuolus.*

VIII COMPOSITA EX KAKO.

T*Vm ex* κακὸ *composita sunt, infœlix, maleficus, maledicus, conuiciator. Iniquus, ut Hyperides: Male uiuens, malus consultor. Malignus, secundum Antiphontem: Maleuolētia, & ex hoc deriuetur maleuolus, malus, & male pereat.*

IX COMPOSITA CVM ΠΟΛΥ.

E*X* πολὺ *componuntur hæc, curiosus, multiloquus, multa audiēs, multa uidēs, sonorus, prædiligēs, multimanus, multilinguis, multas linguas doctus, famosus, uersutus, laboriosus, multum * erratus, multū peregrinatus, animosus, uarias facies habēs, pecuniosus, auro abundans, copiosus, corpulentus, multiscius, multa poßidens, argento multo præditus, ære abundans, locuples, uinosus, edax, potor, hominum frequentia stipatus, pecorosus, ouibus ditatus, seruos plures habēs, multos Viros poßidēs, Mulieribus abundans, Pueros habens multos, multipes, Fratribus multis præditus, peruius, arboribus cōsitus, uaria materia cōstitutus, aquosus, ligno abundans, scommatis plenus, opiparus, preciosus, multiformis, multijugus, uarius, uarijs floribus ornatus, uaria specie præditus.*

uagatus

COM.

COMPOSITA CVM ΜΙΣΟ. X

SEd à μισο componuntur, Populi osor, osor ciuitatis, sermonis osor, malorum exosor, opera odiens, hominum osor, Deorum osor, Mulierum contemptor, Liberorum exosor, equos inuisos habens, uenationis fugiens Philippi osor, Alexandri inimicus, Atheniensium exosor, Tyranni osor, Amicorum osor, incomis, inhospitalis, Barbarorum contemptor, Graeciae abominator, peregrinandi osor. Et Osor Persarũ, secundum Xenophontem et his similia.

COMPOSITA CVM ΜΕΓΑΛΟ. XI

CAeterum ex μεγαλο, magnificus, iactabundus, magna operans, magna mercede conductus, magna prudentia praeditus, magnanimus, animum excelsum habens, audacior, clamosus, Ciuis splendidus, opulentus, munificus, iactator, magna meditans, & similia.

COMPOSITA AB ΙΣΟ. XII

AB ισο autem cõposita, aequaliter distributus, aequali Ciuili iure fruens, eiusdem honoris, aequalis Ciuis ciuitatis aequale ius, ex aequo loquens. Loquendi aequalitas, aequilibrium, commensuratum, aequiplenum, aeque longum, aeque magnũ, labra aequans, planum, numeri eiusdem existens, aequalis diuisio, aequalis partitio, aequiualentia. Aequales luctatores, aequiualentes, consentientes, aequaliter currentes, Coniuges. Sed Archippus Comicus etiã, Ex aequo auratum dixit. Sed Aequaliter mortuum, quo Sophocles in Creusa usus est, non omnino durum.

DE HIS QVAE FORMAM EANdem habent. XIII

SVnt porro forma dictionis similia, nõ idem quid significantia, sed quae specie idem uidentur ut, prosa oratione loqui, collectim aceruare, de optimis eligere, copiose recensere, pedibus sublimibus cõsidere, intense currere, comprachensim dicere, erecte pugnare, multũ edere, reuerenter mulcere, sparsim consistere, impetuose ferre, temere admonere, profusim cõsumere, prope impellere propinque nubere. Sed inaniter, et fusim, nescio, nũ recipiẽda sint.

I CAPVT XXXVIII, DE REFVGIO.



Dem *sunt, refugium, aufugium, discessus, recessio, dicessio. Aufugere, refugere, auferre, recedere, discedere· sed etiam recurrere, de eodem dicitur.*

CAPVT XXXIX, DE DELICIARI.



Imiliter idem sunt, deliciari, suauiter uiuere, Genio indulgere, enutriri, intemperantẽ esse et gulosum, uoluptuari. Foueri porro, & Coturnissare, Comica licet sint, mihi tamen non pro optimis probantur· Tum & sub umbraculis residere, durum est· usitatum autem fuerit, si quis deflectat. Et res ipsæ, deliciæ, lautitiæ· suauitas, intẽperantia, uoluptas, uita umbratilis. Qui uero in umbraculis nutriuntur, umbranutriti nominantur. Et participia quidem extant ab omnibus, nomina uero à nullo, nisi uoluptuarius· fortassis tamen & delicatus. Aduerbium autem delicatè, & intemperanter· Sed uoluptuarie, durum.

I CAPVT XL, DE LARGITIONE.



E eodem quoq; dicetur, largitio, præmium, brauium, munus, merces, preciũ. Proprie tamen Medici sunt, saluatoria, salutaria, & medicinalia· Et Puerorum Institutoris, doctrinalia, institutoria. Militis, opima, uictorialia, triumphalia· Quemadmodum Athletæ forsitan, sunt brauia. Et Manuarij Artificis, precia. Et Nuncij, euangelia. Portantis aliquid, portatoria. Benefactoris, retributoria. Indicis, indicialia. Nutritoris, nutritoria. Dices porro, largiri, soluere, donare· Xenophon uero, etiam Condonare dixit· De his autem, respondere, uel retribuere dicetur. Sed retributio, ambiguum est· extat tamen hoc, apud Archilochum, & Euripidem in Oreste: Cæterum Homericum illud, Tuum uero retributione dignum est· & illud Platonis in Symposio, quodammodo incertum est.

CAPVT

CAPVT XLI, DE FVRENTE AD VENEREM.



Ed quã in Venerem furit, lasciuus dicatur, & petulans, salax, et lasciuiens, præ Venere ægrotãs, intemperans, immoderatus, leno, lenonibus cohabitans · Scortator, sic enim Comici cum scortis cõmorantes uocauerũt. Ad uoluptates effusus, in Mulieres insaniẽs, meretricibus cõuiuens, meretricius, circa meretricum fores assiduus, intemperans, effrenis · in lupanari uiuens, in prostibulis, in popinationibus · In fornicibus, nisi Poëticum nimis fuerit. Vocatur etiam, uehementer amans, deperiens, amore laborans, amore insaniẽs, et amando furens · Tum et miserè amans, impudice amans · quem Comici, Stupratorẽ uocarunt · & Coëuntem eam, quæ salax est · Hanc uero, non meretricem modò · sed & scortum, humi iacentem, lasciuam, intemperantem, impudicã, facilem, promptam, paratam, & adulteram nuncuparunt · Sed rem ipsam, lasciuiam, petulantiam, intemperantiam, facilitatem, promptitudinem, salacitatem, scortationem, fornicationem, & coitum.

CAPVT XLII, DE RHETORE CORRVPTO, ET MVNERIBVS.



Hetor munerũ susceptor, muneribus corruptus, uiolatus, perditus · pro mercede orans, pro argento · Pecuniarum causa in republica uersans, accipiendi uoluntatem habens, ad largientem propensus, omni danti mercede addictus, mercenarius, mercedem auferens, mercedis susceptor, mercede conductus, mercede seruiens, ad argentum attentior, ad opes inclinatus, manum prædæ supponens, uenditus, reuenditus, conductus, uocem uendens, elocans, uendens, prostituens, promulgans, mercedi addicens, lucro fœlicitatem metiens, lucricupidus, turpis lucri studiosus. Et res ipsæ sunt manifestæ, utpote munerum acceptio, Iudicis uiolatio, corruptela, mercimonia, mercenaria, uenditio, locatio, mercedis solutio, prostitutio, lucri amor, turpis lucri stu-

dium. Cæterum contrarius dicitur, muneribus carens, munerum contemptor, incorruptus, non mercenarius, corrumpi nesciens, argenti spretor, inuendibilis, liber, lucro superior, argentum negligens lucro non distractus, nec aggrauatus.

I CAPVT XLIII, DE OCCIDENDO.


Dem porro sunt, occidere, cædere, interficere, perimere, sustollere, trucidare, mactare, obtruncare, dolo perimere, cæde contaminare Thucydides uero, & Mactauit, dixit. Leto dare, mortē inferre & similia. Nomina autem, homicida, cæsor, occisor, mactator, cæde pollutus et similia: Sed ab his, & participia deriuantur. Mactator uero, apud Sophoclem, etiam pro ense ponitur. Cæterum res sunt, peremptio, cædes, mactatio, cædis pollutio, homicidium. Et aduerbium unum, occisorie.

I CAPVT XLIIII, DE REPENTE.


Dem præterea sunt, repente, de repente, improuiso, repentinum, repentine. In eadem uero significatione & expectatè utendum est. Tum etiam insperatò, & ex inopinato, & ex insperato.

I CAPVT XLV, DE EO QVOD EST EXCEDERE.


Dem quoq; sunt, succedere, excedere, abire, solum mutare, clam discedere, desistere, desciscere, furto aut clam se subducere, clancularie aufugere. Tum & huc fortasse referri poterunt, spargi, dispargi, dißipari aut ut Xenophon inquit, Dis ijci aut Differri, secundum Critiam:

I CAPVT XLVI, DE CLAM DEPONENDO.

Ad 
Tque deponere clam seipsum, aut quæ sua sunt, et illorum partem, quantū in illis est, quod iuxta ipsa est, quod ad hos pertinet, quod in ipsis. Critias uero alicubi dicit, Propter hoc, * In debito teneri, & his similia.

CAPVT XLVII, DE SVBSTANTIA. I



Ices insuper, substantia, sors, possessio, res, diuitiæ, uictus, opes, opulentia, copia, bonorum possessio, multorum possessio, possessiones fructiferæ, existentia, substantiæ. Diues, opulentus, locuples, opulentus, magnarum opum Dominus, argento abundans. Bene uiuens, ut Antiphon inquit, & Splendide uictitans. Plato uero, diuitem esse, etiam ἐυχρημονεῖν uocauit, et Pecunijs abundare. &, Pauperem esse. hoc uero, etiam Egere, Mendicare, Mercede seruire, Mercenariũ esse, Corrogare undiq;, Rogare: Sed & idem sunt, pauper, indigus, pecunijs carens, nihil possidens, sortem non habens, egenter uictitans, in egestate uiuens, in paupertate constitutus, egens. Ex quibus sunt, paupertas, sortis carentia, indigentia, pecuniarum defectus, pauperies, egestas, deficientia, defectus, decessus. Proprie autem diuites, pingues, honorificos, Optimates, pauciores, optimos, et Equites nominauerũt. pauperes uero, uulgus, * populares, Populum. Nonnulli quoq; paupe- plebeios rem, mendicum et mendicitatem, pro pauperie dixerunt. Alij uero sic agentem, nudum, & * λεῖριον nuncupauerunt. lilium

CAPVT XLVIII, DE CIVITATIBVS EXTERIS.



Xteros uero nominabis, extraneos, ultra terminos constitutos. Peregrinus, alienus, transmarinus, * colonus ἐπισολιμαῖος, & alienigena. Et iuxta accusatiuum pluralem eodem modo dicimus, alienigenas Viros, uires, bella, & similia.

CAPVT XLIX, DE RISV, ET FLENDO.



Isus dices, & μειδιασμὸς, & cætera oculorum hilaritas, faciei remissio, cachinnus. Et in alia significatione, subsannatio, sanna, derisio. Ridere, subridere, arridere, uultum remittere, oculos exhilarare, cachinnari, sannare, subsannare, naso su-

spendere, explodere, deridere, insultare, arridere. Risus ingens, risus Sardonius, risus effusus. Apud Platonem, Risibilis. Sic enim hominem definiunt, quod solus ex omnibus animalibus rideat. Subsannator, subsannatus. Derisorie, subsannatorie: aduerbia enim ab alijs deducta, non recipio. *Statim uero, eiusdem usurpationis fuerint, deludere, cauillari, carpere, suggillare, mordere: cauillator, suggillator, mordax. Ridiculus enim, risum mouere, & ridicule, aliud significant: quemadmodum & derisus. Et apud Poëtas, Maris arrisio: Cæterũ flere dices, & deflere, deplorare: et alia infinita, utpote lachrymare, lachrymas fundere, eiulare, lugere, plangere, lamentari, animo molestari, eiulatum concitare, tristari, singultire, lachrymando obtestari, miseria affligi. Et ploratus, lachryma, planctus, lamentationes, luctus, deploratio, fletus, singultus, & eiulatus. Obtestatio uero, durum est: & animi molestia, sordidum. Sed ad lachrymas pronus, lachrymabilis, lugubris, lamentator, threnorum cantor, threnorũ Author. Et Threnodus, quem & Threnum uocarunt. Aduerbia autem, nõ ab omnibus deriuantur, sed lugubriter. Dices insuper, muliebre genus, est lugubre, lachrymabile, lamentatorium, & deploratum.

Forsan

CAPVT L, DE NOMINE.



Dices autem, nomen, uocabulum, appellatio, adnominatio, cognominatio, uocatio: cognomentò, nuncupatio, nominatio. Et uerba infinitiua, nominare, cognominare, uocare, appellare.

CAPVT LI, DE OPPORTVNO, ET IMPORTVNO.



Opportunum uero uocabis, & idem commodum: in tempore existens, in occasione, in tempore, iuxta occasionem, opportunè, cum occasione, cõmodè, cum opportunitate. Et Opportunitas, secundũ Platonem: Et contraria nota sunt, importunum, præter tempus, importunitas, importunè. Hinc uero, occasionẽ obseruare, & occasionem dixerunt. Dicere quoq; licet, coniecturale, perspi-

perſpicuum, accidens, contingens, fortunatum, certum, tutum tum etiam indeflexum. Sicuti huius contrariũ, incertum, indeprahenſibile, infortunatũ, infœlix, erratile, lubricum. Tum etiam deprahendendi ſolertiã dices, & accidentiam, & ſucceſsionem, incertitudinem, malũ ſucceſſum, errorẽ, infortunium: nõ tamen contemplationem. Atq; coniecturaliter, certò, accidenter, contingenter, certò, conſtanter, indeflexe, indeprahenſibiliter, incertò, incontingenter, infœliciter, erratice, incõſtanter, lubrice, et ſimilia.

*CAPVT LII, DE MANIFESTO, ET OBSCVRO. I



Ices præterea, clarum, præclarum, manifeſtum, propatulum, præmanifeſtũ, apparens, eluceſcens, proſpicuum, circumſpicuum, conſpicuum, apertum, notum, prædicatum, peruulgatum, euulgatum, uulgatum. Sæpius dictum, ſecundum Xenophontem: & his ſimilia. Sed Ἀείδηλον, Poëticum eſt. Huc autem conuenient, propalatum, effutitum, elatum, diuulgatum, proclamatum, enunciatum, promulgatum. Et uerba infinitiua, manifeſtare, effutire, declarare, notum facere, uulgare, prædicare, promulgare, eloqui, proclamare, euulgare, enunciare, propalare, indicare. *ſtatim etiam detegere. promere, & retegere. Et manifeſte, clare, propatulò, præmanifeſte. Καταδήλως enim, et δήλως, ſordida ſunt. Sed præclare, apparenter, cõſpicue, circumſpicue, note, aperte, effutitim, detecte, incuſtodite, peruulgate, uulgate. Ἐκλελιγμένως enim, durum eſt. Sed & enunciatè, proclamate, promulgate, et ſimilia. Propalatim enim, inuſitatum eſt. Ab alijs uero * fiunt, detectim. Tum etiam manifeſtatio, indicatio, apparẽtia, cognitio, claritas, rumor, indicium. Exclamatio enim, durum eſt. Ab alijs uero rerum uocabula, aut nulla ſunt, aut omnino diuerſum ſignificant. Sed his quoq; coniunges, diuulgatim, propalatim, & confeſſo. Cæterum contraria ſunt, immanifeſtum, inapparens, incertum, incognitum, non indicatum, non effutitum, clauſum, non prædicatum, tacitum, obumbratum, non elatum, contectum, occultum, occulta-

forſan

fit

tum, abſconditum, ignotum, latens, abſconſum, ſub uelo exiſtens. Sed non manifeſtare, dices occulere, occultare, occultari, contegi, conticere, obtegere, latere, ignorare, obumbrare, contegere, abſcondere, reprimere, obuelare, & his ſimilia. Et aduerbia quoque, immanifeſte, inclare, inapparenter, incognitò, non indicatò, non promulgatim, occulte, latenter, clam, cuſtodioſe. Sed ſilenter, eſt durum. Et quæ ab alijs deriuantur, ea aut dura, aut ſordida ſunt.

LIBRI SEXTI FINIS.

IVLII

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER SEPTIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



Viusmodi cõponentem Librũ, nonmodò multis prosis, & carmine scriptis Sermonibus frequenter conuersari oportet, ut Plato in Poëmatis, & alibi copiose tradit· sed & dispositionis aliquem habitum induere, & dissimilibus similitudinem inducere· insuper & ingenij solertiam ad examinandi iudicium adhibere, necesse est. Quapropter collaboratorem huic Operi adhibere potui neminem, nullum enim cui reuera confidam, habeo· & huic meum omnino adesse iudicium oporteret.

CAPITA LIBRI SEPTIMI.

IN *sunt huic Libro, de artibus forensibus.*	Cap.	I
De nominibus à uendendo ductis.	Cap.	II
De rerum singularum uenditoribus	Cap.	III
De ciborum artibus, eorum uasis, & operibus.	Cap.	IIII
De Pistoribus	Cap.	V
De carniuendis.	Cap.	VI
De piscium uenditoribus	Cap.	VII
De salsamentarijs	Cap.	VIII

De la-

De lanarum uenditoribus	Cap.	IX
Quaecunq; circa lanificium, & texturam sunt nomina, & instrumenta	Cap.	X
Omnia quae à uestium lotione nomina dicuntur, & instrumenta	Cap.	XI
Nomina à uestibus	Cap.	XII
Vestium species	Cap.	XIII
Vestium partes	Cap	XIIII
De coriaceis uestibus	Cap.	XV
De uestibus lineis, & amorginis	Cap.	XVI
De byssinis uestibus, & his similibus	Cap.	XVII
De uestium uenditoribus	Cap.	XVIII
Vasa uestium	Cap.	XIX
De corij apparatoribus.	Cap.	XX
Coriariorum opera, & instrumenta	Cap.	XXI
Calceorum species, & formae	Cap.	XXII
De metallis, metalli fossoribus, & horum instrumentis.	Cap.	XXIII
Quaecunque ab auro, argento, aere, & ferro deducuntur nomina	Cap.	XXIIII
De lignisecis, ligni uectoribus, et carbonarijs	Cap.	XXV
Fabrorum opera, & instrumenta	Cap.	XXVI
De aedificatorum operibus, & instrumentis.	Cap.	XXVII
Pictorum opera, & instrumenta.	Cap.	XXVIII
Mercenariorum nomina, & opera	Cap.	XXIX
Aucupes	Cap.	XXX
In mari operantes	Cap.	XXXI
Agricolae	Cap.	XXXII
De fictilibus artibus, figulis, balneatoribus, tinctoribus, pileorum factoribus, plicatoribus, myropolis, candelarijs: & alijs artibus tam à faciendo dictis, quàm ab ingeniose operando, & ijs quae à uendendo. Et artes turpes, & quae apud Platonem artibus conuenientia nomina extant.	Cap.	XXXIII

CAPVT PRIMVM, DE ARTIBVS FORENSIBVS.


E artibus hisce sequentibus dices, artes mechanicæ, uel camnariæ· artes forenses, illiberales, sordidæ, sedentariæ, manuariæ, manibus administratæ· & ut Xenophon dixit, Βαναυσικαί. Secundum Platonem autem, artes uocabis, Resarctorias: Manuaria ars, manuum labor, mechanica, mechanicum opus. Manuariā artem exercere, manu operari, mechanicā artē tractare. Artifex manuarius, manu laborans, mechanicus, mechanicam exercens, sedentarius· Nam manu uictitans, * manuum præses, manuū usu manuum labore uiuens & nutritus, & mechanicam manuariam excellens tractans, minus fortasse recipiuntur. Et eiusdem artis Artifices, & Coartifices· Aristophanes enim in Gyrtade hoc utitur. Et artis æmulos uocabis· Sed Artis æmulatio, apud Thucydidē ad aliud refertur. Mechanicos uero, etiam Operarios, secundum Xenophontem nominabis. Et indiligentes Artifices, Viles iuxta Aristophanē uocato. Sed quod manu cōfectum est, manuariū artificium, manuum opus, artificium, artis specimen, opificium, factum, opus, fictile, apparatusq; dicitur. Artes autem aliæ, ignis adiumēto· aliæ, sine igne absoluuntur.

CAPVT SECVNDVM, DE NOMINIBVS A VENDENDO DICTIS. I


Liæ uero à uendendo dicuntur, uendere, elocare, negociari, permutare, cōmutare, mercari, promulgare, prostituere· Et hæc nomina deducunt, uenditores, mercatores, propolas, institores· nam quæ ab alijs deriuantur, dura sunt· Isæus tamen, & Hyperides in Comœdia, πράτην dixerunt· Vnde uenditor, πράτης dicitur. Res uero ipsæ uendendæ, merces, uenalia, uecturæ precium· Mercimonia uero, Isæus dixit· quemadmodum Xenophon, Vectigal, Venditio, Pigmentaria: Sed & per participia dicuntur,

cuntur, uendenda, ueneunda, negocianda, promulganda elocanda, ſed hoc ambiguum eſt. Et res ipſæ, uenditio, mercatura, inſtitoria, promulgatio, negociatio, permutatio, locatio. Et πώλησις, dixit Xenophon: Tum & promulgatum eſt, dices, addictũ eſt, permutatum eſt. Dices etiam, uendita, uenerunt, diuendita ſunt. Plato autem in Politico inquit, Antea uenditas res et alienas aſſumentes, uendunt denuo. Et digne quidem uendit uilia, & uiliter: & uendibilia, & æquo precio compenſata, & pro nihili. Cariora uero, precioſa, magni æſtimata. Dices quoq;, horum precia aucta ſunt, & uenditor adiecit precio, & pluris æſtimauit. Sed quæ nondum addicta ſunt, inuendita dicuntur: ſimiliter & quæ uendenda non ſunt, utpote Vir inuenditus, qui ſe non precio addicit. Locus porro in quo uendunt, forum dicetur. Et ut apud Herodotũ eſt, Venditorium: Et Circi in Comœdia dicũtur, ubi mancipia uenduntur: fortaſſis & reliqua, quæ uenalia ſunt. Sed partem quam ſerui conſcendentes uenduntur, *hanc Ariſtophanes Menſam uocat. Monopolium uero, Hyperides cõtra Ariſtophontem appellauit: alij autem, monopoliam. Cæterum qui uendentibus uſuram prætendit, Proxeneta, ſecundum Dinarchum, & Iſæum dicitur: hunc autem, Ariſtophanes Propolam uocauit: & Præuenditorem, Plato. Lyſias uero hos quidẽ, Antiuenditores: eos uero qui cum alijs uendunt, Mercimoniarũ Collegas uocat. Aliquid autẽ uendere ſecundò, reuendere uocabis, et reæſtimare: Et ipſum opus, reuẽditio. Et hoc faciẽtes, reuendẽtes, et reuenditores dicuntur. Tum quæ uendita denuo ſunt, reuẽdita, ſecũdò æſtimata, rurſum addicta, denuo permutata. Et qui hoc facit, Reuenditor dicetur. Quod uero poſt uenditionẽ additur, Corollarium aliquis dicere poterit, ſecundũ Thucydidem dicentem: Ne platæa corollario careat: Porro quæ publicando uenduntur, publicata. Et cum alio uendi, conuendi dicitur. Quod autem nunc dicũt, Famulos uenditionem petere, in Ariſtophanis Horis inuenire licet: Mihi optimum uidetur in Theſei templum confugere, ibidem, uſq; dum uenditionem inuenimus, permanere. Et rurſum in Eupolidis Vrbibus, Hæc mala patiuntur, uenditionem tamen non

non postulo. Vendita uero, etiam addicata * dicũtur · tum uenditũ, dicunt * etiam addictum, * & qui uenditum emit, seu addictum. Aestima & re porro licitando, & plus dare uolenti addicere, auctione uende- quicunq; re nuncupatur · ut Isæus in Libro Ad Andocidem dicens, Neq; constituto uendunt precio, sed quomodocunque auctionem facientes possunt, quàm plurimi uendunt. Sed sale empti, dicebantur nullius precij serui · quoniam Thraciæ in habitatores, pro sale seruos permutant. Porro quæ ob uenditas res tributa penduntur, telonia uocant · Sed Εἰσωνίας, dixit Lysias in Libro De Fœdifrago · sed in Atticis Decretis, quas magno precio peregrinis cõscripsit, inuenire licet, ei etiam Emptionẽ esse domesticam. Sed multa ementem, forensem nominare licet, etiamsi nomen sit sordidum · sed propter Pherecratem, qui in Persis illo usus est · Puerum forensem, & à multis Solibus: Horum quoq; sunt Dij proprij, Mercatorius Mercurius, et Forensis. Et Mercatorij, Castor & Pollux, in Heroibus Aristophanes: I

CAPVT TERTIVM, DE OMNIVM RERVM VENDITORIBVS.



Omnia autem uendentes, uocentur cauponarij, cauponariæ · Et locus ipse, caupona, uel taberna. Et res ipsa, cauponari, & cauponatio. Qui uero in cauponas deducuntur, deductitij nominantur. Magis tamen proprie omnium rerum uenditores, omniuendæ dicentur · Et locus, forum cõmune. Panis uero uenditionem, & Omnium rerum uenditionẽ, dixit Archippus in Piscibus: Sed qui mancipia uendunt, mancipiorum negociatores dicuntur · Manubiarum enim mercatores, commune nomen, etiam ad inanimata refertur. Tum & Mancipiorum prostitutor dicitur, in Heroibus Aristophanis: Famulam autem, Seruam nominauerit, quisquis Pherecratem sequi uoluerit, in Myrmicanthropis sic dicentem · Mammam seruam: est & idem nomen, apud Lysiam ad Pithodemum De Defectione: Artes porro quæ ad homines referũtur, Puerorum Institutores, Exercitatores · Et corpus excercentes, dici-

*tur quidem hoc de illis, qui exercentur nihil tamen uetat, quin & ad exercentes referri poßit. Sed ἀλείπτου uoce nondum usitata existente, Vnctorem Medij Comici dixerunt. Et Lysias quoque in * Libro De Diophanti circa Amphidis locum, Fabula dicit, inunctrix est.*

Oratione Pro Diophante, de regione Amphidis

CAPVT QVARTVM, DE ARTIBVS CIBORVM.



Aeterum quae circa cibos uersantur artes, Frumentarij, frumenti uectores, frumenti uenditores, tritici negociatores, frumenti mercatores, frumentariam mercaturam tractare · frumentatio, tritici uenditio, frumenti uenditio· Triticum uendere, frumentum prostituere, tritici negociationem administrare. Frumenti mensuratores, ut Hyperides· *Vnde frumentum metiri, metiri triticum, tritici mensuratores. Farinae autem confectio, farinatio dici potest· & qui in hoc operantur, farinatores. Sed farina uendens, farinuenda dicetur. Ipsa autem operis officina, farinarium, mola, molendinũ, pistrinũ, alicae mola uocatur. Et instrumenta ipsa, asinus molens. Et ipsa mensa, mola. Tum qui operi praeest,* Molitor, & Molendinarius. *Vermiculus autẽ interius nascens, mylethris, & mylacris dicitur·* Nonnulli *tamen mylacrida, uocarunt molitricem· & eius uelum, mylecorum. Quem autem nunc* μυλόκοπον *uocant,* Alexis *Asini stimulatorem dixit in* Amphotide· *Asini stimulator gallinas, sed scindentium asinos: Quod uero seruis intus laborantibus, ne farinam deuorent, circumponitur, pausicape nominatur· & instrumentum erat rotae in morem factum, collo adaptatum, ne ori manus admouere possent.*

CAPVT QVINTVM DE PANIS PISTORIBVS.



Aniuendae, panis fora, panis uenditrices, panes uendere, panis forum, frumenta operantes, panis formatores, Pistores· Xenophon *autẽ,* Ἀρτοκόπους *uocat. Ipsum autem uerbũ* Ἀρτοκοπεῖν, *pro pinse-*

*pinſere, in Phrynichi Monotropo habetur. Sed in Ariſtophanis Heroibus, Panis confectio, Tabula panaria: Sed panis uenditrici conueniũt, farinæ tritici, hordei farinæ, ſiligines, ſpeltæ, ſimilagines, granum, cremor pale, unde & pollen dicitur. Paſta, maſſa. Et ipſa inſtrumenta, clibanus, furnus plathanũ, in quo panis formatur. Mactra, uerua. Et inſtrumentum, ſpalethrum, quod nunc ſcalethrum uocãt. Opera uero, rigare, fermentare, terere, cribrare. Et Panes fouere, dixit Ariſtophanes: Formare, pinſere, torrere, extorrere, extrahere. Sed qui farinas macerat, macerator, & macerans. Et uas ipſum, magis, molicorum, mactra, & ſcapha atq; apud Menandrum, Linter dicitur. Eupolis uero, panis maſſam nuper inciſam, Νεόκοπον nominauit. Sed et Panes triticeos dices, ut in *Poaſtrijs* Herbarijs *Phrynichus dixit. Alcæus uero in Ganymede, Panum dipyrorum meminit. Sed panes dipyri, delicatiores ſunt. Panis itaq; pars ſuperior, ferè puſula dicitur, & beta. inferiores uero, contoſtæ. quæ nimirũ pinſendo, clibano adhærere ſolent. Sed panum partes, cruſtæ dicuntur. Superimpleri uero, et ſaturitatis modum excedere, à maſſa Veteres Ὑπερμαζᾶν uocarunt. Recentiores autem, Hordeatione laborare, à iumentis dixerũt. Aeſchylus etenim dixit, Catenatum, & hordeatione laborantem equũ. Sophocles uero, Vſq; dum uino ueluti hordeatione implearis: Quæ uero panis tractationem ſpectant, plurima in Ariſtophanis Fabulis, aut Centauris inuenire licet. Oblino, ebullio, ſubigo, rigo, macero, concoquo. Alicubi & aſſare extat. His etiam, furfur ſeu triticum decorticatum adnumerari poteſt. Et illud Ariſtophanis in Acharnenſibus, Decorticati, ab hoc nimirum dictum eſt. Cæterum nunc decorticati ſumus. Molere uero, etiam decorticare uocarũt. Vnde & hordeum ſeu triticum, decorticatum dicitur. Inſuper & frigere, & torrere, hiſce conuenient.*

I CAPVT SEXTVM, DE CARNIVENDIS, COQVIS' OPERE, & instrumento.



Arnium fora, carniuendæ, carnes uendere' eosdē uero, & coquos uocant, * carniū sectores. sed et carnifices, eosdem nominabis. Et ipsum opus, carnificare, carnem diuidere, & carnis diuisio · Instrumenta autem, securis, runca, carnis libra'tum & fuscins, & excoriatorius culter.

I CAPVT SEPTIMVM, DE PISCIVM VENDITORIBVS.



Iscium uenditores, pisces uendere' pisces, pisciculi, obsonium' Obsonij instructor, aut cōditor' obsoniare, obsonij confectio, condire, ius apparare. Et Aristophanes ollam, in qua carnes coquuntur, lusculentam uocat · obsoniatorem uero, etiam Coquum.

I CAPVT OCTAVVM, DE SALSAMENTARIIS.



Alsamentarij, salsamenta uendere, salsamentum' salsamentū tempestiuum, & tempestiua frusta piscium, maturū salsamentū' Sargane, salsamēta, me dietates, media, uerna, salsamentū salubre, salsamentū noxium' sarganæ tempestiuæ, et marcidæ.

I. CAPVT NONVM, DE LANAE VENDITORIBVS.



Anæ uenditores, lanā uendere. Lanæ sordidæ, Aristophanes: Et Lanarum horridarum uellus, Cranus: Atq; Archippus in Piscibus, Vellera uellicantem dixit. Et nomen ipsum, Vellerū euulsor, li et Rapta eo Philemon in * Harpazomene utatur, non omnino durum esset, nisi usus eius esset uetustior. Et Cratinus sanè in Dionysalexandro inquit, Veluti Nacotiltus secundū caput apparebam

parebam. Lanificiũ, lanificare. Et Opificiũ telarum, in Olympiadis Epistola· & ideo hoc nomen recipio, quod rei uocabulũ ab hoc de ductũ, tum uerbũ quoq;, apud antiquißimos Authores licet inueni re· Melius uero dicitur, texẽs. Plato uero dixit, In indumẽto laneo.

CAPVT DECIMVM, DE LANIFICII, ET TEXTVRAE nominibus. I



Anificium, lanæ opus, lanificare· calathus, et alio nomine calathiscus, Eupolide dicente in Vrbibus, Sine calathisco: Pera, fusum ducere, deducere· Deductio, quod idem & trama dicitur. Quidam uero Recentiorum Comicorum Epigenes in Pontico dixit, Tres solummodo uermes restant, hos uero mihi fila deducere sinas: Sed Phillylius ipsum trama, Crocodilem uocauit· Ipsam crocodissantem inuenerũt, quod est aspera eligentem: Sed Lanas diuisit, inquit Aristophanes· Et Detrahere, Platon Comicus: Philosophus porro Plato, Artem deductricem· Sophocles uero, Eductionem: Cæterũ lanificio manus defatigare, ✱illi ξαν͂αρ, & ξάνησιρ uocauerũt. Nere, uoluere, uertere· stamẽ, trama stamineum, & netritorium. Sed Plato, Trama quoque pubescens appellat· stamenq; ipsum, Filum. & fili opus, Netionem uocauit· ut, Fusi netionem. Porro Plato Comicus inquit, Non circumuersa stamina: Tum & laqueos, Fila uocauit Herodotus: Sed illud Critiæ in Atalanta, Laqueumq;, & telæ solutionem, Tragicum magis est. Fusus, uertebra. Vertibulum· Sic uero & Lini circumactionẽ Euripides nominauit, Lini circumactionem præbendens circumfert: Fusus· Glomus· Vnde & prouerbium, Glomi bonorum, quo plurimũ Comici utuntur. Dices quoq; licium· Et licium deducere, pro filare. Et Varijs filis contextus, ut Cratinus inquit. Et à fuso, Fusum agere, quo Phillylius usus est. Fascias uero Sophocles, Stamine integro constantia lanificia nominauit. Super quo uerò nent, aut νῶσιρ· nam Attici nere, etiam Νεῖρ uocant· epinetrum uocatur, & asellus. Dices porro, fusum uertere, lanam trahere, tendere, filum deducere,

deducere, attenuare. Filum porro, Politum, Tenue, et Planum, Aristophanes appellat. Stamina coniungere & Distendere, sic enim Attici disiungere uocant. Sed & disiungere, eodem sensu intelligendũ est. Hic quidem texebat telas, ille uero disiungebat. Est &
1 alibi apud Nicophontẽ in Pandora: Stamina uero colligare, etiam ἐκαιρῶσαι dices et ἐκαίρωσιν, pro colligatione. Textor, textorius, texere, textoriè, textus, contextus, textrix. Sed & ὑφάνιν eam uocabis, magis torto uocabulo quando Plato dixit, Regia * contextrice: Et χλαμυδουργίαν, atq; χλαμυδοποιΐαν, tanquam idem utrunq; significent, Xenophon in Cõmentarijs dixit. Fortaßis autem uidetur χλαμυδουργία, ad lanificium referri. χλαμυδοποιΐα autem, ad texturam. Similiter & chlenæ opificium, & chlenæ confectio dicetur & exomidis confectio. Variegatoriam uero, Aeschines Timarchum accusans dixit. est uero hæc texturæ species. Et ars quidem, uariegatoria. Vir autẽ, uariegatorius. Atq; res ipsa, uariegatio. Verbum, uariegare. Et aduerbiũ, uariegatorie. quemadmodũ & lanifice, textorie, & lanificatorie. Variegatorius porro, ab Alexide ποικιλεὺς dicitur. Dices præterea, trama perducere, transferre, inijcere, texere, ferire, premere, cõdensare. Tela autẽ est, tenuis, bene texta, exilis, textilis, bene plicata. Textile uero, Aeschylus de retiũ opificijs, & non de uestitu sic dixit. Retis uero textilia: Radius, uiuerra, tela, textura, texere, textorius, textorie. & regula ad hoc parata, quam antium uocant. Cubitus. Pes telæ, ut Eubulus inquit. Sed telæ bases pedes'ue, etiam celontes uocantur. Agnythes porro, & Lææ, lapides sunt, qui secundum Veterum texendi rationem à stamine dependebãt. Spatha, instrumentum, cuius ictibus subtegmen cõdensatur. Vnde σπαθᾶν, * pro texere. & Tunica texta, apud Sophoclem, Et textis spatha telis: Tum & spathida, uocarunt spatha contextam uestem.

contextura

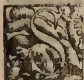
CAPVT

CAPVT VNDECIMVM, DE EO QVOD EST VESTES lauare.



Otores, lotorij, lauandi uasa, lotrices, mundatores, mundatorij, mundare Fullonarium uas, fullonarij, tingere, fullo, fullones, nondum à fullone mundata. Tum & Fullonariam exercere, inquit Aristophanes. Et Emundare, Lysippus Comicus: Cardo autem, dicitur herba carduos illis proferens. Κνάπτειν porro, etiam cōculcare significauerit, ut Cratinus indicat iocans, Flagello demulcere quam sedulò, aut conculcare: Siq; hos lotores appellare oportet, à quibus lotrices dicuntur eosdem, et elutores nominabis. & locum ipsum, labra. Vnde et conuiciari, lauare. Et Lotum me reddis, Comici dicunt, pro calumniaris, aut dehonestas. Et nihili precij rem eijcere, Eluere dixit Rhetor Aeschines. Preciū autem illis datum, lotorium uocatur. Sed lauare, etiam perluere, eluere, emundare, tergere, tingere, extergereq; uocabis. Et aqua à labro fluens, πλῦμα. Tum & tritum & exhaustum scortum, scraptia, et lotium uocatur. Quo autem eluebant, non nitrum modò, et nitrum chalastræum. sed & Rypus, iuxta Cratinum nominatur. Aristophanes uero, Ad lotionem quoq;, lixiuium, & albam cretam pertinere, *dicit in Lysistrate, dicens Falsi nitri, et lixiuij: Et alba creta utens. Sed & Plato Philosophus, Lixiuium inter lotoria recenset. est autē cinere confecta aqua. Smicrida autem, *pro cimolia Cephisodorus dixit in Trophonio: Et Piscium lotionem, in Victorijs dixit Plato Comicus: Lotio uero, apud Nicocharem dicitur in Hercule nupto: Pedum autem lotionem, Νίπτρα quidem Aeschylus. Aristophanes uero, Ἀπονιπτῆρα uocat. Sed & emundare, eluere, & perluere, ad lauandum pertinent. Et apud Aeschylum, Infantis linteaminorum lotrix: Videtur porro & premere, premi, abstergere, torquere, & tingere, ad fullones referendum esse non proprie quidem de illis dictum, eiusdem tamen cum illis significationis. Dabis mihi pulchrum iudicium pressus calamitati-

CAPVT XIII, VESTIVM SPECIES.



Pecies autem uestium. uirilium quidem, chlamys: & hæc quidem tota alba, ut Philetærus *Comicus nominat. illa uero intertexta, & purpura insignis: aut ut noua* Comœdia *inquit, Bene intertexta: Chlamydes uero* Thessalicas, *Alas* Thessalicas *nuncupauerunt. Et* Thessalicamus, *dixerunt, pro chlamydibus uestimur.* Penula, *indumentũ tunicam tegens: Induebam tunicam, penulamq́; uestes pulchras: estq́; nonnunquam stragula lecti. Sunt autẽ penulæ. hæ quidem simplices, ut* Homerus *ait,* Penulasq́; *imponere uillosas superne ad induendum: illæ uero duplices, ut* Duplicem *extensam: Has autem* Attici, Aplegides, Duplicatas, & Dibolas *nominauerunt.* Cæterum *tunica. hæc quidem utrinq; manicata, & liberorum habitus: illa uero unicam manicam habens, seruorum. Sed* Variegata, *Bacchi tunica erat Bacchica : Sed exomis, amiculum erat, & tunica quoq; unicam manicam habens.* Purpuromixta *autem, uestis aut chlamys, non purpuræ contexta simul fuit: sed hac è fusca lana composita, ipsis fimbrijs purpura admiscebatur. Sed agnaptum, crassum est, et rusticum indumentum.* Chlanis *uero, uestis tenuis: quàm et chlanidia, et chlaniscia nominauerunt. Tum et glaunus, tunicæ species est. Et* Theræum *indumentum, aut ab insula: aut quod feram intextam habet, dicitur.* Porro Viris & Mulieribus, *communia sunt: ledus, ledium, ledarium, pallium: tunica consistens, quæ nõ accingitur. huiusmodi uero tunicas,* Aristophanes *ὀρθοστάδας uocat.* Messoria *uestis, theristrium, xystum: xystis, quæ & indumentum est, & amiculum, & tunica.* Toga, *ut* Sappho, Cimbaricum. *Est autem cimbaricum, tunica perspicua.* Palliolum, *paruum amiculum. Et* Mulieribus *propria sunt, humeralis, diploidium, semidiploidium, tunica belluata, fimbria, paludamentum, tunica, peplus, et his similia.* Pepli *autem usus duplex est, ad induendum scilicet, & insternendum. et quod instratum sit, ex* Mineruæ *peplis conijci potest: quod autem tunica, ex illo* Xenophontis *probatur:* Circumrupit *superius peplum, detexit enim tunc et pectus:*

Dionysi

Idem uero Xenophon, Peplum, uestem uirilem esse arbitratur· Armenium enim, Peplos discindere dicit· nisi forte dicat eo, quod Barbari fuerant, et muliebri uestitu delectabantur. Eanus autē, contra amiculum est· uidetur autem cum peplo idem esse· Peplum quidem eanum super Patris solum strauit: Nonnulli tamen tradunt uariegationibus carentes uestes, eanos· uariegatas autem, peplos uocari. Zoma porro, indumentum commodum est, & limbos habet· ut Aeschylus testatur, Limbifera zomata uocans· Quod uero ad induendum idonea sint, ex Menandri *Rapizomene quispiam probauerit, Nonne Nutricem zomate indutam uidetis? plerunque enim uetularum erat habitus. Alicubi autem Antiphanes, Perinessorum, Perileucorū, et Pentectenum meminit. Pentectenes autē, tunicellae sunt, iuxta oram purpura ornatae, quinq; intextae radijs· Perileuca autem, contrarium hisce erit· tela è purpura texta, aut colore alio in fimbria album colorem intextum habens. Perinessa uero, fimbriatus est habitus, fila dependentia habens· aut purpura circumquaq; oris contexta est, coloris huius circuitione insulae speciem* exhibet· Et hunc nimirū habitum, Anaxilas Insulam uocat· nisi forte aliam quandam uestem intelligat, cum inquit· Et forte Mulier, ceu mare insulam, uestem induit: atque talis nimirum, & circularis uestis fuerit. Cubitale autem, uestis alba erat, cubitū purpureum contextum habens. Intertexta uero, & paralurges, quae utrinq; intertextam habet purpuram· quam Iones, Pechyales uocitant. Limbi autem uestiū purpurei, παρυφαί uocantur. Symmetria uero, uestis talaris est, ad talos usq; demissa. Sic & quaedam plicata tunica· Plicae autem, sunt tunicarum complicationes, quae in harum fimbrijs de industria colligando formantur, maxime in tunicis lineis. Cum autem Homerus dicat, Statim uero albis uelata amiculis· album uestitum, tenuemq; è lana, non lino confectum intelligit. Sed tunica dissoluta, fibulis circa humeros connectebatur, quàm fibula circa pectora claudebat· Sic autem Virginum tunica uocabatur, quàm dissoluentes usque ad alas quasdam, iuxta inferiorem fimbriam crura exerebant· maximè Spartanae, quas ob hoc φαινομηρίδας

Verberata

exhibens

ειδας nominauerunt. Sed *belluata tunica, est animalia, aut flores intertextos habens · & belluata tunica dicitur, aut animalibus interstincta. Vestes autem à coloribus denominatæ sunt, uiolacea, purpurea, Phœnicea, et Tunica Phœnicea, florida, & hæ quidem Virorum sunt · Mulierũ uero, crocea, crocotiũ, paralurgis · omphacia, quo colore & Alexandrum delectatum fuisse aiunt. Aquatilis uero, uestis nimirum fuerit, quam nunc psychrobaphem uocant. Est cilium uestitus color, quem nunc asininum uocitant · Asinum enim, Dores κίλλον et pagasonem, Κιλλακτῆρα appellant. Fuscus uero, & niger, sibi mutuò affines sunt. Sed & coccinea, à colore denominabitur. Vestimentum uero ὕφανδρον, penulam densam, uel sisam appellare conuenit · Quemadmodum et uillutam tunicam, uillosam, & tunicam uillis hispidam, aut undiq; filis refertam, nominamus. Plato autem in Sacris, etiam Villosas chlamydes dixit adeò ut nihil referat, uillosam quoq;, tunicam appellare. Est et tunica Amorginos, *ex tenuissimo lini flore et lanugine cõtexta. Antiphanes uero in Medea inquit, Erat autẽ tunica Amorgina: Alia autem, prætexta est · Et sic prætexta, tunicæ est species. Sed in Secũdi Cratini Omphala dictum est, Vos uero si hipiscum habetis, & trimitum · ut & hæc quoq; tunicarum species uideantur. Persarum autem propria sunt, Candys · Subligaculum · quam et cyrbasiam, cidarim, & pileum uocant. Candys uero, Regis, totus purpureus · aliorum autem, purpura, ornatus erat. nonnunquam etiam ex pellibus constat. Fuit etiam tunica manicata, secundum humeros appensa. Sed Capyris, Persica tunica, manicata fuit. Imo & Candyces, Persarum est · Aristophanes enim in Sphingibus inquit, Hi quidem Persidem uocant · illi uero Candycem: Subligacula autem, & tibialia nominant · hoc autem nomen, apud Critiam in* Politicis extat · Antiphanesq; idem contrà praue interpretatur. His ipsis stolis tragicis, tibialibus, et tiaris: Sed in Scythis Antiphanes inquit, Sarbara, & omnes tunicas induti · Huiusmodi uero nomina me citare, nõ iudicare conuenit. Lydus, tunicæ species. Basara, Bacchica, talaris. Cipasis porro, linea fiebat, tunica parua ad medium cruris demissa ·

distincta

Rebuspublicis

missa ut Ion inquit, Breuis linea cypasis, in medium crus contracta: Armeniorum præterea, Mycitus fuit aut ex muribus ipsorum contextus, aut murium specie uariegatus. * Masaliotorum uero, Chortæus ueluti Riza, Thracum. siue amiculum, siue zona sit. *Chorta uero seruos, ueluti forensi ueste uestiri tradit Aristophanes: Babyloniorum autem, Caunacis est. Sed Mandya, simile quidpiam est huic, quod sagulum uocant. Quædam autem uel apud Persas, aut Cretenses sunt, quibus non uestimur, ut Aeschylus tradit. Liburnicæ Mandyæ æmulatio, est tunica. Sed et Sagulum, in Rhinthonis Iphigenia extat In Taurica nouum habenti sagulum: Cæterum Sarages. Medorum amictus est purpureus, & medio albo colore distincta tunica. Eam uero quam Tibænam uocant, aut Cleobinicum, in Argo usitatã esse tradunt & eandem, Temenidem uocari putant. Sagula autẽ, palliaq;, paludamenta sunt. Vestem autẽ hyemalem, hybernã nominabis et penulam densam, quã Frigus arcere dicit Aeschylus & Homerus, Propulsantẽ uocauit. Quam autem pleriq; * Surlam hanc Comici uestem* Ἀυτόκρτορ nuncupant.

Masaliotarum

Syriam à se laboratam

* CAPVT XIIII, VESTIVM PARTES.



Partes uero uestium, alæ, & ala, medium tunicæ. Manicæ autem, quæ circa manus sunt. Ora, extrema utrinq; tunicæ pars. Ligna *, utrinq; existentes uestis partes, non tamen eo in loco, ubi ora est. Oram uero, & ὄαρ uocarunt quod et ouinam pellem, lanigerã adhuc significat. Sed quæ circa oras sunt contexturæ, fimbriæ uocantur, et limbi Et fimbriata dicuntur, quæ ita cõtexta sunt. Atq; fimbriatæ tunicæ dicuntur, quæ fimbrias habent, aut limbos. Xenophon, Candym totam purpuream nominat. Crates uero in Samijs, de uestibus purpureis, purpura tinctas uestes, etiam καλλίζωλον nominare uidetur ut et Eupolis alicubi inquit, Purpureæ uestes *splendidæ Dei: Cæterum Archippus in Pluto, Vestimenta latam purpuram habentia uocauit. Sed & crocys, uestis pars Herodotus enim ait, Crocym uestis arripiens Aristophanes uero, Si crocym excussam induero: Fibulas autem nouas,

uero

consecratæ Deæ

ueterum uestibus oris ablatis apponere tradunt. Thucydides *præterea, Vestium laqueos uocat, qui circa oras sunt · & contrahuntur, ut ipse inquit, ueluti ualidi ad strangulationem existentes.* Fim*briæ autem, et limbi dicuntur·* Vnde Fimbriata, *dicta sunt apud* Xe*nophontem: Fimbrias porro*, Poëtæ *&* σύλλιβα *uocant · & hæ ipsæ nimirum, &* Limbi *dici uidentur*, * Arato in Cæneo *dicente*: Cæterum Virgo *uidetur, limbifera gestans, & muliebrem stolam: sic enim nonnulli, pro* λεροκωτὸς *scribunt*. *Sed margines, sunt oræ extremæ*. Bous *autem appellari tradunt, sutelarum in uestibus commissuras*. Porro *mammillarum muliebrium cingulum, fasciam, uel fasciolam uocarunt · sed cincturam uentris, cingulum, aut zonam*. *Id uero quod circa pudenda est, non* Mulierum *modò, sed &* Virorum *·cum* Mulieribus *dissoluuntur*, Theopompus Comicus *ubiq;* * ὤαρ λωτρίδα *nominare uidetur, dicens·* Hanc cingens ὤα λωτρίδι *uinculo pubis latissimo·* Contrariam *autem, quod nunc à* Mu*lieribus fascia pectoralis dicitur*. Nomen *porro hoc, in* Thesmo*phoriazusis* Aristophanis *reperies·* Alam *tunicæ soluentē, & fasciam, cui mammillæ insunt*: Pharium *uero, uittam laneam uocauerunt*. Sed Syrma, *uestis* Tragica, *contracta est*. Et *aduerbium* Co*micum est*, Redimite: *latitudo quidem, ueluti spithamæ · longitudo uero, ceu orgyæ*. Penulæ *uero* Pellenicæ, *celebres erāt adeo, ut et* Victoribus *athletis darentur*. Zonam *porro muliebrem dictam, & strophium uocauerunt, uel cingulum ut* Aristophanes, *Sed cingulo soluto, nuces mihi exciderunt·* Huiusmodi *cingula uero, et* σπογγύλας *appellauerunt, quod & his zonis conueniat·* Sic *enim* Ho*merus nominauit, Soluit uero zonam uirgineam ·* Vnde *& zonæ solutores dixerūt ·* Sed Amazonæ *baltheus, in* Sophoclis Baltheis, Cingulum *quoq; dicitur · dicit enim*, Bene *cinctæ stabant habentes uestium cingula·* Pellis *autem inferior, ex lana uestis erat densa, ipsamq; pellem iuxta fimbriam assuebant. in Sicyonijs quidem*, Ty*rannis ·* Athenis *uero*, Pisistratidibus, *ut per urbem ire ipsos puderet*. Cassas *porro equestres, dixit* Xenophon *in Institutione, quæ uestes erant conuolutæ*. Syri *autem uestimenti*, Cratinus *in* Hœdis *meminit·*

oram lotoriam

meminit. In Syriam autem sub aura uenit sublimis, uestem odiosam cum spirat Boreas: Sed Orthapi mentionē facit Dinarchus in Sacrorum censura: Est autem è lanis cōtextus pileus Phœniceus, quo Deorum statuas exornant. Vestes uero nigras, orphinas nominauerunt. Vestem autem rudem, Vestimentum montanum uocarunt Medij Comici, ueluti in monte confectum, aut expolitum.

I CAPVT XV, DE CORIACEIS VESTIBVS.



Rant & uestes coriaceæ, & tunica ex pelle. Et diphthera, tunica stricta, habens ceruical. Bæta, tunica prælonga est. sic uero Sophocles, scenas Barbarorum uocat. Sysira autem, tunica coriacea, pilosa, manicata, & habitus Scythicus: Sed sisyra, amiculum diphtheræ forsitan fuerit. Quinq; inuolutus sisyris, dicit Aristophanes: Spolas uero, thorax è pelle confecta, circa humeros constricta. ut dicit Xenophon, Et Spolas loco thoracis: hanc autem, Sophocles Libyssam esse putat. Spolas Libyssas, pardaleam pellem:

I CAPVT XVI, DE LINEIS VESTIBVS, ET AMORGINIS.



X lino, linea tunica est. qua Talari utebantur Athenienses, * & Iones: Calassaris, tunica fimbriata, Aegyptiaca. Est & Phoson, Aegyptiaca, è lino denso. & fortaßis Semiphasonium quoque. Sed & Semitymbium, Aegyptiacum. fueritq; nimirum, quod in Media Comœdia Capsidrotium uocatum, nunc sudarium dicitur. Talis enim sententia Aristophani in Pluto esse uidetur, Deinde mundum præhendens semitymbium, palpebras detersit: Sindon quidem, est Aegyptiaca. Amiculum uero est, quod nunc utrinq; fimbriatum uocant. Nonnunquam & Sindonites, baltheus dicitur. Porro linum operantem, Linariam uocabis, iuxta Alexidem dicentem in Ara. Mulier linaria circa muros abstulit: Et lini opificium. Tum & canabus, lino similis est. huius autem Herodotus

*atq; etiam

dotus meminit dicens, Lini canabei: Hinc uero & stuppæ sunt. Et ipse Artifex, stupparum uenditor, & stupparius. Cæterum instrumentum, cui stuppas circumuoluunt suspendentes, uocatur seniculus. Eratq; lignea columella, manus Mercurij Tetragoni habens, cui Senis facies inerat, unde & nomen sumpsit. Sed Pherecrates in Myrmicanthropis inquit, Sed quàm primum seniculum malum facit, à quo linum suspendebat. In quinto autem Sapphonis Carmine inuenire licet, Labris uillosis bene condensauit: & hæc quidem, cõtorta Sindonia esse aiunt. Sed in Vlyßibus Theopompus dicit, Ministro laßium inijciens. Laßia porro, uocarunt uillos habentes mappulas, ueluti à pilositate dicta adeo ut nihil referat ea, quæ nunc mantilia dicuntur, sic nominare. Præterea Amorgina, optima quidem in Amorgo fiunt, sed & hæc è lino esse asserunt. Tunica autem Amorgina, etiam Amorgis nuncupatur.

CAPVT XVII, DE BYSSINIS.



*Orro byßina quoq;. Et byssus, lini quædam species, apud Indos. Nunc uero apud Aegyptios, Ex arbore lana quædam fit, ex qua uestem confectã, lino maximè similem esse quispiam dixerit; sola densitate excepta. Densior enim arbori fructus enascitur, nuci similis, triplici munitus cortice qua dirempta, postquam instar nucis floruerit, interius hoc quod lanam refert eximitur, unde subtegmen cõficitur. stamen autem illi subtendunt lineũ. * Quæ autem ex bombycibus colliguntur. Bombyces, uermiculi sunt, à quibus fila ducuntur quemadmodum & * araneæ. Sunt etiam nonnulli, qui Seres, ab alijs quibusdam animalibus telas suas colligere tradant. Et uestem, Philinen dixit Herodotus: Præterea Tarentinidium, perspicua uestis est à Tarentinorum usu, & luxuria denominata. Clauata quoque dicebatur Athenis, qua Rex utebatur. Tunica porro quædam, Sardonica uocabatur, & Sicula, & * Theræa uariegata, atq; Phrygia muliebris. * ab illis quorum frequentißimus usus est, * denominatæ. Bis operatã autem tunicã appellauerunt, quã nunc interstinctam uocitãt & deuterurgos eos,*

Quædam araneus belluata quædam à quorundã frequentiore usu istarum singulæ

qui huiusmodi conficiũt. quod et Lysippus in Bacchidibus ostẽdit.

I CAPVT XVIII, DE VESTIVM VENDITORIBVS.



Vestes autem uendentes, Vestiarij dicuntur Critia hoc nomine utente. Vocabatur etiam Athenis quoddam Vestiarium forum, quod etiam Spiropolis dicebatur: Σπεῖρα enim, non uiles modò, lacerasq; uestes, sed et praestantiores significare nonnulli aestimant. Eos uero qui uestes Choragis elocant, Neoterici ἱματιομίσθας. Veteres autem, ἱματιομισθώτας appellauerunt. Quod autem & Trimita conficiebant, Aeschylus docet. Tu uero textilibus trimitinis telis:

I. CAPVT XIX, VESTIVM VASORVM NOMINA.



In quae uero huiusmodi uestes reponebant, Repositoria quidem, secundum Homerum dicuntur Lustra, & Arcae, Cistae, Zygastria: apud Recentiores uero, & Rhisce, & Candytanes: Fortassis & Aortae, secundum Menandrum in Misogyne dicente. Chlamydem, hastamq; Mysiam, aortam: Quae autem Veteres, Vestimenta stratilia: Recentiores, Culcitras uocauerunt. & in quibus, ut nomen indicat, strata illa deponebantur: certum tamen, quod & uestes aliae. Tum & Vascula Veteres uocarunt, uestimentorum uasa: et, Thylacos: Xenophon uero, Vestiũ marsupia dixit.

I CAPVT XX, DE CORIVM OPERANTIBVS.

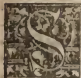


Vestium porro artes sequetur nimirum, & calceorum ars, propter corporis usum: et ab his quidem, calceamenta dicuntur, calceari, calceatus, discalceatus: Artes uero circa haec uersantes, coriũ tingere, pelles macerare: corij uenditores, pellium negociatores, corij sectores, sutores, sutrina, assuentes, assuti. Calceamentorum uero partes, linguae, scorta, soleae: Et iuga quidem,

pars

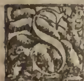
pars concaui calcei, aut sandalij, digitos ambiens. Dices autem, sue re calceos & Sutela, secundum Herodotum: Et suere, consuere, corium secare, corium tingere, pelles diuidere, pelles macerare, lora secare. Sed Xenophon dicit, Est uero hic calceus. hic quidem consuens modò *, ille uero dissecans nutritur: nutritur

CAPVT XXI, OPERA, ET INSTRVMENTA SVTORVM. I



Ed calceorum sutores, nonnulli Comicorum, Calceatores & illorum opera, Calceamenta uocant. Vetera autem scorta, παλίμπηγα appellant. Et qui uetera consuunt, ueterum resartores. Quæ uero resuuntur, resarcita dicuntur de quibus resuere, aut assuere dicitur. Instrumenta autem ipsorum, scalpellum unde Ramenta dicuntur, in Ranis Aristophanis: Et circumsector unde circumsecare, & lora secare. Subulæ, & aciculæ quæ Poëtæ, et Χηλεύματα uocauerunt. maxime autem sic appellauerunt restiariorum subulas. Vt etiam Galeas Χηλευτὰς, pro plicatis dicit Herodotus: Et Eupolis, Coriacea complicant: Subulas autem, in* Cretensibus
Cressis uocat Nicocharis: Coriarijs uero, et corij sectoribus, Κατ τιεύεσθαι, quo Thucydides utitur, cõuenit. Nominabis autem calceos, cauos, profundos ad mediam tibiam ascendentes, hæc autem non satis noui, num per abusionem modò calcei uocandi sint. Circum quæ uero consuuntur, & fiunt calcei caui, Calopodes nõ modo hodie, sed & iuxta Veterum sermonem dicuntur. * Pedibus Circumpeda
autem respondentia, calceamenta quadrantia sunt.

CAPVT XXII, CALCEORVM SPECIES. I



Ed calceorum species sunt Regij, quos Rex Athenis gestabat. Crepidæ, habitus militaris quas nõ nulli Poëtarum, Harpides uocarunt. Embades, calcei uulgares, à Thracibus inuenti, & forma cothurnos humiliores referentes. Fenestrati, preciosi calcei, & perforati quos etiam λεπτοσχιδὰς nominauerunt.

Ascera, calcei uillosi, hyemi conuenientes. Erat et calceamentum quoddam, arbylæ, non operosum admodum. Sed sicchas, crepidæ persimile est, & à pedem continendo dicitur. Conipedes autem, calcei sunt tenues, seniles. Solea autem, leuis, ut pes puluerem tantumnon contingat. Sandalium uero, nō Menander modò dixit, et Herodotus quemadmodū Sandalum, Eupolis in Aurea ætate, & omnes ferè Comici: sed & Cratinus in Legibus, Sandalia Tyrrhenica: *Et Cephisodorus in Trophonio, Sandalia uero tenuiter diuisorum, quibus aurei flores insunt: nunc uero instar Famulæ, peribarides habeo. Menander in Misogyne, Inauratas sandalothecas dicit. Blausta, sandalij quædam species. Et* * *templum Athenis,* * *quod ad blaustam erat: quidē enim sutor, blaustæ lapideā formam dedicarat. Crupezia autem, calceamentum est ligneum, ad chori auspicationem factum. Crupeziphori autem, Bœotes existunt. Sed Cratinus, Tibicinalia Crepitacula dicit. Cæterum à Gentibus, urbibusq; alia dicuntur: Carbatina, calceamentū rusticum, à Caribus dictum. Amyclaides, calcei liberaliores: ipso uero nomine, locum significāt. Argiæ autem omnino, ut patet, Arginorum inuentum sunt: ut & Scythicæ, Scytharum: & Rhodiorum, Rhodiacæ: Laconici porro, colore rubri: nomen uero ipsum, inuentionis locum notat. Et Thessalis, calceamentum Inuentores suos repræsentās: Eius uero Lysippus in Bacchadibus meminit, Blauta, et Thessalico cothurno: Calceū autē rudē, Sine artificio confectū, uocauit Hermippus in Popularibus: Ab utentibus autē dicūtur, Iphicratides, Deniades, Alcibiadij, Smindyridij: Menacij, à Menaco: Erant & calcei quidā, Populares: Sed Hypichii, preciosi, & uiriles, quorū Hermippus in Morphophoris meminit: sicut et Carcinorū, Pherecrates, Cōsuo carcinos: Meminit & Phæcasij, in Mercurio Eratosthenes, Soleā olim suebat tenuis phæcasij: sed Orinthorū, Colophonij, Onciq; mentionē facit in Iphigenia in Aulide: Cæterū Eumaris, Viris cū Mulieribus cōmunis est, inuentū Barbaricū, è ceruis confectū. Tum et diabathra, Viris, Mulieribusq; communia sunt. Cothurnus autē, utriq; pedi cōuenit: Vnde & therame*

Heros in blausta

nem co-

nẽ, cothurnũ uocarũt· propter eam, qua in republica utebatur, alte rationẽ· Embatæ uero, similes sunt Comicis calceis: Hyposchismа, calcei uiriles, ualde uulgares· proschema autem, seniles. Erat & calceamentum, opisthocrepis· * quas Critias, Dipodia uocat. siue pi- quæ los æstimare uelimus, aut pedum fascias· quæ Pelyntra, in Phœnissis uocat Aeschylus, Pelyntra habent in arbylis: Pelyntra autem, calceorum species sunt· sicuti & autapodia, idem existentes, quod anaxyres· quas nõnulli, ocreas uocant. Sed Crates in Ferijs, Dipodia trimitina dicit. Proprij autẽ Mulieribus calcei, erãt Persici: Albi calcei, maxime meretricij. Peribaris, imprimis Famulabus proprium calceamentum. Tyrrhenici, quorum solea lignea, quatuor digitorum latitudinis· lora autem, inaurata. erat enim sandalium· hoc Mineruam induit Phidias. & hos quidem, Tyrrhenicos uocabant· sicuti et embathros, * rhicnoergos dixerũt. Tyrrhenicorũ autem altè factos lorum, Sappho Lorum uarium dixit, Lydium malum opus: Endromides, Dianæ proprij calcei: Sicyonij autem, nomine, quorum inuentũ sint, indicant. * Plœaria uero, etiam * Acontia uocat Ari- Nauiculas stophanes· quæ calceorum muliebrium species fuerunt. * Rhadij, Iacula uarij erant, et conuolubiles calcei. Baucides, preciosi erant calcei, Rhadia, ua crocei, & muliebres. Mulierum etiam erant, aphracta, opisthocre rium pidæ, canabia, nudipedia, peribara, nyctipedes, mesopersicæ, phittacides, Seleucides, nosides, Ambracides, amphisphyra, acrosphyria· Nec forsitan absurdum fuerit, hisce Aristophanis locum ex Thesmophoriazusis subiungere· quoniã multæ in eo muliebris uestitus species continentur, quæ & ornamentis * adnumerari pos- adnumerasunt· ut nouaculam, speculum, forfices, cerotam, nitrum, antias, re aliquis limbos, connexus, mitras, redimicula, anchusas, mundumq; infini- posſit talia tum, cerusam, unguentũ, pumicem, strophium, fundam, tegmentum, fucum, monilia, picturationes, uestem luxuriosam, gryphoma, lasirim, helleborum, uittam, zonam, mitram, fimbriam, xystidem, tunicam, barathrum, circularem uestem, pectinem. * et alia, quorum nullus recensens meminerit· inaures, gemmatum, trigastrem, plastra, mundum, botryculum, chlidona, fibulas, redimicu-

la, torques, fascias, sigilla, catenas, anulos, uela, ampullas, mitras, mortariola, sardia, monilia, inaures. & alia, quæ enumerari non possunt.

CAPVT XXIII, DE METALLIS, ET HORVM FOSSORIBVS.



Ecenseamus nunc artes, quæ reliquis materiam subministrant· metalli scrutatio, metalla, metalli fossor· Metalla fodere, metalla scrutari, fodere· effodere terrã, suffodere, perfodere. Sed auri fossores, Auri fabri, aurũ operantes, aurũ effodientes· terram auratam, deauratam, aurifodinas, auream arenã, puluerem auratũ, terram auratã fodientes, abstergentes, transcolantes, discernentes, coquentes, mundantes, igne examinantes. Aurum excoctum, purum, purum, sincerum, integrum, mundum· Daricus, Gygades, & his similia. Argenta, argentea tellus, subargentea, argentum proferens, argenti metalla, metallorum effoßiones· Intermediæ columnæ, quæ in metallifodinis erectæ cauernas sustinẽt. Argentum purum, perspicuum, Aryandicum, nõ subæratum· Non enim æneum, nec ænea metalla· quemadmodum ferri metalla di-
Et citur, *& terra subferrea· Huius uero excremẽtũ, scoriam nominauerunt· sicuti auri, florem, adamantem· & argenti, puluerem, ramentum. Scoriam autem, & adulterinum appellarunt· Vnde & metalli fossores, adulterini dicuntur. Cæterũ uas in quo ferrum temperarunt, Periodus uocatur in Libro De Metallis· siue is Aristotelis, seu Theophrasti fuerit. Præterea & multa metalla sunt, utpote ea quæ in Samo * et Terrena nominãtur, de quibus Dinarchus dis-
sulphuris serit· & ea quæ in Isyro, * Deo sacra sunt. Tum & Terrã argillosam, dixit Aristophanes: Sed Terra cumulata apud Xenophontẽ, ad ipsas fodinas, non metalla referenda est. Metalli uero fossores, Aristophanes Culeis amiciri dixit. Et lapidum effoßiones, lapidum operationes, & lapicidia dicuntur. Multæ autem lapidum sunt spe-
Lacon cies Phrygius, * Lacænus, Libyssus, Euboicus, Thessalus, Aegyptius· atq; horum, species quàm plures, Et gemma Conchylias, in

Dædalo Aristophanis· Et Conchyliates, apud Xenophontem: Lychnites uero, apud Platonem in Sophistis: Sed aurichalci metallum, ne nunc quidem admodum receptum est. Cæterum Amepsio in*Mychis, Minij effoßionem dicente, poterit inter metalli inquisitores, & minij effossor numerari. Tum & mecon, arenæ quædā species est. Receßibus

CAPVT XXIIII, DE NOMINIBVS MATERIAS APPARANTIVM. I



Vi autem in metallis, ligna, materiamq; parant, hi sunt, Lignarij, Plantatores, Agricolæ, lignisecæ, ligni uectores, ligni operatores, picatores, ceræ operarij. Et ipsum opus, ligni operatio, ligni succisio, ligni uectura, picatio, ceræ illinitio, hortulana administratio.

*NOMINA AB AVRO, ARGENTO, ære, & ferro deducta. II

ET ab auro quidem, Aurifabri, aurifabrica· Aurare, deaurare, inaurare, aurum fundere. Et ars ipsa, aurifusoria. Aureæq; phialæ, & aureum numisma · adnumeretur & stater. Siq; quispiam Daricum dixerit, aureum subintelligetur. Domus, auratum culmen habens· et aurea, Venus. Et aurum examinans lapis, index, aut Lydius. Aurea quoq; alicubi á Comicis dicta sunt, de muliebri mundo. Et Res aureæ, apud Lysiā in Tractatu De Tripode aureo: Ab argento uero, argentū fabricare· Argentifaber, ut Phrynichus in Iphialte: Argentifabrica, ut Aeschines in Rhinone: Argentifabros autem orationum, iocando uocat in Trophonio Cratinus: Argentarius, campsor, argentilegus, argentum colligere. Atq; argentum, pro pecunia· Sed & Argenta, in Aristophanis Neßis dictum est. Argentangina, ut Demades Demosthenem scommate elusit, Angina se teneri dicentem. Argentum captare· Argenteæ phialæ, & uas argenteum· Et Res argenteæ similiter, apud Lysiam: Subargenteum uero, aurum adulterinum, Ab ære autem, subæneum numisma. Et æneus, numismatis species. Et galea ænea, fabrilis, ærarius,

rius, æris fabrica · & Faber, & fabricare. Et Chalcea, festum Vulcani, in Attica: Et Aenea sacra, Aristophanes in Pelargis, et Sphin- iam ue- gibus dixit. In Cyclopibus autem Callias, Fabricare * nunc uespe- speri ram: Et æs rotile, * et fusile appellare conuenit · ductile uero, quod nunc minus usitatum habetur. Chalcizare autem, ludi species est, in quo numismata suspendebant. Faber ferrarius, ferrum inducere, ferrum, ferri opus, uerua ferrea. Numus ferreus, Lacedæmoniorum, & Bysantiorum: Fabricare autem, σιδηρεύειν dixerunt · & Fabros eos, qui ferrum operantur. Et ferraria ars · Ferrariam autem artem, Eupolis in Taxiarchis dixit · Xanthi Fabri, in cuius imagine, Ferro genitus, inscriptum est · Cæterum horum, instrumenta sunt · folliculi, folles, fusoriæ formæ, forcipes, incudes, mallei, sphyræ, foculi, cotes, repulsoria. Sphyræ autem, mallei sunt ferrei, ab altera parte acuti. Sed opus ipsum, humectare, soluere, fundere, impellere, ferire, expellere, acuere, exacuere, affigere, transfigere, adaptare. Aciē inducere, clauos facere · acies · Nam Cratinus, Chalybeam aciem dicit. clauos, canthos, modiolos, claues, reseratoria, catenas, obices, pistilla ferrea, uectes, ginglimos, anulos, feras, iuga. Ante camina uero, Fabri solebant ridicula quædam suspendere, aut formare, ad inuidiæ auersionem · quæ Bascania appellabantur, ut et Aristophanes inquit, Præterquam quis emat indigens bascamo Fabri: Plumbum uero operari, plumbū fundere uocatur. His etiam conuenient fortaßis, statuas formare, & & statuaria ars, & imagines effingere, & sculptoria. Aurifabrorum uero, & sculptorum anulorū nomina, apud Critiam extant, & Platonem: Phyllidius uero in Vrbibus, Anularium uocauit.

CAPVT XXV, DE LIGNISECIS, LIGNI VECTORIBVS, ET carbonarijs.



Ignearum autē materiarū operarij sunt, lignisecæ, calones, & ligni uectores · Et instrumenta, securis. Verba autē, ligna secare, ligna uehere, et lignare. Lignorum autem alia, fabrilia uocabis · alia, combustiua. Insu-

ua. Insuper et suber dices, cortex, et fasciculi. Unde et fasciculige-ri, ssini dicuntur & Viri fasciculos gestantes. Combustiuorũ autem sunt, sarmenta, trunci, & titiones. Truncum quidem radicitus excindens, ferro poliui: Et Euripides dicit, Truncis abiegnis. Huiusmodi autem truncos, Poëtæ & Stipites nominant. Sophocles in Hercule Satyrico, Ligna instar stipitũ colligebam: Atq; carbones, & marila. Et Artifices ipsi, carbonarij, & marileutæ. Et uerbum, carbonari. Carbonum uero uas, cophinus, & sporta. Sed carbonum caminus, furnus dicitur. Sed carbones semiusti, prunæ et radij ipsi, scintillæ uocantur. Sed carbones uendens, * carbonipola. carbonum Phillylius autem in Vrbibus, Cribrarij quoque meminit, Hortulani, & Tonsoris: Phodes uero sunt, ex ignis contagio orientes pustulæ, tumores, & maculæ in primis in Fabrorum tibijs. uenditor

CAPVT XXVI, FABRORVM OPERA, ET INSTRVMENTA.



Perariorum porro sunt, nauium Fabri, nauium cõpactio. Fabri, & fabrica, lectifici. Quæ ad nauium compactores attinent, suprà dicta sunt de nauibus. Et * quæ de lectificis, in Conuiuatorijs traduntur. Et quæ ianuarum compactorum sunt, in Tractatu Domuum. Quibus addendum est, quod Homerus anulum ostij, Coronam uocat. quem alij, Coraca dixerunt. et Posidippus in Galata dicens, Coraca clauditur ostium. Non est autẽ probata Neotericis uox, nonnunquam tamen * ijs utendum, quæ tamen ipsis recepta nõ sunt. Sed quæ Fabros spectant, eadem in Cõpotatorijs tractata sunt. ubi & mensa, & tripodes, hæc enim illorum sunt opera. Tum & sellæ, sedilia, & throni, lignariæ fabricæ sunt. Fori, scabella. Pulcherrimæ autem sellæ, sunt Thessalicæ. Quare & Pythia inquit, Thessala uaria sella: Scala, scalæ: Et scalarũ ascensiones, gradus. Fabrile etiam est, Compingere fores, in Aristophanis Lysistrate: Cæterum instrumenta horum sunt, ascia, securis. Bipennis, ut Xenophon inquit. Terebrum, terebra, terebri theca. Aris: Callias enim in * Pedetis dicit, Patriæ aridis: raris Vinctis

Serra Sectrix, quam limam uocant. Et Lima quoq; à Xenophonte dicta est. Inter opera autē ipsa, & ea quæ apud Alexidem sunt, numerabis. Et uerba ipsa, extirpare, secare, securi scindere. Fortasis & polire, aptare, pangere, compingere, callescere. Secare autem, & scindere dicitur. Et Exciderunt, dicit Thucydides: Sectores uero, cæsores dicuntur. Faber porro, & muscipulas cōficiat. quarum pars consistens, & soluta, πατάνιον: sed quod funiculo appensum est, scandalethrū dicitur. Maior autem ille in maioribus muscipulis clauus, malleus, ueluti feram quoque contundens. Sed Curruum compactor, secundum Homerum fabrilibus adnumerabitur. Et plaustri compactor dices, & plaustra compingere, & currus compingere. Et Currus cōficere, uel iuga, ut Aristophanes in Pluto: Alia uero omnia de curribus, plaustrisq; dicta sunt. Radios autem, non sic modò, sed & radiolos nominarunt. Lysias enim dicit, Currus radium arripere: Notandum quoque quod nō in curribus flagella deposuerunt, sed ferè theca quædam appellatur. Sed biga dicitur, quæ duos recipere potest. Rotarum uero uestigia, quæ Homerus Orbitas. Callias in Cyclopibus, ἁμαξοτροχίας uocat. Et quod super currum est circumseptū, quod laqueis continetur, mormū uocatur et μορμογάδην, est onera huic inferre. Præterea Aedificatores, Homerus Fabros appellat. Et Architecton, apud Platonem dictū est. Musa enim Tectonarchus, apud Sophoclē in Dædalo, durum est. Sed Architectum esse, dixit Aristophanes: Dices præterea, ædificatio, ædificatoria. Aedificatio enim, apud Thucydidem est. Aedificium, ædificare, ædificatorie, ædificatorius, ædificator. Aristophanes uero in Gerytade, Aedificatores dixit. & Plato, in Secundo Reipublicæ. Eundem uero, & murum extruere dices, & murum statuere, lapides legere, lapidibus operari. & Murarium esse, & murificum, et uectiarium: nisi forte hoc, fabrilis artis ministerium quoddam esse putes. Lapides gestare, dixit Thucydides: Cæterum Xenophon in Oeconomico, Aedificandi studiosos inquit. Latomos autem, alicubi Sophocles. & Latomorum instrumenta, uocat Limas, & Scalpella: Lapicidā porro, Xenophon

in Tertio Institutionis dixit· quemadmodũ Demosthenes Contra Euergum, & Mnesiodulum, Lapidisecam. cui & lithonius adnumerandum est. Lapicidarum autem malleus, cœlum nominatur.

CAPVT XXVI, AEDIFICATORVM OPERA, ET INSTRVMENTA.



Ed Aedificatorum opus, ædificare, superædificare, ædificia disponere, lapides aptare, coaptare· diligenter, cohærenter. Adæquare, dirigere, extendere, inflectere, circumducere, exaltare. Et Domus ad uiam constituere, Lateres proportionaliter immittere· hæc enim Hyperides ✱ ad Epicleum dixit. Cum in Libro autem Poëtæ dicunt, ἔρ᾽ψομαι πρὸς αὐτὸν στεγάσομαι, *ad pinnaculum exstruere significant. Murum erigere, turrim statuere· Interturria, propugnacula, depulsoria. Proædificare, circumstruere, uertices, ambitus· Et uertices eleuare, uerbum. Fornices, portulas, grundas, imbricamenta, grundarum bases, imbricamentorum fulcra· grundas fulcire, tegere, ✱. Teges, tectum, culmen· Vertex· Vnde & serpens, domesticus dicitur. Tum & Fundamentum, domus pars est, secundum Lysiam dicentem in Typo· Tecto confecto simul, & fundamento: Huius etiam farinæ fuerint, lapideum pauimentum, lapidum strues, & lapidatum. Et* κιόκρανα, *columnarum capita. Et* Στυλοβάτης, *Dorica columnæ basis·* Σπεῖρα *uero, Ionicæ: Aedificiorum autem partes sunt, muri· Sed Hyperides, Muri uiatici dixit. Cubicula, pinnæ, pinnacula. Sed Basim, de domo dixit Plato Comicus in Festis· Culminibus autem, et foribus, Thucydides: Tum & cancelli, ianuarum species sunt. Cæterum ianuæ ligna, nominantur quaterna. Et intra fores fieri, intra quaterna fieri dicitur. Superliminaria autem, supertensa. Sed Cratinus in Dionysalexandro, Pestes, & porticus uult uarios: Porticus uero Xenophon, quos nunc consessus uocant. Tum & Lesbium, Laquearia, & Cynema, partes operum sunt in Aeschyli Thalamo- Thalamopijs· Sed hic quispiam Lesbium, laqueare quoddam, at-* educere poeis

que cynema triplicibus laudet rhythmis: Fortaßis uero & thalamorum factores, artis nomen erit. Et Culminis sustentacula, dicit Herodotus: Lapides autem defoßi, quos Homerus Infernos uocat, qui fundamentis immittuntur · & eosdem, fundamentales lapides nuncupauerunt · Continentur hic, & columna domus media. Fumum uero, & Fumale, Eupolis dixit. hoc quidem, * in Baptis illud uero, in Populis: Dicenda etiam sunt, subterrestria domicilia, & subterrena. Licet etiam lapidem, nominare durum, & asperum. Porro ædificiorum materiæ sunt, lapides, silices, lateres, ligna, gypsus, tegula, fulctrum. Ligna, tectis destinata · quæ Thucydides, Ligna contignationis uocat. Segestra, argilla, calx uiua, calx, bitumen. Et fusilibus quidem ædificia oportet colligare, conglutinare, coniungere, coaptare, compingere, committere · calce uero linire, deinde illinire, delinire, inungere, detergere, purificare, splendefacere, alleuiare, attenuare. Et dealbatoria uocabis, & uerbum dealbare · *hocq; faciens, dealbator. Sed et Amphidis, extat Coniates Fabula: Sed Aedificatoris opus est, Pinnacula erigere, ut Hyperides ait · Ambitũ extruere · Aristophanes enim in Senecta dicit, In domuum ambitu consistens · Eius porro instrumenta cum Lignarijs simul, ferra lapidaria, et ferra lapides operãtia. Cœli · Vnde & cœlo polire dicitur. Hypagogeus, quod poliebant. Securis, amußis, plumbeæ regulæ, canon, circinus. Vectis enim, ferrum est, muros suffodiens. Ἰκεζωποιοὶ uero sunt, qui circa forum furcas extruunt.

Tinctoribus

idq; faciem tem

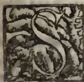
CAPVT XXVIII, PICTORVM OPERA, ET INSTRVMENTA.



INsuper & scribendi ars, una ex mundi artium habetur. Et Artifex quidem, Scriba, Scriptor. Et opus, scribere. Et aduerbiũ, scriptoriè. Tum etiam pictura, Pictor, & pingere, & animalia effingere. Vocabis quoq; artem animalium imitatricem, animalium effictricẽ, simulatricem · & Virum, imitatorem · Simulator

*tor enim, durū est· Ipsum uero opus, imitationem, imitatū, figmentum, simulationē, picturam. Atq; pingere, fingere, æmulari, referre, repræsentare. Ipsum autē opus, imaginem dices, imaginationem, simulachrū· et Virum, imaginatorium. Atq; aduerbium, imaginatorie· Verbumq;, imaginari. Licet etiam adumbrationem nominare, ipsum opus· et Virū, adumbratorem, et adumbratiuū. Aduerbiumq;, adumbratorie· Sed ipsum uerbū, adumbrare. Cæterum artis partes sunt, effictio, depictio, umbra, adumbratio· Sed instrumentū, stylus, et penicillum. Atq; materiæ ipsæ, tabulæ, tabellæ· et secundum Isocratem, Cera, Colores, Pharmaca, Flores: Cerā macerare, miscere, fundere· colores temperare, attemperare, miscere, cōmiscere, admiscere, confundere, confundi. Lineam ducere, umbrā adijcere, umbram inducere, umbram addere, umbram subijcere, umbram inferre, umbram immittere· colorare, appingere, depingere, floribus illuminare, linire, illinire, delinire. Sed id in quo tabulæ cū pinguntur, innituntur, lignum est tripes, et pulpitum uocatur, & * καλύβας. Colores porro, purpurissum, purpureus, uiridis, croceus, cæruleus, cinabari, fuluus, fuscus, subflammeus, subfuscus, albus, niger, denigratum.* tegmentū

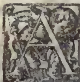
CAPVT XXIX, MERCENARIORVM NOMINA, ET OPERA.



Vnt præterea, qui res è foro, aut portu ferunt· baiuli, amphorarij, amphorægeruli, portatores. Verba autem, baiulare, amphoram ferre, portare, gestare· Aquæ portatores, ligniferi, colones, uasigeruli, lignatores. Ligna portare, laterum portatores· lateres ferre, cementarij, cementum gestare. Ligni uectores· Vnde & Lignum uehens, dixit Demosthenes: Sarmentorum baiuli, quod nomen apud Lysiam in Epistola Ad Meganerem extat. Tum & Lignationem, Lysias dixit. In genere autem dicere licet, mercenarij· & ut Phrynichus, Mercenariæ Mulieres: Hinc etiam uti possumus, onerarij· quoniam quæ ab illis portantur, onera uocabis, gestamina, & sarcinas. Onerarij autem nomine, de

mercatoribus sarcinas uehentibus utitur Aeschylus in Phrygibus, aut Lytris. Sed nautam onerarium, qui sarcinam littore eduxit: Portatores uero, Vetus Comoedia uocauit eos, qui onera ex emporio deferunt. Sed lignum, in quo res suspensas ferebant, Armigerum appellato uocatum est à Platone, in Ioue *. Baiulos autem, Noui Comici Mercenarios appellauerunt. hoc uero nomen Byzantiorum erat, unde & Bysantios nuncupabant: nonnulli autem Colonites, ut Hyperides: Duobus autem locis, Colonis dictis, existentibus. quod Oedi hic quidem Equus dicebatur, cuius meminerunt, * Oedipo illuc pus confugiente: ille uero in foro erat, iuxta Aiacis templum, quò mer- Quia cenarij confluebãt. Vnde et hoc dicitur, * Vnde uenisti, sed in Colonum abijsti: Liuor autem dicebatur, in collis eorum, propter sarcinas contracta macula. Cæterum opus ipsorum, portatio, & merces. Portatorium, quod & latorium, & gestatorium uocare licebit. Sed Aristophanes in Heroibus uidetur, portatoriã mercedem, more præsenti Portationem dixisse, cum inquit: Obolis existentibus quatuor, et portatione: Cui idem uidetur illud Eupolidis in Amicis, Quanti sit precij, dicat quis, portatio: Fortassis uero & fimigeruli, ex horũ numero fuerint: & uectores fimi, qui & fimilegi dicẽtur. Aristophanes enim, Fimi uecturas dixit: et alibi, Cophino arrepto fimũ colligit: Sed Plato Comicus, Fimigerulos uentres dixit: quo uocabulo, & propter hunc utendum erit. Et quæ ab his colliguntur, sunt stercora, & fimus: Quorũ à fimo quidem, latrinæ: à stercore uero, apud quàm plurimos sterquilinia dicuntur. Sed Strates in Philoctete inquit, Neq; sterquilinij thesaurum abiectitium: Ex baiulorũ quoq; ordine fuerint, umbraculigeri et faciferi.

CAPVT XXX, DE AVCVPIBVS.



Operatores quidem Rtes autem operariæ, & practicæ, præter hasce prædictas, et eorũ * Artifices sunt, Venatores, canum ductores. Et uerbum, uenari, uenationem exercere, canes agere: Veluti & aucupes, & auium uenatores: Verbum autem, aucupari. Teleclides uero, in Prytaneis dixit, Agere, uenari, aucupari: His etiam, gallorum por-

rum portatores adnumerabuntur· quorum mentionem in Axiocho Aeschines facit. Nam & Phrynichus in Saturno, Gallorum forum dixit· * quemadmodum & gallorum uenditorem nominabis, fortaßis & cothurnices gerentem·Nam cothurnicum sector, inusitatum est·Et cothurnicum uenditor·*quos et Tymphocos,*Comici uocauerunt·*quod cothurnices excindant, & perforent,& cothurnicum expertem.

Itaq; Et Ipsos ueluti Cothurnices sciderunt, et Perforarunt,& Cothurnicum conditurarũ inexpertum

CAPVT XXXI, DE HIS QVI IN MARI OPERANTVR.



Piscatores, retiarij, rete trahentes. & rete iacientes quoq;, hi uocantur· ueluti ij qui reti utuntur, ἀμφιβολεῖς· Retium textores, uenatores, purpuratores, purpurarum captores, spongiarum uenatores. Et Spongiarum urinatores, Lycurgus Contra Menesemnũ dixit. Vrinatores, aquatici, urinatores demersi· Submersor enim, sordidũ est·hoc autem, de catulo usus est Herodotus: Nunc autẽ Supinè urinatorũ specimen, dixit Aristophanes, et Platon: Dicendũ porro, nare, pernare, tranare, tranantes· Et natare, trãsnatare, pernatare·perurinare, deurinare, fluctibus uehi. Aquæ innatare, supernatare, superferri. Vrinare·Vnde locũ urinandi, uel lauandi, dixit Platon: Mergere, submergere, demergere. Lato utentes tridẽte, pertica, aut igne. Et horũ artes sunt, uenatoria, uenatio, uenatica·aucupiũ, auium captura, auiũ captio·Piscatoria, piscatio, hamatio, hamorum piscatio, retium uenatio, retiorum usus·uenatica ars, urinatoria, submersoria, tridentis usus, tridentaria, plicatoria, purpurarum captura, spongiarum uenatio·Piscatio, quæ igne fit. Gubernatores uero, & Proretæ, Nautæ sunt. quibus & Nauitæ Mulieres, apud Aristophanem adnumerandæ sunt· & omnia, quæ ante de nauiũ necessarijs rebus dicta sunt. Sed Præfectus, nauis inspector est. Aristophanes autem, in Lemnijs, Nauis custodem dixit.

CAPVT

CAPVT XXXII, DE AGRICOLIS.



HVc præterea pertinent, Agricolæ, plantatores, Vinitores, Hortulani, olitores, lignatores, oleatores, ficus curantes, ficuum custodes. Agricultura, agricolatio, plantatio, plantatoria, plantandi opus, plantatiua, uitiũ cura, hortorũ cultus, nemorũ administratio, syluana, nemorũ plantatio, olearũ cõsitio· olearũ cura, uel cultura. Et ipsæ res, terræ cultæ, plantæ, plãtata, uineæ, horti, hortensia, paradisi, nemora. Et Rustici, hortenses, plantatorij, uinitorij, syluani. Atq; aduerbia, rustice, uinitorie, hortulane, syluestre. Et uerba, colere, plantare, uites curare, & uites tractare, uites conserere, Hortulanum esse, nemora curare, oleas nutrire· Et Occare, dixit Aristophanes: Sed horũ partes, antè prædictæ sunt. Tum & messores, uindemiatrices, spicilegæ, runcatrices, & sarmentorum collectrices, ex horum numero fuerint. Tum & herbas legere, sarmenta corradere. Herbam autem Medicam dixerunt, pabuli cuiusdam speciem. Pabulum autem, & fœnum, & olus, & fœnum semiaridum. uel * λεάσις dicitur· Vnde & uas, quod fœni caussa supra præsepe suspensum est, * craterium nominauerunt. Et Arborum ordinem, dicit Xenophon· & de opere, Aream operari: Spicilegam uero, dixit Cratinus: Cæterũ ex ijs quæ Hortulanis conducunt, etiam Ciconia est· cuius non Herodotus modò, sed & Aristophanes meminit· Veluti & emergens, & demergens formæ causa * dicitur. Ficuum uero tutores, ficus custodientes dicuntur. Et ipsum opus, ficus inspicere. Et caprificare, est caprificus demptos in calathos reponere. Caprificus enim, & caprifici fructus dicuntur. Sed συκάζειν, ficus legere significat. Et ἀνθεκάζειν, ficuum folia legere. Animalia uero quæ in ficis nascuntur, culices. Et Muliones, secundum Aristophanem dicentem· Culices, mulionesq; ficus tuos deuorant: Trasia autem, non modo ficuum cumulus, sed & arundinum connexio est, super quam ficus torrentur. Multis autem ad agriculturam pertinentibus prædictis, & hoc

farrago

tenaculum

Ciconiæ uero, Hortulanis

dicendum est quod cedris, cedri et memycela, fragri, aut mori fru-ctus sunt. Et μετόρχιον quidem, dicitur medium inter plantatas arbores spacium quarum ordo, * ὄρχος appellatur. Malleus autem, series media inter euulsa loca eminentia. Vnde & ὑποσφυρίσαι Poëtae dixerunt, pro imperare. Similiter & in uite pars, * à terra usq; quae ad malleolorũ excrescentiam * * ea quae accrescunt, germina nominabis aut Palmites, secundum Platonem qui etiam capreoli dicuntur. Et ablaqueare, est capreolos amputare sicut de stirpibus, extirpare dicitur. In Lege sanè Attica De Cõmunibus scriptũ est, Neq; carbonariam exercere, nec ablaqueare, neq; extirpare: Oliuae autem fructum decerpere, ἐλαιῶν uocauerunt & oleatores, qui hoc faciunt. uirgasq;, quibus fructũ decutiũt, perticas. Plantas autem nutrire, uiuiradices efficere dicitur. Tum & plantas confertas dices, & dispositas. Et terra uitigera, nisi secundum ordinem consita fuerit ordinata autem, quae ordine consita est. Quae uero alio modo, nec arboribus domesticis plena est, orchama. Et si quis syluã combusserit, locũ quidem propter opus hoc, * ῥωχμοὺς nominabis. Sicuti autem uitis ramus, palmus & oleae, germen sic palmae, spadix dicitur. * Rebus uero rusticis, & mellificatoria apponere cõuenit Sciendumq;, quod apum foramina, introitusq;, cittari uocantur, aut faui. qui autẽ in his uermiculi latent, soboles aut nymphae, postquam prouenerint. Sed quos Σκαπτῆρας uocat Xenophon, fossores sunt. Fodientes autẽ, uocat Archippus Fodientibus, Hortulanis, agasonibus, et runcatricibus Mulierculis: Rastrũ porro, Rastrulũ uocat Aristophanes: Sed fossorum instrumentum, ligo est. Sed Frui & Fructum, dicit Xenophon quam nunc fructificationem dicũt. Frui autẽ idem, quod fructũ capere, ut Thucydides dicit. Et uerbũ, fructum possidere. Hyperides autem, Ad Thasios Frui bono, & copioso agro: Sed fructificationes, in Gerytade dixit Aristophanes & fœlici fructuũ prouentu frui, Καρπώσειν uocauit in Tagenistis: Sed radicare frumentũ, radices agere dixerunt Vnde Pherecrates in Transfugis inquit, Vt segetes radices agant: Tum & metere, & messem administrare. Et res ipsa, nõ θέ-

quae arborum Accrescentiae sunt, quas

fissuras

Postquam

γος modo, sed et Messis dicitur, ab Aeschine Socratico: Aristophanes autem, Mulierem metentem, et sarmentatricem dixit. Sed manlenimen suetae uitis palmes, * pramnema uocatur. Et lignū, in quo oleū exprimunt, ὄρ@· funis autem, quo ligna co ligant, laqueus. Crater terio autem, in quem oleum expressum influit, * τριπῆρ. In quod uero uuarum re uindemiatores uuas conijciūt, * Σταφυλοβολεῖον· similiter et ubi ceptaculū calcant, Torcular. haec autem nomina, ex Isaei Contra Dioclem Accusatione sunt. Sed qui stabula purgat, seu Vir, seu Mulier, stabularius dicitur. Caeterum quod ex fracibus uuarum compressis effluit, fex dicitur. Tellus uero semiculta, à Solone dicitur, quae partim culta est. Et μοῤῥὴ, agriculturae pars est. Porro quarta uice depascere, τετραχίζειν uocarunt. Sed quae nunc uitium gemmae, dicuntur scintillae. Et ante tēpus maturus fructus, Praecox, in Aristophanis Lemnijs nominatur, et Fructus praematuros, idem dixit. Sed Ficus bis in anno fructificantiū, dixit in Carpatalis Pherecrates: Atq; ficuū plantas, Ficulos, in Lemnijs uocat Aristophanes:

* CAPVT XXXIII, DE ARTIBVS OPERARIIS.



Rtes uero operariae hae sunt, tibiarū confector, lingularum opifex, tibiarū perforator, tibiae confectio, lingularū opificium. Instar lingularū, instar tibiarū, pforatorie. Et ipsum uas lingulas cōtinēs, lingularū theca dicitur. Sed tibiarū theca, συβίνη. Rursum uero, lyrae opifex, lyrae opus, lyrae confectio, lyrarū confector. Sed Aristophanes in * Daetalis alicubi, & Lyroniā dixit. Plectrorū opifex, plectrorū confectio: plectrorū opificium, plectrorū opifex: instar plectri. Chordarius, chordarū confectio, instar chordae factum, chordarū confector. Et hinc quoq; Chordarum uenditor, ut Critias inquit. Neruis consutus, neruis consuens. Et hinc neruis formatae, circulatorum imagunculae. Armificus, armorum Faber, armorum confectio. & hinc, arma, armatura, armatus, armari, dearmatio, armorum pugna, armiger, & armamentarium. Sed armorum dux, scutificus, scuta complicans, scuti contex-

Conuiuis

contextura. Sed et Lysias, Orationem de Scutifico habuit. Et hinc dicitur, scutum, scutiger, scutatus, conscutatus. Sub scutum constipare, propugnare, protegere protectore, paruo scuto utentem. Galearum opifex, galearum opificium galearum confector, galea rum confectio, galea. Thoracis opus, thoracum Artifex thorax, thorace indutus, thorace armatus, semithoraces. Ensium Faber, gladiorum uenditio gladiorum uenditor, gladius, ensiferi, pugiones. Arcuũ factor, arcuum confectio, arcus iaculator, arcum gestans, iaculatorum princeps. De equo iaculans, iaculari, eiaculari, iaculationes. Telificus, telorum opus, telum, iaculum, iacula. Hastarum politor. Hasta ferrea, quæ Gæsa uocatur, & Lybyca est. Hastiger, hastæ gestatio, hastæ armamentarium, mancipium, hasta captus, hastæ captiuus. Sed Aristophanes in Scenis, Præbendes, inquit, latorum duplicem coniunctionem iaculorũ. et Cristas uendere, dixit idem et Clypei redemptionem, id est scuti. *Σάγη uero, Sagam panopliam totam significat. Galeæ autem crista, conus appellatur sicuti & gladij cuspis, mucro. Arcus porro uinculum, πελάκρη. Quemadmodũ cuspidis circulus, πόρκης dicitur. Arma μίσωρα sunt, quæ pedibus adaptari possunt. Sed Xylomachæra dicitur, gladius magnus, in Theopompi * Capelis. Elephantorum sectores Cauponis xylomachæras, & hastas: nonnulli enim hastilia, sic nominata putant. Sed iaculi acies, hami dicuntur, & barbæ. Corona autem, galeæ & species fuerit, & pars. Multa uero ex his in Militaribus, ubi & horum synonyma, & armorum partes exposuimus, ut iam prædictum est. Nunc autem, ad pacificas magis artes redeamus. Vestiarius, uestiaria ars, exomis uestis, chlamydis confectio chlamydis sartor, penulæ, palliola, penularum cõsutor. Lectulorũ confectio, lectificus, lectulorum compactio, lectus, lectica, lectulus. Aegrotus, lecto decumbens, decumbere. Sed Lectum decusserunt, dicit Cratinus in Dionysalexandro: Et arca. Arcarum Faber, ut Dinarchus: Arcula. Tum & rhiscus, cista, cubile, cubiculum, mucro. Idemq; Dinarchus, Coriarium dixit & Poculorum confectorem, Vrnarium: Vrnarum compactor, urnarum compactio. Vrna,

& hæc eadem & urceus dicatur, * arca, & linter. Restiarius, restio, lorarius, funis, restis, funiculus, funis integer, contextum funibus. Cophinorum complicator, & cophinus. Velificus, uelum, uelum implens. Figulus, fictile. Figulina, ars, & fictilis. Tegula. Et lateres, non de tecto solum dicuntur, * sed & de republica male mereri.

Testam Thucydides uero utrunq;, Κεραμεύειν uocat. * Vas testaceum in

uinariam narium, dixit Herodotus, & Cratinus. Aristophanes uero, & Acetarium: Fictilium uenditores, Figulinum forum, ut Dinarchus: Et uerbum, Fictilia uendere, apud Alexim: Fictilia mixta, urna, & terra figulina. Et lutum, omnis Figulorum materia. Tectum uero, non modo nunc κέραμον nomināt, sed et Aristophanes sic uocare uidetur, in Cocalo dicens. Cophinos uero lapidū, nos iusserūt in κέραμον: Vasa fictilia, & terrena. Et fictiles, imagines. Dolia, doliola, amphoræ, byci, cothones, urnæ, urcei, urceoli. Vnde ēn Media Comœdia, Κασαμνίζειν uinum, pro appetere dixerunt. Et Λεπαστᾶν fictile acetabulum, pro humectare, dixit Aristophanes: Patellæ fictiles, catini, ollæ. Χυτρίδας uero, ollarū fora dixerunt. Quemadmodum & ollaria, pro ollarum locis. Lateres, laterarius, lateres trahens. lateres trahere, lateres formare, lateres ferre. Et laterarij dicebantur, lateres formantes. Ollarū Artifex, pupparum formator. quorum proprium erat, flaua tingere. furnariorū uero, deaurata. In dolio figulinam discere. A dolijs uero, & Cadus dicitur, iuxta Pherecratem in Petale. Et ex cado merum extraxit: Tum & Eupolis in Populis inquit, Hic sane illis cadus erat: Cum autem Igne fissum, Cratinus dicat in Horis. figulinæ arti, hoc nomen adnumerandum est. cum eodem & Aristophanes in Acharnensibus utatur, Stridulum quidpiam, & igne fissum: Sed circa quod cadorum Fabri lutum illinentes, cados formant, canabus appellatur. Lu-

Non senescente tum uero, Ἀναχύρωτον, Aristophanes in * Agero dixit. Formatores, formare, efformare, formatoria. Ceræ formatores, formandi ars cum cera. Ceram macerare, alleuiare, liquefacere, remittere, subigere, mollefacere. Dicitur et lutum subigere. Tonsor, nouacula. tondere, detondere, abradere. Comptor, comptrix, com-

ptoria

ptoria ars comere, & pectere · Vnde & Homerus, Sed hæc capillos pectens, manibus cincinnos complicuit splendidos: Pice ornatus, pice ornans · picare, pice illinire. Euulsoria, uellere, colligere.

DE BALNEATORIBVS. II

BAlneator, balneatrix· balneum, balneatoria, balneari. Sed balnei pars, focus, & unctuarium. Alexis enim in Caunijs dicit, In balneo nec ignis foco aderat, & clausum erat unctuariũ: Et balneorum uasa, Suula, & Vrna · utrunque enim dixit Aristophanes: hic idem uero, & Balnei caminum dixit. Fortaßis & balneo conueniet eiusdem dictum, in Lemnijs · Sed nunc ipsam reliquerunt mundatam in cacabo: Tum & in balneo pectere. Balneo quoque conuenient, lauacrum, lauare · Et Lotores, ut Xenophon: Et lauacri aqua, Lotio, ut Aristophanes in Heroibus · Neque lotoriam pedum aquam, nec lotionem effudit: Noua autem Comœdia, & Ἀὐτας uocat. Tũ et Aeschylus balnea, ferè Lauacra uocauit · * Lauate quidem lauacrũ hoc secundò, sed facile è maximis lauacris · Anaxylas autem sic dixit, quos nunc lotorios lebetes uocant, in Balneorum opifice dicens, * non ponuntur * lebetes: Quidam uero Recentiorũ, magnum in balneo cacabum, Mactram nominauit, ut & hodie · Nam in * Diætonte inquit, In balneum ingressus, non æmuleris eum, qui tecum in mactram, conscendit: Lauandi autem uerbo, & frigida lauare cõueniet · cum Frigida lauimus, in * Dætalis dixerit Aristophanes · & Collotores, dixit idem in Certatoribus · Sed Illuuiem, Eupolis in Taxiarchis · Pro uario sordidum habentem illuuie caput, & pallium: Balneo porrò, & ahenus adnumerabitur. Herodotus enim, Ahenus Græcus dixit · Philistus uero, Lauacra, & fomenta.

Lotum est Balneis lauacra Moderante uitam Conuiuis.

DE TINCTVRA, COLORIBVS NVmularijs, & horum necessarijs. III

DIces præterea, tinctura, coloratio, decoloratio · Tingens, demergens, colorans, decolorans · Miscens, proprium enim hoc, de tinctoribus * uerbum est. Eupolis uero, & Tinctionem · sed nomen

Antiphon, Tincturam æris, & ferri dixit: Dicitur etiam, inficere lanas. Et mergere, atq; demergere, pro pistillo supprimere. Tum colores, tincturæ, flores, pharmaca: & officina ubi hæc fiunt, tinctoria. Qui uero hæc tingit, purpurarius. Dices quoq;, lanas falsificans. Sed Antiphanes in Byzantio, iuxta hodiernum usum dixit, Purpuræ octo circuli: Sed & ante, de irrigatoria tinctura dictum est. Numularius, numulariam quæsturam tracto, mensa, argentarius, argenti permutatio, campsor, Censor. Permutator, ut Lysias De Aureo tripode: Et permutatio, quod nunc cambium dicitur. Et pecuniam permutare, atq; in partes redigere. Aristophanes, Nec argentum est in partes minores redactum: Sed numulis dictis pluraliter de multis, numulum singulariter dixit Amphis in Ampelurgo: Et in Cyclope Antiphanes, Numorum uenditor: Et Numorum uenditio, apud Platonem:

IIII DE PILEIFICO, PLICATORE, ET quæ eorum sunt. & de umbraculo muliebri.

Pileificus, pileorum confector. pileorum confectio, & opificium. Pileatorius, pileatoria. pileus, pileum, galeri. Constrictas esse possessiones, & corpora, dixit Plato in Timæo: Strictores, constrictores. strictor, pileum, constrictio, strictio, pileolum. Non autem capitis solummodo galerus sic uocatur, sed & hic qui pedibus induitur. ut Cratinus in Mollic ulis testatur dicens, Albos sub pedibus pilos habebant: Sed Plato in Symposio, etiã Agninas pelles pileis tribuit. Pedibus inuolutis in pileos, & pelles agninas: Plicator, plicans, complicans. plicatoria, plicatorius, plicatorie. Complicatio, plicatio, circumplicatio. circumplicat, perplicat, plicando dissoluit. Connexura, *plicatum, & his similia. Vas autem ansatum, fundos habens uimineos, cum Anacreon dicit, connexum è funiculis uas intelligit. Et plicare crates, dicere licet. & sportas plicare. crater enim, aliud est. Tum & sportulas, cophinos, cophinulos, corbes, calathos, calathiscos. fiscellas. quod est uas uimineum, in quo humidos exiccant caseos. Sed uas ad ficuum siccationem plicatum, trasia dicitur. Dices porro, cophinos plicare, cor-

re, corbes, sportas, nassas, carbonum uasa, calathos, sportulas, fiscellas, urnas funebres, ficuum uasa. Testudo autem, dicebatur contextura quaedam, instar testudinis plicata quâ ante umbraculum in uentum, Mulieres utebantur. Sed & umbraculum usitatum est, ut umbraegeruli, & umbraculũ gerit. Vmbraq́; sub quo Bacchus residet. Et umbratile festum. Cincinnus, cirrhus, rete. *fiscellas flectere, & calathos. Et

DE CASEI CONFECTIONE, FIScella & quae huc pertinent, & de diuersis plicaminibus. V

Fiscella, caseorum instrumenta. Sic enim appellatur fiscella, in qua caseus recens coagulatur: quemadmodum lignum utrinq; haec sustinens, tela caseigerula dicitur. Sed quod alia uasa sustinet, non uasiferum modo: sed & Portatorium, Aristophanes in Ranis uocauit. & Stoream funiculis contextam, idem uocat. Viminarius autem dicitur, qui salices flectit. Salices autem, uimina sunt. Et uasa uiminea, & uiminea scuta. Viminarium uero, uiminis labo ratorem, uocat Eupolis: Canistri autem cõplicati è canabo, crates quidam sunt, in Aristophanis Sphingibus. Neq; unquam tibi iuxta canistros mingam: Tum & Cophinus, complicatio quaedam est, et corbis. Nam in Gerytade Aristophanes, Complicato corbe inquit. Tum grabbata flectere dixerunt. Grabbatum enim, in Conuiuatoribus Aristophanis dicitur.

DE VNGVENTARIIS, MYROPOLIS, & horum proprijs. VI

Vnguentarius, sic enim Critias nominauit. Vnguenti confector, sic enim Anacreon: Myropola. Sed Vnguentũ uendere, dixit Aristophanes: Myropoliũ, unguentum, alabastrũ, pyxis unguentaria, unguentaria lecythus, * pyxidũ thecae. Et alabastra ferentem, Aeschylus Alabastriferũ appellauit. Vnguento ungere, unguentũ olere, unguenta ungere, inungere, unguẽtaria. Vnguentari, ungẽs, unctio, unguenti illinitio. Costam uero, nominauit in unguentũ demissam lingulam Aristophanes in Conuiuatoribus: alabastri thecae

DE

VII DE LYCHNORVM, STRIGILVM, ANNV-
lorum, & retiorum, uittarum, & mortariorum opificibus.

Candelarum confector, candelarum uenditor, candela, candelabrum, lychnium, ellychnium. Lychnum incendere, & Lychni incensio, apud Herodotum: Atq; lychnũ extinguere, quod nunc sopire, & consopire uocant. Sed Phrynichus in * Monotropo dixit, Postquã lychnũ consopiuerit: Euripides uero in Ino, Canis in antris sine lychno tanquam fera solitaria: Strigilum Faber, strigilum confector strigil, stringere, strigili derasus. Est & strigil, inuncta uitta, quam capiti induunt. Anulorum sculptor, quem Anularium uocauit Pherecrates: Sed Sculpere, Cratinus dixit: & Sculptura, Eupolis: Anulus, anulus minor. Et anuli quidem pars una, circulus. altera uero, cui gemma immittitur, pala aut πιελὶς nominata, ut tradit Lysias: Anulum autem circularem, & gemma carentem, infinitum * & indeterminatum uocitant. Retiorum plicator, retiarius, rete, reticula. Vittarum complicator, ut Critias inquit, Vittá, uittula. Mortariorum sculptor, ut Cratinus in Vicinis dixit. Menander uero mortarium, quoq; Contusoriũ uocauit. Sed Pharmacofrangentem, nominauit Demosthenes:

Solitario (margin note)

VIII DE CHOREAE MAGISTRO, THRO-
norum & lecythorum confectore & quae circa ipsos operarijs, *.

Choreae Praeceptor, saltator, saltatrix saltatio, saltationes, subsaltationes. Molitor, mola, pistrinũ, molaris cantio. Dea molaris, & beneuola. Et intus enutritũ animalculum, mylacris, aut mylagris. Nõnulli et tibia canentẽ Mulierẽ, mylacrida uocauerũt. Molam uertere, circumagere, circumferre, circũpellere, frumenta molere, conterere, terere, cõminuere, scindere, confringere frangens, confringens. Aristophanes enim in Amphiarao inquit, Postquàm confregit, ueluti irrigatura inijciens in Sphingibus autem, Animos confregit: Ex horum ordine fuerit quoq;, tostio, torrere, * codomaeum frigere, frixare, frigatoriũ, torrere. Et Tostorium,

tostiuum (margin note)

uas in

uas in quo torrebāt, secundum Theopompum in Sirenibus: Mortaria, lecythus. Frigator uero, etiam uentilator dicitur. Sed Virum frigentem, etiam frigatorium nominabis. Scirpum plicans, scirpi uenditor, scirpus, iuncus. Et σπαρτίνα, pro laqueo. Thronorum compactor, sella, sedes, sessio, thronus, scamnum, scabellum. Lecythorum compactor, lecythorum uenditor· lecythus, lecythulus, pusilla uoce loqui. Inter alios uero Artifices, Plato in Secundo De Republica, etiam Operarios recenset. Rapsodi, saltatores, histriones, operarij, & his similia. Nunc uero scenarum scurras, * ἐργολάβους uocant. Et omnes quidem, operarum redemptores uocare licet· quorum contrarios, Xenophon Elocatores uocat. Operarios autem, & Operarū captores, Teleclides Comicus nominat. Oratores uero, uerbum * ἐργολαβεῖν, de calumniando, et obtrectando dixerunt.

opus capessentes

opus capessere

DE OPERVM PRAEFECTIS, ET diuersis artibus. IX.

EOs autem qui ad operum curam constituti sunt, Attici quidem, Operarū exactores uocant· Epicharmus uero, & Operum Præfectos dixit. Glutini coctor, glutini uenditor· glutinum, glutinare. Crepidarius, secundum Dinarchum: Et crepidæ. Monticola, montes colere. Dices quoq;, mulos subiugans, mulare iugum. Auriga, aurigatio habenæ, habenas tenere· habenarum directio, habenarum rectores. Pascua, pascere· Pastores, depascere, & compascere. Terra ouipascua, pascens, pascuis plena, & saginata. Et Pabulosi campi, secundum Poëtas: Herbigerū autem dixerunt, quod nunc pratum. Compascua autem, dixit Xenophon cum alijs compascere. Opiliones, ouium Pastores, ouium greges, ouium pastura, oues, ouium uenditor. Et ouium ætates. modò natum quidem, uocabis agnellum· Agnellum autem annuum, agnum dices, aut ἄρνιον. Deinde uocabis ouem, quæ & Ἀρὴν dicitur, apud Poëtas: deinde edentulum. Pastores, capraria, pascua, caprarum greges, & armenta pascere, capras pascere· Canes pastorales, & canes caprarij. Equorum pastorum, equorum pascua. Et secundum Sophoclem,

clem, Equisones, & equorum nutritores: Boum actores, bubulci, boum uenditores, subiugatores. Et Sophocles inquit, Poppyssatores, & subiugatores: Muliones. Et apud Dores, Agasones & Canes agentes: Asinus, mulus, mula· Clitellarij, iugales. Olim uero certamen quoddã mulorũ, in Olympiade celebrabatur. Et clitellariorum mulorũ pugna, calpa· iugaliũ uero, currulis dicebatur. Et Asinũ insternere, dixit Herodotus: Sed Xenophon Insternere, etiã de equo dixit. Mulionis autem uerbũ, Ἀσπαβδεύειν Plato dixit, in Ferijs: Et equis reprobis inustum signum, τρίσιππον uocatur. Sed Aristophanes, Boues agere &, Asinos agere dixit. Subulci, suum Pastores· Pastores boni, suũ curatores, porcorũ Pastores, porcorũ

Suculæ *greges. Porcorũ uenditores, ut Aristophanes in Horis: * sues, porci, porcelli * Serotini, & parui, postporcelli. Porcorũ grex, hara. Χοιροβοσκεῖον autẽ, & grex dicitur· & hara quædã, in qua porci nutriuntur. Præstigiatores, circulatores· præstigiatoria, congregatio, cõgregare. Vates, uatidici, Astrologi, nocte uaticinantes, è fulgure uaticinãtes, Aruspices, farinarij Vates· Cophino uaticinãtes,*

Somniorũ Interpretibus *dixit Philippides: Sed Magnes in Lydis, * Somniorũ Interpretes, et Resolutores: Somniorũ iudices, somniorũ interpretes, somniorũ simulatores, somniorũ inspectores. Augures, Auspices, Sacrifici, sacrificiorũ studiosi, Magi, Incantatores, Interpretes, purgatores, Initiatores, expiatores, emundatores· Et uerbũ, expiemus. Monstrorũ inspectio, monstrorũ interpretatio. Dices etiam, Viro monstrorũ Interpreti, monstrorum prouentus· Vnde & monstrificare, hypocritæ dicuntur. Mirificus, miraculorum effictio, miraculorum administratores. Machinator, machinarum instructio, machinationes, machinæ, machinatu faciles, machinandi facultas, machinarum studiosi, machinandi studium, impoßibiles, impoßibilitas· Virium experientia, secundum Antiphontem: Machinatores uero, et*

Ecpomatopœus *Scenarum apparatores, Vetus Comœdia uocauit. Lingularum Artifex, lingulas conficere· Et Lingulas conficientes, secundum Xe-*

Grammatidopœus *nophontem: * Ecpomatopius, Alexis Fabula· Et * Grammatidopius, Apollodori: Gubernatores, proretæ, remiges, nautæ. Et Nau-*

tas

tes turbinarios, dixit Aristophanes: sed Theopõpus, Mulieres nautrices: Portitores, traiectus, nauium tractores. Nauiũ uero ligna, quibus subiectis, naues trahuntur: phalanges, & testudines. Sed quæ humitractæ dicuntur, machinæ sunt, quibus trahuntur. Nauisq; non amplius nauigans, tracta, impulsa, impingensq;. harum autem partes, prædictæ sunt. Sed Saccorum Textores, dixit Demosthenes Contra Olympiodorum: Saccum autẽ, et Sacculum, dixit Comœdia: Hyperides uero *de Mecalo dicit, Conducebat lectulorum contextores: Sophocles porro, Lectigera culcitra: Tum Eupolis in Adulatoribus, Vittæ, & culcitra: Sed in Phaone Antiphanes, Strata, lectos, nouasq; culcitras: Præterea & Putearius, artis nomen fuerit: Phillylij enim Comœdia quædam, Putearius inscripta extat. Puteariorũ autem instrumentum apud eundem, Pala nominatur. Tum & utrem, mustigeram dices: Mustum enim, plaustris ad forum deuectum uendebant. Et Pherecrates in Agricolis dixit, Vtres mustigeros: Cæterum Tabernarij, non permutatores modò, sed et uini mixtores dicuntur: Vnde et Platon Sarabonẽ, ob uini administrationem laudans, Tabernariũ eum uocat. Tabernarij autem officinã, Tabernam uocauerũt legum Doctores: Et suggillata illa in Sophoclis Phineo Palpebra, ut tabernæ ianua esse dicitur. Sed Hermippus de permittente sine pecunia bibere, Ex taberna potum promit, dicit: Cauponariam autem dixerunt, secundum Aristophanem: Est sanè cauponaria quædam Vicina, quæ cotylis semper me destruit: Cotylizare porro, etiam de alijs dicitur particulariter uenditis, & non simul, fortaßis autem abusiue id dicitur: Quemadmodũ & cauponari, pro uendere dicunt, cum reuera uini uenditoribus sit proprium. Pherecrates quadẽ dixit, Nihil cotylizare, sed fusim infundere: Sed Aristophanes, Nostrum nobis potum infundentes, pauperibus istis cotylizate: Cæterum quod Cotyla liquidorum, aridorumq; simul mensura fuerit, Thucydides arguit dicens: Cotylam aquæ, & duas uini cotylas: Sint & quidem lipitinarij, & Sepultores. Quæ autem à uendendo dicuntur, de ijs dicere possumus, Pollinctores: Phrynichus in Tragœdis di-

*in Oratione pro Mecalo

dis dicente, Tu uero quasi pollinctor Achilles, neque unus: Et omnium prostitutio, de omnium rerum uenditoribus dicitur. Sed eorum quæ sequuntur, quàm plurima dicit Critias et multi *receptio res magis Authores, Vilitatem dicunt. Aeris uenditores, Ferrarij. Holerum uenditores, holitores, caseorum prostitutores. Moris autem erat, quanti uenderēt, inquirere, mordere, & degustare. Stupparum uenditores, laniuendæ. Thus uendentes, thuris uenditores. Thus uendere, dixit Aristophanes: Radicum uenditores, balsamiuendæ, caulij uenditores, armiuendæ, seminum collectores, seminum mercatores, aulularij. Aeginam uero, * chytropolin uocarunt. Pharmacopolæ. Et uerbum, pharmaca uendere. Et Pharmaco frangentes, apud Demosthenē: Acuum uenditores, acuū uenditrices. Lanciuendæ, sic autem Comici, non modò lances, sed & aues uendentes, uocabant: quas in lancibus fictilibus prostituebant. sed hos, Auium mercatores, Critias uocat. Sed ubi aues uendunt, * ὀρνιϑοπωλεῖ, auium uenditores. Pectinum uenditores, hamorum uenditores, allij uenditores. Ficuuendæ, Pherecrates in Bonis, & Caricatores dixit. Melliuendæ, mellis uenditrices, mel uendentes. lecythos uenditans. Olei uenditores, acetuendæ, ceparum institores. ficuum uenditrices. porriuendæ. porriuenditrix. Porriuenditrix enim, in Dionysalexandro Cratini dictum est. Quemadmodum Porrum uendere, in * Artopolis Hermippi: Sed in * Danaë Aristophanis, Raphaniuendæ. &, Bellariorum uenditores. Sicuti in Phœnissis, Theatri uenditor, qui spectacula elocat. Abdomen uendens. Coronarum uenditores, & uenditrices. Sed coronarum species, Eccelistus, ut Archippus in Herone inquit. Abit coronam ex celistis gestans: Celistum quoque, dixit Antiphanes: Olerum uenditrices. Teliuendas autē, Hermippus in Parcis dixit. Possunt & alia in fœminino genere formari. Coronas autem constitutas, seu solennes, Aristophanes uocauit Promeritas: quas nūc, honorarias nominant. Dicendum autem de quouis opus elocante, quodcunq; id fuerit opus elocare: sed de laborante, opus recipere. Sed cum in Lysiæ Oratione Contra Autocleum scriptum sit, Eludunt iudicium

probatiores ipsi

aulularium

aucuparij

Venditricibus panis

Danais

iudicium calculus: calcularius delusor, quoq; inter artes numerabitur. nomen autem hoc nouus quidam Comicus, Eudoxus in Nauclero Comœdia dixit. Cæterum si & actiones turpiores, artis uocabulo nominandæ sunt, dices: meretrices, scorta, meretriculæ, scortantes: Lupanaria, lustra, prostibula: Lenones, prostitutores, lenocinantes. Scortum, etiam humicubam nominabis, & fornicariam, & scortillum. Meretriciam autem, in Agricolis uocauit Aristophanes: Sed Hermippus in Cothurnis, Meretricum persolutores: idemq; in * *Artopolis inquit, Vt putridum scortum, & catulliens: Sed in Scænis* * *Aristophanes, Meretricem pardalim uocant, inquit. Scortari autem uerbum, extat in Primo Eupolidis Autolyco: Sicuti et Lenocinari, in Platonis Certamine: Et Scortatio, apud Aeschinem Contra Ctesiphontem: Atq; in Phrynichi Musis, O scortum, excubator, & meretrix: Scorta porro, & equas uocabis, sicuti & salaces. Alea, aleatrix, aleatores, aleatoria. Talorum ludus: aut* * *πισσεία, secundum Sophoclem: Sciraphia, & Sciraphcutem, dixit Amphis in Aleatoribus: Tylia, cami, fritilli, cithis, cribrum, alueolus, tali, tali cōcussorij, astragali: Vnde et Talis ludens, apud Platonem: Sed talis ludere, Crates in Vicinis πεσσονομεῖν uocauit. Calculi, lineæ, iactus. Iactuum porro nomina, inutilium quidem, & infœlicium: De quibus, aduersa aleæ fortuna uti dicitur: Midas, Manes, Patrelus, patræna, Magnessa, irritus, Aplia, frustraneus, supinus, cryphasus, cacchasus, tripliciter promicans. Chius, quem et Cium uocauerunt. Oenum, & œne. Oene autem, apud solos Iones habetur. Meliores uero, de quibus fœlici aleæ euentu uti dicitur: iactus pronus, certus, pulcher, Physon, ori, conueniens: amicus, aut Cous. Sed Midas, etiam inter mediocres iactus referebatur: sunt & alij multi, quos recenset Eubulus in Aleatorijs: Aculeatus, sacer, currus pedes superans, cerynus, fœlix, cynotes, paria, hæmatiæ, Lacon, contrarius, resul ans, prosper, mordax, preciosus, deficiens pyalites, conueniens, lubricus, agyrtes, œstrum, reflexus, Doricus, lampon, Cyclopes,* * *Epiphenus, Epiphorus, Solon, Simon.*

Artopolidibus cōpræhendentibus

Talaria

Epiphenon

*torium. Venatoria, mercenaria, hami, hamatio, piscatoria, tridentis usus, plicatoria, piscatio igne administrata, calamorum usurpatio & multa alia, his communia nomina. Ne uero libros negligere uideamur, dices libri, libellus, libellulus. Et apud Aristophanē, Codicillus: Et Chartas, pro scriptis dixit Plato Comicus Scripta, & chartas efferens. Contra uero de non scriptis, Libri nomine usus est Herodotus, Libro inscribens: Atq; Bibliopolam, apud Aristomenem inuenies in Luctibus: & Librorum Scriptorem, apud Cratinum in * Chironibus: Tum Librorum Scriptor apud Antipho-* Deteriori-
*nem in * Sapphunte: Apud Recentiorem uero Cratinum in Hypo-* bus
bolimæo, Bibliotheca: Sed Antiphanes in Mylone, Libelli compa- Sappho
ctionem dixit. Cæterum Herodotus tradit Iones, libros, Diphtheras appellare à more antiquo. Diphtheras autem, & ἰπῆσας uocitant.

LIBRI SEPTIMI FINIS.

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER OCTAVVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



Aec ego quidem collegi, quanta autem cum festinatione hoc indicat quod horum caussa, discipulorum cõuersationem, & consueta cum his exercitia nunquã obmisimus. quotidie Orationes duas, hanc quidẽ è throno, illam uero stans recitando. Sed & hæc, ut par est, & illa, præparationem & ocium postulant.

CAPITA LIBRI OCTAVI.

HVic Libro Tractatus inest nominum forensium.	Cap.	I
Quomodo Iudex nominandus	Cap.	II
Iudicis laus, & uituperium	Cap.	III
De conuocando Iudicium ad considerationem.	Cap.	IIII
Formæ iudiciales	Cap.	V
Nomina à Iudicio	Cap.	VI
De mulcta.	Cap.	VII
De Scribis	Cap	VIII
De stipulationibus, & depositis	Cap.	IX
De iudicium intendere, & dicam scribere.	Cap.	X
De calumniando	Cap.	XI
Priuatorum Iudiciorum nomina	Cap.	XII

Nomina

Nomina Iudicibus conuenientia	Cap.	XIII
Actionum nomina, & harum mulctae.	Cap.	XIIII
De Arbitris.	Cap.	XV
De nominibus congruis.	Cap.	XVI
De Accusatore, & Defensore.	Cap.	XVII
Mulctae, & nomina ab his deducta.	Cap.	XVIII
De capiente, & dimittente.	Cap.	XIX
De calumniante.	Cap.	XX
De occiso, & occidente.	Cap.	XXI
De maledicentia.	Cap.	XXII
De imperio, & imperantibus.	Cap.	XXIII
Atticorum nomina, & officia.	Cap.	XXIIII
Fora Athenarum, & quae in illis.	Cap.	XXV
De Arbitris, Iudicio, & locis in quibus leges.	Cap.	XXVI
Mulctae ciuiles.	Cap.	XXVII
De concionibus.	Cap.	XXVIII
De familiaribus.	Cap.	XXIX
De Gubernatoribus.	Cap.	XXX
De Legatis.	Cap.	XXXI
Munera è publico.	Cap.	XXXII
De stipulatione.	Cap.	XXXIII
De mutuo.	Cap.	XXXIIII
De collationibus publicis.	Cap.	XXXV
De congregando Senatum.	Cap.	XXXVI
De praescriptis diebus	Cap.	XXXVII
De irrogando mulctas.	Cap.	XXXVIII
De eo quod est iudicium sortiri.	Cap.	XXXIX
De eo quod est Iudices surgere.	Cap.	XL
De eo quod est non cedere.	Cap.	XLI
De eo quod est, non concessit.	Cap.	XLII
De conspirando, & seditiones mouendo.	Cap.	XLIII
De obloquentibus, & collaudantibus.	Cap.	XLIIII
De domibus, in quibus Iudices conuiuabantur.	Cap.	XLV

I CAPVT PRIMVM, DE FORENSIBVS NOMINIBVS.



Orensia nomina, quantum ego iudico, hæc nimirum fuerint · Iudicium, quod & Deam significat · & opus, cui iudicans præest · Controuersia, altercatio, & mulcta. Quod autem iudicium continet, æquum, & iniquum. Iudicansq́; Iudex · & locus, forum dicitur. Sed nomina ab his deriuata, iustus, iuste, iustitia, æquitas, iustitiæ executio, iurisdator, & his similia. Iustum uero, etiam fas uocatur. Iustumq́; uocabis, quoq; legitimum, probum, temperantem, sua sorte contentum, aliena non appetentem, iustitiæ executorem, iuste decernentem, temperanter uiuentem. Et probitas, temperantia. Legitime, probè, temperanter. Iustitiam exequi, probe agere, temperare. Et iniustum uocabis, iniquum, inique uiuentem, iniustitia occupatum, iniustitiæ executorem, auarum, legibus reluctantem, illegitimum, uiolentum, alienorum cupidum, non ad se pertinentia concupiscentem. Et iniuste agere, iniustitiam exequi, auarum esse, legibus reluctari, leges transgredi, ui agere. Et auaritia, iniquitas, uiolentia: Tum etiam auare, inique, iniuste, uiolenter.

I CAPVT SECVNDVM, QVOMODO IVDEX NOMINANDVS.



Vdicans præterea, Iudex nominetur, sortem dirigens, sorte electus, calculorum Præses, suffragia recipiens, iurisiurandi dator, iustitiæ Præfectus, legum custos, controuersiarum discussor, iudicans, dijudicans · Iniustos puniens, persequens, condemnans, tollens · Cordatus, temperans, mulctans. Et officium eius, calculum dare, sententiam ferre, iudicare, dijudicare, iustitiam dijudicare, dirimere, iudicium ferre, condemnare, absoluere, calculis damnare, liberare, mulctam irrogare, mulcta liberare, mulctare, punire, persequi, dimittere, ablegare. Soluere autem,

Vulgare

Vulgare est. Sed rei nomen, iudicium, condemnatio, liberatio, mulctæ indictio, & absolutio.

CAPVT TERTIVM, IVDICIS LAVS, ET VITVPERIVM.



T in laudem Iudicis dices, iustus, æquus, diligens, donis carens, incorruptus, infallibilis, impersuasibilis, persuasu difficilis, persuasione non ductus, incredulus, nõ errans, firmus, tutus, æquus, æquistans, æqualis, non inclinatus, inflexilis, ad iustum inclinans, non ira elatus, non gratiæ indulgens, certior libræ momento, malorũ osor, humanus, mansuetus, mitis, æquitatis obseruator, misericors, placabilis. Sed aduerbia, iuste, æque, diligẽter, incorrupte, integre, infallibiliter, certe, firmiter, tute, æquiter. Sed æqualiter, durum est. Probabilius autẽ, æquiualenter, similiter et misericorditer, placabiliter. Indeclinanter ✱, inflexibiliter, odiose in malos, humaniter, mansuete, mite, decenter, et his similia. Rerum uero nomina, iustitia, iudicij integritas, diligẽtia, certitudo, æquitas, malorum odium, humanitas, mansuetudo, clemẽtia, decor, integritas, æquilibriũ, misericordia, et similia hisce. ab alijs autẽ non sic. Verba autẽ ab his sola sunt, æquilibrare, humanitati studere, misereri, misericordia affici. In uituperiũ porro dices, Iudex iniustus, exlex, iniquus, facilis, oscitans, pronus, promptus, munerũ acceptor, fallibilis, persuasibilis, credulus, persuasu facilis, errabundus, fallax, sinister, inhumanus, indecens, iniuriosus, inclinatus, iniquus, immisericors, sæuus, crudelis. Et Ira asper, nisi Tragicum nimis sit. Ad gratiã indulgentior, ad iram elatus, ad argentũ propensus, multitudinem sequens, corruptus, deceptus. Cæterum aduerbia sunt, iniuste, inique, illegitime, propense, facile, prompte, fallibiliter, errabunde, incõstanter, sinistre, inhumaniter, iniuriose, impariter, crudeliter. immisericorditer, indecenter, inclinabunde, inclementer, et his similia. quæ enim ab alijs deriuãtur, duriora sunt. Res porro, iniustitia, iniquitas, legũ transgressio, facilitas, oscitatio, propẽsio, promptitudo, fraus lapsus, inhumanitas indecentia, iniuria, iniqui- porro

tas, sæuitia, munerum acceptio, persuasio, inclinatio, fraudulentia, error, & hisce similia. Verba autem, inique agere, leges transgredi, oscitari, falli, decipi, persuaderi, induci, labi, iniuriari, munera accipere, persuasionibus locum dare, inhumanitatem exercere, inclinare, sæuire, incantari, & similia. Et nomen, incantatio, uel impostura. Plato quoq;, Actiones falsi iudicij esse uoluit.

I CAPUT QUARTUM, DE* CELEBRATIONE FORI AD COGNITIONEM.

congregatione Iudicij



Ommunia autem Iudicibus sunt, unanimes facti sunt, consentientes · suffragijs ijsdem decreuerunt · Contrariam tulerunt sententiam, condemnantem, damnatoriam, mulctoriam, affirmatiuam · Similes calculos dedere, similia sunt lata suffragia. Sed Consentientes facti sunt, apud Thucydidem aliò refertur. Dicere præterea licet, Iudicium consedit, iudicium sorte distributum est.

II DE VASIS FORENSIBUS, IUDICIO MULCTA, & reliquis · de que data mercede.

VAsa porro, & instrumenta forensia sunt · tessera, sceptra, tabella, tabella censoria. Cera, qua tabella obliniebatur. Stylus, quo lineam ducebant · Longa autem dicebatur, quam damnantes ducebant. Camus, urna, capsa, calculus, clepsydra, chœrinæ. Olim enim chœrinis, quæ conchæ marinæ erant, pro calculis utebantur · deinde æneos, secundum harum exemplar, fecerunt. Tum et tali, uocabātur calculi forenses, ex ære fabricati. Vrna quidem, uas est, in quod calculi immittebātur · Camus illud, per quod urnæ impositum calculi*inserebantur. Capsa uero, in quam testimonia immissa obsignabantur. Fori autem pars sunt, cancelli, & ambitus.

descendebant

Suntq; nonnulli qui ἀνάγκην, uas forense putant esse · secundum illud Aristophanis, Non*abit hinc foras, calculos accipiens et ἀνάγκην ad coruos? Tum etiam φευκτοὶ, uocabantur calculi forenses ·

renſes·Vnde & calculus quidam φευκτὴ, quo in contrariam partem utebantur. Cæterũ folijs ſuffragabantur ij, qui ſecundum tribus iudicabant, quibus inſcribebant, ſi quis ueluti ſubdole obreptitius iudicabatur. Et condemnare, hinc ✱ ἐκφυλλοφορῆσαι dicitur· folijs eij-
*Et ἐκπεφυλλοφορημένος, pro condemnato, & eiecto · idemq́; * cere
etiam ἀποψηφίσασθαι dicitur· Et ἀποψηφισμένον, contrario modo apud Iudices ſumitur· illic enim ἀποψηφίσασθαι, etiam abſolue re ſignificat · uerum in Tribuum cauſsis, pro condemnare uſurpatur. Sed iudicia Tribuum, decreta nominabantur. Tum & Senatus Quingentorum, folijs, calculorum loco utebatur. Communiter autem Populus totus, teſtis ſententiam ferebat· Et opus ipſum, oſtracophoria· Ipſaq́; mulcta, oſtraciſmus dicebatur. Et uerbum, oſtraciſmo mulctare, aut relegari. Atq; aliquam fori partem obſepientes, nomen illius quem oſtraciſmo mulctatum uolebant, teſtis inſcriptum in locum definitum Athenis ferre oportebat· Cuiq; ſex millia teſtarum obueniebant, huic fugiendum erat, non ut damnato, ſed uelut reipublicæ moleſtiori, magis ob uirtutis æmulationẽ, quàm uitiorum uituperium. Forenſium quoq; nominum ordini aſſcribetur, forenſis triobulus, qui Iudici pro mercede dabatur.

CAPVT SEPTIMVM, DE MVLCTA, HIC DVBIO PROCVL, VT CLARE APPARET, præpoſtero ordine Capiti Sexto, Nomina A Iudicio, ſanè antefertur· Vt alia deinceps fermè omnia Capita, uſq; ad finem Libri huius ualde confuſa, tranſpoſita, & diſſipata ſunt. Nec eo ordine ſe mutuò Capita ſequuntur, ut initio Libri in Codice Græco annotatum eſt· Quare ego ſemel iam Adoleſcentes de diſſipatione iſta admonens, poſtea toto hoc Libro Octauo, Codicem Græcum, & Interpretem noſtrum, utcunq; erit, imitabor. ſimul id conteſtatus, Caput Quintum, Formæ iudiciales, non clare adhuc extitiſſe, neq; poſtea facile explicatum iri· niſi Titulo Tertio iam mox ſequente, il-

lud ipsum esse accipiamus. Festinatio pia Autoris ipsius Pollucis, quam uides, tum etiam Interpretis illum secuti, siue potius aliorum postea describentium præcipitatio hæc inuaserit, faciunt, ut non secus iam ista tractemus occupati & ipsi, alioquin leui opera discussurus in ocio omnia aliquis fuerit.

Quoniam iudicium, etiam mulctam nominare par est· dicatur iudicium, mulcta, pœna, punitio, irrogatio, supplicium, uindicta: Et *Vindictæ executio, secundum* Antiphontem : *Pœnæ intentio, castigatio, debitum, condemnatio, damnatio . Et uerba, mulctare, punire, mulctam iniungere, uindicare, uindictam sumere , sumere supplicium, condemnare, atro notare calculo, pœnā inferre.* Con*demnare uero,* C*astigare uocauit* Platon : I*psa autem paßio , condemnari, puniri, mulctari, pœna affligi, debito teneri, damnari·* Et *talis dicitur, condemnatus, reus, castigatus, obnoxius, punitus, mulctatus, inscriptus, damnatus.* Non *ignorandum tamen , quod mulctā non de opibus modò, sed etiā de corpore dixerunt. Legibus porro definitas antè mulctas,* Solon Debit*a uocauit.* S*unt etiā huius ordinis, dehonorari, in exiliū mitti, morte puniri · mille drachmarum mulctam irrogare ·* Delapid*ari uero, ad usum alium refertur.* Tum *& hæc sunt à iudicio deducta nomina, controuersa hæreditas, aut dubia·* Controuerti, *controuersus, & controuersia carens, iudicij persecutio.* Et Iudic*ium intendit, ut* Demosthenes: Reus, *condemnatus ·* Et Condemnatio, *secundum* Thucydidem : Et Iudic*ium irritum , seu nullum , ut* Lysias : Et *iudicium irritum facere , iuxta* I*sæum:* Delictum, *& iniustitia.* Et Iudi*cium intendens, * atque Iudiciorum * cupidus , secundum* Isocr*atem :* Et Iudic*ium mutuò intendebant, ut dixit* Lysias: Tutor *iudicij, tutela, tutari, tutatus·* P*atronus, patrocinari, patrocinium præstare. * Præiudicium, ut* Antiphon : Et *iudicij æquitas, suiipsius sententiam ferre.* Et Iudic*are, atque* Præ*iudicare, ut* Dinarchus : Condemnare, *condemnari, de reis·* Et Subi*udicans, secundum* Lysiam: Et Ergast*ula, pro carceribus, iuxta* Platonem*· qui idem* Mul*ctatum, pro punito dixit .* Sed Critias,

ut Hyperides. Et cupide
1

Critias, Iudiciũ deiudicare, pro dimittere aut Sententiam uictoriæ lem ferre, quod nos liberari uocamus. idemq́; Periudicare pro eo, quod est toto anno iudicare, dixit. Vocabis quoq; aliquem iudiciorum studiosum, et iudicialem, non Virum modo sed et diem, in quo iudicant. Iniudicialem uocare, diem nefastum, uel in quo non iudicatur, durius est. Sunt etiam Iudiciales dies, apud Menandrum: Et Demosthenes, Denuo iudicatum dixit, pro uiolento qui idem, & Vadimonium deserebant, dixit. Crates autem Comicus, Reiudicatum uocauit eum, qui sæpius reus citatus est. Nonnulli uero * *Στρεψοδικεῖν apud Comicos idem, quod uadimonium deserere putant, aut tergiuersantem accusare. Ὑπέρδικον uero, uocauerunt præter necessitatem susceptum certamen.* Tergiuersari

DE NOMINIBVS IVDICIALIBVS, & speciebus iudiciorum. II

IVdicialium uero uocabulorum sunt & hæc, tabellæ, protestatio, pacta, exemplaria, obsignata. Signare, obsignare, signatus Obsignatus uero, dicit Isæus Designatus enim, apud Thucydidem de falsa sigilli imitatione dicitur. Dicat aliquis etiam describere, rescribere, & insignire. Nomina autem, é foro desumpta sunt stipulari, stipulati sunt, in depositũ dare. Sequestrem Adulescentulam facere, dicit Aristophanes: Et Sponsionem, dixit Xenophon Depositumq́; Hyperides: Et Sponsione data, Demosthenes: Est et quædam Iudicij substantia, iudicium intendere, constituere, inferre, deferre, statuere, & actionem soluere. Et iudicij quidem substantia dicetur, quam nunc formã uocant et Vulgariter, controuersia dicitur. has autem Præsides dijudicabant. Actio autem publicorum delictorũ, idem nimirum fuerit cum ea, quàm litis intentionẽ nunc uocitant ut dicamus, dicam scribere, litem deponere, inferre, deferre, intendere, denunciare. Depositus, deferens, denuncians, delatus, inferens, actionem intendens. Communiter uero hæc omnia, crimina appellabis & secundum Platonem, Delicta: Tum accusare, & incusare. Accusatio autem idem, quod pœnæ postulatio fuerit. Et secundum Platonem, Expostulatio, atq; Persecutio: Accusare,

cusare, postulare, persequi, reum agere, & reum agens. Forensium porro nominum ordini subscribentur, sycophantissare, ex re suscepta lucrum captare, conuitiari, calumniari, calumnias inferre, mentiri, falsa testimonia reddere. Nam Falsò testari, dicit Demosthenes: Sed Hyperides, Sycophantiam exercere, inquit. Et res ipsa, sycophantia, calumnia, mendacium, falsum testimonium. Cratinus uero, etiam Mendax testimonium dixit. Nomenq; sycophanta, calumniator, obtrectator, falsa testatus, & falsis testimonijs utens. Tum & curiosus, & participia, pro nominibus. Et priuatorum iudiciorum nomina sunt, actio uerberum, cõuicij, iniuriarum, depositi, repudij, & Repulsionis, secundum Lysiam: afflictionis, furti, debiti, contractus, pactorum transgressionis, restitutionis iudicij, hæreditatis, domus locationis, tutelæ, ingratitudinis, frumenti, fructuum, mercedis domus, iniuriæ, casus clancularij, diei constituti transgressionis, controuersiæ. Stipulatio, protestatio, consyderatio. Controuersia quidem, cum quis cõtrouertitur. Hæreditatis sponsio, ueluti sine Filio decedente mortuo. Sponsio uero, cum quis cõtradicit, tanquam ipsi ad obtinendã hæreditatem, uel affinitatis, aut pactorum ratione sit proximior. spondebat autem sortis partem decimam, eam scilicet, si uinceretur, persoluturus. Sed protestatio, cum quis ceu Filio superstite protestatur, hæreditatem esse controuersam. Cõsideratio uero, cum quis protestationẽ hanc ueluti falsam criminatur. Cæterũ Isæus, de cæde exordijs uti, In Areopagũ inspicere dixit. In Areopagũ ipsi inspexi: Verum recriminatio, dicitur de genere contendentium. Frumenti autem iudicia, palàm iudicabant. Frumentum autem, dicebatur debitus alicubi cibus. Erat quoq; iudicium quoddam, in manifestorum constitutionem uocatum, cum quis spondebat aut seipsum, aut res ipsas. utpote furta, quæ & furata, & furto ablata nominarũt. Apud Platonem autẽ, Κλεμμάδια dicunt. Solon uero, rem furto ablatam, in Legibus Κλέπος nominauit. Sed furem, etiam Furacem appellabis, ut Eupolis: Pherecrates autem, Compilator dixit. Cæterũ confirmationis actio habetur, cum quis domo aliqua, aut agro empto,

alio

alio quodam controuertente, rem omnem ad forum refert. hunc uero, confirmare oportet· uel non confirmantem, confirmationis reum esse. Sed si is qui ad forū refert, uictus fuerit, res de qua contenditur, Victoris fuerit· uictusq; precium ab eo, qui fefellit, aufert. Defectionis porro iudiciū, de libertinis deficientibus. Sed immunitionis iudicium, contra Inquilinos nullo Tutore * utentibus, utentes
hoc autem iudicium publicum est· quemadmodum & tutelæ, quod huic cōcedebatur, qui Tutorem reū agere uolebat, ob iniuria affectos Clientes. Testimoniū præterea dicitur, cum quis oculatus Testis testatur. Cōtestatio, cum quis à uidente se audiuisse dicit. Sed contra falsos Testes iudicium extat· quod & falsum testimonium inquirere uocatur. Testimonij desertio, de illis qui uiderunt, & testaturos sese polliciti sunt, in ipso autem actionis articulo testimonium denegant. Eum uero qui testimonium negabat, obtestabantur, testimonij necessitatem proponentes· Cogebatur autem uel testari, uel se non uidisse iurare, aut non interfuisse, aut mille drachmas persoluere· Obtestari enim, est in testimonium uocare. Sed ἐκ κλητεύεσθαι, est reum fieri de mille drachmarum persolutione· Lysias uero, Maleficij causam esse ait. Sunt præterea iudicia conuiuialia, conuiuiorum lex, et Conuiuatorum communio. Erat porro intercessionis exhibitio, sponsionis pecunia, & stipulatio. Sponsionis autem pecunia, definita erat· quæ ante actionem ab Accusatore; & Reo deponenda erat. quod si non fieret, actionem hanc Introductores caussarum delebant· uictus uero, utrorumq; depositum persoluebat, eoq; fruebantur Iudices. Porro à centum drachmarum mulcta usque ad mille damnati, tres drachmas deponebant· qui autem à mille usque ad decem millia, triginta. Nonnulli tamen Prytanæam pecuniam, decimas mulctæ esse arbitrantur· & hanc à iudicium subituris, in Iudicum mercedem deponi. Stipulatio uero erat, eorum quidem qui de publicis cōtrouertebantur, quinta pars·. sed illorum qui de priuatis, decima. Epobolia autem, sexta erat mulctæ pars, quā uictus soluebat· sic dicta, quod obolus, sexta drachmæ pars est. * παράστασις, drachma erat, quam apud Arbitros 2

*Reus factus deponebat. Vnde nimirum Plato, Sistere in iudicium dixit id quod Rhetores, Vocare dicunt. Actiones praeterea sunt, caedis, uulneris, ex * praemeditationis, incendij, ueneficij, adulterij, iniuriarum, sacrilegij, impietatis, proditionis, munerum, corruptelae, defectionis, ordinis relictionis, à militia uacationis, nauis derelictionis, naualis pugnae detrectationis, clypei proiectionis, coelibatus apud Lacedaemonios uero, etiam Serotini nimis matrimonij, & inhonesti ocij, scortationis, falsae inscriptionis, * falsae uocationis, inquilinorum, munerum peregrinorum, iniquitatis, census, examinis, male administratae legationis, * uis. Accusatio, delatio, deductio in ius deducere, Virorum scrutatio, enumeratio. Has itaque actiones, aut quotquot tales sunt. caussae enim, etiam actiones non autem actiones, caussae dicuntur. cuicunque uolenti intendere licebat. In his uero omnibus, nisi quis quintam suffragiorum partem sibi assipulantem haberet, mille drachmarũ mulctam dabat. Sed impietatis reum agens, nec conuincens, morte mulctabatur. Iniuriarum autem mulcta, non iniuriam passi erat, sed publica. Munerum autem actio, contra illum erat, qui in munerum gratiam iudicarat. Sed corruptelae actio, contra corruptorem ipsum. Et ille quidem corrumpi, hic uero corrumpere dicitur. Ocij porro poena erat, secundum Dracontem, Infamia. Secundum Solonem uero, Qui tertiò ocij reus cõuincebatur, mulctabatur honoribus: Sed nauiũ derelictionis actionem subibat, qui nauim reliquerat. quemadmodum qui aciem deseruit, aciei defectionis. Praeterea uacationis à pugna militari reus est, qui nauim quidem non relinquit, non tamen pugnam capeßit. Sed scortationis erat actio, censura, & delatio & haec sunt scortatorum accusationis nomina. Falsae inscriptionis iudicium, contra eos, qui falsò aliquot ueluti nocentes detulerant, si falsò calumniantes iudicio uicissent contra quem, & insidiarum actio habebatur. Falsae uocationis, contra non legitimè uocatos. Munerum peregrinorum, si quis falsae ciuitatis usucaptionis Reus, muneribus datis liberatur. Iniquitatis, cum quis calculum dat, aut legem sancit iniquam. Iureiurando enim quispiã hoc, quod decretum*

causae ex praemeditatione

illatae

3

decretũ est suggillans·cuius accusatio, παρανομία uocatur·redarguit, quod hoc est aut iniquum, aut iniustum, aut inutile. Censura Præsidibus habebatur, illisq; qui uel sorte, uel suffragijs electi erant, num ad imperandum idonei essent, minus'ue. Præterea Concionatores, si scortatores erant, aut patrimonij dilapidatores, aut Parentum mali tractatores, & alias uitæ repræhensibilis·infames erant, & concionibus arcebantur. Examen porro, contra Præsides erat, aut Legatos·erat q; de pecunijs apud Rectores, Censoresq;, qui decem erant. Erat porro iniuriarum, apud Iudices actio. Examini autem, tempus definitum constitutũ erat, quo elapso, examinis causam intendere non licebat·Proprie tamen iudicium contra Legatos, perperam administratæ legationis actio dicitur. Intentio porro, actio est contra male affectos erga Populum·Intentionesq; non, nisi suffragante Populo; & ciuitatis amatoribus parantur, ut tradit Lysias in Libro Contra Theosdotidũ de utrisq;. Intentiones porro, etiã Sycophantiæ actiones erant·& Flagrorũ quoq;, secundũ Lysiam in Libro ad Hippocratẽ: Intendebantur quoq; iniuriosis, delinquentibus, & irreligiosis circa festa·qualis est contra Mediã intentio. Delatio erat, deferre eos, qui in metallis peccabãt, aut circa emporiũ male res tractabant, aut publicarũ rerum tributa appropriantes, aut sycophantijs uendicantes·deferebantur autem apud Principem. Cõmuniter tamen delationes dicũtur, omnes latentiũ criminũ indicationes. Delationẽ uero tabellæ inscriptam dabant, propria ipsorũ, & rei nomina, tum & mulctam adscribentes·Princepsq; iudicium foro permittebat·Mulcta uero delinquentibus statuebatur, si etiã alius de illis testaretur. Qui autẽ non quinta potiebatur suffragiorum parte, epoboliam persoluebat, quæ erat Sexta mulctæ pars, ut Isæus * ad Euclidẽ De Loco tradit. Sed quæ minus quàm mille drachmarum numero constabant, ducentis & una notabantur·quæ porro ultra mille ascendebant, una & quadringentis. Oportet autem & apparitores delatorem adnotare, si Testes fuissent. Reuelatio uero, apud Principem fiebat, * criminis confessi, non indicio sed mulcta*indigentis. Et reuelator ipse, in tabula

in Libro
crimine
indigente

 bula

bula reuelationem ad Principem defert adeo, ut falsæ reuelationis
non reus sit.et hæc quidem de*absentibus fit. Deductio, cũ quis quem absentem prodere oportebat, præsentẽ in ipso facto depræhensum deducit·pœna autem, mille drachmis statuitur· Imprimis uero ærarij debitores reuelabant, aut eò loci quò non licebat euntes, aut homicidas. Sed deducere est, cum quis infirmitati suæ diffisus, Principem ipsum ad domum, ubi quispiam illorum delitescit, perducit. Virorum comprahensio dicitur, cum quis homicidas fugientes ueluti ad quospiam defugisse reposcens, non accipit· licetq; tum ab illis, qui non dant, omnes usq; ad tertium quoque educere·Immerito autem Virorum compræhensione usus, immunis nequaquam erat. Citatio uero, constituta est de publicis, non tamen scriptis criminibus, secundum legem citatoriã·utrinq; enim loquũtur quasi de his, de quibus leges nullæ sunt. Si iniquitatis arguatur aut Præses, aut Rhetor quispiam, contra hunc Senatui citatio committitur. quod si mediocriter deliquisse uideatur, Senatus mulctæ irrogationem constituit·si uero grauius, foro committit. mulctam uero, aut pati oportet, aut soluere. Citationes quoq; fiebant cõtra Rhetores, Populum commouentes, aut non optima Populo consulentes, aut ad bellum non missos profectos·aut Contra præsidiorum, exercitus, nauium'ue proditores, ut Theophrastus in Libro de Legibus docet. Quod uero citans, & non conuincens, immunis fuerit, Hyperides in Libro De Lycophrone docet· Theophrastus contrà tradit, Aliarum actionũ Actores mille drachmis, & infamia mulctari, si non quinta suffragiorum parte potiantur·Citatores uero, non infamiæ, sed mille drachmarum mulctam persoluere. uideturq; hoc, postea propter friuolè quemlibet citantes, adiunctum fuisse. Sed Demosthenes Contra Medontem, Etiã contra illos, qui immeritò Hæredi cohabitant, citationes fieri dicit. Mille autem, iuxta Solonis Leges, citationes iudicabãt·secundum Phalereũ uero, Quingenti: Sed nõ scripti nominis damnantur, qui seipsos delent. Et rationis omissæ actio cõtra eos, qui administratorũ rationem non reddebãt. Iudicialia quoq; nomina sunt, iuramenti protestatio, contratestatio, con-

tio, contestatio, deieratio, detestatio, suggillatio, præscriptio·resortiri, iudicium de ui, iudicium nullum· Vadimonij deserti Reum esse, · inspicere·prouocatio, trāslatio, electa iudicia· De pactis, aut cōtractu iudicari· emporiales causæ, inæstimata actio, suffragiorū scrutatio. Protestatio, iuramentum, quo Accusator testatur, se uera dicere. Contratestatio id, quod Reus contrà iurat, se non deliquisse·Contestatio, utrunq; amborum iuramentū. Deieratio, cum quis ad legationem, aut aliud publicum quoddam munus electus, infirmitatis aut impudentiæ prætextu deierat, aut ipse, aut per alium· Deierant etiam citati Testes, si nihil eorum ad quæ uocantur, scire esse affirmant. Detestatio autem, fiebat ab illis, qui contradicebant deierantibus sub infirmitatis, aut absentiæ prætextu · oriente autem hinc iudicio, iudicantis opus, detestatio nominatur. Suggillatio est, cum quis suffragiū, aut legem sancientem redarguit, tanquam inutilem·hoc enim, suggillare dixerunt·Et suggillatione facta, decretum irritum erat, donec ratum iudicaretur. Præscriptio, quæ eadem et translatio Testium dicitur· cum quis iudicium non solenne, legitimum'ue esse causatur, ueluti iam antè iudicatus, aut absolutus·uel temporibus iam elapsis, quibus id iudicandū erat. ueluti non citationis, sed iniquitatis· non publicorū, sed priuatorum · uel apud hos iudicandum esse, utpote non in Areopago, sed apud Palladium. Non scriptū iudiciū dicebatur, quod ob præscriptionē sublatum, & translatum erat. Recriminatio, cum quis Reus ipse uicissim accusat. Et præscriptio sanè, recriminationi similis uidetur, quare etiam prius absoluitur. Recriminans porro, & non conuincens, epoboliā soluebat. Ponunt uero actionis nomen, contra tergiuersantes simul ad actiones ipsas. & rei actio actioni huic adiuncta; recriminatio est·utpote falsò contra me testatus est Stephanus, hæc tabellæ inscribens. Iudicium de ui oritur, cum quis aliquem è publico ementem, eo quod emit, frui non patitur·aut Victorem *eorū, quæ ijs deuicit. sed aut obtinentem deijcit, aut obtinere uetat, uel ipse debi ...; aut alius suo nomine·Et si quidem hic, ceu emptor, de possessione contendit·ille uero ceu pignus occupat, iudicium de ui constitui

 tur. Iu-

*tur. Iudicium nullũ nominabatur, si quis apud Arbitros Reus uocatus, et morbum prætexens, aut peregrinationẽ, in diem constitutũ uisus, aut nõ diem obiens, uadimonij deserti reus est: licebatq; intra decem dies iudiciũ irritum criminari, & soluebatur uadimoniũ, ut res denuo ad Arbitrũ referretur. quod si iudicium irritum esse non conuicisset, iurans quod inuitus iudiciũ reliquisset, rata erant, quæ Arbitri pronunciauerant: unde & pensionis fideiussores cõstituebantur. Resortiri iudiciũ licebat, si quis absens, in foro à præcone uocatus, aut nõ audiens, deserti uadimonij Reus esset: Resortiri autem, intra duos menses fas erat: quod si non faceret, mulctam scriptam debebat, & ipse infamis erat. Inspicere erat, cũ quis inter publicata bona, sibi aliquid deberi, aut ad se spectare diceret: Ipsumq; opus, inspectio nominabatur. Denunciatio est de illis, qui de Hærede, aut hæreditario cõtendunt: cõtendens enim, Reo diem ad Prætorem denunciat: nisiq; denunciet, irritum est iudiciũ. & hæ actiones, indenunciatæ dicuntur. Protestatio est, dissolutio iudicij, propter certum aliquod iusiurandum, testimoniũ, aut quæstiones, uel ob aliud tale quippiam. Translatio uero est, cum quis ab Arbitris, Prætoribus, Tribunis ad Iudicem causam transfert: uel à Senatu ad Populum, aut à Populo ad forum, aut à Iudicibus ad forum aliquod peregrinum: & translatum iudicium dicitur. quæ eadem, & appellationes dicuntur. Atq; quod in appellationibus spondebatur, collatiuum quod nunc *παράβολον uocãt, Aristophanes*παράβολον nominauit. Emporialia iudicia, et menstrua, Mercatorum erãt, aut de emporio. De pactis porro, si cõfœderati iudicabantur. Inæstimatũ iudicium, quod pluris æstimare non licet: sed tanti, quanti inscriptum est, æstimatur. Calculatio erat, Tribules calculum ferre de illis, qui obreptitij uidebantur. Hisce uero prædictis & hæc addenda sunt, arbitrium, Arbiter, Coarbiter, secundum Demosthenem: Arbitrum esse, arbitrio præesse, statuit, arbitrijs statutũ: Arbitris dissoluendum, ut Isæus dixit. Et Arbitrio discußi, ut Lysias:*

collatiuum
collatum

DE

DE HASTAE GESTATIONE, LVCTV, IIII & quæ circa hanc, interdictione Accusatore, & quæ ad accusationem faciunt.

HAsta, in funere ui peremptorũ præferebatur & præscripti dies ob hoc statuebantur, ut corpus uideretur, num uim aliquã tulisset. Luctus, * ipse dolor est. Et qui in lugentis domum peruenerãt, egredientes aqua rigati lustrabãtur, quæ ante ædes in uase fictili stabat, ex alia domo allata. Vasq; illud, * ardaniũ dicebatur. rigatoriũ Quæ uero in luctu congregatio fit, parentalia dicuntur. Innuptorum porro monumẽto, Puella adstabat aquigera, uas habens aquarium, hydriam scilicet, gutturnium, urnam, aut peluim. Insistentem autem tumulo imaginem, siue aquigera esset, uel alia quæpiam, Statuam Isæus uocauit. A sacris uero, & foro hi, qui in cædis accusatione erant, arcebantur usq; ad iudicij diem & hoc, interdictio uocabatur. Dicitur porro Accusator, Actor, indicans, accusans, corrigens, in ius poscens, dicam scribens. Et accusatio ipsa, actio, repræhensio, postulatio, iudicij intentio, dica, citatio. Isæus uero Ἐπιδιώκειν uocat, denuo in iudicium agi: Accusatus porro dicitur, iudicio obnoxius, reus, repræhensus, defensus, in iudicium postulatus, iudiciũ subiens. Et reum esse, pro iudicari. Accusari, defendi, dicã impingi, culpabilẽ esse. Et de accusante quidẽ dices, potitus est, arguit, redarguit, cõmonstrauit, cõuicit, iudicũ sententiam acquisiuit. Sed de defenso, defensus est. Solutus est, ut Antiphon: Effugit, culpa emersit. Hic quidẽ, illum culpabilẽ dixit, reum, repræhensibilem, obnoxiũ, pœna dignũ, delinquentem, maleficũ. Ille uero, se demonstrauit solutũ, inculpabilẽ, irrepræhensibilẽ, calumnijs oppressum, purũ, criminis expertẽ, damnatione uacuũ. Inaccusabilẽ, secundũ Xenophontẽ. Vnde Inaccusabiliter, dixit Thucydides: Demosthenes porro, Incriminabilis &, Incriminabiliter. Hæc uero etiã de illis, qui nunq; accusati sunt, cõueniunt. De eo autem, qui palàm repræhensus est, dicetur, in ipso furto, in ipso facto hoc ipsum agens arreptus est, depræhensus est. De illo uerò, qui suspectus fuit, ex suspicione, suspecto ex uerisimilib. signis, cõiecturis,

*ſymbolis: pœnæ vero, mulcta, exilium, infamia, mors, carcer, ſti-
gmata, columna.* Et *à mulcta quidem deriuantur, mulctare, mulcta
uit, mulctandũ, damnoſum·* Ab *exilio, exul, exulare, exilium pati,
perſecutionẽ ſuſtinere·* Hyperides *enim alicubi, Pulſus eſt, dixit.* Et
Dinarchus, *Pepulit :* Vltra *fines relegari, eijci.* Ab *infamia, infama
uit, infamatus, infamis, famoſe·* Q*uemadmodũ cõtraria, integritas,
integer, integre.* Sed *à morte, occiſus eſt, mortui ſunt, cæſi ſunt,*
4 *ſublati ſunt· mactarunt, ſtrangulauerũt, * fidiculis extenderunt,
præcipitauerunt, præcipites dederunt·* Huc *etiã referetur, impune
mori·* Verũ *qui morti deſtinatos excipit, uocatur carnifex, lictor
publicus carceris· et inſtrumẽta eius, gladius, laqueus, tympanum,
uenenum, cicuta.* A *uinculis porro, ligare, uincula curare, uinciri,
uincula, uinctus· carcer, in carcerem mittere, pelli, induci, abduci
mitti, & inijcere, introducere, abducere, coërcere, cõcludere, de-
ponere, ligare colligare·* Vincire, *ut* Iſæus : Dinarchus *quoq;* Vin-
ctam, pro captiua dixit. Aeſchines *uero,* Vinciuimus: Ligno *coër
ceri, in cippo·* Coarctio, *cuſtodia, carcer, ergaſtulum, captiuorum
locus, munitio, muniri.* Vinciendo *uero, etiam illud* Demoſtheni-
Non uincta custodia *cum conueniet,* Illigatũ· *& illud* Thucydidis, * Carcere *non uin-
cto:* In *carcere quoq; lignum quoddam, * penteſyringum nomina
tur.* Et Ianuarius, *qui in carcere ianuæ aſſidet* Deus· *eſt uero* Mer-
5 *curius.* Et *ſphallus, lignum carceris uocatur ſubſiliens, quo à fune
ſuſpenſo in altum proijciebant.* A *pungendo, ſtigmata, pungere,
punctus, punxi, maſtigia.* A *columna, inſcripſerunt, in columna
notarunt· in columna notatus, columnæ inſculptus.* Et *de condem-
nato dices, captus eſt, deprahenſus eſt, implicitus eſt, ſublatus eſt,
reus, captus, capere, captiuus, condemnatus eſt, uictus, & pœnæ
dignus iudicatus eſt.* Et *res ipſæ, mulctatio, damnatio, condemna-
tio·* Et Vir *ipſe, cõdemnatus. & ab hoc ſolo, nomen habetur· à re-
liquis uero, participia.* Sed *de* Accuſatore *conuincente dicitur, ce-
pit, redarguit, conuicit, deprahendit.* Verum *de reo conuincente,
effugit, dimiſſus eſt, iudicio ſe liberauit, decretis liberatus eſt, eua-
ſit, crimen repulit, irreprahenſibilis manſit, probus iudicatus eſt,
& in-*

& insons· Atq; de occidente dicendum, occidit,interfecit, cecidit,mactauit,cõfecit,sustulit,interemit, dolo peremit ·Occidens, mactans,interficiens, perimens, interficiens,dolo conficiens. Sed de occiso,occisus est,mactatus est,interemptus est,dolo perijt·& occisus, mactatus,interemptus,dolo interfectus est.Ipsumq; opus, mactatio,occisio, interfectio,cædes. Cæterum de iniuriam inferente,iniurius, arrogans, superbus, petulans, molestus, immanis, manibus promptus,pronus,uinolentus, grauis, contumeliosus,iniuriam inferens,contumelia afficiens, contumelia grauans· Plagas infregit,lasciuiens,proteruus,uinosus,iniuriosus,plagosus, superbus.Et iniuriose,superbè,petulanter,uinolenter, grauiter,cõtumeliosè,immaniter,incontinenter,propense.Iniuria affecit,iniuriã intulit,per petulantiam pulsauit,debacchatus est,flagris cæcidit,percussit,plagis contudit,torsit,plagis uerberauit,pulsauit,strangulauit,ruit,insilijt,pugnis percussit,calcitrauit· Hyperides uero,Nodos digitorum infringere dixit · & illud pati, Articulis contundi: idem quoq;,In faciem inspuere:Et Manus auertere,Plato: Conculcans,insiliens,feriens,uerberans, cõscindens,percutiẽs,tundens, ruens,supplantans,insultãs,cædens,oculos effodiens,faciem confringens,genas dilacerans,strangulans,suffocans,calcitrans· Labrum discidit,uultum conscidit. Manus intemperans, nemini parcens,à nemine abstinens,articulis feriens,in caput percutiens,pugnis uerberans , calcitrans, rationem non cohibens,furore omnia subuertens,licentiam uoluntate terminans,incircumspectus, legibus insultans,deridens,subsannans,illudens.Et res ipsæ,risus, derisio,subsannatio,sanna·χλεύη uero,dicitur à multis · ego tamen nunquã uidi,reperiens.Et alia figura,iniurijs ab illo affecta, contumelijs afflicta,debacchatione molestata,petulãtia sua grauata, uiolata.Licet autẽ de patiente dicere,iniuriã tulit,petulantia lacessitus est,petulanter petitus,in eũ debacchatũ est,afflictus est,flagris iniuste cæsus est,uerberatus est,concisus, in extrema necessitate iacet·oculis orbatus est,aut ὀφθαλμῶ dualiter·Lateribus uulneratus est,cruentus est,exanguis, calamitosus, offensus, liuidus· in facie

B uerbe-

uerberum uestigia gerens, iniuriæ signa, indicia, cicatrices, signacula. Incertũ, num uicturus sit: parũ ad uitam spei habẽs, morti decumbens appropinquat, iniuria affectus, petulanter afflictus, uinolenter uiolatus, concisus, plagis confectus. Et ipsius rei nomina, iniuria, iniuriæ, petulantia, uinolentia, arrogantia, superbia, promptitudo, molestia, plagæ, flagra, flagellatio, contumelia. Maledicus, *uituperans, turpiloquus, blasphemus, conuiciator, conuiciorum studiosus, maledicens, turpiter loquens, & his similia. Maledicentia, obtrectatio, blasphemia, conuicium, turpiloquium, cauillatio. Male dicere, male loqui, blasphemare:* Obtrectari, *ut* Hyperides: Con*uiciari, conuicijs infamare, turpissima loqui, & similia. Et huiusmodi dicitur, linguæ incontinens, linguæ non temperans, lingua promptus, lingua maledicus, nullo uerbo abstinens, nullum uerbum inhonestum putans, lingua nemini parcens, pronus, facilis, lubricus. Et aduerbia, maledice, blaspheme, infamiter, conuiciatorie, maledictorie, turpiloquenter, & similia. Obtrectatorie uero, & turpiloque, dura sunt:* Veluti *contumeliosè, sordidum. Sed iniuria læsus dicitur, male audiens, maledictus, obtrectatus, pessime audiens.* *

6 *Iudicium uero Scyrium, pro rigido dixere Legislatores: Nam exilio mulctati, in Scyrum, aut Lemnum confugere cogebantur.*

V DE IMPERIO, ET EIVS CONIVGATIS: imperante, & imperando.

I*Mperiũ, imperans, imperare:* Author, Dux, *imperialis, incipiẽs.* Authorẽ *esse,* Coimperator, *coimperare, imperij* Dux: *et* Dux *quoq;, fœminine:* Comitia, *& similia.* * *Comitijs celebrata, ut* Isæus: *Respublicæ* Principe *carentes.* Theororum *Princeps,* Theororum *imperium, &* Theororum *præfectura, secundum* Isæũ: Theoris *imperantem,* Theoris *præesse, &* Theoris *imperare, ut* Isæus: Architectus, *imperium.* Prætor, *secundum* Demosthenem: Imperaui, *iuxta* Lysiam: Auspicari, *auspicãtes, auspicatus.* Incipere: *Initiari uero, de sacrificijs, & primitiæ.* Dinarchi *autem est,* Coimperabat: Primas. *Demosthenes porro,* Ab initio, Ex initio, *&* Principio: *De imperio insuper dices, ducatus, præfectura, regnum, dominium,*

Comitia celebrantem

nium, poteſtas, monarchia, tyrannis, cura, imperium. Imperatorem
uero, Principem, Ducem, *præducentem,* Præfectum, Dominium,
Regem, Curatorem, **prouinciarum* Conſtitutorem, Primatem,
Satrapam, belli Ducem, *potentem,* Tyrannum, Præſidem, Monar- 7
cham, Ephorum, Inſpectorem, Epiſcopum, *& ſimilia hiſce.* Et im-
perare, ducere, gubernare, dominari, præſſe.

NOMINA ATHENIENSIS MAGITRA- VI
tus, Theſmothetarum diſcuſſio, & quæcunque tam publice, quàm priuatim ſinguli faciunt.

M*Agiſtratus Athenienſis nomina, nouem Magiſtratus ſunt uero, Princeps annum denominans, Rex, & belli Imperator, atq; Sex Theſmothetæ. hiſce enim, nouem illi Principes complentur. Erat & quædam Theſmothetarum diſcuſsio appellata, num ſcilicet ex utroq; Parente Athenienſes ſint à tertia uſq; generatione, et ex quibus populis oriundi num Apollo ipſis ſit Patrius, & Iupiter Hercæus. num Parentes bene tractent, num pro patria bella gerant, num cenſum habeant. Interrogabat autem Senatus, hi uero iurabant apud porticum regiam, quæ eſt lapidea, ſe leges obſeruaturos, & munera non ſumpturos aut aureã perſoluturos ſtatuam. deinde in Acropolim profecti, eadem iurabant. Myrtho autem coronabantur, & * plerunque mortis copia illis erat, ſi quis, quò non licebat, deſcenderet *Iudices ſortiri. & Arbitros, unum è tribubus ſingulis, * Imperatores eligere ex omnibus & ſecundum ſingulas prytaneas inquirere, num ſinguli bene imperare uideantur. * & ſuffragijs * Ciuium condemnatũ iudicant, atq; Equitum Magiſtros duos, & Tribunos decem, & hæc quidem publicè Priuatim uero Theſmothetæ; quando ius dicendum ſit, præſcribunt & publicas accuſationes in Populum promulgant, atq; ſuffragia. Tum & actionum intentiones introducunt. & iniquitatis actiones, atque ſi quis legem non utilem tulerit, inſuper et Ducum examinationes Actiones porro apud hos inſtituuntur, malæ uſæ ciuitatis, munerum Inquilinorum corruptelæ, munerum ſycophan-*

communiter mortis poteſtatem habent
& &
uero

tiæ falsæ citationis, falsæ inscriptionis, insidiarum, non dati nominis, adulterij. Tum & prætoris censuram administrant, & iudicio liberatos, Senatus decreta, iudicia emporialia, & metallica, si'q; seruus maledicat libero. Insuper & prætoris iudicia sortiuntur, & priuata, & publica. Vrbium commercia rata faciunt, contractuum Iudices inducunt, & falsi testimonij actiones ex Areopago.

VII PRAETORIS OFFICIVM.

PRætor porro, Orgia disponit, & Thargelia cum suis Procu curatoribus. Actiones uero apud illum sortiuntur, iniuriarũ, ebrietatis, in Arbitrorum delectum, orphanorũ tutelæ, tutelarum ordinationes, Hæredum, & *hæreditariorum* altercationes. Curatores quoque Mulierum, quæ à Viris ultimò impregnatæ uidentur. Tum & orphanorum domus elocant. Hic uero * ἐπώνυμος est, & ab eo tempus numeratur.

Cohærendum adiudicationes cognominis

VIII. REGIS OFFICIVM.

SEd Rex, mysterijs præest cum Curatoribus eorum, Bacchi festis, & certaminum lampadis & patria administrat sacrificia. Dicuntur autem apud illum, dies, seu actiones impietatis, sacrilegij, controuersiæ. Sed & generibus, et sacris omnibus ille ius dicit. Et cædis actiones, in Areopagum inducit. coronaq; deposita, simul cum ipsis iudicat. Contendentibus porro interdicit, à mysterijs, & alijs legitimis abstinere. iudicat & inanimatorum caussas. Huius porro Coniugem, Reginam uocant.

IX IMPERATORIS OFFICIVM.

IMperator, Dianæ Venatrici sacrificat, et Marti. Ordinat quoque certamen funebre eorum, qui bello cecidere. Et * Harmodio, suisq; parentalia celebrat. Apud hunc autem, actiones intenduntur Inquilinorũ, eodem cum Ciuibus ciuitatis iure utentium, Hospitum Sortem distribuit, singulis scilicet Tribubus partem, illam quidem Arbitris concedens. Inducit porro actiones, defectionis, immunitionis, Hæredum, & Inquilini.

B
C

DE

DE CONSESSORIBVS. X

COnsessores autem nominantur, quos Prætor, Rex, & Imperator, binos scilicet singuli, quoscunq; uoluerint eligunt: eos uero, apud Quingentos censeri oportebat, deinde in foro Allegantur & tabulæ, quod iudicio legitimo iudicatum sit. ASSBS SORI- BVS.

DE INTRODVCTORIBVS, & Arbitris. XI

INtroductores, Magistratus cuiusdam sorte electi nomen est: hi uero actiones, ad Arbitros introducebãt. Arbitri autem decem sunt, singuli scilicet ex Tribubus singulis: Censi uero, & probati, quatuor annis regnant: ad Panathenæorum administrationem, musicum, gymnicum, & equestre certamen.

DE MAGISTRIS EQVITVM, TRIBVnis, legum custodibus, & Prytaneis. XII

EQuitum Magistri duo, ex omnibus Athemensibus electi, res militares curabant. Sed Tribuni decem, unus è Tribu qualibet, Equitibus præerant: sicuti ordinum Duces, armatis Militibus. Legum custodes fascia alba coronantur; & pompam Deo mittunt: primosq; in concionibus occupant accubitus, nonnulla suffragijs decerni prohibentes, quæcunque minus utilia fuerint. Sed Prytanei, Senatum quotidie congregant, nisi quis dies nefastus fuerit: & prytaneis singulis, Populo præscribunt ante Senatum, & ante concionem, de quibus nam agendum sit. Concionum porro principalis dicitur, in qua Magistratus confirmant, siquidem boni fuerint, aut abrogant: in qua & publicas caussas, quicunque uoluerit, recitare potest. & publicatorum professiones ante iudicia, & hæreditatum sortem recitant. Secunda concio habetur, uolentibus, supplicatione facta, intrepide loqui de priuatis rebus, & publicis: Tertia, Præconibus, & Legatis celebranda est; quos ante Prytaneis scripta tradere oportet: Quarta uero, de sacris, & sanctis.

DE PRAEFECTO. XIII

SEd Præfectus dictus, unus Prytaneorum est, sorte electus. Eundem uero bis Præfectũ, creari non licet: Habet autẽ hic,

sacrorum claues, ubi pecuniæ sitæ sunt, & tabulæ. Cumq; Prytanei, aut Senatum, aut Populum conuocant, hic ex singulis concilijs primam occupat sedem, sola prætoria excepta.

XIIII DE RECEPTORIBVS.

Receptores erant decem, qui uectigalia, tributa, & telonia recipiebant & controuersias, quæ circa hæc erant, dijudicabant. quod si qua maior erat, ad forum transferebant.

XV DE QVAESTORIBVS.

*Quæstores Deæ, electi erant ex Pentacosiomedimnis, sed pecunias præsente Senatu recipiebant: hi uero, * ἑλληνοταμίαι dicebantur. Habebant quoque potestatem remittendi mulctam. si iniuste à Principibus iniuncta fuisset.*

XVI DE SCRIBIS.

Scriba, qui iuxta prytaneam à Senatu sorte eligitur, ad tabulas seruandas, & decreta. Secundus, delectus ad Senatus Leges. Sed qui propter ærarum eligitur Scriba, & Populo, & Senatui prælegit.

XVII DE *CONTRAROTVLATORIBVS.

9 *Contrarotulator, primum quidem electus erat, postea sorte creabatur: omniaq; transscribebat apud Senatum deponens.*

XVIII DE CENSORIBVS.

Duo erant, hic quidem Senatus, alter iurisdictionis. Censores: & hos Senatus sorte deligit, ut ius dicentibus adsint.

XIX DE NAVARCHIS.

Nauarchæ, sunt classem curantes, & triremium, solutionem.

XX DE VENDITORIBVS.

Venditores, telonia uendunt, cum alijs ad fiscum pertinentibus & eorum, qui post primam ex Areopago sententiam, exules sunt, substantias, & publicata bona. unus autem ex his imperat, qui uendita confirmat. Ad hos quoq;, Inquilini nondum censi abducebantur.

DE

DE CORRECTORIBVS. XXI

CORrectores, quemadmodū & Confessores, ad nouem Principes eliguntur, qui à repetundarū Reis mulctam exigunt.

DE QVADRAGINTA. XXII

QVadraginta autem, primū Triginta soli erant, qui per Populum obeuntes, ea quæ ad decem drachmarum summam accedebant, dijudicabant · sed quæ ultra hanc excedebant, Arbitris transferebant. Post Triginta oligarchiam, medij inter Triginta numerum, & Quadraginta fuere, Mille & ducenti · & ex his, publica munia obeuntes erant · Sed Demosthenes, Lege lata pro his, Trecentos ditißimos instituit.

DE ILLATORIBVS. XXIII

ILlatores, qui menstrua introducebant iudicia · erant autem ferè conuiuialia, & mercatoria.

DE LEGISLATORIBVS. XXIIII

LEgislatores mille erant, quibus ueterem legem abrogare, nouam autem sancire licitum non erat · Leges enim nouas, Senatus probabat, Populus, et Iudices. Hi uero obseruabant, ne quis inter Pelasgicū meteret, aut ulterius foderet · & Prætori hoc tribuebant · Mulcta autem, tres erant drachmæ, & nocumentū simplex.

DE VNDECIM. XXV

VNdecim sunt, quorum singuli è singulis eliguntur tribubus, ipsisq; Scriba adnumeratur · & secundum Phalereum, Nomophylaces nominati sunt. Captiuorum uero curam gerebant, fures capiebant, plagiarios, & grassatores. quos si confeßi essent, morte mulctabant · sin minus, in forum inducebant. siq; conuicissent, tollebant. Vna autem carceris ianua, Charonia dicebatur, per quam ad mortem ducebantur.

DE NOTARIIS. XXVI

NOtarij, singulorum notabant debita, & non soluentes in iudicium uocabant · Singulis quoq; mulctas, prout dignum erat, adscribebant. Et In frumenti distributionibus, frumenti Notarij constituebantur, secundum Antiphontem:

XXVII **DE PRAECONE.**

PRaeco quidem alter Mysticorum, à Ceryte Mercurij Filio, & Pandrosa Cecropis Filia: alter uero, circa certamina. Alij quoq; pomparum Praecones, ex Euonidarum familia: alijq; in foro uenales res promulgantes.

XXVIII **DE LIBRARIIS.**

LIbrarij sex costituebantur Ciuium albo inscriptorum, & triginta alij hisce adnumerabãtur. Mulctabant eos, qui ad conciones non accederent: & eos qui concionibus intererant, scrutabantur. Atq; *funiculum minio tingentes, per lictores eos, qui in foro erant, ad concionem pellebant. Sed qui in Librum Lixiarchicum iam inscriptus erat, patrimonium occupabat. Patrimonium autem, & λῆξις appellatur.

XXIX **DE *HESTIARCHIS.**

AEDILIBVS

EXpiabant hi lustrationibus minoribus concionem, & theatrum. Expiatio enim illa, & lustratio dicitur.

XXX **DE CIRCVITORIBVS, & Ephebis.**

CIrcuitores, ephebi, regionem custodientes circuibant, utpote militaria iam curantes. Et inter Ephebos recensebantur octodecim annos nati, duo uero * inter circuitores numerabãtur. Vigesimo autem anno in Lixiarchicũ Librum inscribebantur, & sub * diu iurabant: Arma non dehonestabo, nec adstantem, quisquis is fuerit, socium relinquam. pugnabo quoque pro focis, & aris solus, & cum multis: patriam nec turbabo, nec prodam. nauigabo, contra quamcunque destinatus fuerim regionem: solennitates perpetuas obseruabo. receptis consuetudinibus parebo, & quascunque alias Populus prudenter statuerit: & si quis leges receptas sustulerit, nisi comprobauerit, non permittam. tuebor deniq; & solus, & cum reliquis omnibus, atque patria sacra colam. Dij * Histores, * Agrauli, Enyalius, Mars, Iupiter, * floreat, augeat, ducat.

ad circum nauigationes

Dio

Cognitores

Syluestres

Floreo, augesco Duci.

DE

DE SACRIFICIS. XXXI

DEcem hi existentes, sacrificia offerebant quinquennia · sacrificium scilicet in Delum, in Bauronem, Heraclidarum, & in Eleusinam.

DE ORGEONIBVS. XXXII

ORgeones, qui constitutis quibusdam diebus tributim offerebant sacrificia aliqua.

DE TRIBVBVS. XXXIII

In has, Pueros simul, & Virgines introducebant · eos scilicet qui iustam inibant ætatem, in die Cureotide · Et pro Masculis quidem, coriandrū offerebant · pro Fœmellis autem, dotem nuptialem.

DE GERARIS. XXXIIII

HAe arcana sacra Baccho immolabant, cū alijs quoq; mysterijs · has autem quatuordecim existentes, Rex constituebat.

DE TRIBVNIS. XXXV

HI sunt, qui Tribubus imperant · aliquandiu Naucleri dicti sunt. unde & tribus Naucariæ. Naucaria autem, aliquando fuit duodecima tribus pars · et Naucariæ erant duodecim. quatuor, secundum Tertiam quamlibet · Hi uero tributa tributim collata administrabant, & qui ex hisce fiebant sumptus. Naucaria autem quælibet, duos exhibebat Equites, & nauim unam, unde nimirum nomen sumpsit.

DE TRITTYARCHIS. XXXVI

TRittyæ præterea Præses, Trittyarcha dicitur. Trittyarum uero singularum familiæ, tres sunt. Et tribus quidem, usque ad Cecropem, quatuor fuerunt · Cecropis, Autochthon, Actæa, Paralia. Post Cranaum uero adnominatæ sunt, Cranais, Atthis, Mesogæa, Diacris · Sed post Erichthonium, Dias, Palladia, Neptunia, Vulcania. Verū ab Ionis Liberis, Erichthone et Leonte · *Opli Hoplitæ tæ, Aegicores, & Cades. Ab Alcmæone autem, Apolline interrogato, multa nomina in decem redacta sunt · Erechthi ·, Cecropis, Aegis, Pandionis, Acamanthis, Antiochis, Leontis, Oenis, Hippothoontis, Aeantis · His uero addiderunt duas, Antigonidem, &

C Deme-

Demetriam · quas postea Attalidem, & Ptolemaidem nominauerunt. A Tribubus autem, tributim iudicare dicitur · Contribulis, alienigena, Tribulis, Tribulium Deorum sacra, tribunitius sanguis, intestinum bellum, & his similia. Tribuum Reges ex * Euparidis existentes, in primis sacrorum curam gerebant, cōsidentes in palatio, quod circa Bucolium est. Quum autem quatuor tantum tribus essent, in ternas partes singulæ diuidebantur · & hæc pars, trittys nominabatur, genus, & phratria. Singulorum uero generum familiæ erant triginta, ex totidem Viris constantes, quæ Trigesimæ uocabantur. Et eiusdem familiæ, seu generis participes, Cognati, Collactaneiq; · cognationis quidem non eiusdem, sed propter conuentum hunc, nominabantur. Tres autem erant * familiæ ueteres, * Euparidæ, Geomori, Demiurgi.

Eupatridis

Gentes olim

Eupatridæ Agricolæ

XXXVII.

DE MVLIEBRI ORNATVI Præfectis.

MVliebri mundo Præfecti erāt, propter Mulierū ornatum · Et Mulieres inornatas mulctabant, earumq; mulctas scribentes apud platanum, quæ in Ceramico est, exponebant · Viginti hos eligebant, post triginta reipublicæ, & legum Curatores, de optimis deligentes. Erat & Fontium cura, Magistratus quidem, eiusdem nominis seruos ad hoc operis destinatos habens · Tum & leo quidam, Fonticustos appellatur, æneus fonti cuidam, è quo aquam ad iudicia, quæ aqua dispensantur, hauriebant, insidens. Procurator autem quispiam, sorte electus erat, dictus ἐφύδωρ, clepsydræ æqualitatem custodiens. Theoricæ pecuniæ sunt, in festa, Deorū honores, et Vulgus distributæ. & hoc quod dabatur, theoricum dicebatur · quemadmodū & ecclesiasticum, & iudiciale, quod & triobolus erat, duo oboli, & obolus · Quorum administrationis Præses, sorte electus erat supra illos, qui noui Ciues inscribuntur, uel etiam delentur. Et Imperatores quidem, Magistrorum Equitum nomina. Et Hellenotamiæi, qui uectigalia colligentes, & in insulis tributa ab insulanis exigunt, eorumq; obseruant respublicas. Aediles quoq;, & Sacrifici, officiorum nomina. Erogatores, qui frumentum

tum emetiuntur Frumentarij uero, qui coëmunt. Insuper & Petitores, officij nomen fuerit aut Exactores, secundum Demosthenem, Nemo exactoribus nomẽ dedit Similiter & Inquisitores aliquis ab illo sumpserit, nomen publicæ cuiusdam functionis, qui latentia inquirunt. Ordinum Præfecti, scriptos habentes eos, qui ex Catalogo erant, designabant utrorumque nomina & hoc, sistere uocabatur. Prytanea uero, tempus est, quo unaquæq; Tribus præsidet. Et cum decem essent, singulæ Tribus pluribus diebus præsidebant postquã autem duodecim factæ sunt, singulis mensibus singulæ præsident. Ignifer, Puer, per uirtutẽ expiatis uitijs, sub chlamyde & fascia amictus, circumit, ignẽ aris inferens. Concio conuocata, quæ repente congregatur, necessitate aliqua maiore oborta. Tum & Conuocatio dicitur, cum * & * eos ex agris uocarent, triremiũ * Præfectos, & Nauarchas reliquos, tum & maritimos omnes, Salaminiosq;. Nautæ autem uocantur, hi quidem marini solum, aut maritimi alij autem, Salaminij. etiam que

DE ATHENIENSIVM FORIS, VNde dicantur, & quas actiones iudicent. XXXVIII

FOra Athenis sunt, Vicus Martius iudicabat uero actiones cædis, & uulneris ex prædestinatione, incendij ueneficij, si scilicet quis dans occidisset. fiebat autem contestatio, & deinde iudicium. Exordijs uero uti, aut affectuum commotione non licebat. Post primam autem sententiam, exilium capere licebat, si quis Parentes occidisset. Mensibus * que singulis, tribus diebus continuis uero ius dicebant quarta scilicet mensis deficientis, tertia, & secunda. Nouem Principes, qui singulis annis post censum datum, semper Areopagitis addebantur, sub * diu iudicabant. Cædis autem actio Dio nes intendere licebat, usq; ad Consobrinos & iureiurando inquirere, quis nam mortui Cognatus sit. siq; Familiaris fuerit, accusatur, & relegatur. Forum iuxta Palladium, in hoc ius dicitur de cædibus inuite commissis Nam post Troiæ excidium, Græcorũ qui occisos, dam Palladium habentes, Phalero appulerunt, & per ignorantiam abiectos ab incolis * occisi * abiecerunt, & horũ quidem nullus uiuus ap- esse pulit

pulit. Acamas autem indicauit Græcos esse, qui Palladiũ habeant. & hi quidem sepultos, secundũ Dei oraculũ, Ignotos nominarunt. Illuc uero constitutũ est Palladium, et de fortuitis ibidem iudicant. Forum apud Delphinium, ab Aegeo constitutum est. dedicatum autem est Apollini Delphinio, & Delphiniæ Dianæ. Primusq; ibi iudicatus est Theseus, expians cædem ab illo occisorum latronum, & Pallantidarum. quos occidisse quidem confessus est, hoc autem iure fecisse affirmauit. Forum in Prytaneo, ius dicit de occisis, si ignoti fuerint, & cadaueribus incidentibus, aut interemptis. Hoc autem forum Tribuum Reges constituerunt, quos oportebat incidens cadauer eijcere. Forum putei, ibi iudicabatur, si quis exulum de cæde fortuita accusaretur, & secundam actionem uoluntariæ cædis acciperet. Erat & in mari iudicium, et Reum quidem adnauigantem, & non tangentem terram, à naue defensionem sui dicere oportebat, neq; scalam, neq; ancoram terræ inijcientem. Nota autem fora sunt, Heliæum & Trigonum, cuius meminit Dinarchus: Medium parabystum, & Maius parabystum. cuius Maioris, meminit Lysias: Et in parabysto Vndecim iudicabant ea, quæ Meticho honestiora erant, cuius meminit Androtion: *

Forum in Lyco. à quo & Lyci decas. & Iunonis isthic templum constitutum erat, habens feræ formam. Olim uero conueniebant simul iudicantes fora. *

Magnũ uero Metichi forum, ab Artifice Meticho sic dictũ est. iudicabant uero trigesimum annũ transgreßi ex Viris integris, & ærario nihil debentibus. Iurabãt uero in Ardeto foro Apollinẽ Patrium, Cererem, et Iouem Regem. * Ardetum porro, prope Elißum est. nominatum autem est ab Heroẽ quodam, qui seditiosum Populum ad concordiam adiurauit. Iuramentum uero Iudicum erat, se de illis rebus, de quibus leges habentur, secũdum easdem iudicaturos. de quibus autẽ leges nullæ sunt, iustißimam laturos sententiã. Iurantium uero simul, & iudicantium omne hoc, ἀμφιορκία dicitur. Heliæa autem, Quingentorum erat. Si uero mille Iudicibus opus erat, duo fora coniungebantur. siq; Mille & quingentis, tria. Calculos

Ardetus

*culos autem duos habebant æneos, perforatum, & non perforatum· et urnam, cui camus impositus erat, per quem calculus immittebatur. Deinde & duas habebant urnas, quarum hæc quidem ænea, altera uero lignea erat· & hæc quidem condemnans, illa uero absolutoria· Aeneæ autem operculum superiacebat, unius calculi foramen habens, quo postea arcana magis iudicantes contra suspectos utebantur. Forum deniq; funibus circumdabatur, iubente quidem Rege· Thesmothetis autem, forum implentibus. Funium autem ambitus à quinquaginta pedum spacio ducebatur, & Ministri adstabant publici, ne quis iudicio nõ indigens accederet. Fororum autem iudicialium ianuæ, κιγκλίδες dicuntur· quas Romani, * Cancellos uocitant. Dimittebantur uero Iudicia, si prodigia inciderent· Et Interpretes uocabantur, qui prodigia, et alias res sacras dijudicabant. Ἐφέται, numero quidem erant quinquaginta & unus· Dracon autem hos constituit, de Optimatibus electos: Ius autem dicebant sanguinis Reis, in quinque iudicijs· His uero, Solon Senatum ex Areopago addidit. Penè autem ludibrio habitũ est Ephetarum iudicium· Dicti autem uidentur, quod primum Rege iudicante fortuitæ cædis Reos, Dracon Ephetis, iudicium hoc permisit ἐφέσιμον, id est translatitium id à Senatu faciens. Nautodicæ, qui male usæ ciuitatis actiones agunt. Iniuriarum * Actores erant, si modo Cratero credendum est, qui suffragia poscenti, causas introducere nolebant· hoc autem usitatum fuit in Sicilia: Arbitri uero ex sexagenarijs sorte deligebantur, illisq; sortiebantur arbitria· Et infamiæ pœna definita erat, non iudicanti constitutum * illi arbitrium. Olim uero nulla sacrorum actio, nisi prius ad Arbitros perueniret, agebatur. Dicebant autẽ, committere arbitriũ· Et ipsum arbitrium, ἐπιτροπὴ dicitur· eius uero prouocatio, si in forum fiebat, in urnam calculos utrosq;, Rei scilicet, & Actoris priuatim conijcientes, decernebant. Recipiebant autem Arbitri, à iudicante drachmam, quam παράστασιν uocant, inscribente ipso in tabulam crimen ipsum, & mulctam· Accipiebant et drachmam aliam, pro iuramento Rei. Tabellæ æneæ, quibus olim insculptæ e-*

Cancellatas

uero

rant leges ſacrorum, & patriorum rituum. Cyrbes, tabulæ ſunt triangulares, acuminatæ, quibus leges inſcriptæ erant. Axones, quadrata erant ænea, leges cōtinentia. Axones autem, & cyrbes, olim in Acropoli reſeruabantur: poſtea uero, ut omnibus harum copia fieret, in Prytaneum delatæ ſunt. & propterea dicitur, legem inferiorem cum Acropoli comparare. Nomina ab Arbitris ſunt, Arbiter, arbitrium, arbitrium ferre, arbitrium ferens, tulit arbitrium, decreuit, Sequeſter, Arbitrum eſſe, Arbitrorum ſententia, condemnati, Arbitrorū ſententia liberati, Coarbiter, coarbitrium ferens, ab Arbitris damnatus, in Arbitrorum iudicio uincens, ſimul arbitrium ferre: Συνδιαιτηθῆναι enim, διαίτημα, et ἐνδιαίτημα aliò refertur. Ordines præterea erant quatuor, Pentacoſiomedimnorum, Equitum, iugatorum, mercenariorū. Et illi quidem, quod quingentos medimnos liquidorum, & aridorum colligerent, dicti: & ærario, talentum ſoluebant: Illi uero Equitum cenſum ſoluentes, quod equos alere poſſent, dicti uidentur: menſuras autem colligebant trecentas, & ſemitalentum ſoluebant. Iugatorum autem tributum ſoluentes, à ducentis menſuris dicti ſunt: & ſoluebant minas decem. Mercenarij autem ordinis, nullum Magiſtratum obibant, neq; quicquam ſoluebant. Sed Anthemion, Diphili Filius celebratur epigrammate, quod ex mercenario ordine in equeſtrem translatus eſt. Et imago eſt in Acropoli, equus Viro adſtans, & Epigramma Diphili:

Anthemion hunc equum Dijs obtulit,
Mercenarium ordinem equeſtri permutans:

Sed qui ante fora, & alios cœtus publici miniſtri ſunt, lictores dicuntur: quibus iniunctum erat, immodeſtos arcere, & non conuenientia dicentes abripere: Tum & Scythæ appellabantur, & Sagittarij: Atq; Peuſinij ab eo, qui primus eorū inſtituit officium. Telonia autem erant, quæ ſoluebātur quinquageſimæ collectoribus, et exactoribus: hæc autē uectigalia uocantur, & emporialia. Non nunquam & decimas inſtituerunt. Et *decimæ, telonij ſpecies erant. Et iumenta alentes, ζδυγίσιον tributum ſoluebant. Cæterum

decima

olim

olim in Pnyce, comitia celebrabant. Pnyx autem, locus erat iuxta Acropolim · *apparatus more uetustæ simplicitatis, non ad theatri splendorem. Aliæ autem conciones, in* Bacchi *theatro congregabantur: solaq; consularia comitia, in* Pnyce. *Vnde* Populi *tumultum,* Comici πνυκίτην *uocant. Primum autem accubitum, & primum lignum uocabant: & in foro, primam cathedram. Quæ autē* Iudicibus, *in sellis ipsorum substrata sunt, storeæ uocantur.* Homicida, *occisor, mactator, ueneficus, occidens, cædis studiosus, cæde pollutus*· Occidit, *interemit, cæcidit, mactauit, dolo peremit, cæde polluit*· ✱ De *huiusmodi autem, pollutus, cōtaminatus, prophanus,* Ad hæc *sanguinis reus, sanguinis plenus. Resq; ipsa, cædes, interemptio, cædis pollutio, mactatio. Referantur etiam ad iudicialia, conscij, communio*· Communes *pecuniæ, apud* Demosthenem· Communicantes *enim,* Xenophontis *proprium est.* Indistributa *bona, cōmunia, promiscua, diuisa*· Distributa *enim, sordidius est. Et uerbum, communicare, bona communicare, substantiam miscere, cōiungere diuitias*· *congerere, corrogare, coaceruare*· Substantiam *in unū conferre, constipare, commiscere.* Communiter, *communicator, communicatus, communionibus studens*· Et *communione dignus, & communionis expers.* Contraria *autem, dirimere, sorte diuidere, sortiri in multos, diuidere*· Distribuere *uero, alterius significationis est. Et partiri, sordidius*· Melius *autem,* In *partes diuidere.* Diuisio *substantiæ, distributio, sortitio*· Partitio *enim, aliquanto humilius est. Et* δαίτησις, *durius*· Melius *autem,* δασμός. Et *ij sanè, in quos diuiditur*· *participes, consortes, partium acceptores*· Diuidentes *uero, distributores dicuntur.* Et In *distributorum diuisionem, dicunt* Rhetores: Sæpenumero *quoq; consortes, & consortem esse dicitur de illis, qui alicuius flagitij participes sunt*· Et *his penè similes, participes, participantes, sorte partientes, distribuentes, sorte diuidentes.* Et *nomen, sortitio*· Et *uerbum, sortiri, sorte participare.* Et Sortita *bona, secundum* Demosthenem:

DE

XXXIX DE LEGATIS, ET QVAE AD HOS SPEctant: et quæ de Præconibus, de honoribus, stipulationibus, & contractu.

Legati, Nuncij publici, legatio, Legatū agere: legationem administrare, legationem mittere, legare, legationem perperam obire, legatione mitti: Mala legationis administratione uti, quo magis utitur Demosthenes: et Platon, *Malæ autem obitæ legationis actio, contra hosce erat: Legatus uero, &* Nuncius *sit, &* Minister: *Alterius autem significationis est, Præco, &* Caduceator. *Caduceus autem, Legatorum gestamen erat: & in* Prytaneum, *ob caussas peregrinas uocabantur. Legatos quoque nominabis, legationem administrantes: Vnde & de Præcone dicitur, legationem peragere. Et uerba, Legatum agere, administrare, legationem mittere, legationem remittere. A Præconibus autem, præconari dices, promulgare, denunciare, enunciare, prædicare, & annunciare, præconium afferre, inducias denunciare. Et res ipsa, præconium, promulgatio, denunciatio. Et contrarium, indenunciata bella: non indicta caussa insilientes, & non denunciati: Sacrosancti autem erant, & *ubicunq; illis tutò proficisci licebat. Immunitas, pacis recisio: Fœdera ferire, pacem afferre, libare, libationes petere: Fœderati, Confœderati, & similia. Aurea coronari corona, germine denunciari, promulgari, designari, & similia. Et res ipsæ, denunciatio, promulgatio, prædicatio, designatio. Insuper & alij honores, munera, præmia, honores, gratiæ, frumenti distributiones, frumenti stipendium, Conuiuam esse: Purpura, primus accubitus, æneū stare: immunes opes tam peregrinis, quam in rebuspublicis. Stipulatio, commerciū, contractus, tabula, pactū scriptum, confeßio scripta. A stipulatione autem, stipulatus est, & secundum stipulationem egit: atque stipulatio nautica: Et Stipulationis transgreßio, apud Demosthenem, aliquid agere illis, quæ stipulatione continentur, contrariū. A contractu porro, contrahere: Quemadmodū à pacto, pacisci, paciscentes, * pactio, & pactum nem quoq; nunc dicunt: Et gratitudinis pactum, & pactum amicitiæ.*

[Margin: quocunq; — Et pactionem]

DE

DE MVTVO, ET DIIS A SOLONE XL constitutis, pignore, deposito, ædium remissione, *

& ijs quæ circa ipsa.

MVtuum, debitum, sponsio, nauticum, elocationes, fœnus nauticũ; Commeatus periculum suscipiens, commeatus, & remeatus periculum continens. Periculosum, dubium, quæstuosum, lucro carens. Tum & funibus circumdare sacra, dixerunt in * obturationibus & obsepire, utpote in Plynterijs, & huiusmodi nefastis diebus. funibus autem cingere forum, cum arcana iudicarent, ne quis adiret inauspicatus. Tres iurare deos Solon iubet, Supplicem, Expiatorium, Depulsorium: Pignorare est, cum quis dote data aliquid, quanti ea constat, oppignorat. Pignusq; est, quasi depositum, proprie quidem dotis: illud uero, mercedis quoq; Et uerbum, oppignorare. Donum deponere, pro in depositũ dare. Poni autem, pro deposito sumere. Et hoc quidem deposuit, illud uero depositum est. Similiter, spopondit, & sponsione datum est. Hyperides uero ad Charytem dicit, Datus, pro depositus. Actiones quoque erant remissionis. Et dicere licet, remisit, remissum est, remittere, ignouit, concessit. Deseruit accusationem, gratificatus est, contribuit, reddidit, accusationem sustulit, deleuit. Contentionem nondum finitam dereliquit, reliquit, destitit, cessit, pepigit. Spõte succumbens, subcedens, inclinatus. Et ut Hyperides, Renunciauit remissionem:

DE CONVIVIIS, CONGREGATIONE XLI Senatus, consessu, publicationibus, & similibus.

Conuiuatores

COnuiuia, * conuiuatoriæ, Conuiuatorũ symbolum, conuiuatoriæ actiones, conuiuialis lex, conuiuij pensio, conuiuij constitutio. Deferre conuiuium, implere conuiuium, pensionem relinquere. Conueniunt quoq; conuiuatorijs, particeps, participatio. Et illud Hyperidis, Cohabitationis particeps: Quæstor consedit, conuenit, confudit, commiscuit, constipauit, collegit, coordinauit, coaceruauit: præsedit, consedit, ius dixit, consuluit, consi-

lium præmisit, Senatus erat consessus· cōgregati erant Senatores, conuenerunt· Curia impleta est, plena erat· Eadem autem de Populo quoque dicat quis, ac Iudicibus. Publicare substantiam, proscribere, publice proscribere, publicationem decernere· Substantia cedere, concedere bona, res, substantiam, sortem, patrimonium, possessionem, opes, omnes diuitias· patrimonio priuari.

XLII. DE PRAESCRIPTIS DIEBVS, FVNEribus, luctu; & quæ hisce conueniunt.

COnstituti dies, funera, tertiæ, nonæ, trigesimæ, exequiæ, libamina, iusta· Terram suffodere, struere rogū. Parentalia, sepultura, sepulchralia· Monumentum, sepulchrum, tumulus, columna, querela, statua, libitinæ, tymbi, & urnæ.

XLIII DE NOXA, MVLCTAM FERENdo, & diem dicendo.

NOxa, nocumentum, damnum, mulctæ periculosæ, damnosus, et similia· Nocuus, nociuus, nocenter, nociue, periculose· Damnose enim, durū est. Mulctam ferre, dare, soluere, persoluere, exoluere, deponere, conferre, & similia. Et res ipsæ, collatio, redditio, solutio, exolutio, depositio· reliqua enim, sordidiora sunt· Nomina uero nulla extant, nec aduerbia. Et contraria, exigere, pignora sumere· pignora capessere, & postulare. Atq; res ipsa, exactio, postulatio· Oppignoratio enim, sordidum est. Dices insuper, forum repletum est, sortitum est, sorte distributum est, consedit, constitutum est, conuenit, resedit, iudicauit, ius dixit, decreuit, calculum deposuit, sententiam tulit. Calculis damnauit, cōdemnauit, damnationis summam tulit, damnatione notauit, mulctauit, mulctam irrogauit. Absoluit, calculis liberauit, dimisit, soluit, iudicio liberum decreuit· & similia. Impletio, sors, constitutio, cōuentus, decretum. Damnatio, condemnatio, iudicium, suffragiorum stipulatio, mulctā decreta, mulctatio, mulcta, mulctæ irrogatio, pœna, punitio, debitum, supplicium, intentio, iudicium. Absolutio, liberatio, & hisce similia. Mulctare, mulctam attenuare, subattenuare. Iudices surgere, consurgere· Forum dimitti, Senatum, et Populum

Non cessi, non concessi, non remisi, non timui, nō perculsus sum, non declinaui, nō deflexi, non destiti, nō deuiaui, nō depulsus sum, nō subductus sum, nō sum traductus. Appropriauit, *uēdicauit, sub duxit, occupauit, decertauit.* Prouidere, *consilium conferre, consulere, conuenire, consilia communicare; coniungi, conferre auxilium, simul uincere, superare* Misceri, *cōtingi, colligari, alligari in uicem.* Præhensum *esse, habere, eiusdem esse sententiæ, æqualia decernere, idem spirare, unanimes esse, ijsdem suffragijs uti* Iisdem *gaudere, ijsdem tristari eadem amare, eadem odisse.* Iisdem *ac quiescere, unum eundemq; esse* Populum. Et res ipsæ, *consensus, concordia, unanimitas, una eademq; confessio, consonantia, concentus, decretum, colligatio hæc sola* Σύνδεσις *enim, durum est, licet* Platonis *fuerit.* Sed *contraria horum, scindi, diuidi, seduci, turbari, tumultuari laborare, inuicem distare, dissonare, dissentire, aliud sapere* Inuicem *dissolui, inuicem remitti, reprobari, partibus discindi, in partes diuidi, diduci alternare.* Et *ipsæ res, factio, seditio, dissensio, defectio, turba, tumultus, labor, dissonantia, discordia, diuersa cōsultatio, alienatio mentis, alternatio, diuisio, inimicitia alia uero, sordida sunt* Nomina *uero nulla sunt, præter factiosus* Σ*τασιώδης enim, contemptum est.* Et *turbulentus, sordidum quemadmodum & tumultuarius.* Ab *inimcitia autem, dissensionum, aut inimicitiarū studiosus* Nam *sine additione, inimici uocabulum usitatum non est sed magis, dissentiens.* Et *alternator, durum.* Aduerbia *autē, factiose, dissentienter, dissonanter.* Et *res, turbulentum, tumultuarium hæc enim receptiora sunt, quàm ab illis deriuata aduerbia.* Ab *inimicitia autem, inimice, & seditiose.*

DE RELVCTANTIBVS, ET collaudantibus. XLIIII

R*Eluctari, supplātare, impedire, refrenare, turbare, cōtubare, elidere, obstrepere, discindere, inhibere, sustinere, depellere, phibere, consopire, cōdemnare, dißētire, reclamare, circūstrepere, contradicere, turbare, linguā auertere* Sed *obturare os, melius est.* Vocē *eripere, elidere, extrahere, impedimēto eße* Auditū *tan-*

D 2 tumnon

tumnon obturare, retinere, obsepire. Collaudare, recipere, admittere, sustinere. Gratulemini, conueniatis, consentientes sitis. affirmate, annuete, suffragemini, ratificate, calculum addite.

XLV *DE DOMIBVS, VBI CONVIuantur Prytanei.

THolus, in quo cœnabāt quotidie, quinquaginta ex Quingentorum Senatu. Tribus, penes quam imperium erat, immunis habebatur. Et eadem immunitate fruens, tributis liber, & tributorum expers dicebatur. Tributarius erat, nisi cui immunitas dono data est. Collega, qui cum alio publicum munus administrat. Et immunis dicitur, qui tributorum expers est. Defunctus, qui tributa recenset, sine tributo publicum non obiens munus. Et res ipsa, immunitas, remissio, concessio, munerum carentia. Nam tributorum libertas, sordidum est. Substantiam uero immunem, dixit Dinarchus: Et eiusdem tributi persolutor, eodem ciuitatis iure fruens, æqualem ad honores gradum habens, inquilini tributo liberatus. Et res ipsa, tributi æqualitas, ciuitatis æqualis fruitio, æqualis honorum usus. Tributarius uero, etiam tributis obnoxius. tributum soluens, deponens, conferens, in publicum dans tribuensq; dicitur. Et ipsa res, tributum, depositum, collatio, insumptio publica, persolutio. Contributarius deniq;, simul tributum ferens, conferens, simul soluens, unà deponens, simul persoluens tum & uerba, ab hisce participijs. Et res ipsæ, contributum, collatio communis, commißio tributorum, corrogatio.

LIBRI OCTAVI FINIS.

IVLII

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER NONVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



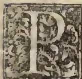
Ictionarium quoddam instituto rium, à Gorgia Sophista conscri ptum est. & hocquidem audire, puerile· & idē conari, parui mo- menti uidebatur, huic componendi generi nondum cōuersato. nunc autem aggressus, cœpi huiusmodi Libros, ceu rem frugiferā, æstimare· alia enim omnia, & usum eorū pro bo· Et uocabulorum catalogus, natura tædi- osus existens, dispositionis modo ad ordinis quandam formam uenustiorem redactus est· ut non magis lectis quis defatigetur, quàm se quentia audire desideret.

CAPITA LIBRI NONI.

HOc Libro nomina de urbium ædificijs cõtinentur, omniaq; quæ à terminis, Populis, uicis, agris, regione, aut hortis dicũtur. Exteriores urbis partes. Nomina ab urbe deriuata· Vrbium formæ, earum laudes, & uituperia· & nomina, à ciuitate dicta. De partibus maritimis. De uectigalibus. Publicani laus, et uituperium. Partium, intra mœnia & urbes existentium nomina, priuatarum & publicarum, præstantiorum & uiliorum. Insuper & numismatum adsunt nomina, tam maiorum quàm minorum· eorumq; partes, eorũ uocabula. et si quid in hisce nominibus propriũ, aut communiter, aut secundum urbes obseruatum est· Vbi etiam in transcursu, num calidos potus Maiores nostri biberint, discutitur. De ueteri moneta, & noua: deq; numis, qui Barbari æstimati, Græcanici tamen sunt. De primis monetæ excusoribus. De monetarum inscriptionibus. Quantum putent talentum continere. De pecunia, et pecunijs· argento, argentis· ære, et æreis. Præterea de ludis, tessera, taxillis· & de eo quod dicitur, Mouebo hunc à sacra linea. De diagrammismis, astragalis· deq; eorum numero, et tractatione: de cane, Coo, Chio, Stesichoro, Euripide, ludo articulari, et ludo
pheuide ad hamillam. De pila ad Scyrum, * Phennida, aporraxi, Vrania, cothurnicum iactu, & nominibus huic proprijs. De Basilinde, ostracinde, Chalcismo, himanteligmo, ephedrismo, epostracismo. Ascomasmus, in cotyla, æneam muscã, præstantissime ô Philelie, trygodiphisis, melanthe, testudo· scanthari zare, nates percutere· Pentalitha, phittamdiades, phittariæ, phittameliæ, platagonium, *
telephium telephyllum, caryna, malorum grana, latages, colabissare. Porro synonyma quoq;, similis, fraudis, cunctandi, admonendi, uincendi, turbæ, angendi, cauillandi, rei, sciendi, plerunq;, occidendi, dubitandi, sufficiendi, terrendi, exponendi, incendendi, perficiendi, expellendi, intrandi, ferendi. Et nomina uariæ figuræ, ab ου diphthongo incipientia.

NOMI-

NOMINA DE VRBIS AEDIFICIIS, & quæcunq; à terminis, & Populis.



Orro ut etiã de urbe, et urbis partibus loquamur, sic dicendum est · coloniæ deductor, coloniã deducens · Vrbem extruens, *non tamen* πολισής. Condiens, et Conditor · *Et apud* Herodotũ, Συγκτίςης: *De eodem et ædificans, fabricãns, urbem substernens, parans, paratus, operans, expoliens, faciens, extruẽs, machinans · & similia. Et res ipsa, ædificatio · Et iuxta* Thucydidẽ, Habitatio, Cohabitatio: *Reliquorum enim deriuatiua, aut dura sunt, aut etiã ad alias res cõmunia. Verbum autem, coloniã deducere, urbem condere, extruere, inhabitare. Et aduerbium, inhabitatorie. Sed opus ipsum, ciuitas, urbs, cohabitatio, ædificium. Verum* Xenophon *non mœnia modò, sed omne quod mœnijs continetur,* Murum *dixit. Vir autem,* Ciuis, *urbanus, habitator, incola, inhabitator, inquilinus,* Indigena, *colonus. Et ipsa multitudo,* Populus, *turba, populares,* Tribules, *genera, familiæ. Atq; partes extra urbem, termini, conterminalia, forum,* Populi, *uici, agri, suburbia, prædia remotiora, regiones, horti, paradisi, uillæ, domus uoluptuariæ · quorũ nonnulli, etiã in urbe fiunt. Et à terminis quidẽ dicitur,* Cõterminus Iupiter, *columna terminãs, fluuius cõfinis, confinis urbs, locus conterminus, ager nostris finibus contentus, bellum externum, opus determinatum ·* Tellurem terminare, *determinare regionem.* Virum *finibus eijcere, extorrem fieri, & fines conturbare.* Terminans *uero, terminator. Et* Ager *obæratus, determinatus. Et terminãs columna, terminus ·* Diesq; *terminatus, pro definito. Sed à* Populis, *iuxta* Populos *habitantes, cum* Populis *conuenientes, popularis multitudo. Tum & in* Populo *uersari, & peregrinari, &* Populo *cohabitare ·* Cohabitatio *peregrinatio.* Extera *bella. Et apud* Thucydidem, *Externi ad populares: Et * copia totius* Populi. multitudo Et *omni* Populo, *aduerbialiter. Totius* Populi *cõuentus, publicatio, epulum publicum. publicæ feriæ, opus publicum, habitator publicus · publicare, publicũ esse.* Populi Præses, *publicus uenditor,* Populi *amator,* Populi *amor ·* Concionator, *concio, popularis,* Populi

studiosus, Populi osor. Democratia, democraticus. A populis etiam dicatur, Minister publicus & cum Populo communicans, utpote aliàs extra urbem habitans. & similia.

II. A PAGIS DICTA, AVT AGRIS.

A Pagis uero, seu uicis, Vicinus, Vicina, pagi Princeps, pagi Præsides Κωμοδρομεῖν, *& cauillari. Insuper & Comœdia, Comicus Poëta, Comœdiæ conscriptor, Comœdiæ Actor, & cauillans. Comica fabula. Et Comicum, quoniam in uicis Chori olim constituebantur.* Forsan * *Statim hinc & Comicus dictus fuerit. Et Comesare, & Comesator, apud Platonem: Atq; hedycomus, cantilena. Ab agris autem, Atticæ formulæ sunt rus proficisci, ruri habitare, ab agro uenire, & statim ab agris discedere, & rus proficiscere. Rusticitas uero & agrestis, pro aspero. Et Rusticus, qui rure uiuit. De utrisq; autem* ἄγριος *dicitur, magis tamen de aspero. Fortaßis & præda, & uenari, atq; uenaticus canis, quoniam & hæc extra urbes fiunt. Insuper & agrestes feræ, & omne capiens linum. Et Venatica Dea, & Venaticæ Deæ lucus. Dices præterea & Rusticum carmen, et agrestem Musam capprariorum scilicet, & Pastorum:* Ἀγριώτης *enim, Poëticum est. Non inconueniens etiam est addere, quod Ninus Beli Filius, natum in agro Filium, Agronem nominauit.*

III. QVAECVNQVE A LOCO, & hortis.

Sed à loco, sacer locus, indigena Populus, inquilinum factum, et localiter, rusticũ, Rusticus uiuendo. In loco mansit, locum amare, loci amor. Et Χωροφιλεῖν, *apud Antiphontem: Insuper & incola, Indigena, inquilinus, colonus. Separare, cedere, concedere et omnia alia, quæ* τῆς χώρας *uocabulo conueniunt. Cæterum ab hortis, Hortulanus, Hortulanũ esse, hortum colere, hortorum cultus, & hortulana ianua. Et* κῆπος*, tondendi species. Sed paradisi,* Vide supra Lib. II *Barbaricum nomen uidetur consuetudine autẽ, in usum Græcum peruenit, sicuti & multa alia Persica:*

DE SVBVRBIIS, EORVM PARTIBVS, IIII
& ijs quæ extra urbem sunt.

VErùm partes extra urbes existentes, & omnia quæ agros spectant, in Agricultura antè prædicta habes. Suburbiorũ autẽ fuerint, et munitiones, quæ et custodias uocabis. Præsidia, * turres, speculas, tum & munimenta uallum, et ualli Fossæ, pali, stipites, tentoria, scenæ, tuguria, tabernacula, castra omniaq; ea quæ munitionis causa, exterius extruũtur, *In re uero ludicra, propter multorum usum, castra, etiam παρεμβολὴν nominare licebit, allegando quendam è Neotericis Theophilum dicentẽ in * Pancrasti ca Deinde intra uallum hæc, & castra Et in Aetolis Criton, Hic enim nobis castra sunt: Partes uero eorum quæ extra urbes sunt, publicæ quidem sacra loca, loci initiatorij, magalia, palatia, oraculorum loca, heroa, sepulchra, monumenta, polyandria, tumuli. Apud solum autem Thucydidem, Abscondita sepulchra, monumenta dicta inuenies. Extra urbem quoq; sunt, antra, specus, cauernosa refugia. Et Theopompus in Pantaleonte, Speluncã dixit. Ex his quoq; fuerint, nemora, luci, caulæ, stabula, porticus, stationes pecoris, caprarum greges, pascua, septa, cubilia, porcilia, haræ, porcorum greges. Tum et Gruũ greges, & Anserũ greges, secundũ Platonem et Columbariũ dicit, in Theæteto: Inter suburbia quoq;, loca urbem ambientia numerentur nisi loci cuiusdam nomen esse putemus apud Thucydidẽ, cum inquit, In peripolijs istis deprehensus est: Ex suburbijs porro, in urbem eundum est. Et ab urbe quidem, non urbanus modò, & urbanitas sed & urbicus, & ciuilis. * urbanus est, in urbe morari, Aedilis. Et * Astylips, apud Critiam: Comœdia quoq;, Vrbanam oleam uocat eam, quæ in urbe est. Sed urbem nominabis, in continente sitam, insulanam, littoralem, à mari remotam, mediterraneam, à mari allutam, marinã, maritimam, mari appropinquantem, mari proximam, ad mare constitutam Ἀγχίαλος enim, Poëtarum est. Quæ autem utrinq; mari alluitur, bimaris, ueluti Corinthus. Et quæ in medio maris utrinq; inhabitata terra est, utrinq; alluta, utrinque adnauigabilis αὐλὼν, & isthmus.

Ludenti Pancratiste

& Desertor urbis

Vbi uero utrinq; existens mare terrã separat, hoc maris canalem, Euripũ, & fretum uocare oportet. Vocabis autem urbem recenter ædificatam, nouam, recentem, nuper conditam, modò factam, noui ter elaboratã, recenter constitutã, cui suprema modo manus addita est, habitatoribus coætaneam: sed diu ante, uetustã, antiquam, uetustissimam, antiquis diuitijs abundantem, priscam, senem, perantiquam, peruetustam. Et Populum huius, uetustum, inquilinũ, terrigenam, indigenam, patrium: illius uero, peregrinum, alienum, aduenticium, alienigenam. Sed à magnitudine urbem laudando, dices: latam, amplam, prælongam, longam, longissimam, magnam, maximam, ingentem, grandem, fastuosam, conditam, ampliatam, extensam, diffusam: Cæterum in planitie campestri sitam, planam, equorum cursui patentem, currulem, populosam, magna planitie prædi-

Cetosa tam, extensam, patulam: & secundum Homerum, Latũ iam. * Κητώεσσα uero, summe Poëticum est. Sed in monte sitam, montanam, altam, præaltam, bene munitam, difficilem captu, inuiam, accessu difficilem, conspicuam, manifestam, excelsam, lucentem, arduam, in altum tendentẽ, montes æmulantem, excellentem, arci similem, tantũ non nubes superantẽ, uerticibus æthera tangentem, aërem ferè contingentem uel nubes, nubibus proximam, lucido circumfusam aëre, libero aëri expositã. Vrbem uero maiorem uituperans, dices: immensam, immodicã, inconcinnam, custoditu difficilem, accessu difficilem, uix implendam, male habitatã, erratilem, dispersam, distractam, Indigenarũ inopia laborantem, omnigenam, uarijs Gentibus repletam, inornatam, indiscretã, turbulentam: turbarum plenã, petulantiæ, indecentiæ: Omnibus Populis refertam, uarios Populos continentem, collectitiam, alieni Populi plenam, Hospitibus abundantem, hospitalem, exteris repletam, peregrinorum plenam, omnigenis hominibus confertam, adductitia annona indigentem, incolas non nutrientem: inuectione opus habentem, introductis frumentis, inuectis cibis: A mari magis, quàm terra nutritã: quam Mercatores magis, quàm Agricolæ nutriunt. & similia. Similiter & campestrem uituperando, dices: cauam, supinam

*num, palustrem, aditu facilem, facilem captu, quam primo incursu quis capiat. Montanam autem uituperando, dices · commercijs inconueniens, uiæ inepta, *intrita, cõmercijs carens, appropinquatu infrequens difficilis, inhospitalis, aspera, inuia, accliuis, agrestis, uallis, conuallis ferarum magis, quàm hominum urbs · capraria magis, quàm urbana. Tempestuosa, æstatem difficilem habens, hyeme molesta propter niuem et similia. Aliàs porro laudando dices, Viris scatentem, florentem, iustam, rectam. & si uituperes, inflammatam, turbulentam, tumultuariam, afflictam, tenebricosam, grauem, molestam, intolerabilem multitudine · turbarum plenam, uexationum, angustiarum, et tumultuũ. In qua uero Populus paucus fuerit, hominibus egens · in solitudine, in ocio, in quiete, ociosa, libera. Sed si cauilleris, desertã, solitariam, molestam, paucis hominibus habitatã · incolis desertam, inhabitatam, hominibus carentem, uacuã. Similiter et paruam laudans, dices · sufficientem, moderatã, non prægrandem, mediocrem, modicam, mediocriter dispositam, mensuratam, habitabilem, commodam · & similia. Sed si uituperes, arctam, breuem, miseram, ærumnosam · oppidulum, ciuitatulá, pagus. & alia multa. Quod si inueneris in præcedentibus Libris, humani, & hospitalis laudes · aut inhumani, et inhospitalis uituperia, etiã si eadem non de urbibus, sed de Viris dicta sint, licet tamen usum ad urbes transferre · Quemadmodum & quæcunque de locis sunt salubribus, aut morbidis, aliaq; huiusmodi, ad urbes quoq; referenda sunt. Præterea magnæ ciuitatis Ciuis, Μεγαλοπολ της dicatur · paruæ uero, μικροπολίτης · Vnde & ab Aristophane, Paruæ ciuitati conueniens dictum est. Nouæ uero ciuitatis Ciuis, Νεοπολίτης secundum Platonem, et Epicharmũ dicentem * · Nouus habitator, in Harpagis · et secundum Eupolim dicentem in Aurea ætate, Νεοκάτοικος: Verũ à ciuitate nomina sunt, ciuitas, Ciuis, politia, politiæ subiecti, rempublicã administrare, rempublicã sollicitare, rei publicæ præesse. Et Reipublicæ sollicitatio, ut Sanyrion in * Gelote: Politica sapiẽtia, Vir Politicus, et politica oratio · Dij * tutelares, & urbis Præsides. Et Moribus ciuitatis amorem referens, secun-*

in Harpagis

Risu

Ciuici

dum Thucydidem: Et Rempublicā sollicitare, apud Antiphontem: & multa huiusmodi. Vrbanum uero, Eupolis in Diade Ciuilem nominauit, ueluti indigenam. Dicatur quoq; Patrij, Platone dicente, Patrios Deos: Sed Isthmo, aut freto adiacēs urbs, bimaris dicetur. Et multas subiectas habens urbes, & regiones, πολύπολις. Nimis enim affectatū est, continentem, ἤπειρον uocare. Et multæ urbes in unum conuenientes, natio. Sed multi uici in unum nomen redacti, urbs. Poëtis enim, qui & urbes, Vicos uocant, non acquiescendum est. ut apud Euripidem in Ixione, Eubœa Athenis quædā uicina urbs est: & rursum in Timenidis, Peloponesus tota urbibus abundat: Tres autem sunt urbium in extructione figuræ, continens, insula, chersonesus.

V DE PARTIBVS MARITIMIS.

rupes, littus

PArtes uero urbium, à mari quidem, * littus, maris locus petricosus, ripa, portus, portus introitus, portus profunditas, portus recessus, statio, crepido, naualia, nauium tecta: Et ut Aristophanes in Babylonijs, Nauiū statio: Insuper et telonia. Teloniū uero in Codone Posidippi dictū est, Puerum ad teloniū festinantem: Decimarum collegia, decimationes, quinquagesimarum collectiones, custodiæ. Tum etiam Decimarum receptacula, hoc autem nomine Antiphanes usus est in Piscante: Et qui hisce præsunt, publicani, collectores, ellimenistæ: Decemilegi, secundum Demosthenem: Et ut Anaxilas in Glauco, Decimatores: Vigesimarum collectores, quinquagesimas colligentes. Et Quinquagesimas colligere, in Philonidis Cothurnis dictum est. Impuri, scortatores, Megarenses, sæui, parricidæ. Telonium uero, Ellimenium, ut Eupolis in Autolyco: Ellimenium, quod tibi, priusquam ingrediaris, dandum est: Et decima, uigesima, quinquagesima: & sic secundum singularum exactionum partes, nomen constituitur. Tum & παραγώγιον, uectigalis nomen. si oportet in defensionem communis usus, aliquem citare, à Philippide in Enauigante dictum: Vt paragogium posthac conferas, exigam: Ipsum uero opus, uectigalis persolutio. Et uectigal persoluere, uerbū. Et exigere, telonia exigere, petere,

colligere

colligere· Et quod ab his soluitur, teloniorũ notatio· Quod uero no tatũ non est, notatione obmissũ. Et ut Aristophanes in * Polyeido, Ellimenistã agis, aut decimatorem? Telonij pensio· Teloniũ pendere, deponere, persoluere, reddere, numerare, exoluere, cõferre. Et teloniũ debitum, constitutũ· et magis affectato uerbo, solenne, pro cõstituto dices. Quod autẽ legibus non est constitutũ, immune· Et res ipsa, immunitas. Et nõ homo solum, immunis dicitur· sed et portus, in quo nihil exigitur. Et publicanũ uituperans dices, grauis, molestus, angens, prædans, deprædans, deglubens· mari asperior, tẽpestate uiolentior, submergẽs appellãtes· Inhumanus, difficilis, * impleбilis, immodicus, turpis lucri studiosus, uiolentus, suffocãs, feriens, grassans, demergens, rapiens, auferens, extorquẽs, temerarius, impudens, impudicus, ingratus, immansuetus, sæuus, inhospitalis, ferinus· cautes, petra prominens, naufragium, immitis bellua. & quæcunq; in Morum uituperio habes. * Affectatori autem dicendum est, Salmidyssus, Caphareus· & quæcunque alia in mari sunt inaccessibila, & horrenda loca. Si uero publicanum laudaueris, dices· legitimus, hospitalis, iustus, * legis obseruantior, mansuetior præda, integrior conditione sua, pudere sciens, consolator nauticæ molestiæ, in quem quis spem collocet, ad quem quis lubenter appellat. Sed telonia accipere dices, emere, & conducere· & Principes elocare telonia, uendere, proclamare, mercede locare. Partes porro circa portum, signum, agger, emporium· Et ut Hyperides dicit, * Grus, ubi onera extrahunt: Et Ἀρτόδειγμα dictum, signum dare uenalium uectoribus, apud Hyperidem in Salsamentis: Sed emporij partes, tabernæ, lupanaria· quæ & fornices uocaueris· Et multitudo non nautica modò, quæ in Nauticis recitata est· sed & Mercatores, Caupones, & quæcunque in Tractatu De Artibus habes. Porro partes circa urbem sunt, murus· & muri partes, quæ Militaribus adscripta sunt. Tum & portæ, & portulæ. & astantes hisce, ianitores· quemadmodum muris mœniorum, custodes. Et portarum, ianuarum'que partes, tabulæ, ualuæ, uertebræ, cardines· & quæcunque in Tractatu De Domibus inuenies· Ingressis uero

Multiformi

inexplebilis

Ambitioso

intimius lege, mansuetius quàm ualde multum

Elatio

sis uero omne illud dicitur, pomœrium, intra muros, intra mœnia interius autem, Plateæ, secundum Xenophontem, *&* Homerum *Vnde Latas plateas habens,* Homerus *formauit & ,* Apollo Ἀγυιεὺς: *Hæc autem & biuia nominata esse inuenies, non apud* Aristophanem *modò dicentem in* Thesmophoriazusis *Biuiū, huic oportebat indere nomen: sed & apud* Hyperidem De Retributione Ad Pasiclem, *Domum magnam,* Chabrij *dictam, & biuium: Hæc & uici uocantur* Vnde Vicinos *uocamus, prope nos habitantes, et* Vicinas *Aristophanes enim, aut in Fabulis, aut in Centauro inquit, In uicis cauponarijs delusum et in* Lysistrate, *Præterquā quod* Vicinus *Ion uero in* Phœnice *manifestius, Sed &* Theretron, *horum uero* Vicini Dij: *Videtur mihi et comus, à uico nomen duxisse & encomium, pro uictoria cantatum.* Vicinos *autem, contiguos, cohabitantes, adhabitantes, adhabitatores *insuper & prope agentes, et fores habentes proximas.* Eupolis *uero in* Adulatoribus, *etiā Conuicinum dixit. In his uero uias frequentiores, Populo tritas appellabis, currules, regias, & equestres sed angustiores, angiportus, et uicos strictos, secundum Homerū dicentem Foris autē stat Deus, ubi itur in uicum strictū. *Statim quoq;* ῥύμλω *dictam uidebis et, ut nunc loquuntur, platea* Philemone *dicente in* Panegyri, *Plateā hanc solā tibi condidit Rex &* Philippide *in* Phileuripide, *Quotā *in uia, ut Puer tertiam teneat plateam: hoc enim, angiportū Athenis erat. &* Laciades, *Rectà transiuimus uicum: Et ædificiorū multitudo, habitationes, uiciniæ Et habitationum ambitus ut in* Senecta Aristophanes, *In ambitu cohabitationis stans: Et circumhabitatiuncula parua, domicilium. Et Domuncula, dicit* Demosthenes Contra Olympiodorum, *Et hic quidem præhendit * pharmacotentes, & domunculam ego uero accepi scutificos, & domum: * Adeo ut domuncula, sit domicilium paruum. Apud* Lysiam *uero ad* Philonem De Theocledis cæde, *Aedicula inuenire licet Sed in ædiculam posteriorem muliebris cœtus: Fortaßis & officina, et *diuersoria. Publica autem sunt, acropolis quam & arcem uocaueris, & urbem. & Deos in hac existentes, castrenses, & tutelares & posterio-*

forsan uero | *Forsan & uicum dictam inuenias à* | *pharmaca tractantes* | *taberna*

*posteriorem acropolis partem, posticum. Insuper acropolim, & regiam quis uocauerit, & Tyranni ædes· Præter hanc, & curia & domus quædam urbis, ubi conuiuabantur, qui à publica redibant legatione, & qui ob factum aliquod frumentationis honore ornati erāt, siq; quis honoris causa semper alendus erat. Sacra uero sunt, templa, nemora, luci, & pinnæ quæ in Sacris antè prædicta sunt. *Et in ingressu quidem sic * uocauerunt, in qua cœlitus demittitur fulmen. quod & incutere, ferire, & immittere dixerunt· & Iouem in eo existentem, Descensorem. Ambitum autem ingressus, intactum nominabis. Sed & urbis partes sunt, porticus, stadia, prætoria, curiæ, ludi literarij, scholæ· Pædagogia, quæ & *φω- λεὸς uocarunt. Scholam quoq;, Chorum nominauerunt, unde ludimagistrum, Choragū et docere, chorum ducere. et maxime Dores, ut Epicharmus in Vlysse Transfuga· in Harpagis uero, Choragium, pro schola dixit. *Nisi forte scholam, *διατριβὴν quoque multorum more dicere uelis, uide ne te illud apud Aeschinem torqueat, Et honoratum in Puerorum διατριβῇ: Est & lex quædam Attica, actionis contra philosophantes, cuius Sophocles Amphiclidis Sunius meminit· In quo quædam * his præfatus, induxisti non licere cuiquam Sophistarum, scholam instituere: Insuper non ignobiles ciuitatis partes sunt, gymnasia, & balnea· & fortassis coquinæ quoque, Eupolide dicente in Populis, Vt coquinam: Tum et illud Platonis, Spoliarium: Et apud Xenophontem in Atheniensium Republica, Balneæ, * palestræ, et stadiorū arena: Xenophon uero, sine stadio Arenam dicere uidetur, in Oeconomico dicens, Si in arena obambularent: Et in Aristei Orpheo dictum est, Erat mihi palæstra, & stadium prope: Publicis quoq; adnumerandum est, theatrum. Et theatri pars, præter prædictas, ostium· ut in Alexidis Gynæcocratia inuenire licet, Hic nos iuxta ostium *, ceu peregrinas spectare oportet: Præter theatrum quoque sunt, stadium, equorum cursui destinatus locus, Cantorum domus, curia, forum, prætorium, regia aula, regia porticus, regium tribunal. Censorum domus, ubi Censores conueniunt, ἑλληνοτήριον, ubi*

Quæ uocabantur — *lustra* — *Si itaq;* — *Conuersatione Sunieus contra hos* — *ad hæc* — *considētes*

sorte

sorte eligentes Et

sorte creati sunt. Tum et armamētaria erant, ubi arma seruabantur. thesauri, penus ubi pecuniæ, & frumenta. In Menandri Eunucho, & Granaria: quæ Siculi, Rhogos nominauerunt, quod nomen extat in Epicharmi Busiride: Sed & Pompeium, nimirum domicilium fuerit publicum, Demosthene ad Phormionem De Mutuo dicente, Et illis quidem in Pompeio emetita: Erat etiam domicilium publicum, carcer, ergastulum, custodiæ domus. Et Gorgyra, ut dicunt Iones: Notandū uero, quod nō carcer modò, apud Atticos *οἴκημα dictus est *et nō lupanar, sed et *οἰκήσιμον. quoniam et Platon in Protagora inquit, Erant autem in οἰκησίμῳ quodam, quo antè ceu ærario usi fuerant & rursum in Legibus, Publicis οἰκησίμοις, id est carceribus, excipere inquit. Et Thucydides Libro Tertio, Carcer, qui mœniorum erat: Sed & ciuitatis partium sunt, Virorum conciliabula, comesatoriæ domus, cœnacula, compotatoriæ ædes, piscinæ, canales, libethra, fontes, porticus, sedes. Et ut Sophron inquit, Consessus: Quod autem horologium uocant, fortaßis & Polum aliquis dixerit, secundum Aristophanem in Gyretade. Polus hoc notat, quantum Sol conuersus sit: Publicorum quoque est, Bibliothecæ, ut Eupolis inquit, ubi libri uenales sunt. sic enim locum hunc, non libros uocarunt Attici quemadmodum reliquas formulas, à uenditis rebus denominarunt. ut cum dicunt, Abijt in obsonium, in uinum, in oleum, in ollas: Et secundum Eupolim, Transierunt in allium, & cepas, thus. tum & aromata, & merces: Sint et popinæ ex urbis partibus, non artium, ut reliquæ sunt officinæ sed locus, è quo coquos conducunt. ut Antiphanes in *Stratiota, *Videtur ex popinis ueniens, in obsonium *conijciens. Macella autem uocarunt, ubi uenales uendunt carnes. Et hæc nimirum urbis partes inhonestiores sunt, popinæ, aleæ domus, ludorū ædes, lupanaria, prostibula, uoluptuariæ domus. Partes quoq; urbium, subterraneæ domus, crepitacula, putei, lacus, fluuij, fluuiorum ripæ, littora, pontes, portæ, fornices. Est autem fornix, ædificij genus. quoniam & Sophocles in Lacænis dicit, Arctam subijmus fornicem, & non Barbaram: uerumtamen

Domicilium neq; habitaculum

Milite, Simulare incidens

tamen & Platon in Legibus, Thecam subterraneam ipsis elaboratam esse, fornicem, prælongum lapidem: Ex urbis partibus sunt, & ærariæ fabricæ· Et Pithones, ut Eupolis nominauit. Et Cellæ uinariæ, secundum Xenophontem: Multæ uero officinæ, quibus ab artibus singulis nomina adsunt, antè De Artibus dicta sunt. Partes etiam urbis sunt, domus communis, hospitale· & ut in Inacho Sophoclis, Communis statio, & stabulum equorũ: & ut in Hippolyto Euripides, Occultato *ad equum, statim inueniens stabulum: Lysias uero De Achillidis cæde dixit, Equile: Tum & stabulum, dicitur iumentorum statio. Et κλέιστον, * à concludendo cuius etiam ianuæ, * κλεισιάδες dicuntur. *apud ab aliter claudendo clausuræ*

DE SPECIEBVS, PARTIBVS, NOMInibus talenti, minæ, stateris, drachmæ, penticontadrachmæ, & pentadrachmæ, earumq; partibus. VI

Sed non inutile fuerit, pauca de moneta dicere· Quæ enim nummularios spectant, adulterinũ argentum, et probatũ, antè prædicta habes· nihilq; refert, numismatum species, & partes definire. Platone enim Teste, Est et ars quædam ciuilis, numismatũ et numismatis, opus politicũ: Cum autem talentũ, maxima sit et auri & argenti pars, conueniet huic nimirũ, Demosthenis Quinquaginta talentorũ pensio: facile uero hoc nomen, secundum hanc præscriptã formulam & augere, et minuere licet· Nam et centũ talentorũ precium dicere licebit, iuxta prædictum uocabulũ, et decem talentorum. tum ab omni numero, uel maiori, uel minori similiter· ut tamen durities, & asperitas soni uitetur. Talentum uero, & ponderis nomẽ fuerit, apud Aristophanem dicentẽ, Talentomusica ponderabitur: atq; illud Homericum, Et tunc quidem Pater duo appendit auri talenta: hoc enim ipsis, ponderum nomen est. Sed hoc in * Cratini Stolis, * ταλαντιαῖος incertò dicitur, num preciũ, aut modum intelligat· sicuti cum et Alcæus in Endymione dicit, Ingentium dolorum· Antiphontis enim Talentum, pondus significat. Et Aristophanes in Fabulis, aut Centauro, Lapis decem talenta ponderans: *Primũ quidem talentum ualẽs, quid istorum sit, incertũ dicat*

derans: Valebat autem auri talentum, tres Aureos Atticos: argenti uero, sexaginta Minas Atticas: Fuit et numeri nomen: Vnde multa talenta habens, pro diuite: Et res multis talentis constans, pro cara: Et illud apud Homerum, Iacebant autem in medio duo auri talenta: Sed et Talentū Duplex dices, secundum Demosthenem, et Triplex: Et Dimidium talentū, ut Homerus, Sed auri dimidium tibi addam talentum: Vetus autem mos est dicere, Quintum semitalentum, et Septimum semitalentū: aut Quatuor semitalenta, aut Duo dimidia, aut Sex semitalenta: Et in summa, quotcūq; quis semitalenta enunciet, præcedentem hæc numerum, perfectum esse oportet; *ne septimum, sextum, uel tertium pro duobus, & ad hoc semitalentum semper adnumerandum est. Veteribus quoq; usitatum est, Vnum semitalentū dicere, pro tribus semitalentis: quemadmodum & Tres semiminæ, pro una dimidia mina: Quod autem apud Homerum Talentum, quàm minimum ualuerit, ex equorum cursu conijcies, in quo tertium brauium, est lebes: quarto uero, auri duo talenta. Mina uero, est maxima talenti partium, cum in nomina minora talentū redigitur. Insuper et trientem talenti dices, et quadrantem: & tertiā talenti partem, et quartā partem. et huiusmodi partes ex numero manifestæ sunt, sed nō ex nomine. Erat uero mina, ponderis, et numismatis nomen. cuius *dimidia pars, semi minā: & tertiam, semiminā *dices pro duabus minis et semi. Minā quoq; cū reliquis uocabulis cōponentes, ut Herodotus in Quinto Libro dixit, πεντάδιμνον, id est Quinq; minis cōstans: Lysias uero contra Autocraten, Obuenit mihi uiginti minis constans couiuiū: Cæterum stater aureus, minā faciebat: In ponderibus enim, minam momenti, staterē uocauerunt. Et cum quinq; stateras cōtinens dicunt, quinq; minas intelligere uidentur: ut in Hippocratis Deposito, Quoniā enim uideor albus homo, pinguis, ociosus, capiat ligonē assuetus insumere πεντεστάτηρον, spiritus consurget: Est et stater, numisma: ut cū Aristophanes dicit, Stateris uero serui ludebamus: Illud enim in Ranis, Salutis quinq; stateris constantis: ambiguū est, num pondus significet, aut numerum. Sed Eupolis in Populis, numisma intelligit

præter septimum, sextum: si uero tertium, duo: cū hoc autem dimidium ubiq; adnumerandum

dimidium dixeris, duas & semiminā dices.

telligit dicendo, Habens aureos stateres ter mille: Sed in Imperatoribus, pondus intelligit. Et cum esset * recentior Croca, quinque iunior stateres habebat, nae per Iouem nunc uero, sordis facile habet talenta duo: Atq; hi quidem stateres, uocabantur Darici illi, Philippici. alij, Alexandrini, omnes aurei existentes. Et si aureus dicas, stater subintelligitur sed si stater solum, non plane intelligitur aureus. Sed in Anchise Alexãdrides, etiã Semiaureus dixit. Sed quae stateris precio constant, στατηρίδια uocabis ut Theopompus in * Callaeschro, Non ait aliorum esse medios stateres: Attica mina, drachmas centũ continet sicut certissimum est, ex Eupolis Adulatoribus * Coena apposita, centum drachmas conspice, deinde affert Adulatoribus, uini minam alteram. Unde patet, quod priores pone, centum drachmas, pro mina dixit. Drachma uero, obolos continet tum drachmae precium ualet, δραχμιαῖον, ut in * Holcadibus Aristophanis: Non autem Drachma modo, numismatis nomen erat sed de infert & Pentecontadrachma, & Pentadrachma, apud Cyrenenses: Tum et quadridrachma dicebatur, tridrachma, & didrachma. Vetus autem erat Atheniensium moneta, Bos appellata eo, quod bouem insculptum haberet & hanc Homerum putant intelligere dicentem, ἑκατόμβοιον ἐννεάβοιον: Sed et in Draconis Legibus est, Soluere decaboum: Et in Deli profectione Praeconem proclamare tradunt, si alicui munus designat, quod Tot illi tradentur boues & dari pro singulis bobus, binas drachmas Atticas: Vnde nonnulli, Deliorum, non Atheniensium proprium quoddam numisma esse, Bouem intelligunt Hinc quoq; dictum esse Prouerbiũ, Bos linguam conscendit cum quis argenti caussa tacuit. Erat etiam, ut Aristoteles in Cyrene tradit, Quadristater, & Tetrastateria, semistaterum aurea numismata: Media autem drachmae pars, semidrachma uocatur: Et tertia semidrachma, duae drachmae dimidiatae. Semidrachmam uero, etiam triobolum uocabis Oboli enim octo, Semisextarius appellantur ut in Lamia Crates inquit, Semisextarius est auri, * disciplinae octo oboli: Erant etiam Triobolum, & discas

Pulchri turpi
Coenã apponere.
cum drachmas sex Vnde & epobolia dicitur, sexta mulctae pars. Et quod dra-
ce Deinphanis.
Adulatoribus, Vinum apponere
Hecatomben centũ boum

Diobolum, numismatū Atticorum species. Diobolum quidem, noctuam insculptam habens· illud uero, in utraq; parte Iouis faciem· Tetrobolum autem, faciem quidem similiter, duas uero et noctuas. Sed tetrobolum, & triobolum usitatißimum est. Cæterum diobolum, sæpenumero solutis dictionibus efferūt· ut Demosthenes, Sed in duobus obolis uidebant, si hæc essent insculpta: Est uero Diobolum in Aeolisicone Aristophanis· Quod mihi solum in maxilla relictū est, fiat diobolum: Et in Theopompi*Strattiotis, tetrobolum accipere, τετρωβολίζειν dictū est· Etenim quis nunc bene uiuat τετρωβολίζων? si nunc diobolum ad Vxorem nutriendā Vir accipit: Et oboli dimidia pars, semiobolus· Et semiobolæū, quod tanti constitit· ut in Ranis Aristophanis, Carnesq; interim hisce uiginti elixæ semiobolææ: Sed in Tractatu De Argento, tres semiobolos τριημιωβόλιον dixit, In ore habens Tresemiobolum: Obolus quidem, æneos habeat octo· Et duo ærei, quarta pars, & per apocopen τεταρτήμορον uocatur· hi autem & δίχαλκον fuerint, cum oboli sint quadrans. Quatuor autem ærei, semiobolus. Sex ærei, triens, quando tres oboli partes sunt· nonnulli & quadrantem, hosce nominauerunt, ut tres quadrantes habentes. Quod autem sex æreos, trientem uocarint, inuenire licet in Philemonis Sardio· Memento, æreos mihi debes quinq;· ego tibi æreos quinq;, tu uero mihi trientem. sex ergo dans, quinq; æreos accipe· Et manifestius in*Pittocopumeno, Ecce adest, ut cernis unicuiq; triens· in quatuor enim sic triobolus exponitur: Viginti quatuor enim obolis existentibus in triobolo, sex cuilibet sunt ærei, quatuor ipsis existentibus, quos ille trientem uocauit. Cum autē Thucydides Trientem equestrē dicit, tertiam sortem intelligit· Herodotus uero, tertiā partem. Quod uero apud Philemonidem Triens, nonnunquam Plato Quadrantem uocat· Quod autem quatuor ærei, semiobolum constituebant, in eadem Philemonis Fabula dictū est: Prima oboli parte nobis collata, & æneis quatuor: & post hæc, Atque tres semioboli æris, canoni lidæ erant: Hic uero magnam quis quæstionem soluat, de qua,*dubitaui sæpius, num apud aliquem Veterum calida utentium, de potu illud.

Militibus

Pice occupato

noui

illud dici inuenire liceat. & hæc sane apud Homerum, claritatē habent magnam: nam si quis ignitos lebetes, cum lebetibus ignis expertibus compararet, putaret hos pro calidæ aquæ apparatu ordinari. Idem quoq; fuerint illi, in tripode igni apposito, qui ad lotionem calefiebat, quorum non paruus erat usus. Apud Homerum enim, nec elixas carnes quidam Heroum comedebant: licet huiusmodi illi obsoniorum præparatio cognita fuerit, cum inquit:

Veluti lebes interius feruet, multo igne petitus,
Pinguedinem coquens tenelli porci:

De potu uero, apud Homerum nequaquam inuenire licebit, calidam aquam ad potum referri: apud ueteres autem Medicos, & sanè cum Hippocrates inquit: Frigidum, infestum est neruis, ossibus, dentibus, et cerebro: manifestum est, quod calida dentibus offerenda sunt. Ego uero illud in Thesmophoriazusis Aristophanis dictum, Ahenus calescit, de Mulieribus potum præparantibus intelligo: idemq; in Eupolidis Populis, dictum est. Sed quoniam nec illud in argumentum calidæ potationis absurdum est, * quod contrà in Aristophanis Georgis manifestè de lotione * dicitur: Ex urbe nunc in agrum discedamus, ut dudum * in lauacro lotum puniamus.: Tum & illud apud Philemonem, Aheni calidum erat ad Bibendum * paratum, & arguit certò calidi potationem: Nam numismatis bucca, non lauacri est, sed potionis mensura. Pentechalcum autem, quinque æreos dictos esse, inuenimus in Aristophanis Geminis, aut * Vlauro, * Quoniam * hæc pastam, & intestinum quoddam apposuit, ut puto, pentechalcum * captans: Sit & symbolum, tenue quoddam numisma, semisecta scilicet numi pars. Hermippus quidem in Hormophoris inquit, Ab institoribus capiam symbolum: in * Demotis uero, Nisi tibi symbolum offeram permutans, permutatum uidetur dimidium. * Quod autem ex una tantum parte signatum fuerit hoc numisma, * notandum est: aut diuidendum, ut habeat utramque partem. Quod autem uendens, & emptor, * hoc symbolo compræhenduntur, & confirmantur, redarguunt, id parui admodum fuisse precij: Aristophanes qui-

succurrit mihi illud dictum à nobis illic in folio æreo lotū comparatum manifestè arguit iecinoris fibras accipiens Popularibus Postea Itaq; si considerandum pro hoc symbolo acceperit, atque debuerit.

Non senescente

nes quidem in * Agiro dicens, Hoc uendo diobolo, & similia. Sed Archippus in Hercule Nupto inquit, Virorum optimus, & mihi Hospes singularis· cæterum apud me existens, habebat ne symbolum quidem: Erat & collynum, paruum quoddam numisma· Callimachus enim dicit, de Inferis loquens· E domo bouem collyno uendunt, quanticunque quis fortè addixerit: Vocabant etiam quoddam Tritocollynum Poëtæ, numisma paruum. quod & Homerum intelligere putant, in Hecatombe ἐννεαβοίων· utpote ad drachmarum multitudinem, armorum preciũ compensantem. ut simpliciter hoc

testimonium perhibere

Homero * testari existiment, putanti antiquitus contractus non pecunia, sed aliarum rerum retributione factos: ut cum inquit,

Inde sanè emebant capite comati Græci.
Alij quidem ære, alij uero splendido ferro:
Alij quidem pellibus, nonnulli uero ipsis bobus:

Boues enim hic tergoribus opponens, manifestum est animal, non numisma intelligi. Insuper Peloponesi monetam, nonnulli Testudinem à sculptura dictam putant: Vnde & Parœmia, Virtutem, & sapientiam uincunt testudines: Sed in Eupolidis Captiuis dictum est, Obolum pulchram testudinem insculptã habentem: Verum et Cora, numisma apud Athenienses erat· ut Hyperides inquit, Puero aliquid in Braurone anathematum sacrorũ suffurato, in pyram adiectam esse conscientiæ coram: Cæterum & quadridrachmam dices, Et postquam quadridrachmam accepit, uidetur dijudicare lucrum posse: Gora uero, forte et Virgo dicetur. ut in Scirone nominauit Euripides, loquẽs de Corinthijs meretricibus· Et has quidem

& postea

pullo ducet liberè, nouem uero· * quatuor incedunt equis argenteis, imprimis uero Athenienses amant Virgines, quas Pallas fert: Virgines ergo, coras uocat, quibus Palladis insculpta erat facies· Vnde & Eubulus in Anchise, numisma hoc, Mineruæ pullum uocat. Et Pullus quidẽ, moneta dicta est Corinthiaca, quod Pegasum insculptum haberet. Veruntamen Aeginæam drachmam, Attica maiorem, decem enim habebat obolos Atticos, Athenienses Drachmam magnam uocarunt· Aeginensium odio, Aegineam appella-

re nolentes. Aurum uero, argento decuplo præstantius fuisse, manifeste quis ex Menandri Deposito discat. præfatus enim, O pes talenti aurei tibi sunt ô Puer expensæ · his statim de ijsdem loquens, subiungit, Diues hic decem talenta abliguriens: Sed obolorum nomen · Veteres quidem Obolis buporis utebantur ad cōmutationes, quorum multitudo ad drachmam, * & ipsa drachma uocabatur · Nomina autem * hæc, moneta licet in hunc usum mutata, ex Veterū monumentis remanserunt · Aristoteles uero eadem dicens, in Sicyoniorum Republica, paruum quoddam cudit, & Ophellos nominat dicens · Cum ὀφέλλειν idem, quod augere significet · etiam hos eo, quod magis augeantur, sic nominatos esse · Vnde & ὀφελτρεύειν, nescio qua ratione, dictum tradit · et in oboli uocabulo, φ in β mutari. propter literarū harum affinitatē: Byzantiorū autem Ferreus, numisma quoddam erat sic dictum, ferrea moneta parua · * Adeo ut pro, eme mihi duobus æreis · dicamus, eme mihi duobus ferreis · Vnde & in * Strattis Mirmydonibus dictum est, In * balanijs, præfinitus dies, tota tellus, ô Milites, ferreorum: Ferrea quoque moneta, Lacedæmonij utuntur, ingenti magnitudine parum ualente · aceto uero eius uigorem, propter scindendi difficultatem extinguunt. Syracusijs uero Stannum, argenti loco haberi, Dionysius * Author est · et numisma illorum, quatuor faciebat drachmas Atticas, pro una. Numus uero, Romanum uidetur numismatis nomen · est uero Græcum eorum, qui in Italiæ, & Siciliæ sunt finibus · Epicharmus quidem in Ollis inquit, Sed simul pulchræ, & pingues oues, mihi inueniunt numos · & rursum, Præco statim profectus, eme mihi decem numis pulchrum uitulum: Et Aristoteles in Tarentinorum Republica tradit, numisma, ab ipsis Numum uocari: eiq; insculptum esse Tarentem, Neptuni Filium delphino uectum: Insuper in Agrigentinorū Republica inquit Aristoteles, Aliquem mulctari triginta libris · litram uero, constituere Obolum Aeginæum: cæterum apud eundem in Himereorum Politia, etiam alia inueniet Siculorum nomina · utpote Vnciam, quæ ualet æreum unū: & Sex talenta, quod est duo ærei · & Tria talenta, quæ sunt tres:

uidebatur uocari numismatis, inciden tis in hunc usum

Itaq; pro Strattidis crumenis præcedens

attestatur

tres: Et semilitrum, quod sex & litram facit, quam obolum esse au tumant · decalitrum uero, obolos facere decem, & staterem esse Corinthiacum. Quod autem et Comicorum nonnulli, Litræ mentionem faciant, supra De Ponderibus dictum est. non enim Dores
ut modò, sed etiam Atticorum quidam, ut Diphilus in Sicelico · *Emere pastillos, nihil uero habere, nisi cicynos quosdam, ualentes duas litras: Cum Litris uero, etiã alia nominauit Numismatũ nomina E-
quæq; picharmus in Harpagis, utpote cũ dixit · Vates sanè, *Mulieres fa-
autempun tuas defraudant * argento. alia quidem, litrã · aliæ uero, semilitram
cio recipientes, & omnia ratione cognoscunt: & rursum, Ego uero marsupium, litrodecalitrum, exangium, & pentangium: Habet enim iucundum quiddam, horũ cognitio, fortassisq; nec usus absurdus est · Puto enim & Hyllos, quo nomine Xenophon uti consueuit, monetæ Barbaricæ nomen esse. Tum et Danicam, nonnulli numisma putant Persicum: Numismatis quoq; nomen, Crapattallus, siue ioco. siue seriò dixit Pherecrates in cognomine Fabula · Dicit uero Crapattallum, esse Enadri drachmam: continet uero, euthias octo · Euthiam autem, esse triobolum, & ualere cidabos octo: Fortassis autem honestum aliquis putauerit, etiam numismatum ratio-
Argeus nem inquirere, si Phedon primus *Græcus numisma excuderit · siue rempublicam, siue aleam administrans. siq; Athenienfibus & Lycijs, Erichthonius · siq; Lydis, Xenophanes. siue Naxij, secundum Aglosthenis opinionẽ · nemo enim hic curiosum esse, dignum
Sappho putabit. Mitylenæi quidem, *Sapphonẽ monetæ suæ insculpserũt ·
gallinaceo Homerum, Chij · Asis, Puerum delphino uectum · Dardanis, * gal
rum lorum pugnam · Aspendij, Luctatores · Rhegini, Leporem · Cephalenij, Equum · Thasij, Persam · Argiui, Murem: nõ enim secundum Librorum argumentum, curiositas. Insuper audiuntur, Stateres Crœsij, Philippici, Darici · Numisma Berenicium, Alexandrinum, Ptolemaicum, Demaretium. quorum cognomina, nota sunt omnibus · Demareta enim, Gelonis Vxor, in Libyco bello, illo mundum inquirente, à Mulieribus rogata · precibus illarum cedens, numisma cudit. Hoc autem non obmitendum, quod Atticum Talentum, sex

mille

mille faciebat Drachmas Atticas·Babylonium uero, septem mille· ·Aeginæum uero, decem millia·Syrorum autem, quingentas & mille· ad Atticæ scilicet drachmæ calculationem, quemadmodum & Minas Atticas: Atticum quidem, minas habet sexaginta · Babylonium uero, septuaginta·Aegineorum, centum, secundum proportionem. Mina uero, qualis apud Athenienses est, centum habuit drachmas Atticas·sic & apud alios, ualuit nationis eius minas, secundum proportionem singulorum talentorum, iuxta additionem subtractionemq;. Talentum quidem Siculum, quàm minimũ ualuit·Vetus quidem, ut Aristotelis tradit, uiginti quatuor numos · Posterius uero, duodecim·Valere autem numum, homolia tria: Nihil autem refert, numismatum expositioni subijcere, cur Χρήματα dixerint Attici·Χρήματα quidem apud illos, de re, aut negocio·apud Iones uero, etiam de pecunijs dicuntur·quemadmodum et Κέρματα, idest Aeris minutiæ · Sed κέρμα dicere, Atticũ non est·apud Dores uero, etiam Κέρμα dictum est. idem que & apud Atticos quis inueniat, ut in Amphidis Vinitore, Paruula quædam minutia: Et apud Antiphanẽ in Cyclope, Κέρμα enim adipiscor: In Philippi quidem Phileuripide, Sic putat eius distrahere minutiam: Et Κατακερματίζειν, id est In minutias redigere, de oratione dixit Plato: De argento uero, Aristophanes in Cõuiuatoribus, Neq; argentum in minutias commutatum est: Et in Sphingibus, Drachmã paulo ante*abiens sumptã permutauit in piscibus: In Aeolosicone quidem, Minutia carere, Ἀκερμίαν nominauit. Vt uero apud Veteres Atticos Κέρματα minime singulariter dicta sunt·sic & argenta, pro argento, rarius apud illos aliquis inueniat. ego autem inueni in Insulis Aristophanis, nisi hæc ceu non Aristophanis propria, suspecta est · Non tamen sic Eupolidis Adulatores, in quibus dixit · Ferunt, rapiunt aurum ex familia, argentaq; uastata sunt: Sed in Triphallite Aristophanis, etiam Argentulum dictum est, Postulanti à Mulieribus argentulum: Quem uero nunc æreũ, Attici Χαλκίον uocare consueuerunt. quemadmodum ab argento, Argenteum & ab auro, Aureum: ut Aristophanes quidem in Ranis inquit, *Non Neq;

G enim

non enim* nisi hisce * adulterinis, * Sed omniũ, ut * uidetur pulcherri
Quin mis numismatũ, Et solummodò rectè excusis, et tinniẽtibus utimur
apparet nequaquam · sed his pessimis æneis, Heri aut paulò ante excusis,
sculptura pessima: Manifestior autem Eubulus in Amphibolo, Primum illos applicans, æreo uenenum è manu absterfit: Sic & Cratinus aurum, Aurea dixerit · Quando adulatores, ex Aegypto aurea furantes compescuit: Aerei quidem, numisma quoddam erant par-
unquam uum · ut cum Demosthenes inquit, Nec æreum * nunquã, * ne ho-
& hodie die quidem: Multorum uero, & idiotarum usus, æs pro pecunia di-
nullum cit · ut, æs non habet, et ære alieno laborans. Hoc autem in Epicharmi Persis dictum est, Aurum, & æs debens: fortassis idem & apud Atticos, si quis torqueat. Tum & illud in Aristophanis Cõcionan-
abiit tibus, numisma significat, cum inquit · Plenã * æris perã habens:
acciperet sed illud quod sequitur, ambiguum est · Proclamauit præco, ne*
nullus æreũ quis reliquum æris caperet, argento enim utimur: Thucydides por-
amplius ro stateres, Phocaites nominauit · Erat uero quoddam numismatis genus, sic dictum · ut dicit in Apophthegmatis Callisthenes, de Eu-
Atarnite bulo * Atarneto · Poëtam Gersium negligentem, profectum in Mitylenam, admirantem scripsisse · quod Phocaites, quos in ea habebant, magis proprias in Mitylena haberent, quàm in Atarne:

VII DE SYMPOSIORVM LVDIS, TALIS, tessaris · mouebo hunc à sacra linea, & cæteris.

QVandoquidem uero de symposiorum ludis, utpote cottabis, & griphis, atq; tessaris prædiximus · non absurdum nimirum fuerit, breuiter ludorum nomina percurrere, obscuritatem eorum explicantes. De tessaris quidem, bona, & mala tessararũ fortuna uti dicitur · tum & iactu infœlicem, & fœlicem esse. Notandum uero, quod tessara illud ipsum est, quod iacitur · & insculptum ei concauitatis signum, figura * scilicet, uel linea, iactus numerum significãs · Et maxime unitas, quam asinũ nominant, tessera dici obtinuit · sicuti et Prouerbiũ testari uidetur, Aut ter sex, aut tres tes-
argentei seræ: Foramine uero hoc tesseram denominatã dicimus, * argenti

aliquem numerum adnumerantes· secundum singulas unitates, drachmam aut staterem diuisum, aut * pro quocunq; ludebant, ludo dicto pleistobolide. qui uero unitatum numero superabat iaciens, depositũ recipiebat argentum. Sed in Amipsij * Sphendone, modo Aleæ declarato· * etiã Τριμναῖον mentio facta est, ueluti minam ipsis in singulas tesseras deponẽtibus. Apud Dores uero, hoc ludo utentes, Τριματιῆτου dicũtur· Et Τριματίζειν, ipsum opus. Scyraphia autem, tesserarum instrumenta nominata sunt eo· quod Athenis maxime ad Scyrum ludebant, in Scyradis Mineruæ templo: Sed aleatoria instrumenta, antè De Artibus exposita sunt. Sed talis * ludere, talorum ludus· & talus, nomen erat. & taxillis certare, atque talorum lusor· & huiusmodi, in illis antè prædicta sunt. Quoniam uero calculi, tali sunt. quinque uero unusquisq; habet ludentium, in quinque lineis· rectè à Sophocle dictum est, Tesseræ quinque lineis notatæ, & talorum iactus· Inter quinque uero utrorumq; lineas, media erat, sacra uocata· Et inde mouens calculum, Prouerbio locum fecit, Moueo hunc à sacra: Multis autem tesseris cõstans ludus, laterunculorum est, loca lineis disposita habens, & una quidem * albi pars, ciuitas uocatur· & tesseræ singulæ, canis. Tesseris autem, in duas partes secundum colorem diuisis, ludi huius ars est· comprehensione duarum tesserarum concolorum, alteram discolorem tollere· Vnde & Cratinus lusit, Pandionidem Regis urbem, * pro adulatore quam dicamus, nosti· & canem, & urbem, quam ludunt· Huic autem ludo, proximè accedit Grammismus, & diagrammissare· quem ludum nõnulli, & lineas uocarunt. Sed astragalis ludere, astragalizare, aut ἀστρίζειν fortasse dicetur· Nonnulli enim Poëtarum astragalos, Ἀστρ ας nominauerunt· Aristophanes autem, Astrichos: Forma autem astragalorum iactus, numeri rationem habebat· & unitatem significans, canis uocatur, opposita autem pars, Chias· & Chius dicitur, hic iactus. Denarius autem numerus, & quinarius, in astragalis non sunt, sicut in tesseris· Plurimi uero Venatorem, Coum· canemq;, Chiũ appellari putant. Tum & Stesichorus nuncupatur quidam, in astragalorum

quemcunque

Funda & ante dictum est

uero

laterunculorum

huius de

rum

rum ludo numerus, qui octonarium significat· Poëtæ enim, huius In Hemera sepulchrum, ex octonis omnibus compositum, peperisse tradunt, Ἀπαντοκτώ, id est Omnia octo, Parœmiam: * Quoniam uero quadragesimum numerum, post trigesimi præstantiam coniunxit Euripides. deinde si quis astragalorum iactu, quadraginta colligeret· Euripidem, eum numerum uocauerunt. Sed & Pueros in spoliarijs, astragalos è sportulis rapere, Plato inquit. Sed ludere par impar, astragalorum multitudine manibus contecta, diuinationem habet parium & imparium. Idem uero et fabis, nucibus, amygdalis, et pecunia facere solebant· si modo uera in Pluto tradit Aristophanes, dicens· Stateribus uero nos serui ludebamus, par impar: Alij itaq; circulo ducto, * iacto astragalo conabantur, ut astragalus in circulo permaneret· & hunc ludum, in hamillam uocarunt. Neq; me latet, quod et cothurnicem ducto imponentes circulo, hic quidem cothurnicem feriebat digito· hæc uero si ictui cedens, recalcitraret extra circulum, uictus erat cothurnicis Dominus· In * Taxiarchis enim Eupolis, dicente Phormione· Non itaq; circumscribes circulum, quantum in prandium decernatur? quid est ad hamillam? * prandium præbebo, aut * molam ceu cothurnicem feriam? Ludus autem tropa dictus, plerunque astragalis fit· quos in foueam, de industria ad horum exceptionem factam, proijciunt. Sæpenumero tamen glandibus, & nucibus, astragalorum loco, ludentes utuntur. Cæterum sphæræ ludi nomina sunt, episcyrus, Phænnida, aporraxis, Vrania· Et episcyrus quidem, etiam ephebica, & promiscua, cognomento dicitur· Luditur autem iuxta multitudinem, paribus ad pares dispositis. deinde mediam lineã indifferentem educentes, quam scyrum uocant, huicq; pila imposita est· alias duas lineas, post utrorumq; ordinem describentes, ad cæteros, qui primum electi sunt, pilam mittunt. quibus negociũ erat, pilam aduolantem reijcere· donec alterutri, alios ad aliam lineam usq; pepulissent. Phœnnida autem dicitur, aut à primo Inuentore Phænnido· aut à φενακίζειν, id est decipiendo. quoniam aliò, simulantes in aliam partem pilam mittunt, decipientes credidim. Videtur au-

In quadraginta uero ijs, post triginta præstantiam Athenis

demittẽtes astragalum

Imperatoribus

prandebo

massam

tur autem * minoris pilæ ludus, qui à rapiendo * nomen sumpsit: sed & mollioris pilæ ludum, aliquis sic nominauerit. Aporraxis uero, oportebat pilam directè * solo iniectam, et resultum pilæ manu exceptũ ad contrarios mittere, et numerabatur saltuum multitudo. In Vrania uero, hic quidem reclinans sese, pilam in cœlum proijcit: excipientibus autem cura erat, eam, priusquã terram contingeret, arripere. quod & Homerus, in Phæacibus intelligere uidetur. Quando porro pilam ad murum mittunt, saltuum multitudo numeratur: & uictus quidem, asinus uocabatur, omneq; peragebat iniunctum illi officium: Victor uero, Rex erat, & iniungebat. Dices autem pila ludentes, pila ludere, pilam iacere, mittere, emittere, dimittere, contrà mittere, in aduersum iacere, expellere: pilæ idoneum esse, concinnum, compositum, diligentem, speculatorem, intentum. Licet etiam sphæromachiam, pilæ ludum ad scyrum nominare. Verum & cothurnicem ferire, lusus est: Et ipsum opus, cothurnicis ictus: Ludentes, cothurnicum sectores, et συμφονώποι dicuntur. Et cothurnices ferire, reuerberare, instigare, irritare, exasperare: & hæc, ex cothurnicum lusui pertinentibus nominibus. Et * τηλία quidem, pistrici * similia sunt: Circulos enim describentes, cothurnices ad pugnas mutuas constituebant: euersa uero, circuloq; excidens uincebatur & ipsa, & cothurnicis Dominus. Et nonnunquam quidem pro ipsis ludebatur cothurnicibus, nonnunquam pro pecunia. Estq; nonnunquam, cum hic quidem constituit cothurnicem: ille uero medio ferit digito, deinde capite pennam euellit. & si cothurnix indurauerit, uictoria penes eius nutritorem est: concedente uero ea, & fugiente, feriens, aut euellens uincit. Cothurnices autem uictas inclamantes, auribus excitabant, obliuionem uictæ uocis conciliantes: & inclamare istud, τρυλλίζειν, & ἐντρυλλίζειν dicitur. Dicam uero & aliorum ludorum nomina, eandem formam cum nominum definitione habentium: Basilinda, ostracinda, dielcystinda, myinda, chytrinda, Phryginda, cinetinda, acinetinda, schœnophilinda, scaperda, ephentinda, streptinda, pleistobolinda, apodidrascinda.

esse ex minore pila ut uocant in solum iaciente, excipientem saltũ pilæ manu iterum remittere

cribrum similis

Regius itaque est, cum sorte dispositi, Rex quidem, quod faciendum est, præcipit · qui uero Famulus sorte factus est, omnia per agit. *Ostracinda uero, cum Pueri linea in medio ducta, & diuisi inter se duas in partes · hæc quidẽ extra testulam, altera intra esse æstimatur. mittente autem aliquo ad lineam, testulam · quæcunque pars superior fuerit, hi ad illum festinantes persequuntur, alij uero conuersi fugiunt · Quod ludi genus & Plato innuit, in Amatorijs Ad Phædrum: Quicunque autem fugientium captus fuerit, asinus uocatur. hic uero testulam proijciens, dicit · nox, dies. interior enim eius pars, pice oblita est, quæ nocti respondet · uocatur autẽ testulæ transmutatio, hoc ludi genus. *Dielcystinda autem, plerunq; in palæstris luditur, ueruntamẽ etiam alibi · Duæ autem sunt Puerorum partes, alij trahentes alio: siq; ad aliam partem transmigrarint, penes illam uictoria est. *Myinda uero, quidam conniuens uoces obseruat, & quemcunq; suffugientiũ arripuerit, statim hunc conniuere cogit, & cõniuentem occultatos, casu inuenire · siq; quis conniuens attingat, aut aliquis præmonstret, diuinatur, nũ adeptus sit. Ollarius ludus, unus quidem in medio residet, & olla uocatur · alij uero uellunt, *trahunt autem etiam uerberant circumcurrentes. sed ab ipso conuerso depræhensus, eius loco residet. Estq; nonnunquam, ut quis capiti ollam impositam sinistra teneat manu, in circulo obambulans: hi uero ipsum feriunt interrogantes, quis ollam? Et ille respondet, ego Midas. quemcunq; uero cõtigerit pede, hic pro eo cum olla circumit. Phryginda, testulas contritas sinistræ manus digitis interponentes, testulas dextra manu secundum numerum feriunt. Sed* cinetinda, à κυνεῖν, quod osculari est, nomen sumpsit · quod testari uidetur Crates, in Ludis · Sed ferè de plerisq;, in ea Fabula idem Poëta disseruit · Dicit autem, inter cœtus uiriles cinetinda ludi, utpote inter Amicos optimos. *Acinetinda autem, contẽtio erat, quis sese immobiliter stando sustineret. *Schœnophilinda, in circulo sedetur, unus autẽ funem habens, clam apud aliquem deponit · si uero ille, apud quem iaceat, ignorauerit, circulum circumcurrens uapulat. si uero deprǽhenderit, currentem fugat uer-

Testaceus

Distractorius

Murinus

aut circum trahunt; aut etiam

motorius

Immotorius

Funem amans

gat uerberibus. Scaperda, trabem in medio perforantes stabiliunt, per foramen autem funis tractus est, cui utrinq; unus alligatur, non trabem aspiciens sed auersus · quicunq; uero alterum ui attraxerit, ut in trabis summitatem perueniat, hic uincere putatur. & hoc, scaperdam trahere uocitant · nonnunquam duo, terga inuicem praebentes, trahunt uno alligati uinculo. In * aphentinde autem, ut conijcere licet, oportebat testulam in circulum * missam sic moderari, ut in circulo consisteret. * Streptinda porro, testulam testulae; aut numum numo depositum appellato, conuertebant. Sed * pleistobolinda, non * tesserarum modò, sed & astragalorum est, * de maioris numeri iactu. Caeterum * apodidrascinda est, hic quidem in medio conniuens considet, aut alius eiusdem cohibet oculos, hi uero occultantur · ipso autem ad inquisitionē consurgente, quemlibet oportet ipsum in locum suum praeuenire. Sunt praeterea & alij ludi, quae nominum formae respondent, Chalcismus, implicatorius, ephedrismus, hypostracismus, ascoliasmus. Et Chalcismus est talis, rectum numisma rotantes, oportet rotatum illud continuè digito sustinere · quo ludi genere, imprimis Phrynen meretricem delectatam esse tradunt. Sed implicatorius, duplicis lori, Labyrinthi in morem, quaedam est complicatio · per quam oportet, baculo inserto, duplicaturam tangere. nisi enim lorum soluatur, implicatur loro baculus · & hunc inserens, uictus est. Porro ephedrismus, lapidem erigentes, ad illū eminus pilis iaculantur, aut lapidibus · qui uero lapidem nō prosternit; prosternentē baiulat, compressis ab ipso oculis, donec rectà ad lapidem perueniat. quem * διορου uocitant. Caeterum epostracismus, testulam marinam in aquae superficiem mittunt, numerantes ipsius saltus, in aquae superficie factos ante submersionem. ex saltuum enim multitudine, iacienti uictoria adscribitur. Verū cindalismus, ludus est paxillorum · Cindalos enim, paxillos uocauerunt · Opus autem erat, non modò paxillum terrae argillosae infigere, sed etiam infixum * ante paxillum eius percusso capite expellere · Vnde etiam Prouerbium manauit; Clauo clauum, & paxillo paxillum. Nonnulli uero Dorum Poëtarum, hoc

dimissorio demittentem

Versorius

plurimi iactus per tesseras

ad plurimū numerum iacere

fugitiuus.

biterminū

elidere uerberantem caput altero paxillo

ludo

Cindalis ludo ludentem, * κινδαλοπαίκτην uocauerunt. In ascoliasmo ludentem autem, uno subleuato pede, altero solo saltare oportet: quod ἀσκω-λιάζειν uocauerunt. * Aut in longitudinem saltitabant, aut unus quidem * hoc insequebatur, alij uero utroq; pede fugiebant: donec aliquem, uno pede illatus, persecutor nancisci poterat. Aut stantes saltabant, saltus ipsos numerantes: penes multitudinẽ enim, erat uictoria. Ἀσκωλιάζειν quoq; uocatur, utri uacuo, sed spiritu inflato, et inuncto insilire, ut propter unguentũ laberentur. Sunt praeterea & alij lusus, in coryla, aenea musca, praestantissime ô Philelie, fecatio, galleruca, Chelichelona, talitro ludere, rathapygizare, pentalitha, phittamaliades, phittari, phittameliae, crepitaculum, telephyllum, lilium, malorũ grana, lattages, collabissare. Ludus in corylla est. hic quidem, * manus retro torquens cõiungit: alius uero istis genibus, inclinatus, fertur manibus, ferẽtis oculos supprimens: Hunc ludum, & * equitationem, & cybesindam uocant. Musca aenea, fascia Pueri alicuius oculos obligantes, hic quidem conuertitur clamans, aeneã uenabor muscam: Hi uero respondẽtes, uenaberis, sed nõ capies: funiculis ipsum caedunt, usq; dum aliquẽ arripuerit. Lusus uero, praestantissime ô Philelie, plausum habet Puerorũ, cum acclamatione huiusmodi: quando nubes praeuerterit Deum: Vnde & Strattis in Phoenissis inquit, Deinde & Sol obtemperat Pueris, si dicant, praestantissime ô Philelie: Fecatio uerò, risus gratia inuenta est: oportet enim aliquid in fecis lebetem immersum, manibus retro ductis, ore eximere. Galleruca, animal uolatile est: quod & melolantham uocant, siue ob genarũ lanuginem, aut quod cum lanugine natum. cui linum alligantes, dimittunt: quod circuli instar, inter uolandum implicatur. quod & Aristophanes innuit, dicens: Lino ligatum pede, sicut melolanthem: Chelichelona autem, Virginum lusus est, simile quippiam cum olla habens. haec enim residet, & testudo dicitur: hae uero circumcursitantes interrogant, Chelichelona, quid agis in medio? Illa uero respondet, lanas connecto, & filum Milesium: Deinde haec rursum, tuus uero Filius quid faciens, perijt? Illa uero dicit, Alba super equa in mare desilijt. Talitro

Vidělicet | sic

circumagit manus retro, et cõnectit: ille uero genu insistens, istis fertur, prae hendens equitatum

litro ludere, est medio manus digito, pollici submisso, nasum ferire. Sed ῥαθαπυγίζειν, est pede obliquo coxam percutere. Pentalitha autem, siue lapilli sint, siue calculi, seu astragali, quinq; sursum eijciuntur: ut manu conuersa ea, quæ proiecta sunt, in posteriorem manus partē recipiantur. uel si non omnia * potest ea saltem, quæ nouit, tum nouit, & in manu iacent, digitis denuo recipere. Verbum autem scientium, πενταλιθίζειν, in Hermippi Dijs extat: sed nomen, est pentalitha. magis autem Mulierum lusus est: Quemadmodum et Phittamelia-des, Phittari, & Phittameliæ, Virginum ludi: Sponsas enim celebrantes currunt, se inuicem ad festinationem excitantes. Platagonium uero amatores, aut amicæ ludebant. sic enim & crepitaculum uocitant, & sistrum: quod Catabum, Nutrices nominant, recreantes ægrè dormientem Puerulum: Sed & papaueris, telephylli dicti, folia, primis duobus sinistræ manus digitis, in circulum inuoluta implicantes, & uolæ alterius manus infligentes: si ruptum hoc ictu folium, sonum altum ederet, amicas illorum meminisse existimabant. Insuper & lilium duplex existens, & uacuum, interius inflantes, ut spiritu impleretur: in fronte rumpentes, * sonitu hoc sono huic similia indicabant. Præterea & malorum semen, quod malis summis inest, primis dextræ manus digitis humidum adhuc existens, & lubricum comprimentes: si in altum exiliret, hoc indicabant amicarum beneuolentiam. ueluti & stillarum sonitu, si reliquiæ potus cottabisantium sonarent. Collabizare est, cum quis planis manibus, proprios comprimit oculos: hic uero feriens interrogat, * utrum quisnam percusserit. Et tantum de ludis, his uero secundum synonymiam subiungemus: similitudinem, dissimilitudinem: fraudem, cunctari, admonere, ordine iuxta Libri completionem.

qui adiacent, recipiantur reliqua digitus

SYNONYMA SIMILIS, DISSIMILIS: VIII fraudis, cunctandi, admonendi, & reliqua.

Dices itaque de simili, uerisimilis, assimilis: παρόμοιος enim idem, quod aliquantum similis est. Consimilis, persimilis, æqualis, referens: Aristophanes autem in * Polyeido, etiam mi

Multifor-

προσομοφερὴς dixit· Aßimilis autem, Plato: Veruntamen et imaginem aliquis dicat, sculpturam, typum, imitationẽ, exsculptionem, sculptura, effigies· Effigiatũ. sic enim in Horis Cratinus, Ille idem sic effigiatus: Aristophanes uero in Thesmophoriazusis, Leonibus hæc facta est effigies: Et uerba, similem esse, referre, repræsentare, accedere ad similitudinem, * Tum & οἰκέναι aliquis dicat, προσοικέναι· tum æqualem esse, formam referre, * imitatum esse, exsculptum esse, excisum esse, effigiatum esse: Et aduerbia, similiter, consimiliter· παρομοίως enim, sordidum est. Verisimiliter uero, æqualiter, * pariter· quæ enim ab alijs deriuantur, duriora sunt. Res uero, similitudo, æqualitas. Contrarium uero, dißimile, inæquale· & quæcunque oratione efferri possunt, negationem uerbis addendo. Verbum autem solum est, dißimilem esse, à quo rei uocabulum non extat· quemadmodum nec uerbum, à dißimili. Rei autẽ nomen, dißimilitudo· Ab utrisq; autem, aduerbia· dißimiliter, inæqualiter. Fraus, fraudulentia, uersutia, tergiuersatio, detrectatio, deceptio, paralogismus, seductio, figmentum, fascinatio· Et alia significatione, sophisma, artes, argutiæ, dolus, insidiæ, impostura, astus, error, captatio. Et uerba, decipere, fallere, uersutijs eludere, supplantare, detrectare, seducere, fingere, falsò concludere, fascinare, Sophistam agere, artibus eludere, imponere, uerba dare, furari, auertere, captare· Tum & eludere, unde rei uocabulum non est· Elusio enim, durum est. Fortaßis & Supplantare, Platone dicente in Secundo De Legibus· Ne supplantemus, * ueluti decipiamus, aut fallamus: ueruntamen ne ab * his quidem, concinnum est rei uocabulum. in eodem uerò Libro est, * Et quid sanè de errante dicamus, ut sit ueluti deceptus? ut etiam de hoc, & error dicatur· paulò enim ante Plato inquit, Hoc autem magis nos uidetur seducere: eiusdem quoq; significationis fuerit, * φιλοῦρ. Nomina autem à prædictis sunt, deceptor, fascinator, fraudulentus, insidiator· quæ enim ab alijs deriuãtur, aut duriora sunt, aut aliud significant· Participijs itaque utendum est, aut * potentiali dictionis figura: ut deceptorium, seductorium, neque enim huiusmodi ab omnibus inuenire

Marginalia: aßimilem esse. & propè, æquè; tanquam hoc; Ecquid igitur unquã dicamus hallucinantem; adulari; possessiua

inuenire licuit. Aduerbia autem sola ab his, de quibus hæc deriuantur nomina· deceptorie, fascinatorie, fraudulenter. Veruntamen & Ficte, Platone dicente· Non ficte, sed reuera philosophantes: Morari, immorari, cessare, desidere, tergiuersari, moram ducere, procrastinare, tardari, terrere, cunctari, reponere. Σϖαγγεύεσθαι uero, in Aristophanis Nubibus: Sordidum enim est, Prolongare, in Præconibus Aeschyli: Morari uero, etiam Actus est, apud Demosthenem, Quibus nos morantur: putant autem nonnulli, illum cunctari intelligere. Tum & Ociari, apud Platonem, & alios multos dictum est· sed ego uocabulum non approbo. Res uero, mora, cunctatio, tarditas, desidia, *tergiuersatio, *procrastinatio, remora, cessatio, moræ ductio, *Ὑπερθέσις enim, ferè sordidum uidetur. Et σϖαγγία quoq; pessimum est. Socordia uero, ignauia, et segnities· quorum uerba non extant. nisi Νωθρεύεσθαι, apud Hyperidem De Lycophrone· quod ego non multũ approbo. Nomina uero, morator, cunctator fortaßis & ignauus, tardus, segnis· Et socors. nam & hoc quoq;, apud Platonem extat in Phædro· Socordes quomodo ad disciplinas perueniunt? Sed in Amipsij *Sapphun te, Socordius diximus· Ab alijs uero, nominum loco, participijs utendum est· aduerbia autem, omnino sunt sordida. Admonere, commonefacere, castigare· Carpere, secundum Demosthenem dicentem· Carpere quidem omnino, et facile, et cuiusuis esse, quis dicat· *sed ne patiamur nos, quod in alijs carpimus: Fortaßis hisce simile & uidetur, corrigere, emendare, concinnare, conuertere, curare, mederi, subuenire, purgare, repræhendere, reducere in uiam. saluare, & reuiuificare. Aristophanes uero in Pluto, etiã *Ἐπικρούσασθαι, Impellere pro cõmonefacere accipit. Res uero admonitio· aut secundũ Platonem, Cõmonefactio· Menandri enim Νουθετισμὸς, sordidum est. Repræhensio uero, castigatio, culpatio, correctio, emendatio, concinnitas, cõuersio, cura, sanatio, et purgatio· quæ uero ab alijs deriuantur, non huius significationis propria sunt· Nomina autem ab his, castigator, corrector· ab alijs enim, partim dura, partim ambigua sunt. præter Admonitorẽ, quo utitur Sophocles, dicens in Procride·

auersio
dilatio
depositio
Sappho

cride·Punitores,& admonitores:Superare,superiorem esse,uincere,excellere,præcurrere, decertare,deuincere,præualere,demoliri·Debellare enim,et seruum facere,alterius significationis sunt: quemadmodum & mancipare,atq; subigere, subijcere, supprimere· pugna nauali uincere, pedestri prælio superare, equestri pugna debellare,equitatu præualere·A quibus rei uocabula sunt, robur et
Et uictoria,sola·*captio,et demolitio· Superatio enim,apud Thucy-
uiolentior didem,*durius est.siue quis*simile esse putet,debellationi,& de-
similem certationi·*quodam Decertationem, pro debellatione dicente, e-
illo tiam*διαπολέμησιν inueniens·Subactio enim,et subiectio,præ-
deuastatio dura sunt . Seruitute autem dicta, καταδούλωσις, id est redactio
nem in seruitutem,durius est· Nonnullorū etiam aduerbia, inuisa sunt·
à plerisq; autem,nihil usitatum extat . Turba, multitudo, conuen-
Forsan tus,cœtus,Populus,congregatio,collectio,constipatio·*Tum & collectio,et corrogatio,thiasus, Chorus·ueluti si quis dicat, Virorum turba,Mulierum multitudo,Puerorum cœtus,Hospitum conuentus,Inquilinorum Populus,seruorum congregatio· Coaceruatio enim durius est.Mercatorū cœtus, * tabernarium constipatio,
cauponum
contubernium nautarum collectio, Gubernatorū concursus, ludentium thiasus, & iocantium Chorus.De ijsdem uero dicitur, toto Populo conue-
toto agmine nerunt,omnigenæ, * cateruatim· Πανσυδὶ enim,* sordidum est. Gregatim,secundum ætates,secundum ordines, secundum fami-
uiolentius lias,secundum genera,secundum conditiones,secundum artes, se-
tanquam cundum turmas·Vnde illud Homeri, Turmatim,*ut Poëticum est.
quotquot Et aliter quis dicat,omnia genera, *omnes ætates, omnes familiæ·
quod & *ut Pueri,& Vxores.Tum alia forma dices, nemo eorum aberat,nullus non aderat,nullus abesse sustinuit:nemo erat, qui abesset,nemo nec Senex,nec Puer ; quicunq; ibi habitabat· E domibus profluebant,conuenerunt,collecti sunt,congregati sunt,coaceruati sunt,concurrerunt,confluxerunt,festinatione conuenerunt, *
congrediebantur,ac- commixti sunt,simul [illegible] in unum collecti sunt · Omnia im-
celerarunt pleta sunt,cuncta repleta sunt arctabantur, premebantur. Locum etiam hic habent Poëtica, Plures quam arenæ, Fluctus superantes·

Quot

Quot folia, et flores. et similia. Gloriari, arrogantem esse, iactare, grauiter se habere, ostentare, magnifica loqui. splendida effari, superbire, elatum esse, extolli, inflari, altum sapere, excellere, despicere, portentosa agere. Sed in Eupolidis Populis, etiã * Καυχᾶσθαι extat. Quorum res sunt, gloriatio, arrogantia, iactantia, ostentatio, magnificorum uerborũ sermo, iactabunda oratio, despicientia, despectus, monstrositas. Superbia uero, rei uocabulum est. Sed superbire uerbum, non approbo. Nomina autem, à gloriando quidem, per participium glorians dicenda sunt. Gloriabundus enim, durum est. Sed ab alijs iactator, iactabundus, elatus, magniloquus, altiloquus, elatus, superbus, arrogans, inflatus. et ipsa quoq; horum nominum participia. Insuper altum sapiens, excelsus, superbiens, & contemptor. Sed ὑπερoρατικός, durius est. Melius uero est, despiciens, superbus, & sublimis. Et à portento, portentosus. Et Portentiloquus, ex Platone: Et aduerbia à nõnullis, arroganter, iactanter, iactabunde, magniloque. fastuose, elate, inflate. Despicienter enim, & sublimiter, asperiora sunt. Superbe, contemptim, despecte. Pulchrum etiam est, illud Thucydidis, Iactabundum: * Suggillare, naso suspendere, carpere, lacescere, subsannare, uilipendere, mordere, irridere. Durius enim est, ridiculum facere. Et deridere, humilius. Et γλευάζειν, prædurum nimis. Σιλλαίνειν uero, Illudere, & Cauillari, Poëticum magis est. Res uero ipsæ, * suggillatio, scõma, cauillatoria, sanna, subsannatio, morsus, mordacitas, irrisio. Et nomina quoq;, * suggillator, suggillatorius, cauillator, subsannator, subsannatorius. Χλευαστὴς enim, Comicum magis est. Mordens uero, & mordax, irrisor. de hoc, & scurra dicatur, à me uero hoc nomen non approbatur. nugari enim, aliud significat. omnia uero ab his participia, meliora sunt. Sed aduerbia, suggillatorie, cauillatorie, mordaciter. Ridiculè enim, aliò refertur. Et irrisorie, durius est. De eadem re dicat quis, negotium, res, opus, studium, exercitium, tractatio, tractatus, disciplina, artificium, pertractatio. Et agens, operans, studens, exercens, tractans, pertractans, discens, peragens. Τεχνάζειν enim, & τεχνάζεσθαι, aliud quiddam significant.

gloriatum esse

Ludere, deludere

lusus

lusor, lusorius

3

ficant. Melius uero est, artem pertractans & similia. Scire, cogno
scere, nouisse, uidere, intelligere, discedere, perdiscere, assequi A-
lia enim sunt, putare, conijcere, dubitare, suspicari, suspicionē ha
bere, coniecturam facere, signis colligere · quàmplurima autem
possessiua pro nominibus, participia habent, aut * potentiali forma deriuata
uocabula. Doctus · Εἰδήμων enim, duriusculum est. Cognoscens
uero, & cognitione ualens · Illud enim Xenophontis, Cognitor,
aliud quidpiam significat. Sciens uero, et perdoctus, scitus, uidens,
intelligens, animaduertens, intelligibilis, intellectu ualens, discens,
Dediscens discendo facilis · * Perdiscens uero, & καταμαθητικός, absur-
diora sunt prolixitate. Insuper assecutus · quemadmodum ab alijs,
colligens, collectiuus, conijciens · Coniectator enim, insuaue est.
Coniecturis colligens, & conijciendo ualens · ueluti et Plato alicu
bi, Animam uocat, Coniecturis ualentem: Suspicans uero, & su-
spiciosus, dubitans, suspicionem habens, et coniecturis inquirens.
Huius quoq; ordinis, idem significantes hæ formulæ fuerint · cito,
celeriter, celerrimè, quàm celerrime, quàm ocyssime · in celeritate,
in festinatione, repentina uelocitate. quàmplurimum, plerunq;, fre
quenter, ut quàm maxime, usitatissime, frequentissime · Ad pluri-
mum. hoc enim Alexis, in Poëtria dixit, Ad plurimum hoc facio:
sed Frequentissime idem dixit, in Geminis: Alij uero usitati modi,
dicendum de occidendo · occidere, trucidare, cædere, mactare, tollere, con-
est ficere. de hoc uero Xenophon dicit, Confecit leonem: Aristopha
absolute, phanes autem, Viros confecit: Tum & prosternere, de eodem di-
efficaciter, cunt · Herodotus enim inquit, Postquā ipsis omnes prostrati sunt,
ex effica- pro cæsi sunt · Vnde & sic intelligunt illud Aristophanis in Equiti
cia, supra bus, Ego nunc te Herculem prosternam: De eodem quoque dices,
modū con- ambigere, controuerti, dubitare, alternare, incertū esse. de eodem
tentè, affa- nimirum, & conijcere · Aristophane dicente, Conijcientes, et fin
tim. gentes: De quo * nam dicendum sit, sufficit, satisfacit, sufficiens
Efficere di est, sufficientiā habet, contentus, contentus est · sufficienter, * de
ctum est in eodē * uero, ἐκποιεῖν dixit Lysias De Achillidis Cæde: Idem quo
Lysia que fuerint, terrere, turbare, minari, denunciare, abdicare, terre-
facere,

*facere, tumultuari, conterrere, percellere, concutere, conturbare, timorem incutere· Et similia quoque, exponere, clam exponere, clam tollere, efferre, exportare, suffurari, auferre· Et * ἐκσκευάσασθαι· Demosthenes enim dixit, Agricultura enim post iudicium * exportata est: Similia & hæc, incendere, ardere, urere, comburere, igne uastare, flammas consumere, inflammare ignem submittere, subdere. flammam elidere, excutere, excitare, concitare, elicere. Ipsam uero rem Homerus uocat, Nociuum ferens * φλέγμα: Tum & ustionem aliquis dicat, magis torto uocabulo· melius autem incendium, & combustionem. Sed apud Hyperidem: * De Lycophrone scriptum inueni· Aut naualium pro ditionem, aut palatiorũ incendium, uel excidium arcis· & sic multis in Libris scriptum extat. Incendens uero, * statim Incensor dicetur, secundum Aeschylum, & Sophoclem· qui sic Fabulas suas inscribunt, hanc quidem Prometheum, illam uero Nauplium: Licet præterea dicere, factum est, confectum est, transactum est, operatum est, elaboratum est, finitum est, ad finem perductum est, manus suprema imposita est, absolutum est, ad umbilicũ peruenit, perfectum est· Ἐδράσθη enim, & ἐτολμήθη, alterius significationis est. Res uero ipsa, factio, absolutio, finis, confectio, perfectio, elaboratio· Ad finem peruenire, ad finem perductum, absolutum, exornatum· Et ipse Vir, faciens. Licet quoq; dicere, agens, operans, elaborans, finiens, perficiens, conficiens, absoluens· Perfector, confector, dispositor, elaborator. Tum & hæc dices, persecutus est, egit, exegit, fugauit, pepulit, relegauit, eiecit· Demosthenes, etiam Exterminauit, dixit. Et Hyperides, Extorrem fecit, Expulit, Proiecit, Excussit: Thucydides uero, Persecutione pepulit: Ipsa uero res, psecutio, actio, fuga, exterminatio, eiectio, pulsio, error. Et Vir, exul, extorris, errans, errabundus· ab alijs uero, participia. Tragicum uero est illud Sophoclis, Διωκτὸς, pro persecuto. Expulsus uero, exactus, pulsus, fugatus, exterminatus, eiectus, relegatus, & errans. Similia sunt & illa, intrauit, aduenit, ingressus est, incurrit, accurrit, illatus est, irrepsit, introiit, sese inseruit, insi*

expromere
exprompta
ardorem
Pro
forsan

lijt, in-

illisus *liit, insultauit, ✱intrusus est, ui irrupit. Vrbẽ occupauit, obtinuit,*
immissus in urbẽ irruit urbe✱positus est, ueluti uentus, ignis, fulmen, nubes,
est in ur- *grãdo, nix, pestis. Et alia orationis figura, ✱hoc urbi incußit, immi-*
bem *sit, iniecit, intulit, illisit, infregit. Ferens, inferens, adferens, suble-*
ipsum *uans, leuans, tollens, baiulans, portãs, onera ferens, sufferens. Et id*
precium e- *quod fertur, onus, sarcina, põdus. Merces uero, portatoriũ, et ✱φέ-*
ius quod fer *ρετρον, et κόμιστρον, atq; φορά. Quemadmodum & ipsum opus,*
tur, & eius *onerum gestatio, & latio: quæ enim ab alijs deriuantur, sordidiora*
quod uehi- *sunt. Hæc uero significationẽ diuersam habentia, orationis figura*
tur. *conueniũt: concinnitas, consonantia, simplicitas, bona constitutio,*
urbanitas, prosperitas, decor, successus fœlix, abundantia, opulen
tia, fœlicitas, fertilitas, copiosus prouentus, sentiendi facultas, cõsi
lij copia, dicendi facultas, discendi facilitas, uocalitas, collimatio,
pronunciationis integritas, æquitas, gloria, dexteritas procreandi,
matrimonij fœlicitas, gignẽdi succeßus, generositas, reuerẽtia, elo
quẽtia, fama integra, pietas, robur, concinnitas, frugalitas, benefi
centia, facilitas, procliuitas, redolentia. Et apud Xenophontẽ, Pe
dum dexteritas: Et apud Euripidẽ, Bona institutio: Et apud Critiã,
Intelligẽdi dexteritas. Atq; Redolentia, apud Aristophanẽ. Quem
madmodũ et hæc, Eloquentia, Forma, Beneuolentia, Benignitas, et
Dispositio cõcinna, apud Poëtã: Tum et hæc, sensibilia, facilia fa-
ctu, facilia trãsactu, deceptu facilia, placabilia, toleranda, bene di-
sposita, bene ordinata, parabilia, bene administrata, bene elaborata,
bene concinnata, decertatu facilia, facilia captu. Præterea hæc,
facile *euangeliũ, ✱uile, bene cinctum, robustum, bene ordinatũ, insigne,*
emptu. *exercitatum, frumento & uino abundans, seruis instructum, ra-*
tionale, intelligibile, cordatum, formosum, urbanum, pulchros ocu
los habens, pulchricomum, pulchris genis præditum, pulchra cru-
ra habens. Tum & facile, expeditum, facundum, consonans, ✱sor
munda- *didum. Quemadmodum & sensibiliter, decenter: & illud apud A-*
tum *ristophanem, Facile: Sunt præterea à multis alijs aduerbia, & mu-*
tuæ à nonnullis formulæ.

LIBRI NONI FINIS.

IVLII

IVLII POLLVCIS, DICTIONARII LIBER DECIMVS.

IVLIVS POLLVX, COMMODO CAESARI S.



INcidi olim in Xenophontis Librum, de equorum cura tractantem: inueniens uero in nominis discussione illum Eratosthenē illud in Tractatu De Vasculis citare, decreui Eratosthenis Librum, propter usus utilitatē quærere. ut uero inueni, tantum non nihil eorum, quæ sperabam, habuit: illud itaque à me speratum, & ab illo non completum, ipse perficere statui. arbitrorq; te, ubi examinaueris, hoc omnium utilitati prælaturum. Licet enim, & in alijs inusitati nihil contineatur: hoc tamen inter usitatissima uersatur, quibus singulariter utimur. Plurimos porro hic Testes citamus, quia nominum maxima pars, authoritatis defensione indigent, aut utendi audacia. Si uero quod nomen prædictum antè, etiam huic inscriptum fuerit, ne ualde mireris: Vasculorum enim nomina colligentem, non ex Veteribus modò, sed ex horū formis quoque oportet colligere.

I CAPITA

CAPITA LIBRI DECIMI.

Huic Libro armamentariorum, & ipsorum uasculorum insunt nomina & quæcunque de his, aut ab his, sunt deriuata. Cap. I
De uasculorum theca, & foro. Cap. II
De Patrefamilias. Cap. III
Ianitorum uascula, & quomodo ea nominentur. Cap. IIII
Portarum custodis instrumenta, & opera. Cap. V
De nominibus aquaticorum instrumentorum. Cap. VI
De uasculis ante cubile, ubi & lectulorum species. Cap. VII
De lectorum necessarijs, * Cap. VIII
De uasis, excrementis faciendis seruientibus. Cap. IX
De * uasculorum lotione Cap. X
De lectulo adiacentibus. Cap. XI
De uehiculis, & eorum partibus. Cap. XII
De armis equestribus. Cap. XIII
De libris, & instrumentis ad horum cōscriptionem. Cap. XIIII
De forensibus instrumentis. Cap. XV
De gymnasij armis Cap. XVI
De balnei uasis. Cap. XVII
De libaminium uasculis. Cap. XVIII
De uasis, in quibus aqua calefit insuper & poculorum, & mensarum nomina. Cap. XIX
De uini uasculis. Cap. XX
De uomendi uasculis. Cap. XXI
In quibus pedes abluant, & pocula. Cap. XXII
De mensa, & eius uasculis. Cap. XXIII
De coqui uasculis. Cap. XXIIII
De Pistoris instrumentis. Cap. XXV
De lucerna, unguenti uasis, & Figulis. Cap. XXVI
De ijs, quæ thoro seruiunt. Cap. XXVII
De gynæcei uasculis. Cap. XXVIII
De Agricolæ instrumentis. Cap. XXIX

atq; etiam herilibus, & domesticis uasis ad lauandum

De pi-

De piscatorijs, & nauticis armis. Cap. XXX
De instrumentis ad uestium curam, & quò eædem reponantur. Cap. XXXI
De crumena Cap. XXXII
De glottocomeio. Cap. XXXIII
De decipula, & super quo uolucres dormiunt. Cap. XXXIIII
De abaco Cap. XXXV
De domunculis, in quibus animalia nutriuntur, & alijs huiusmodi. Cap. XXXVI
De Pictore, & huic conuenientibus Cap. XXXVII
De Epheborum habitu, & alijs miscellaneis Cap. XXXVIII
De persona, & similibus deq; catena. Cap. XXXIX
De subligaculis, & similibus atq; quibus Pueri ludant. Cap. XL
De ijs quibus sal interitur, & alijs similibus. Cap. XLI
De scala, tympanis, cymbalis ubi, & quibus aucupes utuntur. Cap. XLII.
De pera, & huiusmodi. Cap. XLIII
De aureis uasculis, & alijs ex metalli materia. Cap. XLIIII
De Agrorum instrumentis, & similibus. Cap. XLV
De uasculis plicatis. Cap. XLVI
De pelle lotoria, & alijs commixtis. Cap. XLVII
De figulina terra, & alijs idoneis. Cap. XLVIII
De aciali, iunco, & renone. Cap. XLIX
De utre, flagellis, & gemmis distincto uase. Cap. L
De clauis ubi & de operculo, & similibus. Cap. LI
De Figulis, Citharœdi instrumentis, & testaceis. Cap. LII
De sacrorum uasis plicatis, & alijs. Cap. LIII

CAPVT PRIMVM, DE ARMAMENTARIIS, ET IPSORVM VASorum nominibus, & quæ à uasis deriuata sunt.



Ptimum mihi uisum est, uasculorum nomina, quæ ad familiam, agros, et artes spectant, colligere: ut ea quasi ex armamentario desumpta habeas, si alicuius horum subueniat necessitas. Ipsum itaque Armamentarij nomen, in Aeschyli Psychagogis inuenies: Et apud Aeschinem Contra Ctesiphontem, Armamentariũ extruebant: Thucydides uero hoc, Repositorium uocat dicens: * Vtensilibus et uasculis repositorium: Herodotus uero ea, Ἐπίπλοα dixit, quæ facilime hinc inde portari possunt: quemadmodum fictilis dicitur, supellex reliqua. Isæus autem singulari numero, Ἐπίπλοον dixit. Poterunt hæc, & reconditoria dici, & supellex domestica: Ἀποσκεύη enim, recens nimis est. Vocabis eadem, & Domestica uasa, & * Vtensilia uascula: hoc quadem secundum Alcæum Poëtam, dicentem in Pasiphaë, Et ne per Iouem alia uasculs illud uero, ab utendo denominans. Neque tamen me præterit, quod uascula ad theoriam, & sacrificia destinata, Χρυσώματα nominauerunt: sicuti et Plato Comicus dixit, in Hellade: ego tamen & in domesticis uasculis, hoc nomine uti posse aliquem iudico: Hæc autem à Recentioribus, etiam Μαλακὰ uocata sunt: quemadmodum & Manualia: Vt Menandrus inquit in Perinthia, Vt * μαλακὰ ex urbe capiens, * totum illico exilit: deinde, Mollia lem, ô miser, habentes supellectilem, poculum argenteum hoc arripiens è theca, mihi arrhabonem dabis: huiusmodi uero supellectilem, ἐνδυμένειαν multi uocitant: mihi uero nomẽ hoc non probatur, indico tamen, si quis forte utens, defendere uelit: * estq; in Libello quodam, quod in Olympiadis actus, de condemnatorum auferendis muneribus sic scriptum sit. Melius uero ἐνδυμένειαν, supellectilem uocare: Παγκλαμελά enim, Tragicum magis est. Vasa autem, Vascula Comici frequentius uocitant. Vocantur autem uasa quæ-

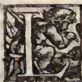
Margin notes: Opibus · Necessaria · quàm mollia · erit

*ſa quædam, igni deſtinata, & ignis expertia ſicuti & uaſa, triremica, & nautica. de quibus Xenophon inquit, Vaſa lignea, & * parata utenſilia: Demoſthenes quoque, Vaſorum attritionem dixit. Nomina autem hinc formata ſunt, domum uaſis inſtruere, aut agrum, uel quodcunq; fuerit. Tum etiã σκεύη, aut militaris eſt, aut mimorum, aut iumentorum. Vnde dicitur inſtructa iumenta. pro inſtratis & uaſa uehentes, currus. & uaſigera. Atque in Ranis Ariſtophanis, Vaſigerulus: Et uerbũ, uaſa uehere, ac uaſa portare. Tum & ex agris remouere, apparatum quendam inſtruere, & negociũ quoddã inſtituere. Porro Homeri, apud Thucydidem, Cõmunibus armis utentes: Et αὐτόσκευος, pro operario. Atq; ἄσκευος, pro nudo. Et nullis armis inſtructus, pro frugali, & ſimplici. Præterea ab his quoq; formantur, Vaſorũ confectio, quadruplatoria actio. * Inſtructum negocium, ut Iſæus De Hæreditate Archipolidis, Pactis uero quatuor ab illis * inſtructum: Idem quoq; Rhetor Ad Lyſibium inquit, Huiuſmodi quidem hiſce de mortuo inſtruentes: Et Habitus, dicit Hyperides Ad Demiæam: Apparatus, apparare, apparantem plurimo precio conſtantia. Indiſpoſitè, Xenophon. &, Vaſorum Artifices: Subſtantiam diſponens, ut inquit Demoſthenes: Familiam inſtruentes, ut Dinarchus: Opes erogare, menſam reſtaurare, murum extruere. pompæ inſtructor. Cratinus uero in * Panoptis, Vaſorum cuſtodem, Σκευωρὸν uocare uidetur. Hunc autem, nonnulli σκευοφόρον uocant, Barbaricis ſcilicet impedimentis præfectum. alij uero, commeatus procuratorem ſic uocari putant. Sed pro coctum eſſe, Paratum eſſe, in Sexto Pædiæ Libro dicit Xenophon. Et omnia in aqua elixa, pleraq; parata ſunt: Demoſthenes autem dixit, Molientem, ſeu machinantem:*

[Margin: * parata — Et inſtructis — Omnia ſpectantibus]

I' 3. CAPVT.

CAPVT SECVNDVM, DE EO QVO VASA FERVNTVR, & ubi uenduntur.



Lignum porro, super quo uasa gestantur, Σκδυφόραν uocat Aristophanes: Plato autem, etiam arcum in Institutione intelligens, dixit: Fortißimum habebat armigerum: sed secundum multorum usum, idem quoque fuerit illud Aristophanis in Phœnißis: Et lorum meum habent, & uas portatorium: manifestius autem in Ranis, Transponens uas portatorium, quoniam cacaturis: Vasigerum uero, Eupolis in Taxiarchis Vasigerulum, iocando nominat. Fori autem partem, ubi uasa uenduntur, circũ nuncupauerunt: ut Alexis in Galastride innuere uidetur, Quò uero me ducis in circo? Porro et muliebre forum appellarunt, locum ubi uasa uenduntur. Vocabis autẽ uenditionẽ supellectilis, à præcone promulgatam: quã nunc auctionẽ uocitant, forum, & omnium rerum uenditionem. Nomen autẽ Ἀπαρτία, Ionicum est: sic dictũ de leuioribus uasculis, quæ pro libito transferri hinc inde possunt. quæ et ἔπιπλα uocata dicimus. A uasis uero, nũc & ipsorum uenditionẽ, forumq; denominauerunt: Quemadmodũ & Attici, à rebus uenalibus, locorũ nomina deriuarũt: dicentes: In obsonium, In unguenta, In recentẽ caseũ, In mancipia: Veruntamen si in Libro quodã, ἀπαρτίαν uolueris uocare, ut defendendi adsit authoritas: reperies uocẽ hanc, in Secundo Iamborũ Hipponactis, Integrã uero auctionẽ habet: et apud Theophrastũ, in Decimo De Legibus:

CAPVT TERTIVM, DE PATREFAMILIAS.



Vniuersæ quidem domus Dominum, Nauclerum: & Ἡγεμόνα, Dorice Patremfamilias, & familiæ Dispensatorem, uocare oportet. Tum & domus mercedem, non naulum modò, sed & ἐνοίκιον supra prædictum habes. Ludens quoq; ipsum, Hospitẽ uocare licebit: uocabulorũ autem penuria laborans,

tecti precium

uocem

*nocem hanc, ceu celebrem minus æstimauerit. Neq; tu quidem, illud celebre putas, cum tamen non omnino inusitatum sit: ut autem dictum hoc scias, quoniam *honoris studiosus uideris, in Aeschili Sisypho usitatum est. Ecce Hospes, scintillantem lucernam colligit. Aristophanes uero in *Obrimo inquit, Siquidem Hospes iusserit, aut quis Hospes est? Strangulabis autem me, si nouũ dixero uocabulum, & domus Principem uocauero. Veruntamen *nouissimum illud, & usitatissimum, Paterfamilias scilicet, & Materfamilias non approbo: ut autem intelligas, ostendã hæc ambo in *Theanes Pythagoræ Vxoris Epistola ad Timaretam scripta inueniri. Paterfamilias quoq; dicit Alexis in Tarentinis.* dignitatis amans Forti recentissimum Theano

CAPVT QVARTVM, DE IANITORIS ARMIS, ET QVOMODO nominentur. I



*Rma uero circa ianuas sunt, uectes, obijces, seræ, claues, repagula, claues reclusorij, claustra, laqueus Malleus. sic enim id, quo fores pulsantur, uocauere. Tum & anuli, coronæ, & coraces. Apud Recentiores uero, et Occlusoria instrumenta dicta sunt. Apud Aristophanẽ uero in Vespis, Conclusoria ea, quæ fores claudunt. Et * Ἐπισπαστῆρες, apud Herodotũ dicit autem, * Serã arripiens, tenaciter tenuit: Illud uero * in publico foro scriptum, Vecti ferreo quidam accuratius interpretati, * seram intelligi putauerũt. Quoniã etiam apud Demosthenẽ dictum est, de corporis parte, τὴν κλεῖν, id est Humeri iuncturam, confringentem: utrumq; enim nomen, alteri est homonymũ corporis scilicet pars, instrumento & ipsi parti, instrumentũ. Apud Lysiã porro Ad Philippum, * Ἐπιτροπεῖς pro * seris inuenimus. * Κλειδίον uero, in Aristophanis Aeolosicone: Sed in Platonis Comici Inquilinis, Signa, sigilla, clauis, sera: Ianuæ quidẽ, & fores dicuntur, et ualuæ. Θύρωμα uero ipsæ ianuæ hiatus est. In * Demiopratis uero, Vendita est ianua dissecta, & fores concursoriæ: Verum in Cratini Dionysalexandro, Postes dicti sunt. Et * porticus uariæ. Pro ianua, etiam* Attractores Anulos Publicè uenditis claues Curatores Clauibus Clauiculis uestibula uariegata

ὀχῶ dictum est, in Aristophanis Aeolosicone: et, διόπης, *pro pertuo. A uectibus præterea dicitur, Fores obstruxere, in Lemnijs Aristophanis: A seris autem, serare, obserare, concludere, occludere: de quo etiam dicitur, ianuam obtendere, contrahere, attrahere, obijcere, obstruere, inducere, applicare, adiungere: Quemadmodu aperire, idem est recludere, remittere, extendere, reuoluere. Apud Comicos uero *Ἀναζυγῶσαι idē, quod aperire significat: Quemadmodum pro claudere, *Ἐπιζυγῶσαι: Porro & ζυγάθροισον, id est uectem utrasq; tabulas obstruentem, foribus obtendebant. Tum & ianuam obstruere, *nonnulli dicunt. Et Nemo obstruxit ianuam, in Danaidibus dicit Aristophanes: Thucydides uero, quendam laculi manubrio, loco obicis ianuam conclusisse tradit. *Claudendo autem fortasse idem fuerit, pangere, et compingere fores sicut & aperiendo, idem est Resoluere. ut inquit Euripides, *Resolue compactas partes ædium: Veluti contrarium dixit Aristophanes, Vestibula pangere: aut rursum, Compingere fores: At secundum Archilochum, Πακτῶσαι, pro claudere.

Educere iugo: Inducere iugum pro claudere, consueuerunt ponere. illi Idem & pangere, et compingere fores sicut et aperire, idem est soluere Solue

CAPVT QVINTVM, DE IANITORIS VASIS, ET OFFICIIS.

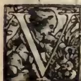


Voniam uero domum purgare, & aspergere, ianitoris officium est: conuenientia hisce instrumenta dicamus, utpote κόρημα, id est scopæ. sic uero tam instrumentum, quàm expurgatæ sordes dicuntur. Ipsum uero uerbum, scopari dices. Ipsum uero instrumentum, & uerbum, ab Eupolide dictum est in Adulatoribus: Has arripiens scopas, aulam scopatur: Scopis autem purgatum, in Scenis coniunctis dicitur, apud Aristophanem: sicuti in Callipide, In ipsis sordibus humi decumbam: Quod si scopis purgare, etiam uerrere dices: fortaßis & scopæ, uerriculum dicentur. Si uero ianitorem, purgare dicis: quid intererit ipsum, purgatorem uocare? usus enim à purgando etiam, ad proprium nomen deducit: Quemadmodum et Molitorem, aliquis ipsum uocauerit, *quo licet manifestum sit, hoc molam solummodo spectare, Veruntamen Ar

chippus

chippus in Piscibus, forũ, μυλήκορον nuncupauit. Rigare uero, quoq; irrogare, perrigare, humectare, et aspergere uocare licebit· uas uero quo hoc aspergitur, urceum, hydriam, amphoram, amphoriscum, amphoridium, uas fictile, cothonem, stamnũ, calpem, uas, uasculum· uas terrenum, testaceum, aut æneum dices. Per quæ autem aqua immittitur, sulci, aquæ ductus, riui, canales. Et ὀχετοκράνα uocabis, riuorum fontes, ut Hyperides De Riuo:

CAPVT SEXTVM, DE IIS QVIBVS AQVA EFFERTVR. I



*Nde uero aqua effertur, sunt fontes. E puteis uero, & cisternis si aquam haurias, instrumentis, ut arbitror, opus est· hydria scilicet haustoria, amphora, fune, loro, reste, cyatho, rotula. tum & ciconiæ huc pertinent. Rotulæ partes sunt, * τονίας, τοπία, ἰξονία· Huc quoque referenda, harpage, fuscina & lupus, instrumentum extractorium. Quod uero harpagem, fuscinam uocent· in Concionantibus arguit Aristophanes, dicens, Quid nam Fuscina cadis opus est?* tensio, locatio, retentio·

CAPVT SEPTIMVM, DE VASIS ANTE CVBICVLVM· VBI & lectorum species. I



*Nte cubiculum uero, iuxta ianuas, cortinæ habendæ sunt· siue simplex fuerit cortina alba, ex lino· siue multicolor, de qua dicit Aristophanes, Cortina Cypria uariegata: In cubiculo autẽ, lectum quendam esse oportet· aut Lecticam, secundum Aristophanem in Lysistrate· aut Lectulum, ut inquit in Conuiuatoribus· Vel Torum, secundum Cratinum in Vlyssibus: de lectis quoque intelligendum, cum inquit, Hi uero capiuntur in toris: Neq; tamen ignoro, quod * κλινὶς uocatur id, quod currui insternunt, cum Sponsa transuehitur· cui ipsa Sponsa inter Parochum, & Sponsum insidet. Lectulus porro, & κλιντήριον uocatur· ut in Dionauago inquit Aristophanes, Quid me, ô pessime, ablegas,* qua inclinatur.

*quam lectulum? Partes quoq; lecticæ, enelata et id super quod recumbitur, dictæ sunt ab Aristophane. Sophocles autem in Satyrorum Indagatoribus inquit, Enelata ligna, tribus cõfixa clauis, perforare oportet: Lecticæ autem species sunt, argentipes, tessalata: ut in Dionysalexandro Cratini, Lecticam tessalatam, & ancipitem: sic enim compactam nominauit Plato in Festis, Deinde lecticam ancipitem buxeam: tu uero, eburneam quoque dices. Scabellum, ilignеum, uel iliceum. Tum & σκίμπους, interiorum uasorum nomen dictum est: sicuti & scamnum, & scabellum. Sed in Critonis Mesenia, & Rhinthonis Telepho, Grabbatum dictum esse tradunt: has autem Fabulas, uidere non contigit. Minus porro nobiliũ est, storea, uel lectulus humilis: in Cione etenim Satyrico dicit Euripides, Ferè storea Corinthio Puero commensurata, puluinari pedem non prætendis: In Publico autem foro, Venditus est humilis lectus Alcibiadis * παραδικωλος, et lectica biceps. Tum etiam quædam lecticæ, aut scamno subtensa sunt, ut sustineant stragulas: funes scilicet, funiculi neruus, & fasciæ. tum et funis restes, quæ etiam ad alia communiter referuntur. Proprium tamen in Acikibus Aristophanis est, Σπάρτα innuentis, cum inquit: Σπάρτην quidem ego ponerẽ * non enim lectulum omnino *. Neruus uero, in Lysistrate extat. Et Thucydides inquit, Declinaui spartis degrauatus. Sed Philippides in Lacyadis, Optimum est, ô Mulieres, hanc excindere sellam: sparta enim habet prorsus inutilia, & alium illi nouum intendere neruum *.*

meæ ciuitati, nec proprium habens decet.

CAPVT OCTAVVM, DE LECTICAE CONVENIENTIBVS.



Ecticam uero sequantur, stragula, puluinaria, tapetia, tapetes. Tapetes ancipites: Diphilus siquidem in Citharœdo inquit, Surgo, amphitapetes sternens: Tum & Homerus, ægidem, Vtrinq; uillosam nominat. Licet etiam stragulam utrinq; filis intextam, utrinque uillosam nuncupare. His etiam adnumerentur, puluinaria, culcitræ, ceruicalia. Lanuginem uero dices, et plumam,

de mol-

de mollioribus, secundum Aristophanem dicentem in Babylonijs· Habes paleas, & lanuginem in Danaidibus uero, Manuum labores, plumas: Stragulæ uero, & Puluinaria, non apud Comicos modò extant, sed & in *Publicò foro sunt uendita. Puluinar uetus, et nouum. Et Stragula, apud Eupolidem est in Adulatoribus· & apud Sophoclem, in Iocle dicentem, Cæterum & linea stragula: quarum Artifices quoque, nominare uidetur Hyperides De Imitatione dicens, Conduxit τυλιφάντας: In Amphiarao autē Aristophanis, Puluinar, & ceruical lineum: Constat porro, quod etiam coriacea, et lanea facta sunt ut inter Alcibiadis supellectilē uenditum est, Puluinar coriaceum, laneum, & lineum: Cæterum in Antiphanis Phaone, & communiter quoq;, Strata, pro lectis inuenire licet quemadmodum apud Sophoclem quoq;. Obseruandū quoq;, quod pellem nauticam alijs προσκεφάλαιον appellantibus· Cratinus in Horis propriè non sic, sed Ὑπηρέσιον solummodò dici indicat. Porro quæ lychnis dicitur, arundinis lanuginē uocant. Cærum quod κνέφαλον, non de lino saltem intelligi poßit, ut uulgò usitatum est· sed etiam de iniecto implemento, quod tomentum uocant. utitur hoc dicto in Pantaleonte Theopompus, licet de Fabula dubitetur· præfatus enim Poëta, Vendens pellē hanc, induxit, Cōsuens totum κνέφαλον: Dicere porro licet, lectus tener, mollis, profundus. Strata uero ipsa, stragulæ, amicula, sagula, chlænæ, tapetes, xystides. Tum & Instrata, quod à Philisto dictum est in Sexta Simyli Megarica: Cæterū laudādo dices, pilosa, mollis, fluida, lucida, splēdida, pulchricolor, florēs, florida, florulenta, uaria, multiformis, purpurea, uiolacea, coccinea, uiridis, hyacinthina, uiolacea, crocea, cocco tincta, nigra, purpurā intextā habens, multa purpura ornata, purpura intermixta. Et secundū Xenophontē, Tota purpurea, Inaurata, Auro splendēs, Auro intertexta· Animalia intexta sunt, Floribus uariegata est, Feris pictis splendet, Stellis relucet: Famulis uero in cubiculo, & ante cubiculum, necessaria sunt· strata, storeæ, mattæ, et samax· Est autē σάμαξ, arundinis lanugo· maxime autē In militia hoc utūtur, ut Chionides in Heroib. tradit.

I CAPVT NONVM, DE IIS QVAE EXCREMENTIS FACIENdis seruiunt.


Ominis quidem, & Viro, matella necessaria est, & scaphium. quod Sophocles in Pandora, Ἐνουρήθραν uocat, et Οὐράνην Aeschylus: Quod autē nō de immota tantū sella, qua excrementa fiunt, forica dicendum sit, sed etiā de mobili, testantur Aristophanes quidē, in Præludio dicens, Hei mihi contingunt foricæ: sed si hoc ambiguum uidetur, Pherecrates tamen in Crapattalis Capiti meo foricas apponens, pedit: Latrinas uero, honestiori uocabulo sedem uocabis, & sellam. Ipsi uero Mulieri, scaphium aderat. Vtraq; autem hæc, sibi mutuò respondent in Polyeido Aristophanis Scaphium Xenylla petijt, matula enim erat:

I CAPVT DECIMVM, DE VASCVLIS AD LOTIONEM CONuenientibus.


Vrgentem uero è somno, faciem lauare oportet Famulus, gutturnium quoddam tenens afferat, recentem aquam lebeti aut lauacro cuidam infundens nam & hoc nomen, de lebetibus lotorijs dixit Aeschylus: De ijs uero quæ nūc lauacra dicuntur, Anaxylas in Lutropœo, in balneis Lauacra non numerat. De Medicorum autē παντολουτηριδίοις dictis, Antiphanes in Vulnerato, Instructus Medicum clarissimum non æneis lebetibus: Veruntamen & in Publico foro inuenimus, Peluim lotorium, & urceolum:

I CAPVT VNDECIMVM, DE HIS QVAE CVBICVLO ADIACENT.


Nsint porro cubiculo, throni, sedes, sellæ. Sellulæ. sic enim in Nubibus, de curruli sella. Κλαδίαι uero, sellæ sunt uectu difficiles quarū Pherecrates, in Bonis meminit: Veluti etiam uectu arduæ sellæ,

Thessalæ: quemadmodum in Autolyco Eupolidis, Thessalica sella quadripes: Sedes, scamna Scabella, in Insulis Aristophanis: Scalæ Subsellia, *Scabella, quæ minores sunt* quatuor pedes habentes, sellæ Thessalicæ: *nomen uero, in Euthydemo Platonis quoq; extat. Tum Θρᾶνοι, sellæ esse uidentur, secundum Aristophanem, in Pluto dicentem Ante sedile, urnæ caput *confracta: Θράνιον uero, aliàs tabella quædam est Aristophanes siquidem nomine hoc, de paxillo utitur in Ranis de eo, quod abrumpere oportet, dissi- rens Neq; uero me fugit, quod alio modo Θράνιον, tabella quædam est. Præterea Θρᾶνος, quoq; ligna uocauerũt, includentia laterũculorum tabulas. Adesse quoq; tibi oportet, crepidas, soleas, calceamenta. Tum & sandalia quispiam dicat, et calceos. Sed calceamentorum species tam Virorum, quàm Mulierum prædictæ sunt. Addendum tamen, quod & Theopompus Sandalia dixit, sed de Muliere in Misogyne uero, Menander Sandalothecas, & Pelytra: sic enim Sophocles, pedes nominat. Pileorum uero circa pedes, non modò Plato meminit dicens, Inuolutum pedes sed & Cratinus in Malthacis, Sub pedibus complicatos habens pileos: Et de delicijs quoque, Pileos τριμίτους dicente Lysippo, in Bacchis Sed trimitus contextus:

uelut in Sartagine coquentibus: tripodes hoc confringentis:

CAPVT DVODECIMVM, DE VEHICVLIS, ET EORVM PARTIBVS.



Vestium porro speciebus prædictis, me uerbosum hic esse non conuenit neq; nunc anulos, sigilla, et signatoria enarrare. Verum si quis uehiculorum uectura uteretur Sole oriente, priusquàm æstus arderet, notandæ uehiculorum sunt species siue currus, siue uehicula, seu plaustra, uel lecticas has nominare conueniat. Est autem Lecticæ nomen, in Sophoclis Nausicaa, et in Menandri Piscatoribus: Nonnulla uero uehiculorũ, uasigera fuerint nonnulla, sedibus instructa nonnulla, ad decumbendum strata. alia autem cooperta, subtegulanea Et Camaræ. sic etenim nominauit Herodotus: Et Xenophon in Pædia, coopertam currus partẽ in-

 telli-

telligens inquit·Decubuerunt,& cooperuerunt scenam: Tum aliæ quidem quadrigæ sunt, aliæ bigæ. Non uero opus est, partes recensere· utpote cantos, circumferentias rotarum, modiolos, radios, paraxonia, circulos, cirumferentias, axes. & omnia alia, quæcunq; antè singulatim prædicta sunt. Notandum uero, quod iugum omne, subiugatum dicitur· siue trium sit iumentorũ, seu quatuor.

Monippo Dicuntur porro iuga mulorum, tum etiam equestria· * Vnico autem equo quis utatur, uiriliori ostentatione lasciuiens. Curribus uero, etiã tapetia conueniunt, & amphitapetes, puluinaria, et stragulæ· Aurigis autem, stimuli, flagella, calcaria· Stimulos enim, de iumentorum usu, dixit in Festis Plato Comicus: * Vnico autem equo utentibus opus est, sago, instrato, ephippijs, camis, lupatis, bullis, frenis, & πωηγὲσι· Πωηγὲς enim, etiam de equo, in Anagyro dixit Aristophanes: phaleris, inauribus, & ornamentis. Et Calcaria quidem, pedum calcaneis equitantes alligabant, dixit Pherecrates in Dulodidascalo: Apud Cratetẽ uero, in Festis, Flagellum nodosum nominatur.

CAPVT XIII, DE EQVESTRIBVS INSTRVMENTIS.



Equestrium autem instrumentorum sunt, strigil, pecten, habena, capistrum, reticulum, lorum, lorum ductorium· Strattis siquidem in Chrysippo dicit, Adduc pullum, intrepidè lorum arripiẽs breuius· nonne uides, quod dentes adhuc retinet? Strigilem uero, in Anagyro dixit Aristophanes· tum & Sophocles, in Oenomao· Strigili te uideo flauos purgantem, & squalidos equi pilos: Præterea Plato Comicus in Cleophonte, flagellum, Μαράγναν appellauit. Sunt et freni quidam * αὐλωτοὶ eo, quod tintinnabula habeant appensa· quibus equi inhinnientes, sonum reddunt

fistulati fistulæ persimilem. Spathã quidem, Lupatum, Buculas, Freni partem ori insertam, Echinos, Rotulas, Anulos, Frenaq; dura & mollia habes suprà in Equestribus: Frena porro dentata, dicit in Anagyro Aristophanes:

CAPVT

CAPVT XIIII, DE LIBRIS, ET INSTRVMENTIS AD HOS scribendos.



SI uero ab exercitio aliquo, aut ambulatione, siue in porticu, siue in stadio aut nemore existēs, ad librorū conuersationē quis se recipere uelit, nota ipsum habere, libellos, chartas, atramentaria, diphtheras, tabulas, tabellas.* Vt dicere liceat, tabellam Porro
duplicem, aut triplicem, aut plures plicas habentem, uel secundum Homerum, Tabulam plicatam: Et Aristophanes in Thesmophoriazusis inquit, Tabulis politis suscipere tractus styli, meorum laborum præcones: Pugillares autem, reperies in Phillylij Vrbibus.* Dictet
Refert Dorico more in pugillares exactè, quādo scripta recitat Interpres: Pugillaribus autē illita cera, aut malthæ, aut maltha. Herodotus quidem, Ceram dixit. Cratinus uero in Pytina, Malthem uocat. Sed Aristophanes in Gerytade, Maltham e pugillaribus comedens: Non ignorandum uero, quod ceram signando idoneam, Veteres ῥύπον nominauerunt & ῥύπος, ut in Lysistrate Aristophanes. Nihilq; hoc modo bene signari, tantūnon ceras detrahere: Puero uero adesse debent, stylus, notatoriū, calamarius. Tabella. hæc quidem etiam de Pictore dicta est, in Alexandridis Pictoribus, aut Geographis. utroque enim nomine, inscribitur Fabula, Tabellam præhendens sede: nihil porro refert, hanc etiam ad nostrum scribendi usum conferre, cum & Aristophanes sic utatur. additis his
prædictis, atramento, atramentario, & calamis. Si uero & pul- pro
pitum, his prædictis adnumerare uelis * de eo, cui libri incumbunt, pro
apud nullum probatum Authorem reperi. Athenis uero * de urceo opus
lo quopiam, cui aqua infunditur, factum est. Et Anathema Dioge- ut habeat
nis, quod & Diogenium pulpitum dictum est. Apud Eratosthenem nomen pro
uero De Comœdia, * uocem quandam huius nominis abstractio- instrumen
nem habentem inuenies * de uase libris necessario. to

CAPVT

CAPVT XV, DE VASIS FORENSIBVS.


Vm porro ius dicendum est, iudicialia uasa fuerint clepsydra, gutturnium, disci, calculi, clauiculus. Clepsydram concutere. Clauum enim, & Clauiculum, in Heroibus dixit Aristophanes: Sic enim Attica dicuntur, Cami, Disci, Vrnæ, & Echini: Tum & arculæ tabellariæ, & tabellæ, calami, & styli. Et *Sortilegium. nam & de loco, dictum nomen uidetur in Senecta Aristophanis: sed etiam de uasculo dici poterit.

CAPVT XVI, DE VASCVLIS GYMNASII.


D gymnasium uero hinc conuerso, lecythus, olearia sit, aut etiam lecythium. Tum & stlengides, & xystides, idem aliquis dixerit: nam in Epicharmi Insulis, nomen inuenitur: Et Diphilus in Citharœdo, Viro assimilis est, lecythum et xystidem habens, ego uero et lecythum: Et Demosthenes Contra Cononem, quendam Αὐτολήκυθον, id est Scurram, nominat: quod manifestius in Antiphanis Athamante aliquis innui dixerit, dicētis Chlamydem, & lanceam habens comitatur macer scurra:

CAPVT XVII, DE BALNEI VASCVLIS.


Ræterea uasculorū, quæ in balneo sunt nomina: labrum, urna, fons, cyathus, hydria, situla: Aristophane dicente, Cubicularius impellit cyathis: et rursum, Deinde perfundere à capite hydria: Sed Eupolis in Chrysogene, Sed ô chare Iupiter, nasum iuxta situlam habes: Vrnam quoque similiter dixit in Taxiarchis, Quisquis urnam habens ueneris, * tum & ahenum, unum è lotorijs, * uasis dixeris. Et tripos, unde et * πυριβήτης. Labrum uero, Homerus dixit: Labra ingressi polita, lauarunt: Veruntamen in Cratini Heroibus, Asaminthum, arcam intelligunt nonnulli uero, poculum

sicut iubes: ignigradus.

poculum. Inter uasa quoq; gymnasijs conuenientia, sactes est, marsupium, saccus, arca ad uestes recipiendas: insuper & syura, *captus, *arena, pyra, et halteres, rotula, discus, iacula, uestis linea. Sed & Aeschylus in Prometheo inquit, Picis, & lini prælongi funes: *caut *conees

CAPVT XVIII, DE LIBAMINIBVS. I



Ngredienti uero post gymnasium, antequam bibas, sacrificandum, & libandum est: Thuribulum uero aliquis afferat, quod idem foculum aliquis dixerit: quemadmodũ *ab indiligentibus, altare magis, focus uocatur. Tum & libatorius calix, cui uinum libantes infundunt. Et libatorium, cui oleũ infunditur. Atq; σφάγιον in sacrificijs, quo quis sacrificiorum suscipit sanguinem. Tum & canistrum subesse oportet, & lebetes: dicente Antiphane in Busyride, Et lebetem hunc primum, aut pompæ: *sane

CAPVT XIX, DE HIS IN QVIBVS AQVA CALEFIT, DE POculis, & mensarum nominibus. I



D potiones porro conuersis, in quibus quidem aqua calefit, dicuntur: aheni, cacabus, ænea uasa, calefactoria, foculi, lebetes, lebetaria, furni lebetibus instructi. Pocula uero, & potatoria uasa: cothones, cotylæ, cotylisci, phialæ, calices, cyathi, cylliscia, scyphi. Plurimæ autem poculorũ species, prædictæ sunt. Addere autẽ oportet, πέλιχας Cratini, in Thrattis: quas aut calices, aut pollubra esse putant: Et in Aristophanis Scænis cõiunctis, Lecythum septem cotylas continentem, ollam pulchrã, quam gestabam: nunc uero, de poculo dictum est. ut apud Cratinum in Pytina, Vinarium acetabulum: Et in Antiphanis Mystide, Ex acetabulis fictilibus bibebamus: sed in Acharnensibus Aristophanis, Ex uitreis poculis, & aureis: Quod autem cyrillium nominatum est, Antisthenes in Hortatoria Ad Asianum Oratione, Bombylium appellauit: alij uero idem, systomum nominant. Systomum uero, osculi nomen, in Teleclidis *Mendacijs, inter multa alia dictum est: ne- *Mendacibus

quetamen melius hoc, ϛιϖόϛομον nominare. de utrisq; uero hoc nomen dicitur, in Satyrica Fabula Aeschyli, Praeconibus scilicet, Vas angusti oris: Licet autem mensam, cui pocula imposita sunt, quadrupedem mensam appellare, & unipedem et si quis secundum usus nouitatem, honestius loqui uelit, mensaegerulum, non enim de hoc nomen inueni, in Aristophanis Agricolis: Quoniam autem mensaegerulus dictus est, nomine hoc uti licet, tanquã de eo dicto, qui mensam gerit * Cui principibus myrthi * imponebantur.

Vbi aderant

CAPVT XX, DE VINI VASCVLIS.



His quoq; uinorũ uasa subiungẽda sunt, œnophora, merifera, amphorae, amphorisci, cadi, cadisci. Et Anacreon inquit, Neq; ex cellis cadũ. Et Herodotus, Cadũ uini Phœnicij. Atq; Cratinus in Pytina, Hos quidem ex gutturnio, illos uero ex cadisco: sed & Metretam, amphoram dixit: Phillylius uero inquit in Duodecimo, Tibi quidem hanc amphoram, do praemium: Primum quidem hoc metretae nomẽ, mensurationis causa habuisse tradunt. Tum & Demosthenes Ad Phaenippum, Vini metretas nominat. Caeterum Philochorus, in Atthide dicit, Veteribus amphorã, Cadum dictam esse & semiamphoram, Semicadum: Epicharmus tamen in Philocnide, discernere uidetur inter cadum, et amphoram, dicens: Neq; in cado exponere, neq; in amphora: Caeterum ex uinarijs uasis quoq; fuerint, uter, & utriculus ut in Acharnensibus dicit Aristophanes, Pytina quoq;, lagena, & lagenula. Diphilus uero utrunq; dicit, illud quidem saepius, in Hecate: lagenulam autem, in Delphis: Tum crater, craterculus, crateris * stamnus, & stamnium & nonnulli quidem, Thasium solummodo sic nominari putant. sed Aristophanes in * Telmesis inquit, Vini Chij stamnum uenire, & unguent. Et non de Chio saltem, stamnum dixit: sed etiam de Thasio in Acharnensibus, Thasias amphorulas: Eupolis uero in Marica, dixit Stamnariũ: Inter haec quoq; numeratur, bicus, & cotyle, & chus. Nonnulli tamen Chum, ϖελίκlw dictum esse tradunt, & nomen esse Bœoticum; Verum & Ἀσκοϖυτίνη nam

Et Telmeseis

&

& hoc inuenitur in Antiphanis Meleagro, Ἀσκὸν ὄυτινά quandam situs ducens! tum & Menander in Chalcidonio, nomine hoc utitur. Inter uasa quoque referantur, quas Aristophanes in Holcadibus, Holcas uini uocauit & in Senectute, Vrnam mutuò dare, quinq; chus capientem, aut maiorem: * Adeò ut hydria non aquæ modò, sed & uini uas fuerit. Insuper & Phenacinda, & phidacinda quispiam dixerit, ut in Foro publico extat deinde, & πλημοχόην Est autem fas fictile, non acutum fundum habens sed latum, & stabilem, quo ultimo mysteriorum die utuntur, quem etiã hinc πλημοχόην uocitant. Inter hæc quoq;, psyclterem nominant. Quo uero uinum hauriunt, situla est, haustoriũ uas, cyathus, œnochoa, cotula, ephebus, & lepaste. Quod autem lepaste, non poculum modò, sed uini fusorium uas sit manifeste Aristophanes in Gerytade tradit, Circumfer lepastem: Inter hæc, etiam Siphon est, et Gustatoriũ pocillum, apud Aristophanem Curre in forũ uinarium, amphoram uacuam accipiens interius, & pocillum: Huius quoq; ordinis est, Chona quoniam Pherecrates dicit, in Pettala Calicem nigri fragrantis uini chona hauriebant: Tum & fiscella & qualus quoq;, de fiscella dictus. & colum Hipponax uero inquit, Veluti uimineus qualus: Itaq;

CAPVT XXI, DE VASCVLIS VOMENDI.



Ræterea in quod exscreare consueuimus, & euomere quod multi ἐκπλεβίζειν uocant, commodissimè peluis quispiam fuerit, superius aqua repletus. Tum etiam id * quò euomunt, peluim nominant ut Cratinus in Horis inquit, Num fastidio laborat! alam ocyus quis, & peluim inferat: Cæterum Polyzelus in Mimo Tindareo, In lebete primum ablues, euomes, implebis: * adeò ut & λεκάνιον, hoc uasculum dicere conueniat Licet uero idem lebetem, & lebetium uocare. Scaphamq;, in Anagyro dixit Aristophanes: ubi itaq;

CAPVT XXII, IN QVIBVS PEDES ABLVANT, ET POCVLA.


Dem quoq; aliquis de illo vase dixerit, in quo pedes abluunt· peluis enim, id nominandum est. aut Lebes, secundum Homerum dicentem·

Sic sanè dixit, anus verò lebetē cepit lucidum,

verò Quo pedes abluit, aquam* q; infudit multam·

Licet etiã Scapham nominare, secundum Aeschylum, alicubi Scaphã dicētē, in Sisypho·Lauacra sanè ferre oportet diuinis pedibus,

lotor in scapha ænea: Vocatur etiã lebes, pedũ* lotorius·aqua autē hinc defluens, lotio. πλυντήριον, pedũ lotio, ut in Heroibus dicit Aristophanes: Sciendũ verò, quod peluim, Tragœdi πέλυν uocitant· Aeoles verò, πέλυκα dicũt·imprimis ligneũ, à cædendo. Vbi uero pocula abluuntur, ὁλκαῖον uocatur·fortaßis & lauacrũ. quod autem supponitur huic, fortè fulcrũ uocandum est·ut in Foro publico nomē hoc inuenitur, de omnibus suppositicijs fulcris. fortaßis etiam

Circulus inferior secundum Homerũ,* Circulum inferiorem·dicentem, Aureos uero singulis circulos supposuit: Fundum verò, alij πυθμένα uocāt·tum & Pherecrates in Liris, Præhendens quidem chœnicis fundũ infixit· Aristophanes sanè in Fabulis, aut Centauro, Excussos fundos dixit. Calicem uero, fundo carentem, Sophocles in Triptolemo, Ἀπυνδάκωτον uocat·Fundo carens calix; tabulæ nō seruit:

CAPVT XXIII, DE MENSA, ET EIVS VASCVLIS.


Bsonijs autem supposita mensa, etiam tripes uocatur·dixit siquidem Aristophanes in Telmesis, Et unde ego mensam sumam tripedem? et in Concionantibus, Et tripodē extulit, atq; lecythum: Tripodes quoque dicti sunt apud Xenophontem, in

& res Expeditione·sicuti Tripodia quoque,* & cætera. Tripodis autem operculum, circulum appellare oportet, & ὅλμον· Quoniam & Delphici Tripodis operculum, cui Vates insidet, ὅλμος uocatur. Medietas autem tripodis igniti, Venter, secundum Homerũ: In Publica

blica autē auctione, etiam Mensa quædam, unicū circulum habens uendita est. Veruntamen etiam ea, quæ tripodibus imponūtur, mensæ uocātur· et magides, * quisquis hoc nomine uti dicatur, proprie accommodato ad mactram, aut sacras epulas. uel ad ea quæ ad sacrificiū ferūtur, ut * de Sophocle dicitur, Hecatææ magidis cœnā: Cratinus uero in Busyride dixit·Bos hic, magis, & farina: Apud Epicharmum quidem, in Prometheo Combusto, etiam secundum humanum usum dictum est· Calicem, magidem, lychnum: Mensarum autem uascula, cibis seruientia · circuli, uasa, fusoria, cyli. lances patulæ, supinæ aut rotundiores. Tum & patellæ quædam piscatoriæ. Aristophanes uero uidetur, discernere lances quasdam, ignis expertes·ut cum in Telmesis inquit, Patellam ignis expertem, & piscibus idoneam: Fortassis et patinas dices, non enim sordidum est, hoc nomine uti· licet de obsoniorū uasculis hoc dici, nunquam inuenerim. Sed de Pictorū uasculis, Socrate Patellas dicente·nihil intererit, quo minus de lancibus nomen hoc * dici uideri possit · & secundum consuetudinis usum, & cognitionem, usitatum fieri. Sed & πίνακες ipsi, non modò obsoniorum uas·sed tabulam quoq; significant, apud Homerum, & tabulam indissolutam. Tum et Pictorum Lances, ut in Publice uenditis inueni re licet. Atq; lanx uariegata, à pictura dicitur·uel lanx, * uno latere depicta·Ibi sane & lances, Μαζωλοὶ uenduntur. Sed in Antiphanis Genitoribus, Veneris patella dicta est. Vasculis uero adnumerare oportet, pelues, lecanides, lebetulos, cophinos, paropsides · Aristophane dicente in Holcadibus, Cophinos faciente Figulo, * quos quidam attribuunt: dicit insuper in Cotylo, Et cophini omnes: Quod autē uasculum hoc, nō fictile tantummodo conficitur, sufficienter Aristophanes arguit in Babyloniis dicens · Eget ducētis drachmis, unde igitur erit, * hunc cotylum * ferre? Cophini uero, corticibus confectæ lances quædam fuisse uidentur· A quibus euacuare, aut ebibere ·ἐκκοσσίζειν, et ἐκκοσσίζειν nominant. ut Eupolis in Amicis, Hanc uero ipsis euacuat: Sed in Publico foro, non Cophinos modò, sed & canistra inuenimus. Intinctoria, le-

quicunque

apud Sophoclem

altera

quoscunq;

distribuūt

ut

ferat?

betes, catini· Acetabula. non enim de cottaborũ ludo solummodò, acetabula dicta sunt· sed etiam de illis, quæ eduliorum necessitati appone seruiunt. ut Aristophanes in Auibus, Acetabulum hinc*primò su mens, aut catinum: et in Phrynichi Musis, Et in acetabulis chœni ces tres, aut duos farinæ: Lecides uerò, Epicharmus dixit in Nio- bes Nuptijs· Lecidem, et duo intinctoria: In Scyrone uero, etiã Le bes fictilis dicitur· In Foro autẽ publico, Λέκος quoq; inuenimus· etiam Hipponacte dicente, Frumenti λέκος: Hippocrates autem, in Libro De Cnidiæ Sententijs, Leciscum dixit. Cæterum parops i des, uulgari usu ad massam quandam, aut ius aliquod referuntur. uel ad edulium quoddam frugale, quod appositum condire oportet: ueruntamen & uas hoc, θυηλίσιον uocandum est· Consueta enim uocabula non repudio, etiamsi apud minus probatum Authorem in ueniam, usitata reddens· quoniam ad utentem his, habeo refu- gium· Illud enim in Metagenis Philothyte, Et in multis paropsidi- bus, & uacuis thyelisijs theatrum, noui esse ambiguum· cæterum addit in Antiphanis Bœotia, manifestißime de uase dictum est· Vocare in *in appositis*paropsidibus bulbos: Porro Scutellas quoque, obso- niorum uasculum uocare uidetur Aristophanes, in Tagenistis di- cens· Ius uero in scutellis hoc calidum, & ardens: Vtendum etiam canicis, lingulis, mystilarijs, cochlearibus, nouaculis, cultris, cultel lo, aut gladiolo. Atque μάχαιρος sæpe masculinè dicitur, ut cum Pherecrates inquit· *Μάχαιραν ἄῤῥεν' ἔδωκας, ὅτοι με ἔργασε ἡ μάχαιρος, ἐπεὶ βοῇ ἀναστήσω κρέα:*

*Machæram masculum dedisti, neque me impediuit machæra, quoniam clamore suscitabo carnes: *

A cultro uero, etiã cultello utendum est· In Foro autem publico inuenimus, Cultros eburneos, & cultros corneos· præterea laua- crum, lebetes, gutturnia, & pollubrum· Atq; hæc ex Homeri usu desumuntur, Lebetem simul, gutturniumq; ancilla manibus tenens: hoc idem etiã, manuum lauacrũ appellandum est· Eupolide dicente in Adulatoribus, Vacuũ gutturnium· Quibus etiam spongiæ addẽ dæ sunt, ad hæc uero calathi, fiscellæ, cophini. Et Canifcia, di- xit

xit Crates in Heroibus · sed Aristophanes in Acharnensibus, Κάνυτοσ: et Gerytade, Alius uerò inferebat plicato in calatho re licta panum fragmenta: Tum et canistrum panarium. Dices quoq;, cistam obsoniariam · fortaßis Arcam quoq;, ut in Baptis Eupolidis, Verum neq; arcas habent copiosè repletas: & in Pherecratis Myrmecanthropis, Veruntamen & arcas, quæ penes me sunt: Cæterū in Iouis Alcmene, uas ad ciborū apparatū destinatum, Capsula nominatū est. Et obsoniorū sportā, è iuncis plicatā, in Amphiarao dixit Aristophanes · in Acharnensibus autē, Sportulam · quam & Plicatam uocauit, apud Tragœdum: Verum eduliorum uascula dices, Scutellas, acetabula · & oleariam infusionem, quam Eupolis, Vas longum appellauit. Et Ἀνάκεμμα, in Conuiuatoribus Aristophanis dictum est · In Tagenistis uerò, quoddam uas, etiam Mellarium est nominatū. Dices etiā penū, Cyminothecā, secundū Nicocharmū in Galatea · Scitis elaboratū manibus Fabri, multa in se parua habens receptacula, cyminodochū, & cyminodochā: Cyminotheca autē, in Publico foro dictū est · Sed in Geloi Apollodori Grammatico, *Cyminotheca inter hæc uocabula recēseri uidetur. Si uerò in focis instrumentū quoddā, ῥιπὶσ dictum est, quo carbones sufflant · ut in Acharnensibus dicit Aristophanes, Craticulā huc mi hi pone, et ῥιπίδα · nihil prohibuerit, etiā de muscarū depulsione, hoc nomine uti, licet flabellum in Menandri Philadelphis inuenire liceat · et in Anaxippi Citharœdo, flabellū arripiens, huc aßiste:

Grammatopœo

CAPVT XXIIII, DE COQVI INSTRVMENTIS.



His etiam, coqui uasa adnumeranda sunt · ollæ, ollulæ, aulæ · Thraces uero, ollā, Ζευτάναμ uocāt. Patina, patellæ, capsæ, capsulæ, cacabi, aheni, foci, sartagines, foculi, lebetes, lebetia, lebetaria, ueruna, ueruа bouilla · Et Obelisci, in Acharnēsibus Aristophanis · Fer obeliscos, ut turdos assem: In Foro publico uero, etiā Cōdimentū obeliscorū uenditū est. Tū et κρατευτάσ, uocabis lapides, quibus ueruа innituntur · et crateuteria, et ut in Foro publico in-

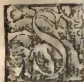
nire licet, Crateutas plumbeas: Nomen sane δημιόπρατα, non apud Aristophanem in Equitibus tantummodo dictum est, Ostreorum condimenta publico uendita inuidus· uerum etiam apud Comodidascalos: Tum & apud Lysiam Oratio est, in foro dicta, De publice uenditis. In columnis autē Atticis, quæ in Eleusine extant· eorū qui in Deos impij sunt, publicata bona, inscribūtur. ubi multa alia uasa nominata sunt, tū et Crateutæ plumbeæ· Sed et Eupolis, in Adulatoribus, Plūbeas crateutas inquit. Inter coqui quoq; instrumēta sunt, cultri, cultri mactatorij· Et σφάγιον, quod sacrificiorum sanguinē suscipit· Σφακτὸν enim, ceremoniæ nomen est, sacrificijs adhibitæ, sic dictū. Tum et coqui uasa sunt, coclear, tudicula, euerge· Verbum uerò ipsum, Tudiculauisti, in Eubuli Parmenisco extat. Ex his etiam fuerit, coclear, quo ius sorbetur· Fuscina, harpage, & lupulus, extractorius Et listrum, quod nonnulli uertebram sartaginis uocant· tum et sartago· Veruntamē & τήγανον inuenire licet, in Piscatoribus Eupolidis, et Teleclidis*Mendacijs: Sordidum autē est, Sartaginulæ, in Equisone Menandri: Verbum quidē, Frigere, in Apocleomena Posidippi extat. Vas autē, quod alias chytropodem uocant, etiam λάσανα dictum inuenies· ut Diocles in Melissis, A lasanis calidā accipiam: In Primo autem Iamborū Hipponactis, Chytropodium dictum est· quemadmodum & apud Hesiodum, Neq; à plenis accipientem chytropodijs: uerum hoc aliud quiddam significat. Cum uero Diphilus in Epiclero inquit, Aulam magnam apud coquum· sine dubio ollam intelligit, non chytropodem. Neq; etiam inconueniens est nouisse, quod χύτρα, osculi species erat, cum Puerulos, auriculis præhensos oscularentur· quod et Eunicus in Antia innuit, Auribus præhendens, χύτραν osculum figas: Veruntamen chytropodem, etiam Βοῦν appellabis, et Anthracium, secundum Alexidem, dicentem in Lemnia· Siquidem nobis in medio stabat anthracium, sesumq; fabarum plenum: Sesum enim, uas fuit, in quo fabas, aut alia huiusmodi frigebant· Anthracium uero hoc, Cratem uocabis, & Craticulam, secundum Aristophanem, dicentem Craticulas: sed Strattis in Psychastis inquit, Quomodo

modo quis mihi prunis plenam sopiet craticulam? Prunæ siquidem, semiusti carbones sunt. Coquinariorum quoq; ordinis fuerint, olearia cella, pecten, scamnũ incisorium. Coquinaria mensa, quã Neoterici Abacum uocant. nomen autem extat in Menandri Messenia, Ductus est omnino ad abacũ quendã: Adhæc mactra, scapha, magis, pila, canistrum. Et Nuper excauatã pilam, dixit Eupolis in Capris. Sicuti Aristophanes in Vespis, Recentẽ molam dixit. Sed Menander in Demiurgo, pilam hanc, Lintrem uocauit. Idẽ quoq; significant, mortarium, et pila. scapham enim, sic nominauit Aristophanes in Pace: Scaphulam quoq;, eandẽ scaphã uocat in Holcadibus. sic coniungens, Scaphulam & Mactrã: In Foro autẽ publico, inuenitur Scapha lõga, et scapha turbinata: Mortariũ uero, etiã Mortariolũ uocabis, secundum Aristophanem in Pluto: eundemq; Solon in Iambis, Igdam uocauit, dicens. Festinantes apportant, hi quidẽ igdã. illi uero, silphiũ. nõnulli uero, acetũ: Manifestius porro in Coroplatho Antiphanes, Mulier ad tibiã uenisti, saltato denuo igdã: Est equidem igda, etiam saltationis species. Comicus porro ad nomẽ alludens, adiunxit. * Mortariũ ignoras? id est igdã. Pyranũ uero, idest foculum mensariũ. quo prunas ferunt, mea sentẽtia pyrophorum quoq; nominabis. Coquinaria quoq; sunt, cultri, & excoriatorij cultri. Apud Aristophanem sanè in Equitibus, Coquus dicit, cultrorum coquinariorum ictibus: Huius quoq; ordinis est, culter caseiseca, quem cobylem uocant. è quibus Caseiseca quidẽ, est in Platonis Adonide. Et Aristophanes in Aeolosicone, Coclear, mortarium, focus, caseiseca. Cobylis uero, in Philemonis Rapto. Video coquos, cobylẽ, & scapham: Adnumerare his quoq; conuenit, bipennẽ, coclear, pistillum. Tum & Sartago, in Publico foro uendita est. Et aspergiliũ, quod cõmune est tam Pistori, quàm coquo. uas à rigando denominatum. Sed si et Abacum, coqui uasis adnumerare uelis. Cratini authoritate utendũ est, dicentis in Cleobulo, Tradidit nucum abacum. Tum & Abaculum dices, de altero enim hoc dictum est à Lysia *De Callæschro. Post abaculum, mẽ Pro sulamq; seipsum uendens: ueruntamen nomine hoc, de obsonigero

*uase utendum est. Quemadmodum & Cacabum, dices ollam, secundum Aristophanem dicentem, in Scenis Coniunctis: Caeterum in Eubuli Ione dictum est, Acetabula, patinae, cacabi, & ollulae, quasi forma cacabum, ab olla distinguat. Porro cacabulum quoque dices cacabū, secundum multorum usum: *ut Antiphanes uocauit in Parasito, Etiam cacabum dico: Fortaßis aulam quoq; dices. Mihi nomen uero * nomina differre uidentur, siue cacabum nonnulli dicant, siue sittybum Et Nicochares in Lemnijs dixit, Cacabus, et patina: Tum etiā patina, patentium scutellarum species est: quam nōnulli, patellā uocant Patina enim, in Nymphopono Sophronis dicta est, Patina spontanea. Patellā uero, Eubulus, Et confertos Sicelicis patellis cumulos: Atq; in Euthydico Antiphanis, Polypus concisus, coctus in patellis: Tum & Alexis in Asclepiade, Patinas dixit. Caeterum in Hipparchi Politoechis, uulgari more, Catinum dictū inueniri tradunt. Quibus uero hordea terentes uentilant, et fabas, patellas uocauerunt. Quod si etiam carnium libram, his addendā duxeris: sciendum, quod funiculus, quem libram tollens arripit, laqueum appellauerunt. Vas quoq; coquinarium est, Colum, secundum Euripidem, in Eurysthene Satyrico dicentē: Aut cyathū, aut hisce Poē- aeneum colum exhibens * In Foro autem publico Colum quodtis dam, pro cratere u ndituū est, quasi ad uinum magis referatur. Porro etiam infundibulum aeneum, coquinarium uas est: Aristophanes uero uero in Conuiuatoribus dixit, Non * haec, sed infundibulum aeneum: Fortaßis & tostorium: Et Frigendi instrumentum uel Sartago, Polyzelo in Bacchi Genitoribus di. ente: Vnde ollae suspensae aedificio sunt, & sartago: Etenim si φρύγετρον, * Aedificatoribus conueni & idem est re uidetur, * aut Pistori, secundum multorum sententiam. nunc tacum Aedifi men. pro coquinario uase positum uidetur. φρυγέα uero, aut * catore: ipsum appellant instrumentum, uel uas in quo frigent, * aut φρύγετρον ut Theopompus Comicus innuit, dicens Phrygeum, pila, et uel lecythus: Sed & mactram, uas intelligentes, hinc dictum esse existimant: & illud, quod Romani Scamellam uocitant. Coquinarij quoque ordinis sunt, furni, clibani: Et Clibanarij boues, in Aristophanis*

phanis Acharnensibus: Coquo etiam adnumeranda sunt, combustilia ligna, sarmenta. Et Titiones, secundum Sophoclem, dicentem in Hercule Satyrico. Collegerunt ligna, ceu titionum: His etiam addenda, tedæ, faces, floreæ, ligna fissilia, piceæ, lampades, furni, laternæ, carbones, & marila. Et marilam quidem, uocarunt cineris, uel carbonũ florem. *Statim uero & cophini, huc referendi sunt. Et Canistri, carbonum uasa, Aristophane dicente, in Acharnensibus: Euripides quidem dixit, in Autolyco Satyrico, Asinos carbonigeros: Sed in Alexidis Spondophorico dictum est, Aristogitonem Rhetorem uidi, carbonum uase amictum:

CAPVT XXV, DE PISTORIS INSTRVMENTIS.



SI uero coquinarijs uasculis, Pistorum quoq; instrumenta adiungenda sunt. et multi pistrinũ, officinã nominauerunt. nihil interierit, etiam uas, in quo panes coquunt, sic nominare. quod nunc, furnũ uocitant. utrunq; uero, πλάθανοι nominandũ est. quemadmodum & illud, in quo panes formabant. Pistorij quoq; ordinis fuerint, mola asinaria, mola, mola frumentaria, & molitoriæ scopæ. Tum et pausicapta, instrumentum, molentium collo, ne farinam deuorent, adiunctum. quod * cardopeũ nominauerunt. ut Aristophanes in Heroibus, Aut cardopum collo adaptetur: Ex his quoque fuerint, ueruã, spalathrũ, hostorium, radius, uertebra, magis, chœnix, medimnus, semimedimnus, sextarius. Et Modius, apud Cleonem Cantorem, in Secundo Odarum: Et apud Hipponactem in Primo Iamborum, Semimodius: Chœnix uero duplex, & Semisextarius, in Nubibus Aristophanis: Tum & cotyla, mensura non liquidorum modò, sed et aridorum. quoniam Thucydides inquit, Libro Septimo. Cotylam aquæ, et tres cotylas frumenti: ualet autem tertiã chœnicis partẽ. Pistoria quoq; sunt, codomæũ, cribrum, mactra, scapha. & si quæ coquinarij ordinis, cum pistorum uasis sunt communia. Præterea mortarium. Υ φόλμιον, quod mortario subijcitur; quemadmodum Aristophanes in Anagyro uocat. Tum & pi

pistillum, & cribrum, cribri tegmen, & operculum, & cribrum tenuius. Et in Publico foro scriptum est, Cribrũ ordeaceum: Aristophanes uero in Scenis Coniunctis, Instar cribri perforatum est:

CAPVT XXVI, DE LVCERNA, VASIS, VNGVENTI, ET FIGVLIS.



Aec uero, Candelæ sequuntur, & Candelæ duplices, secundum Philonidem, *dicentem in* Cothurnis *Quemadmodum candelæ duplices: Atq; candelæ triplices. Et Lychna, secundum* Herodotum: *idemq; Candelæ incensionem dixit,* Cratinusq; *in* Trophonio, & Menandrus *in* Thessalica: *Et candelabrũ, cui candela, quæ & lucerna dicta est, imponitur. Candelabri autem elatior pars, cui candela inseritur, scutella dicitur, uel lanx. Quodq; mediæ candelæ inest, thryallis, ellychnium, et phlogmus. Quam uero nunc lampadem uocant, etiam Laterna dicitur ut* Aristophanes *dicit in* Acharnensibus, *Laternam ad lucendum instruis: Sed apud* Lysiam *Ad* Chytrinum, *Repente uero quis arrepto lapide, sequentis Famuli laternam excußit. Cæterum in* Aristophanis Aeolosicone, *Et pellucida omnia uidemus exomidis, ut in noua laterna: Laterna uero, etiã λαμπτὴρ dicta est: Tum in* Secundo Philisti Libro *dictum est, Et noctu obseptas laternas attollere: intelligit uero laternam corneam. Γανὸς autem, & φανὸς, etiam facem significant ut cum* Euripides *dicit in* Alcmene, *Vnde uero piceam facem accipiendam inuenisti? Tedæ enim, & lampades, luciferorũ sunt. Lampades præterea, Perticas uocauit* Aeschylus, *Perticæ picatæ incensæ:* Obeliscolychnium *autem, militare instrumentũ est. dictumq; à* Theopompo Comico, *in* Pace *Nos uero bona fortuna obeliscolychnium permutantes, & ensem acutum: Verum cum* Aristophanes *in* Aeolosicone *dicit, Duobus lychnidijs nimirum candelabra intelligit, & non paruas lucernulas Sicuti cum &* Crates *inquit, in* Vicinis, *Non est mihi lychnidium. Manifestius tamen in* Aristophanis *Fabulis, aut* Niobe *Sed candelæ instar, recumbit super lychnidium: Et in* Phœnißis, *Et stilba, quæ mihi noctu lumen*

fert super candelabro· Vnde patet, quod & stilba, lucernæ species est. Verũ si & unguentis, in his utendũ est· sciendũ, quod unguentum Aristophanes, in Tagenistis, Vnguentulum uocauit. dictaq; ab eodem sunt, Vasa unguentaria: Dicitur etiam lecythus unguentaria, tu uero etiam unguentiferam uocabis · Sed in Ranis Aristophanis, Lecythium quoq; dictum est. Sophocles uero in Andromada, * Αὐτοχέιλτοι λυκύθοις inquit, alabastra integro saxo exsculpta intelligens. Et instrumentum in lecythos, ad unguentum degustandum, immissum· rudiculam, uel spatham uocare oportet, secundum Aristophanem dicentem in Conuiuatoribus· Vnguentariæ lecythi unguentum, priusquam rudiculam immitteret, degustans· Euphemus siquidem in Coronatoribus, hoc quidem, Rudiculam· pyxides autẽ, Alabastria uocauit· Ocyus tu alabastria aperias, & rudicula barbam meam inungito · Alexide tamen in Dropide, Spatham uocante, rudiculam· Spatham in unguentum demisit: Vas uero, in quod unguentum effunditur, Vnctuarium uocatur, ut Aristophanes in Acharnensibus: Vascula autem, in quibus alabastra reponuntur, Alabastrothecæ dicuntur· & alijs, et Aristophane dicente in Triphalete, Tres ex una alabastrothecas habentem: Communiter porro fictiliũ uasorũ nomina, præter æneos catinos, sunt· ollæ, ollula, acetabulum, mensura, matula, peluis, mortarium, cantharus, sessum, candelabrum. quæ omnia, figulina opera conficiuntur· pleraq; tamen horum, etiam ex alia materia fiunt. quoniam & Hermippus, in Thesmophoris · Cyathum, Vas uinarium, Candelabrum · & huiusmodi uasa, Aenea uocat. & Aerea, ueluti ex ære fabricata..

Cum ipsis labris lecythis

CAPVT XXVII, DE HIS QVAE I TORIS CONVENIVNT.



Oenanti uero, & ad toros se recipienti, stragularũ, & instratorum nomina prædicta sunt. Huc autem quadrauerit, uestimentum illud Homeri Cubatorium, & instratum· magnum scilicet, & hirsutum.

Et apud Comicos, Tunica toralis: Fortaßis & lænæ, & stragula artificiosa. Tum et illæ æstatis, hyemisq; Sisyræ, apud Menandrũ: Et Penula, apud Aristophanem: Lænam uero, dixerunt Comici uestes tantum non craßiores, hoc nomine designantes. quemadmodũ & Theopompus, in Pace, Lænam tibi assumens Laconicam: Homerus uero, etiam tenuiores uestes, Lænas uocitat. Attici autẽ, tenuiorem quidem uestem, Lænam. equestrem uero, Chlamydẽ uocant. ut & Thessali. Cæterum prima, ut fertur, Sappho, Chlamydẽ dixit, de amore dicens. Cœlitus uenientem, purpureamq; demissam habentem chlamydem: Atqui hæc quidem, de quotidie necessarijs uasculis dicta sint. his uero paucis, reliqua coniungenda sunt, utpote quæ gynæceum attinent.

I CAPVT XXVIII, DE GYNAECEI VASCVLIS.



Ynæcei porro uascula, fiscellas, & calathos dicamus. cophinulos quoq;, & calathiscos. præterea asinum quoq; instrumentum, supra quod nent. quod & ἐπίνητρον uocant. Fusum, uertebram, filum, radios, & pectines, telam. & telæ antium, uel regulam, cubitũ ue. Et celontes, telam sustinentes. leiastæq; lapides, et agnythes, a tela suspensi. Atq; spathas. Philyllius enim in Vrbibus, textoriũ instrumentũ, Spathã nominauit, de studiose texentibus loquens. His etiã adnumerabis, libras, bilancem, iugum libræ, lances, trutinam. Et Pondera ænea, in Actis Alcibiadis Imperatoris, inter summæ arcis anathemata rescripta sunt. Pondera uero, Cephisodorus Iusta uocauit. Muliebrium quoq; instrumentorum sunt. pecten, calamistrum, nouacula. speculum, cuius thecam, lophiũ uocant. Forfex, frontale, larua. Et Laruula, ut in Danaidibus Aristophanis: Petasusq;, turbinatum in morem contextus. Imbricamentum, flabellum. umbraculum, quod etiam σκιάδα uocaueris. Sic etenim & Bacchi umbraculum uocatur, quod Comici Alam uocitant. Strattis uero, in Psychastis. Flabello præmisso, mox umbraculum subiungit. Plurima uero in Vestibus, Calceamentis, & Mulie-

Vide supra Libro VII

Muliebri mundo antè prædicta sunt: quemadmodum et Alabastrorum thecæ, & Sandaliorum thecæ, apud Menandrũ in Misogyne:

CAPVT XXIX, DE RVSTICIS INSTRVMENTIS. I



Grestium autem instrumentorũ necessaria sunt, aratra, & aratri partes: plaustrum, & plaustri partes. reliqua uero, ex Atticorum appellationibus sumẽda sunt. Ventilabrum, secundum Homerum: Tridens, Pala, Bipalium, & Pastinum, secundum Pherecydem: de Codro enim loquens, quod cũ ad sarmentorũ collectionem exiuerit, in ulla instrumentũ capturus, pastino quendã percussum * interemerit: Tum & flagellum, cribrum, ligo, scaphium, botillus, sarculum, falx messoria, marra, dolabra, dolabella uannus, malleus, occa, securisq; lignifeca. Et uasa quoq; fructus cõtinentia: canistrum, cophinus, scirpiculum, corbula. Fortassis & Fiscina. apud Comicos uero sic nominatum est uas, in quod mimorum instrumenta reponuntur. Aristophanes autẽ, in Danaidibus inquit, Malorum horum contrahe mihi fiscinam: Alexis uero, etiã Drasoracum dixit. Rustici quoq; ordinis sunt, ualli, & perticæ. Atq; olearum pedamenta, ridicæ. Et torculum, lignum baccas conterens: laqueusq;, funis huic alligatus. Tum cupa, uas in quod oleũ defluit. Veruntamẽ Lacus * quoq; dicitur, ut in Publico foro uẽditũ & laculus inuenitur. Fortaßis & sporta, inter rustica uascula numeretur. Capulæ, sarculæ, fiscellæ, calathi: casei fiscella, aut fiscina. multaq; coquinaria, & pistoria instrumenta. Fortaßis & iuncus, rubus, Aorchana, rhachus, conyza, carduus: omniaq; spinosa, quæ in fructuũ defensionem inijci solent. Peda quoq;, clauæ, scuticæ, scipiones, & baculi, Agricolis conueniunt. Tum et dolia, doliola, sipyæ, diphthera: pellis caprina, & canina * sunt sicionia.

interemit

et laculus

Fortaßis Acorna est, quam spinosam esse tradit Theophrastus:

siconice

CAPVT

CAPVT XXX, DE PISCATORIIS, ET NAVTICIS INSTRVMENTIS.



Aeterum Piscatoris instrumenta, nassa, sporta, sportula, cophinus, linum panagrum, rete. Amphi blestrum Menandrus etenim inquit, Piscatori amphiblestrum circundat: Tum & septa, reticula, tragulæ, anuli, griphi Sagena. unde Aeschylus, indissolubile, & inexplicitum malum, Sagenam retis nominat. His etiam adiungenda sunt, subera, calami, uirgæ, pertica, chorda piscatoria, hami, escæ, pili, lina, iūci, iunceæ nassæ, laminæ plumbeæ, tridentes igniti, tridens, tridens piscatorius. Nautica autem instrumẽta, uela, anuli, funis, remus, renū, claui, gubernacula Conti. ut Sophocles in Græcorū Concilio, Veluti nauiū custodes per nocturnam nauigationem Contis dirigunt *nauim Tum et ὀλκία nomi nauit, gubernacula, in Nauplio: Et apud Homerum, Politus clauus: Scalmi, lora, tabulatum, utres, conti, funes, sentina, cadi funes nautici, quibus naues terræ alligantur Rudentes, ancoræ, machinæ trahentes, fulcra, naualia, scalæ, pelles, diphtheræ Dactylij. sic enim perforatos lapides uocant, à quibus alligant rudentes. ὀςθίαξ autem, inferior mali pars nominatur quemadmodum superior, carchesium Nomenq; ὀςθίαξ, in Epicharmi Naufrago extat.

secundo uento

CAPVT XXXI, DE VASIS VESTIVM, ET QVO HAE reponantur.



Asa uero, quæ uestium curæ adhibentur, sunt lotoria uasa, & labra Tum Terræ smectis, apud Nicocharem Et Sapo, apud Platonem: Lixiuium, Cimolia terra, secundum Aristophanem: Carduus. Adiungendum quoq; hisce illud, quod in Publico foro habetur, Verriculum: Porro & Licia uestibus conueniunt dictumq; est nomen hoc in Platonis Festis, Intexere autem licia: & in Hermippi Parcis, Licium inuoluisti: Opus autem est & acu. quod nomen Archippus in Pluto dixit Acū, filumq; arripiēs, ruptu-

rupturam hanc consue: Atq; Βελόνας *nomen, in* Eupolidis *Impera-
toribus extat* Ego *uero te acubus tribus pungam* Et Βελόνιδες, *ut*
Hermippus *in* Parcis: Q*uo autem uestes reponuntur, labra, arcæ,
arculæ, cistæ* · Et Cistulæ, *secundum Aristophanem*, *in Achar-
nensibus*: Capsæ, *capsulæ* Vascula, *ut in* Thesmophoriazusis *di-
xit*, *Sacculi, culcitra* In Foro *publico autem*, Arca *fenestrata*: A-
pud Recentiores *uero*, *Rhisci ut Antiphanes in Aleatoribus*, Rhi-
scus erat, quem dicebat: *Erat etiam uas quodpiam, arculæ simılli-
mum*, Candytalis *nominatum cuius Menandrus in* Aspide *memi-
nit*, & Diphilus De Condemnato: *Candytalis uero hic, quid est?
aut quid nam significat? Mihi sane uidetur uas esse* Persicum, *à*
Candye, *Persica ueste denominatũ*, & *à Macedonibus usu rece-
ptum esse*. Arcæ, & *arculæ*. Tum & *stragulæ* Apollodorus *enim*
Gelous *in* Pseudaiace *dixit*, *Gladius, cuspis*, & *stragula*: Apollo-
dorus autẽ Carystius, *in* * Anteuergetunte, *Stragulas dissuebant*: *Beneficiũ*
nomine etiam hoc, Antiphanes *utitur in* Apocarterunte: *Tholiam* *rependen-*
quoq;, cistæ instar esse tradunt, turbinatum habentem operculum. *te*
Xenophon *autem, in* Expeditione, *etiam Marsupia uestimentorum
dixit*. Aortæ *uero, dictæ sunt in* Posidippi Epistathmo *Scenas, ue-
hicula, rhiscos, aortas, tachana, lecticas, et asinos*: *Illud enim, quod*
in Menandri Misogyne *scribitur* Chlamydem *æstiuam, hastam, a-
ortam*, & *uestes ambiguum est, quoniam nonnulli*, ἀορτῆρα *scri-
bunt*. In Tertio *autem* De Animalibus Aristotelis, *Duarum in ter-
go uenarum sinistra, aorta nominatur* *apud* Pherecydem *uero*, *u-
nus è* Cyclopibus: *Porro tonsoris instrumẽta sunt, pectines, noua
culæ* · Cultri, *cultelli nam in* Cratini Dionysalexandro *dictũ est*,
Inerant uero illic cultri tonsorij, quibus tonduntur oues, et greges
Sed *in* * Chrysogenis Eupolidis, *Deinde tonsor cultellos arripiens*, Chrysoge
detondet sub barba *. Tum *et forfex, inter tonsoris instrumẽta re* *nibus*
fertur · *quam* μίαν μάχαιραν *uocant*. Nouacula, & Nouaculæ *lanuginem*
theca, secundum Aristophanem *in* Thesmophoriazusis · *Aureaq;
nobis nouaculam ipse hinc ex theca accipit*: *Et instrumenta tenu-
ia, dicta sunt* Posidippo: *Sutoris autem instrumenta* Culter *secto-*

rius, in Platonis Alcibiade et Scalpellum, in Republica Pedisq; forma lignea, in Sympoſio: Tum et circumſector dicatur, et forficuli, acus Et ſubula dicta ∗ ſunt, in Nicocharis Cretenſibus, Terebris contrariũ ut Archilochæũ: Sed Venatoris arma ſunt, lina, retia, plagæ, laquei, ieiectoria, ualli, fulcra, perticæ, furcæ, funes, lora, canũ habenæ, pali, ſtipites, enſes, haſtilia, iacula, falces, arcus, uenabula, pedicæ, laquei, catenæ, catenulæ. Plectæ · Plectam enim Attici, catenam nominauerunt ut Plato in Hellade, Vis ne, ut catenã demittam, teq; poſtea huc attraham? Secures, collaria, amiculum, lora, fuſtes, ſcuticæ, uincula, agninæ pelles, claui, ſtimuli. Militis arma ſunt, ſcutum, pelta, thorax, ſemithorax, galea, caſſis, pericæphalea, criſta, triplex conus, chirothecæ, ocreæ, pilei, arcus, tela, iacula, ſagittæ. pharetra, ſagittarũ receptaculũ, telorum theca, lophiũ, haſtæ, haſtilia, falces, iacula, conti · Haſtæq; pars inferior, ſauroter, ſtyrax, ſtyracium · ferrum autem prominens, cuſpis, acies. receptaculum uero, haſtæ theca. Tum & haſtilia dices, perticas, peltas, ſariſſas · Saunia. quod nomen de membro uirili dicitur, apud Cratinũ · de haſta uero, in Philadelphis Menandri · Vt ego forte occidar ſaunio impeditus: Et Ariſtophanes in Holcadibus inquit, Inſidiæ ordinantur, & miſſilis pertica · ſed in Scenis Cõiunctis; Et latis cuſpidibus utentium, ut uides, captorũ · Alexis uero in Leucade, Affer ſybynã, et latam cuſpidem · Amipſias autẽ in Sphendone, ∗ Τὸ μὲν δόρυ πρὸ τῆς ὠ χάλκου πρὸς πλατεῖς ἀπέβαλε ∗: His etiã connectenda ſunt, enſes, machæræ, bipennes, acinaces · xyelas ∗ Laconicos gladios, falces, pugiones, gladij anſam, capulum enſis, manubria. & ipſam thecam, uaginã. Et Euripides in Palamede, Manubrium auratum dicit. Menander in Piſcatoribus, Aureum manubrium habens pulcherrimus pugio: Theopompus autem in Vrbibus, Gladios eburneis manubrijs præditos dicit. Quod uero et ſpathã, de gladio dixerint, inuenias apud Euripidẽ, dicentem · Totus uero enſe excidit, ueluti ignitam ∗ faciens runcam, gladij nigrum manubriũ habentis ſpatham: Si uero hoc ambiguũ fuerit,

nigrum

[Margin: eſt]

[Margin: Haſtam ante æratum ad confertos abijcit:]

manifestius id Philemon in Rhodijs explicat dicendo· Spathā ſtringens aureo capulo inſignē· et Menander in Miſumeno, cum inquit, Spathæ occultatæ ſunt: His porro addere oportet, fundas, lapides, plūbeos globos, ſecures, ſagares, focos, pelles, diphtheras, tabernacula, ligones, funes, lora, catenas, culcitras, cingula, baltheum, clypei anſam. Fabri inſtrumēta ſunt, aſcia, ſerra, malleus, terebrū, terebri manubrium, forceps, lima, ſecuris· Et Bipennis, ſecundum Homerum: In Olympij autem Templi columna, adſcriptum eſt·

Τρύπανα, τρυπάνια τρυπανίας ἔχοντα ἴσως τὴν ἀρίδα:

Terebra, terebrata terebrationes habentia forſan aridem: Fabri Ferrarij inſtrumenta, incus, incudis baſis, malleus, forceps, folles, ſufflatoriū, follis maior, fuſoria forma, coticulæ, cotes, foculi. Cæterū Aedificatoris arma ſunt, dolabra· Cœli, ſecundum Sophoclē in Priamo: Parietes, regula, circinus, cubitus, amuſſis, plūbea regula, malleus politor· Fortaſſis & Vectis· ſiquidem et murorum perfoſſoribus, hoc Comici atribuunt. hunc uero, Repagulum, in Scenis coniunctus nominauit Ariſtophanes dicendo, Murum repagulo perfodere· Quibus addenda ſunt et illa, in Ranis Ariſtophanis· Quadrata coagmentāt pegmata, diametros, et cuneos: Atticis uero columnis inſcripta eſt, Serra lapidiſeca, et forceps lapides retinens:* Vocabis autem et machinam ſaxigeram.* Naualis inſtrumenta, phalanges, phalangia, machinæ qua naues trahuntur, et nauium ſtationes. Præterea metallorū foſſoris ſunt, culei, periodos, ſalax: Et Metalli foſſores, culeis amiciri, Comici dicunt· Periodum uero, & Salacem, in Metallicis dixit Theophraſtus. & Periodum quidem, uas quo ferrum purgant· Salacem uero, metalli foſſorū cribrum dicens. Pala autem, puteos fodientium inſtrumentū eſt. Cæterum Medici inſtrumenta, ſcalpellum, ſpathula, auriſcalpium, forfex, ſpicillum, mela, dentiſcalpium, forceps dentium, unctuarium uas, peluis, cucurbitula, baſis, lebes, libatorium, emplaſtrum, ſplenium, uulnerum deligatio, podoſtraba· Clyſter. extat enim hoc nomen, apud Herodotum· Fortaſſis & glans. nam de longiore illa py-

Dices Nauium ductoris

 ramide,

ranide, ex adipe nitroq; confecta, qua clysteris uice utuntur, Βαλανίσκαι dixit Hippocrates; In Foro autem publico, etiam Fasciæ, & cerotum, scripta inueniuntur. Aleatoris instrumenta, abacus, abaculus, cribrum, tesseræ, tali, astragali, alueoli, cami, fritillus, urnæ, urnulæ, calculi, tali. Instrumenta autem, urnas aut loculos facientis loculus, pala, arca, lacus Erastus enim, & Cerycus, ad Platonem mittentes scribunt, Lacum*cito carniuori lapidis: tum de eodem dicentes, subiungunt Siquidem nunquã tot lacus relinquam:

CAPVT XXXII, DE CRVMENA.



Et Onfundens autem simul dixeris, uascula, crumenæ * Crumenulæ, ut Eupolis, in Capris: tum capsam, & capsulam Hoc etenim Aristophanes in Triphalete innuit, dicendo Postquam in forum obsoniorum peruenit, sportam accipiens, capsulam, & crumenam maiorem: de eodem uero, & Peram, in Tagenistis dixit Hic uero peram dissoluens, eximensq; Daricos: de eodem & Sacculus dicetur, ut cum in Thesmophoriazusis inquit, Sacculum, in quo argentũ reponit Et Crumenæ basim, idem dixit in Babylonijs: Argentithecam autem, Antiphanes in Midone inquit. Si uero, quis & marsupij nomine uti uelit, Apollodori Carystij defendet hunc authoritas qui in *Nona dicit, Marsupium aliquod paruum: Aryballos uero, de contexta crumena, dixit in Amore Antiphanes, & Stesichorus in Cerbero:

Enea

CAPVT XXXIII, DE TIBIARVM THECA.



Lottocomeium quidem, tibiarum theca est tum eandem etiam, sibenam uocitant. Tibias osseas, & tibias arundineas, uocauit Aristophanes Tibiarũ receptaculum. Atq; crupezia, Tibicinum calceamenta. Glottocomeium quidem, Lysippus dixit in Bacchadibus Ipsis cum tibijs motus, et glottocomeiũ: a ligulis enim fistularum denominatum est, ueruntamen etiam de uase dicitur. Glottocomeium enim, apud Neotericos inuenire licet ut in

Timoclei Balneo, Et glottocomeium strepit. Et in Apollodori, Carystij *Diaballis, Magnum ô Phormio, glottocomum non oculo: Fabula. Calumnians

CAPVT XXXIIII, DE DECIPVLA, ET EO IN QVO aues dormiunt. I



Vasorum quoq; genere est, Decipula nomẽ uero hoc, in Actis Demosthenis Ad Aristogitonem: Et Muscipula quo nomine Aristophanes in Phœnissis utitur. Et in Pluto, quoq; Muscipulã nominat. Tum et Callimachus inquit, *Andictam peritam saltare: ut et andicta, muscipulæ genus sit. Stans autẽ in muscipulis paxillus, scandalethrũ dicitur quemadmodum clauus ille in maioribus laqueis, malleus. funiculus uero, quo continetur, merinthus. Andromediã autem, Cratinus in Seriphijs, *Inescatam decipulam uocat. Huiusmodi uero laqueos, Nicophron in Veneris Genitoribus, Δελεάστραν nominat. Petaurum uero, tabellã cui domesticæ aues indormire solent, Aristophanes uocauit. sicuti & Fuscinæ meminit, in Nubibus: His quoq; adnumerentur, trabes, trunci, furcæ, crates, tegmina. Et in Publico foro, Post fictilia, Tegmina Corinthiaca, & patibula: Ἀκτήρια uero, fustem nominauit in Iride Achæus: eodem quoq; nomine currus temonem appellat, prominẽs scilicet illud lignum, cum iugatus non est. quod Lysias, Στήριγμα uocat. ueluti & radium currus, idem Κνημίαν nominauit.

Dixiq; Anactete, ual. de peritum

Inescatoriam

CAPVT XXXV, DE ABACO. I



His etiam, coniungendus est abacus, pileus, galerus, pileolus. Cophinus, qui est è uiminibus textura. Insuper & Gyrgathum, & Sella, secundum Aristophanem dicentem in Conuiuatoribus. *Medorum gyrgathum, & calculorum sella: Alii

CAPVT XXXVI, DE DOMICILIIS, IN QVIBVS ANIMALIA NVTRIuntur, & alijs huiusmodi.



Raeterea Gallinarium, et Perdicum caueā, Ari-
stophanes in Holcadibus dicit: Et si non falsa Hy
peridis Oratio Pro Harpalo, in ea scriptum est,
Exilientes ex perdicum uiuarijs: Et Hara, in qua
porci nutruntur, secundum Eupolidem, et Phry
nichum in Poastrijs: eademq; Porcile dicitur, in Aristophanis Ly-
sistrate: Atq; crumena, uasculum quoddam reconditorium. quod
Et nonnulli, peram esse existimant. Et sacculus *Marsupiū, ut in Ge
rytade Aristophanes atque Ascopera, ut in Horis: Cestra quoq;,
mallei cuiusdam ferrei species: ut in Aegide Sophoclis, Cestra fer
rea, latera simul & dorsum attriuit, feriens: Sed & Cauea ferreā,
uas quoddam est, auiario simile, apud Herodotū, & Archilochum:
Tum & Nidus, uel Casa, pro tali sumitur domicilio. ut apud Cra-
tinum, in Thracibus: In casa si contigerit, coërcebitur: sed & do-
mum, habitatu commodam sic nominant: ut in Spe Epicharmi di-
ctum est, Vicini casam: Sed in Autolyco Eupolidis, Habitant uero
hic, tribus in casis domicilium habentes: Stabula uero iumentorū,
secundum multorum sententiam, inuenire licet in Quinta Philip-
ut pica: Saccopera autē, *ab idiotis dici consueuit: in Apollodori Ca
rystij Amphiarao, Inijciens hoc, ô pessime, in saccoperam, iumen
to imponas: Siphnim porro, in Hymnis Atticis: non terrā esse, non
nulli intelligunt. sed arcam, unde Ceres primum sumpserit alimen-
ta. Ἀορτῆρα uerò, baltheum uocauit Pherecrates, in Literis: Cau-
sia autem, pileus Macedonicus, apud Menandrum: ut & Persicus:
Et Cyrbasiam quoque, in Triphalete dixit Aristophanes: Atque
communem mibi esse putas cyrbasiam: Herodotus quoque, Cit-
tarin nominauit.

CAPVT XXXVII, DE PICTORIS INSTRVMENTIS.

PIctoris autem arma, tabulæ, tabellæ, tripodes tabularum, pulpita, styli, penicilli, buxeæ tabulæ.

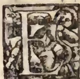
CAPVT XXXVIII, DE EPHEBORVM HABITV, ET ALIIS QVIbusdam miscellaneis.



Phéborum sane habitus erat, Petasus. Philemon in Ianitore, Ego enim cum chlamyde, deponerem et petasum: Teleclide autē in Amphictyonibus dicente, *δουλοπόνηρον, ῥυπαρὸν κόλυθρον. Seruilius, sordidum colythrum sunt, qui speculum intelligant. Cumq; in Acharnensibus dicit Aristophanes, Acharnas auri uas nimirum est Persicum, nōnulli tamen, theoricam cistam sic nominari putant. In Aristotelis uero Orchomeniorū Republica, Orchomeniorū mensura est, quadraginta capiens medimnos Atticos. Alij uere arculas putant, ad Pythiū proficiscentium. quoniā et lebetes illos, panagrides uocant. Gladij autem nomen Barbarum, scalma esse uidetur. Sophocle in Troilo dicente, Scalma Principes exscindens meos: Sporta uero, uas contextum, ad ferri repositionem, aut aliorū quorundam. apud Homerum uero, Vlyssis securum. Hermippus autem in Demotis inquit, Habentes sportæ simile scutum: Cæterum à Bœotis cadum, Scyphum appellari tradunt. Sminya uero, felina * pellicula pellis, ligoni apposita, si manubrium uetustate attritum foret nomenq; Aurigæ est, in Aristophanicis Fabulis: Verum ptacala, storea in nauibus est. quam etiam cannam uocitant. Sed crasterium, ligna sunt quatuor inuicem commissa, et fune colligata uel crates, ante iumentorū præsepe, ad pabulum ipsis ferendum. quod & fœnum, & gramen, & λιβάστιν quidam appellant. Emphatnismata ex autem, tabulæ sunt à præsepi surgentes, ui superflua purgent.

CAPVT

CAPVT XXXIX, DE LARVA, ET SIMILIBVS ATQVE CATENA.



X uasculorũ autẽ ordine fuerit, persona, larua, Gorgonium Et Personula, ut Plato in Sophistis: Lintea facies, tum torques, monile, catena, catenatio. Catena autem, non uinculi modò, sed etiam muliebris ornamenti nomen est ut apud Aristophanem, Sigillatæ catenæ: Philippides uero, inquit Catenulam habuit, quadraginta drachmas ualentem: Vinculum quoq; ferreum est, Σκύλαξ cuius Plato in Hellade meminit, Arrepto hospitis scylace, ipsum ligato:

CAPVT XL, DE SVBLIGACVLIS, ET IIS QVIBVS LVDITVR.



Nstrumenta quoq; sunt, subligacula, tibialia, caligæ Et Persicæ, ut Aristophanes in Nubibus, subligacula appellare uidetur In Scythis uero, & Tauris Sarabara, & tunicas omnes induti: Sed et hamaxis, currus quidã minor, quo Pueri ludunt. Nola quoq;, instrumentũ fuerit, trutina quoq;, & flagellũ. Fortassis & pellis uillosa, & crepitaculum, pellis agnina, baculus, scutum, candelabrum, pixis Aliudq; quippiam, Calamus ut Aristophanes in Acharnensibus, Tu autem mihi guttam unam in calamum instillato:

CAPVT XLI, DE HIS IN QVIBVS SAL TERITVR ET SIMILIBVS.



T salina, uasa fuerũt buxea, in quo sal conterebant Archippus siquidẽ, in Hercule Nupto inquit, Salinũ buxeũ Strattis uero, Si mouerit salsam aquam, aliud quippiã tenue in salenis concisum: Et simile sanè uasculo uidetur, in quo piper conterũt. Præterea et cophinus, sporta, et corbula In Gerytadeuero, Aristophanes inquit, Cophino uimineo: In Foro publico etiã, Salis tres semicophini uenditi sunt Quẽadmodum et Samium, & semisamiũ: Fortaßis teges quoq; dicatur, quod

quod segestram significat. Calamus quoq;, cuius & Homerus meminisse uidetur, de Achillis tentorio. In Aristotelis uero, seu Theophrasti Physicis scriptũ est, Calami, tegetis, thryallidis, nuclei pinei, pinusq;. Dices etiã Manus, palmas, cubitos, ut in Foro publico dictum est: insuper galericum, & fictitiam comam. Vel * Appositiciam, secundum Aristophanem in Gerytade. & * προσθέτην, ut in Amphidis Alcmæone, aut Menandri Olynthia: Appositicium Appositiciam

CAPVT XLII, DE SCALA, TYMPANIS, CYMBALIS ET AVcupum instrumentis. I



INstrumentum quoque, scala est. Et gradus scalæ, qui κλιμακτῆρες dicuntur: ut Aristophanes inquit, in Fabulis, aut Centauro: κλιμάκιον uero, in Foro publico: Apud Amipsiã uero, κλιμακίς: Fortaßis & tympana, atq; cymbala, instrumentorum ordinis fuerint. & * pardalea pellis, leonina, * tabula, & album. Quibus autem aucupes utuntur, laquei, retia. Plagæ, quorum & Aristophanes meminit, in Auibus: Parua scala pardalo

CAPVT XLIII, DE PERA, ET SIMILIBVS. I



PEram uero, Perulam uocabis: ut Aristophanes in Scenis Coniunctis: & Sacculum, secundum Homerum: Crumenam, Crumenulam, & Marsupium, ut Conuiuatoribus Aristophanes: Corycum quoq;, Corycium, et Corycidem dices, pro crumena, ut Aristophanes in Holcadibus. Tum et Loculus quoq; * utensilium fuerit, eodem dicente. Loculum, & pocillum: hunc uero nonnulli Bystram uocarunt: ut Anaxandrides, in Citharistria: & in Orpheo, Antiphanes, Bystram quandam ex folijs: Veruntamen pocillo quoque, conuenerint contexta tegmina, uel storeæ. utraq; uero, in Aristophanis Babylonijs, Quot habet Virorum storeas iste? & rursum, Tugurijs domum construxit: Secundum Aristophanem uero in Holcadibus dices, Paxillos expellere, & scuti- necessariorum

cam ferream, bidentes, & sarmentorum fasciculos: & ut in Tagenistis dicit, Neruum, lapides asperos, caduceum: atq; ut in Heroibus, Abi trochum accipiens, crepito: & ut in Senecta, Mendicante scipione: Et βακτηρεία *uero Persis,* ἀντὶ βακτύλης. *Atq; tibias arundineas. Rudentes uero, & funes, * arma quoque uocaueris. Homerus quoq;, Funem nauticum dixit.*

CAPVT XLIIII, DE VASIS AVREIS, ARGENTEIS, aliisq; metallicis.



Numerabis etiam uascula aurea, argentea, & aenea, in uasculorum numero. Aenea nominante, non Xenophonte modò in Expeditione: sed & Aristophane, in Pelasgis, Aenea uasa, et puluinaria: Lysias uero Ad Cleonem, Argentea uasa dixit, & Aurea:

CAPVT XLV, DE RVSTICIS INSTRVMENTIS, ET SIMILIBVS.



Baetas porro, Rusticorum diphtheras, in Muliebribus Mimis Sophron uocauit. Sint etiam Orae, ansis similes, in Cercione Aeschyli: etiam Platone dicente, Et uasculorum ansae: Alexidis etiam est Fabula, Ansa dicta. Tum & cratem, aliquis nominauerit ligamen uimineum, storeae, aut cephino simile. Crates uero, in Heroibus inquit, Cratium contextor: Homerus uero dicit, Craticulis partitum uimineis: Nam & uiminea, & saligna uasa dicuntur: Et apud Thucydidem quoq;, Scuta sunt uiminea: Tum & lina dices, & stupam, canabum, et canabeum: columnamq;, haec operantem, feniculum. Sed & ὄλκιον, liquidorum simul, & aridorum uas est: plerunque aeneum, ut in Arrephoro Menandri, Aut aeneum magnum holcium: Et in Philemonis Nuptiis, Holcium in mensa uidi, tritico plenum: Agninam quoq; uocabis, ouis pellem, secundum Philemonem, dicentem in Euripo: Stragulam habet, agninam pellem: Tum & instrumentum totum ferreum, ut in Anti-

Vide supra Libro VII

phanis

phanis Philisco et aliud totum ligneũ, ut in Platonis Legibus: Cratino autem in Nemesi dicente, In Catasta collum habens intelligendum nimirum, quod collo sic inserto eum, qui in foro peccarat, flagellari oportebat. Tum & ferulam dices, Platone Ferulígeros dicente & Ione dicente in Magna Fabula, Fragilem ferulam: Iugum uero, iumentorum dices, & trutinæ partem, nauis quoq;, calcei, & loci. Dinolochus in Amazonibus inquit, Cauponario iugo: Sed ζυγὸν neutraliter sæpius dicto, notandũ, quod Archippus in Rhinone, idem in masculino dixit.

CAPVT XLVI, DE VASCVLIS CONTEXTIS.



Vestem porro contextã appellante Herodoto, idem tibi de alijs contextis uasculis dicere licebit utpote contextam sportam, aut stoream, aliud'ue huiusmodi. maxime, cum Euripides in Autolyco Satyrico dicat Vimineas enim equis, & contextas habenas flectit: Materia autem, unde contexitur φλοῦς, secundum Iones. sed φλέως, secundum Atticos dicitur. Huius etiam ordinis fuerit farinariũ uas, coix. quod Dores, Coim uocant ut in Pithóne Epicharmus, Aut sacculum bouillum, aut coim ferre, aut canistrum: Sed Attici, Coicem dicunt ut Pherecrates, Omnis uero arma * gerebat, * coicem, aut canistra Manifeste autem hoc Anti- induit
phanes in Bombycijs innuit, dicens Vas farinariũ, quod coix est: aut
Sit etiam Phedon, uas quodpiam oleum continens, à Phedonijs mensuris denominatum de quibus, in Argiuorum Republica dicit Aristoteles: Stegastrum uero, si quis dicere uelit quoniam uulgo
stegastridem, diphtheram, coriaceam * tunicã appellamus ad Ae illam
schyli authoritatem cõfugiat, dicentis, Oßium stegastrum: Cistæ
uero, non obsoniorũ modò, aut * alia uestium tantummodo reposi- neq; æreæ
toria sunt sed etiam pharmacopolarũ esse dicentur, ut Aristopha- uasa ad ue-
nes in Amphiarao Et serpentes, quos insculpis in cista aliqua, obsi stium re-
gnare, et relinquere pharmacopolas: ut et Theopompus in Alphæ seruatio-
a, Domũ ingressus, inueni totam cistam pharmacopolæ Megarici: nem

I. CAPVT XLVII, DE LOTORIA PELLE, ET ALIIS huiusmodi.


Ellem uero, qua Mulieres lotæ, aut lauantes ipsas subcinguntur, Pellem lotoriam appellare licet, secundum Theopompum in Pueris· Hanc uero subcingens pellem lotoriam, pubis uinculo circumtendas: Pherecrates autem in Hippone, Vascula ad Puerorum institutionem pertinentia recensens, Tunc loto pellem circumuoluunt: sic autem nimirum agninam pellem, ab oue denominarunt·Militibus quoq; mactræ loco seruiebat, ut Hermippus in Militibus innuit, Vincit uero pellis lapideam mactram; Laterem quoq; dices, & laterem subtegulaneum. In Foro publico, reperitur etiam Later Atticus, & Later Corinthiacus · Tegulam quoq; dicēte Thucydide, in Plateensi obsidione: Tegulas uero, Lateres in Vespis uocat Aristophanes, dicens·Nequaquam mus, per Iouem, sed aliquis lignei tegulas subiens culminis: alij uero, eo loci Κεραμίδων scribunt. Malleus quoq;, ferreo instrumento, crotaphide dicto, similis erat, sed fortasse * cestra fuerit. Vinculi uero genus, fuerint Fasciæ, secundum Strattim, dicentem in Phœnissis· Neq; funiculi adsunt, nec fasciæ: Storea autem, contextum quoddam est·cuius meminit in Vespis Aristophanes, Ne te unquā apud storeas inueniā: Pherecrates uero in Somno, Scena circumsepta, & circumdata storeis: Maxime uero hoc plicamine, ad circumseptiones utebantur·ut in Pityne, de triremibus dicit Cratinus·Nō potest omnia faciens, nauis domicilium sortiri, aut storeæ: Has uero contexentem, Storearum plicatorem Hipponax uocauit. Inter liquidorum uero mensuras, etiam Maris numeretur, secundum Aristotelem, in Octauo De Animalium Historia dicentem, Vini maris: sex autem cotylas maris continet.

* Malleum, uel stimulum significat.

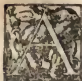
CAPVT

CAPVT XLVIII, DE FIGVLINA TERRA, ET ALIIS necessarijs. I



Vm figulinam terram dices, et terram fictilem siue ut Sannyrion in Gelote, Lutosam terram uersans: Vbi uero Figuli lateres formant, πλινθεῖον, in Fabulis, aut Niobe uocauit Aristophanes, de uorticoso flumine loquens. Hic uero in lateritiam officinam diuertit indigus: Vasculis quoq; si libuerit, adijcies Cadum, secundum Aristophanem, in Centauro, aut Fabulis dicentem. Sed in cadum aliquem arreptum meijto:

CAPVT XLIX, DE ACIALI, IVNCO, ET SISYRA. I



Ciale uero ferri, inter reposita * utensilia si quis instrumenta numerauerit. Cratinus illi astipulabitur, dicens, In manibus chalybæū aciale: Tum si uimen quoddam, iuncum appellare libuerit idem quoq; Cratinus in Nemesi dicit, Iuncum uero dico, & iunceum: Dices etiam Sisyram, secundum Aeschylum, in Præconibus Satyricis dicentem, Et sisyræ leoninæ: et Sophocles in Musis, Forfices, tiaras, & sisyram amiculum:

CAPVT L, DE VTRE, FLAGELLIS, ET GEMMATO uasculo. I



Voniam uero utrem, & utriculum prædiximus, nihil retulerit, etiam Molgum dicere. quod Tarentinorū lingua, bouillum utrem significat. Vnde et Theodoritas, Vulcanum bouillis uti follibus tradit. Et Aristophanes ficto oraculo ludit, * Ne mihi Cecropidas, utres laudate futuros: In * utensilium quoq; ordine sunt, lorum, flagella, rotulæ, pedicæ, tormenta. De poculo uero, aut alio uasculo, fortè Gemmatum esse, dicere licebit. ut in Pædio Menandri, Aureum præbuisti, aut gemmatum, sic enim decebat:

Ne mihi Athenienses laudate utres erūt:

1 CAPVT LI, DE CLAVIS, ET OPERCVLO.



Voniã uero pleriq; clauos, Comici uero Clauiculos dicunt· sciendum, quod clauos, etiam paxillos nominant· Sed in Templi Poësi, quã aut Philon, aut Apollodorus composuit, scriptum est· Paxillos enim habeant iuga singula: Idem etiã unumq; dices, operculum, epithema dolij, lebetis aut pharetræ· In Aristophanis enim Pace scriptum est, Scutum puteo, operculi loco commodè imponas: Homerus autem inquit, Vt quando pharetræ imponas operculum:

1 CAPVT LII, DE IMAGINVM FIGVLO, CITHAROEDI INstrumentis, & ostracinis.



Lignum præterea, cui lutum applicant imaguncularũ fictores, cannabus uocatur· Vnde & Stratis in Venatione, Sannyrionem, propter maciem, Cannabum appellat. Ipsum uero lutum, quod formatas imagunculas cæreas ambit· quoniã ad ignis propinquitatem liquescunt, multisq; patet undiq; foraminibus, ligdus nominatur· Vnde et Sophocles in Captiuis inquit, Scutum se-

densatio miligdum, quasi* suffultura quæpiam sit: Fibula quoq;, Citharœdi aliquis instrumentũ est· ut Plato dicit· Det * quis intus fibulam: Licet etiam uasa, testacea, & fictilia dicere· In Poëta enim inquit Plato, Misiue, ostrea ror dolium testaceum, * libro potius habentem: Herodotus quæceũ librum quo, Fictilem craterem dixit. Et Anaxylas in Botrylione, Neq; mi habentem hi hæc fiant fictilia:

unquam CAPVT LIII, DE CONTEXTIS SACRIS VASCVLIS, ET ALIIS.



Est etiam helena, contextum uas uimineum, ansas salignas habens· in quo, Helenephoriorum festo, mysteria gerunt. Quod si & alia lubet addere sacrorum uasa, & amicula· * quæ uocantur palliola, pata-

la, patanum, protonium, ſemimetrum· Podonychum, quæ Pandroſi ſacrorum ueſtis erat· Reliqua uero, ſacrorum amicula ſunt. Ποδόπομπα uero, pompalia dicuntur. Cum autem Demoſthenes inquit, Συκοφάντας * τὸς πλεονέκτας ταῖς γυναιξί· uittas, uel reticula intelligunt. * Vtenſilium uero, in Eupolidis Vrbibus, catalogus eſt· pilas, crateres, ollas octo, bina acetabula, puluinaria, cacabum, ſellas ſex, ollam, caniſtra centum, ſcopas, arcam, & candelabrum.

fœneratores Mulieribus

FINIS.

[illegible]

INDEX RERVM, ET CAPITVM Rerum, quæ toto hoc Decem Librorũ Opere Iulij Pollucis continentur. Et quia de rebus singulis, quarumcunque saltem nomina extant, apud Veteres Græcos Lucubrationes ferè propriæ institutæ, & perscriptæ erant ex omnibus istis, ut liquidò cernere licet, non solũ finitiones diuisionesq; Pollux, uerumetiã innumera epitheta, & additicia uocabula, quæ copiosa plerunq; argumenta etiã præferre queant, conquisiuit. expensis ijs quàm diligentissimè, quę uel sordida, uel inusitata, uel antiquata quæ ue poetica, usitata, aut recepta eruditis seculis fuerunt. quod te admonitum uolui, qui copiosum Indicem à nobis expectaturus es.

ABacus pagina 469. titulo 1
ab hortis quæcũq; 400.3
accusationes, de quibus habentur 296.1
Accusator 375.4
acerra. 13.4
aciale 477.1
acus. 322.1
ad accusationem quæ faciunt 375.4
adeps 125.3
ad libros scribendos instrumenta 447.1
ad lotionem uascula conuenientia 444.1
admonendi synonyma, & reliqua, 425.8
Adolescentes, 76.8
adulator 290.1
adytum 14.7
Aedificatores templorum, 15.14
Aedificatorum instrumenta, & opera 337.1
ædificiorum urbis nomina 399.2
Aediles 384.29
ædium remißio, & quæ circa ipsa 393.40
ægrotus 154.1
æqualis 256.1
æqualis cõposita 303.12
ære nomina deducta 335.2
aëris status, 39.18
ætates, 75.4
ætatibus formata uerba, 78. 13
affinitas 129 2
agri alicuius laudes 68.12
agri neglecti nomina 70. (16
Agricolæ 344.1
agriculturæ 64.1
agris dicta 400.2
aleæ species 358.10
à loco quæ 400.3
alterum 259.2
aluus, & quæ huic adsunt 111.53
amandum 245.2
amando deducta 144.2
amans 144.1
amator patriæ 143.1
amatoria uocabula 144.1
amatus 144.1
Amici 142.1
amici composita 301.6
amorginæ uestes 328.1
anima 123.66
animalia ad bellũ conferentia 46.8
animalia in quibus nutriuntur, & alia huiusmodi 470.1
animalium coitus 240.1

cursus, & pugna 241. *2. uoces* 238.1
animalium uolatilium nomina 273.1
animo dicta 123.66
anni foelicitas, foecunditas et contrarium 25.1
anni partes 27.3
ante cubiculum uasa 441.1
anulorum opifices 352.7
apes 72.1
aqua, in quibus calefit 449.1 (441.1
aqua quibus effertur
aquarum impetus 40.23
ara 13.4
aratri partes 71.1
Arbitri 381.11
arbores fructiferae 66.7
arbores infrugiferae 66.8
arborum nutrimenta 68.11. *partes, rami florentes, & contrà* 67.10
arborum putatio 65.2
argentum 148.1
argentum adulterinum 148.1
argentum probatum 148.1
argento nomina deducta 335.2
arithmetica 207.1
arma naualia 41.25
armamentaria 436.1
armati 44.5
armenta 70.19
armorum gentilium insignia 48.13
armorum nomina 44.6
ars ponderandi 209.1
ars metrica 208.1
arteriae 126.6
artes aliae, & harum nomina 258.10
artes ciborum 316.1
artes diuersae 353.9
artes forenses 313.1
artes operariae 346.1
a Solone Dij constituti 393.40
asparagus, & herbae similes 274.5
Assessores 281.10
astronomica nomina 205.1
asylum 14.10
Atheniensis Magistratus nomina 379.6
Atheniensium fori unde dicantur, et quas actiones iudicent 387.38
auarus, & non talis 156.1
Aucupes 342.1
Aucupum instrumenta 473.1 (469.1
aues, in quo dormiunt
auium uoces 239.2
aures 91.36
aurium quae sunt 91.36
auro nomina deducta 335.2
aurum 148.1
Auunculi 133.4

B

balneatores 349.2
balnei uascula 448.1
barba 93.38
Barbarica arma 45.7
belli conflictus 51.19
belli signa 51.19
benefaciendum 252.1
bilis 120.63
Bjirae 13.3
byssina 329.1

C

calceorum species 331.1
calui 79.16
canes quando uenatum educendi 231.1. *quantum, unde, & quàm diu uterum ferant* 231.1
canibus nomina deducta 234.1
candelabra 285.1
candelae 285.1
cantilenae gentilitiae 181.2
canum uirtutes, & uitia, à corpore, & indole 232.1. *morbi* 231.1
capite denominata 83.22
capillorum partes 79.17
capitis interiora 83.23
morbi 83.21
capitis partes exteriores 82.20
caput 82.20
carbonarij 336.1
carceres, et similia 164.3
carmina

carmina chorica 195.1
carnes 125.2
carniuendæ 218.1
carnium in terra nutritarum nomina 273.4
cartilago 125.1
casei cōfectio, & quæ huc attinent 351.5
castrorum uallum 51.18
catena 472.1
celeritas ad opera 23.1
Censores 382.18
certamina 163.1. gymnica 2. musica 2. sacra 166.7
certator disci 165.6
certus 255.1
cerui 236.2
ceruix 103.49
Choragus, & talia 194.1
choreæ magister 352.8
chorica carmina 195.1
Chorus 194.1
cibi 269.1
cibi è mari petiti 272.2
cibi Veterum 272.1
cibis deducta nomina 269.1
ciborum artes 316.1
cibus 271.1
cinædus 291.1
circa luctum interdictio 375.4
circuitores 384.30
Citharœdi instrumenta, et ostracina 478.1
Ciues 139.1
ciuitates exteræ 307.1
clades 51.19
claues 103.48
claui 478.1
claustrum 71.1
clunes 114.57. & quæ circum sunt 115.58
clunium partes 114.57
cœna 284.1
cognatio 129.1
collaudantes 395.44
colligens 160.1
collum 102.47 103.49
colores 349.3
columnarum inscriptiones 254.1
comica calceamenta 196.2
comicæ uestes, et reliquus apparatus 196.2
commercium 252.1
Commilitones pacem, bellumq; struentes 49.15
communis locus 14.7
Compactores nauium 32.2
compactor tibiarum 185.6
cōposita æqualis 303.12 magni 11. osoris 10.
composita cum 299.2. simul 1.
composita mali 302.8. ex multo 9.
composita omnis 300.4. semi 3.
compotator dexter, sinister 268.1
Cōcionatoris laudes 176.1. eius uituperium 177.1
concupiscentia 124.67
condimenta 276.2
confector lecythorū, throrum 352.8
confidens 247.1
congratulandum 249.2
consecratus locus 13.6
consentire, & contra 289.1
Confessores 381.10
consessus 393.41
Consobrini 133.4
contractus 392.39
Cōtrarotulatores 382.17
contendo 289.1
cōuiuator sordidus, splendidus 267.1
conuiuia 393.41
conuiuium dissoluendum 287.1
coqui 218.1
coqui instrumenta 155.1 instrumentum, opus 218.1
coquinaria uasa 281.1
coquorum officia & instrumenta 281.1
cor, & reliqua 121.64

coriaceæ ueſtes 328.1
corium operantes 330.1
corpore partes 78.14
corporis interiora 118.61
corpus contorquere, extendere 259.1
Correctores 383.21
corrumpi 288.1
coſtæ 114.57
coxæ 115.58
crateres 264.1
criminum nomina 296.1
crinibus quæ nomina deducantur 79.15
cruditas 271.1
crumena 468.1
crus 116.59
cubiculo quæ adiacent 444.1
culta, ſiue ſimulachra 13.3
cultores Dei 16.20
cum compoſita 299.1
cunctãdi ſynonyma 425.8
currus 46.9
currus partes 46.10
curſus gymnicus 164.3
Cuſtodes legum 381.12
cymbala 473.1

D

Dæmon maximus 13.1
Dæmones 13.1
dæmones dirarum 249.1
Dæmonium 13.1
decipula 463.1
decreta ſcripta 258.1
δάκνλον 13.3
deliciari 303.1
delubrum 13.2
dentes 94.40
Deorũ acceſſores 18.24
Deorum appellationes, cũ his quæ ad eos pertinent 13.1
Deorũ cognominatio 17.23. locus in quo coluntur 13.2. monumenta 13.3. ſedes 13.3
deponere clam 306.1
depoſitum 393.40
deuotus locus 13.6
Deus 13.1
diaphragma 12[illegible]4
dicens multa cum efficacia 295.2
dicens multa, & indiſcreta 295.1
dicens pauca & diſcrete 296.3
dicens pauca ob impotentiam 295.1
diebus deducta 28.6
diei partes 29.7
diem dicere 394.43
dies præſcripti 394.42
difficilis 246.1
Dij 13.1
Dij à Solone conſtituti 393.40
Dijs conſecrati loci 14.9
Dijs quibuſdam hymni peculiares 21.33
dirarum dæmones 249.1
diras ſoluentes, & imprecantes 249.1
Diſcipuli 179.1
diſſimilis ſynonyma 425.8
diteſcere 155.1
Diuinarum rerum opificium 15.15
Diuinorum Miniſtrorum Fœminæ 15.17
Diuinorum Miniſtrorum nomina 15.16
Diuini loci adytum 14.8
Diuinus locus 13.6
domeſtica nomina 145.1
Domini, & ab ipſis deriuata 145.1
domicilia 470.1
domus 30.1
domus partes 30.2
domus ubi Prytanei conuiuantur 396.45
dona ſacra 18.25
drachmæ nomina, partes, ſpecies 409.6
dubius 255.1
dux itineris 151.1

E

edulia inclita 276.2
edulia Veteribus celebria 276.1
eduliorum uariorum nomina 272.1
effundens 160.1
effutire 253.1
egreſſuum nomina 31.4
emendum 159.1
equeſtria inſtrumenta 446.1. nomina 55.1
equi 46.9

equi

equi audacia, instrumenta, iuba, opera 63.16
equi boni, et mali, corpus, & ingenium 57.5
equi operũ, & ingenij, uituperatio 59.9
equi uituperium 58.6
equini uultus laudes 58.7
equinorum pedum nomina 58.8
Equiso quæ facere debet 59.10
equitabilia loca 56.4
equitatio 60.12
Equitum Magistri 43.4
Equitum nomina 64.17
equo insidere quo pacto oporteat 63.15
equorum alimenta 56.2 morbus 60.11 uirtus 62.13
epar 120.63
Ephebi 384.30
Epheborũ habitus 471.1
epulæ uespertinæ 284.1
ἰσχάρα 13.5
excedere 306.1
excrementa 240.1
excremẽtis faciendis quæ seruiunt 444.1
excursiones 51.18
exequiæ 153.1
exercitus 54.23
exercitus lustratio 54.24
expertus, & non 253.1
extra urbem quæ sunt 401.4

F

Fabri armorum 48.13
Fabrorum instrumenta, & opera 337.1
faciens sumptus in rempublicam 143.2
facio 256.1
facta 256.1
fanum 13.2
fauces 119.62
ferarum differentiæ 234
ferarum latebræ 222.1
ferre 150.1
ferri 150.1
ferro nomina deducta 335.2
Festa à Dijs, quibus consecrata sunt, denominata 21.32
festa celebrantes 20.30
festorum tempora 20.30
ficuum nomina 68.14
Figuli 460.1
figulina terra, & alia necessaria 477.1
Figulus imaginum 478.1
figuræ imitatrices 13.3
firmus 257.1
fiscella, & quæ huc attinent 351.5
flagella 477.1
flendum 307.1
florum loci 66.6
flumina 153.1
focus 13.4
fœlicitas 153.1
Fœminæ 77.1
fœneratores, & reliqui 147.1
fora Atheniensium unde dicũtur, et quas actiones iudicent 387.38
forenses artes 313.1
forensia nomina 362.1
forensia uasa 364.2. & 448.1
fori ad cognitionem celebratio 364.1
formæ 13.3
formam eandem quæ habent 303.13
fossores metallorũ 334.1
Fratres 133.4
fraudis synonyma 425.8
frena 56.3
fulgur, & tonitru 41.24
funera, & quæ hisce conueniunt 394.42
furens ad Venerem 305.1

G

garrulus 289.1
gaudium 151.1
geminatum uasculum 477.1
Gentibus instrumenta inuenta 183.2
gentilium armorum insignia 48.13
genus 129.1.2
geometria 206.1
Gerari 285.34
gloria, et contrariũ 256.1
Grammaticus 172.1
gratiosus 257.1

gratitudo 252.1
greges, & quæ hæc attinent 70.19
Gubernator 36.7
guttur 103.49. & 118.61
gutturis partes 103.49
gynæcei uascula 461.1
gymnasium 166.7
gymnasij uascula 448.1
gymnica certamina 163.2
gymnicus cursus 164.3

H

habenæ 147.11
habere mediocriter, & non 258.1
hastæ gestatio 275.4
hæreditatis possessio 125.3
harmoniæ 184.4
Herculis malorum Historia 19.27
Hestiarchæ 384.29
bila, & reliqua 119.62
histrio 196.1
histrionica 196.1
histrionum apparatus 196.1
hominis partes 74.2
hominum ætatesq; & nomina 74.1
homo à partu suo usq; ex-tremam senectutẽ 74.3
honores 392.39
hortorum nomina 64.1
hostes crudeles, & non tales 48.14
hostes 142.1

I

Ianitoris arma, & quomodo nominẽtur 439.1
Ianitoris officia, & uasa 440.1
Ianuæ 30.2
idem 259.1
ignauus 158.1
ignobilis 257.1
ignoti 142.1
Illatores 383.23
imagines 13.3
imbelles 50.17
imbres 40.22
imitatrices figuræ 13.3
immundi 19.28
impedimenta 250.1
imperandum 378.5
imperans 378.5
imperantes 43.3
Imperator bonus, & malus 54.25
Imperatores nauales, & res ipsa 41.25 (41.25
imperatoriæ nauis nomen
Imperatoris laudes 54.25
Imperatoris officiũ 380.8
imperij coniugata 378.5
imperium 378.5
impius 17.21
importunus 308.1
imprægnatio 139.6
imprecantes diras 249.1
incusare 162.1
inexpertus 253.1
Infantes 75.4
infrugifera 67.9

ingressuum nomina 31.4
inhabitatio 30.1
initiati. 20.31 (20.31
Initiatores mysteriorum
in mari operantes 343.1
innupti 138.5
insanabilis 271.1
inscitia 170.1
inscriptiones columnarũ 254.1
insidiæ, & similia 53.22
instrumenta ad libros scribendos 447.1
instrumenta bellica 44.5
instrumenta nautica piscatoria 464.1
instrumenta quæ inflantur 185.5
instrumenta, quæ pulsantur 183.1
instrumẽta inuenta à Gentibus 183.1
instrumenta rustica 463.1
instrumentorum quæ pulsantur partes 183.3
instrumentorum rusticorũ nomina 69.15
insultare, & contra 248.1
intactus locus 13.6
Interpres 255.1
intolerandus 160.1
Introductores 381.11
iocosus 257.1
iracundus 290.1
Iudex quomodo nominandus 362.1
iudicia de quibus habentur

tur 196.1
iudicialia nomina 367.3
iudicij ad cognitionem celebratio 364.1
iudiciorum species 367.3
iudicium 364 2
Iudicis laus, & uituperiũ 363.1
iuncus 477.1
Iuuenes 75.6
Iuuenes mediæ ætatis 76.9

L

labes 256.1
labia 93.39
laboriosus 158.1
lanæ uenditores 318.1
lanificium 319.1
largitio 304.1
larua, & similia 472.1
latebræ ferarum 222.1
lauare uestes 321.1
laudes 249.1
lebes 276.2
lecticæ conuenientia 442.1
lectorum species 441.1
lecythorum confector 352.8
Legati, et quæ ad hos spectant 392.39
Legislatores 383.24
Legum custodes 381.12
leuis 289.1
libamina 449.1
libationes 268.1
liberalis 156.1, & 157.2
Liberi 130.2
Librarij 384.28
librarum nomina 210.
libri 447.1
ligni uectores 336.1
lignisecæ 336.1
lineæ uestes 328.1
lingua 97.44
linguæ officia 102.46
loca equitabilia 56.4. & 63.16
loci alicuius laudes 68.12
loci in bello 53.22 (16
loci neglecti nomina 70.
locus communis, prophanus 13.7
locus cõsecratus, deuotus, Diuinus, intactus, sacer, sacrosanctus 13.6
locus salubris, morbidus, & horũ qualitas 244.1
lotoria pellis, & alia huiusmodi 476.1
lucerna 460.1
luctatores 165 4
luctus 375.4. & quæ huic conueniunt 394.42
luctus in morte 151.1
ludi symposiorum, 418.7
lumborum musculi 115.58
lychnorum opifices 352.7

M

machinæ 46.8
Magister choreæ 352.8
Magistri Equitum 43.4. & 381.12
Magistratus Athenienses nomina 379.6
magni composita 303.11
Maiores 131.3
malæ in facie 93.37
mali composita 302.8
manifestus 308.1
manus 104.50
manus partes 103.49
manus per, quod funditur 282.1
maris tempestas 40.19
maritima loca 36.9
maritimæ partes 404.5
materias apparantium nomina 335.1
matrimonium 134.1
matrix, & reliqua 112.65
Maximus Dæmon 13.1
Mechanicorum nomina 24.1
medica nomina 211.1 & 212.2
medullæ 126.5
mens 123.66
mensa 152.1
mensæ 280.1
mensæ uascula 152.1
mensarum nomina 449.1. uasa 280.1
mensibus deducta 27.2
mensis partes 28.5
mensuræ, quæ per manum fiunt 108.51

mensurarũ nomina 208.2
Mercatorũ nomina 24.1
mercenariorum nomina, & opera 341.1
merces 176.3
merces data 364.1
metalla 334.1. & 148.1
metallorum fossores 334.1
metrica ars 208.1
militaria nomina 42.1
Militem quibus armis uti oporteat 62.14
Milites probati, & contra 54.23
Militis laus, & uituperium 55.26
minæ nomina, partes, species. 409.6
miscellanea quædam alia 471.1
modulationes 184.4
modulatores 187.2
mollitiei uocabula 50.17
monumenta Deorũ 13.3
morbi 212.3
morbus 154.1
mortariorum opifices 352.7
mouebo hunc à sacra linea, & cætera 418.7
mulcta, & reliqua 364.2
mulctam dicere 394.43
muliebre umbraculum 350.4
muliebris mundi nomina 241.1
muliebrĩ ornatui præfecti 389.37
multa dicens & indiscreta 295.1
multa dicens cũ efficacia 295.2
multi compositi 302.9
multũ, quomodo quis eloquatur 149.1
mundi muliebris nomina 241.1
munera 305.1
munitiones 31.3
muri partes 53.21
musica certamina 163.2
musicæ instrumenta 182.1
Musici, & quæ nos attinent 182.1
musculi lumborũ 115.58
mutuum 393.40
Myropolæ, & horũ propria 351.6

N

nasci 288.1
nasi morbi 91.34
nasi partes 91.35
nasus 89.33
natator 36.7
nauale prælium 41.25
naualia arma 41.25
Nauarchæ 382.19
naues 32.1
nauigantes 35 5
nauigatio, quæ secundis uentis fit 37.12
nauigatio secunda serena 38.14 15
nauigij arma, instrumenta 91.4
nauis imperatoriæ nomen 41.25
nauis onus 36.8
nauis solutio, & appulsus 37.13
nauis partes 33.3
nauis passiones 40.20
nautica instrumenta 464.1
nautica nomina 32.1
nerui 125.4
noctis partes 29.8
nomen 308.1
nomina militaria 42.1
nomina mixta 243.1
non dubius 255.1
non imprudenter loquens 293.1
non moror 245.1
Notarij 383.26
noxa 394.43. & contra 250.1
Numen 13.1
numularij 147.1 & horum necessaria 349.3
nuptiarum sponsatio, & quæ ad ipsas 125.4

O

obscurus 308.1
Obstetrix 217.7
occasionum nomina 26.1
occidendum 306.1
oculi 85.25
oculi actionum differentiæ 85.26
oculorũ differentia 87.29

oculorum

oculorũ interiora 89.32
oculorum morbi 88.30
odisse 245.1
odor 89.33
oleæ 48.14
olerum nomina 70.17
Olympi modi, & reliqua 187.2
omnis composita 300.4
operantes in mari 343.1
operariæ artes 346.1
operarij, & quæ circa ipsos 352.8
operculum 478.1
operum præfecti 353.9
opifices anulorum, lychnorum, mortariorum, retiorum, strigilũ, uittarum 352.7
ὄψιως deriuata 86.28
opportunus 308.1
oppugnantes urbem 53.20
oracula 15.18
oraculorum loci, & Viri 15.18
Oratoris laudes 176.1
eius uituperium 177.2
ore nomina deriuata 96.42
organorum species 186.1
Orgeones 385.32
oris ægrotationes 97.43
os 95.41
os sacrum 114.57
osoris composita 303.10
ossa 125.1

P

pagis dicta 400.2
palmarum nomina 68.14
palpebræ, & quæ circa ipsas sunt 88.31
panis 70.18
panum species 278.1
parcus 157.2
Parentes 129.1 (217.1
parientibus quæ dicuntur
partes, quæ in corpore sunt 78.14
Paterfamilias 438.1
patriæ osor 143.1
pauca dicens, & discrete 296.3
pauca dicens ob impotentiam 295.1
pauperem esse 295.1
pecten 111.54
pedes in quibus abluant 452.1
pedis partes 117.60
pellis lotoria, & alia huiusmodi 476.1
pentadrachmæ nomina, partes, species 409.6
pentecontadrachmæ nomina, partes, species 409.6
per columnas quæ feruntur 3.5 (282.1
per manus quod funditur
per uinũ quæ sunt 268.1
pera, & similia 473.1
peregrini, & quæ hos attinent 139.1
periculis plenus 161.1
periculosus 161.1
personæ tragicæ 198.3
pharmacum 149.1
Philosophi 178.1
Pictoris instrumenta 471.1
Pictorum instrumenta, & opera 340.1
pignus 393.40
pileificus, & quæ eius sunt 350.4
piscatoria instrumenta 35.6. & 464.1
Piscatores, & piscatoria instrumenta 35.6
pisces testas, et squammas habentes 273.3
piscium uenditores 218.1
Pistores panis 316.1
Pistoris instrumenta 159.1
pius 17.21
planta 116.59
plenus, & non 250.1
plicamina diuersa 351.5
plicator, & quæ eius sunt 350.4
pocula 449.1
pocula in quibus abluant 152.1
ponderandi ars 209.1
poculorum nomina 283.1
podex 116.59
pœnitentia 288.1
Poetæ 181.1
Populis nomina 399.1

porticus 13.1
portus laus 36.10.
uituperatio 37.11
Poſteri 131.3
poſtica 13.2
præco 190.1
& 384.27
præcone dicta 190.1
præcones 392.39
præcipitia 56.4
Præfecti certaminum 163.1
Præfecti muliebri ornatui 386.37.
Præfecti operum 353.9
Præfectus 381.13
prælium nauale 41.25
Præſes gymnaſij, & quæ circa ſunt 166.9
Prætoris officium 380.7
precari 254.1
prandiorũ tempora 272.1
prandium 284.1
prata 66.5
prati laudes 68.1
probri nomina 248.1
prodigus 157.2
proficiſcendum 150.1
prompti ad bellũ 49.16
Pronuba 125.2
prophanus locus 14.7
propinandum 268.1
prudenter loquens 293.1
Prytanei 381.12
Prytanei locus 13.4
pubes 111.54
publicationes, & ſimilia 393.41
pugil 165.5
pugna 165.5
pudenda 111.55
pudendorũ partes 111.55
pugnantes 43.2
pugnantium ordo 43.2
Pueruli 75.5
puto, & ſimilia 248.1
Purpuræ Hiſtoria 23.2
purgationes, ante ſacra 19.28
pyriephthus 274.5
Pythica quinque certamina 188.5

Q

quæcũq; ab hortis 400.3
Quadraginta 383.22
Quæſtores 382.15
quibus luditur 472.1
Quinquertio 165.6
quò uaſa feruntur 438.1

R

rami florentes, & contra 67.10
Receptores 332.14
reconditoria 264.1
refugium 304.1
regia nomina 22.1
Regis officium 380.8
reluctantes 395.44
rempublicam turbans 291.1
renes 122.65
repente 306.1
retiorum opifices 352.7
retro compoſita 301.5
Rhetor 172.1
Rhetor corruptus 172.1
riſus 307.1
ruſtica inſtrumenta 463.1. & ſimilia 474.1

S

ſacer locus 13.6
ſacellum 13.2
Sacrifici 385.32
ſacrificiorum locus ſuſceptor 13.5
ſacrorum inſtrumenta 20.29
ſacrorum locus exterior 14.7
ſacrorum locus interior 14.6
ſacroſanctus locus 13.6
ſarctor 322.1
ſal in quibus teritur, & ſimilia 472.1
ſalſamentarij 218.1
ſalſamentum 272.2
ſaltatio 191.1
eius ſpecies 192.1
ſaltator 165.6 191.1
ſalutationes 251.1
ſanguis 120.63
ſanus 154.1
ſatietas 254.1, & 271.1
ſaturare 271.1
ſaturari 271.1
ſcapulæ 103.45. & 113.56
ſcientia 17.1

ſcientiæ

ſcientiæ ſanctiores 172.2
ſcopuli, quibus incidit na uis 40.21
Scribæ 182.46
ſcuta 47.12
ſedens 149.12
ſedes, & reliqua 149.1
ſedes Deorum 13.3
ſemis 13.2
ſemi compoſita 300.3
Senatus congregatio 193.41
Senes 76.19
ſepultura 153.1
ſerui, & ab ipſis deriuata 145.1
ſerui ſecundum regiones 147.3
ſimilis ſynonyma 425.8
ſimplex 246.1
ſimul compoſita 299.1
ſimulachra 13.3
ſinguli quæcunque tam publicè quàm priuatim faciunt 379.6
ſiſyra 477.1
ſoluentes diras 249.1
ſophiſtæ 178.1
ſpecies 13.3
ſpina, & quæ de hac ſunt 113.56
ſplen 122.56
ſponſatio nuptiarum, & quæ ad ipſas 125.4
ſputum 97.43
ſtabilis 288.1
ſtadium 164.3
ſtans 149.1
ſtateris nomina, partes, ſpecies 409.6
ſtatuæ 13.3 17.22
ſtatuarum locatio 14.12
ſtatuarum locationis contraria 14.13
ſterilitas 25.2
ſtipulationes 392.39
ſtomachus 118.61
ſtrigilum opifices 351.7
ſtultus 246.1
ſubligacula 472.1
ſubſtantia 307.1
ſuburbia 401.4
ſuburbiorum partes 401.4
ſues, & reliquæ feræ 236.2
ſum 255.1
ſupercilia 84.24
Sutorum inſtrumenta, & opera 331.1
ſympoſio quæ purgantur 283.1
ſympoſiorum ludi 418.7
ſympoſium 263.1

T

tacendum, & non 253.1
talenti nomina, partes, ſpecies 409.6
talſ 418.7
talus 116.59
tarditas ad opera 23.1
tempeſtas 38.16
templum 13.2
templum ſummum 17.22
templorum ædificatio 14.11
tempora prandiorum 272.1
tempora quatuor 27.4
temporum nomina 26.1
tempus uenationibus commodum 230.1
terra bona 65.3
terra figulina, & alia neceſſaria 477.1
terra ſterilis, & aſpera 65.4
terminis nomina 399.1
teſſaræ 418.7
texturæ nomina 319.1
triſtitia 151.1
tuba 189.1
turbans rempublicam 291.1
tympana 473.1
Tyrannus 22.2
theatri partes 198.2
theatrum, & quæ circa hoc 198.1
θεὸς deriuata 86.27
theca tibiarum 468.1
Theſmothetarum diſcuſſio 379.6
thorax, & quæ circa ſunt 109.52
thronorum confector 352.8

tibiæ cantus 188.4. ru-
dimenta 188.4.
tibiarum materia 185.6.
theca 468.1
Tibicinum harmoniæ
187.2
timendus 247.1
timor 247.1
tinctura 349.2. fir-
ma, & non firma 23.1
tolerandus 160.1
tonsillæ 118.61
Tonsores 81.19
Tonsorum instrumenta
81.19
tonsura, & quæ ad hanc
pertinent 80.18
toris quæ conueniunt
461.1
torrendi instrumenta
276.2
torrendum 276.2
tragica calceamenta
196.2
tragicæ personæ 198.3
tragicæ uestes, et reliquus
apparatus 196.2
Tribuni 381.12
& 385.35
Tribus 385.33
Trittyarchæ 385.36
trium composita 301.6

V

uacuus 250.1
uasa ante cubiculum
441.1
uasa argentea, aurea, me-
tallicaq; alia 476.1
uasa coquinaria 281.1
uasa forensia 364.2
& 448.1
uasa quò feruntur, & ubi
uenduntur 438.1
uasa uestium 464.1
uasa uini 264.1
uasa unguenti 460.1
uascula ad lotionem con-
uenientia 444.1
uascula contexta 474.1
uascula balnei 448.1
uascula gymnasij 448.1
uascula gynæcei 461.1
uascula sacra contexta, et
alia 478.1
uascula uini 450.1
uasculum gemmatum
477.1
uasorum nomina 436.1
uasorum uestium nomi-
na 330.1
uasis deriuata 436.1
uaticinandi ars 16.19
ubi Prytanei côuiuantur,
domus 396.45
ubi uasa uenduntur
438.1
uectores ligni 336.1
uenatio, & quæ eius sunt
221.1
uenationibus commodum
tempus 230.1
uenator, & quæ eius sunt
221.1
uenatoris adiutores, et ar-
ma 222.1. instrumenta
224.1
uenatoris incitatio 238.3
uendendo nomina dedu-
cta 313.1
uendendum 199.1
Venditores 382.20
uenditores lanæ 318.1
uenditores piscium 218.1
uenditores rerum omniũ
315.1
uenditores uestium 330.1
uenio 255.1
uenter 119.62
uentrem per quæ emittun-
tur 240.1
uentriculũ 121.64
uentus 39.17
uertebra 102.47
uesica 122.65
Vesta 13.4
uestes amorginæ 328.1.
coriaceæ 1. lineæ. 1
uestes lautæ 321.1
uestes quò reponantur
464.1
uestibulum 13.2
uestibulum intra, quæ fe-
runtur 31.5
uehicula 445.1
uehiculorum partes
445.1
uestibus nomina deducta
322.1
uestium partes 326.1.
species 323.1. uasa
464.1

uestium

486

ueſtium uaſorum nomina 330.1
ueſtium uenditores 330.1
Veteribus edulia celebria 276.1
Veterum cibi 272.3
uetuſtas 77.11
uiæ 151.1
Vicini 288.1
uictimæ adductæ 19.26
Victor 166.7
uini uaſa 264.1
uini uaſcula 450.1
uino deducta 266.1
uinorum nomina 264.1
uinum 70.18
Viri 75.7
uirilis potentia 49.16
uiſcera 118.61
uitarum inſanium nomina 291.1
uitis nomina 68.14
uitium cura 65.2
uittarum opifices 352.7
uituperans 246.1
uituperium 245.1
umbilicus, et quæ huic ad ſunt 111.53
umbraculum muliebre 350.4
Vndecim 383.25
unguentarij 351.6
unguenti uaſa 460.1
unguentum, & reliqua 285.1
uoce quæ deriuantur 99.45
uolo 258.1
uomendi uaſcula 451.1
uox 99.45
urbis ædificiorum nomina 399.1
urbis munitio 53.22
utilitas 250.1
utris 477.1

Q 3

FINIS.

BASILEAE IN OFFICINA ROBERTI VVINTER, Menſe Septembri, Anno M. D. XLI.





IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIBRVM PRIMVM

Annotationes.



Περιῤῥαντήρια, in templis uasa fuere, uel 1
lauacra purgationis, in adyti limine cōsti
tuta· quæ transire, prophanis nefas erat.

Θεωροὶ dicuntur, ut Phauorinus 2
inquit, non modò spectatores·
sed & ij, qui ad Diuinorum oraculorum
inquisitionem mittuntur, aut rerum Diui
narum curam gerunt· Vnde & θεωρίαν ἀπάγειν, sacrificium deducere significat· Et uiæ, per quas proficiscuntur, θεωρίδες λί-λιθοι dicuntur. Nauisq; in Delum proficiscens, θεωρὶς nuncupatur· quemadmodum & sacra mensa, quæ corollas sustinet. de qua Pollux Libro IIII, Cap. XIX.

Dii, aut Dæmones, ἀποτρόπαιοι dicebātur, uel ἀλεξίκα- 3
κοι· qui nocumenta ab hominibus auertebant, dirasq; arcere, & amoliri putabantur. qui & ἀποπομπαῖοι, λύσιοι, φύξιοι, φύλιοι, καὶ οἱ λύοντες τὰς ἀρὰς appellabantur· Latini, Auerruncos uocant· uide Budæū, & Cælium Lib. I. Cap. XXXII.

Eπαντιβολεῖν, καὶ ἀντιβολεῖν, supplicare significant· πα- 4
ρὰ τὸ αὐτῶν πόδας βάλλεσθαι τοὺς ἱκετεύοντας, id est propterea, quod supplicaturi ad pedes prosternantur.

Εκατόμβη, sacrificium est non simplex, & uulgare· sed sum- 5
ptuosum, & splendidum. proprie id, quod centum boum oblationibus constat· quemadmodum & χιλιόμβη, quæ mille bobus consistit, dicitur. per catachresin uero, etiā alia sacrificia, in quibus centum animalia· utpote oues, capræ'ue offeruntur; sic dicta sunt. Quidam porro, hecatomben à multitudine boum dictam uolunt· numero finito, pro infinito posito· Quemadmodum et ἑκατόνζυγα ναῦν uocant eam, quæ multa transtra habet· Reperiuntur uerò & alia huius ordinis multa.

6 ΠΕμπόβολα, ueru*a* sunt quinq*ue*, unum modo, qu*a* circumaguntur, ansam habentia· Οὐλοχύται uero, molæ erant ex hordeo, et sale cōfectæ· quas immolandis uictimis infundebant, p*ri*usquàm offerrentur· Vnde Homerus, Οὐλοχύτας προβάλλοντο dicit· uide Phauorinum, & Homeri Interpretem, Iliados A:

7 ΘΕοξένια, festum apud Veteres fuit, solenne Deorum omnium:

8 ΠΥρφόρος, apud Antiquos fuit Sacerdos, qui in prima stabat acie, facem & corollas ferens, quem uiolare nefas erat· uel ut alij tradunt, est is, qui ignem sacrificijs destinatum portat.

9 ΙΑκχαγωγὸς, Bacchi mysterijs initiatus dicitur· Κουροτρόφος uero, is uidetur, qui Iuuenum ad sacra destinatorum Nutritor est, seu Pædagogus· δᾳειρίτην autem, nimirum Proserpinæ Mystam appellaueris· Δαείρα enim Atticorum lingua, Proserpinam significat.

10 PRoserpinæ festa ἀνθεσφόρια à floribus dicta sunt· quia dum legendis floribus occupata fuit, à Plutone rapta est· Θεογάμια, eadem dicuntur· quia in ijs Plutoni, Deo inferorum nupsit.

11 CAstoris, & Pollucis festa, Ἀνάκεια à templo ipsorum dicta sunt· hoc etenim nomine, templum ipsorum apud Athenienses nominabatur· utitur hoc & Lucianus in Timone:

12 BΆναυσος. proprie Caminarium sonat· eum intelligens, qui circa fornaces, et caminos exercetur· Veteres enim βαῦνον caminum uocabant· αὔειν, incendere est. Deinde uero hæc uox ad omnes artes, quæ manuum opificio peraguntur, translata est. Pollux ad eos, qui sedentes operantur, refert· quare nos Sedentarios uertimus, iuxta Pollucis ipsius, quantum uidere possumus, sententiam· et ex Diui Hieronymi authoritate, qui Annotationum Lib. I. Contra Pelagium, hanc dictionem Ad omnes pertinere tradit, qui manuum opificio exercentur.

13 XΕιρογάστορες dicti sunt, qui manibus uentris uictum sibi conquirunt· composita uoce ἀπὸ τῆς χειρὸς, id est manus· & γαστρὸς, id est uentre· Χειρώναξ uero, manuum dominus dicitur,

citur, id est, qui manuum opera uiuit.

PEriphrasi annũ describens Pollux, Tẽpus esse ait, quo Deus ex horis in horas circũuoluitur· Videtur hoc iuxta Veterũ sententias dictũ esse, qui Solem tantũmodo, Lunam, et Astra, ἀπὸ τοῦ θεῖν, θεοὺς nominabant· Astipulatur hisce Plato, qui Libro VII De Legibus, Solem & Lunam, μεγάλους θεὸς uocat. & apud eundem in Cratylo, Veterum opinionem enarrans Socrates, sic ait· φαίνονταί μοι οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα τούτους μόνους Θεοὺς ἡγεῖσθαι· ὥσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρβάρων Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ Γῆν, καὶ Ἄστρα, καὶ Οὐρανόν· ἅτε γοῦν αὐτὰ ὁρῶντες πάντα, ἀεὶ ἰόντα δρόμῳ, καὶ θέοντα, ἀπὸ ταύτης τῆς φύσεως τῆς τοῦ θεῖν, Θεοὺς αὐτοὺς ἐπονομάσαι: 14

DIuersæ sunt mensium diuisiones apud Græcos, & Romanos. illi enim Mensem instantem, medium, & præcipitem habebant· Romani horum loco, Calendas, nonas, & idus. Primum mensis diem, quem Græci ob Lunæ cum Solis cõmixtionem, Νουμηνίαν, id est Nouiluniũ, uocant· Romani, Calendas appellauere. Secunda mensis pars, nonæ fuerũt sic dictæ, ut Plutarchus putat, quod tunc Luna primum ad occasum conspicua, noua fit· uel, ut alij tradunt, nouem ab his ad idus usq; dies numerentur. Tertio, idus ponuntur· à quibus, inuerso ordine, ad sequentis mensis calendas, dies numerantur. Dies uero mensis tricesimus, quem Pollux Ἔνην, καὶ Νέαν uocat, is est· quo Luna Solem assequitur, et transmittit· Vnde antiqua, & noua, siue extrema, & prima Luna· Latinis uero, Interlunium dicitur. Hæc ad Latinorũ, Græcorumq; mensium comparationem adijcienda duximus. plura de his tradit Theodorus Gaza in Libello De Mensibus Atticis· & Macrobius, Saturnalib. Lib. I. Cap. XV: 15

HΜεροδρόμος est, qui toto die cursitat, uel qui cursum suum die absoluit· proprium est Solis epithetum, unico enim die totus circumuoluitur. 16

NOn inutile fuerit, ciuilis diei diuisionem, qualis à Romanis 17

 obser-

uata est, subijcere· Primũ diei tempus, mediæ noctis inclinatio uocatur· Deinde gallicinium, inde conticinium· cum et galli conticescunt, et homines etiã tum quiescunt· Deinde diluculũ, cum incipit dignosci dies· Inde mane, dum dies clarus· Deinde, à mane usque ad meridiem, hoc est ad medium diem· Inde iam suprà, dicitur tempus occiduum· & mox, suprema tempestas, hoc est diei nouissimũ tempus. sicut expressum est in Duodecim Tabulis, Solis occasus, *suprema tempestas esto: Deinde Vespera, quod à Græcis tractũ est· ab hoc tempore, prima fax dicitur· Deinde, concubia· & inde intempesta, quæ non habet idoneũ tempus rebus gerendis· Hæc Macrobius, Cap.* II. *Saturnalib. Lib.* I. *Vide &* Alexandrum Ab Alexandro, *Genialium Dierum Lib.* IIII. *Cap.* XX:

18 Ἐναυλῆσαι, *nos Tendere uertimus. Tendere enim, tentoria expandere significat apud Authores probatos· ut apud Valerium Maximum Lib.* II, *Ne quis eorum intra castra tenderet· & Virgilius eadem significatione ait,*

Hic Dolopum manus, hic sæuus tendebat Achilles:

19 Ὀρσοθύρη, *ianua est, per quam ad superiorẽ domus partem ascẽditur·* Homeri Interpres, *Odyss.* Φ *sic exponit·* θύρα ἦν, δι' ἧς εἰς τὸν θάλαμον ἀναβῆναι, ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειτο· εἶπερ δὲ οὕτως, ἐπεὶ ὑψηλοτέρα ἦν, ἐφ' ἣ ἦν ὀρούσαι, ἢ ἀναθορεῖν:

20 Βαλανάγραι, *claues dicuntur, quasi* βάλανον *capientes: Est autem* βάλανος, *ferrum, quo ceu obice, sera clauditur.*

21 *Nauis fundamentum,* δρύοχον *dicitur· quod omnem* δρῦν, *id est materiam nauis, contineat.*

22 Τὸ δὲ τελευταῖον: *Confundere hic Pollux mali partes uidetur, quæ apud alios accuratius distinguuntur. Athenæus enim,* Δειπνοσοφιστῶν *Libro Vndecimo sic inquit·* Τοῦ ἱστοῦ τὸ μὲν κατωτάτω, πτέρνα καλεῖται, ἣ ἐμπίπτει εἰς τὸν ληνόν· τὸ δὲ οἷον εἰς μέσον, τράχηλος. τὸ δὲ πρὸς τῷ τέλει, καρχήσιον· ἔχει δὲ τοῦτο κεραίας ἄνω συννευούσας ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη· καὶ ἐπίκειται τὸ λεγόμενον αὐτῷ θωράκιον, τετράγωνον πάντη, πλὴν τῆς βάσεως, καὶ τῆς κορυ-

φῦς· αὐτοῦ δὲ, πρόυχουσιν μικρὸν τῶ εὐθέας ἔξω τέρω. Ἐπὶ δὲ τῷ θωρακίῳ εἰς ὕψος ἀνήκουσα, καὶ ὀξεῖα γιγνομένη ἐστὶν, ἡ λεγομένη ἠλακάτη: Horum uerborum sententia hæc est, Inferior mali pars, pterna uocatur, quæ in ληνὸν inseritur· mediũ uero, trachelus. pars extrema, carchesium· sunt autẽ huic utrinq; cornua, sursum uergentia· et huic mali pars, θωράκιον dicta, incũbit, quæ tota quadrata est. præter basim, & uerticem· ipsa porro cornua, ferè directa planè protenduntur. Post θωράκιον uero, pars est in altum uergens, & acuminata, quã ἠλακάτην uocant· patet itaq; ex hoc Loco, θωράκιον, ἠλακάτην, et καρχήσιον, diuersas mali partes esse· quas Pollux cõfundit, aut potius temporum iniuria Locus hic deprauatus est.

Ἰσοκώπη, nauigatio est, quæ uenti, & remorum auxilio perficitur. 23

Κάλοι, ea nauis instrumenta sunt, quibus uela remittuntur, & extenduntur. 24

Τρικυμία, procella maris est maxima· uel tempestatis genus, ὅταν τὰ τρία κύματα εἰς ἓν συναφθῆ· idest, quando tres fluctus in unum copulantur. nonnulli tamen à τρέω, idest, timeo· et κῦμα, idest fluctus, compositũ uolunt· ut horrendam tempestatem significet, magis tamen prior significatio arridet· Quoniam etiam alibi grauißimã maris tempestatem, δεκακυμίαν nominari comperimus· quemadmodũ et Latini, Fluctum decumanũ uocant. 25

Καιρὸς, quid nam hoc loco sibi uelit, parum constat· sunt, qui tempestatem interpretentur. ego, si modo coniecturis locus datur, æstum, seu fluxũ refluxumq; maris intelligi arbitror· ut tempestatis etiam species sit, aduersus maris fluxus. non multò post enim Ἀντιῤῥέοντος dicit, quod ad τὸν καιρὸν quoq; refertur. 26

Χοιράδες, à porco dicuntur· saxa sunt in mari, aliquantum prominentia, ut de longinquo, porco natanti similia uideantur. nos ad imitationem Græcæ dictionis, Scrophulas uertimus. 27

Remigum, in triremi ordines tres erant· θαλάμιοι scilicet, ζύγιοι, & θρανῖται· Θαλάμιοι, infirmi erant, qui inferiorem 28

feriorem remorum ordinem aquæ proximũ tenebant· Medij, erant ζύγιοι· quos quidã à Liuio Socios nauales dictos putant· Supremi autem omnium, θρανῖται· Vel ut alij uolunt, & Aristophanis Interpres tradit· Θρανίτης ἐστὶν, ὁ πρὸς τὴν πρύμναν· Ζυγίτης, ὁ μέσος· Θαλαμίτης, ἢ θαλάμιος, ὁ πρὸς τὴν πρῶραν· Et sic nauis, iuxta Pollucis sententiam, quam suprà posuit, in tres partes iuxta longitudinem diuidetur· Primamq́; quæ ad prorã est, θαλάμιοι· mediã, ζυγῖται· ultimam uero, iuxta puppim, θρανῖται occupabant· Verũ cum hæc non alio certiore signo, quàm cõiecturis assequi poßint· idem à Lectore, quod doctißimus, & acerrimi iudicij Vir, Lazarus Bayfius, postulo· æquum scilicet, beneuolumq́; animi iudicium. Sequuntur postea πληρώματα, per quæ classiarij Milites intelliguntur· quos & à Liuio, Supplementa dici comperimus.

29 Hippotoxitæ. *VAria fuere apud Veteres Equitum genera, *Hypotoxotæ, ἱππακοντισταὶ, διμάχαι, et ἄμφιπποι· Apud Pollucem, uitiose ἄνιπποι legitur· Sunt autem ἄμφιπποι, quos Latini Desultores uocarunt· qui duobus equis, ephippijs carentibus uecti, ab uno in alium, si usus requirat, transiliunt· Equi ipsi, desultorij dicuntur.*

30 *ΣΤύραξ, hastæ pars posterior, quæ manu tenetur· uel ut alij dicũt, τὸ κάτω τοῦ δόρατος τραχήλιον, ὃ καταπηγνύειν εἰς τὴν γῆν εἰώθασι· idest, inferior est hastæ uertebra, seu acies, quàm terræ infigere solent· Hæc adnotanda duximus, ne Iuuenes dictionis huius significatione fallerentur, quoniã inter anterioris cuspidis nomina à Polluce ponitur.*

31 *LOcus Homeri est Odyß. I. ubi Cyclopis antrum Poëta describens sic inquit·* Στείνοντο δὲ σηκοὶ

Ἀρνῶν, ἠδ' ἐρίφων· διακεκριμέναι δὲ ἕκασται

Ἔρχατο, χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι

Χωρὶς δ' αὖθ' ἕρσαι·

Quem locum Interpres exponens, προγόνους, idest primogenitas, seniores uocat, & maiores natu· μετάσσας, mediæ ætatis.

ἕρσας

ἴρσας uero, τὰς νεογνὰς, καὶ ἁπαλὰς· id est modò innatas, & teneras, ἀπὸ τῆς ἔρσης, id est rore· Vbi notandum hoc, quod nec apud Homerum ipsum, nec Interpretem, Μέσσαι, sed Μέτασσαι legitur.

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI, IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Secundum Annotationes.



Ἀμφιδρόμια, apud Athenienses feriæ fuere, quæ quinto post natum Puerum die celebrabantur· sic dictæ, quod eo die omnes, quæ partui interfuerãt, manibus lotis, Puerum foco circumferunt currentes, eiq; nomen indunt· Amici uero, Domestici, et Vicini, Infanti polypos, aut sepias munerum loco exhibent. 1

CRines, Poëtis φόβαι, Ἔθειραι, Σμήριγγες, & Ἕλικες dicuntur. Et φόβαι quidem, παρὰ τὸ φοβεροὺς εἶναι τοὺς κομῶντας· id est eo, quod terribiles sint comati· Vnde et Laconum receptus mos fuit, ne tonderentur unquam· Comã enim pulchrã, ornatos, & uenustos· deformem uero, terribiles reddere. Ἔθειραι uero, ab ἐθείρειν dictæ sunt· quod comã nutrire, et comere significat. Σμήριγγες autẽ, quasi diuisæ, aut discretæ uocãtur, per pleonasmũ ipsius σ· παρὰ τὸ μείρω, id est, diuido. in partes enim multas, & tenues, coma diuisa est · Sed ἕλικες, proprie capilli crispi sunt· ἀπὸ τοῦ ἑλίσσω, id est, uerto, uoluo, uel torqueo· Vnde & fumi circumuolutiones, ἕλικες nominantur. 2

Βόστρυχος, ut Phauorinus inquit, cincinnus est βοτρυοειδὴς, id est botro similis· sic dictus, quod botri instar dependeat· A nonnullis autem plexi Mulierũ crines, βόστρυχοι dicuntur· Est & hinc uerbum βοστρυχίζω, quod comam alo, & como significat. 3

VAria fuere apud Veteres tondendi genera· Et λίστος quidem fuit, quæ in frontis ornamentum fiebat· Scaphiũ, cum 4

quis totus ad cutim usq; radebatur·Procotta, qua fronte tondebantur. quam Arabes, Abantes, & Mysij obtinuerunt, ne ab hostibus capillis trahi possent·quem morem & Curetes postea, cum ab hostibus coma præhenderētur, receperunt. Peritrochalaē uero, tonsura rotunda est, caput ambiens·Penthimos, à luctu, ceu lugubris dicta uidetur· Veteribus enim usitatum fuisse nouimus, ut luctus tempore tonderentur·quemadmodum Argiui fecisse feruntur, qui à Lacedæmonijs uicti, amißis Tirijs, deplorandæ calamitatis causa capillos totonderunt·uouentes se non resumpturos, nisi Tyrias recepissent. quod & Milesij, à Crotoniatis direpta Sybari, fecerunt. Hectorea autem coma, nimirum pro crispa, & luxuriante ponitur· talis enim Hector fuisse, à Darete Phrygio scribitur. Plochmi uero, Virorum cincinni sunt, auro & argento intertexti· solebant enim fucato capillo, cum ramentis aureis uti· Et Athenienses, cicadas aureas capillis innectebant·Coma porro fictitia, cuius hic Pollux meminit, plurimus usus fuit· etiam Virorum, cuius Phauorinus partes facit tres· ἔντριχον scilicet, προκόμιον, καὶ πηνίκην· Tali Hannibalem, in Italiam exercitum ducentem, sæpe usum fuisse constat, ut à Gallorum perfidia sese uindicaret.

5 *EPhori, apud Lacedæmonios fuere· quales apud Romanos, Tribuni plebis·Sicut enim ad Consulum potentiam compescendam, Romana plebs Tribunos·sic ad Regum Spartanorum insolentiam reprimendam, Lacedæmonij Ephoros creauerunt· Hi regios mores, familiam, uitam deniq; omnem obseruantes, Rege quoque foris militante, domi publicarumrerum omnium curam gerebant. primus hos Theopompus Spartanorum Rex instituit· postea autem hos Cleomenes, cum crudelius dominantes tyrannidem, nō in Reges modò, sed & rempublicam exercerent, sustulit· & restituta Regi potestate, eos de gradu deiecit.*

6 *Ἐπωτίδες, εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρώρας ἐξέχοντα ξύλα· Id est, epotides, sunt trabes ab utraq; proræ parte prominentes·Lazarus Baysius dicit, Esse proræ partem eam, quæ utrinque stat ad latus rostri: meminit huius Thucydides, Καὶ τὰς ἐπωτί-*

δας ἐπέθεσαν ταῖς πρῴραις παχείας, ὡς ἐπὶ ξ πήχεις: id est, Epotides imposuere proris grandes, utpote cubitorum sexaginta: Sunt autem nimirum hæc proræ ligna, quæ superius Lib. 1 à Polluce παρειὰ, καὶ πτερὰ uocata sunt.

Ἴουλος, uermiculi genus est multipes, uites maximè per eas ser 7
pendo infestans. Latini Conuoluolum, à conuoluendo uocant. Plautus, Inuoluolum. Columella, Inuoluolam nominauit. Hinc etiam prima genarum lanugo, Ἴουλος à Græcis dicitur: quod instar conuoluoli, per malas serpendo, sese conuoluat. eodem nomine, & pomorum lanugo appellatur.

Tereus, Thraciæ Princeps, Procnem Pandionis Filiam, Vxo 8
rem habuit: quæ cum Sororem Philomelam uidendi studio teneretur, à Viro Tereo, ut eam ab Athenis uocaret, impetrauit. Hic Virgine uisa, impio in hanc amore incensus, Procnes Vxoris desiderium exponens, à Patre, ut sibi in Thraciam deducenda concederetur, postulauit. Pandion uero, Pater tam Terei, quàm ipsius Philomelæ, quæ idem cupiebat, precibus uictus, eam Tereo commendatam dimisit. Hic præda potitus, ab Athenis soluens, ubi in Thraciam peruenit, perductæ in semotam syluam Philomelæ per uim stuprũ intulit. Cumq; illa se euulgaturã facinus minaretur, linguam abstulit, mutamq; reliquit. Hæc uero telam parans, facinus hoc carmine descriptum ad Procnem Sororem misit: quæ in Orgijs, Bacchadum ornata apparatu, Philomelam quæsitam inuenit, domum deducit. Itim Filium, uindictæ cupidine flagrans, mactat, mactatum coquit, coctum Patri Tereo comedendum proponit. & Philomela, Pueri caput in ora Parentis proijcit. Hic uero cum stricto ense utrasq; insequitur, in upupã mutatus est. Philomela autem, luscinia: Procne, hirundinis formam assumpsit: uide Ouidium, Libro Sexto Metamorphoseon.

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Tertium Annotationes.

1 ANακαλυπτήρια, *apud Veteres erant munera, nouæ Sponsæ allata. dicta* ἀπὸ τοῦ ἀνακαλύπτειν, *id est à reuelando: quoniã huiusmodi dona eo die, quo Sponsa reuelabatur ab Amicis, Domesticis, & ipsi Sponso conferebantur. Quæ eadem ab* ὄπτομαι, *id est uideo,* ὀπτήρια *et à* προσφθέγγομαι, *id est, alloquor,* προσφθεγκτήρια *uocabantur. Quamuis sint, qui* προσφθεγκτήρια *eadẽ, quæ* διαπαρθένια, *id est ea, quæ pro ablata uirginitate dabantur, esse putent. dicuntur eadem, et* Ἐπαύλια, *et* θεώρετρα: *uide Cælium Libro* XI, *Cap.* LX: *& Lib.* XV, *Cap.* XVIII, *&* XXIIII.

2 TΈλειος, *matrimonium dicebatur,* ὡς τελῶν πρὸς τὸν βίον τὸν ἄνθρωπον. *Et* Τέλειος *Iupiter, qui in nuptijs cultus, matrimonij curam gerebat. Sic & Iuno,* τέλεια. Τέλειος *quoq; ut Budæus in Commentarijs docet, apud Plutarchum legitur pro eo, qui Vxorem habet. Sunt &* προτέλειοι εὐχαὶ, *preces, quæ ante nuptias cum sacrificiorum oblationibus peragebantur.*

3 HOc loco non *οἰνηστήρια*, *sed* Οἰνιστήρια *legendum esse uidetur: quod tam ex ipso Polluce, quàm Athenæo, Lib.* VI *colligi potest. Pollux enim infra Lib.* VI, *hanc uini in Pueros distributionem,* Οἰνιστήριαν *uocat. Et Athenæus, Lib.* XI *sic inquit:* Οἱ μέλλοντες ἀποκείρειν τὸν μαλλὸν, φησὶ Πάμφιλος, εἰσφέρουσι τῷ Ἡρακλεῖ μέγα ποτήριον, πληρώσαντες οἴνου· ὃ καλοῦσιν οἰνιστηρίαν, καὶ σπείσαντες τοῖς συνελθοῦσι, διδόασι πιεῖν: *Volentes comam detondere, inquit Pamphilus, magnum poculum in Herculis templum inferunt, uino repletũ: quod* οἰνιστηρίαν *uocãt, et prolibantes potum, conuenientibus exhibent. Hinc apparet,* οἰνιστηρίαν *non uini distributionem, sed poculi genus esse. Et proinde hoc loco* Οἰνιστήρια *legendũ erit, ut ipse Pollux Lib.* VI *uocat.*

4 QVales apud Lacedæmonios Ilotes fuerint, uide Athenæum Dipno-

Dipnosophistarum Libro Decimoquarto. Tradit autem abiectissimum fuisse seruorum genus, & summa iniuria, grauissimisq; laboribus à Dominis afflictū ita, ut quotannis definitis quibusdam plagis, etiam immeritò cæderentur, ne scilicet seruire dediscerent. meminit eorundem & Aristoteles, II Politicorum: Athenæus porro Lib. VI, omnium eorum, qui hic à Polluce citantur, mentionem fecit. Thessali autem, Penestas uocarunt, quibus natales ingenui erant, sed bello capti seruiebant. Sed Apud Cretēses, secundum Athenæum, quatuor seruorum genera extitere, urbani scilicet, quos χρυσωνήτους, agrestes, quos ἀμφαμιώτας, indigenas quidem, sed iure belli in seruitutem redactos. Serui nobiliores, quos μνῶτας, & quartum genus, quos à sorte, qui de illis dabatur, clarotas uocarunt. De reliquis, qui hic numerantur, uide ipsum Athenæum, & Cælium:

Ἐρανισὴς quidem, & ἀγύρτης, à colligendo, & conferendo 5 dicta sunt, in huius autem Capitis Titulum referri non possunt. Ἐρανισὴς enim, Teste Athenæo Lib. VIII, est, qui in ἔρανον, quod conuiuij genus est, ubi singuli sua symbola conferunt, cum reliquis conuenit. Ἀγύρτης autem, ut Budæus ex Platone docet, est, qui religionis prætextu & nomine, stipem corrogat ostiatim, & circa sacrificia mendicat, quales hodie sunt, qui Diuæ Mariæ, Sancto Rochio, Sebastiano, & Antonio, reliquisq; Diuis stipem corrogant. unde autem plus lucri œnopolis datur, quàm Diuis, & pio Dei cultui. infames fuerunt apud Veteres, ut apud Ciceronem uidere licet, qui uerba Duodecim Tabularū citans, hos sublatos esse tradit, præter paucos Ideæ Matris Famulos: implent enim, inquit, superstitione animos, & exhauriunt domos.

Eraniste fu nella [illegible] de Romani

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII Librum Quartum Annotationes.

1 *Andem facit cum Politica Rhetoricam Pollux, quas inter se distinguit Aristoteles*· *Rhetoricorũ enim Libro* 1 *de Argumentis rhetoricis loquens, sic scribit*· Ἐπεὶ δὲ αἱ πίστεις διὰ τούτων εἰσί, φανερὸν, ὅτι τρία ταῦτα ἐστὶ λαβεῖν· τοῦ συλλογίσασθαι δυναμένου, καὶ τοῦ θεωρῆσαι περὶ τὰ ἤθη καὶ τὰς ἀρετάς· καὶ τρίτον, τοῦ περὶ τὰ πάθη. τί τε ἕκαστόν ἐστι τῶν παθῶν, καὶ ποῖόν τι, καὶ ἐκ τίνων ἐγγίνεται, καὶ πῶς· Ὥστε συμβαίνει τὴν ῥητορικὴν, οἷον παραφυές τι τῆς διαλεκτικῆς εἶναι, καὶ τῆς περὶ τὰ πάθη πραγματείας, ἣν δίκαιόν ἐστι προσαγορεύειν πολιτικήν: *id est, Cum itaque fides ex his fiat, tria hæc capienda eße putet*· *ut scilicet ratiocinandi adsit facultas, & considerandi mores & uirtutes, tertiumq; de affectibus. quid singuli sint, quale quid, ex quibus, & quomodo*· *Vnde colligitur, Rhetoricam, quasi germen quoddam eße Dialectices*· *& eius quæ circa affectus est tractationis, quam nõ immeritò Politicam nominauerimus*· *Rhetorica ergo, non eadem cum Politica, sed eius propago est*· *Fortaßis autem à Polluce Politica uocatur, quia in Republica eius frequentißimus est usus.*

2 Δ Ημοκόποι *erant, qui popularitatis, amoris, & pietatis prætextu, reipublicæ fucum faciebant*· *legibus agrarijs, muneribus publicis, spectaculis, & epulis nonunquam Populi fauorẽ demerendo*· *interim nõ aliud, quàm rerum summam, et reipublicæ supremam dignitatẽ sibi uendicare conantes. ijdem ferẽ existentes, qui* δημαγωγοί· *nisi quod hi concionibus fucatis potius, quàm officijs, Populi fauorẽ uenabantur*· *Huiusmodi autem popularis seditio,* δημοκοπία *appellatur, &* ὀχλοκοπία· *uide Budæi Commentaria:*

3 Φ Ροντιστὰ, *ut Aristophanis Interpres tradit,* ἐκαλοῦντο οἱ περὶ τὸν Σωκράτην, διὰ τὸ μηδέποτε παύεσθαι τῆς φρον-

φροντιςὴς: id est, φροντισαὶ, uocabantur Socratis Discipuli, & Familiares eo, quod à φροντίδι nunquam cessarent. φροντὶς autem, commentationem proprie significat, & elaboratam aliquam de rebus dubijs considerationem. Vnde λόγος πεφροντισμένος, pro meditata, & diligenti cura elaborata oratione dicitur. Et quia elaboratis huiusmodi commentationibus, & orationibus præmeditatis, Sophistæ, & Philosophi imprimis uacarent, uulgari nomine utrique, φροντισαί. & illorum scholæ, φροντιστήρια dicta sunt.

ITHyphallica carmina fuerunt, quæ Ithyphalli in sacris Bacchi 4
decantabant, quorum Athenæus Lib. XIIII sic meminit, οἱ δὲ ἰθύφαλλοι προσωπεῖον μεθυόντων ἔχουσι, καὶ ἐστεφάνωνται χειρίδας ἀνθινὰς ἔχοντες· χιτῶσι δὲ χρῶνται μεσολεύκοις, καὶ περιέζωνται Ταραντίνιον καλύπτερον αὐτοὺς μέχρι τῶν σφυρῶν. σιγῇ δὲ διὰ τοῦ πυλῶνος εἰσελθόντες, ὅταν κατὰ μέσην τὴν ὀρχήστραν γένωνται, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ θέατρον λέγοντες· Ἀνάγετε, εὐρυχωρίαν ποιεῖτε τῷ Θεῷ· ἐθέλει γὰρ ὁ Θεὸς ὀρθὸς, ἐσφυρωμένος διὰ μέσου βαδίζειν: id est, Ithyphalli porro, ebriorum laruam gerunt, et coronantur manicas habētes floridas. tunicisq; semialbis utuntur, et subtili ad talos usq; teguntur amiculo. cum silentio autem per porticum ingressi, ubi in mediam peruenere saltationem, ad theatrum se conuertunt, dicentes. Recedite, Deo locum date. uult enim Deus rectus, sublimisq; per medium incedere: Parœnia autem uidentur, quæ à potatoribus, uel in chorea, quam paroenion uocarunt, canebantur. cuius mentionem facit Athenæus, Loco suprà citato. Σκόλια, conuiualia fuerunt carmina. uide Athenæum, Libro Decimo. Ἐμβατήρια μέλη, Laconum fuerunt. quæ etiam ἐνόπλια dicta sunt. Lacones enim, in bellis Tyrtæi carmina decantantes, concinno corporis motu, & gressus imitatione ijsdem respondent. Quæ uero à Polluce inter carmina numerantur leges, uidentur eædem esse, de quibus Athenæus scribit. Ἤδοντο δὲ Ἀθήνησι καὶ οἱ Χαρώνδου νόμοι, παρ' οἶνον: id est, Canebantur Athenis inter compo-

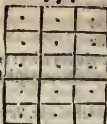
cōpotationes Charondæ Leges ut tradit Hermippus, in Sexto De Legiſlatoribus: Iulus, Cereris Carmen eſt · & eorum, qui lanificium tractant Vſpingus, autem Dianæ. De his omnibus autem, imò & alijs Veterum cantilenis, & ſaltationibus, uide Athenæum Libro Decimoquarto:

DE ſyringis inuentione, uide Ouidium Lib. 1 Metamorphoſeon Nympha fuit à Pane adamata, quæ cum ab amatore fugaretur, ad Ladonem amnem fuga perueniens, cum fluuio ſe im-
5 *peditam cerneret, precibus à Nymphis impetrauit, ut ſe mutarēt · ſtatimq; in calamum paluſtrem transformata eſt · Et ut Ouidius inquit,*

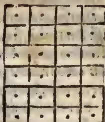
Panaq;, cum prænſam ſibi iam Syringa putaret,
Corpore pro Nymphæ calamos tenuiſſe paluſtres ·
Dumq; ibi ſuſpirat, motos in arundine uentos
Effeciſſe ſonum tenuem, ſimilemq; querenti ·
Arte noua, uocisq; Deum dulcedine captum,
Hoc mihi conſilium tecum dixiſſe manebit ·
Atq; ita diſparibus calamis, compagine ceræ
Inter ſe iunctis, nomen tenuiſſe Puellæ:

Ζύγα πέντε, ἐκ τριῶν· ςοῖχοι τρεῖς, ἐκ πέντε: Vt hunc Pollucis Locū exactius intelligamus, ea quæ Libro Primo De aciei inſtructione dicuntur, repetenda ſunt · ubi ſic inquit, Καὶ
6 *τὸ μὲν ἐφεξῆς εἶναι κατὰ μῆκος, ζυγεῖν · τὸ δὲ ἐφεξῆς κατὰ βάθος, ςοιχεῖν: id eſt, Ordine quidem ſecundū aciei longitudinem conſiſtere, ζυγεῖν · ſecundum aciei uero profunditatem ſtare, ςοιχεῖν dicitur. Sunt itaq; in Tragico Choro iuga quinq;, ſingula tres continentia perſonas · quæ neceſſariò efficiunt ordines tres, quinque perſonis ſingulos conſtantes, ut in figura hac apparet ·*

ζυγὸν



Chorus Tragicus, personas habet XV.



Chorus Comicus, personas habet XIIII.

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI, IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Quintum Annotationes.



Μορίαι, oleæ dictæ sunt, quas sacras proprie uocamus: sic uocatæ, ut nonnulli tradunt, quod Halirrhothius Neptuni Filius, paterna æmulatione, quod Minerua ob oleam creatam Athenis nomen indidisset, ductus, sacras Mineruæ oleas dum leuata iam bipenni excindere conatur, ab ijs ictu aberrans, seq; ipso percusso, perijt. alij ἀπὸ τοῦ μέρους, id est à parte, dictas uolunt eo, quod singuli olearum poßeßores, aliquam de illis partem in Panathenæis sacris exhibere oportebat. 1

DE Cephali cane, uide Ouidium Libro VII Transformationum. Variat à Polluce, quod à Diana, non à Minoë Procridi canem hunc datum tradit, nomen fuit Lælapis. Hic cum uulpem Teumesiam, quæ cursu inuincibilis erat, ipse quem cursu à nemine superari licebat, insequeretur in lapidem simul cum uulpe mutatus est, ut Ouidius testatur hisce uerbis, 2

Et medio, mirum, duo marmora, campo
Aſpicio. Fugere hoc, illud latrare putares.
Scilicet inuictos ambo certamine curſus
Eſſe Deus uoluit, ſi quis Deus affuit illis:

Apud eundem quoque Naſonem Metamorphoſeon Lib. III, Actæonis canum nomina plura · & alia, quàm hic ex Aeſchylo à Polluce citentur, inuenies.

3 ἈΡκτεύειν, & ἀρκτεύεσθαι, apud Athenienſes, Virgines dicebantur quæ ante nuptias initiabantur Dianæ, et ſacra peragebant. Hinc uoce ducta quod Dianæ iram, quam ob urſam occiſam conceperat, non ante ceſſaturam Vates reſponderant, quàm Virgines iam nupturæ ante nuptias, Dianæ conſecrarentur.

4 VRſæ inter ſidera, ſunt minor, & maior. & hæc quidem, à Græcis Helice illa, Cynoſura dicitur. quarum alterã, nauigantes Sidonij alteram, Græci obſeruant. ut Ouidius in Faſtis teſtatur, hiſce uerſibus·

Eſſe duas arctos. quarum Cynoſura, uocatur
Sidonijs Helicen, Graia carina notat·

In maiorem hanc urſam Calliſto Dianæ Nympha eo, quod ex Ioue concepiſſet, à Iunone mutata eſt, quam poſtea Iupiter inter aſtra locauit· Iuno uero, pellicem aſtra tenere uidens, ab Oceano, ne mari intingeretur, petijt· uide Ouidium Libro 1 Metamorphoſeon:

5 ANimalium, auiumq́; uoces, quomodo à Græcis uocentur, Pollux tradit· Latinorum autem uocabula, in eleganti Carmine De Philomela, quod à nonnullis Ouidio tribuitur, deſcripta ſunt. quod cum nec iniucundum lectu, & huic rei maxime commodum ſit, huc totum aſſcribere placuit· eſtq́; huiuſmodi,

Dulcis amica ueni, noctis ſolatia præſtans,
Inter aues etenim nulla tibi ſimilis.
Tu Philomela potes uocum diſcrimina mille,
Mille potes varios ipſa referre modos·

Nam

Non quamuis aliæ uolucres modulamina tentent,
Nulla potest modulis æquiualere tuis.
Insuper est auium, spacijs garrire diurnis,
Tu cantare simul nocte dieq; potes.
Parus enim quamuis per noctem tinninet omnem,
At sua uox nulli iure placere potest.
Dulce Palara sonat, quam dicunt nomine Drostam,
Sed fugiente die, nempe quieta silet.
Merulus & modulans tam pulchris concinit odis,
Nocte ruente tamen, carmina nulla canit.
Vere calente nouos componit Acredula cantus,
Matutinali tempore tunc mitilans.
Dum Turnus tritilat, Sturnus tunc pisitat ore.
Sed quod mane canunt, uespere non recolunt.
Cacabat hinc Perdix, hinc gratitat improbus Anser,
Et castus Turtur, atq; Columba gemunt.
Plausitat arborea clan... de fronde Palumbes,
In fluuijsq; natans sorte tetrinit Anas.
Grus gruit, inq; glomis Cycni prope flumina drensant.
Accipiter pipat, Miluus hiansq; lipit.
Cucurrire solet Gallus, Gallina gracillat,
Pupillat Pauo, trinsat Hirundo uaga.
Dum clangunt Aquilæ, Vultur pulpare probatur,
Et crocitat Coruus, Graculus at frigulat.
Clotorat immenso de turre Ciconia rostro,
Pessimus at Passer tristia flendo pipit.
Psittacus humanas depromit uoce loquelas,
Atque suo Domino χαῖρε, *ualeq; sonat.*
Pica loquax uarias modulatur gutture uoces,
Scurriliter strepitu quicquid & audit, ait.
Et Cuculi cuculant, fritinit rauca Cicada.
Bombilat ore legens munera mellis Apis.

Bubulat horrendum ferali carmine Bubo,
 Humano generi tristia fata ferens.
Strix nocturna ferens, & Vespertilio stridunt.
 Noctua lucifuga cucubat in tenebris.
Ast ululant Vlulæ, lugubri uoce canentes:
 Inq; paludiferis Butio bubit aquis.
Regulus, atq; Merops, & rubro pectore Procne,
 Consimili modulo zinzillulare sciunt.
Scribere me uoces auium Philomela coëgit;
 Quæ cantu cunctas exuperat uolucres.
Sed iam quadrupedum fari discrimina uocum,
 Nemine cogente, nunc ego sponte sequar;
Tigrides indomitæ rancant, rugiuntq; Leones.
 Panther caurit amans, Pardus hiando felit.
Dum Lynces orcando fremunt; Vrsus ferus uncat.
 Ast Lupus ipse ululat; frendet agrestis Aper.
Et Barrus barrit, Ceruii glocitantur, & Onagri.
 Ast Taurus mugit, & celer hinnit Equus.
Quiritat Verres, Tardus rudit, oncat Asellus.
 Blacterat hinc Aries; & pia balat Ouis.
Sordida Sus pascens ruris per gramina grunnit,
 At mutire Capris Hirce petulce soles.
Ritè Canis latrat, fallax Vulpecula gannit.
 Glaucitat & Catulus, at Lepores uagiunt.
Mus auidus mintrat, uelox Mustellaq; dintrit.
 Et Grillus grillat, desticat inde Sorex.
Ecce uenenosus serpendo sibilat Anguis.
 Garrula limosis Rana coaxat aquis.
Has uolucrum uoces descripsi, quadrupedumq;,
 Quas Natura illis grata Parens tribuit.
Sed cunctas species animantum nemo notauit,
 Atq; sonos, ideo dicere quis potuit?

Cuncta

Cuncta suo Domino depromunt munera laudum,
Seu semper sileant, siue sonare queant:

Περίτριμμα, conuitiatoriè dicitur de aliquo homine, qui in re quapiam inhonestè nimis & diutiùs uersatur, et tritus est: Quemadmodum Demosthenes Aeschinem, περίτριμμα τῆς ἀγορᾶς uocat rabulam forensem diu, & lucri causa in foro uersatum, & inter uulgi fecem tritum significare uolens. 6

Ὀξυθύμια, Furiae quaedã fuere, à quibus malefici suspendebantur: sic dictae ἀπὸ τοῦ ὀξέας τῷ θυμῷ χρῆσθαι. uel ut alij interpretantur, sordes, & aedium purgamina sunt, quae in triuia exportari solebant: ut tradit Phauorinus, Hecatei Locum, idem innuentem citans. 7

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI, IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII LIbrum Sextum Annotationes.



Variae fuerunt apud Veteres conuiuiorũ species, ut uidere est apud Athenaeum Lib. VIII. Εἰλαπίνης uero, & ἐράνου etiam Homerus Odyss. A meminit: quem Athenaeus Libro Octauo exponit, & ἐράνους εἶναι φησί, τὰς ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων συναγωγάς, ἀπὸ τοῦ συνερᾶν, καὶ συμφέρειν ἕκαστον: Conuiuia enim sunt multorum, qui sumptus communes conferunt: cum quibus & θίασοι idem sunt, quemadmodum & Athenaeus, & Phauorinus testantur. Εἰλαπίνη uero, cõuiuia fuere, magnificè & splendidè structa: ἐκ τοῦ λαπτειν, καὶ πίνειν dicta. Θοίνη uero, conuiuium est, quod in sacris fit: ἀπὸ τοῦ θεῖν, καὶ οἴνου: In sacrificijs enim plurimo uino utebãtur, de hoc Athenaeus, Lib. II: Conuiuia quoq; fuere publica, quorum nonnulla in sacris Deorũ, nõnulla in funere, alia liberalitatis causa institui solebant. Θαλείας, sacra cõuiuia fuisse, Loco suprà citato docet Athenaeus. de εὐωχία uero, Lib. VIII sic scribit, Τὰς δὲ εὐωχίας ἐκάλουν, 1

οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ἥ ἐστιν ἡ τροφή· ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ δεῖν ταῦτα εὖ ἔχειν. εἰς ἃς δὴ συνιόντες, οἱ τὸ θεῖον τιμῶντες, καὶ εἰς εὐφροσύνην, καὶ ἄνεσιν αὐτοὺς μεθιέντες, τὸ μὲν ποτὸν, μέθυ· τὸν δὲ τοῦτο δωρησάμενον Θεὸν, Μεθυμναῖον, καὶ Λυαῖον, καὶ Εὔιον, καὶ Ἰήιον προσηγόρευον. Id est, Εὐωχίας uero, non ab ὀχῆς, quod cibū significat, sed ab εὖ ἔχειν id est bene habēdo, in quas conuenientes, in Dei cultū hilares, & iocabundi, potū quidē, μέθυ hunc uero largientē Deū, Methymnæū, Lyæū, Euium, & Leium uocabāt: Deos enim hisce conuiuijs interesse, pro certo credebatur. Δημοθοινίας uerò, cōuiuia publica in Populi fauorē demerendū instructa uidentur quæ à Latinis, Epulæ populares, & uiscerationes dicuntur.

2 Ἀβυρτάκη, edulium fuit Barbaricum ex porro, cardamo, & mali Punici granis confectum.

3 Distinguit hic Cestreum piscem, à plotis Pollux: cum tamen apud multos alios Scriptores unum eundemq́; piscem, diuerso nomine appellatum inueniamus: & imprimis apud Athenæum, Dipnosophistarum Libro VII, ubi sic ait: Καλοῦνται δὲ οἱ κεστρεῖς ὑπό τινων, πλωτοί. Id est, Vocantur à nonnullis cestrei, plotes: Autoresq́; citat, Polemonem, & Epicharmum: Cestreum autem, Theodorus Gaza Mugilem uertit: Vide Aristotelem, De Animalibus: & Prouerbium, Cestreus ieiunat:

4 Περίκομμα, proprie circumcisum sonat: & teste Budæo ea sunt, quæ coci à carnibus circumcidentes, auferunt: Apud Athenæum autem, Libro IIII, inter Arcadici conuiuij fercula recensetur ut, Εἶτα δὲ εἰς κοινὸν ζωμὸς, καὶ περίκομμα:

5 Nastus, panis solidus est, melle, uuis paßis, & alijs aromatis confectus: alij, placentam esse testantur, meminit huius Athenæus, Libro III, & XIIII: ubi sic inquit, Νάστος, εἶδος πλακοῦντος ἔχον ἔνδον κάρυκκας: quo loco et Amylum, inter placentarum species numerat.

6 Athenæus Libro III inquit, Ὑγεία δὲ καλεῖται ἡ διδομένη ἐν ταῖς θυσίαις μᾶζα, ἵνα ἀπογεύσωνται: Id est, Hygea, dicitur mola, quæ in sacris degustanda exhibetur:

Κοτυλίσκον, Athenæus Libro XIIII ait, placentam esse, 7
confectam ex tertia chœnicis parte. Idem eodem loco de
Phthoe de loquens, inquit: ὁ δὲ φθοῖς οὕτω γίνεται, τυρὸν ἐκπιέ-
σας τρίβε, καὶ ἐμβαλὼν εἰς κόσκινον χάλκειον διήθει· εἶτα
ἐπίβαλλε μέλι, καὶ σιλιγνέως ἡμίναν, καὶ συμμάλαξον εἰς
ἕν· Id est, Phthoes porrò conficitur ad hunc modum, caseum ex-
pressum contere, & cribro æneo immissum cola: deinde mel adde,
& siligni heminam, eaq; simul commisceto:

Athenæus Libro X sic inquit, Ἀριστοφάνης ὁ Γραμματι- 8
κὸς χλευάζει τοὺς οὐκ εἰδότας τὴν διαφορὰν τοῦ τε κατὰ
χειρὸς, καὶ τοῦ ἀπονίψασθαι. παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν
πρὸ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι κατὰ χειρός· τὸ δὲ μετὰ ταῦτα,
ἀπονίψασθαι· Id est, Aristophanes Grammaticus eos deludit, qui
differentiam τοῦ κατὰ χειρὸς, & τοῦ ἀπονίψασθαι ignorabant.
apud Veteres etenim ante prandium, cœnamúe lauare, κατὰ χει-
ρός: post cœnam uero, ἀπονίψασθαι uocauerunt: notandū autem,
quod idem mox subdit, quod nonnunquam etiam de lotione post ci-
bum facta, Κατὰ χειρὸς dixerint: quo titulo et Pollux hic, utrunq;
complecti uidetur.

Φιάλην λεπαστὴν describit Lib. XI Athenæus, ad hunc mo- 9
dum: Τοῦτο τὸ ποτήριον ὠνομάσθη, ἀπὸ τῶν εἰς τὰς μέθας,
καὶ τὰς ἀσωτίας πολλὰ ἀναλισκόντων, οὓς λαφύκτας καλοῦμεν,
κύλικες δὲ ἦσαν μεγάλαι· Id est, Poculum hoc ab ijs denomina-
tū est, qui multa in uinū, & gulā insumūt, quos proprie λαφύκτας
uocamus, magni autem erant calices: A Paphijs autem poculum,
μαστὸς dictum est. Carchesium, ut Athenæus describit, poculum
est prælongum, in medio contractum, ansas habens ad fundū usq;
demissas: & nimirum ab extendendo nomen sumpsit: Omnium
uero uetustissimum esse adeò, ut & Iupiter Alcmenæ id, pro con-
cubitu dono dederit, tradit Pherecydes: Asclepiades autem, A ma-
li parte carchesium denominatum esse autumat. Est uero καρχή-
σιον dictum eo, quod asperitatem κεγχροειδῆ, id est milij grana re-
ferentem, habeat: & literarū enallage, ε scilicet in α hic facta est.

Fit porro hic doni poculi mentio, an autem Dini legendum sit, dubitatur. Dini enim poculi, idem Athenæus meminit. De reliquis autem poculorũ, quæ hic numerantur, speciebus uide Athenæum toto Libro Vndecimo, qui hæc tractat quàm copiosissime.

10 Απατόρια, popularia quædam apud Athenienses festa fuerunt, per quatuor dies continuos celebrata: quorum primus, δορπία secundus, ἀνάῤῥυσις tertius, κουρεῶτις postremus, ἐπίβδα uocabatur. uide de his Suidam:

11 Δαίς, ut Athenæus Libro Primo docet, ἀπὸ τοῦ δαιτῦσθαι denominatur: quoniam in his non carnium modò, sed & uini æquales portiones diuidebantur. Vnde & coquum, δαιτρὸν uocarunt eo, quod æqualem singulis partem diuideret. Quare & Homerus Δαῖτα, semper ἐΐσην uocat.

12 Griphus quid sit, multis describit Athenæus Lib. X, & species eiusdem septem enumerat.

13 Παννυχίδα φροντίδα, Cratinus Perlucubrantem uocauit, secundum Veteres: qui noctem, εὐφρόνην uocauerunt, παρὰ τὸ εὖ φρονεῖν, id est à bene sapiendo. Nocte enim animi cupiditatibus sedatis, & mente composita, optima consilia dari, uetus quoque Pa rœmia testatur, In nocte consilium.

FINIS.

RODOLPHI GVALTHERI, IN IVLII POLLVCIS DICTIONARII Librum Octauum Annotationes.

1 Ὑπωμοσία, præiudicium quoddam erat causarum capitalium, et trimestre tempus, quo ij qui aliquem de cæde commissa in iudiciũ agebant, in Prytaneo permanebant: interimq. Iudices ante certũ & constitutũ iudicij diem utrorumq. causas, testes, signa que examinabant.

Παρά-

Παράστασις, proprie exhibitio est eius, pro quo fideiussor in 2
iudicio promittendo intercessit· hic autem pro drachma sumitur, quæ à iudicium subituris in apparitorum mercedem soluebatur· Astabant enim iudicijs apparitores, qui reos in iudicium sistebant. plura autem huius uocabuli significata, uide apud Budæū, in Commentarijs:

Ψευδοκλητείας δίκη, κατηγορία κατὰ τοῦ κλητῆρος κε- 3
κλητευκέναι ἐψευσμένα· Id est, Falsæ uocationis actio, accusatio est contra præconem, uel apparitorem, qui in iudicium uocandum non uocauit· Et ob id qui uocatus esse falsò dicitur, deserti uadimonij reus fit.

Ἀποτυμπανίζειν, est tympanis, ac fidiculis extendere· 4
Tympanum enim, lignum erat, quo nocentes cædebantur extensi· proprie autem, σκυτάλην uocitant. hoc autem supplicio olim hostes sustollebant, donec gladij usus receptus est.

Πεντεσύριγγον, lignum carceris sic nomin[illegible] quod fora 5
mina habeat quinque, quibus manus, pedes cap[illegible] inseruntur.

Iudicium Scyrium, de seuero, & rigido, dici testatur Pollux· 6
Erasmus autem, in Chiliadibus, Scyrium principatum, pro frigido & tenui exponit· ex Suida tamen illud idem de Theseo interpretatus, pro sæuo, & crudeli ponit. quæ tamen omnia, cum nostro illo Pollucis iudicio non conueniunt· Nos Scyrium iudicium, Lectoris æqui iudicio relinquimus, cum uix certi aliquid huc conferri possit.

Ἁρμοσταὶ, apud Lacedæmonios Magistratus erat· quos nos, 7
secundum Budæum, prouinciarum Constitutores nominare poterimus. erant enim præfecti urbibus, Lacedæmoniorum ditioni subiectis· sicque dicti, quod subditorum mores, Laconum legibus conformarent· Athenienses quoque olim Ἁρμοστῆρας uocauerunt eos, qui moribus præfecti erant· quales apud Romanos, Censores extitere.

Harmodius, & Aristogiton, Athenienses fuerunt, qui Pisi- 8
stratidarum tyrannidem sustulerunt· & ob id beneficij,

annui illis honores constituti sunt, & funeralia sacra, quem belli Imperatorem administrare oportebat. canebatur in illorum honorem carmen, cuius initiũ erat, φίλτατε Ἁρμόδιε, ὅτι που τέθνηκας· Vnde & Harmodij cantilena, pro tristi, & lugubri, Prouerbio dici consueuit.

9 Ἀντιγραφεῖς sunt, qui pecuniarum, in usum Principis coactarum curam gerunt· omniaq; ea, quæ aut Quæstores, aut alij Principis Ministri exposuerint, transscribunt: ut cum ratio danda sit, officiariorum ratio cum illorum scriptis conueniat· Cicero in Oratione Pro Lege Agraria, Custodes uocitat· Sunt tales hodie apud Gallos, quos illi Contrarotulatores: Duplices autem sunt, administrationis scilicet domesticæ ἀντιγραφεῖς· & publicæ, uel magistratus· Nos secundum Gallicum, Budæum imitati, Contrarotulatores reddidimus.

10 M[illegible] λυξιάρχων funiculi, meminit Erasmus in Chiliadi[illegible] [illegible]uerbium enim abijt, Miniatum funiculum metuere [illegible] Cum enim summa esset Atheniensis Magistratus cura, ut Populus quàm frequentissimè concionibus interesset, inter multos alios hoc efficiendi modus· funiculum minio tinctum duo lictores extendebant, & eo omnes in plateis factos obuiam homines in concionem agebant. quisquis enim funiculo notatus esset, mulctam pendere cogebatur.

INDEX AVTORVM, QVI IN POLLVCIS DICTIONARIO PASsim densésque cum suis Locis difficilioribus citantur, ac quàm maximè Latinè & propriè cum redduntur, tum explicantur.

Abdelonymus Sicyonymus, Pagina 286. Titulo 1.
Acarnani, 48.13.
Achæus 469.1.
Aegeus 388.38.
Aeginæi 417.6.6.
Aegyptij 181.2. & 186.1. & 187.1. & 188.3. & 189.1. & 206.1. & 278.1. et 285.1. et 286.1. & 328. 1. 1. 1. 1. 1. & 329.1.
Aegyptiorum Sacerdotes, 85.24.
Aeoles, 30.1. & 90.33. & 112.55. & 241.1. & 264.1. & 452.1.
Aeschines, 92.36. & 102.46. & 266.1. et 270.1. et 320.1. et 335.2. & 343.1. et 357.9. & 376.4. & 407.5. & 436.1.
Aeschines Rhetor 117.59. & 136.4. et 164.3. & 165. 3. et 321.1.
Aeschines Socraticus, 86.27. & 92.36. & 346.1.
Aeschylus, 96.42. & 102.45. & 117.59. et 195.1.1. et 229.2. & 266.1. & 271.1. & 272.1. & 280.1. & 300. 3. & 317. 1. & 320.1. & 321.1.1. & 324.1. & 326.1.1. & 330. 1. & 333.1. & 339.1. & 342.1. & 349.2. & 351.6. & 431.8. & 436. 1. & 439.1. & 444.1.1. & 449.1. & 450. 1. & 452. 1. 1. & 460.1. & 464.1. & 474.1. & 475.1. & 477.1.
Aethiopes, 45.6. & 278.1.
Aetoli, 48.13.
Agias Comicus 136.4.
Aglosthenes 416.6.
Alcæus 112.55. & 209.2. & 286.1. & 317.1. & 409.6. & 436.1.1.
Alcibiades, 83.22. & 229. 2. & 443.1.
Alcibiadis Imperatoris Acta 462.1.
Alcini Apologus, 100. 45. & 289.1.
Alcmæon 385.36.
Alexander, 44.5. & 228.2.2.
Alexandri Epistola 281.1.
Alexandrides 411.6. & 447.1.
Alexis, 76.10. & 88.29. & 99.45. & 107.50. & 137.4. & 212.2. & 270.1. 1. & 272. 1. & 277.2. & 285. 1. & 302.7.7. & 316.1. & 320. 1. & 328.1. & 338.1. & 348. 1. & 349.2. & 354.9. et 407.5. et 430.

8.8.& 438.1.& 439.1.& 456 1.1.& 458.1.& 459.1.& 461.1 & 463.1.& 466.1.& 474.1.
Amazones, 45.6.
Amepsius 335.1.& 419.7.& 427.8.
Amipsias 138.5.& 466.1.& 473.1.
Amphis 340.1.& 350.3.& 357.9.9.& 417.6.& 473.1.
Anacreon, 97.43.& 139.6.& 183.2.et 286.1.1.1.1.et 350.4.& 236.2.& 241.1.& 266.1.1.1.& 286.1.1.& 351.6.& 450.1.
Anacreon Ionius Poëta 152.1.
Anaxandrides 110.52.& 222.1.& 271.1.1.et 300.3.et 473.1.
Anaxylas, 79.17.& 324.1.& 349.2.& 404.5.& 444.1.& 478.1.
Anaxilaus, 80.18.& 81.19.
Anaxilas Rheginus 236.1.
Anaxippus 455.1.
Andocides, 87.28.
Androtion 388.38.
Anthemion Diphili 390.38.
Anthippus 187.2.
Anthropophagi 187.1.
Antigonus, 32.1.
Antileon, 107.50.
Antimachus 113.56.
Antiochus 284.1.
Antiphanes 199.7.& 274.5.& 277.2.& 324.1.1.1.& 325.1.1 1.& 350.3.3.& 355.9.& 356.9.& 359.10.& 404.5.& 408.5.& 417.6.& 443.1.& 444.1.& 448.1.& 449.1.1.& 451.1.& 453.1.& 454.1.& 457.1.& 458.1.1.& 465.1.& 468.1.1.& 473.1.& 474.1.& 475.1.
Antiphas 212.2.& 242.1.
Antiphon 20.30.& 36.7.& 74.3.& 76.10.& 83.21.& 86.28.28.& 87.28.28.& 90.33.& 98.44.& 100.45.45.45.& 101.45.45.& 102.46.46.& 121.63.& 122.65.& 123.65.66.& 124.66.& 142.1.1.& 156.1.& 162.1.& 170.1.1.& 207.1.& 208.1.& 210.2.& 252.1.& 253.1.& 298.1.1.1.1.& 301.4.& 302.8.& 307.1.1.& 350.3.& 354.9.& 359.10.& 366.2.2.& 375.4.& 383.26.& 400.3.& 404.4.& 409.6.
Antipas 118.60.
Antisthenes 234.1.& 284.1.& 449.1.
Anyte Tegeatis 230.2.
Apollo 184.4.& 228.2.& 279.1.& 385.36.
Apollodorus 354.9.& 478.1.

Apollodorus Caryſtius 465.1. & 468.1. & 469.1. & 470.1.
Apollodorus Gelous 173.1. & 455.1. & 465.1.
Arabes, 45.6.6. & 46.7. & 183.2.
Aratus, 82.20. 327.1.
Arcades, 67.9. & 227.1.
Archias Hybleus, 190.1.
Archilochus, 67.8. & 78.14. & 79.17. & 81.19. & 216.59. & 279.1. & 304.1. & 322. & 440.1. & 466.1. 470.1.
Archippus. 114.57. & 140.1. et & 315.1. & 318.1. & 326.1. et 345.1. et 356.9. et 414.6. et 440.1. et 464.1. et 472.1. & 475.1.
Archippus Comicus 167.9. & 303.12
Argiui 332.1. & 416.6
Argolici, 48.13. & 187.2.
Ariſteus 407.5.
Arimaſpi 187.1
Ariſtogiton Cydimachi 234.1
Ariſtogiton Rhetor 459.1
Ariſtomenes 165.5. & 359.10
Ariſtomenes Comicus 302.7.
Ariſtophanes, 15.4. et 31.5. et 32.1. & 66.8. & 74.2.3.3. & 76.10. & 77.12. et 78.13. & 79.17. & 81.19.19.19. & 82.20. & 83.21.22. & 86.27.28. & 87.29. & 88.30.31. & 90.33.33. & 94.39. & 95.41. et 96.42. & 98.44.44. et 99.45. & 101.45. & 102.45. & 104.49. & 106.50. et 107.50. et 108.50. et 109.51. & 112.55. et 113.55.56. et 115.58. & 117.60. & 118.60. et 123.66. et 124.66. et 125.2. et 132.3. & 137.44. & 138.5. & 144.1. & 150.1. & 163.1. et 164.3. & 166.7. et 173.1.1. & 184.3.3.3. & 185.5. & 194.1.1. & 196.1.1. & 198.1. & 207.1. & 210.1. & 211.1. & 212.2.2.2.2. & 213.3.3.3.3.3. & 240.1. & 241.1.1. & 253.1.1. & 264.1.1. & 265.1. & 266.1. et 267.1.1. & 271.1.1.1. et 272.1.2.2. & 273.2. et 274.5. et 275.5.5.5.5. et 276.2. et 277.2.2. et 279.2.2. & 280.1.1. et 281.1.1.1. et 282.1. & 284.1.1. & 287.1.1.1. & 290.1. & 296.1. & 299.2.2.2.2. et 300.3.3.3. & 301.4.6. & 302.7. & 313.1.1. & 314.1.1.1. & 315.1.1. & 317.1.1.1.1.1. & 318.1.1. & 319.1. & 320.1.1.1. & 321.1.1.1. & 323.1. & 325.1. & 326.1.1. & 327.1.1. & 328.1.1. & 331.1. & 333.1.1. & 334.1.1. & 335.1.2. & 336.2.2. & 337.1. & 338.1.1.1. & 340.1. & 342.1.1.1. & 343.1.1.1. & 344.

& 344.1.1.1. & 345.1.1.
1. & 346.1.1.1.1. et 347.1.
1.1. & 348.1.1.1.1.1. et 349.
2.2.2.2.2.2.2. & 350.
3. & 351.5.5.5.5.6.6. &
352.8.8. & 354.9.9.9.
& 355.9.9.9. & 356.9.9.
9.9.9. & 357.9.9. &
359.10. & 364.2. & 397.
3. & 374.3. & 403.4. &
404.5. & 405.5. & 406.
5.5.5.5. & 408.5. & 409.
5.6. & 410.6.6. & 411.
6. & 412.6.6. & 413.6.
6.6.6. & 417.6.6.6.6.
6.6. & 418.6.6. & 419.
7. & 420.7.7. et 424.7. et
425.8. & 427.8.8. & 430.
8.8.8. et 432.8.8. & 437.1. et
438.1.1.1. et 439.1.1.1. et
440.1.1.1.1.1.1.1.1. &
441.1.1.1.1.1. & 422.1.1.
1.1. & 443.1.1.1. & 444.
1.1.1. & 445.1.1.1.1. &
446.1.1. & 447.1.1.1.1.
& 448.1.1.1.1.1. & 449.
1.1.1. & 450.1.1.1.1. &
451.1.1.1.1.1.1. &
452.1.1.1.1. et 453.1.1. &
454.1.1. & 455.1.1.1.1.
1.1.1.1.1. & 456.1.1.1.1.
& 457.1.1.1.1.1.1.1. &
458.1.1.1. & 459.1.1.1.1.
& 460.1.1.1.1.1.1. & 461.
1.1.1.1.1.1. & 462.1.1.
& 463.1. & 464.1.1. &
465.1.1.1.1. & 466.1.1. &
467.1.1. & 468.1.1.1.1.1.1.
et 469.1.1.1.1.1.1. & 470.
1.1.1.1.1.1. & 471.1.1. &
472.1.1.1.1.1.1. & 473.1.
1.1.1.1.1.1.1.1.1.1.1. &
474.1.1.1.1.1. & 475.1.
& 476.1.1.1. et 477.1.1.1.
& 478.1.

Aristoteles, 62.14. & 88.31. &
93.36. & 94.40. & 95.40.
40. & 96.41. & 104.49.
& 123.66. & 131.3. & 182.
2. & 210.2.2. & 227.1. &
228.2. & 231.1. & 235.1. &
236.1. & 265.1. & 269.1. &
274.5. & 334.1. & 411.6.6.
& 415.6.6.6.6.6.6.6. &
416.6.6. & 417.6.6.6. &
465.1. & 471.1. & 473.1.
& 475.1. & 476.1.

Arrhianus 114.56.

Asis 417.6.

Aspendij 416.6.

Aßyrij 183.2.

Atalanta 229.1.

Athenaeus Sophista, 95.40.

Athenienses 18.23. & 21.32. &
28.6. & 43.4. & 112.55. &
130.1.1.1. & 137.4. & 188.
4. & 194.1.1.1.1.1. & 270.
1.1. & 280.1. et 327.1. et 328.
1. & 329.1. & 330.1. & 332.
1. & 365.2. & 387.38. et 411.
6.6. & 414.6.6.6. & 417.
6. & 419.7. & 447.1.

Attica Lex 345.1.& 407.5.
Atticæ Columnæ 467.1.
Attici, 16.18.& 21.3.& 28.5.et 31.5.& 48.13.& 78.14.& 80.18.& 84.23.& 85.26.et 91.34.et 104.50.50.et 109.51.et 111.53.et 114.57.et 120.63.et 125.1.& 130.1.1.et 135.2.& 136.2.& 148.1.& 163.2.et 173.1.1.1.1.1.1.et 199.2.& 240.1.et 249.1.et 264.1.& 273.2.2.2.et 280.1.et 299.1.& 319.1.& 320.1.& 323.1.1.1.& 336.2.et 353.9.et 410.6.6.& 411.6.6.& 412.6.et 416.6.6.et 417.6.6.6.6.6.6.6.6.et 418.6.& 438.1.1.1.1.et 400.2.2.2.2.2.& 408.5.5.& 448.1.1.1.1.et 456.1.& 462.1.1.& 463.1.& 466.1.& 471.1.& 475.1.1.
Attici Hymni 470.1.
Attici Veteres 207.1.& 417.6.6.
Atticus Populus 236.2.
Autores communes, 13.2.3.4.& 76.10.& 103.48.48.& 105.50.50.50.50.

B

Babylonij 326.1.et 417.6.6.
Bacchus 278.1.& 284.1.1.
Bactriani, 46.8.
Barbari 140.1.& 416.6.
Barbaricum 400.3.
Barbarum 154.1.& 180.3.& 332.1.& 471.1.
Baryllichus 193.1.
Baucus saltator 193.1.
Bœotes 332.1.
Bœoti 471.1.
Bœotici 208.2.& 450.1.
Bœotij 29.27.& 48.13.
Bysantij 336.2.
Byzantij 342.2.& 415.6.

C

Callias 115.58.& 133.4.& 336.2.& 337.1.
Callias Comicus, 96.42.et 97.42.& 170.1.
Callimachus 241.1.& 414.6.& 469.1.
Callisthenes 418.6.
Callistus Comicus, 99.45.
Calydonij 229.2.
Cantharus 183.2.& 283.1.
Cappadoces 283.1.
Cares 186.1.& 187.1.1.& 332.1.
Cebes 152.1.
Cephalenij 416.6.
Cephisodorus 321.1.& 332.1.& 462.1.
Cephisodorus Comicus 210.2.
Cercidas 134.4.
Ceryces 468.1.1.
Chij 416.6.
Chionides 443.1.
Clearchus 115.58.
Clearchus Soleus Aristotelis Discipulus, 105.50.
Cleon Cantor 458.1.
Comici 17.21.& 69.14.&

76.8. & 77. 11. & 80.17. & 81.19.19.19. & 83.22. 22. & 84.24. & 85.26. & 88.29. & 91.34. & 94. 39. & 95. 41. & 98. 44. 44.44.44. 44.44.44. & 106.50. & 111.53.54. & 115.58. & 116.58.59. & 137. 4. & 154.1. & 159.1. & 162.1. & 167.9. & 183.3. & 184.4. et 185.5. & 195.1.1.1. 1.1.1.1.1.1.1. & 202.3. & 203.5. & 204.5. & 208. 2. & 209.2. & 300.2. et 301. 5.5.5.5.5. et 304.1.1. et 305.1.1. 1. et 314.1. & 319.1. & 326. 1. & 327.1. & 331.1.1. & 332. 1. & 333.1. & 335.2. & 343. 1. & 356.9. & 367.2. & 391. 38. & 416.6. & 429.8. & 436.1. & 440.1.1. & 443. 1. & 462.1.1.1. & 463.1. & 467.1.1. & 478.1.

Comici Medij 316.1. & 328.1.

Comici Noui, 75.5. & 125.1. & 138.5. et 140.1. & 145.1. et 265.1. et 342.1.

Comici Noui Athenis 210.2

Comici Poëtæ 210.2

Comici Siculi 210.2

Comici Veteres, 94.39. & 112. 55. & 140.1.1.1.

Comicus 457.1

Comodidascali 456.1

Comœdia, 90.33. & 101.45.45. 45. & 111.53. & 146.2. & 199.2.2. & 200.2. & 212.2. & 282.1. & 314.1. et 355.9. et 401 4

Comœdia Media. 117.60. & 328. 1. et 348.1.

Comœdia Noua, 84.23. et 85.25. et 203.5. et 323.1. et 349.2

Comœdia Vetus, 84.23. & 86. 27. & 203.5. & 342.1. & 354.9.

Coquinariæ institutionis Doctores 278.2

Corinthij 414.6

Craterus 389.38

Crates 167.9. et 210.2. et 279. 1. et 300.3. et 326.1. et 333.1. et 337.9. et 411.6. et 422.7. 7. et 446.1. et 455.1. et 460. 1. et 474.1.

Crates Comicus, 212.2. et 274. 4. et 367.2.

Cratinus, 74.3. et 75.7. et 77. 12. et 80.17. et 83.22. et 84. 24. et 87.29 et 91.34. et 101. 45. et 107.50. et 131.2.2.2. et 142.1. et 145.1. et 146.2. et 150.1. et 154.2. et 212.3. et 235.1. et 264.1. et 265.1. et 266.1.1.1. et 267.1. et 273.2. et 275.5. et 276.2. et 277.2.2 2. et 280.1. et 281.1. et 284.1. 286.1. et 300.3. et 301.4.4. et 318.1.1. et 319.1. et 321.1.1. & 318.1.1. & 319.1. & 321. 1.1. & 322.1.1.1. & 325.1. & 327.1. & 332.1.1. & 335.2. 1. &

& 136. 2. & 339. 1. & 344. 1. & 347. 1. & 348. 1. 1. & 350. 4. & 351. 7. 7. & 356. 9. & 359. 10. & 368. 3. & 409. 6. & 418. 6. & 419. 7. et 437. 1. et 439. 1. et 441. 1. et 442. 1. et 443. 1. & 445. 1. et 447. 1. et 448. 1. et 449. 1. 1. & 450. 1. 1. et 451. 1. et 453. 1. et 457. 1. et 460. 1. et 465. 1. et 466. 1. et 469. 1. & 470. 1. 1. & 475. 1. et 476. 1. et 477. 1. 2.

Cratinus Comicus 115. 58

Cratinus Recentior 359. 10

Cretenses 147. 33. et 326. 1.

Cretes, 48. 13

Critias, 87. 28. et 101. 45. et 106. 50. et 117. 59. et 157. 2. et 184. 3. et 208. 1. et 268. 1. et 270. 1. 1. 1. et 297. 1. 1. et 306. 1. 1. et 319. 1. et 325. 1. et 330. 1. et 333. 1. et 336. 2. et 346. 1. et 351. 6. et 352. 7. et 356. 9. 9. et 366. 2. 2. 2. & 401. 4. & 432. 8.

Criton 401. 4. et 442. 1

Ctesias, 87. 29. & 228. 2

Culinarij Scriptores 277. 2

Curetici 187. 2.

Cyrenenses 411. 6. 6. 6.

DArdanis 416. 6

Delij 411. 6.

Demades 335. 2.

Demareta 416. 6.

Demetrius Expugnator 190. 1.

Demioprata 439. 1. 1. & 442. 1. & 443. 1. & 444. 1. & 451. 1. & 452. 1. et 453. 1. 1. 1. & 454. 1. 1. & 455. 1. 1. 1. & 457. 1. 1. 1. & 458. 1. & 460. 1. & 463. 1. & 464. 1. & 465. 1. & 468. 1. 1. & 469. 1. 1. & 472. 1. 1. 1. & 473. 1. 1. & 476. 1.

Demologus 210. 2.

Democritus Chius 184. 4.

Demosthenes, 35. 4. & 42. 25. et 51. 18. & 76. 19. & 81. 19. & 86. 26. & 87. 28. 28. & 83. 29. & 99. 45. & 100. 45. et 101. 45. 45. 45. 45. & 102. 46. 46. 46. & 107. 50. & 108. 50. 50. 50. 50. & 118. 60. & 119. 62. & 124. 66. & 126. 4. & 134. 4. & 135. 1. & 141. 1. 1. 1. & 142. 1. & 146. 1. & 147. 1. 3. 3. & 149. 1. 1. & 159. 1. & 163. 1. & 164. 2. 2. & 173. 1. 1. 1. & 207. 1. & 208. 1. 1. & 239. 2. & 253. 1. 1. & 270. 1. & 282. 1. & 285. 1. & 290. 1. & 294. 1. & 297. 1. & 298. 1. 1. & 339. 1. & 341. 1. & 352. 7. & 355. 9. & 356. 9. et 366. 2. & 367. 2. 2. 3. & 368. 3. & 372. 3. & 374. 3. & 375. 4. 4. & 376. 4. & 378. 5. 5. 5. & 383. 22. & 387. 37. 37. & 391. 38. 38. & 392. 39. 39. & 404.

et 404.5. et 406.5. & 408.5. & 409.6. & 410.6.6. & 412.6. & 418.6. & 427.8.8. & 431.8. & 437.1.1.1. & 439.1. & 448.1. & 450.1. & 469.1. & 479.1.
Diana, 278.1. et 279.1. & 333.1.
Dinarchus 134.4. & 146.2.2. et 208.1.1. & 299.1. et 300.2.2.2.3. & 301.5. & 302.7. & 314.1.1. & 328.1. & 334.1. et 347.1.1.1. & 348.1. & 353.9. & 366.2.2. & 376.4.4. et 378.5. & 383.38. & 396.45. & 437.1.
Dinolochus 475.1
Diocles 137.4. & 456.1.
Diodorus Thebanus 187.3
Diogenes 447.1
Dion Tragicus 93.38.38
Dionysius 415.6
Dionysus 323.1
Diphilus 416.6. & 442.1. & 448.1. & 450.1.1. & 456.1. & 465.1.
Dithyrambici 16.18. & 193.1. & 228.1
Doctores legum 355.9.
Dores, 30.1. & 80.18. & 121.64. & 187.2. & 241.1. & 242.1. & 273.2. & 278.2. & 325.1.1. & 339.1. & 354.9.9. & 407.5. & 416.6. & 417.6. & 419.7. & 475.1
Dores in Sicilia 105.50
Dores Poëtæ 210.2. & 272.1. & 423.7
Doricum, 105.50. & 438.1. & 447.1
Dracon 370.3. & 389.38.38. & 411.6

E

Ephantides, 102.46.
Empedocles 122.65. et 123.66
Epænetus 277.2
Epicharmus, 105.50. & 182.2. & 270.1. & 282.1. & 353.9. & 403.4. & 407.55. et 408.5. & 415.6. & 416.6.6. & 418.6. & 448.1. & 450.1. & 453.1. & 454.11. et 464.1. et 470.1. & 475.1.
Epicrates Institutor Comœdiæ 198.1
Epigenes Comicus Recẽtior 319.8
Epigonus Ambraciotes Sycionius 183.2
Equestria 446.1.1.1.1.1.1.1.
Erastus 468.1.1
Eratosthenes, 47.10. & 332.1.1.1.1. & 433.1. & 447.1
Erichthonius 416.6
Euboici 80.17
Eubulus 253.1.1. & 277.2. & 320.1. & 357.9. & 414.6. & 418.6. & 456.1. & 458.1.1.
Eubulus Comicus, 80.18. & 95.40. & 132.3.
Eubulus Poëta Atarnetis 418.6
Euclides 300.3
Eudoxus Comicus Nouus 357.9

Eunicus 456.1
Euphemus 461.1.1
Euphorion 191.1
Eupolis, 39.17. & 75.6. & 79.17. & 81.19. & 91.33. & 94.39. & 101.45.45. et 109.51. et 125.2. et 139.6. et 144.1.1. & 146.2.2. & 155.1. & 157.2. & 160.1. & 182.1. & 213.3. & 264.1. & 265.1.1. & 274.5. & 276.2. & 281.1. & 282.1. & 285.1. & 300.2.2.2. & 314.1. & 317.1. & 319.1. & 326.1. et 331.1. & 332.1. & 336.2. et 340.1.1. et 342.1. & 348.1. et 349.2.3. et 351.5. & 352.7. & 355.9. & 357.9. & 368.3. & 403.4. & 404.4.5. et 406.5. & 407.5. & 408.5. & 409.5. & 410.6. & 411.6.6. et 413.6. & 414.6. & 417.6. & 420.7. & 427.8. & 438.1. & 440.1. & 443.1. et 445.1. & 448.1.1. & 450.1. & 453.1. & 454.1. & 455.1.1.1. et 456.1.1. et 457.1. et 465.1.1.1. & 468.1. et 470.1.1.1. et 479.1
Euripides, 76.10.10. & 85.25. et 98.44. & 109.51. & 129.1. & 131.3. & 139.1. & 141.1. & 145.1. & 146.2. et 195.1. & 202.3. & 299.1. & 304.1. & 319.1. & 337.1. & 352.7. et 404.4.4. & 409.5. et 414.6.6. et 420.7. et 432.8. et 440.1. et 442.1. et 458.1. et 459.1. et 460.1. et 466.1.1. & 475.1.
Fabulæ 194.1.
Fossores 21.33.
Galli, seu Celtæ, 48.13. & 187.1.
Glaucus Locrensis 277.1.
Gorgias, 47.10.
Gorgias Sophista 397.1.
Græci 147.3. et 189.1. et 225.1. et 387.38. & 400.3. & 415.6.

H

Hecatæus, 25.1.
Hegesippus 277.2.
Heraclides Syracusanus 277.2.
Heraclitus 257.1.
Hermippus 332.1.1. et 355.9. & 356.9.9. et 357.9.9. et 413.6.6. et 425.7. et 461.1.1.1.1.1. & 464.1. & 465.1. & 471.1. & 476.1.
Hermippus Comicus, 101.45. & 159.1.
Herophilus 118.61.
Herodorus Megarensis 190.1.
Herodotus, 25.1. & 30.1. et 49.15. & 69.14. & 70.17. & 74.2. et 75.4. et 82.20. et 85.25. & 86.28. & 87.28.29. et 88.29. et 97.42. & 98.44. & 100.45. & 101.45.45. & 107.50.50.50. & 108.50. & 111.53. & 113.60. & 124.66. & 125.2. & 119.2. &

2. & 133. 4. & 134. 1. & 137. 4. & 139. 6. & 141. 1. & 145. 1. & 151. 1. & 154. 2. & 155. 1. & 159. 1. & 164. 2. & 173. 1. 1. & 208. 2. et 225. 1. & 239. 1. & 267. 1. & 284. 1. & 290. 1. & 292. 1. & 314. 1. & 319. 1. & 326. 1. & 328. 1. & 329. 1. 1. & 331. 1. 1. & 332. 1. & 340. 1. & 343. 1. & 344. 1. & 348. 1. & 349. 2. & 352. 7. & 354. 9. & 359. 10. 10. & 399. 1. & 410. 6. & 412. 6. & 430. 8. & 436. 1. & 439. 1. & 445. 1. & 447. 1. & 450. 1. & 460. 1. 1. & 467. 1. & 470. 1. 1. & 475. 1. & 478. 1.

Hesiodus, 27. 1. & 28. 5. 6. & 64. 1. & 66. 8. & 114. 57. & 132. 3. & 150. 1. 1. & 228. 2. & 280. 1. & 356. 1.

Hierax 187. 2.

Hipparchus 458. 1.

Hippocrates, 74. 1. & 85. 26. & 91. 34. & 103. 47. & 105. 50. 50. 50. 50. 50. 50. 50. 50. 50. 50. & 115. 58. & 120. 62. & 122. 65. & 410. 6. & 413. 6. & 454. 1. & 468. 1.

Hipponax, 107. 50. & 115. 58. & 187. 2. & 209. 2. & 265. 1. & 438. 1. et 451. 1. et 454. 1. & 456. 1. & 459. 1. & 476. 1.

Historia, 19. 27. & 95. 40. & 189. 1. & 227. 2.

Homerus 13. 1. & 22. 2. & 26. 1. & 28. 5. & 29. 8. 8. & 30. 2. 2. & 31. 3. 4. & 32. 1. et 44. 6. & 45. 6. & 46. 9. & 52. 22. & 56. 2. & 59. 8. & 64. 1. 1. & 80. 18. & 81. 19. 19. & 82. 20. & 83. 22. & 85. 24. 26. & 88. 29. 29. 29. & 93. 38. & 96. 41. 42. & 98. 44. 46. & 103. 47. & 105. 50. 50. 50. 50. 50. 50. 50. 50. & 107. 50. & 111. 53. & 112. 55. 55. & 113. 56. & 115. 58. & 119. 61. 62. & 129. 2. & 131. 2. & 132. 3. 3. & 135. 3. & 136. 4. & 138. 4. & 170. 1. & 173. 1. & 206. 1. & 209. 1. & 211. 1. & 213. 3. & 222. 1. & 229. 2. & 234. 1. & 236. 2. et 239. 1. & 240. 1. & 241. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. et 244. 1. 1. 1. & 249. 1. & 253. 1. & 255. 1. & 258. 1. & 265. 1. & 266. 1. & 267. 1. & 270. 1. et 280. 1. & 281. 1. & 282. 1. 1. & 283. 1. & 284. 1. 1. 1. & 285. 1. & 286. 1. 1. & 290. 1. & 304. 1. & 323. 1. & 324. 1. & 326. 1. & 572. 1. & 330. 1. 1. 1. 1. 1. & 337. 1. & 338. 1. 1. 1. & 349. 1. et 402. 4. & 406. 5. 5. 5. 5. et 409. 5. et 410. 6. 6. 6. & 411. 6. et 413. 6. 6. 6. et 414. 6. 6. et 421. 7. et 428.

et 428.8. et 431. 8. et 437. 1. & 442. 1. & 447. 1. & 448. 1. & 452. 1. 1. 1. & 453. 1. & 454. 1. & 461. 1. & 462. 1. & 463. 1. & 464. 1. 1. & 467. 1. & 471. 1. & 473. 1. 1. & 474. 1. 1. & 478. 1.
Hyperides, 37. 11. & 51. 18. & 76. 10. 10. & 77. 11. & 78. 13. & 81. 19. & 83. 22. & 87. 28. 29. & 100. 45. & 101. 45. 45. & 107. 50. & 118. 60. & 134. 4. 4. & 138. 4. & 140. 1. et 141. 1. et 142. 1. & 145. 1. & 146. 2. 2. 1. & 148. 1. & 156. 1. & 159. 1. et 177. 2. & 198. 1. & 207. 1. & 208. 1. & 209. 1. & 239. 2. & 240. 1. & 243. 1. & 252. 1. & 264. 1. & 267. 1. 1. 1. & 270. 1. 1. 1. & 294. 1. & 298. 1. et 302. 8. et 313. 1. & 314. 1. et 316. 1. & 312. 1. & 339. 1. 1. & 340. 1. & 342. 1. & 345. 1. & 355. 9. et 366. 2. & 367. 3. & 368. 3. et 372. 3. et 376. 4. & 377. 4. & 378. 4. & 393. 40. 40. 41. & 405. 5. 5. & 406. 5. & 427. 8. & 431. 8. 8. 8. 8. 8. 8. & 437. 1. et 441. 1. & 443. 1. et 470. 1.

I

Iambides 184. 4.
Iambus 184. 4.
Iason Thessalus 45. 6.
Imperator 137. 4.
Incerti, 27. 4. & 30. 1. & 32. 1. et 139. 6. et 146. 1. et 271. 1. & 319. 1. & 324. 1. & 337. 1. & 349. 2. et 356. 9. et 411. 6. & 414. 6. & 436. 1. & 437. 1. & 440. 1. & 448. 1. & 449. 1. & 450. 1. 1. 1. et 457. 1. 1. & 458. 1. & 461. 1. & 465. 1. et 470. 1. et 471. 1. 1. 1. & 473. 1. & 476. 1.
Indi 329. 1.
Insulani Oceani 187. 1.
Ion, 242. 1. & 326. 1. & 406. 5. & 475. 1.
Ion Chius, 95. 40.
Iones, 75. 4. & 85. 26. & 90. 33. & 187. 2. & 273. 2. & 314. 1. & 328. 1. & 339. 1. et 359. 10. & 408. 5. & 417. 6. 6. & 475. 1.
Ionicum 145. 1. & 438. 1.
Isæus, 75. 4. & 77. 12. & 78. 13. & 86. 28. & 87. 28. 29. & 88. 29. & 102. 46. & 124. 66. 66. 67. et 129. 1. et 130. 2. & 131. 2. & 135. 3. & 141. 1. 1. & 143. 2. & 146. 2. 2. & 155. 2. & 190. 1. & 191. 1. 1. & 208. 1. & 285. 1. 1. & 313. 1. 1. et 314. 1. & 315. 1. et 346. 1. & 366. 2. et 367. 3. & 368. 3. & 371. 3. & 374. 3. & 375. 4. & 376. 4. & 378. 5.

5.5.5.5.5.et 436.1.et 437.1.1
Isocrates, 78.13. & 86.27.28. & 88.29. & 100.45. & 101.45. & 124.66.66. & 133.4. & 142.1. & 152.1. & 163.1. & 166.9. & 179.1. & 341.1.1.1.1. & 366.2.
Isæus Socraticus, 98.44.
Iupiter 184.4.
Iupiter Saluator 284.1.

L

LAcones, 45.6. & 46.9. & 48.13. & 187.2. & 193.1.1.1.et 227.1. & 280.1.et 283.1.et 332.1.et 462.1.et 466.1.
Lacedæmonij, 43.4. & 44.4. & 139.5. & 147.3.3. & 269.1. & 282.1. & 336.2. & 370.3. & 415.6.
Laciades 406.5.
Legum Doctores 355.9.
Libyci 186.1. & 347.1.
Libyes, 46.9. & 183.2.et 186.1.
Lexiarchicus Liber 384.28.30.
Locrus 242.1.
Lycij 416.6.
Lycophron, 82.20.
Lycurgus Rhetor 278.1.
Lycurgus 136.4. & 343.1.
Lydi 416.6.
Lydij 187.2.2.
Lysias, 41.25. & 74.3. & 86.26.28. & 91.34. & 109.51.et 142.1. & 145.1.2.et 146.2.et 174.1. & 251.1. & 285.1.et 314.1.1.et 315.1.1.1.et 316.1.et 322.1.1.et 335.2.2.et 338.1.1. & 339.1. & 341.1.1.1. & 347.1. & 350.3. & 352.7. & 356.9.et 366.2.2.2.et 368.3. & 369.3.et 371.3.3.et 374.3. & 378.5. & 388.38. & 406.5.et 409.5.et 410.6.et 430.8. & 439.1. & 456.1.1.et 457.1.et 460.1.et 469.1.1. & 474.1.1.
Lysippus, 322.1.et 330.1. & 332.1.et 445.1. & 468.1.
Lysippus Comicus 321.1.

M

MAcedones, 45.7.et 46.8.et 54.23.et 277.2.et 465.1. & 470.1.
Magnes 354.9.9.
Magnes Comicus, 69.42.
Mariandyni 147.3.
Maryandini Rustici 181.2.
Marsius 187.2.
Masaliotæ 326.1.
Meander 229.2.
Medi, 45.7.et 326.1.et 344.1. & 469.1.
Medici 85.24.et 89.32.33.et 73.1.et 93.36.et 95.40.et 105.50.et 111.54.55.et 123.65.66.et 211.1. & 212.2. & 444.1.
Medici Veteres 413.6.
Medicorũ Discipuli, 82.20.
Megalus Siculus 285.1.
Melanchleni 187.2.
Menæus 332.1.
Menander, 29.8.et 31.5. & 65.4.et

4.et 91.34. et 92.36.& 106. 50.et 116.59.et 134.4.et 189. 1.et 211.1.& 253.1.& 264.1. 1.& 267.1.& 270.1.& 275. 5.et 284.1.& 285.1.et 300.3. 3.& 317.1.et 324.1.& 330.1. & 332.1.1.352.7.et 367.2.et 408.5.et 415.6.6.et 427.8. & 436.1.& 445.1.1.1.& 451.1.& 455.1.et 456.1.& 457.1.1.& 460.1.et 462.1. et 463.1.1.et 464.1.et 465. 1.1.& 466.1.1.& 467.1.et 470.1.& 473.1.et 474.1.et & 477.1.

Menander Comicorum Magister 242.1.

Menes 193.1.

Mercenarij, 43.4.

Mercurius 190.1.& 274.5.

Metagenes 145.1.& 270.1.& 454.1.

Metichus 388.38.

Micon, 89.31.

Mimba 277.2.

Misthæcus 277.2.

Mitylenæi 416.6.

Musici 118.60.& 198.1.

Myrtilus Comicus 270.1.

N

NAxij 416.6.

Neoterici, 171.1.et 269.1.& 350.1.& 357.1.& 457.1.& 468.1.

Nicãder Colophonius 227.1.2.2.

Nicias, 44.6.

Nicochares, 78.13.et 321.1.et 328 1.& 331.1.et 458.1.et 464. 1.& 466.1.

Nicocharmus 455.1.

Nicon 284.1.

Nicopheles Thebanus 187.1.

Nicophon 320.1.

Nicophon Comicus 281.1.

Nicophron, 182.2.et 469.1.

Nicostratus Comicorum Magister 242.1.

Ninus Beli 400.2.

Nutrices 425.7.

O

OLympiadis Acta 436.1. Epistola, 219.1.

Olympium Templum 467.1.

Olympus 187.2.2.2.

Oratores 353.8.

Orphica Metra, 82.20.

Osiris 187.1.

P

PAndionidis Fabula. 99.45.

Pantaleon 277.2.

Pariambides 184.4.

Parœmia 414.6.& 420.7.

Patroclides 240.1.

Paxamus 277.2.

Pellenici, 327.1.

Peloponnesus 414.6.

Persæ, 46.7.9.et 241.1.1.et 283. 1.& 325.1.1.1.1.1.et 326.1.& 333.1.& 400.3.et 416.6.& 465.1.& 470.1.et 471.1.& 474.1.

Phædon 331.3.

Phænnidus 420.7.

Phalereus

Phalereus 170.3.et 383.25.
Phedon Argeus 416.6.
Phedon 475.1
Pherecrates, 77.12.& 78.14. et 79.17.& 80.17.& 81.19. 19.& 84.23.et 95.40.et 96. 42.& 102.46.et 103.47. & 113.56.& 146.2.& 225. 1.& 272.1.& 275.5.& 286. 1.& 315.1.1.& 329.1.et 332. 1.et 345.1.& 346.1.et 348. 1.& 352.7.& 355.9.et 356.9. 9.& 368.3.& 416.6.6.& 444.1.1.& 446.1.& 451. 1.et 452.1.& 454.1.& 455. 1.1.& 470.1.& 475.1.& 476.1.1.
Pherecydes 463.1.et 465.1.
Phidias 333.1.
Philelius 300.3.
Philelius Comicus 285.1.
Philemon 183.2.et 210.2.et 318. 1.et 406.5.et 412.6.6.6.& 413.6.et 457.1.et 467.1.et 471.1.et 474.1.1.
Philemonides 412.6.
Philetærus Comicus 323.1.
Philictus, 108.50.
Philippides 165.3.et 354.9.& 404.5.et 406.5.et 442.1. et 472.1.
Philippides Comicus 241.1.
Philippus 417.6.
Philistus, 99.45.et 141.1.et 443.1.et 460.1.et 349.2.
Phillylius 124.67.et 319.1.1.et 337.1.et 355.9.9.et 447. 1.et 450.1.& 462.1.
Philochorus 450.1.1.
Philon 404.5.& 478.1.
Philonides, 79.15.et 107.50.50. & 152.1.& 460.1.
Philonides 302.7.
Philonides Comicus 132.3.
Philoxenus 184.4.
Philoxenus Leucadius, 279.1.
Philoxenus Siphnius 184.4.
Phœnices 187.1.
Phœnicei 187.1.& 197.2.
Phryges 181.2.& 186.1.1.et 187.2.2.
Phryne Camonis 184.4.
Phrynichus, 77.12.et 138.5.et 145.1.et 317.1.1.et 335.2.et 341.1.et 343.1,et 352.7.et 355.9.et 357.9.et 454.1.et 470.1.
Phrynichus Comicus, 81.19.et 86.27.et 92.36.et 95.40.et 138.4.et 182.2.et 212.2.3.et 265.1.
Phyllidius 336.2.
Pindarus 131.3.
Plato, 13.1.& 22.2.& 28.6.et 46.9.& 55.1.& 74.2.3.3. & 75.5.& 76.9.10.10.10. & 77.11.& 78.13.13.13.et 81.19.& 82.20.& 83.21.22. & 86.26.27.28.& 87.29.et 88.29.30.& 90.33.33.et 92. 36.36.& 97.42.42.42.et 98.44.& 99.45.45.45. 45.

45. 45. & 100. 45.45.45. 45. 45. 45. & 101. 45.45. 45. 45. 45. 45. 45. 45. 45. & 102. 46. 46. 46. 46. 46. 46. 46. & 106. 50. & 108. 50. 50. & 109. 51. 52. & 116. 59. & 117. 59. 59. 59. 60. & 118. 60. 60. & 120. 62. 63. & 122. 65. & 123. 66.66. et 124. 66. 67. et 126. 6. & 130. 1. 2. & 131. 2. 2. 2. & 133. 4. & 135. 1. & 139. 6. & 140. 1. 1. & 141. 1. 1. 1. & 144. 1. & 145. 1. 2. & 146. 2. & 147. 2. & 148. 1. 1. & 149. 1. 1. & 150. 1. & 152. 1. & 228. 2. & 238. 1. 1. & 239. 1. & 244. 1. & 245. 1. et 251. 1. & 253. 1. 1. & 258. 1. & 266. 1. & 267. 1. 1. 1. 1. & 276. 5. & 283. 1. 1. & 301. 5. & 302. 7. & 305. 1. & 308. 1. & 309. 1. & 322. 1. 1. 1. 1. 1. 1. & 327. 1. & 331. 1. 1. & 337. 1. & 339. 1. & 345. 1. & 353. 9. 9. & 402. 2. 4. et 401. 4. & 402. 4. & 404. 4. & 414. 6. & 419. 7. & 428. 8. 8. 8. & 429. 8. 8. 8. 8.

Polas Argiuus 265.1

Polycletus 107.50

Polyzelus 302.7. & 451.1. & 458.1

Polyzelus Comicus 100.45

Posidippus 152.1. & 210.2. & 337.1. & 404.5. & 456.1.

& 465.1.1.

Posteri 190.1

Prouerbium 411.6. & 418.7. & 419.7. & 423.7.7

Ptolemaeus 32.1

Pyrrhichius 192.1

Pythagoras 123.6.6

Pyrrhus Epirota 228.2

Pythia 337.1

Recentiores, 32. 2. & 290.1. & 317.1. & 330.1.1.1. et 349.2. & 436. 1. 1. 1. & 439.1. & 465.1.

R

Regini 416.6

Rhetor 250.1

Rhetores, 29.6. & 102. 46. & 370.3. & 391.38.

Rhinthon, 326.1. & 442.1

Rhodij 332.1. & 279.1

Romani, 110.52. & 189. 1. & 389. 38. & 415. 6. & 458.1

Rustici 21.33.

S

Samij 279.1

Sannyrion, 403.4. & 477.1

Sappho, 135.2. et 284.1. et 286.1. & 323.1. & 329.1. & 333.1. & 462.1.

Scythae, 46.7. & 183.2. & 187. 1. & 328.1. & 332.1.

Sicilia 389.38

Siculi, 21.32. & 135.2. & 193.1. et 210.2. & 408.5. & 415.6. 6. 6. & 416.6.6. & 417.6

Simon, 57.5. & 58.8.8. & 59.9.

& 60.10. & 89.31.
Simonactides Chius 377.2
Simonides 229.2
Simonides Iambicus 88.30
Socrates 453.3
Soleus, 110.52
Solon, 19. 26. & 70.15. & 134.4. & 135.3. & 227.1. & 299.1. & 346.1. & 366.2. & 368.3. & 379.3.3. & 389.38. & 393.40. 40.40. 40. & 457.1.
Sophocles, 76.10. & 79.34. & 80.18. & 81.19. & 88.29. & 89.33. & 96.42. 42. & 98.44. & 107.50. & 108.50. & 109.52. & 112.55. & 130.1.2. & 138.4. & 145.1. & 152.1. & 154.2. & 163.1. & 164.2. & 184.3. & 186.1. & 195.1. & 202.3. & 236.2. & 270.1.1. & 276.2. & 280.1. & 300.3. & 303.12. & 306.1. & 317.1. & 319.1.1. & 320.1.1. & 322.1.1. & 327.1.1. & 328.1.1. & 337.1. & 338.1.1.1.1. & 353.9. & 354.9. & 355.9.9. & 357.9. & 407.5. & 408.5. et 409.5. & 419.7. et 427.8. & 431.8.8. & 442.1. & 443.1.1. & 444.1. & 445.1.1. & 446.1. & 452.1. & 453.1. & 459.1. & 461.1. & 464.1. & 467.1. & 470.1. & 471.1. & 477.1. & 478.1.
Sophon 227.2
Sophron 210.2. & 282.1. & 408.5. & 409.5.6. & 458.1. & 474.1
Stagirites 410.52
Stesichorus 468.1
Stoici 123.66
Strates 342.1
Straton 123.66
Strattis 112.55. & 114.57. & 134.4. & 164.3.3. & 208.2. et 278.1. & 299.1. & 415.6. et 424.7.1. et 446.1. & 456.1. & 462.1. & 472.1. & 476.1. & 478.1.
Sycionij. 147.3. & 197.2. & 327.1. & 333.1
Syracusij 415.6
Syri 417.6
Syrij 188 3

T

TArentini 329.1. & 477.1
Teleclides, 83.21. & 144.1.1. et 159.1. & 342.1. et 449.1. & 456.1. & 471.1
Teleclides Comicus 353.8
Telesillus 79.14
Telesius 192.1.
Terpander 184.4
Thasij 416.6
Theane Pythagoræ Vxor 439.1.
Thebani 19.27. & 43.4. & 187.1

187.1

Theodectes Sophista 286.1
Theodoritus 477.1
Theodorus Colophonius 181.2
Theophilus Neotericus 40.4
Theophrastus 286.1.& 334.2. & 372.3.3. et 438.1. et 467. 1.1.& 472.1
Theopompus,128.2.& 319.1.et 347.1.& 353.8.& 355.9. & 401.4.& 411.6.& 443.1.1.& 445.1.& 468. 1.& 466.1.& 475.1.& 476.1.
Theopompus Comicus, 75.7.& 77.12.& 101.45.& 126.4. & 134.4.& 137.4.& 145. 1.& 159.2.& 241.1.& 267.1.1.& 281.1.& 285.1. & 327.1.et 458.1.& 460.1
Theopompus Scriptor,141.1.& 191.1
Thericleus 283.1
Thespes 322.1
Thessali, 43.4.& 147.3.& 332.1.& 337.1.& 445.1.1. 1.& 462 1.
Thraces, 48.13.& 80.17.& 183.2.& 192.1.& 326.1.& 331.1.& 455.1
Thucydides,18.24.& 17.4. & 32.1.& 35.5.& 42.25.& 45.6.& 48.14.et 49.15.et 50.16.& 74.2.& 76.10. 19.& 85.26.& 86.28. & 90.33.& 92.36.& 100.45.45.45.& 102. 46.& 105.50.50.& 108. 50.& 109.51.& 124.66. & 134.1.& 141.1.& 142.1.& 145.1.1.& 146. 2.& 150.1.1.& 152.1.1.1. & 154.1.2.2.2.& 160.1.1. & 163.1.1.& 166.7.& 208. 1.& 213.3.& 255.1.& 256. 1.& 257.1.& 253.1.& 266. 1.& 270.1.1.1.1.& 299. 1.& 300.4.4.4.& 306. 1.& 313.1.& 314.1.& 327. 1.et 331.1.& 338.1.1.1.et 339. 1.& 340.1.et 345.1.& 348. 1.& 355.9.et 364.1.& 366. 2.& 367.3.& 375.4.& 376.4.& 399.1.1.1.& 401.4.4.& 404.4.& & 408.5.& 412.6.& 418. 6.& 428.8.& 429.8.& 431.8.& 436.1.& 437.1. 440.1.& 442.1.& 459. 1.& 474.1.& 476.1
Timæus 80.18
Timocleus 469.1
Tragici,13.2.& 17.21.& 93.38. & 112.55.et 112,65.& 194. 1.1.1.1.1.1.1. et 195.1.et 264. 1.& 327.1.& 363.1.& 431. 8.& 436.2
Tragœdi, 84.24.& 85.26.& 151.1.& 452.1
Tragœdia, 90.33.& 199. 2.2
Tragœdus 455.1

Troglodytæ 183.2
Tyndaricbus Sicyonius 277.2
Tyrij 23.2.& 24.2
Tyrrheni 185.5.& 187.2.et 189.1.1.& 333.1.
Tyrtæus 194.1

V

VEteres, 29.8.& 30.1.& 83.22.& 119.62.& 141.1.& 191.1.& 195.1.& 213.3.& 265.1.et 266.1.et 269.1.et 272.1.& 276.1.& 277.2.et 282.1.1.& 317.1.et 320.1.& 330.1.1.1.1.& 331.1.& 410.66.& 412.6.& 415.6.6.& 433.1.& 447.1.& 450.1.1.
Vetus mos 410.6.6.6.6.6.
Vulgus, 49.15.& 77.11.& 85.25.& 89.33.& 104.50.& 109.51.& 117.59.& 124.66.& 133.4.& 158.1.& 162.1.1.& 171.1.& 246.1.1.& 252.1.& 253.1.& 258.1.& 266.1.& 267.1.& 284.1.& 363.1.& 367.3.& 458.1

X

XEnophanes 416.6
Xenophon, 31.5.5.& 35.4.& 39.17.& 45.6.& 56.1.& 57.5.& 58.6.& 60.10.& 61.12.& 62.14.14.& 64.16.& 67.8.& 69.14.& 74.3.& 76.10.10.& 78.13.13.& 81.19.& 83.22.& 84.24.24.& 85.25.& 86.26.26.27.28.& 87.28.29.& 88.29.31.& 90.33.& 92.36.& 95.41.& 98.44.& 100.45.45.& 101.45.45.& 102.46.& 107.50.50.50.& 108.50.50.50.& 109.51.51.& 113.56.& 116.59.& 117.59.& 118.60.& 121.64.& 133.4.& 141.1.& 142.1.& 145.1.1.& 146.2.& 149.1.& 152.1.& 155.2.& 159.1.1.1.1.& 161.1.& 166.7.9.9.& 171.1.& 208.1.2.& 221.1.1.& 222.1.& 223.1.& 225.1.1.1.& 229.2.& 230.1.& 238.1.& 264.1.1.& 266.1.1.& 267.1.1.1.& 269.1.1.& 270.1.1.& 271.1.& 272.1.& 274.5.et 284.1.1.et 285.1.& 294.1.1.& 303.10.& 304.1.& 306.1.& 309.1.& 313.1.1.1.1.1.& 314.1.& 316.1.& 320.1.1 et 322.1.& 323.1.& 324.1.& 326.1.& 327.1.1.& 328.1.& 330.1.& 331.1.& 334.1.& 335.1.& 337.1.& 338.1.1.1.& 339.1.& 344.1.1.& 345.1.1.1.& 349.1.& 353.8.9.& 354.9.9.& 367.3.& 375.4.& 391.38.& 399.1.& 406.5.& 407.5.5.&

409. 5. & 416. 6. & 430. 8. 8. & 432. 8. & 437. 1. 1. 1. 1. et 443. 1. 1. 1. 1. 1. et 443. 1. 1. 1. 1. 1. et 445. 1. & 452. 1. 1. & 465. 1. & 474. 1.
Xenophron Phædimi 353. 1

Z

Zopyrinus 277. 2

FINIS.

APVD ROBERTVM VVINTER, Basileæ, Anno M. CCCCC. XXXXII.





47



